Nyt
Archiv for Sovæsenet.

Udgivet

af

H. V. Dahlerup,

Commandeur-Capitain i Ss-Etaten,
Ridder af Dannebrogen.

Første Bind.

Kiøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag
hos H. G. Brill.
1813.

Indhold af 1ste Bind.

	Pag.
Skizzer fra et kort Besøg paa vore vestindiske Øer i Sommeren 1841. Af Udg.	1
St. Jean d'Acres Indtagelse i 1840	62
Capitain Frederik Lütkens militaire Liv, skreven af ham selv, meddeelt af Sønnesønnen Commandeur M. Lütken	71 og 130
Om Handelsmonopoler og Beskyttelsestolde. Udtog af en Artikel i Westminster Review	84
Tilbageblik paa Marinen i 1841	108
Om Marinens Midler til Øvelse for Officierer og Mandskab. Af afdøde Pr. Lieut. Lehmann	119
Om de vestindiske Damppaketter. Af Capitain Lieut. C. van Dockum	158
Gienlyd fra 1801. Af Capitain Zahrtmann	168
Amerikas Urbeboere eller de røde Indianere	199
Analyse af Søvandet paa Vestkysten af Afrika giver Vink om Aarsagen til den der herskende store Dødelighed	218
Sydpolar-Expeditionen	221
En Expedition op ad Floden Euphrates	225
Udsigt over daværende Commandeurcapitain, senere Contre-Admiral etc. Rothes Embedsvirksomhed som Gouverneur over Bornholm og Christianssø fra 1803 til 1815. Meddeelt af Legationsraad Stampe	239
Det tyrkiske Admiralskib, skildret før og under Angrebet paa St. Jean d'Acre	275
Heltemodig Opoffrelse af en Dansk i Slaget ved Camperdown	290
Den norske Marine	304
Om Sø-Etatens Medicinalvæsen. Af Reservechirurg Drachmann	321
Charakteerskildring af Hertugen af Wellington	333
Rogers's Ankere	341
Gucvo-Upas eller Giftdalen paa Java	344
Den danske Besiddelse Serampore	348
Bidrag til Fæstningen Christianssøes Historie	359

Pag.
Et Besøg paa Manila i 1840 378
Den norske Marine 384
Hvalfangsten i Sydhavet og Cachelotfiskens Naturhistorie . . . 415
Dardanellerne forcerede af Englænderne i 1807 436
At meddele Træ Varighed, Boielighed o. s. v. ved Imprægnation formedelst Indsugning af visse Fluida 445
Cadetcorvettens Togt i 1842. Meddelt af Capitain Paludan . . 457
Et Blik paa Englands Sømagt ved Aarets Begyndelse . . . 476
Lieutenant Bechers Marine-Artificielhorizont 477
Sneedorffs Taler 479

Efterretninger for Søfarende.

Handels-Telegrapher paa den engelske Kyst 100
Nyt Sømærke ved Præstø . . . . . —
Sømærke paa Gäshällen ved Gefle . . . . . —
Fyr paa Gibraltar 101
Fyre ved Galveston (Texas) . . . . . —
Farligt Skiær opdaget i Gibraltarstrædet . . . . . —
Nyt Sømærke ved Bahia 102
Fyrskib udlagt paa „Seven-Stones," ved Scilly . . . . —
Sømærke ved Manila . . . . . —
Florida-Fyrskib . . . . . —
Grahams Skiæret ved Sicilien 102
Farligt Skiær i Bass Strædet, Australia . . . . . —
Fyr paa Vingø og op til Gothenborg . . . . . —
Fare paa Elben, udenfor Schulau 104
Fyr paa Coquet-Eiland, Northumberland . . . . 104 og 228
Det projecterede Fyrtaarn paa Goodwin-Sands. 104
Nyt Fyr paa Hesseløen 105
Flydende Fyr ved Savana, Ny Georgia . . . . . —
Det nye Fyr paa Maplin-Sand i Themsen . . . . . —
Fare af Fyret paa Cap Grisnez i Canalen 106
Fare nær ved Equator paa 19° V. Længde . . . . . —
dito i Atlanterhavet, 43° N. Br. og 26 ½° V. Længde. . . —
Nyt Kaart over Helgolandsbugt og Løbene paa Kysten . . —
Nyt Fyr paa Præstø, Trondhiems Kyst 107
Ny Bøger paa Kobbergrunden ved Læsø . . . . . —
Forandret Løb i Eidermundingen . . . . . —
Forbedret Fyr ved Livorno 229
Farlig Banke syd for Cuba 230
Equatorial-Strøm . . . . . —
Fyre paa Portugals Kyster 232

Pag.
Forandring ved Malden-Rocks Fyrtaarne 233
Fyrskib ved Anholts Knob . . . . . 233 og 355
Ny Sønde paa Trindelen ved Falster 234
Sømærke paa Virø ved Lolland 351
Nysteds Havn . . . . . —
Mærker paa Pillau Rhed . . . . . —
Fyrskib ved Southampton 352
Fyr ved Alexandria . . . . . —
Havnefyr ved Dover . . . . . —
Fyr ved Demerara . . . . . —
Forandringer ved Fyre paa den svenske Kyst . . . . . —
Anviisning til Indseiling til Vingsand om Natten . . . 353
Havnefyr ved Calais 354
Nyt Fyr ved Isle de Rhé 355
Forandring ved Fyrene paa Cap Grinez og Pynten d'Alpreck 356
Nyt Fyr paa Hælls, Sverrig, Skagerakket 489
Fyrliste for Siciliens Kyster . . . . . —
Sømærke udfor Travemünde Rhed 490
Nyt Fyr i Bugten ved Guayaquil . . . . . —
Forandring ved Odinsholms Fyr, i Østersøen 491
Drogheda Fyre, Irland . . . . . —
Nye Fyre ved Christiansund i Norge 492
Sømærker paa Norges Sydkyst . . . . . —

Blandinger:

Understøttelsesfond til unge Søkrigeres Dannelse for Danmarks Konges Tieneste 115
Sø-Uhrenes tiltagende Paalidelighed 116
Hollands Marine 117
Portabel Kogemaskine . . . . . —
Forbedring ved Kystfyrene . . . . . —
Middel til at sikkre Chronometernes regelmæssige Optrækkelse 118
Om Veirliget under Cap Horn og Vest-Patagonien . . . 234
Meer om de vestindiske Damppakketter 237
En Berigtigelse til Pag 109 238
Mærkværdig høi Prtis for Eiendomsret til et Fyr 356
Fyrtaarnet paa Morant-Pynten ved Jamaika 357
Nazee-Fregatten Warspite 492
En Jagttagelse om Vindforandringer 493
Grants Patent-Kul . . . . . —
Forsøg i England med nye Kanoner samt med Styrken af Jernplader 494

Officielle Deel:

	Pag.
Liſte over Marinens Perſonel	1
Liſte over Flaaden	23
Dødsfald	25 og 33
Avancement, Anſættelſe, Afgang ꝛc.	27, 33 og 39
Kongelige Reſolutioner, Reſcripter, Collegii-Befalinger	31, 31 og 40.

Skizzer fra et kort Besøg paa vore vestindiske Øer i Sommeren 1841,

tilligemed nogle Bemærkninger om Negeremancipationen.

Af Udg.

Det var den 1ste April, at jeg gik ombord paa Dampskibet Frederik 6te, for, over England, at gjøre en Reise i Tjenesteforretninger til vore vestindiske Øer. Klokken 3 om Eftermiddagen forlode vi Kiøbenhavn, og under et for Aarstiden ualmindeligt smukt Veir og en behagelig Overfart ankom vi til Kiel næste Dag omtrent ved Middagstid. Dampskibet lagde an ved Havnebulværket, saa at Passagererne kunde lige træde i Land paa Broen, en Bequemmelighed, man endnu ikke har kunnet opnaae ved Kiøbenhavn, skiøndt Localiteterne neppe kunne siges at lægge Hindringer derfor, hvad enten Landgangen blev bestemt at skulle være ved Toldboden eller inden for Vommen.

Det var 10 Aar siden jeg sidst besøgte Kiel, og de mange smukke nye Huse, jeg saae opførte eller under Bygning, de smagfulde Boutiker og Byens Udseende i det Hele vidnede om, hvormeget denne Stad er kommen op i dette Tidsrum. Det samme Præg af Velstand mødte mig allevegne paa min Tour igiennem Hertugdømmet. Smaastædernes indbydende, hyggelige Udseende; den Mængde af store Fragtvogne, der mødte mig paa den herlige Chaussee; Landmandens velhavende, tilfredse Udseende; Landets veldyrkede Tilstand og, som det altid er forekommet mig, dets mere pittoreske Charakteer end paa vore Øer, Alt giør et behageligt Indtryk paa den Reisende, og vidner om større Velstand og høiere Cultur hos vore holsteenske Brødre, end hos os Øboere. Befor-

dringen ved Extrapoſt er udmærket god paa Routen imellem Kiel og Hamborg, Kiørſelen næſten ſom i England, og paa den første Station, fra Kiel til Neumünſter, var Vognen bedre end nogen engelſk Poſtchaiſe, jeg har kiørt i: en rummelig og elegant, toſædig Kareth eller Chaiſe med en „Stovle" eller Kaſſe bag paa, hvori Kufferterne indſættes under Laas, og Nøglen leveres den Reiſende.

Omtrent Kl. 11 ſtandſede Poſtillonen ved Elbbredden, paa et Sted, hvor han ſagde, at Dampſkibet ſkulde ligge i Floden. Det var en mørk Nat og Regnen ſtyrtede ned; ſaa meget kunde jeg alligevel ſtrax ſee, da jeg kom ud af Vognen, at vi ikke kunde være paa det rette Sted; der var intet Dampſkib at ſee eller høre iblandt de faa Skibe paa Floden, og ikke Spor til noget Landingsſted i Nærheden. En Vægter, ſom kom gaaende, bekræftede min Formodning, men kunde iøvrigt ikke give os videre Oplysning. Jeg begyndte at frygte for at komme for ſilde til Dampſkibets Afgang, ſom jeg vidſte vilde finde Sted omtrent Kl. 12. Hos nogle Huſe i Nærheden bankede vi paa, men Alle laae i den dybeſte Søvn. Vi maatte altſaa vende om og atter kiøre op ad den ſteile Bakke, vi vare komne ad, for videre oppe, hvor der var Huſe, at ſpørge os frem. Til min Glæde mødte vi ſtrax efter en Mand, ſom, efter at have ſkiendt dygtig paa Kudſken, ſteg op paa Bukken og lotſede os den lange Omvei, vi, ſom det ſyntes, havde giort udenfor Byen, tilbage og hen til et Sted, hvor Vognen holdt paa den høie Elbbred. Her kom ſtrax et Par Søfolk med Lygter i Haanden os imøde med det Spørgsmaal, om vi ſkulde med Dampſkibet; og ſnart var jeg med min Bagage i en Baad og roede ud til det igiennem en Skov af Skibe.

Uden videre Verlen af Ord, end „have you any luggage to be taken over?" var jeg inſtalleret ſom Paſſageer i Dampſkibet „Neptune" Capitain Whittingham, og 10 Minuter efter vare Hiulene i Gang og jeg ſaaledes paa Veien til England.

Neptun var et herligt Skib paa 160 Heſtes Kraft og 7—800

Tons Drægtighed. Det var svært lastet og havde Dækket belemret med en Mængde høitstablede Uldsække og et Par Hundrede Smørtønder, der alle bare Mærket „Kiel." En smal Gang tværs over Skibet, foran for Kahytten, var, foruden oven paa Hytten, al den Plads, Passagererne havde til at bevæge sig paa.

Capitainen var en vakker aldrende Mand. Han havde i Krigens Tid tient som „Master" paa forskiellige Krigsskibe, iblandt andre paa Cutteren Swan, der, i Selskab med en anden Cutter, i den svenske Skiærgaard blev angreben af to af vore Kanonbaade under Lieutenant Klincks Commando. Swan blev skudt ifænk, og den anden dreven paa Flugt. Mr. Whittingham kom ved denne Leilighed i Krigsfangenskab i Norge, men blev snart udvexlet igien. Senere havde han med Briggen „Kite" i nogle Dage ligget i en norsk Havn, som Parlamentair, og i den Tid været samlet med flere af vore Brigger, af hvis Officierer han endnu erindrede flere ved Navn. Som gammel Krigsmand fandt han Fornoielse i at underholde sig med mig om hine Dage; han havde oftere havt Rencontre med vore Kanonbaade, og den Maade, hvorpaa han omtalte den danske Marine, vidnede om, hvormegen Agtelse den havde vidst at indgyde sin Fiende. Denne — som det er forekommet mig — ustrømtede Agtelse for det lille Danmarks Marine, har jeg altid hørt udtrykt af engelske Sø-Officierer fra den ældre Tid, hvor jeg er stødt sammen med dem. De danske Søfolk erklære de for de bedste iblandt alle fremmede Nationer; ja jeg har endog hørt en af Englands mest berømte Admiraler sige, at han som Skibschef havde givet vore Fortrinet for hans egne Landsmænd, fordi de vare mere ædruelige og paalidelige, end disse, og ikke stode tilbage for dem i Mod og Dygtighed. Det er imidlertid ikke meer end billigt at bemærke, at vor fordums Broder, den norske Matros, ogsaa tilkommer sin Andeel i denne Roes, som han under Fælledsnavnet iblandt Fremmede har bidraget til at forhverve os. Det er en behagelig Følelse, det vækker, saaledes at høre sit Folks Roes af Fremmede,

hvor hverken Nationalcharakteren eller andre Omſtændigheder give nogen Grund til at antage den for en tom Compliment.

Reiſen gik ret behageligt. Veiret var godt, ſkiondt vi havde en friſk Briſe imod os, og den tredie Dag om Formiddagen lod vi Themſen ind.

Den nautiſke Læſer kan det intereſſere, at jeg nævner det nye Fyrtaarn (om man kan kalde det et Taarn) paa Maplin-Sand i Mundingen af Themſen. Vi paſſerede det i neppe ½ Miils Afſtand. Det ligner ganſke et Duehuus, ſaaledes ſom man undertiden ſeer dem opforte midt i Gaarden paa vore Landſteder. Fem, ſom det ſynes armtykke, Stotter af Jern rage op af den aabne Soe; et Sparreværk forener dem ovenfor Vandet, og i en Hoide af 12 Fod over Hoivande (Arch. 12te Bd. Pag. 170) er det omtalte Duehuus, der tiener til Bolig for Fyrpaſſerne, oven over hvilken Lanternen atter hæver ſig. Paa et Par Jollebomme hang, oppe ved Huſet, en Baad.

Den Mængde Dampſkibe, der paſſerede os paa vor Fart op ad Floden, krydſende den i alle Retninger, giorde, i Forening med en Mængde op- og nedgaaende Seilere og efterhaanden de ſkionne bebyggede Flodbredder, Farten yderſt intereſſant. Nogle af diſſe Flod-Dampſkibe vare ſaa ſkarpe ſom Kiler, lave paa Vandet, og frapperede mig, ved deres i ſin Slags eiendommelige Bygningsmaade, lige ſaa meget ſom engang de ſtore, mange Etagers Dampſlotte paa Ny-Yorks Revieret. Et af dem, **Father of the Thames**, blev mig viiſt ſom det hurtigſte af dem Alle paa Floden. Det lignede en Piil i Bygning og foer os tæt forbi med en Piils Haſtighed.

Vi paſſerede Woolwich med ſine prægtige Bygninger; Deptford, hvor adſkillige Krigsfartoier, iſær Dampſkibe af en let og ziirlig Conſtruction, laae udruſtede; Tredækkeren „Dreadnaught", der, fmukt opmalet og prydet med en, hele dets Længde, optagende Inſcription af Kæmpebogſtaver, nu tiener til et flydende Capel eller Kirke for Søfolk paa Floden; Greenwichs ærværdige Kongelige Aſyl for ſaarede og udtiente Søkrigere — og nu blev

Trængselen af Skibe større; Livet og Færdselen paa Floden, Larmen og Røgen fra den Mængde Værfter og Jernfabriker langs Bredderne tiltoge nu i en forbausende Grad. Igiennem en, deels fastliggende, deels i alle Retninger sig bevægende, Masse af Skibe og Fartøier af alle Størrelser, som vi næsten paa en ubegribelig Maade undgik hvert Øieblik at løbe ombord paa, gik vi, med formindsket Fart, vor rolige Gang, indtil vi strax ovenfor Tower standsede og lode Ankeret falde. Ikke uden Vanskelighed slap jeg i en lille Færgebaad i Land ved Toldboden, hvor man med største Artighed og Hurtighed expederede mig.

Mit Ophold i London iler jeg hurtigt hen over — Det var nu netop 25 Aar siden jeg sidst var i London; jeg havde dengang oftere været her og to Gange endog opholdt mig der 3—4 Maaneder ad Gangen; Staden, og Livet i den, var mig dengang velbekiendt; men nu stod jeg her næsten som en Fremmed. Livet var mægtigt forandret: efter et Qvartseculums uafbrudte Forbindelse mrd Fastlandet havde det tabt meget af dets fordums Eiendommelighed, og den da neppe kiendte Dampkrafts Indflydelse paa Samfærdselen og Forretningslivet havde i en overordentlig Grad foroget den Bevægelse og Rore, som allerede dengang forekom mig forbausende. Gaderne vare vel i City og dens nærmeste Omegn omtrent de samme; men i den vestlige Stad vare hele Qvarterer og Gader — Squares, Terraces, Crescents og Arkader opstaaede, den ene prægtigere end den anden. London frapperede mig nu mange Steder ved sin prægtige Architectur, saavel i de private som i de offentlige Bygninger. Flere Partier nærme sig til en oldromersk Effect, skiondt der vel af egentlige Palladser gives faa eller ingen; men den symmetriske Plan i den hele Samling af Bygninger — hele Squaren, Terracen eller Crescent — giver dem Udseende af et eneste stort Pallads, ofte prydet med Architecturens prægtigste Ornamenter, Søilerækker, Balkoner, Gesimser, Vaser, Figurer ɔc., som f. Ex. Cumberland Terrace og Cumberland-House, hvis hele sammenhængende Huusrække, med prægtige Portal og Colonnade i Midten, Pavillons o. s. v,

staaer som et eneste uhyre Pallads, skiondt underste Etages mange, i regelmæssig Afstand anbragte Huusdøre og Trapper hæver Illusionen. Nær herved ligger den Zoologiske Hauge, for mig, i det her allerede indtraadte smukke Foraarsveir, den yndigste Plet at tye til, for at udhvile Sindet efter Stadens bedøvende Tummel.

Boutikernes Pragt overgaaer enhver Beskrivelse. Hele Huusvæggen imod Gaden, af underste Etage, fra Boutikloftet og ned til 1—2 Fod fra Jorden er et eneste Glasvindue, hvis Ruder, af det skiønneste Speilglas, ere 4—5 Alen høie og 1½ til 2 Alen brede, indfattede i meget tynde Messingsprosser eller samlede saa kunstigt, at de næsten kunne antages for en eneste Plade Der gives Boutiker, hvis Glasvæg imod Gaden er 20—30 Alen lang.

I de meest befærdslede Gader fare Omnibusser forbi hvert Øieblik; mindre Kioretøier, Cabs og safety's, af de forunderligste Constructioner og Eenspændere, som vore Drosker, trænge sig frem imellem de større Equipager og de sværtbesæsede Vogne og Karrer, der fylde hele Gaden og undertiden spærre al Passage i mange Minuter. Paa de brede, med Fliser heelt belagte Fortoge bolger sig en uophørlig Menneskemasse.

Vil man betragte Livet paa Floden, er en Dag, hvor det blæser frisk, bedst at vælge, og Standpunktet den prægtigste af Broerne over Themsen, Londoner-Broen. Her tilbragte jeg en Dag i Middagsstunden en halv Timestid. Dybt nede under mig, myldrede det af Skibe og Fartøier i en uophørlig Bevægelse. Lange, sværtlastede Flodskibe, lighters, kom nedseilende, sænkende Master og Sprydseil, idet de fore ind under Buerne; Dampskibe ilede frem og tilbage, Passagerer gik ombord, idet Andre stege iland og afsted gik det atter til den modsatte Bred; Færgebaade bugtede sig frem imellem Sværme af Seilere; Søfolkenes Raab hortes, dæmpet af Vindens Susen; Søskvalpet selv, reist af den friske Kuling og Strømmen, bidrog til at fuldstændiggiøre et Billede af Travlhed og Liv, som man vel intetsteds i Verden seer Mage til; medens ovenpaa Broen en ikke ringere Færdsel af

Vogne og Mennesker opfylde Kioreveien i Midten og begge de brede Fortoge.

Mine Forretninger i London vare snart endte, og jeg var ikke utilfreds ved, allerede siette Dagen efter min Ankomst at kunne bestige Vognen, der skulde føre mig ud til den sydvestlige Jernbane (south western railroad), paa hvilken jeg skulde tilbagelægge omtrent 60 engelske Mile af min Vei til Plymouth. Der hører et længere Ophold til i London, end mit havde været, for at Sindet kan komme i Ligevægt igien, efter den Bedøvelse, man i de første Dage overvældes af, ved den evige Larm og Færdsel i Gaderne, den forbausende Rigdom og Luxus i Boutiker, Bygninger og Equipager; Mængden af Seeværdigheder, man haster til og fra, den ene mere interessant og forbausende end den anden; Alt ikke alene udmatter En physisk, men man føler sig aandelig overlæsset af den chaotiske Masse, som man forgiæves stræber at ordne i klare Billeder.

Ved Ankomsten til Jernbanen steg jeg ind i en af Karetherne af den lange Vognrække, der var i Beredskab med at afgaae. Jeg havde udsøgt mig en Vogn, der var tom, i det Haab, at jeg ene og uforstyrret kunde hengive mig til Nydelsen af denne for mig nye og interessante Reisemaade; men det varede kun faa Minuter og alle Pladser vare optagne; til Lykke var der iblandt mine Medreisende en meget dannet Mand, hvis underholdende Conversation forhøiede mig Reisens Behageligheder. Hver Vogn havde 6 rummelige Pladser, afdeelte ved Arme, ligesom paa en Lænestol, og man havde i det Hele et langt bequemmeligere Sæde, end i de sædvanlige Vogne.

En Klokke gav Signalet; og nu bevægede Toget sig, først langsomt, men snart tiltagende i Fart, saa at det voldte en næsten smertelig Fornemmelse i Hovedet, at holde Øiet i nogen Tid fæstet paa en nærliggende Linie, som Veibredden, en Muur eller et Giærde langs Veien; men længerfra liggende Gienstande havde man samme tydelige Oversigt af, som under en almindelig Kiørsel. Der var en eiendommelig skurende Lyd og Fornem-

melse ved denne Kiørsel; ogsaa følges en rystende Bevægelse, ligesom en vedvarende Række af smaa Bump eller Støden. Fornemmelsen lignede meget den man har, naar man i en jernskoet Kane eller Slæde kiørre over et Veistykke, der er blottet for Snee; den var ubehagelig i Førstningen, men efterhaanden ophørte man at lægge Mærke til den. Det blev mig sagt, at paa de andre Jernbaner, som skulle være meget bedre end denne, føler man ikke, idetmindste ikke i den Grad, denne Bevægelse.

Hvert Qvarteer, omtrent, standsedes i et Par Minuter ved de langs Banen anbragte Stationshuse, hvor Passagererne stege ud og ind. Allevegne vare Betiente tilstede, klædte i en Uniform, liig Londoner-Politiets; og opreiste Tavler mindede om, at Modtagelse af Drikkepenge eller mindste Uhøflighed imod Passagererne vilde have Betienternes øiebliklige Afskedigelse til Følge. Veien gik over mange Viaducter, fra en af hvilke den nedenunder løbende Landevei — hvor just en Postkareth med 4 Heste passerede — forekom mig henved 100 Fod under os. Af de Tunneler, vi passerede, vare der flere af en saadan Længde, at det tog os over en Minut at passere den, hvoraf man kan slutte sig til en Længde af over en halv Fierdingvei. Det var langt hen paa Eftermiddagen, da Farten begyndte, og i de to sidste Timer gik Kiørselen i Mørke, hvilket gav Farten igiennem de lange Tunneler en egen Effect; der var noget infernalsk i den pludselige Overgang fra det dybe Mørke og den forholdsvise Stilhed, til det stærke rødlige Lys, der omgav os af Gienskinnet fra Ilden og Lamperne paa Hvælvingens Vægge, og den bedøvende Larm fra Maskinen og Vogntøiet. Iøvrigt generedes Conversationen mindre i disse Vogne, end i de almindelige Karether.

Den indre Samfærdsel har i en overordentlig Grad tiltaget ved disse Jernbaner, som rimeligviis om faa Aar ville giennemkrydse England i alle Retninger. Afstanden imellem Stæderne kommer nu kun lidet i Betragtning, naar de kun ligge i Nærheden af en Jernbane. Et Exempel herpaa fortalte en af mine Medpassagerer paa Paketten, Biskoppen af Jamaika, mig senere:

Under sit Ophold i London modtog han en Aften Indbydelse fra Erkebiskoppen af York, at spise til Middag hos ham den næste Dag. York ligger 200 engelske (omtrent 50 danske) Mile fra London. Om Morgenen Kl. 6 satte Biskoppen sig i en Vogn paa Jernbanen, og ankom til York i god Tid for at klæde sig om og i en Hyrekareth kiøre ud til Erkebiskoppens Landsæde, nogle faa Mile udenfor Byen, hvor han indtraf til den bestemte Middagstid, Kl. 7.

En Medreisende i Postkarethen, eller Diligencen, til Plymouth, beklagede sig længere ud paa Natten for mig, at han var sulten, han havde ikke havt Tid den hele Dag til at nyde et ordentligt Maaltid; han var nemlig ogsaa kommen et Par Hundrede Mile fra, norden for London, samme Dag. Denne umaadelige Jil giør at Reisende ofte glemme Ting i Vognen, men man har fortalt mig, at den største Orden hersker med Opbevarelsen af slige Sager, og at der gives mange Exempler paa, at de efter meget lang Tid paa Anfordring ere blevne udleverede, ja endog sendt Eierne til Colonierne.

Da vi kom til Stedet, hvor Landeveien til Plymouth gaaer af fra Jernbanen, blev jeg mindet om at stige ud, og fandt vor nye Befordring, Diligencen, (mailcoach) holdende forspændt, og en Mængde Bagage liggende rundt om den paa den aabne Landevei. Ved Skinnet af en Lygte pakkedes den paa Vognen, og snart vare vi atter i Bevægelse, skiøndt med en meget ringere Fart og i en mindre bequem Vogn.

Om Formiddagen den næste Dag passerede vi Exeter, en stor og smukt bygget Stad, og henimod Aften ankom jeg til Plymouth, eller rettere den i samme incorporerede By Devonport. De 3 sammensmeltede Byer: Plymouth, Stonehouse og Devonport danne en stor og folkerig Stad, af den Classe af Stæder, man finder en saa stor Mængde af i England og som, skiøndt henhørende til Stæderne af 3die Rang, have en Folkemængde af 20,000 Indbyggere og derover, med 5—6 Kirker; hvis smukke Huse, prægtige Hoteller for Reisende, glimrende Boutiker, omrin-

gede af den rige Landadels elegante Equipager; hvis gasbelyste Gader, kort, hvis hele Præg af et høit civiliseret Liv, skiøndt fiernt fra Rigets Hovedstad, — det er disse Stæder, der især bibringe den Reisende Indtrykket af Englands store Rigdom og høie Cultur, som ikke ere opdyngede i enkelte store Stæder, men udbredte og fordeelte over det hele Land.

I „Elliotts Hotel" i Devonport fandt jeg et af de Værtshuse, som man saa sielden finder Mage til udenfor England. Denne Reenlighed og Bequemmelighed, den Smag og Rigdom, ja man kunde sige Pragt, der herster over det hele Huus, i Bygning, Meublement og Opvartning, kan meer end forsone den Reisende med de Afsavn, det flygtige Reiseliv fører med sig. Her var i Husets Midte anbragt en Vindeltrappe igiennem alle Etager, saa prægtig, at den vilde have været en Zier for et Pallads. Dens Giennemsnit var vel omtrent en Snees Alen; de blanke Marmortrin vare belagte med Tæpper; en bred, ogsaa med Tæpper belagt Corridor, omgiven med en Balustrade af blankpoleret Mahogni, løb rundt om Trappen i hver Etage; Lysningen kom fra en stor Glaskuppel i Taget. Men saadanne Hoteller ere ogsaa Entrepriser, hvori der stikker en Capital, stor nok til at grunde et anseeligt Handelshuus med. Besiddelsen, for ikke at sige Anvendelsen og Bestyrelsen, af en saadan Capital forudsætter ogsaa en Grad af Dannelse og et Bekiendtskab med det forfinede Livs Fordringer, som, i et rigt og civiliseret Land, Bestyreren af et Værtshuus for de dannede Classer ikke bør savne.

Fra Plymouth gik Reisen den næste Dag videre til Falmouth. Egnen blev mere biergig, alt som vi kom længer vester efter, endog vild og bar, da vi kom ind i Biergværksdistricterne, hvor Biergfolkenes usle Hytter laae adspredte paa Skraaningen af de nøgne Bierge. Dog møder man paa denne Vei baade mange vakkre Smaastæder og Landsbyer med en yndig Beliggenhed og et venligt smilende Udseende; deriblandt den lille Landsby „Ivybridge", hvis Navn allerede tyder paa dens romantiske Be-

liggenhed. Jeg har aldrig seet en mere fortryllende Plet, et yndigere Billede af Landlivet i dets meest poetiske Skikkelse.

Man finder i England den samme smilende Natur som hos os, men, ved dets ideligen og i stærke Contourer verlende Høie og Dale, dets mange Floder og Aaer, langt mere varieret og pittoresk. En Mængde prægtige og i den ædleste Smag anlagte Herresæder smykke det skionne Land; men maaskee meer end disse er det dets yndige Landsbyer — Bønderbyer er Navnet hos os — som bidrage til at give Landet, i den Reisendes Øine, den interessante Charakteer, der efterlader saa velgiørende et Indtryk hos ham, og ofte staaer ham i varigere og kiærere Erindring end de stolte Naturscener, andre Lande have at opvise.

Oftest have disse Landsbyer en romantisk Beliggenhed: i Krumningen af en Flod, ved Bredderne af en Aa, i en snever Dal, og aldrig savnes der Skov ved dem, der som oftest bestaaer i Smaalunde, Grupper og enkeltstaaende Træer, ordnede og fredede med en høit dannet Smag for Effecten paa Landskabet — den Kunst man i England kalder landscape gardening. Man finder da altid i disse Byer et Antal smukke Landsteder, Boliger for Folk af de dannede Classer: Militaire paa halv Sold, Pensionister, Folk der have trukket sig tilbage fra Verden paa en Livrente eller Renterne af en lille Capital, og som her, uden at drive Agerbrug, føre et uafhængigt Liv i en stille Nydelse af Landlivets Behageligheder. Disse Huse — cottages — ligge spredte om i Bondebyen, og ere i Almindelighed bygte i en phantastisk men smag- og effectfuld Stiil, nogle som gothiske Slotte en miniature, andre i chinesisk, italiensk eller en anden sydlandsk Stiil; grønmalede Verander omgive Forsiden, opad hvilke slynge sig Roser, Jasminer eller Epheu. Foran for Huset savnes aldrig en lille Blomsterhauge, aflukket imod Veien eller Gaden ved et ziirligt Stakit af Jern; nette gruuslagte Gange slynge sig om „the neverfailing grass plot", immergrønne Smaatræer, Ziirplanter og Blomster opfylde i smagfulde Grupper det Øvrige af Rummet. Man møder i disse Bønderbyer elegant klædte Damer

og Herrer, ſpadſerende eller i ſimple men ſmagfulde Kioretoier; kort, det forfinede Liv har her ſine Repræſentanter, hvis velgiorende Indflydelſe paa deres ſimple Naboer er ſynlig ved første Diekaſt, i Huſenes nette og velvedligeholdte Udſeende, den ædlere Smag man ſeer Præg af i Alt hvad der omgiver dem; ſelv Armodens Hytte, med dens epheuklædte Væg og vilde Roſer udenfor Døren, deler dette Præg.

Men det er paa Tiden at vende tilbage til min Reiſe. Jeg ankom til Falmouth om Aftenen. Da jeg tidligt den næſte Formiddag kom til Paketcapitainen, for at betinge mig en Plads, gav han mig den uvelkomne Underretning, at alle Kamre vare optagne og at den ſidſte Plads, der endnu var aaben, var en Sopha i en aaben Gang eller Sterrids, hvor endnu en anden af Paſſagererne ſkulde have Plads, ligeledes paa en Sopha. Dette var ingen behagelig Efterretning — ikke at have et Kammer for ſig alene, paa ſaa lang en Reiſe, kunde ikke være en Mand of my years ganſke ligegyldigt. Ved nærmere Underhandling med Capitainen viſte det ſig, at de to ſidſt anmeldte Paſſagerer ikke havde betinget ſig noget beſtemt Kammer og ikke heller vare ankomne til Stedet; jeg lagde da Capitainen det gamle Ordſprog paa Hiertet: „first come, first served" — (først til Molle, først malet) og fik endelig Løfte om det Kammer, ſom tidligere havde været beſtemt for en af de ommeldte Herrer.

Fem Dage maatte jeg tilbringe i denne ubetydelige og kiedſommelige By. Det eneſte der havde nogen Intereſſe for mig var Synet af to gamle Fregatter, jeg tidligere havde kiendt og ſom her laae, den ene ſom et Slags Vagtſkib, den anden ſom Magazin for Paketterne. De vare Aſtræa og Aurora. Den ſidſte havde jeg været ſammen med i Veſtindien i 1827; den blev dengang commanderet af Lord Huntingdon. Den Første, Aſtræa, ſkal, efter det dengang i Staten circulerende Rygte, have ſpilt en ikke uvigtig Rolle i Englændernes Angreb paa os i 1807. Den kom nemlig i Efteraaret 1806 ind til Kiøbenhavn i ſynkefærdig Tilſtand, efter at have løbet paa Anholts Rev in-

denfor Knoben, hvorfra den kom flot ved at kaste sine Kanoner overbord. Den var bestemt til et Sted i Østersøen, om Rusland eller Preussen erindres ikke, og havde ombord en General Hutchinson, berømt fra Abercrombies Tog til Ægypten, hvor han efter dennes Død fik Overcommandoen. Her blev Fregatten indsat i Dokken og fik en complet Reparation ved Holmen, hvilket medtog en stor Deel af Vinteren, i hvilken Tid dens Mandskab var indlogeret i „Planen" eller Spantloftet. General Hutchinson, hed det siden, havde benyttet sit Ophold her i Kiøbenhavn til at giøre sig noie bekiendt med Fæstningsværkerne og Stadens nærmeste Omegn, ligesom Fregattens Chef, Capitain Dunbar, paa sin Side skal have giort sig saa vel bekiendt med vore Holme, at han den følgende Sommer var sine Landsmænd den bedste Veiviser. Var Rygtet grundet (dets Tilværelse erindrer jeg bestemt) at denne General var sendt hertil i det udtrykkelige Ærinde, paa Stedet selv at udkaste Planen for det Angreb paa os, der fandt Sted det følgende Aar, og at Fregatten med Forsæt løb paa Revet for at skiule Hensigten med dens Besøg, saa beviser det, blandt andet, at Sagnet om Tilsiterfredens hemmelige Artikel, som Anledning til Englands Angreb paa os, er en Fabel, da denne Fred først blev sluttet det følgende Aar.

I vor Consul, Hr. Fox, og hans yngre Broder traf jeg to meget dannede og artige Mænd. Den Første besidder ualmindelige Kundskaber som Mineralog og Naturkyndig; han havde bragt en Samling af Provindsens mineralske Producter i Orden for at oversende dem til H. M. vor Konge, hvis Kiærlighed til Videnskaben var ham bekiendt, og Kasserne, hvori de vare indpakkede, stode nu og ventede paa en Leilighed til Afskibning.

Den 17de April afseilede jeg fra Falmouth i Paketten Seagull, en velseilende Skonnertbrig, af den bekiendte Sir William Symonds' Construction. Iblandt mine Medreisende var Lord-Biskoppen af Jamaika, Dr. Lipscomb, som vendte tilbage til sit Dioces, efter noget over et Aars Fraværelse. Han havde sin Kone og 4 smaa Børn med sig, hvoraf det yngste var født under Opholdet i Eng-

land. Det var mig paafaldende, at de 4 Domeſtiker, han forte med ſig, alle vare Europæere; et Beviis, troer jeg, paa hvorlidt Tillid de Engelſke endnu have til Negernes Troſkab og Stadighed ſom Tieneſtetyende. Foruden diſſe var der en ung ſkotſk Lord Mark Kerr, en nær Paarørende af Hertugen af Buccleugh, han havde nylig faaet et Compagnie ved Tropperne paa Jamaica; en Commisſariats-Embedsmand (deputy commissary general) ved Armeen, ſom i mange Aar havde levet i Veſtindien; 3 unge Englændere, ſom reiſte i Handelsforretninger, og en paa St. Thomas boſat franſk Kiobmand: de udgiorde et meget dannet og behageligt Reiſeſelſkab. Over Franſkebugten havde vi haardt Veir, men ſiden fik vi meget Stille og veſtlige Vinde, ſom bragte os ned paa 17° Brede, og da vi netop ſkulde til at vende for de capverdiſke Øer, indfandt Paſſaten ſig med en friſk Kuling, men med en ſaa ſkyet og overtrukken Luft, at vi ofte den hele Dag igiennem ikke kunde faae en Obſervation af Solen. Paa hele Reiſen fra Cap Finisterre til Barbadoes ſaae vi kun en eneſte Seiler. Tieneſten ombord gik fuldkommen paa Orlogsviis: daglig Exercits et Par Timer med Kanoner og Haandvaaben, Søndagsparade o. ſ. v. Hver Søndag blev der holdt regelmæſſig Gudstieneſte, ſom varede over en Time. Biſkoppen, i fuld Ornat, fremſagde den engelſke Liturgies mange Bønner og Collecter, og ſluttede med en kort Prædiken; Affyngen af Pſalmer, ſom hos os, fandt ikke Sted; men med alt dette havde denne Gudstieneſte noget ſærdeles høitideligt og opbyggeligt ved ſig. Paa den 30te Dag efter Afreiſen fra England ankrede vi for Bridgetown paa Barbadoes.

Strax ved Ankomſten til Barbadoes lavede alle Paſſagererne, undtagen Franſkmanden og jeg, ſig til at forlade Paketten, for at gaae med et Dampſkib videre til Jamaika, medens der foreſtod os Tilbageblevne den langſomme og kiedſommelige Tour rundt til alle Luvarts- og Jomfrue-Øerne med Paketten, for vi endelig kunde blive landede i St. Thomas. Til ſtor Glæde for os bleve vi imidlertid ſnart underrettede om, at det kongelige Dampſkib,

som skulde bringe Postsækkene og Passagererne til Jamaika, paa sin Vei derhen anløb St. Croix og St. Thomas, og vi tøvede ikke med at benytte denne langt behageligere og hurtigere Leilighed.

De 6 Timer, Reglementet tilstaaer til Omskiftningen af Postsækkene, tilbragte jeg i Land med at besee Bridgetown og dens nærmeste Omegn, og om Middagen spiste jeg i Selskab med nogle af mine Medpassagerer hos den af Marryats Roman bekiendte Miss Betty Austin, som holder et Hotel her.

Bridgetown er en, efter Coloniernes Maalestok, ansеelig By, med betydeligt Handelsrore. Der herskede meget Liv i Gaderne; mange Huse vare under Bygning, og der var et betydeligt Antal Boutiker, paa europæisk Viis, med Vinduer af heelt Speilglas og smagfuld Udstilling af Varerne, skiøndt Franskmanden, min St. Thomasianske Landsmand, paastod, at et eneste Magazin paa St. Thomas var lige saa meget værd som alle Boutiker her tilsammen. Politibetiente, klædte ligesom de Londonske, patrouillere i Gaderne; de vare alle Negre eller Mulatter og havde et meget respectabelt Udseende. I og omkring den lille Havn herskede meget Liv og den evige Skiænden og Skrigen og Larmen, som er uadskillelig fra en Negerpopulation. Et Arbeide, der vidner om Velstand paa Øen, er en prægtig Havnedæmning af hugne Steen, som er under Opførelse og hvoraf omtrent et Par Hundrede Alen allerede vare fuldfærdige. Det vil blive et Værk, som vilde geraade mangen stor europæisk Handelsstad til Ære. Et Sidestykke hertil fattes endnu paa Øen, et Fyrtaarn nemlig paa den sydøstlige Pynt, til Veiledning for de Anduvende; vi følte Savnet heraf, idet vi vare nødte til at ligge bi med Paketten hele Natten over. Det er paafaldende, at Colonierne have været saa aldeles forsømte i denne Henseende, at man indtil for ganske faa Aar siden ikke et eneste Sted har tænkt paa at oprette Fyre, med Undtagelse af Havana. Den nye Regulering af Paketfarten vil imidlertid meget snart fremkalde Oprettelsen af Fyr paa de vigtigste Øer, og saaledes skal der allerede være Tale om Fyr paa vore Øer, nemlig paa Vestenden af St. Croix, paa Pyntbatteriet

ved Basſinen og ved Indløbet til St. Thomas. Dette blev ſenere fortalt mig, under mit Ophold paa St. Croix, ligeſom ogſaa, at General Scholten havde udvirket hos den bekiendte og meget formaaende Directeur for Paketterne, Hr. M'Queen, at Centralſtationen for den nye Damppaketlinie nu var bleven beſtemt at ſkulle være St. Thomas, iſtedetfor det dertil tidligere beſtemte Cap Hayti. Dette bliver ingen uvigtig Fordeel for St. Thomas, idet denne By nu bliver Samlingspladſen for den ſtore Mængde Paſſagerer fra alle Der, der aarligen gaaer til Europa, og hvis Antal ſikkert vil tiltage med den bedre regulerede Forbindelſe imellem Derne indbyrdes og den bequemme og hurtige Befordring med de ſtore Dampſkibe, der træder i Stedet for Seilpaketterne.

Om Aftenen Klokken 6 begav jeg mig ombord paa vor nye Paket, Dampſkibet Firefly, hvor jeg forefandt mit forrige Reiſeſelſkab, paa to af de unge Herrer nær, ſom bleve tilbage paa Barbadoes. Franſkmanden, min quaſi Landsmand, kom lidt ſenere end vi andre, netop ſom Dampſkibet, der aldrig venter efter Nogen, var ſvaiet rundt og begyndte at ſtaae ud af Bugten. Han var bleven forſinket ved en Scene i Baaden, ſom han til vor Moro beſkrev med den hans Landsmænd egne Vivacitet. Den ene af Negerne, ſom roede ham, havde drukket ſig en Taar over Tørſten, og da han roede noget vildt og Franſkmanden ſkyndte paa ham, begyndte han at declamere, med ægte badian dignity, at „Negeren nu var en fri Mand lige ſaa vel ſom den Blanke. Og hvorfor ſkulde han ikke være det? God-a-mighty (Negerengelſk for Gud den almægtige, en Benævnelſe, Negeren meget hyppigt bruger, naar han bliver exalteret) havde ſkabt Negeren lige ſaa godt ſom den Blanke. Negeren kom i Himmelen lige ſaa vel ſom den Blanke. Nu var han fri, lærte at læſe og ſkrive, nu kunde han komme til at ſidde i Parlamentet og blive en Lord, lige ſaavel ſom den Blanke." Medens han holdt denne Tale med ſand Negerpathos og tilſvarende Geſticulation, glemte han naturligviis at bruge Aaren, og den ulykkelige Franſkmand, ſom ſaae Dampſkibet allerede at ſætte ſig i Bevægelſe, var færdig

at briſte af Utaalmodighed, indtil Negerens Veltalenheds Strøm, ſom han ſaa uforſigtigt havde ſat i Bevægelſe, fik udtømt ſig.

Overreiſen til St. Croix varede 2½ Dag. Firefly — et kongeligt, uarmeret Dampſkib, paa henved 200 Heſtes Kraft og commanderet af en Lieutenant — var et ſtørre og meget ſmukkere Skib end Neptun fra Hamborg. Den ſtørſte Orden og Reenlighed herſkede allevegne, baade paa Dækket og i Maſkinrummet. Det var en høiſt behagelig Forandring fra den lille Paket, i hvis qvalme Kahyt vi knap kunde finde Plads omkring Bordet, til den meer end 4 Alen høie og luftige Kahyt i Firefly, ſmagfuldt meubleret efter Climatet, med kiølige Heſtehaarsbetrukne Sophaer og Vorbugs Tæpper, runde Luftporte i Siden, tæt ved hinanden oppe under Dækket. Kahyttens Størrelſe var ſaadan, at man ſelv i Land vilde finde den et ualmindeligt ſtort Værelſe. Kamrene vare ligeſaa luftige og ſmagfuldt indrettede; Beſpiisningen var elegant og luxurieus; de mange Vine, hvoriblandt Champagne hørte til Dagens Orden, vare af den meeſt udſøgte Qvalitet.

Et Par Indretninger, der vare nye for mig, ſaae jeg her paa dette Dampſkib: den ene var Biergningsbaade, ſom dannede Overdelen af Hiulkaſſen og ved en egen Indretning, ſom jeg ikke ſik at ſee, da den laa ſkiult under den, med Kiølen iveiret, omvendte Baad, kunne i faa Minuter ſættes i Vandet De vare meget dybe og ſkulle rumme og bære over 50 Mennesker. Chefen roſte dem meget og ſagde mig, at 5 Minuter vare tilſtrækkelige, fra ſom de laae at faae dem i Vandet. Den anden var steamwhistles eller Dampfløiter — fire tynde Malmrør paa hver Side, ſom gaae op fra Dampkiedlerne, høit over Dækket, og give en ſtærk Lyd naar der er Fare for Kiedlerne.

Nogle Colonialaviſer, der herombord faldt mig i Hænderne, gave mig et Indblik i Forholdet imellem den blanke og den couleurte Deel af Befolkningen paa Barbadoes og Antigua, de Der man netop har anført ſom dem, hvor Emancipationen viſte de lykkeligſte Frugter. Barbadoes-Aviſen var dagligen opfyldt med Politiretshomme, hvis overdrevne Strenghed aabenbarede mig en

ny Forholdsregel, man under Lovens Medhold havde tyet til, for at neddæmpe Emancipationens Virkninger. Politilove og locale Anordninger høre nemlig under Localauthoriteternes Ressort, og denne Frihed fra Abolitionisternes Control havde man i en usædvanlig Udstrækning benyttet, som et almindeligt reprimerende Middel. Jeg skal her anføre et Par Exempler, saaledes som jeg læste dem i hiin Avis. To Drenge paa 10—12 Aar havde slaaedes paa offentlig Gade; de idømtes en Mulkt af 2 Piastre (4 Rbd.) hver. Et Fruentimmer havde ved Middagstid badet sig i Stranden, hvor mange Mennesker passerede forbi, og saaledes uanstændigen blottet sit Legeme (indecently exposed her person) — To andre Fruentimmer havde paa offentligt Torv skiændtes og brugt uanstændige Talemaader til hinanden (to Fiskerkiærlinger havde skiændtes) — alle disse vare dømte til 7 Dages Fængsel paa Vand og Brød. I denne Aland vare alle, og hver Avis havde 20—30 slige Domme at opvise, ligesom ogsaa Navnene paa 30—40 Personer, der ifølge Politianordning avertere deres forehavende Afreise fra Øen, en vis Tid — jeg troer en Maaned — iforveien, før de erholde Pas fra Politiet. Disse Midler finder man nødvendige, deels for at holde de Sorte i Tomme, deels for at lægge Hindringer i Veien for den overhaandtagende Udvandring. Ved denne sidste er desuden at bemærke, at Ingen faaer Pas, før han beviser, at ingen aldrende Nærpaarørende eller anden, hvis Forsørgelse paahviler ham, efterlades til Last for det Offentlige. Paa Barbadoes hørte jeg Klage over, og saae det bekræftet i Avisen, at de meest agtede iblandt Planteurerne forlade Øen af Utilfredshed med Tingenes Tilstand, og at det saaledes var overladt de mindre anseete og formaaende Eiere at modstemme Negerbefolkningens Anmasselser.

Antigua-Avisen var fuld af detaillerede Beretninger om den, Byen St. Johns nylig overgangne, store Ildebrand, og alle stemmede i at skildre den couleurte Befolknings Opførsel ved denne Leilighed som høist daddelværdig og foruroligende. Næsten Ingen havde tilbudt sig at række Haand ved Slukningen eller hiælpe

til at redde; Skarer af dem havde staaet rolige Tilskuere ved Branden; aabenlyse Plyndringer havde fundet Sted baade under og efter Branden, og man ventede med Utaalmodighed Ankomsten af et stærkt Troppedetachement, hvorom der var gaaet Bud til Englisk Harbour.

Disse Facta stode stærkt i Modsigelse med hvad jeg havde uddraget af Samtaler ombord med Biskoppen og et Par andre af Passagererne, som kiendte Forholdene i Colonierne og vare temmelig enige i, at prise Emancipationen og skildre dens Følger som intet mindre end afskrækkende. Men deels var Biskoppen Regieringsmand og Geistlig, og maatte som saadan være en Forsvarer af Emancipationen, deels havde han været fraværende et heelt Aar, og det netop i det vigtigste Tidspunkt, hvor Følgerne af den fuldstændige Frigivelse først ret kunde faae Tid til at udvikle sig. Hans Opfatning af Sagen syntes mere at holde sig til dens philosophiske og religieuse Sider, mindre til de praktiske Resultater. Om den sorte Races aandelige Evner yttrede han den fordeelagtigste Mening, grundet paa egen Erfaring; og med de alvorlige Skridt, der nu giordes — som det syntes først nu — for dens Civilisation, nærede han de bedste Forhaabninger om den. Hvad han yttrede om de politiske og oeconomiske Følger af Emancipationen, da syntes Lidet heraf at finde Anvendelse paa vore og overhovedet alle mindre Øer. Han ansaae nemlig Sukkerculturens Undergang paa Jamaika for en lidet betydende Sag for Moderlandet, idet denne store Ø, et lidet Continent, altid som blot agerdyrkende vilde kunne bestaae og have Vigtighed for England: dens Beliggenhed i militairisk og politisk Henseende; dens heldige Handelsbeliggenhed, der gior den, ved Hiælp af Moderlandets store Capitaler, til Entrepôt for den hele Handel med Sydamerika rundt om den store mexicanske Havbugt; dens stærkt opblomstrende store Stæder; endelig Øens Størrelse og Frugtbarhed, der tilstæder Befolkningen at tiltage indtil det Dobbelte, maaskee et Par Millioner — alt dette gior Øen uafhængig af den ene Sukkercultur. Dyrkning af Korn og overhove-

det det egentlige Agerbrug var altfor meget forsømt for den rige Sukker-Cultur og Fabrikation. Nu søgte man at indhente det Forsømte, og blandt andet stræbte man at indføre en bedre Qvægrace og overhovedet et europæist Agerbrug. At disse Argumenter ikke vare til Fordeel for Emancipationen paa Øer som vore, kunde naturligviis ikke komme i Betragtning ved hans Anskuelser; men mig stod det klart, at St. Croix, nu en rig Besiddelse for Danmark, vilde uden Sukkerproductionen, eller en anden lige rig Cultur, være uden ringeste Værdi for os med dens fierne Beliggenhed, ja endog det modsatte af Værdi. Hvad Værdi skulde en Ø af 6 Miles Længde og 1 Mils Brede, liggende 1200 Mile borte fra Moderlandet, have for os, selv om den var nok saa stærkt befolket med Mennesker, — hvis frugtbare Jordbund rigeligen forsynede Beboerne med Livets egentligste Fornødenheder, men uden ringeste Exportartikel, uden Industrie, uden Noget hvormed den kunde tiltuske sig endog kun een Ladning af europæiske Producter eller Kunstfrembringelser? Sukkerdyrkningen er altsaa for de mindre Øer Livsspørgsmaalet; er Emancipationen, især den pludselige, den uforberedte, Signalet for denne Culturs Undergang, saa — farer man i intet Tilfælde værre ved at vente og lade Tiden være den ufeilbare Læremester. Dog, jeg har endnu neppe betraadt vestindisk Jordbund og bør derfor idetmindste holde min Mening tilbage.

Efter en Overreise af 2½ Dag — den behageligste lille Søreise jeg nogensinde har giort — landede jeg tidligt om Morgenen d. 20de Mai paa St. Croix, i Frederiksted, eller Vestenden som man almindeligere kalder den. Det var, paa nogle Uger nær, netop 14 Aar siden jeg sidst var paa Øen; det var altsaa rimeligt, at de Forandringer, der i denne lange Mellemtid vare foregaaede, maatte blive mig ioinefaldende; jeg vidste, at det store, vigtige Spørgsmaal om Emancipationen, endnu uafgiort hos os, ogsaa agiterede Gemytterne paa den venlige lille Ø, jeg nu betraadte; jeg kunde formode, at Adsplittelsen muligt endog havde rækket til det selskabelige Liv, som saa almindeligen er Tilfældet i

politiske Giæringer; jeg vidste, at den Mand, der nu i en lang Række af Aar stod i Spidsen for Colonien Bestyrelse, og det, igiennem det hele Tidsrum, under langt vanskeligere Forhold end nogen af hans Forgængere, havde maattet døie haarde personlige Anfald baade hiemme og her; jeg vidste, at det var under saadanne Forhold, at jeg atter besøgte Øen: der var altsaa fuld Anledning for mig til at giøre mig selv det Løfte, at see og høre Alt, hvad mit sandsynligviis korte Ophold paa Øen vilde tillade mig.

De to Byer, Christiansted og Frederiksted, forekom mig næsten uforandrede som for 14 Aar siden; der vare ingen kiendelige Spor til større Velstand eller Opkomst; dog gielder dette maaskee i ringere Grad om Frederiksted, der siden Handelens Frigivelse har draget en betydelig Deel af Udskibningen til sig. Den gamle skrøbelige Plankebro, jeg landede ved, stak imidlertid ufordeelagtigen af imod den prægtige Havnedæmning, jeg nys havde seet under Opførelse ved Bridgetown paa Barbadoes. Christiansteds ujevne Terrain og Husenes spredte Beliggenhed op ad Klipperne bidrager altid noget til at give den et viist forfaldent Udseende, hvortil kommer enkelte Qvarterers næsten faldefærdige Træhuse, hvis umalede Vægge og graae Shingle Tage forstærke Armodens Præg. Men Armoden har, under denne lykkelige Himmelegn, en mildere Skikkelse end hos os; inden for de skrøbelige Vægge seer man mangt et Stykke Bohave eller Huusgeraad, som i Europa vilde regnes til Luxusartikler, selv i de mere velhavende Classer, og Beboerne ere altid reenligt, ja efter vore Begreber vel klædte.

I Hovedgaderne vare enkelte store og smukke Huse nybygte, medens andre, som i hiin Tid udgiorde Byens Zier, bare Præg af Climatets fortærende Indflydelse, som Giellerups prægtige Gaard i Kongens Gade, hvor den vittige og spøgefulde Ache, for 25 Aar siden, da jeg første Gang kom til Colonien, førte sit glimrende og giæstfrie Huus; Gaarden paa Hiørnet af Smedegaden, hvor General Bentzon tilbragte de sidste Aar af hans Liv og hvor han opgav sin lyse og store Aand — han, hvis Liv

var som Meteorets, glimrende og hastigt stigende, for pludseligen at briste og forsvinde — han, som midt i sin Ydmygelse endnu drog Alle til sig ved sin rige Aand og sin Charakteers Elskværdighed — ogsaa den Gaard stod forfalden og forsømt. Aches engang saa smukke Hauge udenfor Byen laae nu som et Vildnis og Huset næsten en Ruin. Den lille Ø, Kayen, med sit fordums travle Værft, og hvis Havnemesterbolig og Hauge engang var et lille Eden, ligger nu i Ruiner og Værftet er neppe til uden i Navnet. Forskiellige Aarsager have bidraget til at bringe dette engang for Øen vigtige lille Skibværft i Forfald. Øens egne mange Kystfartøier (Drogere) ere efterhaanden, ved de ypperlige Landeveies Anlæggelse, blevne overflødige og indskrænke sig nu til 3—4. Mangel paa Forraad af gode Materialier og paa en god Bestyrelse og Drift bragte efterhaanden Fremmede til at søge til St. Thomas, hvor man nu endog er iværk med at anlægge en Ophalingsbedding eller marine railway, hvor de største Skibe kunne repareres.

Har end den Stilhed, som altid indtræder her, naar Høsttiden er til Ende og de fleste Skibe have forladt Havnen, meget bidraget til at meddele mig dette Indtryk; nok er det, — jeg fandt Byens Udseende at vidne om Tilbagegang; men destomere tiltrak de offentlige Bygningers gode Vedligeholdelse sig min Opmærksomhed. Mange Forandringer og Forskiønnelser vare foregaaede med disse. Den gamle danske Kirke midt for Havnen var nedbrudt for Brøstfældighed, paa Taarnet med dets Spir nær, som var blevet staaende for Uhrets Skyld, da det er det eneste Taarnuhr Byen eier. Den lille Steenkirke i Kongensgade, som i forrige Tider tilhørte en hollandsk Menighed og i mange Aar henstod ubenyttet og øde, er kiøbt til den danske Menighed, restaureret og indrettet til Gudstieneste i en simpel men smagfuld Stiil, og en smukkere lille Kirke med et venligere Indre har jeg ikke seet. En stor, forfalden Bygning med høie Steenpiller, i Kongensgade, hvor forhen Apotheket var, er kiøbt til Borgerskole og vil, naar den nysbegyndte Ombygning er fuldendt, blive en

Ziir for Byen. En ny Toldbod med velindrettede Contoirer er opført, hvor før stode en Række lave, forfaldne Huse, i hvilke nogle af Toldembedsmændene havde et Contoirlocale, der saae ud som om de havde maattet tye dertil i de første Dage efter en Ildebrand. „Proviantgaarden" — troer jeg man dengang kaldte den — eller det militaire Depots Bygninger med Bageriet og Magazinet ere blevne udvidede med Grunden, hvor Kirken stod, og Bygninger vare her under Opførelse. Pladsen lige over for, imod Fortet og bag ved Toldboden, bliver røddet for de forfaldne Træskure, der staae, og om et Aarstid vil den hele Plads deromkring have vundet et smukt og velbebygget Udseende.

Fortet er, ligesóm Pyntbatteriet og Frederiksteds Fort, restaureret og holdes i den smukkeste Orden. Casernen har faaet en friere og sundere Omgivelse, ved at kiøbe og nedrive nogle forfaldne Huse, som omgave den, og benytte Pladsen til en stor, aaben, med Muur og Jerngitter omgiven Gaard og Hauge, der er smukt udlagt med Gange og skyggefulde Træer. Militairets hele Væren er overhovedet undergaaet en stor Forandring til det Bedre, og den Orden, der herster i Casernen med Mandskabets Logis, Bespiisning og Disciplin, forekom mig mønsterværdig. Officiererne spise i Messe; Underofficiererne have ogsaa en fælleds Messe og der er sørget for alle Classers „Comfort" i en Grad, som jeg troer ikke let vil kunne opnaaes i Moderlandet, hvor ogsaa Forholdene ere anderledes, medens der her over det Hele er udbredt den høiere Reenlighed og Elegance, som er Livet i en tropisk Himmelegn egen.

Om Gouvernementshusets pragtfulde Ombygning og Indretning havde jeg hørt saa meget tale, at jeg forundredes ved at finde dets Ydre saa godt som uforandret. Paa den vestlige Fløi var det forrige Søbotkerske Huus, som før blev leiet til nogle offentlige Contoirer, nu tilkiøbt og føiet til Gouvernementshuset; paa den østre Fløi var den bekiendte Harcourtske Danseſal nedreven og Pladsen røddet til Indkiørsel for at skaffe frit Lufttræk til den qvalmt og indesluttet liggende Bolig. En stor, aaben og

om man vil — prægtig Steentrappe fører her op til Hoved-Etagen, som ikkun indeholder en Sal, hvor Regieringsraadet har sine Forsamlinger, og den store Festivitets-Sal, hvis Decorationer egentligen er det, hvortil Pragten indskrænker sig. Dens Forgyldninger paa Træværket, dens mange Speile, Consoler, Lyskroner og forgyldte Tabouretter kunne have været kostbare nok, efter Omstændighederne, men det er dog Alt ikke Andet end hvad man finder i rige Privathuse i Europa, og Effecten tabes ved Værelsets ringe Høide og Brede. Med alt dette, om hvis Nødvendighed eller Overflod jeg ikke vil trætte, boer Gouverneuren ikke bedre end mange Privatmænd i Colonien, i mange Henseender endog mindre bequemt. De øverste Værelser i Hovedbygningen ere hiemsøgte af Bore-Insecter, Orme og Myrer, som ødelægge alt Træværket og Meublerne, ja selv Linned og Klæder i velforvarede Kofferter, veed jeg af egen Erfaring, ere ikke sikkre for dem. Gouvernementshusets underste Etage rummer de fleste offentlige Contoirer, som her have hensigtsmæssige, velindrettede Localer i umiddelbar Nærhed af hinanden.

Vedligeholdelsen af de offentlige Bygninger er Noget, man i Almindelighed regner en Regiering til Roes, og det Modsatte, deres Forfald, den til Daddel. Det er hverken Moderlandet værdigt, eller Colonien til Fordeel, at Bygninger, der have kostet store Summer at opføre, og hvis Fortbestaaen er nødvendig, var det endog kun som blotte Sindbilleder for Besiddelsen og Magten, som Befæstningerne og Militairet t. Ex., at de tillades at forfalde. En Deel af de Summer, Moderlandet drager af Colonien, er det billigt at lade komme i Circulation i den, til Vedligeholdelse af dens offentlige Bygninger; Industrien ophiælpes derved iblandt dens Indbyggere. I en lang Række af Aar henstode de offentlige Bygninger paa St. Croix, Fæstningsværkerne især, og forfaldt; de offentlige Contoirer holdtes i usle Træfure eller leiede Privathuse, hvor Archiver og Papirer neppe vare tilbørligt sikkrede. Nu er der indført en Orden heri, som det sømmer sig en dannet Stat; har dette medført store Bekostninger i

Forhold til Tidsrummet, saa er det fordi man havde tilladt saa mange Aar at hengaae, uden at anvende tilstrækkelige Midler til den aarlige Vedligeholdelse, en falsk Oeconomie, som det fortærende Climat her straffer haardere end andensteds.

En halv Fierdingvei udenfor Byen og vesten for den ligger, i en Plaine og frit til alle Sider, det nye Arresthuus. Det bestaaer af en lang Bygning (Corridor) som ved hver Ende har en særskilt Bygning, der med Midten af dens Bagmuur støder til Corridoren og ligger perpendiculair paa den. Den ene af disse Fløibygninger har en hoi Stue-Etage med Kielder under og er Arrestforvarerens Bolig. I hans Stue er en stærk Jerngitter-Dor eller Port, hvorigiennem man ad et Par Trappetrin kommer ned i Corridoren. Denne er en omtrent 120 Fod, eller mere, lang Gang med Celler paa begge Sider; den faaer sit Lys fra en Række Vinduer paa begge Sider ovenover Cellerne; Hoiden i den var betydelig; Gulvet er af hvide Muursteen hvælvet i Midten med Affald til begge Sider. Cellerne, 26 paa hver Side, ere rummelige og høie; en stærk Trædor lukker for dem ud til Corridoren og har oventil en lille Klap eller Luge, som aabnes udefter og lukkes for med en Skaadde. I Muren udefter har hver Celle en smal Luftaabning af omtrent en Alens Hoide, hvilken gaaer skraat udefter til midt i Tykkelsen af Muren, hvor den springer af i en Vinkel i modsat Retning til Murens Yderside, saa at Luften har fri Giennemgang, uden at Fangen kan see igiennem Aabningen eller have Communication med Nogen udenfor, til hvis Forebyggelse der desuden er anbragt en Rad Palisader i et Par Alens Afstand fra Muren. En Brix, med et uldent Teppe, og en Natpotte af hvid Fajance med et Trælaag findes i hver Celle.

I Bygningen for den anden Ende af Corridoren er en Retssal, et Værelse for Politibetienten, samt to temporaire Sygestuer, en for hvert Kion. Den er, ligesom Arrestforvarerens Bolig, adskilt fra Corridoren ved en aaben Gitterdor, igiennem hvilken saaledes Fængslets Indre kan overskues, Dag og Nat, fra begge En-

deværelser, ligesom ogsaa Luften gjennemstrømmer den hele Bygning fra Ende til anden. Synet fra et af disse Værelser ned igjennem den lyse, luftige og yderst reenlige Corridor, var langtfra at bringe Tanken paa et Fængsel, efter det Begreb man hos os gior sig om et saadant og efter hvad jeg tidligere har seet af denne Slags. Der herskede en Reenlighed over det Hele, som kun er mulig i et Climat som dette. Brixerne i Cellerne, Gulvet i dem og Muursteensgulvet i Corridoren vare som blankfurede, Alt saae ud som Nyt eller nylig oppudset; og mit Besog, som jeg foretog i Selskab med Generalgouverneuren, skete aldeles uventet, idet jeg ved Udkiorselen fra Byen yttrede denne mit Ønske om at giore Omveien forbi Arresthuset for at besee det. En Ringmuur omgiver det Hele og indeslutter en rummelig Gaardsplads.

Et Par nyligen indsatte Arrestanter vare indelukkede, indtil Forhoret var optaget over dem. De andre Celler stode tomme, da om Dagen de Indsomte bruges til Arbeide paa et Arresten udlagt Stykke Jord. Det er som oftest Opsætsighed paa Plantagerne, Uforligelighed, Romning fra Arbeidet og andre Politiforseelser der, i Gientagelsestilfælde, medforer Hensættelse her. Egentlige Criminaltilfælde forefalde sieldent saavidt jeg veed, og Mordbrand, ved at sætte Ild paa Sukkerstykkerne, er da den Forbrydelse, der hyppigst begaaes. Af Protocollen, der laa aaben til Alles Giennemsyn i Arrestforvarerens Stue, saae jeg, at fra 2den Januar 1838 til den Dag, d. 31te Mai 1841, var Antallet af Arrestanter, criminelle Fanger indbegrebne, 1352. Jeg maa overlade Andre at bedømme, om dette Antal er stort eller lille i Forhold til Folkemængden, om det vidner for eller imod Moraliteten; men feiler jeg ikke ere mange af Forseelserne af den Classe, at de vilde hengaae upaatalte i andre Lande.

Der vare andre offentlige Bygninger af en ganske modsat Charakteer, som Den siden min sidste Nærværelse havde seet fremstaae, det var Negerskolerne. Strax paa min første Reise igiennem Landet, fra Frederiksted op til Christiansted, faldt nogle

Bygninger mig i Øinene ved deres Bygningsstiil, deres Beliggenhed, deres fuldkommen eens og smukke, nye Udseende; jeg forblev ikke længe i Uvished om hvad de vare, da jeg længer hen, skiøndt endnu tidligt paa Morgenen, saae Skarer af Smaaborn forsamlede udenfor dem; andre kom vandrende, under Ledsagelse af et aldrende Fruentimmer, velklædte, smilende og glade, med en lille Kurv eller Pakke i Haanden — deres Spise. Disse Skolehuse, hvoraf der gives 8, fordeelte over Landet paa passende Steder, ligne i Udseende og Størrelse Capeller, som Methodister og andre Secter i England have dem til deres Gudsdyrkelse. Det ligger ogsaa i Planen med disse Skolehuse at de skulle tiene til Landsbykirker, hvoraf der ingen gives paa Øen, saa at Negerne fra mange Plantager have en lang Vei til Kirken i Byerne. Som Søndagsskoler skulle de anvendes for den mere opvoxne Ungdom, som efter det 8de Aar ophøre med den daglige Skolegang, for ved Plantagen at giøre Gavn og tidligt vænnes til Arbeidet i Marken. Kun i de 5 eller 6 af disse Skoler var Undervisningen kommen i fuld Gang, ved mit Ophold paa Øen; ved de øvrige manglede endnu nogle af de indvendige Indretninger og en Vaaning for Læreren, som paa de Steder var nødvendig paa Grund af den længere Fraastand fra de nærmest liggende Plantager. Hver Skole faaer omtrent 200 Børn. Undervisningen skeer efter den for Almueskoler nu almindelige Lancasterske Methode. Børnene betragte Skolegangen som en fornøielig Tidsfordriv; de saae alle lykkelige og glade ud, da Behandlingen er mild og kiærlig; og der er en Livfuldhed udbredt over en saadan Forsamling, en saa fuldkommen Frihed for al Tvang, som kun tilhører Øydens lykkelige, sorgløse Natur. De hilse den Fremmede med samme venlige Smiil, nærme sig ham med den samme Tillidsfuldhed, som om han var en gammel, kiær Bekiendt. Den levende Opmærksomhed, der er udtrykt i deres Miner, idet de lytte til Læreren, og den yrige Iver for at udmærke sig ved deres Svar, vidne om Sandheden af hvad man ofte hører Skolemænd paastaae, at Negerbørn baade ere lærvilligere og vise hurtigere

Fatte-Evne end blanke Born i Almindelighed. De have lært at betragte Hds. M. Dronningen som disse Skolers Hoie, særdeles Beskytterinde. I Skolen paa „Peters Nest" hørte jeg afsynge en smuk Sang, Dronningen til Ære; i den derpaa følgende Examination om nogle af de Begreber, der vare udtrykte i Sangen, tog det nogen Tid at lede dem paa Svaret, hvo Queen Caroline var (Kings consort, Kongens Ægtefælle), paa Spørgsmaalet, hvilken Dame det er som bærer en Krone, lød Svaret fra et Par Smaaglutter: „the blessed Virgin Mary". Da Underviisningen skeer i det engelske Sprog, er dette nu, rimeligviis uigienkaldeligen, giort til Folkesproget paa Øen; i Betragtning af, at der i de sidste Decennier er giort kiendelige Fremskridt i at giøre Øen mere dansk, er dette en beklagelig Omstændighed; men den skal ikke have været til at undgaae. Forældrene see med Glæde og Stolthed deres Born nyde en Underviisning, de selv have maattet savne; de see, at en Deel af den dybe Kloft, der hidtil skilte dem fra den Blanke, herved lukker sig, og den Omhu, der nu skienkes deres forhen saa lidet agtede Race, vinder større Værd i deres Øine, ved at vise sig som en almindelig og offentlig Foranstaltning, hvori ligger en ny Erkiendelse af deres Indlemmelse i Samfundsordenen, medens de tidligere private og isolerede Bestræbelser i samme Retning ikke sielden maae være blevne betragtede af dem som udsprungne af egennyttige Motiver hos deres Herrer, en Mistroiskhed, der er alle Undertrykte egen.

Asylskoler gives der desforuden i begge Byerne. I Frederiksted har en af Øens Damer, med Understøttelse af flere anseete Planteurfamilier, bragt en Søndagsskole i Gang, hvor flere Hundrede Personer af enhver Alder og Kiøn, i den engelske Kirke, efter endt Gudstieneste, af Selskabets egne Medlemmer blive underviste i Religion og nyttige Kundskaber. Denne ædelhiertede Dame, hvis Navn Delicatessen forbyder mig, uden hendes Tilladelse, at nævne offentligen, har, med den, Kiønnet egne, altovervindende, enthusiastiske Vedholdenhed, sat sit skionne Forsæt igiennem og seer nu sit Værk kronet med det Held det fortiente.

Denne Iver for at udbrede religieus Oplysning er almindelig iblandt Dens Damer, en Arv fra det religieuse England, hvorfra mange af Familierne udspringe, eller hvor de have modtaget deres Opdragelse og som de igiennem Literaturen vedligeholde en stadig Forbindelse med.

Det selskabelige Liv har upaatvivlelig siden min sidste Nærværelse paa Den faaet et nyt Opsving, og det i en mere velgiørende Retning end fordum, da den luxurieuse Levemaade, som tidligere herskede, og upaatvivleligen bidrog meget til at forøge Climatets slappende Indvirkning paa Sundheden, nu ei længer kan siges at finde Sted. Ved Siden af den samme elskværdige Giæstfrihed, som i ældre Tider, herster nu en større Tarvelighed og Maadeholdenhed i Levemaaden, og denne er nu i Intet forskiellig fra den allevegne i den finere Verden almindelige. I et Land, afskaaret fra en mere umiddelbar Berøring med den større civiliserede Verden, hvor de Nydelser, som Skuespil og alle skionne Kunster forskaffe Europas Beboere, maae næsten aldeles savnes; i et Land, der tilbyder saa faa Ressourcer til aandsopvækkende Adspredelser, hvor ikke engang Aarstidernes Vexlen afbryder Livets Monotonie, der maa Dansen indtage en høi Rang i de selskabelige Glæder. Den er derfor her den almindeligste og kiæreste Forlystelse; men er det Rygte sandt, at iblandt de senest besluttede Besparelser ved Colonien skal være Inddragelsen af det ved Garnisonen bestaaende Musikcorps, vil der herved skee et stort Skaar i det selskabelige Livs Glæder: Den vil derved være berøvet enhver musikalsk Nydelse; Negerne have intet Talent for Musik, og private Musikantere fra Europa kunne ikke finde Regning ved at nedsætte sig her. Men jeg vil haabe for mine fierne Landsmændinders og Landsmænds Skyld at Rygtet ikke bekræfter sig. Ballerne ere i Almindelighed vel besatte; Damerne klæde sig med megen Smag, og det fattes ikke paa Skionhed og Ungdom til at udbrede en Glands og et Liv, over en saadan Forsamling her, som lader den taale Sammenligning med de eleganteste Cirkler i Europa.

Tonen i Christianssted — hvortil min Erfaring i denne Henseende indskrænker sig — forekom mig meget mere dansk end fordum. Dette hidrører vel især fra det større Antal gifte Embedsmænd nu fremfor i Fortiden. Mange af Dens Damer ere opdragne i Kiøbenhavn, og i flere Huse saae jeg Præsten Münters Portrait hænge paa Væggen til Erindring om den elskede Religionslærer.

Den største Forandring i de sociale Forhold er upaatvivlelig Nedbrydelsen af den Skillevæg, der udelukkede den Couleurte fra al selskabelig Omgang med de Blanke. Lad ham eller hende, i Dannelse, Formue og Charakteer have nok saa grundet Pretention paa lige selskabelige Rettigheder — den raaeste Blanke ansaae sig for fornem til at omgaaes ham, den meest forvorpne Roué for god til at give hende sin Haand. Det var en Pariah Caste midt iblandt de oplyste og christne Europæerborn. Man fordomte Hinduerne; men dreiedes Talen paa de Couleurte, saa trak man Hovedet stolt tilbage: „det var en ganske anden Sag med dem; Forholdene i Colonien giorde nu engang denne Adskillelse nødvendig." Saa anførte man Fordommens Virkninger som dens Aarsag; den illegale Herkomst; Mangel paa den høiere Dannelse, der jevner saa mangen Standsforskiel — ligesom om ikke den dannede Mand, hvor Valget var ham frit, havde god Grund til ikke at vende tilbage til det Fædreland, hvor han var udelukket fra enhver af de Rettigheder, som frit tilhørte ham allevegne udenfor det; og han havde altid Exempler for sig i Colonien, hvor lidt Dannelse, Dygtighed og Formue mægtede imod hiin Fordom. Den enthusiastiske Etatsraad Pram stormede imod denne afskyelige Fordom, i hans korte Levetid i Colonien, men udrettede Intet; og hvor kunde en enkelt Mand vente det? Der maatte særegne Tidsomstændigheder til før det ophørte at være endog mere end Forvovenhed for Coloniens øverste Embedsmand at modsætte sig den. Nu er den falden — skiøndt der skal Tid til, inden hvert et Spor af den er forsvundet af Gemytterne paa begge Sider. Nu ere Mænd af blandet Farve ansatte i vigtige

og anseete Kongelige Embeder, og det var mig en Glæde at møde i de bedste Selskaber couleurte Herrer med liberal Dannelse og med ethvert Krav paa at kaldes "gentlemen" i Ordets fulde Betydning, en Glæde, naar jeg tænker tilbage paa den Tid, da de couleurte Officierer ved Fricorpserne, paa Kongens Geburtsdag og andre Festdage, bleve stædede til Audients afsides, ude i Galleriet, hvor Forfriskninger bleve ombudte iblandt dem, medens de Blanke vare forsamlede i Salen.

Med Damerne af denne Caste — man tilgive mig Udtrykket — har Tingen endnu ikke havt den samme Fremgang. Der herster hos det smukke Kion en større Tilbageholdenhed paa begge Sider i slige Tilfælde; større Omsindtlighed, større Frygt for at saare og at saares. De Forbindelser, der fordum fandt Sted imellem de blanke Embedsmænd og de farvede Fruentimmer, og som man har dadlet med strengere Udtryk, end Retfærdigheden byder, naar man seer hen til Forholdene, de have efterladt en Plet, som kun Tiden ganske kan udvaske. Er nu først Fordommen i sin Almindelighed falden, vil en større Dannelse hæve Kionnet i dets egne og i Andres Øine, og Qvinden vil lære at sætte den rette Priis paa sig selv og vælge den Forbindelse, der er hende værdigst og tiener hende bedst. Fortidens Forhold har man formeget overseet, ved at fælde den haarde Dom over det svagere Kion, og der var en Styrke i det Argument, jeg hørte en aldrende couleurt Dame bruge i sin Indignation over den imod dem brugte Benævnelse, Bastard, som giorde Indtryk paa mig: „Vi have baaret og bragt vore Børn til Verden i Faderens eget Huus; lad dem lægge Mærke til det! — Vi have for ham været Alt, hvad en ærlig Kone kan være, — vi formaaede Intet imod den Fordom, der berøvede os Æren at kaldes hans Ægtefælle. — Bastarder! vore Børn fortiene ei dette Navn. Nu er det anderledes og vil blive det endnu mere; og det er bedre saaledes, for Gud og Menneskene."

Paa mine Toure omkring paa Øen faldt mig den velvedligeholdte Stand i Øinene, som Plantagebygningerne nu allevegne

vare i, fremfor i en tidligere Tid. Den store Criſis i Formues-omſtændighederne, der overgik Øen igiennem en Række af Aar, lod, efter alle udvortes Kiendetegn, til at være overſtaaet og Faſthed atter at være indtraadt. Nogle frugtbare Aar efter hinanden, og Colonien vil atter befinde ſig i en blomſtrende Tilſtand, og det med en langt ſundere Rod end nogenſinde forhen. Mange Steder havde Negerbyerne et ganſke anderledes hyggeligt Udſeende end fordum; iſtedetfor de usle Hytter ſaae man nette Steenhuſe, tækkede med Shingles, Træſpaaner, der tage ſig ud ſom blaa Skifertage. Dette ſkyldes en af de ſeneſte Foranſtaltninger, hvorved det er giort Plantage Eierne til Pligt, efterhaanden at ombygge Negerhuſene og opføre dem af Steen med Shingletag. Den gamle Negerhytte beſtaaer af flettede Riisvægge, overklædte med Leer, og Taget bedækket med tykke Lag af det ſaakaldte „Traſh", de tørre Blade af Sukkerroret. De have et uſelt Udſeende og ligne i Afſtand forfaldne Biſtader med det nedhængende graa Halmdække; noget mere Fattigt kan man ikke tænke ſig i Udſeende, ſom menneſkelig Vaaning betragtet. Der vare ſtore Ulejligheder forbundne med denne primitive Byggemaade, uden at tale om den Forbindelſe, Vaaningens ſtørre eller mindre Bequemmelighed og Nethed ſtaaer i med Menneſkets Culturfremſkridt: der gaaer nemlig ſnart Orm i Straatagenes uordentlige Lag, hvorved de blive utætte til Skade for Negernes Sundhed, der ved Intet lider meer, end ved Fugtighed. Der er ſtørre Fare for Ildsvaade ved de tørre Straatage og Riisvægge: er en Hytte engang antændt, ſvier den af ſom Straa, og den hele Negerby ſtaaer i Fare for at gaae op i Nog. Ingen godtgior da den fattige Neger Tabet af hans lille, ſuurterhvervede Bohave.

Paa de Kongelige Plantager ſkulle diſſe Forandringer være indførte inden en vis Tidsfriſt; men længere Tid vil det tage med dem paa de private Eiendomme, hvor Bekoſtningen vel kan give Anledning til nogen Vrangvilligheb, ligeſom her hos os ved lignende Leiligheder. Men i Tidens Længde vil det erkiendes at være til Planteurernes egen Fordeel; det nu til Tagene anvendte

„Trash" spares da til Agerbruget, hvorfra det, til Beskyttelse for de unge Planter og som Giødningsmiddel, ikke uden Savn kan afsees; sunde Boliger fremme Folkeformerelsen; med den bedre Vaaning faaer Negeren Smag for bedre Bohave, og jo større Sikkerheden er for hans Eiendom, desto større Betydning faaer den ham nyligen skiænkede Ret til at besidde den. Man har ofte klaget over, at Negeren har saa faa Fornødenheder i det milde og frugtbare Climat han lever under, og at heri laa en uovervindelig Hindring for hans Fremgang til en høiere Civilisation. Jo nærmere Mennesket staaer den saakaldte Naturstand, desto færre Fornødenheder har det; men skab ham Fornødenheder og Virkningerne ville ikke udeblive. Paa de engelske Colonier have Eierne ogsaa, siden Emancipationen, frivilligen opført Negerne bequemmere Boliger, for at binde dem til Plantagerne.

At Negerne paa St. Croix have det langt bedre nu, end for et Par Decennier siden, derom overbevises man, selv ved et saa overfladisk Indblik, som det korte Ophold og Omstændighederne tillode mig at giøre i deres Forfatning. En Række af Lovbud ere i dette Tidsrum emanerede, som alle have havt Forbedring i deres Stilling til Øiemed, og en gradviis Nærmelse til Emancipationens store Maal. Frugten heraf har været en Tilfredshed hos disse Mennesker, som er umiskiendelig: der er en ioinefaldende friere og kraftigere Holdning iblandt dem, et tillidsfuldt Væsen, glade og venlige Miner; Klædedragten var langt almindeligere ordentlig og reenlig, ja hyppigen endog net og velvalgt. Der saaes intet Spor af Fortrykthed eller mørk Utilfredshed. Stemningen iblandt Negerbefolkningen er der — dette troer jeg er ogsaa den almindelige Mening — aldeles ingen Grund til at antage for betænkelig i mindste Maade. De vide heelt vel, hvad der foregaaer udenfor Colonien, skiøndt Øens afsondrede Beliggenhed giør det let at holde de fanatiske Abolitionisters Emissairer ude; de høre tale om deres Brødres Frigivelse paa de engelske Øer, giøre sig vel ogsaa undertiden brogede Forestillinger om denne Friheds Herligheder; men de have hos dem selv seet

og ſee ſaa mange Foranſtaltninger ſom tilſigte deres Vel, at det tor antages, at Mængden med Tillid til Regieringen afventer roligt hvad Tiden vil bringe.

Hvad der endnu udfordres for at modne Negerne for en fuldkommen ſtatsborgerlig Frihed, er ordentlige Ægteſkabers Indførelſe iblandt dem. Saavidt jeg veed hore de endnu til Sieldenhederne; men uden dem vil ingen faſt Landboforfatning kunne beſtaae eller tænkes. Uden Ægteſkab gives der ingen Familiebaand, intet faſt Hiem; Arve- og Eiendoms-Love finde ingen Anvendelſe under den Forvirring i Slægtſkabsforholdene, ſom loſe Forbindelſer imellem Kiønnene afſtedkomme. At arbeide til dette Maal maa være den vigtigſte Opgave for Alle i dette Øieblik. Paa det nærværende Udviklingstrin lader der ſig maaſkee ikke meget giøre paa en directe Vei; de mæhriſke Brødre have længe opmuntret dertil og ikke uden Frugt; men det er til den nys grundlagte Skoleunderviisning fornemmeligen, at man bor ſætte ſit Haab, og til den Opmuntring, Planteurerne ſelv have i deres Magt, med den efterhaanden opvoxende Slægt, hvis Begreber blive forædlede ved Religionens og Moralens tidligt indplantede Lærdomme og den høiere Selvfølelſe, Bevidſtheden, om at ſtaae deres blanke Medmenneſker nærmere i Cultur, ſkal indgyde dem. Der lader ſig vel tænke mange Midler i Planteurernes Magt til at opmuntre til ordentlige Ægteſkaber, ſaafom fortrinligt Henſyn hertil ved Huſenes Bortgivelſe; Udſkiftning af Negere imellem Herrerne ved Ombytning eller Kiøb, for at bringe det ægteviede Par ſammen paa een Plantage; et lille Udſtyr og anden Opmuntring til at ordne en fælleds og regelmæsſig Huusholdning; ſtørre Deeltagelſe og Opmærkſomhed ſkiænket dem o. ſ. v. Man antage ikkun Negerracens Perfectibilitet for mulig, og der vil viſe ſig Midler nok til at bevirke en ſaa væſentlig Betingelſe for en regelret Landboforfatning engang i Tiden. Man tro ikke, at Negernaturen ſkal uforandret vedblive den ſamme, ſom den nu under givne Forhold viſer ſig. Gamle Sædvaner og Fordomme betragtes ofte ſom væſentlige Beſtanddele af det Syſtem, hvortil

de ere knyttede. Sukkerculturen er vel — som man for det Første maa indrømme — uadskillelig forbunden med et konstigt og compliceret Fabrikations-System, hvilket udgior den store og vedvarende Forskiel imellem den og ethvert andet Agerbrug, og maa have eiendommelige Landboforhold til Følge; men dette System finder dog sine Paralleler i andre Fabrikanlæg i civiliserede Lande, og saadanne bestaae der med frie Mennesker. Men denne Gienstand horer rettere hen under det Følgende.

Jeg har nu, i denne flygtige Skizze, omtalt de Ting jeg saae; hvad jeg hørte staaer endnu tilbage for mig at berette.

Det er bekiendt, at det seneste Forslag gaaer ud paa, at formaae Planteurerne til at give Negerne een Dag af Ugen fri, Løverdagen, til at bringe deres Smaaproducter af Markfrugter, Smaacreaturer o. s. v. til Torvs, samt anvende Dagen til Arbeide for deres egen Fortieneste. Søndagen bliver dem da i større Grad end for en Hviledag og en Helligdag.

Hensigten hermed er, at give Negerne en Forsmag paa Frihedens Værd, uden at stille dem blot for de Forvildelser, som den pludselige Overgang til en større Frihed letteligen medfører. Ved at gives Leilighed til større Fortieneste end forhen, skulde de vænnes til Selverhverv, hvorved den Flittige og Sparsommelige endog kunde blive istand til at samle sig noget Klækkeligt, som man desuden vil opmuntre til ved Sparekasters Oprettelse.

Dette Forslag maa altsaa betragtes, deels som et Led i den hidtil fulgte Kiæde — et Middel mere til Racens Civilisation, deels som et Palliativ under Omstændigheder, der kræve at Noget maa giores. Der kan her neppe have været Tanke om, at Negeren skulde herved i Almindelighed være sat istand til, ved Sammensparen af sit Erhverv at tilveiebringe den til hans Løskiøbelse fornødne Sum; og selv med dette, dog stedse kun partielle Resultat, var Opgaven endnu langt fra at være løst: det vilde ikke lede til stort Mere, end, hvad i Gierningen er skeet paa de engelske Øer, en Opløsning af den ældre Forfatning, uden sikker Overgang til en anden forberedt og ordnet.

Den almindelige Mening er, at den engelske Regiering, dreven dertil af et exalteret og mægtigt Parti, er gaaet for hovedkulds frem. England er et vidtudstrakt og mægtigt Rige, som ikke afficeres stort af Convulsionerne i et enkelt og fiernt Lem; det har Magt til at værne om sine Colonier saavel imod udvortes som indvortes Vold, og kan derfor med større Ro end andre Magter afvente Udbruusningen af de Giæringer, det selv har afstedkommet. Og dog begynde de Offere, det har maattet giøre, som f. Ex. den høie Beskyttelsestold paa Sukkere, at blive byrdefulde; det ene Middel efter det andet til at komme Colonierne til Hiælp bliver forsøgt, for ligesaa hastigt at forkaste det, indtil vi nyligen have seet Indførelsen af Negre fra Afrika grebet til, under Regieringens egen Medvirkning og Control. Skiøndt disse Negere kaldes frie, og, idetmindste i Begyndelsen, træde i et andet Forhold til Plantage-Eieren, end den fordums kiøbte Slave, saa gives der dog dem, som i denne Indførsel ikke see megen anden Forskiel fra Slavehandelen, end Navnet, og een Ting synes mig fuldkommen vis, det er, at denne Indpodning i Coloniernes ældre Negerbefolkning ikke bevirker noget Fremskridt i Racens Civilisation', dette store og eneste værdige Maal for Emancipationen.

Statsmanden har for stort et Ansvar, baade for Nutid og Eftertid, til at han bør lade sig henrive af en philantropisk Exaltation eller, ligesaa lidt, lade sig kyse af dens vilde Fagter. Havde man erkiendt den historiske Nødvendighed af den langsomme, jevne Gang, hvormed Folkestammerne af den gamle Verden have giennemvandret Culturudviklingens Bane og ordnet deres Forfatninger: hvorfor vilde man, med en næsten paa Vildhedens Trin staaende, længe undertrykt Race giøre dette i et eneste Spring? Borde ikke den deraf opstaaede Forvirring have været forudseet, og skulde man have skyet selv den Moie, det kostede, at holde den f. Ex. paa Jamaika, støre, udenfra ophidsede, indvendig, ved den seent ophørte Tilførsel af Slaver fra Afrika, med Fængstof fornyede Masse i Tømme, naar man maatte erkiende, at den sikkreste Vei

til Friheden laa igiennem Civiliſationen? Men for ſeent kom denne Erkiendelſe; man havde forlænge forſomt at arbeide paa at civiliſere Negerſlaven, forlænge vedblevet med Slavehandelen; den gjærende Maſſe blev vanſkelig at ſtyre; de Exalterede vilde ikke give Tid; og Regieringen lod da Tanken om Civiliſationen fare som Betingelſe for Friheden. Man gav Slaven fri, for ſiden at civiliſere ham. Det kommer nu kun an paa, om ikke den i Frihed ſatte Maſſe forflygtiger ſig imidlertid og Experimentet mislykkes. For en Deel er dette Tilfældet allerede nu, derſom man tor troe de Beretninger, jeg i det Følgende ſkal meddele et Uddrag af.

England har ſat de andre Colonialmagter i Forlegenhed, har ved ſine Coloniers umaadelige Overvægt næſten giort det dem til en Nødvendighed at ſtyrte ſig i det ſamme Svælg, hvori det nu kæmper, men med ulige ſtørre Evne til at hæve ſig ud af det end de *). Den Bane vor Regiering var ſlaaet ind paa — først af alle Nationer — og ſtadigen vandrede med Held frem ad, den twinges denne nu til, enten at vandre med ængſtelig Uſikkerhed, eller at giore Spring imod Maal, ſom den ikke klart kan ſkielne, ikke forudſee et ſikkert Fodfæſte paa.

Emancipations-Sagen var det ſtore, almindelige Emne for Converſationen under mit Ophold paa St. Croix. Jeg behøvede altſaa ikke at ſoge Leilighed til at høre de forſkiellige Tanker og Meninger herom; uforbeholdent yttredes de af Mænd af begge Partier. Med den overfladiſke Sagkundſkab, jeg følte altfor vel ſelv, jeg var i Beſiddelſe af, hverken vovede jeg eller vover jeg nu at domme dem imellem. Dog være det mig tilladt at bemærke, at, om ikke Misforſtaaelſens Grund ligger hos mig, forekom det mig, at Hovedſagen, Spørgsmaalet ſelv, blev paa

*) Her have vi et Exempel paa den politiſke Morals liden Overeensſtemmelſe med den chriſtelige Moral: „Giør ikke imod Andre, hvad du ikke vil at de ſkulle giøre imod dig," ſiger denne, og havde en mindre Stat ſat Englands Colonier i Fare ved ſit Exempel, vilde og kunde det da have taalt det?

begge Sider lige megee tabt af Syne, for hvad der syntes mig at være Bipunkter. Ikke en Eneste, saa forekom det mig, vovede sig dristigt til at gribe fat paa Opgaven, følge den Led for Led og ikke slippe den før ved Opløsningens Ende: en for Landets Eiendommeligheder passende, selvstændig, fri Landboforfatning. Dens Planteurer udgiore et saa dannet og oplyst Aristokratie, som man vel nogensteds kan finde; der gives ikke faa hoitbegavede Mænd iblandt dem, for hvem Opgavens Løsning maatte have færre Vanskeligheder end for Nogen, og dog, troer jeg, skyer man at tage for Alvor fat paa den; saa lidt tilbøielig er Mennesket til at omskifte en Forfatning, det engang er blevet vant til, og hvori det troer ene at kunne finde sig lykkelig. Blikket lod man dvæle ved det Nærværende; Fremtiden vovede man ikke at trænge ind i, eller man saae stedse i Perspectivet kun den samme Udgang af Sagen, som paa de engelske Øer. Og i denne Uvished, i denne Mangel paa at tage Spørgsmaalet fuldstændigt op, med særligt Hensyn til Forholdene hos os, aftegne sig klart og nøiagtigt det Maal, som man hos os bør stræbe efter; overskue Banen fast og sikkert, som maa giennemvandres for at naae det, og endeligen angive og mærke hvert Stadium paa den — Mangel herpaa og den deraf opstaaende Usikkerhed, troer jeg, er Grunden til den Irritation af Gemytterne, der er bøiet af fra den i Dunkelhed liggende Hovedsag, Emancipationens Maal og dens Giennemførelsesmaade, og har rettet sig imod mindre betydende Former.

Det giorte Forslag kræver vel en Opoffrelse af Planteurerne, om Regieringen ikke indlader sig paa Erstatning i dette Tilfælde; men Offeret antages i Almindelighed for at være ubetydeligt i Realiteten, eller idetmindste for ikke at være større, end at det jo kan giøres, selv uden Vederlag. Forslaget selv har intet Ængstende ved sig i dets sandsynlige Følger; tvertimod maa man i det kun see en naturlig Fremadskriden i den længe fulgte Retning; det vil berolige Negerne for en Tid, i hvilken Oplysningen kan faae Ro til at slaae Rødder og Forberedelsen være giort til

nye Fremskridt. Men det er Frygten for, hvad dette næste Skridt vil blive, der ængster: Ulvisheden om den Forfatning, der engang skal træde i Stedet for den nærværende, og her staaer immer de engelske Coloniers Exempel vore Planteurer som et Skrækkebillede for Die.

Herfra den Betænkelighed ved at gaae ind paa et Forslag, imod hvis Tilraadelighed der neppe lader sig anføre nogen Grund af Vægt; herfra den Jalousie, i at reservere sig i ethvert Tilfælde den Eiendomsret, som Regieringen allerede factisk saa ofte og saa bindende har erkiendt; herfra den Fastholden ved Betingelsen, at det skal kaldes en frivillig Gave eller Afstaaelse; og endelig det Forlangende, at Regieringen skal garantere en status quo for et vist følgende Tidsrum. Hvorvidt Regieringen vil gaae ind paa den sidste Garantie, er, som endnu uafgiort, vanskelig at sige. Med Reservation af Regieringens Ret for overordentlige Tilfælde — hvor den dog ogsaa vilde laane Planteurerne Øre — kan der være at anføre til Understøttelse for den giorte Begiering, at det Tidsrum af 15—20 Aar maa anseés fornodent for at give den Oplysning, der nu er lagt Grund til, Tid til at udbrede sig og bære Frugt; den hele kraftige Ungdom imellem 20 og 30 Aar vil da have nydt en Opdragelse, der maa have forberedt den til en større Friheds Nydelse. Planteurerne havde da Opfordring og Tid til, i deres egen velforstaaede Interesse, at virke stadigen til Befordring af Regieringens Hensigt, ved Opmuntring til ordentlige Ægteskaber, ved allehaande Forbedringer i Negernes Stilling, selv enkelte Familiers Frigivelse, imod at tage Huus paa Plantagen i Fæste for Livstid, m. m. som berettes — jeg troer af Mrs. Carmichael i hendes Bog om Vestindien — mange Aar før Emancipationen paa de engelske Øer, at have været forsøgt af enkelte Eiere, indtil der ikke var een ufri Neger paa Plantagen, til største Fordeel for dens Drift. En saadan Garantie vilde være Gemytterne til en Beroligelse, som neppe noget andet, end Fremlæggelsen af den hele fuldstændige Plan for Emancipationsværkets Udførelse, kunde være istand til. Hvorvidt en saadan Plan

allerede nu maatte være forhaanden og i alle Fald egne sig for Kundgiorelse, er Noget, hvorom jeg ikke kan have nogen Mening.

Opkaster man sig det Spørgsmaal: hvilken Forfatning kan der være Tanke om at indføre i Colonien i en nær eller fiern Fremtid? da vender man sig naturligen til vore egne Landboforhold fra ældre Tider og til den nærværende, for at undersøge, hvorvidt man i dem kan finde Mønsteret for Colonien. Men allerede Elementerne ere høist ulige: her en Folkerace, saa forstiellig i Naturel fra Nordboen som de Himmelegne de leve under; neppe endnu christnet, uden ordentlige Ægteskaber, mangler den iblandt sig Grundelementet for Staten, Familiesamfundet. Negeren i sin Ufrihedsstand repræsenterer som Individ en rørlig Eiendom, der, som en anden Vare, kan afhændes fra Mand til Mand, medens Bonden, saavidt jeg veed, aldrig har været Eiendom i denne Forstand, medmindre man stiger op til den mørke Oldtids Trælle.

Coloniens dyrkbare Land er inddeelt i Plantager af et Areal, som hos os for Tiden en dobbelt Bondegaard, 200 Tønder Land. Til en saadan Plantages Drift høre de kostbare Værker til Sukker- og Rum-Fabrikationen; i dem stikke betydelige Capitaler, hvis Sikkerhed beroer paa Culturen af et eneste Product, Sukkeret; denne Dyrkning kan ikkun skee ved Menneskehænder alene, og til den og Fabrikationen udfordrer Plantagen 200 à 300 Mennesker. Sukkerrøret er det eneste Product, der, under Climatforholdene paa St. Croix, kan give Jorden den høie Værdi den har — for Dyrkningen af Kaffe, Tobak, Indigo, Riis er Climatet for tørt; og i dette lille Areal af Jord, Fabrikens Værker og endelig Negerne som Ufrie forrente sig Capitaler af flere hundrede Tusinde Rigsbankdaler.

Landmanden hos os har et friere Valg i Dyrkningen af sine Jorder, han er ikke indskrænket til et eneste Product; der er ingen vidtloftig og kostbar Fabrikation forbunden med hans Agerbrug; han har ikke paa det samme Areal 40—50 Huusmændsfamilier at ernære og endeligen, repræsenterer dette Areal med tilhørende

Bygninger og Værker neppe Tiendedelen af den Capital hine repræsentere.

Gik Sukkerculturen til Grunde, vare alle de Capitaler, der stikke i Værkerne, tabte, og da ingen Cultur af et kun nogenlunde lignende Udbytte kan træde i Stedet for den, ligeledes de Capitaler, Jordens høie Værdi repræsenterer. Sukkeret og Rummen danne for Øen to Exportartikler, som i deres høie Værdi langt overstige hvilkesomhelst andre Producter, den kunde frembringe; disse ere det — til et aarligt Beløb af 2 til 4 Millioner Rbdlr. — som give den lille Ø Værdi for Moderlandet, ved de directe og indirecte Fordele, det drager af Besiddelsen. Uden Sukkerculturen, eller en anden lige indbringende tropisk Cultur, vilde St. Croix ikke have meget større Værdi for Danmark end f. Ex. Nicobarøerne. Dette afgjort, maa Sukkerculturens Vedligeholdelse være Livsspørgsmaalet for Colonien. Agerbruget taaler altsaa ingen Forandring i denne Henseende; men dette er igien uadskillelig forenet med Fabrikationen; og kræver dennes fordeelagtige Drift Plantagernes Udeleelighed (hvorom i det Følgende) saa: hvor altsaa ingen Udstykning af Jorden, enten som Eie eller som Fæste, ingen fri Raadighed til at drive den efter eget Tykke kan finde Sted, der synes neppe nogen fri Bondestand efter vore Begreber at kunne danne sig.

Finder det saaledes Vanskeligheder at tænke sig Forholdet imellem den emanciperede Neger og Plantage-Eieren ordnet efter vore Landboforhold, som imellem Bonde og Jorddrot, saa gives der alligevel et andet Forhold, med hvilket Parallelen lettere lader sig drage, det er Fabrikarbeideren og Fabrikherren. Betragter man nemlig Planteuren som Fabrikant, da er Agerbruget ham kun vigtigt forsaavidt som det leverer ham Productet, hvis Forædling udgjør hans Virksomhed: for at erholde det raa Product til saa lav en Priis som muligt, kjøber han sig Jorden og lader den dyrke paa den hensigtsmæssigste Maade. Arbeidet herved driver han paa samme Princip som ved ethvert Fabrik: Arbeiderne gives Bolig med et lille Jordstykke, de nødvendigste Fødemidler

og Klæder, og dette danner det Hele eller en Deel af den Daglon, ſom han beregner, Fabrikens Beſtaaen kan tillade ham at give; Anvendelſen af Arbeidskraften ſkeer efter en ſammenhængende Plan — men det er ufornodent at tegne Parallelen videre. Ligeſom Jernværkseieren af Gruben, uddrager Planteuren af Jorden det raa Product, ſom den Forſte ſmelter, ſtober og ſmedder, den Anden maler, koger og diſtillerer, for at udſende det ſom Handelsvare.

Her, forekommer det mig, ligger et Forbillede paa det Forhold, ſom vil indtræde imellem den emancipereде Neger og Plantage-Eieren, idetmindſte ſom det der naturligſt maa folge umiddelbar efter en uden Ryſtelſe foregaaen Emancipation. Ordningen af et ſaadant Forhold finder ſtorre Lethed, end af en reen Landboforfatning, ſelv om det kun ſkulde betragtes ſom en Forberedelſeſtilſtand for, en Overgang til en ſaadan. For at tydeliggiore min Tankegang henſætter jeg her folgende Grundtræk: Et viſt Tidsrum efter Emancipationens Forkyndelſe — maaſkee et heelt Aar — faſtſættes for alle hidtilværende ufrie Negeres Forbliven ved Plantagen, uden Undtagelſe. Fra Emancipationsdagen og til Udlobet af denne Termin indtræder Arbeide for Daglon, hvilken beſtemmes af Regieringen ved en Taxt, der inddeler Negerne i Claſſer efter den forſkiellige Grad af Gavn de kunne giore ved Plantagen, ſaaſom Haandværkerne, dem der arbeide i Kogehuſet og ved Rumdiſtilleringen, de voxne Markarbeidere, de mindre Arbeidere og ned til Barnet paa 8 Aar; alt efter det ſamme Princip, Eieren folger ved at leie frie Folk. Til Grund for Beregningen af denne Taxt maatte lægges den Sum ſom hele Arbeidet ved Plantagens Drift, under nærværende Syſtem, koſter Eieren Aaret rundt, med Iberegning af alle Udgifter for Negernes Underholdning og Pleie, Renten af den Capital Negerbeſætningen repræſenterer, Kopſkatten m. m.; denne Sum divideret med Antallet af de reglementerede Arbeidsdage Aaret rundt, og dette atter med det Antal Negere, der giennemſnitsviis kunne regnes for arbeidsdygtige, vil udbringe en Giennemſnitsdaglon, ſom Eieren

nu supponeres at betale; paa hvilken en Scala kan construeres efter Arbeidsdygtighedens Grad. I Tidens Løb finder dette sin egen Niveau, men strax i Begyndelsen trænger Sagen til Regieringens styrende Haand. Men dette vil blive Tilfældet med mange flere Details end her kan berøres, Følger af Slaveforholdet, hvor f. Ex. hverken Pligter eller Rettigheder imellem Forældre og Børn ere fastsatte. At Leie af Huus og Jordstykke, Kopskatten samt Værdien af de Klædningsstykker, det maaskee endnu i dette Aar bliver nødvendigt at uddele, erstattes Eieren ved regulerede Afdrag i Daglønnen, er en Selvfølge, ligesom at der, for Udbetalingen af Daglønnen foreskrives bestemte og strengtoverholdte Terminer, 2 Gange ugentligen maaskee. I Sygdomstilfælde gives Negerne fri Cuur og Pleie, men Daglønnen ophører. Arbeidstimerne bestemmes efter de nu gjældende Regler for de 5 Dage af Ugen, dog med Frihed paa begge Sider til at foreslaae og modtage visse Accordarbeider i det Mindre, saadanne nemlig som ikke overstige Negerens Beregningsevne, for at forebygge letsindig Antagelse af en Accord, som han for silde indseer bliver ham til Tab og derfor forlader uopfyldt, hvorved han vænnes til at ringeagte indgangne Forpligtelser. Ligeledes maatte det staae Negeren frit for, at betinge sig en høiere Dagløn paa hans Fridage, Helligdage og overhovedet for alt extraordinairt Arbeide. Huustugten og Politiet ved Plantagen bestemmes med stadigt Hensyn til Sukkerculturens Vedligeholdelse uden Afbrydning eller Frictioner. Udsalgssteder holdes for Negerens simple Fornødenheder, under Taxt og Regulativer, udstedte af Øvrigheden.

Efter Udløbet af dette første Aar ansees et friere Forhold at indtræde, idet nemlig nu Arbeiderne skulle have Frihed til at forlade Plantagen og tage Tieneste paa andre, for hvilken ny Tieneste indgaaes Fæste paa en vis Tid, aarsviis eller paa længere Tid, efter Overeenskomst, med lovbestemte Regler for Opsigelsen og Skiftetiden. I det første Aar efter Emancipationen kunde Opsigelsen fra begge Sider være bestemt at skulle finde Sted ikke før 6 og ikke efter 3 Maaneder før Aarets Udløb. Ved denne

Tid maatte Planteuren have sluttet sine nye Fæster med Negerne for den næste kommende Tid; dem han fandt ufordragelige kunde han skille sig ved, og overhovedet vilde begge Parter have lært deres gjensidige Stilling under den nye Tingenes Orden at kiende. Her vilde Fordelen, ja Nødvendigheden af, at have dannet Populationen i Familiegrupper, vise sig, da Planteuren derved kun havde med Familiefaderen at giøre, istedetfor med saa mange Individer, af hvilke der jo endog maatte gives mange for hvem Loven under den nye Tingenes Orden maatte give særegne Værgemaalsbestemmelser. Streng Overholdelse af de gjældende, maaskee Udstedelse af skarpere, Love imod Vagabunderen blev nødvendig for at den opstaaende Bevægelse i Populationen, der kan forudsees, ikke skal overskride det der hører til og fremmer et friere Liv og en gavnlig Rørelse iblandt Folket. Frihed til at forlade Øen maa i de første Aar være underkastet stor Indskrænkning, for at ikke Letsind, Begiærlighed efter at see sig om i Verden, Rygte om større Fordele der tilbyde sig i andre Colonier, Forførelse m. m. under det endnu neppe dannede, i alle Fald endnu kun løse Baand, som Kiærlighed til Familie og Hiemstavn lægger paa Mennesket, skal blotte Øen for Indbyggere.

Huusnegrene og overhovedet de der giøre Tieneste ved Planteurens Huusoeconomie: Kudsk, Tienere, Piger, Kok, Badsker o. s. v. maatte strax træde over i et egentligt Tyendeforhold. Det samme gjælder om de Ufrie, der i Byerne tiene eller tilhøre Familierne: en Tyendeclasse maatte skabes og Forholdet reguleres ved Anordninger. Huusnegeren forekommer mig meer end Marknegeren at være Slave i egentligste Forstand, skiøndt hans physiske Existens er meget bedre og han, som Følge af det daglige Exempel, staaer paa et høiere intellectuelt Dannelsestrin end Marknegeren; men han er mere afhængig og mere given til Priis for sit Herskabs Luner, ligesom paa den anden Side den idelige Contact med ham ikke kan være uden skadelige Følger for Tonen i den Blankes eller Eierens Familieliv, hvor, blandt Andet, Slaveforholdet med dets Ideeforbindelser indprænges fra den tidligste

Alder. Jeg troer ogsaa, at der findes fleest Exempler, i en forgangen Tid, paa grusom Behandling af netop denne Classe Slaver; alligevel gives der mange Exempler paa at de have erhvervet sig stor Indflydelse paa deres Herskab. I de engelske Colonier frigav man denne Classe af Slaver, af hvilken Bevæggrund veed jeg ikke, et Aar tidligere end Marknegerne; men det bidrog kun til at forvirre Tilstanden og forøge Utilfredsheden hos de Sidste. Paa St. Croix har det allerede i længer Tid været Regieringens Bestræbelse at forhindre idetmindste Tilvæxten af de ufrie Bynegere.

Disse ere de løst henkastede Grundtræk af en Forfatning, der synes mig, uden Spring og paa en naturlig Maade, at kunne træde i Stedet for den nærværende; ja Muligheden foresvæver mig endog af, at en saadan, under Planteurernes stadige Medvirkning, maatte kunne, ligesom af sig selv, udvikle sig af det nærværende System uden store Offere, hverken fra Statens eller Eiernes Side, og fra den vil da i en fiernere Fremtid muligt Overgangen til en mere egentlig Landboforfatning finde Sted. Viser der sig, for den noiere Undersøgelse, praktiske Hindringer for Indførelsen af en, fra den nærværende saa lidet forskiellig fri Forfatning, saa beviser dette, troer jeg, at Grundelementerne til enhver fri og ordnet Forfatning endnu fattes, og den nærmeste Fremtids Bestræbelser bør da af al Magt rettes paa, at skaffe disse tilveie, ved at udbrede Oplysning og indføre ordentlige Ægteskaber iblandt Negerne.

Der staaer mig endnu tilbage, med et Par Ord at omtale de andensteds giorte Erfaringer, hvorpaa jeg støttede mig, da jeg ovenfor fremsatte den Paastand, at Sukkerfabrikationens fordeelagtige Drift kræver at Plantagerne ikke udstykkes iblandt smaa Selveiere eller Fæstere. Paa de fleste af de engelske Øer indtog Negeren strax en Agerdyrkers Stilling, idet Eieren afstod ham et større Jordstykke end forhen; han udtraadte derved af det Afhængighedsforhold til Plantage-Eieren, som er en Betingelse for Fabriksystemet; han dyrkede sin Jord efter eget Tykke, og Sukkerculturen gik tilbage. Paa andre Øer, som Antigua, maaskee og-

saa Barbadoes, skal den alligevel uden Tilbagegang i Productionens Totalbeløb være fortsat paa denne Maade, idet Negerne frivilligen vedbleve, paa deres egen Jordstykker at dyrke Sukker i Forening med andre Vægter; men det forekommer mig, at deels maa Dyrkningen blive ufuldkommen af Mangel paa Kraft og paa den mere planmæssige Behandling, og deels maa det raa Product komme Fabrikanten dyrere, og endeligen vil den større Besværlighed, der er forbunden med denne Cultur fremfor med andre, bringe Mange til at forlade den. At det frie Arbeide udføres med mere Lyst og Anstrængelse end Slave-Arbeidet, og at det samme er Tilfældet med Arbeidet paa egne Jorder er en afgiort Sag, og heri kan Grunden ligge til det heldigere Resultat paa de nævnte Øer, skiondt under et for Fabrikanten mindre fordeelagtigt System. Det er vel ikke utænkeligt, at en saadan Forfatning kunde engang indtræde, at Sukkerfabrikanten (Raffinadeurmonopolet maatte da Moderlandet opgive) afsondrede sig fra Sukkerdyrkeren; Bonden dyrkede sin Jord, høstede Sukkerrøret og solgte sit raa Product til Fabrikanten. Men foruden at dette blev et for Fabrikanten mere usikkert System at arbeide under, vilde den Risico, som Sukkerculturen er underkastet af Climatforholdene paa St. Croix, for største Delen falde paa den mindre formuende Classe, idet den Priis, Fabrikanten kan byde for det raa Product, ikke retter sig efter den større eller mindre Høst, men efter Fabrikatets Handelspriser udenfor Colonien. Overhovedet synes mig dette mere at ligne en Tilbagegang til en primitiv Tilstand, ved en Avl som Sukkeravlen, der meer end nogen anden synes at egne sig til hvad Franskmanden kalder la grande culture.

Om selve Maaden, hvorpaa Emancipationen kan formodes iværksat engang af vor Regiering, derom kan jeg ikke føle Kald til at yttre mig. Emancipationen, saaledes som den blev udført paa de engelske Colonier, og som mange Planteurer hos os, begribeligt nok, ikke uden Ængstelse tænke sig den, forudsætter en Skadesløsholdelsessum udbetalt Eieren, og denne er det Planteuren sætter sit sidste Haab til, for dog i det befrygtede Skibbrud

at frelse Noget af hans Velfærd, skjøndt den vilde være ham en ringe Erstatning, om Sukkerculturen og med den Colonien gik til Grunde. Men det forekommer mig tvivlsomt, om en saadan Erstatning med Rette kan fordres. Den Capital, Negerne ved en Plantage, som ufrie, repræsentere, er siden Slavetilførselens Ophør urealisabel, idet disse ikke kunne skilles fra Eiendommen uden at ødelægge den eller nedsætte dens Værdi langt under det, den, forsynet med Negerbesætning, for sig vurderes til. Begge, Negerbesætning og Eiendom, ere altsaa, under de nærværende Forhold, i Almindelighed taget, samlede Repræsentant for en vis Sum, hvis Forrentning Plantagens Provenue skal udbringe. Garanterer Regieringen, ved Indførelsen af en ny Tingenes Orden, Planteuren det samme Arbeide udført for de samme Omkostninger, saa har Forandringen ingen Formindskelse i hans Indkomster til Følge, og Plantagen vedbliver at repræsentere den samme Capital uden Negere, som forhen med dem. Dette lader sig vel neppe forudsætte, og Forskiellen, imellem Udgifterne ved Drift med frie Arbeidere og Driften med Ufrie, er det Tab Planteuren kan gjøre Krav paa Erstatning for; men det kan i intet Tilfælde beregnes slet og ret hen som Tabet af den hele Capital, Negerne kunne taxeres til. En nødvendig Følge af Driften med frie Arbeidere, synes det ogsaa at maatte blive, at Planteuren har en større Driftscapital til sin Disposition, end han nu behøver. Endelig er det dog altid uafgjort, om Danmark skulde i en nær Fremtid kunne og ville paatage sig en for dets Kræfter saa stor Byrde, som Udredelsen af flere Millioner Rigsbankdaler, for en Colonie, hvis Besiddelse under visse udvortes Forhold kan blive saare precair — især naar det Diemeed, der ene kan tilfredsstille den sande Philantropie, Negerracens, Statens Adoptivbørns Civilisation ad en sikkrere og mindre bekostelig, skjøndt langsommere Vei lod sig opnaae.

Negerne i Colonien ere Statens adopterede Børn: Danmark har allerede længe erkiendt dem som saadanne og troligen opfyldt de Pligter, der paahvilte det imod dem. England gjorde dette

langt ſenere, og da Opdragelſen havde naaet det Punkt, at den koſtede Moie og Opoffrelſe, fandt det det bequemmere at erklære Barnet for voxent og dets Opdragelſe for endt. Vel havde det i den ſidſte Tid med ſtor Iver og med den ſtørre Kraft, dets Evner fremfor Danmark tillode det at anvende derpaa, arbeidet for at udbrede moralſk Dannelſe og Oplysning iblandt Negerne; men Tiden til at Frøkornet kunde ſpire og ſlaae Rod, vilde Frihedens exalterede Venner ikke afvente. Hvor ringe Elementerne til en dannet Samfundsorden kunne være iblandt den, til den meeſt ubundne Frihed pludſeligt overtraadte Negerbefolkning, kan ſtionnes af følgende Billede af Negerens Barndom, ſom den i Ufriheds-ſtanden henvandt og henrinder paa Plantagen. Negerinden føder ſit Barn til Verden i Plantagens almindelige Opfoſtringshuus, et Slags Hospital ved Plantagen, hvor alle Børnene holdes under Pleie og Opſigt af dertil anſatte aldrende Negerfruentimmere. I det første Aar forbliver det her under Moderens Pleie; men efter den Tid forlader hun Opfoſtringshuſet, hvor Barnet, der nu ikke længer er Moderens, men Plantagens, bliver tilbage for at opfoſtres i Forening med den hele øvrige Flok Børn. Siden Skoleunderviisningen er kommen i Gang ſendes det i Skole med de andre Børn fra Plantagen, naar det er 3—4 Aar gammelt og til det har fyldt det ottende Aar. Faderen har ingen Pligter imod det og bekymrer ſig i Regelen ikke om det. Barnet har altſaa intet andet Hiem end Plantagens Opfoſtringshuus, intet Fædrenehuus, det kan tye til, hvor de første Følelſer af den Kiærlighed der ſammenknytter Familierne kunne indgives det.

Jeg maa her ſtandſe; jeg er kommen meget videre ind i Emnet, end jeg fra Begyndelſen havde foreſat mig, og videre end jeg føler man vil indrømme mig Kald til, fra hvilkenſomhelſt Side betragtet. For dem der kiende Veſtindien og Forholdene der, maatte det ſynes anmaſſende af mig at være gaaen ind i en Detail af Emancipationsværket, der kunde mistydes ſom om jeg, med en Sagkundſkab, der altfor ofte vil findes manglende, tiltroede mig Evne til at løſe et Spørgsmaal af lige ſaa megen

Vigtighed som Vanskelighed. Men den Tænkning, jeg under Nedskrivningen kom til at skienke Sagen, ledte mig paa Sammenligningen imellem Planteuren og Fabrikherren, en Side jeg ikke for har hørt eller læst Sagen betragtet fra, og jeg fandt det da nødvendigt at udvikle min Tankegang noiere, for at gjøre Combinationen klarere. For dem, der kiende Vestindien, kan jeg ikke have ventet at fremsætte noget Nyt, noget Belærende, men maa, hvor jeg har feilet, udbede mig deres Overbærelse. Men hvad jeg fornemmelig tilsigtede var, at give et lidet Bidrag til Kundskab om Coloniens Tilstand og Forholdene der; saaledes som jeg har været istand til at bedomme dem, har jeg skildret dem, og er end Bidraget ringe, tor jeg dog, af den Interesse, man i den sidste Tid her i Moderlandet mere almindeligen skienker Colonien, gjøre mig Haab for det om en gunstigere Modtagelse, end det i sin Ubetydelighed kunde gjøre Krav paa.

Jeg skal nu hertil føie det væsentligste Indhold af en fransk officiel Rapport til Regieringen, som jeg har havt ihænde i Manuscript — om den er trykt nogetsteds ved jeg ikke; den er fra en Embedsmand, som den franske Regiering havde overdraget det Hverv at bereise de engelske Colonier for at undersoge Emancipationens Virkninger og Følger.

Extract af Skriftet: Voyage fait dans les iles Anglaises de St. Lucie, St. Vincent. la Grenade, St. Christophe & de la Jamaique, dans les mois d'Avril, Mai & Juin 1840, dans le but, de constater les resultats de l'emancipation des Noirs dans ces Colonies, avec une Relation à l'occasion de deux relâches faites en Haiti.

Med Hensyn til Emancipationens Indflydelse paa Sukkerproductionen, siger Forfatteren, at 1839 Aars Høst, som var tildyrket ved eller under Apprenticeperioden, lovede et fortræffeligt Udbytte; men den Omvæltning i de sociale Forhold, som indtraadte d. 1ste August 1838, og den deraf flydende Ulyst til Markarbeide hos

Negerne, foraarsagede, at Høsten gik langsomt og følgelig med Tab; paa nogle Steder blev den ikke tilendebragt og Forfatteren har seet Rørene raadne paa Marken af Mangel paa Arbeidere. Høsten 1839 var derfor langt under de foregaaende Aars. Efter det første Øieblik Ruus ere vel Mange vendte tilbage til deres forrige Beskæftigelser; men det er imidlertid notorist, at Sukkerculturen har tabt $\frac{1}{3}$ af dens Arbeidere, deels ved at de Frigivne have fæstet Jord selv til egen Dyrkning, deels ved Nedsættelse i Byerne i andre Næringsveie, og deels ved den Lethed, hvormed de finde Livsophold.

Høsten 1840 er deels som Følge heraf, deels ved langvarig Tørke, sunken til det Halve af 1839. Paa Demerari var Udførslen fra det engelske Guiana i 1838: 41191 Fade og i 1839 kun 28628 (Fadene 2000 Pd.). Udførslen fra de vestlige Colonier vare i 1838: 207450 Fade og i 1839 kun 163010 — en Forskiel af 44,410 Fade til Værdi af circa $2\frac{1}{2}$ Million Pd. Sterl.

De forskiellige Maader, man har indført at betale for Arbeidet, ere: ved Dagløn; for et vist udført Arbeide pr. Accord, eller med en vis Part af Productionen. Den første har den Mangel, at det er vanskeligt, at faae Negeren tidlig til Arbeide om Morgenen og til at tage fat igien efter Maaltiderne. De engagere sig til at arbeide 5 Dage om Ugen og 9 Timer om Dagen, men Planteuren er lykkelig naar han kan holde dem i Marken de 7 Timer. Accordarbeidet finder jeg mere fordeelagtigt og Negerne foretrække det ogsaa; i Almindelighed have de da endt deres accorderede Arbeide Kl. 1 eller 2 om Eftermiddagen og tilbringe Resten af Dagen i deres Huse eller med at arbeide i deres Hauger. Det frie Arbeide kan saaledes ikke producere saa meget som under Ufrihedstilstanden, dog hænger dette af Omstændighederne, saasom Accorden, Tilsynet, Stemningen hos Negerne m. m. Imidlertid er vel Friarbeidet ikke ringere end Slavearbeidet; det Værste derved er Negernes Ustadighed, som gior det umuligt at regne paa det nødvendige Antal Folk og det holder ofte vanskeligt at faae dem til at staae ved deres Accord og fuldføre hvad de paatage sig.

De trænge, som sagt, ikke til at arbeide stort for Livsopholdet; deres Huse og Hauger give dem de egentlige Livsfornødenheder. Dog maa jeg tilstaae, at de have viist Smag for Civilisationens Goder: de klæde sig nu anstændigt, ja endog ofte med Smag, ligesom de finde Smag i finere og bedre Fødemidler: først Kiød, fint Brød ja endog Viin, men Brændeviin er ikke deres Sag.

Den engelske Emancipation har været for overilet, og der er giort formeget for Slaverne; og hvordan det end gaaer med den nærværende Generation, hvorledes vil det gaae med de tilkommende? Børnene arbeide ikke længer i Marken.

I visse Colonier gaaer det dog bedre, som paa Antigua og Barbadoes f. Ex. hvor der gives hverken Skove eller øde Steder, de kunne søge til for at leve i Uafhængighed; de have her ialmindelighed holdt sig paa Plantagerne og fortsat Sukkerdyrkningen. Men paa St. Lucia, St. Vincent og Grenada ere de Totrediedele af Negerne udvandrede, især til Trinidad og det engelske Guiana, hvor Arbeidslønnen er meget høi.

Hvad den nye Lovgivning angaaer, da synes det som om man kun havde havt for Øie at give Slaverne Erstatning for deres forrige Tilstand. Loven er viensynlig mere gunstig for den Frigivne end for Grundeieren. Bryder en Neger sin Accord er han underkastet en Mulkt, og betaler han ikke denne, kan han idethøieste blive straffet med 14 Dages Fængsel — med eller uden Tvangsarbeide — er det derimod Eieren, der misligholder Contracten, kan han straffes med 30 Dages Fængsel. De ansatte Special-Magistrater, under Apprenticeperioden, vakte allevegne stor Misfornøielse ved deres overdrevne Partisthed for Negerne, og Planteurerne bleve bragte til at ønske enhver Forandring fra denne Tilstand. Det uoverlagte Skridt, at frigive Hunsnegerne for Marknegerne, frembragte stor Misfornøielse og Gjæring, og forfeilede ganske Hensigten, at bevirke en gradviis Overgang til fuldstændig Frihed. Den nye Lovgivning har Tendents til at fierne de Sorte fra Agerdyrkningen og tilintetgiøre Respecten for deres forrige Herrer. Nu ere alle Baand brudte.

Eiendommenes Værdi er ſunken, med den tiltagende Uſikkerhed for Fremtiden. Mange Eiere vilde gierne realiſere og forlade Colonierne; men hvor finde de Kiøbere under diſſe Omſtændigheder? Indemnifications-Summerne have i Almindelighed ikke naaet Colonierne, men ere forblevne i Moderlandet i Prioritetshavernes Hænder; og den nominelle Eier ſtod tilbage med de tomme Værker og Plantager, uden Menneſkehænder, uden Driftscapital til at leie Arbeidere og uden Credit. Paa nogle Steder har dette dog ei været Tilfældet, f. Ex. i engelſk Guiana: her vare Eiendommene ſtedſe affættelige, og holde ſig endnu i høi Priis, paa Grund af at Indemnificationen for en ſtor Deel kom i Circulation i denne Colonie — et Beløb af over 4 Mill. Pd. Sterl. Paa St. Lucia, St. Vincent og Grenada ere derimod alle de ſmaa Plantager øde: de der ikke producere over 30 Fade Sukker, kunne ei ſvare Omkoſtninger og ere derfor nedlagde; de ſtørre holde ſig endnu.

Hvad de Frigivnes Underviisning og Moraliſation angaaer, da har den ingen Fremſkridt giort. Oprettelſen af offentlige Skoler har frembragt nogle gode Reſultater iblandt Børnene i Stæderne, men paa Landet foretrække Forældrene at beholde Børnene hiemme til deres egen Tieneſte. Jeg har fundet en Mængde Skoler med gode Lærere, men faa Skolarer. Der gives Love imod Vagabunderen og for at overholde indgangne Forpligtelſer, men de kunne vanſkeligen ſættes i Kraft. De Sorte nedſætte ſig paa Kronens Jorder eller paa Andres; de bryde deres Contracter, alt uden at Loven tager Notice deraf. Skriftlige Contracter gives aldrig, dette modſætte Negrene ſig ſtedſe og Alt beroer paa om de finde for godt at holde deres Ord eller ei. I nogle Colonier gaae imidlertid Tingene endda taaleligt; men paa Andre har der fundet ſtore Uordener Sted, og paa Barbadoes, ſom man altid har ſkildret ſom Mønſter ſiden Emancipationen, har der nylig fundet de alvorligſte Uroligheder Sted, paa Grund af Contracter ſom man har villet tvinge dem til at opfylde. 30 Plantager

bleve forladte af Arbeiderne og flere Eiendomme bleve lagte i Aske, hvilket sidste ogsaa paa andre Der har været Tilfældet.

Loven havde bestemt, at 6 Maaneder fra den fuldstændige Emancipations-Datum skulde Negerne forblive i Besiddelse af Huus og Jord. Endskiondt Mange i Frihedens første Øieblik forlode deres Boliger, for at nyde den slet forstaaede Frihed, mindede Trangen dem dog snart om de Goder de havde forladt, og størstedelen vendte tilbage til deres gamle Herrer. Disse stræbte at holde dem fast ved at forskiønne deres Vaaninger og forstørre deres Jordstykker; men Negerne skiønnede ei herpaa og lode sig ikke deraf bevæge til at arbeide mere for Eierne; de droge al den Fordeel de kunde af de større Jordstykker, uden at det faldt dem ind, at de skyldte Grundeieren Vederlag; og det de vinde af deres Haugers og Jordstykkers Dyrkning overstiger det de kunne fortiene ved at arbeide for Herren. Da den ved Loven bestemte Tid var udløben, borde Planteuren have sagt: „jeg skal betale for Eders Arbeide — men mine Huse og min Jord tager jeg nu fra Eder, de tilhøre mig. Ville I blive boende; vel — saa skal jeg leie Eder dem med saamegen Jord som I kunne behøve til en Hauge. Denne Leie maae vi komme overeens om at erlægge enten i Penge, eller i et vist Dag-Arbeide" — Tvertimod — Planteurerne vare ikke enige, den ene overbød den anden, Negerne bleve hverken mere føielige eller mere arbeidsomme. Jeg fandt den Plan iværk, af Planteurerne, at optage selv Dyrkningen af Levnetsmidler, for at oversvømme Torvene dermed og tvinge Priserne saaledes ned, at Negerne ikke længer skulde finde deres Regning ved at dyrke dem.

Daglønnen varierer efter Localiteterne og især som Planteurerne ere meer eller mindre enige. Paa St. Lucia er den 2 fr. 16 c. medens den paa St. Vincent og Grenada ikke er høiere end 0. 80 c. Paa Trinidad veed jeg den er ikke lavere end 2½ shilling sterl. eller 3 fr. Daler engang den nu ved kunstige Midler opholdte høie Priis paa Sukkere i England, kunne Planteurerne ikke længer staae sig ved Sukkeravlen.

Jeg har besøgt Negerhusene og fundet dem nette og bequemme,

indvendig rene og forsynede med Meubler, Bohave og endogsaa Luxusgienstande.

England har forsøgt mange Midler til at erstatte den store Afgang af Arbeidere, som Emigrationen har voldt paa mange af Øerne: Indvandringer fra England, Skotland, Malta, Nordamerika og Ostindien; men Climatet modsætter sig ethvert Forsøg. Plougen og andre europæiske Agerdyrkningsredskaber bestræber man sig for at indføre Bruget af; men kun faa Steder lade de sig anvende og selv der møde de Vanskeligheder, det neppe lønner sig at overvinde

Indvandringer af Negere fra Nordamerika har man lovet sig meget af; der gives 500,000 frie Negere i Nordamerika, siger man, og de Forsøg man har giort med at formaae disse Folk til at indvandre skulle hidtil være lykkedes paa Trinidad og Demerari. Det bedste Middel af alle er imidlertid Bosættelsen af de med Slavehandlere opbragte Afrikanere. De udleveres til Plantagerne, hvor de klædes, fødes og erholde et vist Salair i det første Aar, efter den Tid er de frie og kunne søge Tieneste hvor de ville. Jeg har talt med mange af disse Folk og fandt dem tilfredse og lykkelige i deres nye Existens; jeg har spurgt dem om de vilde vende tilbage til Afrika, men Alle have svaret Nei.

I Daglønnens Fastsættelse har Øvrigheden hidtil ikke blandet sig — jeg har nævnt, at paa nogle Steder er den dreven op til en urimelig og ødelæggende Høide, medens den paa andre Steder, hvor Planteurerne indbyrdes have været enige om, ikke at overbyde hinanden*) er meget moderat. Øvrigheden borde have

*) Dette er et Punkt af for stor Vigtighed til at overlade det til sig selv. Paa den enkelte Ø vilde, som paa et Fastland eller i en europæisk Stat, Tingen jevne sig selv; men i det store vestindiske Archipel — hvortil kommer Colonierne paa Sydamerikas Fastland — ville Fluctuationerne være af langt større Virkning, idet Adskillelsen forhindrer dem fra at søge med Lethed tilbage til det rette Niveau. Rygtet om en høi Dagløn paa en enkelt Ø drager den arbeidende Befolkning bort fra en eller flere Øer, som derved blottes for Arbeidere og Arbeidslønnen stiger atter her maaskee i den Grad, at

grebet ind her. I Europa hvor gamle Sædvaner træde i Stedet for Love er det unødvendigt, men nysemanciperede Colonier have en anden Beskaffenhed, her har Sædvane ikke bragt Stabilitet tilveie. Opstaaer der Misfornøielse hos en Enkelt af Arbeidsclassen, saa bliver det ikke ham alene, der forlader Plantagen eller Øen, men hans Kone, Børn, Familie, ja hans Venner følge ham, og Tabet af en eneste Arbeider trækker altid Mange med sig.

Negeremancipationen paa de engelske Colonier var et overilet Værk, uden tilborlig Forberedelse og tilstrækkelig Overveielse af alle dens Consequencer: den var slet udtænkt, slet combineret i Udførelsen, den skete med store Spring — altid en Feil i politiske Mesurer af saa stor Vigtighed. Man glemte Cannings Ord, at: „intet System duede, der ikke var baseret saavel paa Eiernes som paa Slavernes Interesse." Følgerne have været: Fordyring af Sukkerne, Formindskelse af Statsindtægterne, Tabet af en vigtig Kilde for Handel og Skibsfart. Længe vil England føle disse Følger af et Skridt, der smigrede dets philanthropiske Ideer. Det har givet et advarende Exempel for andre Nationer som eie Colonier. Nu kaster det Blikket paa Afrikas Kyster — der vil det muligen finde Middelet imod den Skade det selv har tilføiet sig, og, ved at sætte redeligen overholdt Contract istedenfor Slaveriet, atter tilveiebringe en Classe af Arbeidere, uden hvilken Sukkerproductionen — den eneste der giver de vestindiske Colonier nogen Værd — ikke kan bestaae.

I en Specialrapport om Jamaika berettes: „Fra 1822—34, Aaret da Apprentice-Systemet blev indført, fluctuerede Productionen imellem 80 og 100,000 Fade Sukker. I de 4 Aar Syste-

---

Jordeieren ødelægges. Migrationen tager mere Tid, og en evig Fluctuation i Eiendommenes Værdi vil blive Følgen. Ogsaa Negerracens flygtige Natur tilskynder den, ved intet Baand — moralsk eller politisk — til Hiemstavnen bundne Neger til Udvandring; og strenge Politie- og Paslove ere nødvendige før at modvirke disse Udvandringer; men det ville Abolitionisterne ikke tillade.

Udg. Anm.

met var i Kraft ſank det til 68,000 Fade. I 1838 var det 68,100, i 1839 — 48,100, i 1840 — 30,000. Af Kaffe produceredes i 1838 omtrent 131,000 Centner, i 1839 — 88,974 Centner og i 1840 anſlog man det til idetmindſte ⅓ under 1839. Negerpopulationen var fra 1814 til 1824 dalet fra 346,000 til 336,000 Slaver, i 1834 var den kun 310,000.

Fra det Øieblik den Sorte ophørte at være tvungen til Arbeide overgav han ſig til ſin naturlige Ladhed; Markarbeidet minder ham om hans Fornedrelſestilſtand; han vil iallefald kun arbeide for ſig ſelv, ei for Andre; han har faa Fornødenheder; hans eget Jordſtykkes Frembringelſer, hans Hauge forſkaffer ham meer end Planteuren kan byde ham, og modtager han Arbeide er det ham der viſer Planteuren en Tieneſte, ikke det Omvendte. Paa Jamaika ere desuden umaadelige Strækninger Land udyrkede og Kronens eller rettere Ingens Eiendom, paa hvilke de Negere der ei ville arbeide paa Plantagerne nedſætte ſig, og nogle Markfrugter, lidt Græs eller Brænde giver dem paa Torvet en ſtorre Gevinſt, end Planteurens Daglon, og erhvervet paa en Maade der er mere i deres Smag.

Accordarbeid er det eneſte der exiſterer, Dagleie er ophørt ganſke. Imidlertid er Tilſtanden høiſt forſkiellig i forſkiellige Egne. Nogle Steder gaaer Sukkerculturen endnu ret godt, paa andre er den aldeles ødelagt. Saaledes har jeg ſeet en Planteur, ſom giorde for 3—400 Fade, iaar kun giøre 4. I blue mountain valley er der 10—12 Plantager, der giorde almindeligviis 4000 Fade; iaar giorde de kun 350. Med Kaffedyrkningen, ſom kræver mindre Arbeide, gaaer det ikke bedre. Høſten falder ind i Regntiden og da er det næſten umuligt at faae Negerne til at arbeide.

Man tænker nu paa at remplacere Special-Magiſtraterne (stipendiary magistrates) med Forligelſescommisſioner i hvert Diſtrict.

Eiendommene have ingen Værdi, Aviſerne ere dagligen opfyldte med Salgsavertiſementer, men der indfinde ſig ingen Kiøbere. Hvad der imidlertid opretholde Tingene er de høie Priſer, Suk-

keret staaer i paa det engelske Marked. For 2 Aar siden stode de i 20—21 francs pr. 100 Pd.; nu i 40—41. Men kan dette kunstige Forhold længe vedvare? Jamaika Kaffe staaer i 21—30 Piastre pr. 100 Pd., medens den bedste Cuba Kaffe ikke overstiger 15 Piastre; og i Fremtiden kunne fremmede Kaffebonner indføres i England under samme Told som de engelske, paa det eneste Vilkaar at de have anløbet Cap d. g. Haab.

Jovrigt er Emancipationen gaaen for sig paa Jamaika uden Rystelser, og de Sortes Opførsel har været exemplarisk. Underviisningen og Moralisationen har ikke giort et eneste Fremskridt, idetmindste hos den nærværende Generation. Den følgende vil upaatvivlelig høste Nytte af de umaadelige Hiælpemidler, Philanthropien har skiænket den, thi Colonien vrimler af Skoler — foruden dem der for offentlig Regning ere oprettede, kappes alle Religionssecter om at udbrede Oplysning — hver Kirke har sin Skole. Dette er upaatvivlelig en stor Velgierning for den nærværende Ungdom; men vil den ogsaa vinde Smag for Arbeidet i Sukkermarken?

Domstolene udvise stor Mildhed imod de Frigivne, indtil Overbærenhed, endog i alvorlige Forbrydelsestilfælde. Jeg har besøgt Fængslerne og fandt dem opfyldte med Arrestanter. De behandledes med største Mildhed, faae overflødig Føde, de ere godt logerede og klædte, og istedetfor at bruge dem til offentligt Veiarbeide, som Lovene byde, lader man dem ubeskæftigede.

Colonialforsamlingen har voteret en Sum af 150,000 Pd. Sterl. til Opmuntringspræmier for Indvandrere og til Agenter i Udlandet. Det er især de Fricouleurte i Nordamerika man seer hen til, ja til Afrika selv tænker man at henvende sig*). Ind-

*) Dette er da siden indtruffet. Allerede under mit Ophold paa St. Croix læste jeg Breve fra England, hvori det meldtes, at Skibe vare udsendte derfra, under Regieringens Sanction, for at indtage frivillige Indvandrere fra Sierra Leone og bringe dem til de vestindiske Colonier. To Aviser, den ene Antigua Herald, og den anden et amerikansk Blad, berettede Ankomsten af de første Ladninger af frivillige Negere til Trinidad. Den ene bruger følgende

vandringerne fra Europa ere aldeles mislykkede. Den blanke kan ikke vænne ſig til Climatet og til det anſtrængende Markarbeide under en brændende Sol; hertil kommer Negrenes Ondſkab imod diſſe Fremmede; de trænge ſig ind hos dem under Venſkabs Maſke, forføre dem til Udſvævelſer af alle Slags og ſlippe dem ikke, før de ere uigienkaldeligen fortabte. Om diſſe Indvandringsforſøg ſagde Generalgouverneuren Sir Chas. Metcalfe mig ſelv, at man maatte ikke vente ſig Stort af dem. „Det var et Forſøg — men han ſelv perſonlig ventede ſig intet deraf.“ Hvad iøvrigt Arbeidsdygtigheden angaaer, da har jeg paa en Plantage paa St. Vincent giort Obſervationer og Sammenligning imellem den Blanke og den Sorte: man læsſede Nor paa Karrer, for at bringe dem fra Marken til Møllen, Karren forſpændt de ſvære engelſke Karreheſte, og jeg har ſeet Europæerne giøre 3 Vendinger for 1 Negerne giøre.

I de engelſke Colonier var den fricouleurte Claſſe hævet op til Lighed med den blanke; dog exiſterer der endnu i de ſociale Forhold en Adſtillelſe, ſom Tiden ikke ganſke har formaaet at hæve. Ofte finder man Couleurte ſom Medlemmer af Colonialforſamlingen; og i nogle Colonier har jeg fundet dem ved Ægteſkab allierede med de bedſte Familier. Denne Claſſe er derfor at betragte ſom ſammenſmeltet med de blanke Indbyggere.

Spørgsmaalet om Afgifter eller Leier for Huſe og Jordſtykker er endnu en Gienſtand for Strid, og ſkiøndt Negerne efter-

---

høitravende Phraſe: „Den første Bølge af afrikanſk Immigration har naaet vore Kyſter, ſnart ville andre følge og en ny Æra opgaae for Colonien.“ „I Begyndelſen koſtede det nogen Umage“ melder Beretningen — „at giøre Negerne det begribeligt, hvad man egentligen havde til Hensigt med dem; men ſaa ſnart de havde ret forſtaaet Tingen, ſtrømmede de i Skarer til for at lade ſig indſkrive til Reiſen.“ Et andet Sted ſiges: „Vore nye Giæſter ere blevne omførte paa Øen, for ſelv at vælge de Steder, hvor de ønſke at nedſætte ſig. Vi give dem frit Valg. Planteurerne føre dem frem og tilbage; man vil ikke overile dem.“

Udg. Anm.

haanden ere bragte til at betale Planteurerne en ringe Leie af Huse og Jorder, som de benytte, ere de dog endnu ikke bragte til at indsee Retfærdigheden heri eller erkiende Eiernes Ret dertil, og det vilde være forbundet med Fare at tage altfor strenge Forholdsregler herimod. I 1839 skete der et almindeligt Indkiøb af Vaaben og Krudt, som alarmerede de Blanke og gav Anledning til en Lov af 5te og en anden af 29de Decbr., som indskrænker Salget heraf og paabyder en Indregistrering af Skydevaaben.

Generalgouverneuren Sir Chs. Metcalfe skuler ingenlunde sin Frygt for Fremtiden, i Modsætning af Gouverneurerne paa de fleste andre Øer, som af Iver for at gaae ind i Regieringens Ideer smigre sig selv med et illusorisk Haab. De der især bidrage til at vildlede de Sorte ere Methodisterne (missionaires baptistes) som ved deres politiske Agitationer giøre megen Skade.

Midt under de Ulykker, Emancipationen har nedkaldt over Jamaika er der en Ting der har forbauset mig, det er denne Colonies umaadelige Handelsrøre, ligesom ogsaa Skibsfarten i de sidste 2 Aar slet ikke er aftaget, uagtet den store Formindskelse i Landets Udførselsproducter. Aarsagen hertil blev mig snart klar. Allerede i flere Aar har Jamaika rivaliseret med den danske Ø, St. Thomas, og det er i den sidste Tid lykkedes den at berøve denne Rival Handelen paa det forrige spanske Continent. De engelske Handelsvarer finde nu Vei over Panama-Tungen og oversvømme den nye Verdensdeels Republiker. Jamaika er bleven Centralpunctet for disse nye Handelsoperationer, den modtager Ladningerne fra Europa og en levende Fragtfart udbreder dem over Fastlandet. Kommen iveiret paa den danske Øes Bekostning har Jamaika forøget sin Indførsel i en mærkværdig Grad; men Skibene vilde savne Retourladning, dersom ikke Cuba tilbød dem sin Overflødighed: der indlade de Sukkere, hvis Indførsel er tilladt i de engelske Besiddelser i Nordamerika, ligesom ogsaa i England til Raffinering og Udførsel; andre indtage Kaffe og indføre dem over Cap d. gode Haab som engelsk Product. Denne Complica-

tion af Handelsoperationer forklarer da det Liv i Handelen, der frapperer Enhver ved Ankomſten til Jamaika.

Kingston har vundet et Liv i Handelen og et Udſeende af Velſtand, ſom ſtuffer den Fremmede: ved at ſee denne By og dens umaadelige Rigdom, har man ondt ved at troe, at man er i et ruineret Land, der er paa Veien til at ſynke tilbage i Barbarie.

Dette er Reſultatet af de Undersøgelſer, jeg har giort paa Jamaika — her, ſom paa de andre Oer, er det en betydelig Formindſkelſe i Productionen, der har været en Følge af Emancipationen: de Sorte arbeide ikke, de ville ikke arbeide, og de føle ingen Trang til at arbeide.

(Af en anden franſk Emisſairs Beretning, i Hovedſagen eenslydende med ovenſtaaende, tilføies her følgende Smaanoticer fra Barbadoes).

Af de paa Barbadoes nyligen oprettede Forligelſescommisſioner (court of reconciliation) lover man ſig de bedſte Følger. Hvert Sogn har ſin; en Øvrighedsperſon, Diſtrictets Politimeſter, præſiderer, de andre Medlemmer ere 3 Jurymænd, valgte af Præſidenten iblandt Agerdyrkerne i Sognet, Mænd af ulaſteligt Rygte og fra 21 til 60 Aar gamle. Denne Commisſions Kiendelſe er underkaſtet et høiere Tribunal, kaldet assistant court of appeal, beſtaaende af 3 Øvrighedsperſoner af de ſaakaldte stipendiary magistrates. Gouverneuren Sir Evan M'Gregor (død for nogle Maaneder ſiden) fik Ideen ved at læſe i Capell Brookes Reiſe i Norge om de under Kong Chriſtian 7de der indførte Forligelſescommisſioner.

Politiet paa Barbadoes beſtaaer af 150 Mand til Fods og 100 til Heſt; de første ere for Byerne, de ſidſte for Landet. Omkoſtningerne derved ere meget ſtore, i 1840 beløb de ſig til 34,732 Pd. Sterling.

Om Haiti ſiger den første Forfatter:

Productionen tiltager ikke. Negerne ere de ſamme allevegne hvor de ere frie, de være emanciperede i 50 Aar eller i 2 Aar

— som vi see i de engelske Colonier; de have kun eet Maal for Die, det er at tilfredsstille deres naturlige Ladhed. Fornodenheder kiende de ikke til, i Lande og under en Himmelegn, hvor Foden rækkes dem ved hvert Skridt, og det simpleste Huus og Klæder ere tilstrækkelige. Paa St. Domingo er det kun de Allerfornemste der kiende til Luxus, Resten lever i en Pøl af Armod og Svineri. Det er her paa denne Ø, efter 40 Aars Erfaring, at man kunde skionne, hvad Virkninger den sorte Races Frigivelse vilde frembringe. I 1789 producerede den 84 Millioner Pd. Kaffe, nu kun 50 Millioner; Sukker var fordum 180 Millioner Pd. (liig 180,000 Fade) nu produceres der ei tilstrækkeligt for Dens eget Forbrug; Bomuld er sunken fra 8 Millioner Pd. til 2½ Millioner; Indigoculturen er forsvunden, medens den fordum var en Million Pd.

Efter Kaffe og Bomuld bestaaer Haitis Udførsel af 30 Millioner Cerons Tobak (Ceronen er en Pakke af 90 Pd. Vægt) 15—16 Millioner Fod Mahognitræ, 20 Millioner Pund Campeche- og Guajak Træ, 30,000 Pd. Cacao, lidt Ingefær og Molasʃ. Sukkerhosten, fabriceret til tafia (Rum), kan producere 40,000 Tonder paa 60 Gallons, som consumeres i Landet.

Hvad Landets Udseende angaaer, da ere Byerne i Ruiner og Jorderne udyrkede. I Port au Prince ere Gaderne afskyelige; Skarnet ligger i Dynger, og hver Rendesteen eller Bæk er et stinkende Cloak, som forpester Luften. Om Aftenen vandre Heste, Æsler, Svin etc. omkring i Gaderne og lægge sig til Hvile der.

(Hvad Forfatteren ovenfor siger om Tilstanden paa Haiti, at den beviser Negerracens Uformuenhed til at modtage Civilisation, da troer jeg han feiler deri. At den afrikanske Menneskerace, ligesaa lidt som den nordamerikanske eller enhver anden i Vildhedens Stand levende Menneskerace, formaaer at hæve sig til nogen egentlig Civilisationstilstand, uden udvortes Paavirkning, er ikke nogen Ufuldkommenhed egen for den, men tiendommelig for den hele Menneskeslægt. Der gives intet Folk, om hvilket ikke Historien melder, at Civilisationens Spire er tilført det uden-

fra, og for at den kunde trives og voxe, udkrævedes idelige nye Indpodninger, ſtadig Gnidning med andre civiliſerede Folk. Selv den nærværende civiliſerede Verdens Yderpunkter bekræfte Sandheden heraf: Irland, Ungarn, Polen, ja ſelv det høie Norden ſtaae tilbage i Cultur, af Mangel paa denne hyppigere Berøring med de mere civiliſerede Nationer. Haiti har ſavnet denne gientagne Indpodning, derfor er Folket gaaet tilbage. Negeren ſom Individ viſer, omgiven af civiliſerede Mennesker, en beundringsværdig Lethed til at modtage Cultur).

Følgende ſtatiſtiſke Optegnelſer om vore Øer kunne maaſkee have Interesſe for En eller Anden:

Den farvede Population beſtod, efter Folketællingen i 1835, af:

Paa St. Croix:	Ufrie 19876	og Frie 6805;	tilſammen 26681
— St. Thomas: —	5315	— 8707	— 14022
— St. Jan —	1943	— 532	— 2475
	27134	16044	43178

Af Catholiker findes paa St. Croix: Frie 916, Ufrie 6433; paa St. Thomas Frie 4056, Ufrie 2265; paa St. Jan Frie 19, Ufrie 46; tilſammen af Frie 4991 af Ufrie 8774. Af Lutheraner paa alle Øer 6399; af Mæhriſke Brødremenighed 10468; Medlemmer af den engelſke Kirke 10670; Calviniſter og hollandſke Reformerte 477; Methodiſter 83; Quækere 8; Moſaiter 467; Udøbte: Frie 159 og Ufrie 742; tilſammen 901.

St. Jean d'Acres Indtagelſe i 1840.

Af Udg.

Endſkiøndt denne Krigsbegivenhed, fra det ſomilitaire Standpunkt betragtet, ikke frembyder anden Mærkelighed, end et afgiørende Beviis for den høie Fuldkommenhed, Sø-Artilleriet i vore Dage er bragt til, finde vi dog, at en Beretning om den ikke

bør savnes i et Tidsskrift, som dette. Af de, kun lidet i Detail gaaende, officielle Rapporter og de private Beretninger, der findes adspredte i Un. Serv. Journal og Nautical Magazine, have vi derfor sammendraget efterstaaende Skildring.

Fæstningen St. Jean d'Acre ligger i Bugten af samme Navn, paa en fremspringende Pynt eller rettere Øre *) af Landet, hvis Sider danne en ret Vinkel med afrundet Spids. Begge Sider ere i en Længde af 2000 Alen forsynede med fortløbende regelmæssige Befæstningsværker, og imod Landsiden lukkes Fæstningen af Volde med stærke Udenværker. At de mod Søen vendende Facer ikke heelt igiennem havde Steenbeklædning, men maa have bestaaet af Muurværk med Skydeskaar, er at antage, da det udtrykkeligen nævnes om Batterierne paa Pynten, at de vare af Jord, beklædt med hugne Steen. Mod Søen vare 120 Kanoner af svær Caliber, samt 20 Morterer paa 13 To. monterede.

Nogle Dage før Angrebet blev Dampskibet Phoenix sendt fra Beyrout, hvor den engelske Flaade laa, til Rheden ved St. Jean d'Acre for at recognoscere. Phoenix stod meget nær ind under Batterierne, løb langs Kysten for nøie at undersøge de forskiellige Punkters Styrke, og da den havde fuldkommen opnaaet sit Øiemeed, trak den sig tilbage ud af Skudvidde fra Batterierne, som allevegne havde aabnet deres Ild paa den, uden dog at tilføie den nogen Skade. Det synes som, at den maa tilskrive sin

*) Dette hos os ældgamle geographiske Betegnelsesord bruges nu i dets techniske Betydning sielden eller aldrig og i flere Byers Navne er det ved den nyere Retskrivning ganske forvanskет, som: Helsingøer, Drags, Skiælskøer, Korsøer o. s., hvor det upaatvivlelig allevegne bør hedde „Øre" eller sammendraget „Ør", af det gamle „Eyra", der betegner den fremspringende, afrundede Configuration af Kysten paa disse Steder. Endnu have de følgende Ord bevaret deres techniske Betydning: Næs, af Næse, hvor det fremspringende Land er brat og af en skarp Contour; Hage, hvorved man oftest forstaaer en skovbegroet Pynt; Tunge, en lav, flad og bar Pynt. Ogsaa Helsingørs gamle Navn „Krogen" eller „Ørekrog" tyder paa hiin Betegnelse.

hurtige Bevægelse dette Held. I det den trak sig tilbage, kaſtede den henved 50 Bomber ind i Fæſtningen.

Den 30te October, da alle Tilberedelſer til Angrebet vare giorte, affendte Admiral Stopford 3 andre Dampſkibe: Gorgon, Vefuvius og Stromboli, tilligemed Phoenix for at bombardere Byen. Om Morgenen den 1ſte November ankom Dampſkibsdiviſionen for Acre og begyndte hen paa Formiddagen at kaſte Bomber, hvilket med enkelte Ophold continueredes hele Dagen. Virkningen heraf ſynes ikke at have været betydelig; flere Beretninger omtale Brandrørenes Maadelighed, hvorved en ſtor Deel af Bomberne ſprang i Luften; og i en privat Skrivelſe fra en af Officererne paa Gorgon ſiges der endog, at „meer end Halvdelen af Bomberne ſprang før de naaede Land"; men der tilføies, at Afſtanden var 4000 Yards eller 6000 Alen. Om Aftenen ankrede Dampſkibene udenfor Skudvidde.

Den følgende Dag, den 2den November, ankom til Rheden det tyrkiſke Admiralſkib, paa 84 Kanoner, og den øſterrigſke Diviſion, beſtaaende af en 60 Kanons Fregat, en anden paa 48 og en Corvet paa 20 Kanoner. Dampſkibene lettede om Morgenen og gientoge Bombardementet hele Dagen igiennem, ligeſom den foregaaende Dag. Da de beſtandig vare i Bevægelſe, undgik de ogſaa denne Dag at blive truffne af Fæſtningens Skyts, ſom vedligeholdt en uophørlig Ild paa dem.

Om Aftenen ſaaes den hele engelſke Flaade komme nedſeilende, og lidt før Solens Nedgang kom den til Ankers paa Rheden. Den ſamlede Styrke beſtod nu af 8 Linieſkibe, hvoraf de 7 vare engelſke, deriblandt en Tredækker, og et var tyrkiſk; 6 Fregatter, hvoraf 2 vare øſterrigſke; 3 Corvetter, 4 Dampſkibe; af disſe ſidſte var Gorgon paa 320 Heſtes Kraft og 1108 Tons Drægtighed; de andre 3 paa 220 Heſtes Kraft og 970 Tons. Natten hengik under Tilberedelſer til et Hovedangreb den næſte Dag, med at lodde op, udlægge Mærker og anviſe hvert Skib ſin Station. Det var først beſluttet, at Dampſkibene ſkulde lægge paa Siden af Linieſkibene og ſlæbe dem hen paa deres Plads; men

da det den næste Morgen befandtes, at der var for megen Dyning hertil, maatte man afstaae fra denne Plan, og Angrebet skete under Seil.

Kl. 9½ om Formiddagen den 3die November blev Signal giort for hele Flaaden at lette, med en laber Kuling af S. V. Admiralen, Sir Robert Stopford, gik tilligemed den Høistcommanderende over Landtropperne, Sir Charles Smith, ombord i Dampskibet Phoenix, for derfra at lede Angrebet; Admiralens Flag vedblev imidlertid at vaie fra Tredækkeren Princess Charlotte.

Uheldigviis døde Vinden af henimod Middag, og Skibene vare nødte til at oppebie Sønvinden, som lidt før Kl. 1 sprang op med en frisk Brise, og nu blev der giort Signal for at holde ned og engagere. Ilden aabnedes af Dampskibet Phoenix, 50 Minuter efter Kl. 1. Linieskibene Powerfull, Princess Charlotte, Thunderer og Bellerophon, samt Fregatten Pique stode nord efter, holdt derpaa af og indtoge efterhaanden deres Plads til Ankers i en Linie langs den nordre Side af Fæstningen; medens Fregatterne Castor, Carysfort og Talbot; Linieskibene Benbow, Edinburgh og den tyrkiske Admiral, den østerrigske Division og Smaaskibene ankrede langs den søndre Side. Et Linieskib, Revenge, forblev under Seil, som Reserve, og Dampskibene holdt gaaende frem og tilbage, tvers ud for Pynten imellem de to Facer, hvor Fæstningsværkerne vare stærkest; de holdt sig paa en Afstand af 2000 Alen og beskiode Byen baade med Kugler og Bomber.

Omtrent 15 Minuter efter Kl. 2 aabnedes Ilden fra Fæstningen paa Fregatten Castor, idet den ankrede op omtrent 1000 Alen fra Batterierne. Hele den sydlige Division var strax efter til Ankers og i varm Engagement med Fæstningen, og paa den nordre Linie var nu ogsaa Actionen almindelig. I 2 Timer vedligeholdt Fæstningen en levende Ild paa Skibene, men uden at tilføie dem nogen betydelig Skade, da Skuddene for en stor Deel gik over dem, og den tykke Røg, hvori de vare indhyllede, forbød Fæstningen at tage bedre Sigte. Omtrent Kl. 3 fik Linieskibet Revenge Ordre til at understøtte den nordre Division,

hvor Fienden ſyntes at gjøre den ſtærkeſte Modſtand. Kl. 4½ var Actionen paa ſit Høieſte, da en frygtelig Exploſion fandt Sted i Fæſtningen: det var et Krudtmagazin der ſprang i Luften, udentvivl antændt af en Bombe fra et af Dampſkibene. Ilden fra Batterierne begyndte nu at ſagtnes, medens Skibene fordobblede deres, for at drage Fordeel af Forvirringen i Fæſtningen, og ſnart ophørte Skydningen fra den ſyndre Face ganſke. Paa den nordre Side, derimod, vedblev Forſvaret endnu en Tidlang med uformindſket Kraft; men ogſaa der var det Kl. 5 reduceret til enkelte Kanoner, ſom endelig Kl. 5½ vare bragte til fuldkommen Taushed.

Da Mørket kom paa, bleve 2 Linieſkibe og en Fregat paa den ſydlige Side varpede nærmere ind, for ved Dagens Anbrud at ſkyde Breche, og Landgangstropper holdtes beredte til at ſtorme; men Kl. 1½ om Natten kom en lille Baad ud og berettede, at de ægyptiſke Tropper vare i Afmarſch, og at Fæſtningens Porte vilde ved Daggry findes aabne for de Allierede. To Hundrede Tyrker og en Commando oſterrigſke Marinere beſatte uden Modſtand Portene, og St. Jean d'Acre var i Seierherrernes Hænder.

Ødelæggelſen i Fæſtningen ſkildres ſom frygtelig. Fra 15 til 17 Hundrede Mand, antages at have miſtet Livet ved Exploſionen af Krudttaarnet. Paa Voldene faldt omtrent 300. Størſtedelen af Kanonerne paa Voldene vare demonterede, og ſkjøndt Krudttaarnets Exploſion upaatvivlelig fremſkyndte Fæſtningens Fald, vilde Batterierne dog neppe den følgende Dag have kunnet gjøre nogen kraftig Modſtand eller forhindre de nærmere indvarpede Skibe fra at ſkyde Breche.

Skibenes Tab var forholdsviis meget ringe: de Dræbtes Antal var 18 og af Saarede 41. De 3 Skibe, der havde de fleſte Døde og Saarede, vare det tyrkiſke Admiralſkib, Linieſkibet Edinburgh og Fregatten Caſtor: af diſſe havde det Første 4 Dræbte og 3 Saarede, de Andre 4 Dræbte og 7 Saarede hver. Edinburgh fik ſit Tab alene ved Sprængningen af en Bombe, der faldt paa dens Skandſe. Reisning og Rundholter lede nogen

Skade, dog ikke i den Grad, man maatte vente det i en saa langvarig Fegtning, og ikke eet af Skibene var mere beskadiget, end at det jo faa Timer efter var i activ Stand igien.

Af den mindre Detail, som, ved en saa simpel og lidt compliceret Operation som denne, meget vilde udbrede det fornødne Lys over det Hele, for ret at vurdere Kræfterne paa begge Sider, af denne indeholde Beretningerne ikke meget. Saaledes gives der ingen tydelig Beskrivelse af Fæstningsværkernes Styrke; man har altsaa ikke de nødvendige Data til, med Bestemthed at bedomme det nyere Sø-Artilleries Virkning paa Fæstningsværker i Almindelighed. I sin Rapport siger Admiralen, at han, ved at gaae Volden rundt, fandt de fleste Embrasurer aldeles deinolerede og Kanonerne nedskudte; Ødelæggelsen var over al Beskrivelse. Den polske Oberst Schults, der, som Ingenieur, ledede Forsvaret, erklærede, at det var en Umulighed at modstaae den uophørlige Strom af Ild fra Skibene, der var styret med en forbausende Præcision. Andre Beretninger sige, at næsten alle Kanoner vare demonterede og Bastionerne en Masse af Ruiner. Alle ere enige i, at de Engelskes Kanoner bleve betiente med en mageslos Hurtighed og Præcision. Tredækkeren Princess Charlotte alene siges at have skudt 4400 Skud (fired 4400 shots) hvilket, om det skal forstaaes som enkelte Skud og ikke som Kugler, giver i 3 Timer, Bataillen varede, 84 Skud pr. Kanon, eller 28 Skud pr. Kanon i Timen, et Antal, der synes utroligt. Ogsaa Bomber nævnes at være skudte fra Skibene, af de 80 Pd. Bombekanoner, alle større Skibe nu have nogle af i deres Armering: dog kunde man af Udtrykket antage, at dette ikke stadigen har været Tilfældet, og interessant vilde det være, at vide, om ikke massive Kugler af denne svære Caliber have været brugte, en Ting, Englænderne for oftere have anpriist, og som især ved Beskydning af Fæstningsværker maatte synes anvendelig.

Hvad angaaer de tactiske Bevægelser, da udhæver Admiralen i sin Rapport den Koldblodighed og Præcision, hvormed Skibene bleve manøvrerede, idet de indtoge deres Plads til Angrebet, hol-

dende ind imod Fæstningens Ild, imellem Grunde og Skiær, uden at et eneste Skib glippede den det anviste Station. Især nævnes Fregatten Castor, som den der tiltrak sig sine Kammeraters Beundring: den var det første af Skibene som kom til Ankers; under Ilden fra Fiendens Batterier lod den et Anker falde agter fra, og da Farten var standset, lod den Bougankeret falde, opgav og beslog sine Seil, Alt i den største Stilhed og Orden, og nu først aabnede den et velsigtet Lag paa Fienden.

Englændernes ubegribeligen ringe Tab maa vistnok tilskrives Ægypternes Mangel paa gode Artillerister. Det har været fortalt, at den omtalte Polak, Ingenieuroberſten Schults, lod sig bedrage af de udlagte Boier eller Mærker, som han antog skulde betegne den Linie, Skibene vilde ankre i, og indenfor hvilken de ikkedestomindre lagde sig, saa at den Elevation, han lod give Kanonerne efter Mærkernes Afstand fra Fæstningen, nu blev for stor og Kuglerne gik over Skibene. Dette Rygte forekommer os mistænkeligt. De udlagte Boier maae enten have ligget til Mærke for Skiær eller Grunde, eller de have virkeligen tient til at betegne Pladsen for hvert Skib, og i sidste Tilfælde er det aldeles usandsynligt, at ikke ogsaa Skibene nøiagtigt skulde have rettet sig efter dem. Men sæt, at det var saa, da var det Fæstningen der aabnede Ilden først; den havde altsaa god Leilighed til at see, om Skibene vare komne nærmere, end hiin afmærkede Linie, og kunde da forandre Elevationen derefter. Paa Midler til at bedomme Afstanden, fattes det ikke en god Artilleriſt, og Prøveskud kunne i alle Fald skaffe ham den passende Elevation for at træffe et ubevægeligt Skib. Man har dertil føiet det Rygte, at Sandsække vare lagte under Kanonerne for at forebygge Elevationens Forandring, og disse kunde man siden ei faae bort. I de Beretninger vi have for os findes denne Omstændighed kun berørt af en Eneste — en Cadet — og det hedder der, „vi kunne takke nogle Sandsække, som vare lagte under Brystet af mange*)

*) Altsaa ikke alle. Udg.

Kanoner og forhindrede dem fra at stilles under for at træffe Skraaget af Skibene." Hvorledes disse Sandsække kunde være placerede i det foregivne Øiemeed er vanskeligt at begribe, samt at en erfaren Militair kunde have et saadant Indfald, saa meget mere som Beretningerne alle sige, at den største Deel af Kanonerne og alle Affutagerne vare aldeles nye og Forraadet af al Slags Ammunition ganske overordentligt. Det kunde i alle Fald ikke have stor Vanskelighed at skaffe disse Sandsække tilside, om de virkeligen vare anbragte paa denne Maade. Og endeligen var Afstanden, 1000 Alen, dog altid stor nok til ikke, selv med høie Mure og Batterier, at gjøre nogen betydelig Depression af Skytset eller Understillen nødvendig for at træffe Skibsskraagene. Vi antage derfor dette for et løst Rygte, uden Grund, og at Aarsagen til den liden Effect paa Skibene har været Mangel paa kyndige og erfarne Artilleriister, samt den overvældende Ild fra det kraftige og velbetiente, i Antal langt overlegne Artillerie paa Skibene, ligesom disse ogsaa havde den Fordeel at være indhyllede i en vedvarende tyk Røgmasse, der forhindrede Fienden fra at tage Sigte efter Skraaget, medens de selv ikkun havde at conservere den engang rigtig befundne Elevation, for at give deres Skud Effect paa de høie Mure og Batterier eller den bagved liggende By.

Et Factum omtales i Beretningerne, hvilket fortiener Opmærksomhed; det er, at en stor Deel af Bomberne fra Dampskibene svigtede. Det hedder eet Sted: „Dampskibene aabnede Ilden fra deres Bombekanoner paa Byen; men desværre svigtede Bomberne næsten alle, ved at springe for Mundingen eller for den Tid, Brandrøret var beregnet til;" et andet Sted siges over Halvdelen af Bomberne at være sprungne enten tæt ved Skibet eller i Luften. Dette var vel i ældre Tider en bekiendt Mangel ved Brandrør ombord i Skibe, at de bleve upaalidelige; men vi troede dog, at Kunsten i den nyere Tid havde lært at afhiælpe den. Ubetinget Tillid, til den i længere Tid ombord henliggende fyldte Bombe eller Granat, synes man dog ikke at kunne sætte.

Et Ulykkestilfælde med Bomber berettes et andet Sted i Un-

Serv. Journal med følgende Ord: „Dampfregatten Medea laa til Ankers for Alexandria. Mandskabet var ved klart Skib og Chefen havde givet Ordre til at optage nogle Bomber for at efterse dem, om Hætten paa Brandrørene var rusten o. s. v. Man havde optaget 6 Bomber i Kahytsgangen, hvoraf de 5 vare undersøgte og befundne i Orden. Nærværende herved vare Næstcommanderende, 2 Kanonerer, en Bombardeer og Chefens Tiener. Da man tog Hætten af den siette Bombe, saae man strax, at Brandrøret havde fænget. Lieutenanten kastede sig plat ned paa Dækket og kom uskadt derfra; en af Kanonererne søgte til Trappen, men fandt Kappen trukken over; Explosionen kastede ham alligevel igiennem den og op paa Dækket, uden anden Skade end en Contusion. Bombarderen blev dræbt paa Stedet og de to Andre saaredes farligt. Oppe paa Dækket bleve Chefen, Masteren og Doctoren saarede af Stumperne. En Dæksbiælke blev splintret i mange Stumper, hele Dækket hævet iveiret, og alle Lukafskodder i Chefens Kahyt og Messelukafet sprængte i tusinde Splinter, hvorved naturligviis Meublement og Klæder i Kahytten og Kamre blev meer eller mindre ødelagt. Den Høistcommanderende paa Stationen nedsatte strax en Commission til at undersøge, hvorledes det er tilgaaet, da det er særdeles mærkeligt, at 5 af de 6 Bomber alle ere undersøgte og handterede ganske paa samme Maade uden at fænge. Et andet Ulykkestilfælde af samme Slags er hændet ombord i Exercitsskibet Excellent, i Portsmouths Havn. Netop paa Grund af det, der var hændet ombord i Medea, besluttede man at undersøge nogle af de ombord værende Reserve-Bomber (eller Granater) og man lod nogle tage op i Piken; men endnu før Chefen og Næstcommanderende vare komne ned, tog en Sergeant, ved Navn Turner, af det Kongelige Marine-Artillerie — en overmaade duelig og fortræffelig Person — en af Granaterne i Haanden og begyndte at afskrue Hætten paa Metalbrandrøret. Han havde neppe skruet 3 Gange om, før den sprang, og Hætten gik ind i Hovedet paa ham, ovenfor Tindingen; han døde kort efter at være bragt i Land paa Hospitalet.

Fyrværkeren, Oberst Danſey, fra det kongelige Laboratorium, og Hr. March, en udmærket Chemiker, bleve ſendte ned fra Woolwich, for at udfinde Aarſagen til Exploſionen, og ſaavel disſe Herrers, ſom Chefens Mening er, at den reiſte ſig af den mechaniſke Virkning af Skruen og ikke fra Brandroret ſelv. Man lagde nu en Plan til at afſkrue Hætterne paa henved en Snees Bomber, og dette lykkedes uden videre Tilfælde eller Exploſion. Formodentlig vil dette føre til en Forandring ved Brandroret, og maaſkee vil det findes tilraadeligt at afſkaffe Metalbrandrør og bruge Rør af Træ i Fremtiden.

Capitain Frederik Lütkens

Controlleur ved Translationen paa Øresunds Toldkammer,

militaire Liv.

Skreven af ham ſelv, meddeelt af Sønneſønnen M. Lütken *).

Anno 1698 d. 27de April er jeg fød i Kjøbenhavn, hvor min Fader, Jokum Lütken, var Cornet i Garden til Heſt; min Moder var Margarethe Eliſabeth Bielfeld. De opdroge mig med megen Omſorg og Gudsfrygt. Og ſom min megen Lyſt var til Studeringer, ſaa blev jeg holdt til Latinen, indtil min Skjæbne ſkikkede det anderledes, og jeg blev underviiſt i Arithmetica til

1709 i Septbr., da jeg blevgjort til Sjoe-Cadet. Men ſom Kong Frederik den 4de i de ſamme Dage declarerede Krigen til de Svenſke og ſatte unge Adelsmænd i ſin Guarde til Officerer og gav de Gamle civile Beſtillinger, ſaa blev mit Fader gjort til Regimentsſkriver over Antvorſkov og Corſoer Amter, og gik paa Landet.

1710 i Juni blev jeg commanderet paa Fregatten Phoenix. Vi gik ad Beltet, krydſed og convoyered, laa Vagtſkib for Nyeborg, convoyerer igjen og kom til Kjøbenhavn d. 16de Decbr.

*) Originalmanuſcriptets Retſtrivning og Stiil er beholdt uforandret.

1711 i Juli blev jeg commanderet med Orlog=Skibet Prinds Christian, som gik med hele Flaaden ad Øster=Sjøen og kom hiem i Decbr.

1712 i Juli gik jeg med Hr. Vice=Admiral Scheſtedt paa Orlog=Skibet Ditmarſken, ſom med en Esquadre og nogle Pramme gik ad Pommeren, hvor den ſvenſke Commandeur Hink laa fordeelagtig poſteret med nedſunkne blinde Ankere for at forſvare Indløbet mellem Ruden og Iſerhoved; men alligevel ſlog og jog vi dem, ſaa de toge Flugten op ad Straalſund. Mod Høſten vilde vi gjort en Landgang paa Rygen med ruſſiſke Tropper, ſom Czaaren ſelv førte an, men bleve forhindrede af de ſvenſkes Feld=Artillerie. Saa gik vi op mod Gribswald og laa Vinterleie og indefrosſen under Ludvigsborg, under Commandeur Carlſen, ſiden Admiralen var kaldet hjem. Carlſen bliver ihjelſtukken i Gribswald af Staf, en ruſſiſk Generalmajor, og Commandeur Roſenpalm kommer om Foraaret

1713 og tager Commandoen. Vi gjøre Landgang igjen paa Rygen og tager Rygen uden Modſtand, og jeg gaaer hjem med Tidenderne derom med Snauen Ræven i Juli.

1714 i Juli gik med Prinds Wilhelm og 2 andre Orlog=Skibe og convoyerede Islandsfarerne, og derefter ad Jydſke=Revet og Doggers=Bank og ſaa ad Kjøbenhavn, ſaa igjen til Norge, og hjem i Septbr.

1715, d. 29de April, gik med Orlogſkibet Sophie Hedevig ad Øſterſøen med Flaaden under Hr. Admiral Raben. Den 16de Juli kom Vice=Admiral Scheſtedt med en Esquadre og gik til Pommeren, vi fulgte og bedækkede den ad Iſerhoved og gaaer fra den. Den 18de om Natten fik vi 21 ſvenſke Orlogſkibe i Sigte kommende til os, men ſom vi kun vare 16, ſøgte vi at evitere Bataille. Den 19de om Formiddagen var Fjenden i Linie til Luvart med os hen, ſaa nær, at hans forreſte Skib af Avantgarden naade kun til det agterſte af vor Avant=Garde, og begyndte ſaa adſkillige af Fjendens Skibe at give nogle enkelte Skud til os, uden at vorde igjen beſvarede. Men ſom Fjen=

den tilsidst saae, at vor Avant-Garde, naar den vendte rundt, kunde doublere hans Avant-Garde, saa vendte han med hele Flaaden fra os. Den 5te August kom Orlogskibet Nordstjernen, som var erobret i Beltet, til os. Og overgik jeg efter Ordre derpaa. Saa gik vi Øster paa igjen med Flaaden, værende 21 danske Orlogskibe, og ledte og fandt den svenske Flaade af 21 Seilere, den 8de Aug. om Morgenen under Rygen ved Jasmund. Om E. M. Kl. 2, da vi vare i bedste Orden paa begge Sider, blev givet hele Laget af begge Flaaderne paa eengang; og sloges saa til Solen gik need, da Fjenden holdt lidt lettere af, som var i Læ, og vi saa skildtes ad. Fjenden satte ingen Fyrer op om Natten for at undvige, dog saae vi dem endnu i Dagbrækningen 2 Miil fra os, og havde vi forfulgt dem, vi havde letteligen kunde naaet dem, siden den ene slæbte den anden, og faaet en mægtig stor Victoria, endog ikke alle hos os gjorde hvad de burde, mens Slaget stod. I September kom 8 engelske Orlogskibe og combinerede sig med os. Den 4de Octbr. tager General-Admiral Gyldenløve Commandoen, og den 14de Novbr. gik vi hiem med Nordstjernen, da vort Bugspryd var knækket.

1716 i April gik jeg som Maaneds-Lieutenant med Nordstjernen og et andet Orlogskib til Øster-Søen at krydse Den 24de April blev jeg sadt i Land paa Høye-Jasmund, for at gaae over Land til Straalsund med Breve til Schoutbynacht Rosenpalm. Den 27de April kom jeg med en liden Snouv igjennem Jetten fra Straalsund til Skibet igjen.

Vi krydsede siden, seer svenske Orlogskibe, jager flere end vi ere selv, men jages igjen af dobbelt saa mange, som vi vare. Vi gaae til Sundet med Esquadren, og siden til Øster-Søen igjen. D. 30te Mai gik jeg til Stege, Grønsund og Præstøe for at give Ordre til alle Fartøier at kunde gaae i Søen. Den 2den Juni kom jeg med Skibsbaaden til Skibet igjen. Vi gaae til Kiøbenhavn i Juli og den 14de Juli overgik jeg paa Elephanten hos Hs. Excellence, General-Admiral Gyldenløve.

Den 17de Juli kom Czaaren med 41 Galeyer til os. Den

16de August gaae vi med 21 danske, 19 engelske og 6 hollandske Orlogskibe og Fregatter Øster paa, under Czaarens egen Commando og Flag af 15 russiske Orlogskibe og Fregatter. Den 25de gik Czaaren fra os, under Bornholm, og til Kjøbenhavn. Den 21de Septbr. kom vi paa Kjøbenhavns Reed. Den 19de Octbr kom Czaaren ombord til General-Admiralen, og i samme Dage ginge de russiske Galeyer og endeel russiske Transportskibe hiem igjen. Den 23de Octbr. gik vi ad Østersøen med danske, engelske, og hollandske Flaaden, og den 10de Novbr. kom hjem igjen.

1717 var jeg beordret til Elephanten med General-Admiral Gyldenlove, men vi kom det Aar ikke til Søes.

1718, den 26de April, gik jeg med Nordstjernen og nogle flere Skibe til Østersøen. Den 2den Mai om Natten gik med nogle Chalupper i Land ved Cimbris Havn, og førte om Morgenen nogle Bønder og Fiskere med ombord. I Juli bleve vi 12 danske Orlogskibe under Admiral Raben, og 13 engelske Orlogskibe, krydsede, gaaer ind under Hanse, Bornholm og Carlscrone. Den 23de Octbr. gik Flaaden hiem. Jeg blev liggende allene med Skibet paa Reeden til den 8de Decbr., da jeg halede ind.

1719 halede jeg ud med Nordstjernen. Blev liggende paa Reeden til 20de Juni, da jeg blev commanderet til at overgaae paa Fregatten Straalsund, som gik Seil, slæbende Prammen Lange-Maren, ad Gothenborg. Den 24de kom vi til Ankers hos Hr. Schoubynacht Tordenskjold for Elsborg. Vi gik til Kjøbenhavn og den 11te Juli bort igjen, slæbende Spydstagen, og den 19de kom vi for Elsborg. Den 25de gik vi ad Bahuselven og bloquerede de der liggende fiendtlige Skibe, imedens Marstrand blev bombarderet og erobred.

Den 31de Juli gik vi igjen til Esquadren for Elsborg. Den 1ste Aug. om Aftenen halede nogle Pramme og Bombarderere for Elsborg og begyndte Ilden paa begge Sider hele Natten. Om Morgenen tidlig, den 2den Aug., halede vi med Straalsund for Fæstningen, med flere Orlogskibe under Hr. Schoubbynacht Tordenskjolds Commando, og var saa i fuld Ild

med Fæstningen til Aftenen, da den maatte høre op med at skyde og bombardere. Vi lod da ogsaa af og sendte en Officeer med en Tambour under hvidt Flag og hørte om de vilde capitulere.

Men jeg var imidlertid bleven ilde qvæstet og brændt ved en 18 Pdiger, som sprang, og som jeg selv havde stillet, saa jeg blev baaren blind ned iblandt de Qvæstede, der ikke vare faa. Om Natten begyndte Bombarderingen og Canonaden igjen, men Skjøt-Skibene varpede tidlig om Morgenen den 3die August lidt længere fra Fæstningen, og om Natten begyndte de andre at defilere med, da de kom i dobbelt Ild, og bleve beskudte og bombarderede fra Hysingen, en Pe tvert over for, saa vi alle den 4de Aug. kom igjen til Esquadren paa Reeden til Ankers

Den 8de Septbr., da, Herren være lovet, jeg var bleven vel igjen, og havde faaet mit Syn, gik vi til Kjøbenhavn med nogle andre Skibe og kom der den 9de.

Den. 5te Septbr. gik vi til Elsborg og kom der den 18de. Den 22de Septbr. gik vi med Hr. Vice-Admiral Tordenskjold og den hele Esquadre Seil og ophævede Bloquaden, og kom den 3die Octbr. paa Kjøbenhavns Reed.

Saa endtes Krigen, og Freden fulgte med Ære.

1719, den 11te Decbr. blev jeg Second-Lieutenant, efter at jeg adskillige Gange havde søgt Kongen, og produceret Attester fra nogle af Kongens bedste Mænd, at være en tilforladelig Soldat.

Jeg som i all den Tid ikke havde havt megen Tid til Studeringer, uden til de Academiske, som Navigationen, Geometrien, Tegning ɔc., jeg fulgte da min Lyst og fortsatte Fransken.

1720, 1721 og 1722 tog jeg fat paa Philosophien og Physica.

1723, den 13de Decbr., blev jeg Premier-Lieutenant.

1725, den 2den Septbr., gik jeg som Subalterne med Fregatten Sjø-Ridderen ad Østersøen, at krydse paa Russerne og kom hiem igjen den 25de Septbr. Lærte at spille paa Flúte douce.

1726, den 25de Mai, gik jeg med Orlogskibet Venden og

en Esquadre under Schoutbynacht Bille ad Bornholm og kom den 24de Juni paa Revals Reed, og combinerede os med den der liggende engelske Flaade under Vice-Admiral Wager. Den 28de Septbr. gik vi med den danske Esquadre til Sees, og kom med contrair Vind ind igien samme Dag. Den 1ste October gik de Engelske og vi Seil. Den 7de løb vi Danske, som ved Storm vare komne fra de Engelske, ind i Slitehavn paa Gulland. Den 9de gik vi ud igien og blev ved Storm adspredt og kom til Dantzig den 19de October. Den 13de November gik vi derfra og den 19de Novbr. kom vi paa Kjobenhavns Reed.

1727 og 1728 gav jeg mig til Studeringer igjen, og læste mange moralske og deilige theologiske Boger.

1729 giftede jeg mig med Jomfru Cornelia Sivers. Og som hun var engelsk fød, lærte hun mig Engelsk.

1731 blev jeg commandered paa Orlogskibet Svanen, og som den samt 3 Lover vare de første Skibe, som Commandeur-Capitain Benstrup havde bygget, saa ginge de samt Prinds Frederik og Sophia Magdalene under Schoutbynacht Hagedorn ad Bornholm og Øeland, for at beseiles, og kom hiem igjen til Kong Christian den 6tes Kroning.

1733, den 18de Novbr., blev Capitain.

1735, den 12te Januari, blev jeg efter kongl. Befaling anordnet at sidde i en Commission istedet for Commandeurcapitain Tønder, med Commandeurcapitainerne Suhm og Neuspitzer, Capitain Leth, Capitain-Lieutenanterne Gerner og Thura, over Orlogskibene Christianus Sextus og Sophia Hedevig, siden det var bleven forebragt Kongen, at de havde nogen Feil.

Paa denne Tid var General Lovenorn Ober-Secretair for Sjøe-Etaten, og Præses for Sjøe-Commissariatet Admiral Rosenpalm Chef af Marinen. Admiral Bille Chef af Holmen, Grev Frederik Danneskiold Samsøe, forrige Ritmester af Cavalleriet, Deputered i Sjøe-Commissariatet. Commandeurcapitain Benstrup Ober-Fabriquemester, og Capitain-Lieutenant Thura Fabriquemester. Men denne Sidste, saa uværdig hand var til Fabriquemester, saa ef-

terstræbte han dog den store Benstrup, og havde Secondanter nok, som af det Følgende skal sees. Den 22de Febr. blev Capitain Leth og Capitain-Lieutenant Gerner sadt ud af Commissionen, og Capitain-Lieutenant Lutzau kom i deres Sted. Den 3die Mai kom Commandeurcapitainerne Krag og Koningh som Assessorer i Commissionen. Den 8de Juli saae vi Ordre at forfatte en Extract af de holdne Protocoller, og dem til Kongen indgive. Den 20de Septbr. var den færdig, men istæden for at underskrive det, skrev jeg følgende:

„Som jeg ikke kand tænke, at Hs. Kongelige Majestæt af „denne saa kaldede Extract, kand have den af 16de Decbr. 1734 „aller Naadigst anbefalede fuldkomne Oplysning om Orlogsskibet „Christianus Sextus, saa kand jeg heller ikke underskrive dem; men „skal af samme C. 6. Protocoller allerunderdanigst overlevere Hs. „Kongelige Majestæt en anden, vedhæftet med en allerunderda„nigst Memorial, paa det mig ikke maae vorde tilregnet det i Pro„tocollerne, som jeg ingen Deel har i."

Commissionen, den 20de Septbr. 1735.

S. Lütken.

Samme Aften gav jeg Grev Frederik Danneskiold, som førte Directionen af denne ulykkelige Commission, min Extract, og sagde ham hvorfor jeg ikke havde kundet underskrive Commissionens, forsikrende ham derhos, at Commissionen søgte kun at male Kongens gode Skibe ilde af hos ham, og at hand var falden i onde Hænder, som bragte ham megen Usandfærdighed for, det hand engang skulde sande, naar det blev.

Den 28de Septbr., F. M. Kl. 9, mødte Commissairerne, Commandeurcapitainerne Kragh, Koningh, Suhm, Neuspittzer, samt Capitain Lütken og Capitainlieutenanterne Lutzau og Thura, efter kongelig Ordre paa Rosenborg Slot, og bleve indkaldede i Cabinettet til Kongen, hvor Hr. Grev Danneskiold var. Og som vi vare indkomne, sagde Kongen: „Eftersom I ikke ere enige om Commissionens Forretning, saa have vi ladet Eder kalde hid, for at sige hinanden Sandheden under Øjnene, og hvem der saa ikke kand bevise det hand siger, han skal lide for det paa Kroppen."

Derpaa gav Kongen min allerunderdanigſte Memorial og Extract til Grev Danneſkiold at oplæſe, lydende ſaaledes:

Stormægtigſte og Allernaadigſte Arve-Konge og Herre!

Den ſaa kaldede Extract af Orlogſkibet Chriſtiani Sexti Protocoller, ſom een eller to af Commisſarierne have forfatted, og Reſten kun underſkreved, den er ikke, efter alt det jeg kan tænke, hverken ſaa tydelig eller ordentlig, at hans Kongelige Majeſtæt deraf kand have den af 16de Decbr. 1734 Allernaadigſt befalede fuldkomne Oplysning. (Og ſom Greven havde læſt diſſe Ord, igjentog han dem og ſaae til mig, om jeg torde tilſtaa dem; hvortil jeg ſvarede: Ja, Allernaadigſte Konge, ligeſom jeg har ſkreved der, den er hverken ſaa tydelig eller ordentlig, at D. M. deraf kan have den Allernaadigſt befalede fuldkomne Oplysning om Sexto). Og anderledes har jeg ikke kundet faaet den; mit Sigende derom, aarſagede kun at Commisſarierne ginge fra hinanden, at Extraheringen ſkulde ophæves og jeg anklages for jeg ikke vilde noyes med deres Extrahering — og ſom jeg desforuden blev hindret i at ſkrive for mig ſelv i Commisſionen, ſaa førte jeg min Beklagelſe til derom pag. 114 i Protocollerne og ladende det ſaa beroe, indtil jeg nu ſeer at Protocollerne ikke ſkal følge Extracten, og at i Extracten ſaa meget er glemt ude — intet tilføyet af alt det ſom i Protocollerne findes om Capitainlieutenant Thuras Beregning, ikke engang min derom Allernaadigſt og ſkyldigſt aflagte Rapport, ſaa har jeg ikke vidſt bedre, end i Allerdybeſte Underdanighed at overlevere D. M. af ſamme Protocoller en anden herved hefted Allerunderdanigſt Extract.

Og ſom i ſamme, gandſke ſelſomme Protocoller (Gandſke ſelſomme Protocoller? repeterede Greven — ja Deres Majeſtæt, ſagde jeg, ligeſom der ſtaaer: ganſke ſelſomme Protocoller), findes en ſtor Deel, hvori jeg ingen Part haver, ſaa haver jeg for den Eed jeg ved Ordre er paalagt, og det Anſvar jeg i Tiden vilde faa, ikke heller tordet undlade at fritage mig for det. Jeg har først ingen Deel i de 3 af Hr. Commandeur-Capitain Suhm allerunder-

danigst forfattede Memorialer, til Hans Kongelige Majestæt. For i den 1ste Pag. 37 er ganske udeladt de Forklaringer Fol. 51 som hører til alle de i Memorialen opførte slemme Characterer, og mere om samme Memorialers Sammenhæng findes Fol. 77 Pag. 39 og 40. Og i den anden Memorial Pag. 61 vedhæftet med Hr. Admiral Billes Brev, blev udeladt det som jeg havde sadt i den, som endelig hørte til den, og som Commissionen selv havde tilstaaet, nemlig at Baglastens Udtagelse saaes ikke nødvendig (Pag. 62). (Skibet har dog vel ingen Skade taget ved det? sagde Kongen til Greven — Nei vist ikke, sagde Greven — Nei, sagde Thura, den var ikke eet Qvarteer af Skibet). Og anlangende den 3die Pag. 108, da veed jeg aldrig hvorfor den blev giort. Jeg vidste aldrig hvordan de torde sporge Hs. Maj. om hans Majestæts egen høye Ordre skulde efterleves, en Ordre, der var klar at forstaae, og let at fuldbyrde. (Kongen sagde mig noget her, som han mærkede jeg ikke tydelig nok hørte, hvorpaa han sagde til mig igien: hører I hvad jeg siger? Jeg avancerede derpaa nærmere, og Kongen sagde: I maa aldrig raisonere om Jer Herres Ordre — Nei mægtigste Monark, svarede jeg, Gud bevare mig — Nei nei, sagde Kongen, det skal ikke gaa saa af som I tænker, truende med Fingeren). Jeg har dernæst heller ingen Deel i Commissionens megen Langvarighed, den kunde længe siden haft ende, dersom man ikke havde søgt og villet haft flere Feil i Sexto end der virkelig er. Den har og varet længe for Capitain-Lieutenant Thuras Omgang med Beregningen, Pag. 57 og 58, siger Commissionen ham, at de finder det ikke forsvarligt, at han saa længe lar det beroe med Serti Udregning, og spilder Tiden for Commissionen, og Pag. 60 foreholdes ham det samme, og atter siger man ham fol. 48 i Sophie Hedevigs Protocol, at hand byrder Commissionen Ansvar paa, for saa mange Opsettelser og Intervaller.

Aarsagen til Sexti Commissions Langvarighed sees og endnu Fol. 78 B., og min Protest imod Sophie Hedevigs Commissions Opsættelse Fol. 54 B. i Sophie Hedevigs Protocol. Endelig

har jeg heller ingen Part i de mange Qveſtioner, ſom enten intet gior til Sagen eller kun formørker Sagen, ſom iblandt andre, dem om Bolterne, Bolternes Huller og Bolternes Navne, Bolternes Vægt, Bolternes Maaling og Bolternes Regning. For ligeſaa ugjerne, ſom jeg har villet tage Part i unyttige og difforme Qveſtioner, ſaa gjerne haver jeg igjen ſelv gjort dem, der mueligt maatte være det eſſentielle i Sexto. Jeg har formeret Commandeur-Capitain Benſtrup de Qveſtioner, om den første tagne og ſiden contenuerede Proportion Fol. 46; de om Skibets Dybgaaenhed tom og tilruſted m. f. hvor mit Navn iſær findes hos. Jeg har givet dem til Meſteren 20—22. Jeg har recommanderet det der ſtaaer til Thura, Fol. 88, og ſaaledes ikke haft nogen egen Affigt mod nogen Perſon.

Ingen haver mere ſøgt Feil end jeg; Ingen gaaet Commandeurcapitainen nærmere om dem end jeg; men derfor kan jeg dog ikke ſige andet, end at Sextus er et deiligt og redoutable Skib, og Benſtrup en troe og habile Skibsbygger. (Hand maa vel være i Slægt med Benſtrup? ſagde Kongen — Nei, allernaadigſte Konge, ſagde jeg: Ingen er gaaet Benſtrup nærmere end jeg. — Ja, ſagde Kongen, i Forſtningen; Vi har jo heller ingen Ordre givet for at decidere noget om Sexto. — Nei, allernaadigſte Konge, ſvarede jeg, det er og kun det eneſte Ord der er gaaet af min Mund, og ſom i en Memorial er lagt for D. Ms. Fodder. I min Extract ſkal ikke findes noget Ord talt af mig, men exacte efter D. M. allernaadigſte Befaling. — Ja, ſagde Kongen, den er dog hæfted ved Extracten. Og vi har heller ikke givet Jer Ordre til nogen Extract. — Nei allernaadigſte Konge: men jeg var Commisſair, og ſom jeg ikke kunde underſtrive den ſom Commisſionen gjorde, faa vidſte jeg ikke bedre end allerunderdanigſt at give Deres Majeſtæt en anden. — Saa har I giort det for vor Skyld? ſagde Kongen. — Ja allernaadigſte Konge, ſagde jeg, visſeligen.

Min Extract er kun ogſaa paa 2 Blade Papiir; nu i denne Time har Deres Majeſtæt en fuldkommen Oplysning om Sexto. Der ligger Commisſionens Extract 2 Folianter hver paa 2 Bo-

ger Papiir, og naar de end ere udlæste, saa er det endda lige nær. Saa kunde Deres Majestæt endda blive længe i Mørket om Sexto). Og at min Herre og Konge dermed allernaadigst maae see hvad jeg har gjort og ikke gjort, saa lægger jeg det hermed altsammen i allerdybeste Underdanighed for hans kyssend Fødder ned, med Bøn og Forhaabning min Gjerning der skal lade mig finde Skiøvl og Værn for videre Frygt. — Jeg veed, at jeg har ingen anden hut haft, end at Sandheden maatte stilles bar og klar, usværted og usminked for Hans Kongelige Majestæt. Egenvinding haver ikke ladet mig forvende eller udelukke nogen Ting; men ligesom jeg forhen engang i en Memorial allernaadigst har vidnet D. M. som for Gud, at Troskab og en god Samvittighed gjelder mig mere, end hele Verden, og dermed skal jeg forblive til min Død. (Men hvem har forført Jer, sagde Kongen, til at gjøre dette? Aldrig noget Menneske i Verden svarede jeg, løftende min Haand op til Eed).

Den 20de September 1735.

allerunderdanigst
Frederik Lütken.

Greven kastede da om til Extracten, og sagde, at den var noget lang, men Kongen bad Greven at læse den, lydende saadan:

Allerunderdanigst Extract af Orlogsskibet C. 6. Protocoller.

Angaaende C. 6. Dybgaaenhed, da har Commandeur-Capitain Venstrup af Vegyndelsen intenderet, at Sextus skulle ligge med 3 Maaneders Proviant og sin fulde Rustning: Bag 21 Fod, og For 19 F. 2 Tom., vide Original Tegningen. Og da han derpaa gaaer til Bygningen og finder tort Træ for sig (Fol. 42 Pag. 14); og seer Timrenes Beskaffenhed, som han skal bygge af, saa lemper han Proportionerne derefter (Fol. 42) og prefererer til Skibets bedste (Fol. 67) Skibets Styrke og Timrenes Menage (42, 46) at Spanterne blive 14 Tom. istædetfor $13\frac{1}{2}$, som de behøvede kun at have vaaren. Underste Dæks Bielker 18 og 19 Tom. istædenfor $17\frac{3}{12}$. (Hvem siger saa, sagde Kongen, at Bielkerne behøve kun at have vaaren $17\frac{3}{12}$ Tommer? Commandeur-

Capitain Benſtrup og 2 Meſtere, ſvarede jeg). Barkholterne 11 Tom. iſtædetfor 9½, og altſaa igjen efter dem à proportion, Katte-ſpor, Zitters, Planker og Wæger, ſamt Garneringen inden og udenbords (Fol. 42—43).

Men ſom han nu iſtædetfor tørt Træ, ſom han havde begyndt med (fol. 42) fik ſiden imod ſin Villie og Forventning (Fol. 43 og 32) og i Mangel af bedre, ganſke nyt og excesſive tungt Træ til Skibets videre Fuldforelſe (Fol. 43), ſaa ſaae han nok og Meſterne tildeels med (Fol. 9) hvad der vilde flyde af, og ſagde det til Admiral Bille, medens Skibet endnu ſtod paa Land (Fol. 17) og regretterede at have holdt Timrene ſaa fore (Fol. 43), men kunde dog ikke for de Omſtændigheders Skyld ſom ved Bygningen forefaldt baade med Changement af Meſtere, ſom ved Arbeidets megen Haſt faa det precaveret, at jo de øvrige Zitters og Oplængere, ſom endnu fattedes, bleve proportionerede efter dem ſom allerede vare ſatte deri (Fol. 43—47), hvorpaa Skibet kom i Vandet, og laae 8 Tommer dybere, end det burde, hvilket Commandeur-Capitain Benſtrup meldte Admiralen ſamme Dag Skibet var afloben, gav ſine Tanker hvorledes det kunde hjelpes ved at klæde oven om med Furr etc., og fik ſaa Admiralens Reſolution dertil (Fol. 24, Fol. 43) hvilket effectuerede ſaadan til Skibets Lettelſe, at det med ſin fulde Ruſtning inde kun vil ligge 6 Tommer dybere end det ſkulde: det er Bag 21 f. 6 Tommer og For 19 f. 8 Tommer (Fol. 44).

Nu var det da Sagen at vide, hvorved at Sextus egentlig var kommen diſſe 6 Tommer for dybt, enten det var ved Timmerets megen Forlighed og Tyngſel, eller ogſaa ved det at Skibets Cubus i ſig ſelv var for liden. Thi maatte Skibets hele Cubus beregnes eller i det mindſte det Stykke ſom var under Vandet. Commandeur-Capitain Benſtrup leverer dertil 7 Journaler, hvori findes alt det Timmers Cubic-Indhold ſom var i Sexto (Fol. 26) og efter Capitain-Lieutenant Thuras Begiering, et Uddtog deraf.

Benſtrup ſiger ham ganſke hvad Skibet haver veiet, da det

løb ud (Pag. 111) og saa hvad det kan beløbe sig til som siden er hugget af, han siger ham hvordan Sextus har ligget den Dag, da den løb af, Fol. 24, og Maanedligen eller ugentligen derefter; men ikke alt i Protocollen indført. (Er ikke alt indført i Protocollen? sagde Kongen til Greven. — Nei, svarede Capitain-Lieutenant Thura, for dets Vidtløftighed). Han siger ham hvordan det vil ligge Baglasted og Styrlasted, fuldbygt og med sin fulde Rustning inde. Han leverer ham Original Tegningen af Sexto, og efter mange Forhandlinger om den og Beregningen (Fol. 32—36, 37, 39, 40, 41, 62 og 88) og siden om Specificationen, saa kræver han endnu mere specielle Forklaringer af Benstrup (Pag. 28). Begjærer Vægter af Stuvholdt, Master og Cabys etc. (Pag 25). Begjærer Oplysning om Vandfade og Brænde; Qvestionerer ham om Plankerne og Bræderne som ligge i Skibet (Pag. 31). Men som imidlertid ingen Udregning foretages af Thura, saa anmoder Commissionen ham tilsidst derom (Pag 57). Men saa siger Thura først, at Baglasten maa ud (Pag. 59—64). Nu ihvor vel Commissionen hverken fandt det saa nødvendigt (Pag. 60) eller beleilig (Pag. 62), saa kom den dog ud (Pag. 81).

Og da nu saaledes alt dette var gjort, og jeg havde Ordre at tilsee at Beregningen af Capitain-Lieutenant Thura selv og allene blev gjort (Fol. 66—68), og siden en anden Ordre, at Mesterne maatte regne tilligemed ham (Pag. 30); saa gaaer han til Beregningen. Men naar saa Beregningen er færdig og den kommer i Commissionen (Pag. 87), saa veed Commissionen endda ikke hvorfor Sextus er kommen saa dybt.

Ved denne Regning findes ikke heller den til Thura henviste og forlangte Efterretning om Sexto liggende med 6 Maaneders Proviant Fol. 58—60, med mere som min allerunderdanigst aflagte Rapport om samme Beregning udviser, Pag 88, hvortil jeg henviser, det af Commandeur-Capitain Benstrup Pag. 98.

Imidlertid saa siger Commandeur-Capitain Benstrup om Sexto Dybgaaenhed. Sextus er ikke kommen saa dyb af Misregning, men ved saa meget Timmer som var for svært og for-

tungt; hvilken Difference kan ſkee den aller habileſte Meſter, naar Timret ikke er tilſtede ſom Skibet ſkal bygges af (Fol. 67).

Sextus, ſiger han fører derfor ſine Porte med 3 Maand. Proviant i den aller bequemmeſte Diſtance fra Vandet, og ſom de fleſte og bedſte Skibe i Europa formodentlig indrettes til (Fol. 57—59). Og med 6 Maaneders Proviant, ſiger han ſkal det føre ſine Porte ſaa høit fra Vandet, ſom andre Skibe ordinaire føre deres (Fol. 58).

Endelig ſiger han: Sextus kommer ikke nær ſaa dyb at gaae, ſom enten Chriſtianus Quintus eller Fred. Quartus endog med al den Proviant ſom den kan tage ind, og de andre aldrig har kundet tage (Fol. 67). (Ja, det kand Benſtrup nu nok ſige, ſagde Greven, at Sextus kommer ikke ſaa dyb, ſom C. 5. eller F. 4. ſiden de ikke mere ere til. — Nei! deres G. Exc. ſagde jeg, Skibenes Journaler findes i Admiralitetet, og der ſtaaer paa Fod og Tomme nær, hvordan de have ligget i ſidſte Orlog, hvert et Aar.

(Fortſættes).

Om Handelsmonopoler og Beſkyttelſestold.

(Et Uddrag af en Artikel i Weſtminſter Review. April 1811).

Oplysningens Fremſkridt og, med den, Tilvæxten af Handel og Velſtand, ſtaae i den nøieſte Forbindelſe med den Lethed, hvormed Samfærdſelen ſkeer imellem Mand og Mand. Communication og Civiliſation ere næſten ſynonyme. Opfinderne af et Hiul eller et Ror, de der først ſatte en Vogn i Bevægelſe eller et Skib i Vandet have Krav paa at nævnes ſom Menneſkeſlægtens ſtørſte Velgiørere. At efterſpore de ſucceſſive Forbedringer fra den raaeſte Bør, ſlæbt hen over den utildannede Fodſtie, til Dampvognen, fremdreven med lynſnar Haſtighed over Jernbanen, ſom den ſy-

nes neppe at berore, idet den flyver afsted, eller den endnu mere forbausende, den uberegnelige Hastighed, hvormed Ord og Tanker fremsendes ved den electriske Telegraph — at agtpaagive Aandens Udviklinger, som de yttre sig fra Udhulingen af Træets Stamme til en Cano, hvori den ensomme Æventyrer vover sig ud paa den rolige Flod, og til det uhyre Dampskib, der gaaer over Atlanterhavet, trodsende Havets mægtige Bølger og Stormens voldsomme Kraft, vilde være det samme, som at skue en Række af intellectuelle Triumpher, den ene mere opmuntrende for Menneskeslægten end den anden, aabnende nye Kilder til Rigdomme, nedlæggende nye Spirer til Lykksalighed, nye Elementer til commercielle Forbindelser. Det er ved at beseire alle de Hindringer, der i en raaere Samfundstilstand isolerer det ene Menneske fra det andet, at disse Triumpher bleve opnaaede, og dog, hvor sært, at Lovgiveren, istedetfor at fierne disse Hindringer, synes ikkun at ponse paa at reise den ene Bom efter den anden, for det frie Samqvem imellem Nationerne.

De første Hindringer, for en fri Handel imellem Mand og Mand, havde deres Oprindelse i Fyrsternes Trang til Penge. Kiobmanden kunde ikke finde det ubilligt at afgive en ringe Deel af sin Binding, som Vederlag for den Beskyttelse, Fyrsten som Statens Overhoved gav ham i hans Næringsvei. Baade Kiober og Sælger deelte denne Byrde. Denne indirecte Beskattelsesmaade kunde ikke saa let beregnes og syntes mindre trykkende, end om Skatteindkræveren directe hævede den. En mindre Sum, krævet i den aabne Form af en bestemt Skat, der gaaer lige fra den Beskattedes Lomme til det offentlige Skatkammer, har noget ulige mere Trykkende ved sig, end et større Beløb, som man betaler under den tilslørede Form af en Forhoielse i Prisen, paa en eller anden Fornødenhedsartikel. Saa upopulair er den directe Beskatning, at selv i de nordamerikanske Fristater, hvor den offentlige Mening uimodstaaeligen controlerer ethvert Middel til Statsindtægternes Tilveiebringelse, selv der har man fundet det nødvendigt, at tye til Toldbodens bekostelige, krogede og fordærvelige Hiælp,

for at ſkaffe Staten hvad den behover. Og dog lader det ſig beviſe, at en directe Beſkatning vilde, til ſtørre Fordeel for de almindelige Interesſer, og ved en langt ſimplere og mere oeconomiſk Oppebørſelsmaade, ſkaffe de fornødne Fonds tilveie. Et viiſt Finantsſyſtem vilde, idet det loſte Handelen fra alle dens Baand, undersøge, hvorledes de nødvendige Indkomſter for Regieringen kunde ſkaffes tilveie med den mindſt mulige Forringelſe af den offentlige Formue — hvorledes man letteſt kunde naae Capitalen og billigſt beſkatte den, ſaa at ſaa lidt ſom muligt gik til Spilde paa dens Vei fra Underſaatten til Regenten.

Hvad den directe Beſkatning tager, ligger tydeligt og klart for Alle; Beløbet af den Skade, den tilføier, lader ſig uden Vanſkelighed beregne; men hvo kan angive den indirecte Beſkatnings krogede og ſkiulte Plyndringer? I dette Land (England) opſluge de meer end Halvdelen af al Arbeidslon. Dersom enhver Hindring for det frie Kiøb og Salg af Induſtriens Frembringelſer, agriculture ſaavelſom manufacture, blev ophævet og 50 Procent taget af al Arbeidslon, ved en directe Skat paa Arbeideren, er der ikke nogen Tvivl om, at han vilde mindre føle dette Offer, end ſom Tingene nu ere.

Der er imidlertid dog en Grund for de Contributioner, ſom hæves til Statens og Regieringens Tieneſte, ſelv paa denne indirecte Maade; men hvad der ikke kan forſvares, naar det først rigtigt begribes, er det uhyre Beløb af Skat, ſom Folket maa betale, ikke til Statens Tieneſte, ikke til noget offentligt Øiemeed, men ene og alene til Gavn for Monopoliſten. Naar en Toldafgift lægges paa en Artikel, ſom ikke kommer i Concurrence med Landets egne Frembringelſer, gaaer den hele Told, med Fradrag af Oppebørſelsomkoſtninger, i Regieringens Kaſſe; men ſkal en fremmed Artikel paa vore indenlandſke Handelspladſer concurrere med en hiemmeproduceret Artikel, bringer en Told paa den fremmede Artikel Priſen paa den hiemmeproducerede ſaa meget i Veiret, ſom Tolden beløber ſig til, og ikke alene gaaer denne forhøiede Priis ikke i Statens Kaſſe, men den berøver Conſumen-

ten Midlerne til at bidrage til Statens Indtægter med Beløbet af den høiere Priis. Derfor skulde Told alene paalægges saadanne fremmede Artikler, som ikke komme i Concurrence med hiemmeproducerede Artikler, da det er kun ved at følge dette Princip, at det Tillæg i Prisen, som Consumenten betaler i Told, gaaer til Statsindtægten.

De Oplysninger, som den af Underhuset udnævnte Comitee har erhvervet om Indførselstolden, ere ligesaa mærkværdige som de ere nye, og de kunde ikke andet end vække almindelig Sensation. Comiteen udtrykker sig i sin Rapport som følger:

„Comiteen kan ikke undlade at henlede Husets alvorligste Opmærksomhed paa Virkningen af de prohilitive Toldafgifter, som, medens de naturligviis ere aldeles uproductive for Statsindtægterne, danne en indirecte Skat paa Consumenten, der ofte er lige saa stor som Forskiellen i Prisen paa den indenlandske Artikel og den fremmede, som Tolden udelukker. Alle de afhørte Vidner ere eenstemmigen af den Mening, at paa Levnetsmidler alene er det Beløb, som tages fra Consumenten, høiere end alle andre Skatter, som Regieringen hæver, og ikke alene er det Statsindtægterne til Skade, men Arbeidslønnen og Capitalerne lide derved; Landets productive Kræfter formindskes og vore active Handelsforhold indskrænkes.

Paa lignende Maade forholder det sig med høie og protective Toldafgifter. De paalægge Consumenten en Skat, der er lig Beløbet af Tolden paa den fremmede Artikel, medens de forhøie Prisen paa alle concurrerende, hiemmeproducerede Artikler med Toldens Beløb, og denne forhøiede Priis gaaer ikke i Statskassen men i den protegerede Fabrikants Lomme. Det er klart, at en høi Beskyttelsestold hæmmer Indførselen og følgeligen ikke gavner Toldindtægterne, og Erfaringen viser, at baade Kiøbmanden, Consumenten og Statskassen lide, naar en høi Indførselstold hindrer Vareomsætningen med andre Nationer."

Hr. J. D. Hume siger i sin til Comiteen afgivne Betænkning: „Jeg har altid betragtet den Forhøielse i Prisen, der er

en Følge af Beſkyttelſestold, ſom en Skat. Tvinges jeg ved en Toldanordning til at betale 2 Skilling for en Artikel, ſom jeg ellers kunde have kiøbt for 1 Skilling, ſaa betragter jeg den ene Skilling ſom en Skat, og jeg betaler den med Ulyſt, fordi den ikke gaaer i Statens Kaſſe, og jeg altſaa ikke nyder Godt af denne Erlæggelſe, ſom et Bidrag til Statsindtægterne. Jeg maa atter ſkatte til Staten. Jeg kan ikke betragte dette Paalæg anderledes, end at en Deel af den Priis der betales for Varen er denne Vares virkelige Priis, og at den anden Deel er en Skat, ſom gaaer ud af min private Lomme og ind i en anden privat Lomme, iſtedetfor i Statskaſſen. For at giøre ſig et Begreb om Storrelſen af diſſe Paalæg kan man beregne, at hvert Menneſke i Gjennemſnit conſumerer aarligen en Quarter Hvede (omtrent 2 Tonder) Regn at Priſen herpaa, ſom Brod, bliver fordyret ved Beſkyttelſestolden med 10 sh. eller ½ Pd. Sterling. For Kiød og andre Levnetsmidler kan man regne det dobbelte Belob; og diſſe 1½ Pd. Sterling for hvert Menneſke udgiør for hele Folkemængden 36 Millioner Pd. Sterling, ſom Nationen udgiver ganſke i ſamme Form ſom om det var en Skat. Saaledes forholder det ſig ogſaa med Tolden paa fremmed Trælaſt. Der er en Afgift paa fremmed Egetømmer af 55 sh. pr. „Load", hvorved Priſen paa indenlandſk Eg bliver bragt iveiret omtrent til dette Belob. Skibsbyggeren kan, ſom Følge heraf, ikke bygge ſaa billigt, og Følgen er atter en Skat paa hele Nationen, ſom betaler en høiere Fragt af de Varer der hiemføres i engelſke Skibe."

Dr. Bowring ſiger i ſin Forklaring til Comiteen: „Jeg antager, at der af hvert Menneſke i dette Land conſumeres aarligen ikke ringere end 50 Pd. Kiød; man har ofte regnet det til det Dobbelte. Dette giør for 25 Millioner Mennesker 1250 Millioner Pund om Aaret. Bringer nu Forbuddet imod Indførſlen af fremmed Slagteqvæg Priſen paa Kiødet til at ſtige blot en Penny (omtrent 3½ Skilling danſk) ſaa have vi her en indirecte Beſkatning af meer end 5 Millioner Pd. Sterling. Antages Fordyringen at beløbe ſig til det Dobbelte, 2 Pence pr. Pund,

hvilket er meer end sandsynligt, faae vi Beskatningen til 10 Millioner, og er da, ifølge mange Statistikeres Mening, Consumeringen det Dobbelte af det her Antagne, nemlig 100 Pd. pr. Mand om Aaret, saa have vi 20 Millioner Pd. Sterling som Nationen aarlig maa udrede i Skat — ikke til Staten, men til Monopolister. Paa samme Maade lader det sig beregne, at Kornlovene idetringeste forvolde Nationen en Udgift af 11 Millioner aarlig, i indirecte Skat til Private, naar man antager, at der aarlig fortæres 45 Millioner „Quarters" Korn af alle Slags, og Tolden fordyrer dette 5 sh. pr. „Quarter". Den høie Sukkertold fordyrer denne Artikel 50 pCt."

De Tab som Statsindtægterne lide, blot for at sustenere et Beskyttelsessystem, der lægger saa mange Hindringer i Veien for Handelsomsætningerne, fortiener en noiere Undersøgelse. Det blev oplyst for Comiteen, at af 1150 Artikler i Toldtarifen, som indbragte 22,962,610 Pd. Sterling, gave de 146 Artikler alene de 22,881,850 Pd. Sterling, saa at 1004 Artikler ere belagte med Told for den ubetydelige Indtægts Skyld af 80,760 Pd. Sterling.

I 1839 gave alene 10 Indførselsartikler noget over 21 Millioner Pd. Sterling, nemlig: Sukker henved 5 Millioner, The 3½, Tobak 3½, Brændevin 2½, Vine henved 2, Tømmer og Farvetræ 1½, Korn 1 Million o. s. v., saa at om man skar de 1140 Artikler af Tarifen og kun lagde Indførselstold paa de tilbageblivende 10, vilde man kun løbe Resiko at tabe 1,800,000 Pd. Sterling af de aarlige Indtægter, og udvidede man Tarifen med de 6 følgende, blev denne Resiko reduceret til ikke fuldt en Million. Der kan ikke være nogen Tvivl om, at den fuldkomne Frigivelse af alle andre Artikler paa de første 16 nær, vilde foranledige en betydelig forøget Efterspørgsel af de Artikler, der vedbleve at være belastede med Told, efterdi Indførselens Forøgelse vilde lede til en Forøgelse i Udførselen, og, med denne Forøgelse, til en Tilvært i Arbeide, Forhøielse i Daglønnen og en tilsvarende

Forøgelse i Consumeringen af de Artikler, hvorpaa Indførsels tolden vedblev at hvile.

Af alle Toldindtægterne give 17 Artikler de 94½ pCt., de næste 29 give 3½ og hele Resten ikkun 2 pCt.

(En pro forma Tarif følger dernæst, hvor Tolden er ansat efter andre Grundsætninger, end de gjældende, samt for hver Artikel de supponerede Indtægter opførte ved Siden af Indtægterne i 1839 til Sammenligning. Resultatet bliver en Forøgelse i Toldindtægterne, af meer end 6 Millioner Pd. Sterling. Til Exempel: Korn er ansat, Hvede til 8 og alle andre Sorter til 4 sh. pr. Quarter, og Toldindtægten herved antaget fordobblet fra 1 til 2 Millioner: Sukker fra 66 sh. til 30 sh., Indtægterne antagne at stige fra omtrent 5 til omtrent 8 Millioner Pd. Sterling o. s. v. i samme Aand).

Dersom man vilde antage, at ikkun de 10 vigtigste Artikler bleve belagte med Indførselstold efter foromnævnte Tarif vilde, efter den giorte Beregning, Resultatet dog blive en Forøgelse i Toldindtægterne af 3½ Million Pd. Sterling. Det er: med nedsat Told vilde 10 Artikler alene give Statskassen en større Indtægt af 3½ Million, end nu 1150 med Told belagte Artikler indbringe den.

Det vilde være en Trøst, om en slet Lovgivnings onde Følger indskrænkede sig til den Nation, som var dens Ophavsmand, men det slette Exempel har været smittende, og, bestyrket af Englands Authoritet, er det ene Monopol efter det andet opstaaet hos andre Nationer: under Navn af Selvforsvar have fremmede Nationer indført Toldtarifer, der ere byggede paa de samme fiendtlige og fraſtødende Grundsætninger.

Og først Frankrig, et Land, der er i Besiddelse af uudtømmelige Ressourcer, har ved dets Handelspolitik indskrænket Udviklingen af disse Ressourcer til den snevreste Kreds. Lovgivningen har engang taget en feil Retning, og det ene falske Skridt har draget det andet efter sig. Beskyttelse har avlet ny Beskyttelse, Forbud har ført til andre Forbud, og den latterlige Theorie, at

det er muligt at sælge uden at kiøbe, at udføre sine egne Producter uden at indføre andres, er sat i Praxis paa næsten hvert Blad af Frankrigs Tarif.

„Uafhængighed af Fremmede" — „Beskyttelse af egen Industrie" ere, i en varieret Phraseologie, de to Vildfarelser, som, gaaede over i det populaire Sprog, ere blevne de Vaaben, hvormed de consumerende Manges Rettigheder og Interesser ere omstyrtede af de monopoliserede Faa.

De mange slette Affødninger, som komme af et slet Princip, spores i Frankrigs Toldtarifer. Høi Told og Prohibitioner begynde ialmindelighed med Manufacturartikler, thi her fremstinner Beskyttelses Vildfarelsen mindst isinefaldende; Forbuddet imod Indførslen af Manufacturvare synes at give Landets egne Haandværkere en directe Præmie og Opmuntring, og de forene sig med Manufactoristen i at forlange et Forbud, hvis Fordele de nyde godt af. For Exempel, en fransk Knivsmeddesvend forener sig gierne med sin Mester i at begiære fremmed Knivsmeddearbeid udelukket fra Indførsel i Frankrig. Det udelukkes; men strax kommer Staalfabrikanten og paastaaer sin Ret til samme Profit, som Loven har givet den Første; thi hvad Ret har Knivsmedden til det mere billige fremmede Staal, efterat han har erhvervet Monopol paa hans Knive? Naturligviis ingen, og altsaa belægger man fremmed Staal med en uhyre Told. Derpaa kommer Jernværkseieren med en endnu mere grundet Fordring og en større Indflydelse; thi Jernproductionen — det vigtigste af alle Metaller — er langt vigtigere endnu end Staalets, og Jernværkseieren erholder Udelukkelsen af det rivaliserende fremmede Jern. Saa træde Eierne af Skove og Kulmine-Eierne op, alle med samme Paastand, og alle opnaae det samme Resultat. Ved hvert Skridt, hvor nye Capitaler anbringes, skabes mægtigere Interesser, og ved hvert Skridt lægges nye Contributioner paa Consumenten, hvis Midler til Selvforsvar formindskes ved Monopolets gradvise Consolidation, indtil endeligen Eieren af Kulminen, Skoveieren, Jernværkseieren, Staalfabrikanten og Knivsmedden ere

forenede Haand i Haaand til en stor Confederation, som ere hinanden behiælpelige med at nage paa det store Samfunds almindelige Velfærd.

Sandt er det, at sunde Theorier af politisk Oeconomie ikke vare kiendte, da Colbert, for næsten 180 Aar indførte det saakaldte Beskyttelses-System i Frankrigs Tarif, ved at belægge fremmede Artikler med en høi Told. Den Videnskab, at skabe og samle samt udbrede Rigdom, var dengang kun lidet kiendt og studeret af Statsmænd og Philosopher; dens meest elementariske Grundsætninger kiendte man ikke; men ældre Tiders Uvidenhed kan ikke tiene den nærværende til Undskyldning. Man betragte blot den umaadelige Udstrækning af Englands og Frankrigs Indenrigshandel og betænke hvilke Følger det vilde have, om alle Hindringer for en fri Mellemhandel bleve bortrøddede. Man forestille sig, at de 60 Millioner Indbyggere af begge Riger, med deres forskiellige Producter og særegne Kunstfærdigheder, bleve tilladte fri Omsætning af Capital og Arbeide, hvilke uberegnelige Fordele der vilde flyde heraf for begge Nationer. Der er ikke et Individ i begge Riger, som jo vilde consumere af det andet Riges Producter. Sæt, at kun en Penny om Dagen for hver Mand i Frankrig anvendtes til at kiøbe engelske Producter og et lige Beløb i England for franske Producter; dette alene vilde skabe en aarlig Omsætning af meer end 90 Millioner Pd. Sterl. Men vilde Consumeringen indskrænke sig til et saa ringe Beløb? Ingenlunde. Handelens Frigivelse imellem de to Lande vilde rimeligviis fordoble, ja triplere dette. Hvilken Indstrømmen af Velstand! hvilken Garanti for Freden imellem Rigerne! hvilken Forøgelse af den menneskelige Lykkalighed vilde ikke blive Resultatet!

Spørger man, hvilke Artikler ere de vigtigste for Livets Opholdog Industriens Udvikling, kan man svare, det er dem, som den franske Tarif har valgt til at belægge med uhyre Afgifter eller giort til Gienstand for Statsmonopol. Frankrig skylder Englands Exempel sine Kornlove med den Absurditet af en vexlende Scala. I Artiklen Kul har det indført det Princip, at berøve Localite-

terne Fordelen af deres Beliggenhed, ved at oprette forskjellige Zoner, i hvilke Afgifterne stige i Forhold til deres nærmere Beliggenhed ved Kuldistricterne. Saaledes, dersom Naturen giver et District den Fordeel at kunne indføre Kul paa bedre Vilkaar end et andet, forstyrrer Toldloven denne Fordeel ved at paalægge det en høiere Afgift. Jern indføres ligeledes under forskjellige Vilkaar i de forskjellige Dele af Riget; men allevegne gaaer Diemedet snarere ud paa at frastøde, end paa at hidlokke et raat Product af saa overordentlig Vigtighed som Material for alle Konster, Manufactur, Handel og Agerdyrkning. Salt, en Artikel af saa megen Vigtighed og Uundværlighed, staaer det sig med ligesom før Revolutionen, det er vedblevet at være et Statsmonopol, medens Sukker opretholdes i en enorme Priis, ikke for Statsindtægternes Skyld, men til Fordeel for Rodbedesukker-Producenterne, som i de Deputeredes Kammer have sikkret sig en Indflydelse, imod hvilken hverken Consumenternes eller Kiobmandens eller Statskassens Interesser kunne udrette noget.

Et andet Land, som ogsaa har valgt at lænkebinde sine productive Evner og indskrænke sin Handel til en reen Ubetydelighed imod hvad den er istand til at blive, er Rusland. Dets europæiske Folkemængde beløber sig til meer end 45 Millioner, med et Territorium af næsten det halve Europas Størrelse, og dog er dets Handel ringere end Landes, som neppe ere Hundrededelen af det i Størrelse — Holland f. Ex., hvis Indførsel af vore Manufacturer uhyre meget overstiger Ruslands Indførsel, skiondt ikke $\frac{1}{150}$ af Rusland i Størrelse og med en Folkemængde, der neppe udgior Femtendedelen af dets. Men Rusland, med en næsten grændseløs Mark for agriculture Fremskridt, har givet sig selv en Tarif, den meest illiberale og absurde man kan tænke sig, og det staaer som den commercielle og oeconomiske Uvidenheds colossale Repræsentant. Tilbage i, skiondt pralende af sine egne Frembringelser, aldeles ude af Stand til at veie op med sine Naboer i Manufacturindustrie, udelukker det ved uhyre Afgifter og strenge Forbud andre Landes billigere og bedre Artikler. Mange af dets

Manufacturer holdes opret, ikke alene ved indirecte og uhyre Paalæg for Consumenten, men ved hyppige Pengeunderstøttelser fra Statskassen. Dets Prohibitionslister indbefatte Bomuld og Uldvarer, Silke og Linned, Metaller og Jernkram, Guld- og Sølvarbeider, Læderarbeider, og en Mængde Artikler til Føde, Klædning og Prydelse. I Ruslands finantsielle Forlegenheder, i dets stillestaaende sociale Forfatning, i Agerdyrkningens og Fabrikernes ringe Fremgang, i den almindelige Langsomhed i den indre Samfærdsel, sporer man nogle af Virkningerne af dets forkeerte commercielle System.

Medens Rusland viser os Exemplet paa et Land, hvis anticommercielle System har kuet den frie Udvikling af dets mangfoldige Ressourcer, see vi i Spanien, paa den anden Side, store sociale og politiske Interessers Forfald og Undergang, som Følge af den protective Politik. I dets mange prægtige Stæder er Indvaanernes Antal sunket dybt under det Halve af hvad det fordum var; dets Havne, engang Samlingspladsen for hele Verdens Rigdomme, ere øde; den tabte Handel med dets Colonier er ikke erstattet med nogen anden; dets Kyster ere blokerede, dets Indland overløbet af snue og forvovne Smuglere. Snighandelen er i Spanien den eneste fordeelagtige Handel, og det er notorisk, at store Qvantiter af Manufacturvarer sælges af saakaldte spanske Manufacturister, som forfærdigede af dem, medens de ere indsmuglede fremmede Fabrikater, som man har paahæftet en catalonisk Fabrikants Mærke eller Navn. Med overflødige Ressourcer til sin Disposition, seer Spanien sine Finantser bragte i Uorden, sit gode Navn krænket, sin Credit tabt, sin Magt tilintetgiort — ved et daarligt System af uhyre Toldafgifter og totale Forbud, ved Aranceles, hvis Hovedøiemeed er at udelukke netop de Gienstande, som en viis Lovgivning vilde aabne Adgang. Meer end 200 Artikler ere nævnte som forbudne i de spanske Toldlove.

Østerrig, igiennem hvis Provindser den mægtige Donauflod strømmer, som Klogskaben kunde have benyttet til umaadelige commercielle Forbindelser, Østerrig har i over et halvt Aarhun-

drede fraſagt ſig Benyttelſen af dets ſtore Reſſourcer, ved at følge Joſeph den andens Lovgivningsſyſtem. Og Joſephs Theorie var, at Alt, hvad man betaler til en fremmed Nation for dens Produkter, er Tab; og herpaa byggede han den Sætning, at alle fremmede Manufacturvarer ſkulde forbydes, og Forbud, alminde-ligt Forbud blev Landets Lov. Indførſlen og Raffineringen af Sukker blev giort til et privat Monopol. Salt og Tobak vare Statsmonopoler og det Første er ſaa endnu. Handels- og Laugs-monopoler i Stæderne fordyre alle Livsfornødenheder. Imidlertid har Østerrig giort et Skridt fremad. Tarifen af 1838 har op-hørt at være aldeles prohibitoriſk. Skiøndt Afgifterne paa frem-mede Manufacturvarer endnu ere umaadelig høie, er det dog et Skridt fremad og kan hilſes ſom det første Tegn paa Overgangen til en fundere Handelspolitik.

De forſkiellige italienſke Staters agriculture og commercielle Tilſtand lader ſig bedømme efter den større eller mindre Liberali-tet, der herſker i deres Handelspolitik. Toſcana indtager Hæders-pladſen iblandt dem. Skiøndt lille i Størrelſe og ikke ſtærkt be-folket, taler dog Størrelſen af dets Handel og Velſtanden iblandt dets Indbyggere høit til Fordeel for den Handelsfrihed, det nu i meer end et halvt Aarhundrede har været i Beſiddelſe af. Sar-dinien — Genuas Friheder uagtet, ſom alene have bevaret Uden-rigshandelen fra total Ruin — og Kirkeſtaten viſe Følgerne af den modſatte Politik. Neapel gaaer det ikke et Haar bedre: Si-cilien, ſom kunde blive et Eden i Skiønhed, et Eldorado i Rig-dom, er paa Veien til at blive Opholdsſtedet alene for Rovere og Banditer.

Den Aſſociation, der er bekiendt under Navn af den preuſ-ſiſke Handelsforening, er den mærkværdigſte af nyere Handels-confederationer. Tydſklands politiſke Forfatning har længe holdt de forſkiellige Stater adſplittede i Henſeende til deres Handelspo-litik. Hvad Magt, commercielle Confederationer kunne hæve ſig til, derpaa have de tydſke Stammer det mærkværdigſte Exempel, Hi-ſtorien opviſer, iblandt dem ſelv, i Hanſeſtæderne. Ved Dannel-

sen af den preussiske Handelsunion har Følelsen af en fælleds Nationalitet været fremherskende, Ønsket at give Tydskklands Interesser en større Compacthed og en bestemtere Charakteer tydeligen giort sig gjældende. Handelsunionen var det første Skridt, og det et meget vigtigt, til det germaniske Folks politiske Union.

I det Hele var den et stort Gode, thi den sætter næsten 15 Millioner Mennesker istand til at handle med hverandre, som før ikke havde mødt andet end Hindringer ved hvert et Trin. Den etablerede en eneste almindelig Tarif, istedetfor de forskiellige Afgifter, der for existerede i de forskiellige Stater; den giorde det muligt for Artikler, der engang vare indførte udenlands fra og havde passeret Grændsen, at circulere fra Ruslands til Frankrigs Grændser, fra Østersøen og Nordsøen lige til Østerrigs Grændser. Den gav Indenrigshandelen fri for alle de Lande, der høre til Unionen. Hvad den syndede i, var de overdrevne høie Afgifter i dens Tarif. Dens Stiftere fraſagde sig enhver Hensigt, at ville understøtte sygelige og svage Manufakturinteresser ved høie Beskyttelsespaalæg; men hvad enten det er skeet i Uvidenhed eller med frit Forsæt, have de lagt Afgifter af fra 20 til 80 pCt. paa nogle Artikler af det meest udbredte Forbrug, saasom grove Kattuner og Uldenvare. De have saaledes givet Manufakturistens Capitaler og Haandværkerens Arbeide en falsk Retning, medens de have lagt en svær Skat paa Publikum. Hvad England angaaer, da om vore Interesser ere compromitterede og Spørgsmaalet efter vore Fabrikater er formindsket, saa have vi ikkun os selv at takke for det. I vore Tarifer findes der Argumenter i Mængde, for Tydskerne, til at see mere hen til Indlandets end til Udlandets Handel. Vore Havne vare næsten stadigen lukkede, eller naar de aabnede sig, skete det kun for en kort Tid og under forandrelige og capricieuse Lovbestemmelser, for Hovedartiklen af Preussens Agerdyrkningsprodukter, Korn. Af Tømmer hævede vi og hæve endnu Differentsafgifter, der beløbe sig til 400 à 500 pCt. meer end de Afgifter, Tømmer fra vore Colonier betaler. Da det, at giengiælde Ondt med Ondt, ikkun er Daarskab, især

i Handelssager, saa vilde det have været klogt af Tydskerne, at have undgaaet det Skiær, vi strandede paa; men der er altid en Stemme, som hvisker til os om Hævn, og jo mindre oplyst Mennesket er, destomere lytter det til den. Men vi kunne ikke afholde os fra at meddele her det fortræffelige Raad, Hr. Hume gav Comiteen i Anledning af Reciprocitets Qvæstionen, i det Haab at den Tid ikke er langt borte, da vi mindre skulle spørge om, hvad andre Nationer ville gjøre for os, end om hvad vi ere istand til at gjøre for os selv.

„Vilde De ophæve vor egen Protectionstold, uden at andre Nationer ophæve deres? — Ja visseligen, og det uden saameget som at spørge dem derom. Der er kun een Ting jeg vilde underhandle om med fremmede Magter, det er Skibsfarten, og det af den Grund, at der vilde blive et Tab i Fragten mellem begge Lande; det vilde ende med at et Skib altid kom til at gaae tomt, paa den halve Deel af Reisen. Et Skib paa eet Sted er et Skib paa et andet — der er ingen Vanskelighed i Sammenligningen; men der er Vanskelighed i at sammenligne een Slags Varer, som det ene Land producerer, med en anden aldeles forskiellig Slags Varer, producerede i et andet, og fuldkommen lige Vilkaar ere neppe tænkelige. Men jeg er ganske overbeviist om, at dersom vi aldeles ophævede vort Beskyttelsessystem, vilde meget snart andre Lande kappes om at være den første, eller rettere om at undgaae at være den sidste til at drage Fordeel af den Handel, som vi da vilde aabne. — „Anseer De en retaliatorisk Told for, at den ikkun forøger for Landet den Skade, som den af det fremmede Land paalagte Told foraarsager det? — „Det er altid forekommet mig saaledes. Underhandlinger i denne Anledning har jeg aldrig yndet; jeg vilde tage, hvad jeg behovede, og overlade de andre selv at udfinde hvad der er bedst. Tag f. Ex. det Tilfælde med den italienske Olie, hvorpaa Tolden hos os blev fordobblet for 3 Aar siden som Retaliationstold. Hvo har lidt under det? Er det ikke fornemmelig den engelske Manufaktorist og de engelske Consumentere? Neapolitanerne beskattede nogle af vore Varer og vi reta-

lierede, ved, i Gierningen, at beskatte andre. Vi lode det nemlig gaae ud over vore Uldenvarer her, fordi de beskattede vore Bomulds- og Jernvarer. — „Det er altsaa det Princip, som De vilde have almindeligen anvendt paa dette Lands commercielle Transactioner?" — Ganske saaledes; jeg vilde gjøre vore Love saaledes, som jeg fandt det os bedst tienligt; jeg vilde gjøre Indførselen af andre Nationers Varer her i Landet saa fri som det var muligt og overlade dem at benytte den eller ikke, som de fandt for godt. Der kan ikke være nogen Tvivl om, at dersom vi indførte en betydelig Qvantitet Varer fra et Land, og dette Lands Manufakturer vare beskyttede ved en høi Told, vilde Producenterne af de Varer, vi toge, meget snart finde den store Vanskelighed de havde ved at faae deres Betaling (their returns), og istedetfor at vi skulde have at underhandle med disse Landes Regieringer om at admittere vore Varer, vilde vi finde vore Advokater i Landene selv, i Exporteurerne nemlig af de Varer, vi modtoge."

Havde vore Statsmænd havt disse sunde og philantropiske Anskuelser, kunde vi roligen have overladt Forsvaret af vore Interesser til dem vi vare i Handelsforbindelser med og hvis Producter vi consumerede. Den engelske Handel vilde have fundet sine bedste Talsmænd i Tydsklands egne Interesser.

De mindre europæiske Stater vise de samme Resultater som de store. Holland og Belgien ere iblandt dem, hvis Politik er den mindst illiberale og hvis Stilling derfor ogsaa er meest tilfredsstillende. Holland skylder et næsten aldeles frit og oplyst Handelssystem sin Rigdom. Dets Flaader repræsentere ikke dets Marker, dets Skove eller dets Miner, og dog, hvilke stolte Flaader sender det ikke ud fra sine Havne! Dets Agricultur producerer ikke tilstrækkeligt Korn til dets eget Forbrug, og dog, hvor ofte have ikke dets Magaziner tilført hele Verden Forsyning. Dets Beskatning er overmaade svær, og dets Tarif er ofte restrictiv, og dog har det, ved at være saa langt forud for sine Naboer, høstet Frugterne af sin større Liberalitet. Belgien har adopteret Hollands Tarifer som Grundlag for sine egne. Ligesom Hollands

ere de belemrede med Differentialafgiften imod Frankrig, i Repreſailler for franſke Prohibitioner imod belgiſke Manufakturvare. Derſom Belgien, iſtedetfor at efterligne ſine Naboers ſlette Exempel, havde antaget et klogere Syſtem, vilde det have gavnet ſig ſelv meer. Danmark og Sverrig ere iblandt de Stater, der hylde det reſtrictive og prohibitive Syſtem, og deres Handel er, ſom en Følge deraf, paa et lavt Standpunkt. Sverrig er imidlertid villig til at møde os paa Halvveien, derſom vi ville opgive en Deel af Trælaſtmonopolet og modtage Nordens Produkter i Bytte for vore Manufakturvarer.

Hanſeſtæderne fortiene at omtales ſærſkilt fra det øvrige Tydſkland. Deres Herkomſt og Hiſtorie tro, ſtaae de ſom ſtolte Vidnesbyrd om det praktiſke Værd af de Principer, vi her kæmpe for. Man kan ſtudere diſſe Principer i den ſtedſe voxende Rigdom, den udbredte Handel, den ſtore Reputation og den almindelige Proſperitet, ſom diſſe den commercielle Friheds Tilflugtsſteder nyde.

I hæderlig Modſætning til de fleſte chriſtne Stater ſtod det muhamedanſke Tyrkie, ſom til Grundlag for ſin Lovgivning havde adopteret den frie Handels Grundſætninger; og var det blevet diſſe Grundſætninger tro, vilde det have undgaaet mange af de politiſke Forlegenheder, hvori det har befundet ſig.

Men vi maae afbryde for denne Gang. Snart ſkulle vi atter optage Emnet. Vi opgive paa ingen Maade Haabet. Det fattes ikke paa Beviſer for, at bedre Grundſætninger gjøre Fremſkridt. Underhuſets Comiteerapport har bevirket en næſten almindelig Overbeviisning om, at vore Handelsforhold kræve vigtige og hurtigt indtrædende Forandringer. Fleer end 30,000 Exemplarer af dette Document circulere rundt om i Riget. Alle politiſke Partier ſynes at forene ſig for at forlange en Reform heri. Der gives forſkiellige Meninger om det Meer eller Mindre ſom bør gjøres, men Alle ere enige om, at Meget er at gjøre og at dette maa gjøres ſnart.

(Den 2den Februar 1841 holdt et Antal af Underhuſets Medlemmer et Møde i „Thatched-House Tavern," hvor da iblandt adſkillige Beſlutninger denne toges: at tilkiendegive ſit Bifald med Comiteens Rapport og erklære, at, efter Forſamlingens Mening, kunde Landets finantſielle Forlegenhed og Conſumenternes Tarv kun afhiælpes ved en almindelig Reviſion og Reduction af Indførſelsafgifterne. Over 100 Medlemmer af Underhuſet have underſkrevet diſſe Reſolutioner).

Efterretninger for Søfarende.

Handels-Telegrapher paa den engelſke Kyſt.

Paa de engelſke Kyſter oprettes nu, efter en Lieutenant Watſons Plan, Telegrapher, der have til Hensigt, at Skibe af alle Nationer og kommende fra alle Dele af Verden, naar de ere optagne i Telegraphliſten, igiennem dem kunne ſende Efterretninger til deres Rhedere eller Ladningsmodtagere. Efter en Bekiendtgiørelſe fra „Watſons General-Telegraph-Office," Cornhill Nr. 83 London, ere ſaadanne Telegrapher allerede i Gang fra Holyhead til Liverpool, fra Spurn til Hull, fra Flamborough-head og North-Foreland, og man var iværk med at oprette lignende Linier fra Sydenden af Øen Wight til Southampton, hvorfra Efterretningerne da, ad forſkiellige Jernbaner, ſendes til London, ligeſom ogſaa fra Dover, Deal og Downs til London, fra Start til Dartmouth og i det Hele fra alle Hovedpunkterne rundt om paa hele Kyſten (Hand. Tid. Nr. 31—1841).

Nyt Sømærke ved Præſtø.

Iſtedetfor den hidtilværende Vager paa Normandsſandet, er udlagt en rødmalet Tønde af 3 Alens Længde og 2½ Alens Brede i dens øverſte Bund. (Hand. Tid. Nr. 33).

Sømærke paa Gäshällen, ved Gefle.

Paa Gäshällan ved Ladepladſen Gäsholmen nord for Gefle, paa 61° Nbr. 35° 29′ Længde Oſt for Ferro, er opreiſt et Sø-

mærke, som bestaaer af et 10 Fod høit Hovedspiir, med flere sammenstødende Skraastotter, og er forsynet med 2 Tonder, den ene paa Toppen, den anden lige ovenover det Sted, hvor Skraastotterne støde sammen. Skiæret, det staaer paa, er 19 Fod over Vandet; Mærket kan sees paa 1½ Miil i klart Veir. (Hand. Tid. 8de Juni 1841).

Fyr paa Gibraltar.

Fra 1ste August 1841 tændtes Fyret, som er anbragt i et Fyrtaarn paa den yderste Spidse af „Europa-Point." Det er et stadigt Fyr, 150 Fod over Vandfladen. (Hand. Tid. 10de Juli 1841).

Fyre ved Galveston (Texas).

Paa Østpynten af Galveston ere opførte to Fyrtaarne, som ligge i Øst og Vest, 900 Alen fra hinanden. De ere 45 Fod over Vandfladen. En Boie er ogsaa udlagt paa Barren, omtrent 4 engelske Miil fra Fyrene og overeet med dem. Skibe uden Lots bør om Natten ikke vove sig nærmere end paa 5 Favne, hvor de gjøre bedst i at ligge bi med Fyrene overeet. Barren ligger paa 29° 15′ N. Br. og 94°, 49′ Lgd. V. f. G. (Hand. Tid. 31te Juli 1841).

Farligt Skiær, opdaget i Gibraltarstrædet.

En engelsk Brig har for nogen Tid siden paa Høiden af Cap Bousa, omtrent 9 Mile Øst for Tanger, stødt paa et Skiær, som ikke er aflagt paa noget Kaart, og hvorfra peiles: Staden Tanger, halvt skiult af Cap Malabata; Cap Bousa i S. O. ¼ Øst. Den mindste Dybde paa dette Skiær er 16 Fod med Høivande, rundt om tiltager den pludseligt til 5, 7 og 10 Favne. Imellem det og Fastlandet er fri Passage. Naar man kommer øster fra, er man fri for al Fare ved at holde Staden Tanger aldeles aaben af Cap Malabata. (Hand. Tid. 10de August 1841).

Nyt Sømærke ved Bahia.

Ifølge Beretning fra den franske Consul i Bahia, er der, paa den derværende Sandbanke, som strækker sig fra Fort Gamboa eller San Marallo indtil udfor Obelisken i den offentlige Hauge, og paa hvilken saa mange Skibe ere komne paa Grund, henlagt en rod Boie, som man ved Indseilingen maa holde paa Bagbord Side af (lade Boien ligge paa Styrbord). Denne Boie ligger paa 2¼ Favns Dybde. (Hand. Tid. 17de Aug. 1841).

Fyrskib udlagt paa „Seven Stones", ved Scilly.

Trinityhouse i London, bekiendtgior under 10de August, at et Fyrskib fra 1ste September d. A. (1841) vil ligge ved Grunden „Seven Stones", imellem Landsend og Scilly. Skibet viser to stadige Fyr, det ene fra Toppen af Stormasten 38 Fod, og det andet paa Fokkemasten 20 Fod over Vandfladen. (Hand. Tid.).

Sømærke ved Manila.

Fra Ny-York berettes, at der, ifølge Brev fra Manila af 1ste Febr., er udlagt et Sømærke paa San Nicolas Grunden i Manila Bay (Hand. Tid.).

Florida Fyrskib.

Om Fyret paa Østkysten af Florida, paa Carysforts (ikke Crawfords) Rev meddeler Naut. Mag. følgende nærmere Underretning.

Florida Fyrskib. Længe har der herskt Tvivl om dette Fyrskibs sande Beliggenhed. Lieutenant Smith, Chef af det kongelige Skib, Lark, meddeler herom følgende Oplysning. Skibet, som har to Master, ligger paa den indvendige Side, eller i Nærheden af den vestlige Rand af Carysford-Revet, som paa mange Steder fremviser torre Strækninger Sand og Coralspidser over Vandet. Den nordligste Rand af dette Rev er 6 Qvartmile nordenfor Fyrskibet, og circa 3½ Qvartmil fra Kysten. Skibet ligger paa 25° 12′ N. Br. og 80° 16′ Best Længde. (Hand. Tid. 24de August).

Grahams Skiæret ved Sicilien.

Dette farlige Skiær, en Levning af den for nogle Aar siden opstudte vulcanske Ø, Syd for Sicilien, ligger paa 37° 9′ N. Br,, og 12° 43′ Ost Længde, bestemt ved en Række af Vinkler fra bekiendte faste Punkter paa Siciliens Kyst og paa Pantelaria. Toppen af den Klippe eller det som udgior Skiæret (Den er nemlig atter sunket) er af en langagtig Form og strækker sig fra N. V. til S. O. i en Længde af 40 Favne; det bestaaer af haarde og morkfarvede Klipper med Sovexter. Randen, der tydeligt kunde sees, er takket, skarp og steil. Den ringeste Dybde, som fandtes derpaa, var 19 Fod; men naar Soen er rolig vil den upaatvivlelig være meget ringere. Middeldybden, i en Afstand af 80 Favne fra Skiærets Centrum, er 25 Favne, med kulagtig Grund, og ¼ Miil borte, paa 65 Favne, med fint sort Sand. Det sydvestlige Bierg paa Pantelaria ligger i S. 54° V., Bierget Campobello i N. 6° V., Byen Sciacca i N. 40° Ost, Cap Rosella i N. 79° Ost fra det, retvisende. Compassets Misviisning 17° Vest. Strommen sætter over Skiæret Ost og Nord hen med 1¾ Miils Fart. Skiæret er yderst farligt formedelst den store Dybde rundt omkring det, og de forskiellige og stærke Stromme i Nærheden, samt fordi det vanskeligt, og kun i en meget kort Afstand kan opdages. (Hand. Tid. 24de Aug. 1841).

Farligt Skiær i Bass-Strædet, Australia.

Havnemesteren i Port Philip, Capitain Lewis, har i Bass-Strædet (imellem Nyholland og Vandiemens Land) opdaget et meget farligt Skiær, næsten i Vandskorpen ved Lavvande. Det ligger paa 40° 9′ S. Br., 7 à 8 engelske Miil i Vest af Kingseiland. 3 Kabbellængder fra Kanten af det, fandt Capitain Lewis 13 Favne Vand, og næste Lodskud ingen Bund. (Hand. Tid. 24de Aug. 1841).

Fyr paa Vingø og op igiennem Ledet til Gothenborg.

Den 10de August 1841 tændtes første Gang Fyret paa Vingø ved Indløbet til Gothenborg, samt Leedfyrene paa Buskæret og

Bøtte. Det Første brænder hele Aaret rundt efter samme Regler som alle svenske Kystfyr; men de to sidste tændes kun i den mørkere Aarstid, fra 15de August til 15de April. Wings Fyr er anbragt i et Taarn af Steen, det er stadigt og af 3die Classe i Lysstyrke. (Hand. Tid 31te August).

Fare paa Elben, udenfor Schulau.

Hamborgs Skibsfart- og Havne-Deputation har, ifølge Bekiendtgiørelse af 27de August, truffet den Foranstaltning, at der fra 1ste September vil udenfor Schulau, imellem de sorte Tønder Nr. 9 og 10, blive henlagt paa den sydlige Side af Løbet, nordlig for det der, for to Aar siden sunkne portugisiske Skib Isabella, en Evert, som om Dagen viser et Flag og om Natten en Lanterne.

Fyr paa Coquet-Island, Northumberland.

Den 1ste October 1841 tændtes Fyret paa Coqueteiland, paa Nordoskkysten af England, nordenfor Indløbet til Newcastle. Det bliver et stadigt Fyr og vil fra Søen kunne sees i de Streger paa Compasset, der ere imellem N. t. O. ½ O. og S. t. V. ½ V. misvisende. Der vil ogsaa blive udlagt Boier til at betegne Ankerpladserne, hvorom man kan vente nærmere Bekiendtgiørelse. (Om denne gode Stoppeplads, see Archiv. f. Søv. 3die Bind Pag. 286).

Det nye Fyrtaarn paa Goodwin-Sands.

Det er nu afgiort, at et fast Fyrtaarn skal opføres paa Nordost-Enden af Goodwin-Sands. Civilingenieuren Hr. Busk har udtaget Patent paa den af ham opfundne Maade, at udføre dette Arbeide paa. Jernkasser af fra 30 til 50 Fods Diameter skulle udføres og sænkes til Fundament. Ved Hiælp af Luftkammere skal Grunden udhules igiennem det Indvendige af Kassen, saa at denne komme til at hvile paa den faste Kalkklippe under Sandet. Kasserne skulle udfyldes med fast Muurværk, og ovenpaa denne Basis skal opføres en Steenstøtte af 140 Fods Høide, oven-

paa hvilken Fyrlanternen anbringes. Den 15de September ventede man at kunne udføre den første af disse Caissons, og endnu i Aarets Løb at have Grundvolden lagt til denne hidtil mageløse Bygning, der er et endnu dristigere Forsøg end den paa Mitchells Skruer opførte Bygning paa Maplin-Sands i Mundingen af Themsen (see Arch. f. S. 12te Bd. Pag. 270).

Nyt Fyr paa Hesseløen.

Paa Hesseløen i Kattegattet er oprettet et Fyr, som første Gang tændtes den 1ste November d. A. (1841). Det er et omdreiende Fyr og vil i Løbet af hvert Minut lyse stadigt i 19 Secunder, derefter vil det give et stærkere Glimt i 11 Secunder, hvorpaa det atter lyser stadigt i 19 Secunder, og endelig forsvinder Lyset ganske i 11 Secunder, efter hvilken Tid Lys og Mørke følge i samme Orden. Dets Høide over Vandfladen er 85 danske Fod. Taarnets Høide er 32 Fod og det vil blive holdt hvidtet, for at tiene som et let kiendeligt Dagmærke. (Off Bekdg).

Flydende Fyr ved Savanna (Georgia).

Et Fyrskib er udlagt imellem „Martins Industry", den sydøstlige Pynt, og den nordre Banke af „Port Royal" Indløbet; dets Fyr blev første Gang tændt den 1ste Februar 1841. Peilingerne fra Fyrskibet ere følgende: Nordpynten af Trench's Eiland i N. V, ½ N., Bay-Point i N. V. t. N., og Tybar Fyrtaarn i V. S. V. omtrent 18 Qvartmiils Afstand. Skibet ligger paa 6¾ Favne Vand med Middelvande, og omtrent 8 Qvartmiil fra nærmeste Land. Fyret er stadigt, og dets Høide over Vandfladen er omtrent 22 Fod. (Naut. Mag. Marts 1841).

Det nye Fyrtaarn paa Maplin-Sand i Themsen.

Det, paa et Fundament af „Mitchells Skruer", i Themsens Munding opførte Fyrtaarn var færdigt i Begyndelsen af Febr. 1841, og tændtes første Gang den 10de s. M., hvorfor det der hidtil liggende Fyrskib blev borttaget. Fyret er fast og rødt farvet. Det staaer paa den sydøstlige, fremspringende Kant af „San-

den" eller Grunden, hvor den med Springtids Lavvande bliver tør eller næsten tør; og Søfarende advares om, aldrig under nogen Omstændighed, hverken om Dagen eller om Natten, at prøve paa at løbe over Grunden nordenfor Fyrbygningen. (Naut. Mag. Marts 1841).

Fare af Fyret paa Cap Grinez i Canalen.

Dette for ikke lang Tid siden oprettede Fyr har foranlediget flere Skibes Forliis paa den franske Kyst ved Ambleteuse, ved at det antoges for Fyret paa Dungeness, som det i enhver Henseende fuldkommen ligner. Vel har man senere sat et mindre Fyr til ved Siden af det; men det er til ingen Nytte, da det kun er synligt paa en meget kort Afstand. (Naut. Mag. Marts 1841).

Fare nær ved Equator paa 19° V. Længde.

En Capitain Sprowle, førende Skibet „Circassian" beretter, at have seet en Sandbanke paa 1° Syd Brede og 19° Længde, V. f. Gr. lige i det Strøg, Skibene søge til og fra Syd-Atlanterhavet. Der er vægtige Grunde til at formode en Banke eller Grund her i Nærheden. Hr. Purdy har i 1835 givet Vink herom. Idet man giør Søfarende opmærksom herpaa, anmodes Enhver, der maatte kunne give Oplysning herom, at lade saadant komme til offentlig Kundskab. (Naut. Mag. Februar 1841).

Fare i Atlanterhavet paa 43° Nr. Br. og 26½° V. Længde.

Den 10de Juli 1840 saaes fra den danske Orlogsbrig St. Thomas gientagne Gange, men i en Afstand af omtrent 2 Mile, en Bevægelse i Havet, der med Bestemthed antoges at være meget svære Brændinger. Skibet var forsynet med 3 gode Chronometere og havde samme Dag Observationer, ifølge hvilke Brændingens Plads bliver 42° 52′ Nord Brede og 26° 33′ Længde Vest for Greenwich. (Offic. Meddelelse).

Nyt udkommet Kaart.

Fra det kongelige Søkaart-Archiv er udkommet: Kaart over Helgolandsbugten med specielt Kaart over Løbene paa Vestkysten, efter de nyeste Opmaalinger. Prisen er 1 Rbd. 32 Sk.

Nyt Fyr paa Præstø, Trondhiems Stift i Norge.

Paa Den Præstø i Bunden af Foldenfiord i Nummedalen i Trondhiems Stift, vil den 1ste November 1841 blive tændt et fast Fyr, som lyser i Compasretningerne fra S. V. t. V. ¾ V., igiennem Vest og Nord, til N. O. og Ost. Fyret brænder fra 15de August, hele Vinteren og til 30te April; dets Synsvidde er 3 Mile, Høiden over Vandfladen 33 Fod. Beliggenheden er 64° 47' Nord Brede og 11° 8' Længde, Ost for Greenwich.

Naar Fartøier ville fra Folden søge ind til Nærøsund, bør de holde sig i det stærkeste Lys, som falder i V. S. V. vel saa vestlig fra Præstø, og altsaa styre O. N. O. vel saa østlig, hvorved de ville gaae fri af alle Grunde eller Fald. Naar man er kommen Præstø nær paa ¼ Miil, styres N. N. O. indtil Fyret haves i Ost, da Coursen forandres til N. O. t. O., hvilket bærer lige op til Nærøsund. For at undgaae Løkefoldene og Skiærene imellem Allegaarden og Præstø, maa intet Fartøi komme saa østlig, at Præstø Fyr tabes af Sigte. (Hand. Tid. Nr. 30).

Ny Vager paa Kobbergrunden ved Læsø.

Ved en i Sommeren f. A. i Kattegattet foretagen Opmaaling er det befundet, at Kobbergrundens høie Ryg strækker sig med 11 Fod Vand længere ud, end hidtil har været bekiendt, og ere desaarsag 2 Vagere anbragte, for at betegne Grunden i sin hele Udstrækning, nemlig: 1) den nordligste Vager tæt østenfor Grunden med Byrums Kirke paa Læsø i N. 53° Vest paa Compasset, og 2) Kobbergrundens sydligste og yderste Vager med 3 Koste, $\frac{5}{12}$ Qvartmiil østenfor Sydpynten af Kobbergrunden, paa en Dybde af 4 Favne og 4 Fod; herfra peiles Kobbergrundens nordligste Vager i N. 11° Vest, og med Diet 15—16 Fod over Vandet peiles Byrums Kirke i N. 42° Vest, 3½ Miil borte, ligesom den Deel af Læsø, som sees længst tilsøes, bærer herfra i N. 26° V. Offentl. Bekdtg.).

Forandret Løb i Eidermundingen.

Efterat det havde viist sig, at det hidtil benyttede Løb over den saakaldte „Drogde" ikke mere med Sikkerhed kan passeres med

alle Vinde, har man udfundet et andet Farvand, over den saakaldte „Jfern Hinnark", som derpaa er blevet afmærket med Tonder. Ved Indſeilingen igiennem dette nye Løb ſtyrer man fra Gallioten i „Dove fem Faden" O. S. O. omtrent ¾ Miil, hvor man da træffer den røde Tonde og ſtyrer derpaa følgende Courſer: Oſt, O. t. N. og O. N. O, indtil den ſorte Tonde Nr. 9, og tilſidſt N. N. O. og N. O. t. O. beſtandigen langs med Tonderne, indtil man ved den ſorte Tonde Nr. 11 kommer i det gamle Farvand. Paa det grundeſte Sted imellem begge de ſorte Tonder Nr. 9 og 10 er ved laveſte Ebbe en Favn Vand; men iovrigt ville de Skibe, ſom formedelſt lav Vandſtand ikke kunne ſeile over dette Sted, finde en god Ankerplads ved den røde Tonde, ſom nu er betegnet med Nr. 5. (Hand. Tid. Nr. 32).

Tilbageblik paa Marinen i 1841.

De i det forløbne Aar ſtedfundne Udruſtninger beſtode, foruden den paa Reiſen om Cap Horn værende Fregat Bellona, 2 Brigger i Veſtindien, Cadetſkibet og de ſædvanlige Vagtſkibsſtationer, af Linieſkibet Chriſtian den 8de. Men det for Landet høiſt betydningsfulde Øiemeed med dette Skibs Udruſtning, Hiemforelſen af Thronarvingens Brud, giver dets Togt Krav paa en Plads iblandt de mindeværdigſte i Marinens Annaler. Indrettet paa en dets Beſtemmelſe værdig og ſmagfuld Maade, afſeilede det herfra i Slutningen af Mai, ledſaget af en lille Æreseſkadre, beſtaaende af Cadetſkibet Corvetten Flora og Briggen Allart, ſamtlige under Hs. K. H. Kronprindſens Overcommando ſom Vice-Admiral, og efter at have giort en kort Tour i Øſterſøen, paa hvilken Hs. K. H. beſøgte Bornholm og Chriſtianssø, anløb Eſkadren Warnemünde, hvor Kronprindſen gik i Land. Eſkadren holdt derpaa krydſende i Øſterſøen, under et vedholdende ſtormende Veir, indtil den efter fuldbyrdet Formæling atter vendte tilbage

og indtog de høie Formælede og Suite, som under det heldigste Veir tilbagelagde Hiemreisen og landede ved Hovedstaden under Folkets jublende Modtagelse.

Efter at have embarqueret de for Pladsens Skyld ilandblevne Overstebatteries halve Antal Kanoner og iøvrigt sat sig istand til et nyt Krydstog, gik Skibet atter under Seil til Nordsøen, hvorfra det siden anløb Plymouth, for der at afhente nogle for Sø-Etatens Regning der bygte Baade. Henimod August Maaned vendte det tilbage og stødte under Opseilingen fra Helsingør sammen med Fregatten Bellona og Briggen Mercurius, begge hiemvendende fra deres forskiellige Togter, hvilke samlede krydsede op til Kiøbenhavn og ankrede paa Rheden.

Christian 8de havde i Østersøen, som ovenberørt, meget haardt Veir og mistede 2 Ankere paa Warnemünde Rhed, ved Ankerkiættingens Sprængning. Veiret var i det Hele ualmindeligt uroligt i denne Sommer, saa at der var god Leilighed til at prøve Skibets Egenskaber som Søskib, og det har givet al Anledning til heri at være tilfreds med det, ligesom det ogsaa viste sig som en udmærket Seiler.

Fregatten Bellona vendte iaar tilbage fra sin interessante Reise, og H. M. Kongen behagede, i en allerhøieste Parolbefaling af 18de August, at tilkiendegive sin allernaadigste Tilfredshed med „den udmærkede Dygtighed og Conduite, den Tienesteiver og Hurtighed, hvormed Fregattens Expedition er udført."

Til Vestindien udgik iaar Briggen Alart, og de to der tidligere stationerede Brigger, Mercurius og St. Croix vendte tilbage.

Cadetskibets Togt, efter at være vendt tilbage i Eskadren fra Østersøen, var siden til Nordsøen, hvor det holdt krydsende til Øvelse for Cadetterne, uden at anløbe nogen Havn.

Opmaalinger i vore Farvande ere i Aarets Løb foretagne som følger: Premierlieutenant Bøcher har med Everten Catherine Rebekka foretaget Opmaalinger for at udfylde de Aabninger, der endnu fandt Sted i de tidligere foretagne. Uagtet Veiret hele Sommeren igiennem var særdeles ugunstigt for Opmaalingsarbei-

der, ere dog følgende Steder undersøgte: Isefiorden med dens forskiellige Arme: Roeskilde-, Holbæks- og Lamme-Fiordene; Kysten af Møen, under Speilklinten og i Hielmsbugten; Sydøst-Kysten af Falster med Revision af Opmaalingerne i Grønsund og af Giedser-Revet; Rødsand med Kysten af Lolland indtil Vensholm; Flensborg-Fiord fra Holnis og udefter; Apenrade Havn og Fiord; Hadersley Fiord med Grundene udenfor og Fyr-Renden synden om Baago.

Premierlieutenant Grove har med Cutteren Maagen undersøgt Læsøes sydøstlige Grunde, hvorom er berettet i vort forrige Nummer. Capitain-Lieutenant Flensborg har, udsendt med Fartøi fra Christianso, nøiere bestemt Adlers Grund og Davids Banke under Bornholm. Capitain-Lieutenant Secher har fra Vagtskibet paa Elben ladet undersøge Mundingerne af Stor-Floden, Krüchaue og Pinn-Aue. Capitain-Lieutenant Fæster har foretaget nogle Undersøgelser i Beltet, som aldeles stadfæste Rigtigheden af de tidligere der foretagne Opmaalinger. Premierlieutenant C. Krieger har foretaget adskillige Detailopmaalinger med Fartøier fra Trekroners Batterie.

Fra Sokaart-Archivet er iaar udgivet et Kaart over Helgolands-Bugten. Dette Kaart giver det første rigtige hydrographiske Billede af Hertugdommernes Vestkyst, hvilket, især hvad Ditmarsker-Grundene angaaer, betydeligen afviger fra alle ældre Fremstillinger. Endvidere ere flere Plader rettede, og deriblandt den over Neustads-Bugten, efter den i 1840 udførte Opmaaling af Kysten af Mechlenburg.

Af de i Aarets Løb ved Værfterne udførte Arbeider ere følgende de væsentligste.

Ved Linieskibet Christian 8de ere Apteringerne fuldførte til dets Udrustning til Togtet. Fregatten Thetis er klargiort med alle indvendige Apteringer. Fregatbygningen Nr. 32 er fremmet, ved Fastsættelsen af 4 Ranger Kanondæksvægere, Kimmingvægere og 13 Ranger Klædning i Lasten; sammenladsket Kanon

dæks-Biælkerne, tilhugget alle Dæksbiælker, Barkholter, Vaterbord, Livholt, Sæt- og Bredgange til uden- og indenbords m. m.

Den paa Stabelen staaende Brig, Ørnen, er paasat den manglende inden- og udenbords Klædning, lagt Dækkene, opsat Skiæget og fuldført Gallion og Speil. Apteringerne i Lasten og forud paa Banjerne ere opsatte, Speil og Ror forfærdigede.

Nye Tage ere opsatte over 2 Fregatter, samt Kronprindsens Lystjagt og Dampskibet Ægir.

Ved Roflotillen ere to Bombekanonchalupper Nr. 15 og 16 færdigbygte saavidt, at ikkun den nu paaskalmede Klædning og Dæk skal fastspigres og kalfatres. To andre, Nr. 17 og 18, ere reiste i Spant og Bygningen fremmed til halv færdig.

Reparationsarbeider ere foretagne: ved Dronning Maria, hvis Reparation over Vandet er fuldført, endeel Spanttømmere indsatte, Klædning udenbords og endeel nye Dæksplanker paasatte, samt begyndt at indrette Krudtmagazinerne til Kasser. Frederik 6te har faaet nogen Reparation paa Dækkene; senere er det indsat i Dokken til Reparation og Kobberhuden aftagen. Linieskibene Skjold og Danmark ere kalfatrede uden og indenbords. Fregatten Freia har i Dokken erholdt en ny Forstævn og Inderstævn, endeel Bougtræer og Spantetømmer indsatte, en stor Deel udenbords Klædning og noget Dæk nyt indsat; kalfatret og kobbret til letteste Vandlinie. Fregatten Havfruen har faaet Apteringerne opsatte igien efter Dokningen; Fylla faaet en stor Deel ny udenbords Klædning kalfatret og kobbret; ved Nyholm er den siden repareret paa Overskibet, Dæk og Dæksbiælker; Corvetten Flora faaet Reparation paa Overskibet og Dækket, samt nogen Forandring ved Apteringerne. Diana har faaet en Bak. Briggerne St. Croix og Mercurius ere kiølhalede og eftersete med Smaareparationer. Skonnerten Delphinen har faaet et Bradspil. 22 Bombe- og Kanonchalupper og 6 Bombekanonjoller ere reparerede og kalfatrede, og en Raketchalup er kasseret og ophugget.

En Donkraft, en Kanontransportpram og en Beegpram have været paa Land til Reparation.

Af Pælebukkerarbeide: Paa Bradbænken Elephantens syndre Side er 80 Alen Bulværk omsat af Nyt og de 3 svære Kiølhalingsforbindinger paa denne Strækning ere givne en Hovedreparation og ere nu som nye. Paa samme Bradbænks østre Ende er 26 Alen Bulværk givet Hovedreparation. Estakaden ud imod Rheden, fra Hovedpælen ved Bommens Vagt til henimod Nyløb, er given Hovedreparation, tildeels med nye Pæle. Af Lunettens Bulværker er en Strækning af 400 Alen given fuldstændig Reparation. For syndre Ende af Arsenalsen er sat 20 Alen nyt Bulværk i Fod og de tilstødende Træ- og Steen-Bulværker reparerede. To nye Duc d'Alber ere satte i Corvetleiet. Planbygningens meget betydelige Strækning Gulv er omlagt af Nyt og et Aflukke for Dampskibenes Maskingods og et andet for Bradbænkens ere indrettede i denne Bygning. Slagbeddingen for Nr. 1 er repareret.

I Contoirbygningens hele underste Etage er lagt Gulv med Lufttræk under, for at forebygge Svamp, som begyndte at vise sig. Iøvrigt er foretaget Reparation paa Bygninger og Broer til deres Vedligeholdelse.

I Smedien paa Nyholm er forfærdiget meget Reparationsarbeide og en betydelig Deel Nyt, hvoriblandt Knær, Ror- og Speilbeslag, Skruedonkrafter og circa 10,000 forskiellige Bolte.

Af Snedkerarbeide er foretaget: Apteringer i Christian 8de til DD. KK. HH. Kronprindsen og Kronprindsessens Logis, m. m. Ligeledes Apteringer i andre Skibe opsatte og forandrede som nævnt; en Mængde forskiellige Inventariesager forfærdiget.

Paa Blokkedreierværkstedet forfærdiget en stor Mængde Blokke, Ruller, Jomfruer o. s. v., dreiet Træ- og Jern-Spilstammer m. m.

Bradbænken har udtaget 19 Master og Spryd, og indsat 27. To Brigger kiølhaledes, og Donkraft Nr. 3 samt Kanontransportprammen ere satte i Vandet m. m.

Ved Baadeværftet paa Gammelholm er bygt en Kragejolle, 2 Chalupper paa 26 Fod, en Gig og en mindre Jolle. Betydelige Reparationer ere givne nogle Lastepramme, 2 Nordbaade, Op-

maalingsevverten, en Lotsbaad, 3 Barkasser, 7 Chalupper og endeel mindre Baade.

Paa Masteværftet er forfærdiget Reisning til Fregatten Thetis; en ny Fokkemast til Fylla, og til denne og 3 andre Fregatter, samt Corvetten Diana og Transportskibene, 28 Stykker nye Rundholter. Endeel Master og Rundholter ere ruhuggede til de paa Stabelen staaende Skibe, samt Kanonfartoierne. Repareret og forfærdiget nogle Rundholter til Briggerne og de mindre Skibe; m. m.

Pælebukkerarbeidet har været: 73 Alen Bulværk om gamle Dok, og 130 Alen erholdt Hovedreparation foruden Vedligeholdelsesreparationer paa Bulværker og Bygninger i Almindelighed. Et Dampapparat er indrettet ved Beegkiedelhuset paa Baadebyggerpladsen til at bøie Fartois-Spanter ved.

I Grovsmedien er blandt andet forfærdiget 30 svære Knær og Skibsbaand; 350 Vinkeljern, 10 Jollebomme, en Kabys, 14 Jernblokke, circa 700 Hager med Kouser, Beslag til Master m. m. I Dampmaskinen er af gammelt Jern udvalgtset 190 Skpd. Jern i Stænger og 5 Kobberstænger, samt smeddet 312 Stkr. Knæ-Arme til 146½ Skpds. Vægt. I Kleinsmedien forfærdiget 250 nye Laase, 450 Skufrigler, en stor Deel Beslag, en Pengekiste, endeel Arbeide til Artilleriet, samt rettet 3000 gl. Metalspiger og 110,000 Metal-Forhudningssøm.

Paa Seilloftet er forfærdiget 46 nye Seil til Linieskibet Christian 8de, og 35 do. til en Brig paa 12 Kanoner, foruden en stor Deel Kuldseil, Finkenetsklæde, Mastegods, Kapper og Overtræk, samt betydelige Reparationer.

Paa Bødkerværkstedet er forfærdiget 200 Fade, 250 Tønder, 1 Sotønde og 7 Topvagere, foruden endeel mindre Fadeværk og Reparationer paa det gamle.

Marinen er i Aarets Løb forsøget med Jerndampskibet Ægir paa 80 Hestes Kraft. Paa Overreisen hertil fra England saavelsom paa Overfarten fra Als til Sjælland med Hds. M. Dronningen, har det vist sig som et udmærket Fartøi i enhver Hen-

ſeende. Det er endnu ubeſtemt, om det egner ſig til nogen ofenſiv Bevæbning. Det ſtore Dampſkib, der endnu er under Bygning og hvis Heſtekraft bliver 200, har faaet Navnet Hekla og vil i Sommerens Løb blive færdigt. Premier-Lieutenant O. Suenſon er med en Skibsbygger-Qvarteermand og 2 Smede i England for at have Tilſyn med Bygningen.

Roflotillen er forøget med 2 Bombekanonchalupper, men en Raketchalup er ophrygget; Antallet er altſaa kun forøget med 1. Tegningen til et Linieſkib, ſom ſkal fore 30pd. Kanoner paa alle Dæk, er under Arbeide.

Ved Marinens Perſonelle er foregaaet betydelige Forandringer, hvorom er meldt i dette Tidsſkrifts foregaaende Bind, i den officielle Deel af ſamme. Forbedringen i Gagerne og Oprykkelſen ſom Følge af Reductionen har i en betydelig Grad forbedret den nærværende Stilling for ſtørſte Delen af Officiererne. Vigtige Forandringer i Organiſationen af ſaavel den underordnede Deel af Adminiſtrationsvæſenet ſom ved Corpſerne og Diviſionerne ere deels foretagne, deels under Overveielſe. Reductionen og Forandringerne ere ſkete med priisværdig Skaanſel og Henſyn til Hvermands Tarv. Normalreglementet og det forrige Aars Budget, ſom vi have meddeelt et fuldſtændigt Aftryk af i forrige Bind, kaſter et klart Lys over hele Marinens Organiſation og Beſtyrelſe. Saaledes kan man vel ſige, at Aaret 1841 danner en mindeværdig Epoke i vor Marines Hiſtorie. Hvad vi hertil ikke bør undlade at føie, ſom betydningsfuldt for Marinens Fremtid, er Hs. K. H. Kronprindſens Udnævnelſe til Vice-Admiral og ſenere Indtrædelſe i Admiralitets- og Commisſariats-Collegiet, hvor H. M. Kongen har ſtiænket ham Sæde og Stemme fra 1ſte Januar d. A. ſom et Pant paa den Omhu H. M. allernaadigſt værdiger ſin Marine.

Af literaire Arbeider er Faget beriget med Hr. Capitainlieutenant Tegners ſtore Værk over Navigationen, hvoraf den første Deel er udkommen. Over Fregatten Bellonas Reiſe er en interessant Beſtrivelſe udkommen af Skibspræſten Hr. Pontoppidan.

Mangel paa Tid og Rum har nødt os til at affatte dette Overblik med en større Skyndsomhed og Korthed, end vi ønskede; men den Afbrydelse i vor Samlervirksomhed, som var en Følge af næsten et halvt Aars Fraværelse fra Fædrelandet, har voldt os den største Anstrængelse, for at holde Archivet fra at geraade i Standsning. Vi have saaledes ikke for nu kunnet underrette vore Subscribenter om den længe betænkte Forandring i Titelen paa vort Tidsskrift, som det ældre Oplags Udsalg har giort nødvendig. I Tidsskriftets Plan vil dette ikke medføre nogen væsentlig Forandring, skiøndt den i sidste Tid udenfor Marinen i større Forhold tiltagende Læserkreds, vel kan foranledige en sparsommere Optagelse af reent tekniske Artikler. Hvor længe det „Nye Archiv" skal bestaae; derom kunne vi nu intet forudsige; for en stor Deel afhænger det af den Gunst, det maatte være saa heldig at bevare sig i hos et overbærende Publikum.

Blandinger.

Understøttelsesfond til unge Søkrigeres Dannelse for Danmarks Konges Tjeneste.

(Meddeelt.)

I Continuation af Anmeldelsen om dette Fond i Archiv for Søvæsen 9de Bd. Pag. 339 berettes følgende:

Ligesom i 1837 bleve fremdeles i 1838 og 1839 udbetalte Portioner af Fondets Renter, hvert Aar til tvende Individer; men da Indtægten senere blev noget forøget, besluttede Cadetchefen at lade Renterne henstaae og accumulere, indtil saameget var samlet, at en Officier derfor, ved en Reise i Udlandet, kunde udvide sine Kundskaber.

Denne Beslutning, ganske svarende med Legatorernes Hensigt, er ogsaa iaar bleven fulgt af mig og sanctioneret af det Kongelige Admiralitets og Commissariats Collegium.

De indkomne Renter gjøres rentebærende og naar en paſſende Sum erholdes vil Samme blive anvendt efter de givne Beſtemmelſer. Renterne af Stampes og af Schaks Legater ere anvendte efter disſes Forſkrifter og det Kongelige Admiralitets og Commisſariats Collegium paa befalet Maade derom underrettet.

Den 31te December 1841.

C. Paludan.

Sø-Uhrenes tiltagende Paalidelighed.

(Meddeelt.)

Ifølge Obſervationer foretagne fra Fregatten Bellona i Callao, den 27de April 1841, og i Rio Janeiro den 20de Juni 1841 antoges til Hjemreiſen Uhrenes Gang:

Souhr II. Jürgenſen jun. . . .	3^s, 63
— V. Keſſels	2^s, 92
Chronometer 4. Arnold	1^s, 50
Sum af Uhrenes Accelleration	8^s, 05

Ved Ankomſten til Kjøbenhavn fandtes den 16de Auguſt Gangen at have været:

Souhr II.	3. 61
— V.	3. 47
Chronometer 4	1. 02
Sum af Uhrenes Accelleration	8^s, 10

Souhr II. har ſaaledes paa en Overreiſe af 57 Dage givet en Feil i Længden af 17″,1 i Bue og Medium af alle 3 Uhre har givet en Feil i modſat Retning af 42″,7, forudſat at Forſkiellen imellem Kiøbenhavns og Rio Janeiros Meridianer er fuldkommen nøiagtigt beſtemt; denne ſidſte var iøvrigt antaget ifølge Rouſſins Beſtemmelſe.

Om Souhret V. bør bemærkes, at det havde gaaet med ſamme Olie ſiden Februar 1837, hvorfor denne ved Hiemkomſten fandtes aldeles bedærvet og Tapperne angrebne af den. Iøvrigt havde det paa hele Reiſen, ligeſom Souhret II., holdt en fortræffelig regelmæſſig Gang.

Briggen St. Croix havde paa sin Hiemreise fra Vestindien sidste Efteraar ikkun 2 Chronometre, eet, Nr. 8, af Urban Jürgensen og eet, Nr. 2, af Urban Jürgensens Sønner.

Disse 2 Uhre gave ved Ankomsten til Kiobenhavn, efter 47 Dages Forløb, Længden ikkun 1′ 40″ urigtig.

Hollands Marine.

Efter Un. Serv. Journ. for Febr. 1840 bestod Hollands Somagt af 5 Linieskibe, 16 Fregatter, 10 Corvetter, 16 Brigger, 88 Kanonbaade og 4 Dampskibe. Paa Stabelen stod: 3 Linieskibe, 5 Fregatter, 2 Corvetter, 5 Brigger og 1 Dampskib. Officier-Etaten bestod af 3 Vice-Admiraler, 7 Contre-Admiraler, 23 Capitainer, 30 Capitainlieutenanter, 82 Premierlieutenanter og 171 Secondlieutenanter samt 79 Cadetter.

Portabel Kogemaskine.

En portabel Kogemaskine eller Kiokken, som optager saa lidt Plads, at den kan pakkes i en Torniſter, og derfor anbefales til Brug for Soldater i Feldten, er opfunden af en Oberst Nolt i England. Man kan riste (toast) Brod, lave Beefsteg, stege, koge og bage i den med største Lethed og Hurtighed, saavel til een som til flere Personer. Endog i Husholdningen skal den foretrækkes for de almindelige Ovne. Priserne opgives for 3 Størrelser som følger: No. 1, 10 shillings, No. 2, 14 sh., og No. 3, 20 sh., i vore Penge omtrent 5—7 og 10 Rbdlr. Vi give her Adressen paa et Par af de Agenter i London, hvor den kan erholdes: Messrs. Hawker and Mosely, Army Accoutrement Makers, 14; Piccadilly — Mssrs. Gilpin and Turner, Army Clothiers, 1; Northumberlandstreet, Strand — Mssrs. Clarkson & Co. Grocers 100, Oxfordstreet.

Forbedring ved Kyſtfyrene.

Den bekiendte Capitain Basil Hall har nylig anstillet Forsøg med Fyrlanterner, indrettede efter Freznels Princip, med en Lampe, omgiven af Lindser, hvilke Forsøg havde til Hensigt at udfinde, om ikke de mørke Mellemrum, der fremkommer ved Om-

dreiningen, kunde undgaaes uden Tab i Intenſiteten af Lysningen, ved en saa hurtig Omdreining, at Lyset i alle Retninger maatte forekomme Øiet som ſtadigt vedvarende. Man vandt derved, at Lindſer kunde benyttes paa Steder, hvor et ſtadigt og i alle Retninger af Horizonten ſynligt Fyr var at foretrække for et omdreiende Fyr med morke Intervaller. Ved en ſimpel Mechanisme frembragtes en Omdreining af Lanternen, der var forſynet med 8 Lindſer, i en Secund, eller 60 Gange i Minuten, og med denne Haſtighed frembragtes et for Øiet fuldkomment vedvarende Skin, der ikke kiendeligen tabte i Intenſitet.

(Un. Serv. Journ. Sept. 1810.)

Middel til at ſikkre Chronometernes regelmæssige Optrækkelſe.

Følgende ſindrige Opfindelſe for at forebygge, at Chronometerne forglemmes at optrækkes, er udentvivl temmelig almindelig bekiendt i den yngre Deel af vor Marine; men den fortiener at blive det ganſke, saavelſom udenfor den. Hvo Æren for Opfindelſen ſtyldes, er os ubekiendt; vi saae den første Gang i Briggen Mercurius, og den roser den samme geniale praktiſke Sands, ſom aabenbarer ſig i de mange Hiælpemidler, vor Marine ſtylder en vis hædret og elſket Veteran, at vi vove at giætte paa ham.

Et Brædt, hvorpaa er malet: „Chronometrene ere optrukne", bringes fra det Kammer, hvor Souhrene have deres Plads, til Kokken, naar Klokken er 12 om Middagen, og med dette Brædt begiver Kokken ſig til den vagthavende Officier, ſom kun imod Foreviisningen heraf meddeler Tilladelſe til at opbakke Maden. Officieren modtager Brædtet og lader det opſætte paa ſit forrige Sted. Paa denne Maade er hver Mand i Skibet deelagtig eller interesſeret i at holde Control med Uhrenes Optrækning; thi uden dette faaer han ingen Middagsmad. Er Brædtet ikke ſendt til Kokken, maa han erkyndige ſig hos Vedkommende om det, før han kan faae Tilladelſe til at bakke op, og Brædtet maa ei indleveres før Uhrene virkeligen ere optrukne.

Om Marinens Midler til Øvelse for Officierer og Mandskab.

(Afdøde Premier-Lieutenant Lehmann har efterladt sig nogle Afhandlinger og mindre Forsøg over forskiellige Emner, hans Fag vedkommende, hvilke vidne om en saa varm, med Talent og et tænkende Hoved forenet Kjærlighed til sin Stand, at vi med lige saa megen Beredvilligheb som Erkiendtlighed have modtaget Tilbudet fra hans ærede Hr. Fader at benytte dem for vort Tidsskrift. I det vi altsaa her bringe den første af disse Afhandlinger for Publikums Øine — en Bestemmelse, Forfatterens beskedne Vurdering af sine egne Evner synes i længer Tid at have afholdt ham fra at give dem — maae vi giøre Læseren opmærksom paa, at de ere skrevne under Forfatterens Ophold i Vestindien, hvis Climat i Almindelighed er saa aandsslø-vende for Europæere, at Lyst og Kraft til literaire Beskiæftigelser som oftest tabes; at Lehmann var affkræftet og nedbøiet af den tærende Sygdom, der saa tidligt bersøvede os denne haabefulde unge Mand, og endelig, at han var affskaaren fra alle literaire Kilder, som kunde tiene ham til Hiælp og Veiledning, et Savn, han, ved Udarbeidelsen af de Afhandlinger, vi senerehen skulle meddele, med Beklagelse har følt. Disse Omstændigheder fremhæve vi, fordi de tiene til at stille Forfatterens Kjærlighed til sit Kald i et stærkere Lys, ligesom de vidne om et Talent hos ham, der under heldigere Forhold og et forlænget Liv vilde have baaret de skionneste Frugter.)

At vi Alle, baade ældre og yngre Sø-Officierer, trænge til mere Øvelse i vort Fag, end vi hidtil have havt Leilighed til at erhverve os, er saa almindeligen anerkiendt og saa ofte udtalt, at det ikke er nødvendigt her at bevise dette, for at motivere nogle Bemærkninger om denne Gienstand samt Fremsættelsen af mine Tanker om, hvorledes denne Trang kunde afhiælpes noget, uden at dertil kræves egne Udrustninger. Hermed være det ingenlunde sagt, at Udrustningen af egne Øvelsesskibe skulde derved giøres overflødig; men det er naturligt, at man ikke med Billighed kan fordre yderligere Hiælpemidler, saalænge ikke de forhaandenværende tilfulde ere benyttede.

De almindelige aarlige Udruſtninger beſtaae i Vagtſkibene, Skibene i Veſtindien og Cadetſkibet. Af de Første er det ved Øresund det største. Dette Skib, hvis Hiemmed er Overholdelse af Orden paa Helſingørs Rhed og Havn, ligger næſten hele Aaret igiennem til Ankers paa Rheden, hvorfor ogſaa Øvelſen, ſom dets Officierer og Mandſkab have, indſtrænker ſig til Ankertieneſten, og ſelv denne er, paa Grund af Maaden, hvorpaa Skibet er fortoiet, ringere end almindeligt.

Det forekommer mig, imidlertid, ikke at være abſolut nødvendigt, at Skibet beſtandigt ſkal være til Ankers; tvertimod troer jeg, at det bedre kunde opfylde ſin Beſtemmelſe ved jevnligen at holde krydſende, da Rheden næſten indbefatter hele Farvandet imellem Kronborg og Hveen, og altſaa er ſaa udſtrakt, at den ikke fra noget enkelt Punkt kan beherſkes, og et armeret Fartoi, efterladt i Havnen, vilde være tilſtrækkeligt til at overholde Orden der og paa den nærmeſte Deel af Rheden. Der ſynes altſaa, efter mit Begreb, ikke at være Noget til Hinder for at benytte dette Vagtſkib tillige ſom et Manovreſkib for Officierer og Mandſkab, og dette tænker jeg mig udført omtrent paa følgende Maade.

Den Officier, der commanderer Vagtſkibs-Stationen, ſkulde tilligemed 2—3 Officierer og et Par Fartoisbeſætninger boe i Land og derfra varetage eller forrette den dertil hørende Tieneſte med et Par armerede Fartoier; Vagtſkibet eller Manovreſkibet, der i ſaa Maade er Stationen tilhørende, kunde i fornødent Fald tilkaldes ved Signal. Skibet ſkulde — ſom Manovreſkib — have en Secund-Chef og en Snees Mand ſom hørte faſt til Skibet, men forøvrigt beſættes med Officierer og Mandſkab, der omſkiftedes med Andre, f. Ex. hver anden Maaned, og medens de vare ombord giennemgik, ſaa vidt muligt, et beſtemt Curſus af alle Slags Manovrer og Øvelſer. Derſom Skibet i Almindelighed ankrede hver Aften i Nærheden af Havnen og i Løbet af Dagen ikke for nogen længere Tid fiernede ſig udenfor Signalerings-Afſtand, vilde Vagtſkibstieneſten neppe lide noget Skaar ved denne Anvendelſe af det, medens nogle og Tredive Officierer og 3—400

Mand (4 Skifter, bestaaende af 8—9 Officierer og 80—100 Mand) i de 8 Maaneder Vagtskibet er paa Stationen, kunde erholde lige saa megen om ikke mere Øvelse i de fleste Grene af Sokrigsfaget, end som de nu i Almindelighed have paa en 16 Maaneders Vestindietour, og, hvad Officiererne angaae, ulige mere end paa en 4 Maaneders Tour med større Skibe, hvor det store Antal af Officierer gior, at Øvelsen for hver Enkelt er ringe, især for de Yngre, som ikke sieldent giore en saadan Tour, uden at faae commanderet en Vending.

Foruden bestandige Øvelser for Alle, i Letninger, Ankringer, alle Skibsmanøvrer, Manøvrering imellem andre Skibe, Skiftning af Rundholter og Seil, forskiellige Fortøiningsmaader, alle Slags Vaabenexercitser o. s. v. vilde der ogsaa gives Officiererne og især de Næstcommanderende Leilighed til at øve sig i at organisere nye Mandskaber, forfatte Ruller, Instruxer for den daglige Tieneste m. m.*) og til at giore alt dette saa godt som muligt, dertil vilde der være en betydelig Spore i den Vægt, som vilde tillægges Anbefalingerne fra Manøvreskibets Chef, ikke alene paa Grund af, at denne særdeles betroede Post og de Egenskaber hos ham, der maatte antages at have specielt foranlediget hans Valg dertil, i og for sig maatte give hans Dom fortrinlig Vægt hos høiere Vedkommende, men ogsaa fordi Bedømmelsen af en stor Deel af Etatens Officierers Dueligbed her vilde erholdes efter een og samme Maalestok, hvilket kun i en ringere Grad kan være Tilfældet med det Skudsmaal, der afgives af de forskiellige Chefer. Den Kappelyst, som saaledes vilde vækkes iblandt Officiererne, er i sig selv en ikke ubetydelig Anbefaling for den foreslaaede Afbenyttelse af Vagtskibet, da enhver Foranstaltning, der kan vække en saadan, vist bør fremmes med dobbelt Omhu saalænge vi beholde vort nærværende Avancementssystem.

---

*) Det vilde vist være værd at betænke, om ikke dette Skib tillige kunde benyttes til at øve vordende Styrmænd saavel i Matrostieneste, som Journalføring, Bestikholden, Observationer m. m.

En noget lignende Anvendelse kunde sandsynligviis gjøres af Vagtskibet i Beltet, hvorved Officererne, blandt hvilke faa have betraadt en Skonnerts Dæk for de commanderes til Nyborg eller Altona-Stationen, vilde faae Leilighed til at gjøre sig fortrolige med denne Slags Skibes Egenheder og Manøvrering. Muligen vilde det være mindre bequemt at give Vagtskibet paa Elben den samme Bestemmelse, dog troer jeg, at der, til Øvelse for dets faste Mandskab, kunde gjøres hyppigere og længere Krydstoure ned ad Elben, end nu almindeligviis skeer.

Vagtskibene kunde saaledes give et ikke ringe Antal Officierer og Mandskab en betydelig Øvelse og det med meget lidt forøgede Udgifter. De større Omkostninger vilde nemlig kun være for Underholdning af 4—5 Officierer og en Snees Mand i 8 Maaneder af Aaret, for det større Slid paa Skib og Gods og for Udskrivningen og Transporten af nogle Hundrede Mand mere end sædvanligt. Men selv af Udgifterne for Transporten kunde der drages yderligere Nytte, naar denne for en Deel skete ved Kanonbaade, hvorved Officierer og Mandskab kunde gjøre sig bekiendt med dette Slags Fartøier, om hvis Egenskaber og Behandling den yngre Deel af Etaten savner al Erfaring.

Jeg kommer nu til vore i Vestindien stationerede Skibe, som hidtil have været Hovedskolen for vore Officierers Uddannelse. I de Bestemmelser, der ere gjorte i de sidste Aar angaaende Øvelserne i vore Orlogsmænd med Artilleriet og Haandvaaben, haves et Exempel, som det vilde være gavnligt at efterligne ved alle andre nødvendige Øvelser baade for Officierer og Mandskab. Jeg mener hermed ikke, at det i alle Henseender skulde være ligesaa nødvendigt at gjøre saadanne Bestemmelser for de almindelige Seilmanøvrer, Ankringer og Letninger; disse falde af sig selv og vore Skibe staae hellerikke heri tilbage for nogen anden Nations, men ere tvertimod ofte dem og navnligen de Franske ikke lidet overlegne. Hvad imidlertid Ankring og Letning angaaer, da maa jeg dog gjøre den Bemærkning for Officierernes Vedkommende, at en Omstændighed i en betydelig Grad indskrænker Øvelsen heri

for disse, ja for Cheferne selv, det er den, at Cheferne have Tilladelse til at have en „bekiendt Mand" ombord under hele deres Ophold i Vestindien. Om der herved er forstaaet, at Ansvaret hviler paa den bekiendte Mand, veed jeg ikke, men vist er det, at der kun ere meget faa af vore der stationerede Skibe som ikke bestandigt have havt en Saadan ombord. For Chefer, som ikke forhen eller ikke i længere Tid have været i Vestindien, kan det være, om ikke absolut nødvendigt, saa dog ret hensigtsmæssigt, i en kort Tid at benytte en bekiendt Mand, indtil de have været omkring i alle Havne og Løb, ved vore Øer; men har et Skib først een Gang været rundt omkring i vore egne og Nabo-Farvandene, saa bør baade Chefen og Officiererne have giort sig saa vel bekiendt dermed, at de selv kunne lotse sig allevegne der, undtagen maaskee ved Basinet, hvor det vel vilde være nødvendigt at have Lots et Par Gange, forend man kunde blive tilstrækkelig bekiendt med Mærkerne. Følgen af, at der bestandigt er Lots ombord, bliver næsten uundgaaeligen, at den bekiendte Mand lidt efter lidt erholder en Vigtighed ombord og en Andeel i Manøvreringen af Skibet, som ikke tilkommer ham og ikke kan være til Gavn for Officierernes praktiske Uddannelse. Anduvningen af og Indløbningen til Steder som St. Thomæ Havn, Vestenden o. s. bør kunne betroes enhver Officier i Skibet, der blot har været der een Gang før; at løbe en af vore Øer eller Indløbet til Havnene i Sigte om Natten, eller holde sig tæt under dem til Dagens Frembrud, er ligeledes en Ting der kan betroes den vagthavende Officier, og dog er det en naturlig Følge af, at man seiler med kiendt Mand ombord, at der ved enhver saadan Leilighed altid kaldes paa ham og at han er den, til hvem et Ansvar overdrages, som saa meget maatte tiene til at skærpe den unge og ærekiære Officiers Opmærksomhed, Dommekraft og Activitet. Paa denne hviler nu ikke Ansvaret, om Chefen, som har givet Ordre til, ved tidligste Daggry at være tæt under Indløbet, finder Skibet en Miilsvei eller meer ude, naar han om Morgenen kommer paa Dækket. Farvandet omkring vore Øer er saaledes

beskaffent, at der kun behoves kort Tid til at erhverve sig den fornødne Localkundskab; alle Farer af Skiær eller Grunde ere saadanne som blot kræve et aabent Øie og ganske almindelig Dømmekraft for at undgaaes, og der gives vist kun meget faa Officierer som ikke snart gjøre sig bekiendt med dem og Landmærkerne; men den rette Spore hertil mangler, i Anvendelsen af denne Kundskab og i Ansvaret, hvilket nu ganske tilhører den bekiendte Mand. Det vilde derfor i mine Tanker være gavnligt, om det kun var tilladt Cheferne at bruge Lots eller bekiendt Mand den første Gang de besøge de forskiellige Dele af Farvandet ved vore egne og Nabo-Øerne (Bassinet alene undtaget) og at en vis Tidsfrist gaves dem til, ved jevnlige Besøg paa alle disse Steder, at gjøre sig noie bekiendt, for siden ganske at undvære Lots.

Men hermed er det ikke nok; thi vi maa søge Øvelsen, hvor den kan findes, og den Tieneste, vore Skibe i Vestindien have, er ikke af den Natur, at den ofte kan være dem til Hinder i at foretage en stor Mængde andre Øvelser, især tactiske, forsaavidt som de kunne udføres af to Skibe, saasom Jagt og Bataille-Manøvre, Seilads i hinandens Kielvand, Distanceholden m. m. ligeledes saadanne, hvorved de yngre Officierer kunne blive fortrolige med Manøvrer, som de ordentligviis først som Ældre komme til at udføre, som Ankringer og Letninger, Ind- og Udseilinger af Havne o. desl.

En anden meget god Øvelse for Officiererne, der tillige vilde være af gavnlige Følger for Seiladsen i Almindelighed, er Opmaalingen af Farvandet og Øerne paa og i Nærheden af Stationen. Vel bliver der nu, i en Række af Aar, fra det Kongelige Sokaart-Archiv, opgivet Cheferne detaillerede og specielle Anviisninger paa Steder, hvorom sikker Kundskab ved Opmaaling ønskes; men der er Meget tilbage at gjøre i denne Green og der vilde kunne præsteres Meer, end hidtil er skeet, naar det blev giort Skibene mere bestemt til Øiemeed.

For at de foreslaaede Øvelser kunde drives saa systematisk

som muligt, vilde to Forandringer med Hensyn til Chefernes Forhold maaskee være nødvendige: den ene, Forholdet til Authoriteterne paa vore Øer, den anden, Forholdet imellem dem selv indbyrdes. (Forfatteren udtaler sig her for Ophævelsen af det umiddelbare Subordinationsforhold, hvori Skibscheferne nu staae til Generalgouverneuren, og Indførelsen af det Forhold, der i ældre Tider fandt Sted, samt at Stationscommandoen var tillagt den ældste Skibschef. Af Grundene, han anfører for en virkelig Stationscommandos Indførelse, optage vi Følgende:)

Jeg maa tilstaae, at det ikke tilfredsstiller mine Begreber om militairisk Commando-Enhed, at to Krigsskibe, dagligen næsten, det hele Aar rundt ligge i Havn sammen, lette og løbe ud, komme ind, seile forbi hinanden o. s. v. uden at det ene erkiender sig at være underlagt det andet, skiøndt de dele den samme Tieneste og det vel kunde indtræffe, at alvorlige Tilfælde krævede deres Samvirken. At den 697de eller den 687de Paragraph i Krigsartikelsbrevet ganske skulde kunne erstatte Savnet af et bestemt Commandoforhold, kan jeg ikke forstaae. Disse Paragrapher sigte mere til at bevare et vist udvortes Forhold, idet de foreskrive Jagttagelsen af visse ydre Former; de ere beregnede paa en forbigaaende Tilstand, paa en tilfældig Sammentræffen, ikke paa en vedvarende aarelang Forening, under hvilken, selv med bedste Villie paa begge Sider, saa let den ene lille Formalitet efter den anden tilsidesættes, hvad der generer undlades eller af Høflighed gives Fritagelse for, saa at et mindre militairisk Forhold kan indtræde, end det i nogensomhelst Henseende kan være ønskeligt, og mindst, Stationen betragtet som den eneste Skole for Militairtieneste, Marinen paa en Maade eier for Tiden. Finder derimod et bestemt Commandoforhold Sted, saa er det engang etablerede Tienestereglement at betragte som Stereotyp; der hører kun liden Aarvaagenhed til, for at paasee det overholdt, og liden Anstrængelse til, for at bringe det atter i fuld Kraft naar det tilfældigen er slappet. De omnævnte Paragrapher ere nødvendige, ere, som saa mange andre i vore, i Grundstoffet dybttænkte, men ikke klart

ordnede og efter Tidsforholdene fornyede Krigsartikler, overmaade veloverveiede, for tilfældige Sammenkomster af Orlogsmænd, for at give Enhed i Commando under ubeſtemte og uforudſeete Tilfælde; men ſaalidt tilſtrækkelige ere de til at træde iſtedetfor faſte ſpecielle Beſtemmelſer for varige Subordinationsforhold, at det ikke vilde falde vanſkeligt at opviſe Exempler fra ældre Tider, hvor de have givet Anledning til ſaadanne Misforſtaaelſer, ſom at en Chef har villet udſtrække den temporaire Myndighed, de gave ham over en anden med ham ſammentræffende Skibschef, til at overdrage denne et Hvery, der gik imod den beſtemte Ordre han havde af ſin rette Høiſtcommanderende. Et Afſlag eller en Tilbageviisning, i et ſaadant Tilfælde, af den yngre Chef, er allerede et Skridt, der kan falde mangen En vanſkeligt at bequemme ſig til; det er et Skridt paa Inſubordinationens Grændſe, ſom det er bedre at forebygge ved beſtemttalende Forſkrifter. Men, for at komme tilbage til vore Skibe i Veſtindien, Ubeſtemtheden af Forholdet kan let give de perſonlige Egenſkaber en Indflydelſe og et Spillerum, ſom kan lede til Smaafrictioner; mange Dele af Tieneſten opnaae under et ſaadant ikke den Udvikling de fortiene, Signaleringen f. Ex.; Samøvelſer; Øvelſe i at fore en Overcommando, en vigtig Sag for en Orlogsmarine.

Jeg kommer ſlutteligen til en Leilighed til Øvelſe, hvori ogſaa er indbefattet Kadetſkibet, om hvilket der her iøvrigt ikke kan være videre Tale, da dets hele Tid naturligviis maa anvendes til Cadetternes Øvelſe: Jeg mener det Følgeſkab, de, hvert Aar almindeligviis, ſamtidigen udruſtede Skibe giøre paa den første Deel af Udreiſen til deres forſkiellige Beſtemmelſer. For at giøre dette Følgeſkab, hvis Øiemeed udentvivl er, at give Officiererne Øvelſe i ſaadanne Manøvrer ſom kunne forefalde i Eſkadre, ſaa nyttigt ſom muligt, vilde det ſynes ønſkeligt, at det var den Høiſtcommanderende tilladt at beſtemme Rendezvous-Steder for Skibene. Uden dette gaae Skibene, ſom Erfaring viſer, ſaa let glip af denne Leilighed til Samøvelſer, idet Storm og Taage let kan ſtille dem ad ſtrax i Begyndelſen, medens Mandſkab og Officierer

ikke endnu ere indøvede og Farvandets Navigation deler Opmærksomheden. Uden bestemt Forpligtelse at holde sig samlede, at gjøre klar Rede for Aarsagerne til indtræffende Udstillelse, og endeligen bestemte Rendezvous-Forskrifter for at samles igien, giver Forskiellen i Skibenes Seilads, de forskiellige Interesser, der opstaae af Skibenes høist forskiellige endelige Bestemmelser m. m. Anledning til at svække Tilbøieligheden fra alle Sider til at holde Skibene samlede. Dernæst forekommer det mig ønskeligt, at det var befalet, at Skibene, saalænge de ere samlede, bestandigt skulde seile og manøvrere i tactisk Orden, og at desuden i det Allermindste 4—5 Dage udelukkende skulde anvendes til Eskadremanøvrer. Var, som naturlig Følge af disse Bestemmelser, en ordentlig Plan lagt for dette korte Eskadretogt fra Begyndelsen, maatte Eskadretieneſten indtræde i sin punktligste Strenghed og Detail fra det Øieblik Skibene halede ud af Bommen, og saavel de overordnede som de underordnede Officierer erholdt herved et Indblik i en Green af Orlogsfaget, som sikkert udkræver megen Øvelse*).

*) Neppe gives der noget Terrain, der i Krigstid gjør større Krav paa tactisk Dygtighed, end de os nærmest omgivende Farvande. At bevæge en Samling af Krigsskibe, dække en Convoi o. s. v. i Nærværelsen af en Fiende, med klog Afbenyttelse af Localiteterne, er Noget der i vore Farvande vilde udkræve, ikke alene et dybere Studium af og fortroligere Bekiendtskab med Søtactiken, end en næsten halvhundredaarig Mangel paa ydre Anledning kan give Formodning om at findes i vor Marine — ikke alene dette, men ogsaa det skarpe Blik, til at opfatte og overskue alle Localforhold og gienſidige Stillinger i et Øieblik, som kun Øvelse kan give. Selv de lykkeligste Naturgaver, selv den stærkeste Selvtillid — mangengang ogsaa en lykkelig Naturgave — vilde ikke lette Byrden af Bevidstheden om det store Ansvar, der i et saadant Øieblik hvilede paa den Høistcommanderende, som med dybtfølt Mangel paa practisk Øvelse havde netop Studium nok til at ahne, hvilken Fordeel Tactiken nu kunde yde ham. Den eiendommelige Charakteer, Søkrigen antog under den franske Revolution, ganske i Harmonie med Landkrigens forandrede Charakteer, har bragt Søtactiken i en ufortient Ringeagt, da den endnu var langt fra at have naaet sin fulde Udvikling, som

Derved vilde, for nogle Skibe, Reisen rigtignok forlænges nogle Dage; valgtes imidlertid til de overordentlige Manøvrer, Tider

---

en paa videnskabelige Grundsætninger baseret Kunst, og — vi troe vi tør sige — i total Forsømmelse som Studium. De forskjellige Seilordener f. Ex., der gives, har vel forekommet mangen En som Curiositeter, mere opfundne til Øvelse i Manøvrering, end for nogen reel Nytte, og dog vil der kunne drages den største Fordeel af det rette Valg imellem dem, i et af Land og Grunde couperet Terrain, hvor det gjælder om, at undvige en overlegen Fiende, at dække en Convoi og bringe den i Sikkerhed; at komme først til et Pas eller en Havn; vælge Stedet hvor man med største Fordeel kan levere Slag, understøttet af Localiteter; til rette Tid og Sted formere ordre de bataille; være Mester af sine Colonners eller Fløies Inddragning eller Bevægelse, Alt med Hensyn paa det af Grunde og Øer couperede Farvand, hvori man befinder sig, Fiendens Stilling og Styrke m. m. Hvor er den Lykkelige, der tør stole paa, at en heldig Inspiration skal i et saadant Øieblik komme ham til Hjælp, eller at den praktiske Sands, han i Seilads med et enkelt Skib har erhvervet sig, skal her kunne strække til? Fortroligt Bekiendtskab med alle Ordener, saa at han i et Nu gjennemløber dem i Tanken, seer sin Flaade liggende i enhver af dem og sammenholder dem med Fiendens Stilling; samme hurtige Overblik over alle Overgangsmanøvrer, for at vælge den rette iblandt dem for Øieblikket; samme rigtige og prompte Bedømmelse af Rum og Tid — det er hvad der fordres af Admiralen; af de Underordnede den fuldkomneste Bevandrethed i Flaadens Evolutioner og Signaler — ingen Vælgen iflæng eller Prøven, ingen Tvivl eller Misforstaaelse kan taales — sidst kommer det, som vel enhver habil Officier kan ventes at medbringe fra sin isolerede Practik, rask og sikker Manøvre af sit eget Skib og et øvet Øie for dets Bevægelser og Stilling imod andre. Vi ønske, ved disse Bemærkninger, at gjøre vore yngre Læsere opmærksomme paa den store Vigtighed, Tactiken kan blive af for den danske Marine i en Krig, netop med Hensyn paa vore Farvandes Eiendommeligheder. Ved et dybere gaaende Studium, end den blotte Betragtning af Evolutionerne selv og de let fattede Manøvrer, med Kaartet for sig og supponerede Situationer og Tilfælde, vil Tactiken ikke længer forekomme dem et forældet Snurrepiberi, som nutildags Ingen bryder sig om, og de ville derved forberede sig til at drage Nytte af de praktiske

da Vinden er ugunstig, vilde denne Forlængelse endda kun være ubetydelig, og ikke kunne komme i Betragtning imod Nytten. Om det saa kun er at seile i hinandens Kielvand paa bestemt Afstand, giver dette allerede en vigtig Øvelse; og er det absolut nødvendigt, saalænge Danmark har en Seilflaade, at øves i tactiske Bevægelser med større Skibe, er det umuligt at opnaae dette paa en mindre bekostelig Maade, end ved at lade Skibe, der ere udrustede af andre Grunde, øve sig deri saalænge deres forskiellige Bestemmelser føre dem den samme Vei.

Hvad jeg ved disse Linier især har ønsket at giøre indlysende, er den store Øvelse baade Officierer og Mandskab — især de første — kunne erholde ved en planmæssig Benyttelse i dette Øiemeed af de Skibe, som regelmæssigen udrustes hvert Aar, forsaavidt deres særlige Bestemmelser tillade det, og Hensigtsmæssigheden af en systematisk Giennemførelse af det Princip, at det ikke alene er paa egne, dertil udrustede Øvelses-Skibe, at Øvelsesmanøvrer bør foretages, men at hvert Skib, som i Fredstid haler ud af Bommen, er et Øvelsesskib. For at dette kunde have den størstmulige praktiske Nytte, vilde det imidlertid ikke være nok med at give de fornødne Bestemmelser desangaaende; der maatte ogsaa dannes en Control med disse Øvelser, deels ved Medgivelsen af Øvelsesprotocoller, liig dem der medgives Skibene for Vaabenøvelser og for nautiskastronomiske Observationer, deels ved at beordre et Par af Etatens høiere Officierer til, hvergang et Skib efter endt Togt kommer hiem, at giennemgaae dets Journaler og Øvelsesprotocoller og derpaa afstatte Rapport og Betænkning til Collegiet.

Jeg har i ovenstaaende Betragtninger fornemmeligen havt den Øvelse for Øie, der danner den egentlige Sø-Officier, Orlogsmanden. Sømandsdygtighed er et Andet: dristig Seilads, ufor-

---

Øvelser heri, som dog engang, seent eller tidligt, naar andre hertil vigtigere Hensyn tillade det, ville blive stiænket dem.

Udg. Anm.

færdet Anduvning af Land og Beſeiling af vanſkeligt eller fremmed Farvand; Raadſnarhed i allehaande mødende Tilfælde; kort, Erfarenhed paa Søen. Hertil udkræves Fart, hyppig og ved Aarstider og Farvande varieret Fart. Den Leilighed til at erhverve denne Erfarenhed, ſom vore Udruſtninger almindeligviis give, er ikke det den i ældre Tider har været; dog ſavner Staten ikke gode Skoler, hvor den endnu i en ung Alder kan erhverves: Koffardifarten, Opmaalingsfartøierne og Toldkrydstieneſten. Diſſe ere alle lige ſkikkede til at danne dierve Sømænd og de to Sidſte tillige til at udbrede i Marinen den Localkundſkab om vore egne Farvande, ſom i Krigstid ſkal give os en Fordeel over vore Fiender. Foruden en ſtadig og med Iver fortſat Afbenyttelſe af diſſe Veie til at erhverve ſig Dygtighed ſom Sømænd, ſkulde jeg troe det Middel anvendeligt, at jevnligen Smaafartøier — Skonnerter, Cuttere o. desl. — udſendtes For- og Efteraarsdage at krydſe i vore Farvande, under en Lieutenants Commando med en eller to Lieutenanter ſom Subalterne. Der aabnedes derved en Leilighed for Lieutenanterne til at danne ſig tidligt til at commandere og bære Anſvar, blive driſtige og erfarne Sømænd, Egenſkaber, ſom en Kanonbaadskrig vil gjøre Fordring paa netop i diſſe Claſſer.

Fortſættelſe af Capitain Frederik Lütkens

Controlleur ved Translationen paa Øreſunds Toldkammer,

militaire Liv.

Skreven af ham ſelv, meddeelt af Sønneſønnen M. Lütken.

Anlangende Afhugningen og Skibets Styrke.

Da i Steden for at Sexti underſte Dæks-Bielker ſkulde vaaren $17\frac{3}{12}$ Tomme i Kandt (fol. 34, 42 pag. 66) ſaa bleve de, ſiden Timmerne fournerede ſaadan Forlighed (Og Benſtrup, ſagde Greven, har requireret det af ligeſaadan Forlighed. — Ja, ſagde Thura,

jeg var i Holland og kjøbte det efter hans Requisition — Kongen bød mig svare, og jeg sagde, Ja Deres Majestæt, og saadan har hand og sat det i Skibet, indtil han blev vaer at Timrets excessive Tyngsel ikke vilde tillade det) og derhos var tørt (pag. 14), 18 T. høje og 19 T. brede (fol. 42 B.). Men som siden intet andet Timmer var til Skibets videre Fuldførsel end excessive tungt Træ, fol. 42, og Skibet kom derved for dyb, fol. 24 B., saa lod Comd. Benstrup med Adm. Billes Samtykke, fol. 10 B., hugge 2 T. af dem i Høyden, fol. 35, 70, 71. (Men vi har dog ikke vidst af det, sagde Kongen). Og som 16 og 19 T., som de nu ere, gjøre mere i Cubik-Indhold end $17\frac{3}{4}$ T. som de skulde vaaren, saa ere samme Bielker endnu af større Indhold end fornøden gjordes, fol. 34, 49 (Hvem siger saa? sagde Kongen mig. Saa siger Benstrup og 2de Mestere. — Ja Mesterne, sagde Greven, der er ikke meget at reflectere paa. — Ja, sagde Kongen, men hvad Benstrup siger, det faar dog siges).

Mesteren, som selv har hugget af dem, siger først, at det ikke er saa præcise mueligt at sige eller bevise hvor tykke de burde være, pag. 33 og siden pag. 94, at de burde være 18 og 19 T.; men de andre sige, at Bielkerne findes fuldkommen stærke, fol. 34 pag. 66—68, langt stærkere end absolut fornøden gjordes, fol. 39, og suffisantere end aldrig forhen har været, fol. 50; deels ved de nu brugelige Ribber og Kraveler, fol. 50 pag. 75, og Skiærstokke pag. 74, deels ved de faste Støtter som ej tilforn have været brugelige, fol. 34 pag. 16—51—66—68, og deels ved den Façon af Dækkets Lægning, fol. 39, og Forbinding, pag. 51—56, hvorved Bielkerne blive saa considerable forstærkede at det ikke kommer an paa 1 eller 2 Bielker allene, men her maae alle Bielker i Dækket lide med hinanden, fol. 50 pag. 75. Formedelst hvilket jeg, siger Comd. Benstrup, har seet et Skib som har haft ligesaa lange Bielker som dette, men som var derfor kun 14 à 16 T. i Kant, fol. 49. (Har I seet saadanne Bielker, spurgte Kongen mig? Nej, allernaadigste Konge, svarede jeg, men Comd. Benstrup siger i Protocollen at hand har seet saadanne). Endelig siges og

Sexti Bielker ſtærke nok ved det at de ere flere i Tallet end i andre Skibe, pag. 51—66 og 68 fol. 34. Sextus har 27 Bielker i den Diſtance hvor Elephanten kun har 24, fol. 50, og derfor kan de og altid holdes mindre eller ſmækkrere end de i gamle Skibe ſom havde ikke nogen Proportion, pag. 57.

De Bolter der ſtaae i ſamme Bielkers Laſkning 1½ T. nær under Kanten, fol. 87, ſiger en af Meſterne, var vel got de ſtode længere derfra; men dog ſiger han og de andre med, at de ſee ikke at det kand geraade Bielkerne til nogen Skade eller Svækkelſe, pag. 34, eller vare af nogen Betydning, pag. 52.

Af Mellemſte Dæks Bielker er taget af Overkandten fra 1½ T. og til intit i Borde, fol. 4 B. 34, og af de forreſte og agterſte ½ T., fol. 72. Men ikke Bielkerne til nogen Svækkelſe, fol. 34; de have endnu ſaavelſom overſte Dæks Bielker, af hvilke der ikke er hugget noget, deres Forlighed og Styrke nok, pag. 33 og 67, og ere ſtærkere end fornødent gjordes, fol. 34.

Af Katteſpor, Zitters og Oplænger, ſom vare ſværere end de ſkulde være, fol. 9, er taget For og Agter fra 2 T. og til Midten ¾, fol. 70 B., er boltet i hinanden langs Skibs, ſom ikke har været ſeet her før og er en ſtor Styrke og Forbinding i et Skib, ſom Øienſynlig kan ſees, fol. 33 pag. 73. Knærne ere paa Overenden kun blevne afpudſet, fol. 4, og paa Kanterne kun høvled og rundet, fol. 70 B. 35, og ere ſaa ſuffiſante og ſtærke ſom paa andre H. M. Skibe, fol. 38 B.

Indtømret, ſom intet er hugget af, er ½ T. tykkere end behøvedes, fol. 42 B., og førere end fornødent giordes, pag. 71. Inden Borde af Bredgangen ſamt i Laſten af Foringen er intet ſlettet, fol. 38.

Udenbords af Bredgangen er kun ſlettet for og bag, og neden for Barkholterne intet, fol. 38, ſaa de ere ſuffiſantere og ſtærkere i mitten end i de gamle Skibe, pag. 79; de ere holdt tykke à proportion efter Barkholterne, fol. 43. Og af Barkholterne, ſom ere 1½ T. tykkere end behøvedes, pag. 79, er intet ſlettet.

Afhugningen sees og in figura paa det Spante-Rids Commandeur Benstrup har indleveret, og Comd. Krag begjert, pag. 84.

Endeligen sees og at Afhugningen ikke er gjort i Skivl, fol. 26 B. Ikke om Natten, fol. 70—71, og ikke Skibet til nogen Hinder eller Skade, fol. 58, mere til Nytte, fol. 21, 34. (Siger I saa? sagde Kongen mig. Nej D. M., svarede jeg, der er ikke et eneste Ord i af mig, men saa staar der i Protocollen, og saa siger alle Mesterne, Qvarteer-Mænd og Vidner. Hand siger dog altstille, sagde Kongen til Greven, at der staaer saa skreven.) For omendskjondt saadan Afsletning ikke er seet før, fol. 21, saa er dog seet før fra ½ T. til 1 T. at være afhuggne, fol. 34 B., ja endog 2, 3 til 4 T. af de forrige Skibes faste Spanter ꝛc., pag. 70.

Tilmed saa haver denne Afhugning, som er skeet paa Sexto af Fornødenhed, maattet skee, saavel for at give Timmeret sin Skik og Proportion, der endnu ikke var færdiggjort, fol. 24 B., 37 B., 45, som og til Lettelse for Skibet, der ved det føre og svære Timmer var kommen for dyb, fol. 23, 24 B. Men derfor er den dog tildeels ikke anderledes skeet end som sædvanlig paa alle Skibe, fol. 81, og ikke anderledes practicable nogensteds i Verden, fol. 35, kun med den Forskjel, at det burde vaaren skeet førend Forboltningen skeete, fol. 21, 24, 45, og førend Skibet kom i Vandet, fol. 4 B., 23 B. Men der blev ingen Tid given til, fol. 23 B., 31 B. Der presseredes saa haardt, fol. 4 B., 9. (Men Vi har dog ikke pressered, sagde Kongen.) Admiralen befoel at fastbolte det, og at Afhugningen skulde forblive til Skibets Aflobning, fol. 24.

Og da nu Afhugningen var skeet, saa maatte Bolterne af Fornødenhed endelig accomoderes efter Timmernes og Plankernes Tykkelse, fol. 24 B., hvorudover 337 Klinke-Bolter bleve uddrevne til Opstuning, fol. 3, som vare ¼ til 1 T. for lange paa det underste Batterie. (337 Klinke-Bolter! sagde Greven, og Comd. Benstrup kalder det selv fausse Arbeide! — Ja, sagde Comd. Suhm, og saadan en Bekostning! — Kongen, som saae til mig, svarede jeg:

Ja, det er 2 ß, Deres Majeſtæt, 2 ß, paa ſaadan en Bolt, eller 4 ß. Og de i Laſten 1½ T. til 2 T. ungefær, fol. 2, 5., hvilket Arbeide Comd. Benſtrup kalder fauſſe Arbeide, fol. 23. Men alligevel ſaa have diſſe Bolter efter Opſtuvningen faaet deres rette Proportion igjen, fol. 2—9. De ere inddrevne med ſamme Kraft ſom første Gang, fol. 12—14, og ſtaae nu ligeſaa forſvarlig ſom om de ikke havde været uddrevne, fol. 48, 69, 70, ligeſom Commiſſionen og ydermere har erfaret det ſelv, fol. 88, 96, 97.

Den overſte Bredgang og Fortømring uden om er klæd med Furre-Planker, fol. 43, pag. 78 og 79, og nogle Knær ere af Gran, fol. 10, 46, ſom har ſin Nytte, fol. 44, 62, og er brugeligt hos andre Nationer, ligeſaa vel ſom hos os, pag. 78, 79.

4 Vanjer Bielker er udtaget, fol. 5, 10, for de kunde undværes. Og 12 Kalve eller Fyldings Tømmer, fol. 4, for de vare for mange, fol. 9, 38.

Den Oblique Garnering er af langt bedre Styrke og ſuffiſance for Skibet end den paralelle i de gamle Skibe ſom ikke ere at comparere med denne, pag. 72. Men Captl. Thura queſtionerer om den ureenlighed, ſom kan ſamles der, pag. 53, hvortil Meſterne ſvarer pag. 54—56, 71—72 og Benſtrup i Sophie Hedevigs Protocol fol. 53.

Thura queſtionerer om den før brugelige Maade at laſte paa, og en af Meſterne ſvarer at den er ſtærkere end den nu brugelige, pag. 53. Men de andre 2 ſige ikke ſaaledes, pag. 55. Der er gjort 2de Prøver i ſmaat paa Styrken af differente Laſtninger, pag. 123, 127, men der ſaaes ſaadan en Forſkjel imellem ſamme Prøver, ſaa at en og den ſamme Bielke, gjort paa en og den ſamme Viis, bar en ſtor Deel mere i ſidſte Prøve end i den første. (Saa vil J, ſagde Greven til mig, ſige ſaa meget ſom om det Experiment intet duede? Jeg har alleneſte ſagt, at der ſaaes paa 2de ligedannede Bielker, gjort paa een og den ſamme Viis, en ſtor Forſkjel i Prøverne). Comdc. Benſtrup forklarer ſig om den første Prøve under en Tegning, pag. 123, hvortil hører hans Høy Grevelige Excellences overleverede, pag.

124, og Thuras pag. 130; og endelig forklarer Benstrup sig om det, pag. 132. Thura questionerer og om Dækkets Lægning (Der falder meget at sige, sagde Greven, om den Maade at ligge Dæk paa, og skal siden derom gjøre en allerunderdanigst Forestilling), naar Sertus skal repareres, og derom siger een af Mesterne, at hand meen Dækket blir paa den Maade af Lægning spoleret, naar det skal repareres, pag. 92. Men de andre sige Nej, de kunne reparere det uden at spolere det, erbyder sig med Prove at bevise det, og prefererer Sexti Methode for alle de som de endnu har seet, pag. 94, 96, 74, 75, 100—102.

Og angaaende Kjølbrydningen, saa siges til et stort Beviis paa Sexti Forbinding og Fastighed, at Sertus ikke har faaet saadan en Skade ved Afløbningen, ej heller har Magt til, ved Tiden at arquere sig saa meget som de gamle Skibe, hvis Kjøler bleve lagte 9, 10 Tommer og mere i Bugt ned efter paa Stabel-Blokkene, og strax ved Kjølhalingen er funden at Skibet havde rækket den Bugt ud, og tillige at Kjølen havde givet sig mere end 6 T. op efter, hvorimod disse nye Skibe nogle neppe er funden at have arqueret sig mere end fra ½ T. til 2 T., pag. 80 (En halv Tomme til 2 Tomme, sagde Comd.-Capt. Krag til mig, ja vel 4 til 5 Tomme. — Nej, Commandeur, svarede jeg, i Protocollen staaer ½ til 2 Tomme, saa har Mester og Vidner sagt, og saa har Commissionen fundet det. Men Prinds Frederik, Jeres Skib, er brudt 16 Tomme, som Mesterens Copi-Bog vidner. — 16 Tomme? sagde Comd. Krag. — Ja, 16 Tomme, Commandeur, svarede jeg, 10 paa Stabel-Blokkene og 6 derefter, og 10 og 6 er 16) med videre som i Mesterens Copi-Bog i Commissionen er seet, men ikke bleven i Protocollen indført.

Endelig siges om Christiani Sexti Styrke og Forbinding en General.

Sexti Indtimmer med samt Garneringen saavel inden som udenbords er saa suffisant og stærk, som endnu ingen Skibe af den Caliber her har været, fol. 34—44. Sexti Timmerforbinding

er saa stærk og forsvarlig, som den udi noget Skib i Hans Majestæts Tjeneste tilforn har været, pag. 35.

Sextus med Bielkeforbinding og alt andet er stærkere og bedre end enten efter den engelske Maade eller den som her for har været brugelig, fol. 23 og pag. 52. (Hvem siger saa, sagde Kongen mig. — En af Mesterne, som haver været i Engeland, allernaadigste Konge, svarede jeg. — Ja den, sagde Greven, hand sad den meste Tid i New Gate mens han var i Engeland; og der er den Mester som sidst bygde Delmenhorst, sagde Greven, havde hand ikke haft en Qvarteermand, som var hos ham, saa havde han ikke kundet bygge Skibet. — Ja det er vist nok, sagde Comd.-Capt. Suhm. — Ja, svarede jeg, er det saa, som jeg ikke veed, saa kand Thura heller ikke ornere noget Skib, om andre ikke gjorde Tegningerne for ham. — Hvor kan I sige det, Capitain Lütken, sagde Thura saa sagteligen til mig. — Ih det veed I jo selv, Monsieur, svarede jeg ham). Og Sextus findes med Timmer, Bielker og Forbindinger fuldkommen stærk og vel indrettet, i alle Maader preferable, bedre og til Hs. Majst. Tjeneste forsvarligere end forhen, pag. 79. Og det er altsammen sagt saadan som enhver med Saligheds-Eed vil stadfæste.

Og anlangende Timret i sig selv som Sextus bestaaer af:

Da er Timret, nogle Stykker undtagen, og Garneringen med af got tort Timmer, fol. 42 pag. 14; Men det andet, som er saa nyt, raadt og tungt, fol. 43—45, det er kaldet slet Træ, fordi det er ikke saa bequemt og got, saa tjenlig eller durabelt til Skibs-bygning som om det ikke var saa ganske nyt og raadt, fol. 45, men derfor er det ikke slet i henseende til Forraadnelse, Rodaaret, Ormstukken, Markskjønt eller deslige. Men contraire, det var stærk og af en god Natur, fol. 51, sundt og forsvarligt Timmer, pag. 116. For der var holdt en particulair Agtsomhed med dette Timmer, fol. 51. Det var, siger Comd.-Capt. Benstrup, saa noye igjennemseet og examineret ved den Anstalt som dertil har været gjort, som det aldrig forhen er skeet ved noget Skib, som er bygget for mig, pag. 15, 12, 13, saa at alt, hvad

der under Øxen fandtes at være nogen deffect hos blev casseret og tilside lagt, fol. 51. Det er saa noye igjennemgaaet, at end= og Timmerforvalteren siger, at en Deel af det Timmer som derfra er tilside lagt, kunde uden alt Hinder og i alle Maader til Skibet vorden brugt, pag. 3 Sexti Timmer=Protocol. (Det er ikke desto bedre, sagde Greven, at mand har lagt det bort som kunde bruges. — Ja, Ds. Grev. Ex., svarede jeg, men saa skulde mand dog troe, at det som er brugt til Skibet maa være got. Mand har dog vel ikke forskudt det gode, og taget det slette). Saa at Sexti Timmer fattes intet, uden det, at det var nyere og friskere, end man ønskede, fol. 51.

Og det har Comd.=Capt. Benstrup ikke kundet hjelpe. Jeg har, siger hand, saa tidt Timmeret befandtes saadan og anderledes end det burde, og Mesterne tilligemed mig, indgivet vore Tanker til Holmens Chef, pag. 15, 16, som sees fol. 53 pag. 2, 3, 6, 11, 28, 102, hvorfor jeg og, siger hand, lod det Træ i Sexto som jeg ønskede havde været bedre, staae ubolted og mærked, paa det at det slette Træ kunde kjendes fra det der var bedre — lod det og indføre i Journalen, meldte det for Admiralen, at jeg ikke understod mig at lade sætte samme Timmer i Bygningen eller fast bolte uden hans Ordre, hvorpaa fulgte Admiralens Ordre, fol. 24—45—46.

Videre Forhandlinger og Ordres om Timmer imellem General Commissariatet og Admiralitetet, Admiralen, Benstrup og Mesterne, sees fol. 52 pag. 2—4—6, 9 til 12, 28, 29, 102 og flere i Mesternes Copie=Bog.

Endelig har Commissionen og en Forretning endnu tilbage om Sexti Timmer: Thi ligesom dette Timmer, som er brugt til Sextum, er sagt, ikke at være got nok, saa siges igjen det som er casseret derfra, at være for got.

Kjøbenhavn d. 20 Septbr. 1735.

Friderik Lütken.

Dermed blev min Extract, som var til Ende, bortlagt, og Greven tog paa Kongens Bord Sexti Tegning og sagde til Kon=

gen: Og alle disse Benstrups Tegninger ere ufuldkomne Tegninger. Kongen, som vilde jeg skulde svare, svarede jeg: Jeg troer dog ikke, allernaadigste Konge, at der er gjort nogen Tegning for hans Tid, fuldkomnere end hans.

Og som det nu var til ende med, sagde Kongen mig: „Men I maa altid følge Ordre." — Ja, Deres Majestæt, svarede jeg, ingen har mere fuldt Ordre end jeg: der er Commandeur Krag, hand er gaaen i en Forretning med os om Sexti Timmer, som Præsis, og fuldført den, uden at have læst H. M. Ordre til samme Forretning. — Nej vist ikke, sagde Commandeurcapitain Krag. — Bevar os! sagde jeg, og taler I andre Herrer! har jeg ikke sagt til Commandeur Krag i Commissionen for Jer allesammen, da Forretningen skulde indføres, at den var ikke rigtig nok, det og det vilde forandres, og bad at Commandeuren dog først vilde læse Hans Majestæts Ordre til Forretningen forend han endte Forretningen, hvorpaa ogsaa adskilligt blev forandret? — Ja, sagde Commandeurcapitain Suhm, der hører Ds. Majestæt hvad vi have haft at bestille med ham. Commissionen nemlig med mig.

Men hvorfor har I ikke sagt saadant før? sagde Kongen mig. — Ja, allernaadigste Konge, svarede jeg, der er og den Extract her, den fra Commissionen, den har Commandeurcapitainerne Krag og Neuspidsir og Capitainlieutenant Thura underskreven uden at vide hvad der staaer i den. — Hvor veed i det? spurgte Kongen mig. — Jo, allernaadigste Majestæt, svarede jeg, jeg har ikke været nogen Time af Commissionen fra den Dag jeg kom i den. Og ligesom jeg allerunderdanigst siger Deres Majestæt, de have hverken læst den, eller høre læse den, saa meget have de skjøt om hvad slags Rigtighed Deres Majestæt fik om Sexto. — Ja det var saa Aftale med os, svarede Commandeurcapitain Suhm.

Dernæst læste Greven en Klage op fra alle Commissarierne imod mig og Capitainlieutenant Lützau, beklagende sig over, jeg veed aldrig hvad, men Indholdet var bare Usandfærdighed.

„Men Lützau! sagde Kongen, det havde vi ikke ventet af Jer; sig os, hvem har forført Jer? — Ingen har forført mig, allernaa-

digſte Konge, ſvarede Lütkan. Jeg har hverken gjort det af Frygt for den ene eller af Venſkab for den anden. Jeg har aldrig haft noget particulair Kjendſkab med Benſtrup og ſaaledes ikke gjort andet end efter min Samvittighed, og ſom jeg for Gud og Deres Majeſtæt agtede at ſvare.

Men hvorfor har I ikke underſkreven Extracten, ſagde Kongen ham? — „For mand har lukt adſkillige Ting deri ude, ligeſom jeg har ſkreven paa Extracten." Extracten blev hannem givet at læſe op, hvad han deri havde ſkreven, og, havende læſt det, ſagde Kongen til ham: „Men hvad er det ſom I vil ſige der? Det lader ligeſom I vil være med (med Lütken) og dog ikke vil ſige hvorfor."

Commandeurcapitain Suhm gav derpaa en Rapport fra Lieutenant Franſen til Greven, ſom hand læſte op og lydde hvorledes han i Kattegattet i ſlap Br. S. Kuling havde holdt det med Oldenborg*) og nærmed ham med. „Og det er den Jyde-Galiot, ſagde Greven, ſom Ds. M. veed." Kongen inviterede mig til Gjenſvar, og jeg ſagde: Ja, Deres Excellence, men hvad vil alt det ſige, det er jo evident og aabenbart nok for alle Sø-Folk, at flak og letgaaende Fartøyer, ſom denne Lieutenant Franſens Jyde-Galiot, i ſaadan Vejr, og for de Vind, kand ſejle med de allerbedſte Skibe.

Jeg har faret med et Skib her i Orlogen, Straalſund, der var aldrig noget Skib ſom kunde ſejle med os for de Vind, og det var dog en Pram. Og er det muligt at mand og kand tale mod Oldenborgs Sejlads? ſaadan et Skib, allernaanigſte Konge, eller bedre Skib, ſejler der kanſkee ikke i hele Verden! Til med, ſagde jeg, ſaa er jo Benſtrups Skibe og bleven proved med de beſte Skibe her i Riget. Der er Fregatten Pommern, den bedſte Sejler her er, den er bleven Tællied og kunde endda ikke holde det med os. — Ja hvad Pommern, et gammelt kielbrudt Skib! — Ja, ſagde Kongen, men han taler kun om Pommerns Sejlads. — Ja,

*) Orlog Skib, ſom Commandeur Benſtrup havde bygget, og ſom ſiden blev kaldet Ditmarſken.

saa gjør jeg, allernaadigſte Konge, svarede jeg, og næſt efter den er Høyenhald den bedſte, en Fregat, og den har ſejled ſine Stænger over bord for at folge den*) uden endda at kunde gjøre det.

I har vel været med Admiral Hagedorn da han beſejlede Skibene? ſpurgte Kongen mig. Ja, allernaadigſte Konge, svarede jeg.

Nej, ſagde Commandeur Krag, der er Prinds Frederik, der er ikke eet af alle de Skibe Benſtrup haver bygt, der kunde holde at ſejle med det. — Men er det muligt Commandeur, ſagde jeg, efter at Hs. Majſt. havde vinket til mig at svare, at I endnu kan tale om Prinds Frederik? har jeg ikke været med Svanen**) og ſejled Jer saa forbi, at I ſelv har raabt til os, ſom tuſind Menneſker har hort: Nu vandt Holger Danſke Seyer over Burmand. — Nej viſt ikke, ſagde hand.

Kongen ſeende til Greven***) hvorpaa Greven ſagde til mig, at Charlotte†) dog havde jaget efter en Hamborger, og havde ikke faaet den. Ja, Deres Excellence, ſagde jeg, paa en kort Diſtance kan det nok ſkee, naar den ſom jager ikke har været reengjort eller luttret i 2 à 3 Aar. I Engeland gaaer et Skib et par gange ind om Aaret for at reengjores, ſaadan en Betydning er det af. — Nej, ſagde Greven, det vidſte han ikke. — Jo, ſagde nogen en af Commisſarierne, hvem det var, det var viſt nok. — Ja, ſagde Comd.-Capt. Krag, og Prinds Frederik var heller ikke reen, da vi beſeilede. — Det er ſandt, Commandeur, ſagde jeg, den Juſtice maa mand gjøre Jer.

Kand I, ſpurgte Greven mig, ſige at nogen af alle de Skibe ere beſeilede? — Ja, Deres Excellence, ſagde jeg, derſom de ikke ere beſejlede, ſaa veed jeg aldrig noget Skib: Der er Sophie Hedevig, ſom har havt ſaadan et Togt paa en Læger-Vall, un-

*) Hvilket Kongen ſelv havde ſeet paa Rejſen til Norge.
**) Et af Benſtrups Skibe.
***) Ligeſom hand vilde ſige: Hører Du vel hvad denne Mand ſiger, det er andet end hvad Du har ſagt mig før.
†) Et af Benſtrups Skibe.

der Norge, at havde hand ikke været saadan et Skib, som hand er, saa havde hand staaet paa Land og Strand, og om der havde været en heel Flode til ham. — Hvor veed J det? sagde Kongen: — Jo, allernaadigste Konge, svarede jeg, vi have det Skib under Commission, og Officerernes Vidnesbyrd derom. — Det vidste de ikke, sagde Comd.-Capt. Koningh og Suhm. — Jo, allernaadigste Konge, svarede jeg, der kand ikke skrives en større Eloge om et Skib i Verden, end der er skreven om det; og min Protest som Commissair, findes i samme Commissions Protocol, for den maa ikke komme ind til Deres Majestæt.

Der er saadan en Uenighed i Sio-Etaten, sagde Kongen til mig. — Nej, Mægtigste Monarque, sagde jeg, ligesom jeg siger, saa hele Etaten med mig, paa 5 à 6 Personer nær, visende paa de omkring staaende. Der har og, allernaadigste Konge, sagde jeg, ingen af alle disse været til Sjøes med disse Skibe, uden jeg. — Jo, Comd.-Capt. Krag, sagde Comd.-Capt. Suhm. — Ja, med sit Skib Prinds Frederik, svarede jeg, ellers ingen uden jeg; jeg har seet hvad det er for Skibe, og er fuldkommen persvaderet og convinceert, at der aldrig var saadanne Skibe i Riget som der nu er.

Dermed var alting til Ende. Og Kongen, seende meget naadig til mig, sagde: „Ja, nu er det vel, Vi vil siden videre." Saa var Klokken 11 og vi ginge alle bort, og jeg som en Sejervinder, tænkende aldrig at Greven skulde see Kongens Ansigt mere. Men Greven blev efter. Og det var d. 28 September 1735.

1735, først i October, hørte jeg, at der var kommen en kongelig Ordre i Over-Admiralitetet, at de skulle sætte en Over-Krigsret over mig, og domme mig: og at de og ved den allerførste Samling, paa samme Stund, efter de fleste Stemmer, havde dømt mig, at have forbrudt min Charge.

Jeg hørte og siden hvorledes Hs. Majestæt ved Ordre til Admiralitetet allernaadigst havde befalet: At hver især af Assessores i Krigsretten havde at indgive til Hs. Majestæt hvorledes at Retten havde været administreret, og paa hvad Fundament

jeg var domt,*) hvorpaa de ſom ikke havde domt mig, refererede ſig til deres Vota, og forklarede, at da de proponerede i Retten at indgaae til Hs. Majeſtæt med en allerunderdanigſt Foreſpørgſel, om ikke Fiſcalen ſom Actor ſkulde tiltale mig, ligeſom Loven udtrykkelig byder, og mig derved mit Forſvar forundes, ſaa ſkal Hr. Admiral Schindel og Schoutbynacht Vosbein have ſvaret: at ingen Foreſtilling gjordes nødig, for Forhøret var allerede holdt i Kongens Cabinet, og der var jeg og vel domt. Denne Dom var kun proforma, med mere, ſom han ſagde, at vide god Beſkeed om, ſaa Kongen vilde kun, at der ſkulde dømmes.

Og dette alt gik til Kongen uden mit Vidende.

Den 9de Novbr. blev jeg kaldet i Admiralitetet og af Hr. Admiral Roſenpalm forelæſt Kongens første Ordre til Krigsretsholdelſe, lydende noget nær ſaadan.

Efterdi Capt. Fred. Lütken i en til os allerunderdanigſt indgiven Memorial er hæſted en af ham allene forfærdiget og underſkreven Extract af den over Orlog-Skibet Chriſtianum Sextum holdende Commiſſions-Protocoll, ſaa groveligen haver forlobet ſig, at hand uden Undſeelſe deels cenſurerer een til os indgiven Memorial ſom vi ved Meddeling af vores Reſolution af 8de Julii 1735 allernaadigſt har approberet, deels gaaer videre end hannem ved ſamme Befaling er tilladt, og ſelv raadig beciderer om Skibets bonitet, altſaa er herved vor allernaadigſte Villie og Befaling, at J uden Ophold udnævner en Krigsret der ſkal ſtjønne og domme, hvad Straf bemeldte Capt. Lütken meriterer, fordi hand deels raiſonerer imod vor Ordre og Reſolution, deels egenraadig gaar videre end vores Reſolution hannem tillader.

Den 1ſte October 1735.

Chriſtian R.

---

*) Jeg tænkte da viſt nok at jeg var frelſt, fra ſaa uhørlig en Dom, at dømmes uden Forhør, Tiltale, Gjenſvar eller Factum: Men dette var den ſidſte Expedition, ſom General Løvenørn, ſom Ober-Secretaire for Marinen, udfærdigede.

Hr. Admiral Rosenpalm sagde mig derhos, at Hs. Majestæt allernaadigst havde befalet Retten at sætte sig igjen, og at jeg mundtligen der skulde dictere i Protocollen, hvad jeg havde til mit Forsvar, og til den Ende i Morgen Formiddag møde der.

Nu, ihor lovmæssig det kunde vaaren at excipere fra saadan en Ret, der allerede engang havde domt mig imod Retten, for Loven tilstæder jo dog den allerstørste Misgjernings-Mand sit Forsvar, saa mødte jeg dog den 10de Novbr. i Ober-Admiralitetet og prononcerede følgende:

Min Apologia:

Som Hs. Kongelige Majestæt saa allernaadigst, og aldrig nok som priseligt har hørt mig imod mine Anklagere og nu saa Kongelig og Allernaadigst har frelst mig og tilladt mig ved sin megen Retfærdighed at svare for mine Dommere, saa har jeg alleneste dette til den høje Rets behagelige Oplysning og min Frikjendelse i Sandhed og Underdanighed at sige:

At jeg ingenlunde ved at have raisonneret imod Hs. Kongelige Majestæts allernaadigste Ordre af 8de Juli 1735, som jeg skal være domt for. Mens jeg og Capt. Lützau har ikke underskrevet den Forestilling som Commandeur-Capitain Koningh og Suhm, den 25de Juni presenterede os til Underskrivt, vide Sexti Protocol Nr. 2 pag. 108. Og vil den høje Ret behage at conferere samme Forestilling der med Admiralitetets Ordre til os af 16de Decbr. 1734, grundet paa Hs. Majestæts egen allerhøieste Ordre som klarligen og tydeligen befaler hvorledes med den Post skal forholdes, saa skal de see.

1. At jeg med allerstørste Ret har maattet vægre mig ved at underskrive saadan en Forestilling, ligesom jeg og har declareret og skreven det, samme Tid og Sted pag. 108. — Da skal de see for det

2. At da jeg gjorde dette, da var der ingen crimen i at gjøre det, da vidste mand endnu ikke om Hs. Majestæt allernaadigst vilde approbere det eller disapprobere det, og altsaa rigtigt, at gaae den rigtige Vej, da var som Retten ydmygeligen bedes,

at observere, Hs. Majestæts allernaadigste Resolution endnu ikke kommen paa Forestillingen, og derfor rette Tid og Sted, som Commissaire at tale.

Det jeg ingen Frihed fandt til, og ikke vidste at svare for, det skrev jeg ikke under, og det er det jeg meen jeg burde at gjøre, og det som i høye Herrer selv saa tit gjøre i Collegio, og andre i andre Collegier og Commissioner. Og for det

3. Vilde i høje Herrer og see, at jeg aldrig noget Sted med noget eneste Ord har raisonneret, eller engang rørt ved Hs. Majestæts allernaadigste Ordre eller Resolution, det og Gud forbyde. Mens alleneste i min allerunderdanigste Memorial meldt og citeret ved Bog og Paginam det samme som jeg allerede saalænge forhen i Protocollen til min Exculpation og Forsvar havde skreven: See! retfærdige Dommere, det er alt det jeg har gjort, og alt det jeg i denne Post kan sige, og ligesaadan skal i finde det.

Og anlangende, at jeg skal have gaaet videre end Hs. Majestæts allernaadigste Resolution tillod, og decideret om Sexti bonitet, da er det alligevel vist, at dette eneste Ord, som findes i min allerunderdanigste Memorial, nemlig, at Sextus er et dejligt Skib, og som staaer der pr. Parenthese, dog ikke er sat deri, i den Henseende som letteligen sees der, men alleneste et bekjendelses og fritagelses Ord, for ikke selv en Dag at blive censureret og taxeret for det i Protocollerne og Extracten som jeg ingen Deel havde i. Jeg som havde hørt saa meget ondt spaae om Sexti i Commissionen *) og seet saa meget der kunde contribuere til det, jeg vidste ikke, at jeg som Commissair tacite kunde consentere i det. Jeg maatte jo endelig excipere mig med et Ord fra det, som jeg ingen Part havde i, om jeg ikke siden vilde vorde tiltalt og foreholdt den dyre Eed som jeg har gjort min Konge, nemligen: At jeg ikke alleneste straxen og uden nogen Undseelse skal sætte mig imod, hvis jeg til Hs. Majestæt prejudice i Erfaring

*) Nemlig: At 36pundigerne skulde tages fra ham, at det øverste Dæk tages af ham, og hans Navn tages fra ham.

bringes, mens endog det uden Ophold Hs. Majestæt tilbørligen aabenbare og tilkiendegive.

Dette, retfærdige Dommere, er da Aarsagen til, at jeg i Dag staaer her for Dom, og til all den Frygt, med hvilken jeg saa længe har siddet i Commissionen med. Og vilde denne høje Ret saadan besee min Ret, min Herre og min Konge vilde vist nok opfylde mig igjen med den samme Glæde og Frimodighed, som jeg allerforst, i denne Sag, gik ind for Hs. Majestæts Ansigt med.

I skulde klarligen finde, at jeg ikke i nogen Maade har overskridet Hs. Majestæts allernaadigste Resolution og Ordre af 8de Julii, men exacte og paa det allerhorsommeligste har fulgt den i min allerunderdanigste Extract, uden at legge min den allermindste Tanke dertil, og dernæst i min allerunderdanigste Extract ikke gaaet videre, end min Bestalling befoel, som jeg ikke kunde tænke, at jeg var entlediget eller dispanseret ifra ved hojtermelte Ordre. For det er jo en solennel og general Contract med min Herre, beseilet med min Konges egen Haand og Segl, og med alt hvad jeg kan sværge.

I skulde finde, høje Dommere, at jeg ved dette Ord, som dog ikke plat var forbuden i hojstermeldte Ordre, men buden ved 1ste Ordre af 16de Decbr. 1734, alligevel ikke har sogt eller intenderet noget andet, end alleneste min Herres og Konges Gavn og bedste, og en uskad Samvittighed fra saa stor og vanskelig en Commission; det er ded jeg for Gud og den hele Verden med Ed kan bekræfte.

Jeg har ikke sogt at tækkes noget Menneske derved. Jeg har ikke været bevæged eller havt nogen Ressort af egen Interesse, ligesom det er vitterligt nok for mange Mennesker.

Endelig høje Herrer og Dommere lad det og behage Jer for Jer Ed og min Velfærds Skyld, retteligen at overveje, om det er muligt, at der endnu i dette Ord kand ligge nogen Ultroskab, nogen Falskhed, nogen Løgn, eller hvad anden Misgjerning det være maa? Kand der ligge nogen Synd i saadan et Ord, som er et Troskabs-Ord til min Konge, et Frelsnings-Ord for

min Samvittighed, og et Ord der i en Memorial med saadan Intension og Nidkjerhed, Skyldighed og Underdanighed var lagt til Hs. Majestæts Fodder.

Nej, jeg veed at mit Hjerte skal ikke bestjemme mig for noget i all denne Sag, saa længe som jeg lever, og dermed skal jeg befale det alt underdanigst og ydmygeligst til denne Rets retfærdige Dom, Monarken min allernaadigste Arve-Konges og Herres store Naade, og den almægtige Guds Villie.

Og dermed gik jeg min Vej.

Admiralitetet blev derefter enig at lade denne min Apologie gaa til Kongen, førend de domte. Men den kom igjen fra Kongen d. 2den Decbr. 1735 igjennem Grev Danneskjold, som var bleven Ober-Secretaire af Marinen, med Ordre at domme.

Jeg mærkede da nok at det ikke vilde gaa bedre med den sidste Dom end med den første. — Commandeurcapitainerne Krag og Koningh vare blevne Schoutbynachter. Jeg gik derpaa til Greven og bad ham ved Memorial, om hans megen Indulgence for all hans magnanimité: Jeg bad ham saa hjerteligen om hans høye Forbon, og gav ham

En Memorial til Kongen.

Har min Gjerning til min megen Sorg ikke funden Naade for Hs. Majestæts Øjne, og ikke falden ud efter Hs. Majestæts allernaadigste Villie og Velbehag, som jeg med Grædmmelse og Fortrydelse er bleven vår, saa rejste den sig dog ikke af andet end Nidkierhed, sigtede ikke til andet end til Hs. Majestæts Tjeneste, og kunde heller ikke geraade til andet: der var dog utvivlelig ikke andet end en ærlig Intention i all mit gjorende. — D. 8de Decbr. 1735.

Jeg gik derpaa til Greven igjen, men hørte nok at min forestaaende Ulykke ikke var at afbede.

1736, d. 2den Februari, blev jeg kaldet i Admiralitetet og **Min Dom oplæses, confirmeret af Kongen: At have forbrudt min Charge.**

Og derpaa gav man mig til Underskrivning et Instrument,

forfærdiged af Greven, hvor jeg maatte reversere mig ikke at gaa i andre Herrers Tjeneste end i Kejserlig, Fransk, Engelsk, Spansk, Hollandsk og Portugis Tjeneste*).

1736, d. 6te Februar, gav jeg Greven igjen en Memorial, og en Mem. til Kongen: Om Kongens Naade. Jeg bad ved mine mange Børn og arme Hustrues Sukke om den vacante Amtsforvalter Tjeneste paa Bornholm.

D. 16de Februari hørte jeg hen til Greven igjen: Men han foreholdt mig kun min crimen, at have forfattet en Extract alene, da Kongen havde befalet at vi samtlig skulde forfatte een. Jeg svarede, at jeg aldrig kunde troe at den Ordre forbandt mig til at underskrive en urigtig Extract: Men at jeg som Commissaire var bunden til at give Hs. Majestæt en anden**). Jeg meente det gik til i Commissioner som i andre Retter, hvor jeg været før, der siger jeg min Mening og en anden sin. „Nej, sagde han, det er ikke med Commissioner som med andre Retter; jeg har ogsaa villet undskylde Jer med det at I var forført, sagde hand, men siden I vil selv have Skylden, saa faar I ogsaa selv at have Skaden." Videre forholdt han mig, at jeg ikke vilde tilstaae at have forseet mig imod Kongens egen høye Person. „Bevare mig Gud! sagde jeg, det veed jeg ikke, og det er jeg jo hverken bleven beskyldt for eller dømt for." Saa hand forhørte mig ret med Forsmædelse og Pine, og maled mig Kongen af, som en fortørned Love.

1736, d. 17de Febr., blev jeg kaldet til Hr. Admiral Rosenpalm, som forkyndte mig, efter Hr. Grev Danneskiolds Brev at aflegge mit Feldttegn.

D. 24de Febr. fik jeg

Min Afsked.

Vi Christian d. 6te af Guds Naade, Konge til Danmark og Norge, de Venders og Gothers ꝛc. ꝛc. Gjøre vitterlig, at os elske-

*) Da Retten gik fra hinanden spurgte een af Dommerne, en af mine Venner: hvad mon Lütken har gjort?

**) Een som ingen nogen Tid har haft noget at sige paa.

lig Ædle og Velbærdige Fred. Lütken en lang Tid udi vor Sloe Krigs-Tjeneſte, og nu tilſidſt ſom Capitaine haver ſtenden, ſig og imidlertid efter hans Eed og Pligt vel og berommelig forholdet og udi alle Occationer og hvor hand haver været commanderet, ſaaledes ſin devoir præſteret, ſom det en ærekiær, dapper Officeer og troe Tjener vel eigner og anſtaar, og ſom hand nu af vor Krigs-Tjeneſte er vorden demittered, ſaa haver Vi hannem med denne vor allernaadigſte ſkriftlige Afſked for hans os beviſte Allerunderdanigſte troe Tjeneſte forſiune og benaade ville. Er derfor til alle forekommende høye og nedrige Øvrigheder, ſamt deres Civil og Militair Betiente, efter Stands Vilkor, voris venlig, gunſtig og naadig Begjering, til Vores egne Betiente Vores allernaadigſte Befalning, at de bemeldte Capitaine Lütken ikke alleneſte med hos ſig havende Tjener og Sager, fri og ubehindret ville paſs og repaſſere, mens end oc all god Befordring og Aſſiſtance vederfare lade. Saadant erbyde vi Os imod enhver efter Stands Dignitet, med Venſkab, Gunſt og Naade, at erkjende, og forrette vores egne Betiente herudi Vores Allernaadigſte Befalings Alvorlige Mening.

Skrevet paa vort Slot Frederiksberg d. 3die Febr. 1736.

Under vor Kongelige Haand og Signet

(L. S.) Chriſtian R.

F. Danneſkiold Samſøe.

Afſked for Capitaine Lütken.

I Capit. Fr. Lütkens Autobiographie findes efterſtaaende, den foranforte Sag mere eller mindre vedkommende.

1736, d. 28de Febr., ſkrev jeg til Greven om Feldtegnet med En Memorial til Kongen.

Takkende Kongen for allernaadigſt Afſkeed: bad at det lille Ærestegn dog maatte gives mig igjen, at jeg, ſom havde endt Hs. Majeſtæts Tjeneſte med ſaa megen Armod og Sorg, ikke ogſaa ſkulde ende den med Skjændſel og Unaade.

Men jeg fik ingen Svar, og Gud veed hvor mange Kongen

fik af alle mine vœmodige Beklagelser og Begjeringer. Og anderledes vidſte jeg ikke at gjøre det; uden Æretegn vidſte jeg ikke at komme til Hove, helſt ſiden den anden Commisſaire Capitain-Lieutenant Lützau, ſom var med mig, var forbuden Hoffet, og havde maattet giøre en ſtriftlig deprecation i Admiralitetet for det hand havde ſtrevet paa Commisſions Extracten. Der var og ingen andet Menniſke der torde tage ſig af mig, i hvor mange der beklagede min Ulykke.

1736, d. 7de May, rejſte Kongen til Holſteen og ſamme Dag blev Comd.-Capt. Benſtrup, ſom alt længe havde ſiddet i Arreſt, ſadt i Citadellet, Pen og Blæk forbudet og ingen Kniv eller ſkarpt at have hos ſig. Mand hørte og i de ſamme Dage, at Ober-Admiralitetet uden Retts holdelſe, ſkulde have domt ham fra Ære, Liv og Gods.

Det Aſiatiſke Compagnie havde igjennem Admiral Hagedorn ladet mig tilbyde at være deres Equipagemeſter, og ved Memorial at ſupplicere dem derom. Men jeg fik til Svar, at Greven under Haanden havde ladet dem ſige, at Kongen vilde tage det unaadigt — Hvor nødig ſkulde jeg ikke gaa og gjøre mine Smaa til Muſcovitere der hvor deres Moders Far-Brør, den graae og gamle Mand, Admiral Sivers, er domt til at ſidde og ſørge ſig ihjel.

Den velſignede Grevinde Laurvigen, ſom havde ſaa megen Medynk med mit arme Huus, bad mig at give ſig en Memorial til Grev Danneſkiold, men fik Afſlag.

Marinen ſadte noget Gevær paa Lodkaſtning, for at ſamle mig noget til Underholdning.

Nogen Tid derefter ſagde Grevinde Danneſkiold til min Kone, at Kongen Allernaadigſt havde ſvaret at ville give mig Penſion af ſin egen Caſſe*).

*) Men alt dette var kun en Fiction, for der var en Frygt over Greven i de ſamme Dage (ſidſt i Novbr. 1736). Der var ſaa længe trættet om i Marinen og for Kongen, at Oldenborg, Benſtrups Skib, var rank, hvilket Capt. Schmidt, ſom Greven havde givet

1736, d. 16de Decbr. juſt den Dag Oldenborg og Fyen kom fra Sioen var jeg hos Greven og takkede ham for at have leveret min Kones Memorial til Kongen. — Har I, ſagde han, ikke haft noget Bud fra Kongen uden? — Nej, ſvarde jeg, men jeg lever i det Haab ſom Naadig Herre haver ladet mig ſige fra Kongen. — Ja, det kand I ogſaa, ſagde han, og jeg ſkal endnu minde Kongen om det, det forſte jeg taler med ham. Ogſaa har Kongen ſagt mig, ſagde Greven, at jeg ſkulde ſige Jer, at naar der blev noget vacant, ſom et Færjeſted, ſaa kunde I ſoge det*).

1736, den 12te Marts, ſkrev jeg Memorial til Kongen og bad ſaa allerunderdanigſt om Commandantſkabet paa Hammershuus paa Bornholm. Men det gik med denne Memorial ſom med alle de andre.

1737, d. 5te Mai, gik jeg til Greven, og ſagde hand mig, at Kongen allernaadigſt havde givet mig 200 Rd. i Penſion og Feld-Tegnet. Men bad mig vente en Dags Tid til hand fik ſkreven til Admiralitetet.

1737, d. 6te May, lod Greven mig ſige ved Cancellie-Secretairen, at hand havde betænkt ſig, og at jeg kun ſtraxen vilde tage Feld-Tegnet paa.

Anciënniteten over Fontenay, Fiſcher og mig, havde bevidnet under ſin Haand, ja ſaa rank at den maatte have Taſker: Nu for mere at beviſe dette, ſaa lod Greven Thura bygge et Skib, Fyen kaldet, nogle Fod bredere end Oldenborg, derpaa gaa de begge til Soes, Admiral Schindel paa den ene og Admiral Bille paa den ander. Men Gud ſom kan gjøre de Viſes Viisdom til Daarlighed, hand vender det ſaa, at Oldenborg ſejler Fyen forbi til Luvart og i Læ, og lader ham ſee ſine underſte Dæksporte i Læ, ophalt med Canonerne til Borde; da Fyen ikke torde eller kunde lukke nogen af ſine op.

Og ſaa ſkrev denne Capitaine Schmidt om igjen, og underſkrev at Oldenborg var et got Skib.

*) Vel var jeg nu gjort ſaa kied af Verden, ſaa længe ſyg og forſorged, at jeg og kunde vaaren tilfreds med hvad det var. Men at min ſtakkels Kone, ſom havde baaren min Skiæbne ſaa ridderligen med mig, ſkulde blive Færjekone, det brød dog ret mit Hjerte.

Provst Hviid havde sidst i April sagt mig, at Kongens Præst, Hr. Bluhme, havde talt til Kongen for mig.

I Junii var jeg hos Hr. Bluhme, som bad mig give sig en skriftlig Notion om alt hvad som var tildraget med mig, samt hvordan det hængte sammen med Sextus og Sophie Hedevig. Jeg gav ham da et Epitome af det forberørte.

Og anlangende Sophie Hedevig

som skulde have taget Skade paa Bielker og andet ved dets seneste i Nordsøen forrettede Krydstogt, da lyder Vidnernes Ord derom i Protocollen saaledes:

At Bielkerne som alt det øvrige i Skibet findes hægt og stærkt, og intet det mindste forrykket; ikke saaet nogen slags Skade eller Brøst ved seneste Krydstogt, ihvor vel det var et Vejr og en Storm, med Kraft af Sejl — som nok kunde have foraarsaget Skade og Ulempe, hvis ikke Bielker med andre Ting i Skibet havde været hægt og stærkt; det havde ikke været at undre om Bielker og andet i det Tilfælde havde brækket, men de begave sig ikke i ringeste Maade. Og endelig siger Protocollen, at dette Skib haver alle fornødne Qualiteter, som et Orlog-Skib bør have, saa at ingen af Hs. Majestæts Skibe hedentil haver vaaren dette eller dette slags Skibe liig i Godhed.

Alt dette fornam jeg nok siden at Præsten havde givet til Kongen.

1737, i October, bad Hr. Bluhme mig give sig et Par Ord om Comd.-Capt. Benstrup, hvilket jeg gjorde under 16de October. Men som hans Høyærværdighed bad mig at give sig et ret udførligt, saa gav jeg ham følgende.

Jeg har efter hans Høyærværdigheds allerkiærligste Begjering ikke kundet unddrage mig længere fra at meddele mit Samvittigheds Vidnesbyrd om den arme Comd.-Capt. Benstrup, eller hans Sag:

Og anlangende hans Person, da vidner jeg uden egen Afsigt i Verden, men for bare Sandheds skyld, som for den alvidende Gud, at han er en ærlig Mand; Jeg har kjendt hans

Vandel i Marinen i 28 Aar, men intet Menneske i Verden, om hvilken jeg kraftigere kunde vidne dette end om ham: han har en Ærlighed som har den sande Christendom til Grund og der er intet i Verden, som Penge, Ære, Vellyst eller hvad som ellers drager saa mange andre Mennisker fra ret Troskab og Oprigtighed, der skulde kunde være mægtig nok til at forføre ham til nogen Svig eller Underfundighed; han har en Selv-Fornægtelse som jeg ikke veed Mage til, og det end oc i de Ting, som mand baade kunde gjøre og nyde. Han har haft en Nidkjerhed og Vindskibelighed for Hs. Majestæts Tjeneste, som hans mangfoldige Bestillinger nok requirerede, den hand har sadt sit nødtørftig Hvile og mange Nætters Søvn til Side for, og mange Menniskers Omgjængelse, hvorved hand og har tabt manges Ynde st.

Og anlangende hans Synd, da veed jeg ikke egentlig hvad det er hand nu tiltales for: Men i hvad det og maatte være, saa er jeg vis paa, at dersom hans Misgjerning kommer nogen Tid i rette Christne Folks hænder, som har Samvittighed, og som uden all Menniske-Frygt vidner Sandhed for Kongen, da skal hans Synd aldrig findes større end som saa allernaadigst og allerchristeligst en Konge, gjerne skal kunde forlade. Dersom halv Parten er sandt af alt det som baade hand og hans Skibe beskyldes for, da er jeg redebon at gaae i Fængsel med ham til min Død, og troer tusinde til mig. See! høystærede Herre, det er et frivilligt Offer, for hvad Deel har min Sag med hans, jeg har jo ikke forderved nogen Baad eller noget Bræt for Kongen.

Og nu det at hand skulde forhale Commissionen, som jeg hør han beskyldes for, da skal jeg ingenlunde kunde troe det. Jeg troer at hand troer Kongens Tjeneste lider en ubodelig Skade ved hans Fængsling og derfor om ikke for andet gjerne saa ende paa sit Fængsel. Men dernæst veed jeg og af det bedrøvelige Experiment med mig selv, hvor falskeligen og trolos mine Med-Commissairer skriftligen og eendrægtigen anklagede mig for min Herre, for det selv samme Stykke, endskjøndt mine mangfoldig gjorte Protestationer imod deres Forhalinger stod i alle Protocol-

lerne usvækkede tilført. Og kand jeg da ikke let troe at denne arme Synder kand have samme Skjæbne, her sidder og just een af samme Mænd som Præsis i hans Commission der gjorde dette ved mig.

Troe, allerchristeligste Herre, at Gud i sin behagelige Time, naar hand eengang lår Sandheden ret komme for Lyset, skal aabenbare Ugudelige og forvaarne Mænd i Marinen.

Skal jeg vidne et Ord om denne arme Venstrups Kunst, da maa jeg sige, at hand vil blive æret for den, saa længe der er een af disse Skibe paa Siøen, og en Siø-Mand i Riget der mindes dem. Jeg siger ikke derfor at hans Kunst er uforbederlig i alle Tider. Men det er jeg persvaderet om, at hand kand det de ligger saadan en Magt paa, at det i mange Tider skulde være at beklage, om hand skulde døe uden Arving i sin Kunst. All hans Verdens Glæde og Begjerlighed har allene været dette, at tjene sit Fædreland med sin Kunst, og sandeligen det kunde ogsaa være tjent med den.

See det er alt hvad jeg har kjendt ham for for. Men hvad skulde jeg kunde love for ham i det tilkommende. Hvem veed hvordan hans Sinds og Gemyts Kræfter nu kand være efter saa lang en Tid, saadan et Fængsel, hvor hans Hjerte, jeg er vis paa, har været ret omgivet og bespændt af dødsens Frygt; hvem veed hvad for en Effect alle de skrækkelige Billeder og fæle Ting, der har staaet i hans sorrigfulde Tanker, maa have gjort i hans Siæl. Jeg kan let forestille mig ham, ved mig selv. Jeg glemmer aldrig min Ulykkes Høyde, og seer ret som i Salomons Tid, at det rammer paa den Retfærdige efter den Ugudeliges Gjerning, og igjen paa den Ugudelige efter den Retfærdiges Gjerning. — — Giv os en Esther, der maae bede for dine fortrængte. — Bed med mig til Gud, jeg er og skal forblive uden falsk.

Den 30te October 1737.

H. Lütken.

Den 21de April 1739 lod Hr. Admiral Roſenpalm mig kalde til ſig, og ſagde mig at gaa til Stiftamtmand Oſten, ſom havde en Propoſition til mig om at være Translateur ved Øreſund.

1739, d. 26de May, ſom Dokken blev indviet, kom Commandeurcapitain Venſtrup af Citadellet, efter at mand der i Forhør havde qvælet ham med tuſinde Beſkyldninger og Spørgsmaale. Jeg ſaae ham da hand var kommen ud, men aldrig ſaae jeg i mine Dage en mere Gud hengiven Siæl end hans. Hand takkede Gud for hver en Dag hand havde ſiddet der, ligeſaa fuldt ſom for nogen af de andre Velgjerninger vor Herre ellers havde gjort imod ham i Verden.

Den 7de Septbr. 1739 — Modtog jeg Skrivelſe fra Rentekammeret, at det allernaadigſt har behaget hans Kongelig Majeſtæt med Beſtalling af 18de Auguſt at beſtikke Hr. Capitainen til at være Controlleur ved Translationen paa Øreſunds Toldkammer med 600 Rd. Gage, imod at de 200 Rd. ſom hannem forhen i Penſion har været tillagt ſkal ceſſere.

1743, i Febr. Da den forommeldte Commandeurcapitain Suhm, ſom havde været en Reſort til all den Ulykke, ſom var ſkeet i Marinen, havde, ved Grev Danneſkjold, faaet General Lovenorn til at lægge ſit Ober-Secretair Skab for Marinen ned, og gaae ud af Sioe-Commisſariatet og overlade ſit Præſidium til Greven; da denne Suhm, ſiger jeg, havde faaet jaget Admiral Ville fra Holmen, og ſelv ſat ſig i hans Sted; da hand havde faaet Vice-Admiral Hagedorn og Schoutbynacht Ulfeld affſtedigede; Conferentsraad Benzon og Juſticeraad Fiſcher ſom Deputerede af Sioe-Commisſariatet caſſerede; Commandeurcapitain Venſtrup ſom Ober Fabrique Meſter domt fra Ære, Liv og Gods, ſadt i Citadellet, forboden Pen og Papiir og endelig affſtediget og Provincen forbuden; mig affſtediged og Feld-Tegnet fratagen; Capitainlieutenant Lützau Hoffet forbuden; Ober Admiralitets Secretairen Urſin affſtediged og Provindſen forboden; Krigs-Cancellie Forvalter Moritzen og Equipage-Skriver Weil affſtediged; andre Skibbyggere forjagede; alle Kongens Skippere caſſerede; mange

andre brave Officerer dejusterede, og nu selv var bleven virkelig Admiral og Chef paa Holmen, og faaet mange Penges Tillæg ved Grevens Hjelp, saa gaar hand hen og gir en Haaben Poster an til Kongen om Grev Danneskiold, hvorpaa Kongen lod dem komme sammen og forhørte dem. Men Admiral Suhm blev samme Dag straxen casseret og fik 1200 Rd. Pension, men skulde vige Kjøbenhavn.

Og mærkeligen endnu: Naar denne Suhm har overstaaet alle de mangfoldige Commissioner, som er bleven holdt over ham og hans Oeconomie paa Holmen, naar han paa Holmen af Bodelen har faaet Brændt en Angivelse, som er bleven given Kongen om Floden og Holmen. Naar hand tænker at hand har overstaaet alle sine Fatalia, at der er Fred og ingen Fare; ja naar hand endelig har faaet udvirket en Kongelig Ordre, at ingen nu mere under Cassation og Kongens høyeste Unaade maa understaa sig videre at angive Kongen noget om den og Greven, og falder saa under sin egen udvirkede Dom, og besnæres som der staar i sine egne Hænders Gjerninger.

Samme Aar blev Grev Danneskiold General Admiral Lieutenant.

1743 blev Floden equipered — Og Christianus Sextus, som før stak saa dybt, som det hedde, at det ikke kunde komme igjennem Renden, som ikke kunde bære sine 36pundiger, som var uværdig af sit Navn, som det øverste Dæk skulde rives af paa, og som havde ligged som et Vrag uferdiggjort alt siden Kongen var i Norge, det equiperes nu og orneres værdig efter sit Navn, den kommer ud igjennem Bommen og paa Reeden, den bær nu sine 36pundiger og fører sine underste Porte med 3 Maaneders Proviant inde 5 F. 2 T. over Vandet, da et engelsk Skib af 100 Canoner kun fører dem 3 F. 8 T.*).

---

*) Denne Sammenligning synes ikke at være paa rette Sted, da det omtalte engelske Skib sikkert har været en 3 Dækker.

Medd. Anm.

Sextus som Greven havde havt saa meget at sige paa, og som han havde gjort saa mange uskyldige Mennisker ulykkelige for, den vælger han nu selv til sit General Skib fremfor Elephanten, som var bygged under hans egen Direction og forte 36pundiger saa vel som Sextus. Na! Du forunderlige fromme langmodige og taalmodige Gud!

1743, d. 28de Junii, skikkede Gud det saa, at den gamle svendske Sydermandland, som var bygged ny fra Kiolen af og givet en ganske ny Construction, under Hr. Grev Danneskiolds Direction, kantred inden Bommen, til ankers, uden Seil under Raaen, og med underste Porte lukked, og vender Kiolen i Veiret, med all sin Baglast, Skarp og underste Canoner inde: Saa det viste sig virkeligen at være et rank Skib, og denne Skibbygger beholder og forsvarer Greven og sig selv med.

1746. Kong Frederik den 5te træder til Regieringen; og da Greven General-Admiral Lieutenant Danneskjold var bleven Confirmeret i alle sine Bestillinger, da hans Datters Mand, som var hans Broderson, Commandeur Grev Danneskjold, var kommen Hjem med de glædelige Tidender for Kongen og Rigerne med den lang forynskte Fred fra Algjer, hvor hans Lykke synes at være paa det allerhoyeste og tryggeste, saa bryder Guds Domme og Retfærdighed ind, og viser, at det er bedre at forlade sig paa Herren end at stole paa Fyrster. Saa kand hverken hans Confirmation, eller hans Sons lykkelige Expedition, hans egen hoye Stand eller Lykke, eller nogen Ting hjelpe, saa faar Baade hand og hans Svigerson sin Afsked. Naar hand har skaffet saa mange andre uskyldige Mænd deres Afsked og forbuden dem Provindsen, saa trækker han tilsidst bag efter ud af Provindsen med all sin Familie fra Sillerve til Schlesvig, hvor hans Svigerson var bleven Amtmand, og det med et slettere Mood og mere Gjeld, uagtet alle de store Gaver og extra ordinaire Besoldning, som hand havde havt, end alle dem som hand havde forjaget.

Og det som udentvivl allermeest har maattet krænke ham, var dette, at denne Admiral Suhm, som før engang havde villet

styrte ham, og derfor faaet sin Afsked, den bliver kaldet ind igjen og gaaer og sætter sig paa Holmen igjen som Holmens Admiral.

Men ligesom Guds uforanderlige Retfærdighed aabenbarer sig paa det allerklareste paa Grevens Side, saa er Guds Domme igjen for en Tid en Afgrund paa Suhms Side, hand er ret et levende Monument paa Guds store Langmodighed og Taalmodighed.

1749 i April kom Grev Danneskiold til Kjøbenhavn og supplicerede Kongen at laane ham 32,000 Rd., for at betale sin Gield, hvorimod han erbød sig at lade sig af sin Pension aarlig afkorte 4000 Rd., og dersom han inden 8te Aar skulde doe, i hvilken Betalingen kunde skee, da forskrev han sig hermed at lade den afkorte af sin Frues belovede Pension. Men skulde Kongen ikke accordere Laanet, saa bad hand om Kongens Caution for ermeldte Summa, og at befries for Renten af Capitalen. Men Kongen accorderede intet af alt, uden at gaae i Caution, imod de erbødne Conditioner.

Greven, fortørned over saadan et Udfald, tog den desperate Resolution, at begjere Afsked for sin Svigerson, Schoutbynachten Grev Danneskiold, som var Amtmand paa Nordborg, fik den, og gaaer saa med ham og all sin Familie at boe i Frederikstad.

1751, i Junii, horte mand et Rygte at Schoubynachten Grev Danneskiold skulde være kaldet til Kjøbenhavn, hvorpaa General-Admiral Grev Danneskiold, som i Frederikstad havde bygged sig en Gaard, brækker op med Schoubynachten og all sin Familie og Boehave at gaa til Silleroe igjen. Men Schoubynachten, da han var kommen over Veltet, bliver syg og doer i Siælland og General-Admiral-Lieutenanten, fuld af Sorrig, sætter sig paa Silleroe.

1756, i Junii, blev Admiral Suhm sat fra Holmen og i Admiralitetet.

1758, i Decbr., dode Admiral Suhm, og dode ligesom alle andre Mennesker doer.

1766, først i Aaret, var Grev Danneskiold i Kjøbenhavn og

angav adſkillige Ting mod Marinen til Kongen. Men da Admiralitetet havde beſvaret det, erklærede Kongen dennem ſkriftlig, at være i alle Maader tilfreds med denne. Og derpaa reiſte Greven ſin Vej igjen.

1766, d. 1ſte Auguſt, kom Grev Danneſkjold, ſom var kommen til Kjobenhavn, i Geheime-Conſeilet.

1766, d. 25de Auguſt, blev han igjen Sur-Intendant over Marinen, følgelig afgik Geheimeraad Roſencrantz ſom Præſis og Ober-Secretaire fra Marinen, og kort derefter Commandeur Schindel fra Holmen.

1767, d. 26de Octbr, fik Grev Danneſkiold ſin Afſked igjen og at være af Kjobenhavn inden 3 Gange 24 Timer — han ſender ſit Gods til Aarhuus, men Skibet ſtrander ved Æbeltoft, hvor han havde begraved ſalig Commandeur Benſtrup. — Aarſagen til Grevens haſtige Afſkedigelſe var et Document ſom han gav Kongen om en Conſpirations Underhandling ſom ſkulde have været i Gierde imod den Kongelige Souveraine Magt. Hvilket Document findes blandt mine Manuſcripter.

1770, d. 18de Julii, dode Grev Danneſkjold — Gud veed hvorledes. —

Om de veſtindiſke Damp-Paketter.

(Meddeelt af Capt.-Lieut. C. van Dockum.)

Den hurtige Communication, der ved Dampkraftens Anvendelſe er bleven bragt tilveie, ikke alene imellem forſkiellige Punkter i Europa, men ogſaa imellem Verdensdele, der ved Oceanet ere adſkilte, hører til de Begivenheder, der ſandſynligen, i Tiden, ville ſtemple vor Tidsalder ſom Udgangspunktet for et nyt Afſnit i Menneſkeſlægtens Cultur-Hiſtorie.

At det Tidspunkt ikke er fiernt, da den Skillevæg, ſom Afſtanden opreiſer imellem fierne Egne, tildeels vil bortfalde, idet

et Net af Dampforbindelser efterhaanden vil udbrede sig over alle Klodens Dele, herpaa see vi med hver Dag nye Beviser at fremtræde; og afmaler man sig i Phantasien den Indvirkning, som denne Berøring maa have paa alle Forhold, den Idee-Vexling, den Blanding, den Bevægelse, den forandrede selskabelige, mercantile og politiske Tilstand, som maa blive Følge af en Communication, der vil nærme Europas Endepunkter indtil faa Dagreiser fra hinanden, og der halverer Afstanden til fierne Verdensdele, saa vil man erkiende, at med hiin Dampens Anvendelse paa Communicationen, er det ikke et materielt Gode alene der er opnaaet, men at et mægtigt Skridt derved er giort fremad, paa Menneskeslægtens Udviklings-Bane.

Blandt den Række af Foretagender i hiin Retning, som det alt er blevet vor Tid forbeholdt at see udførte, er et mægtigt Led for kort Tid siden blevet fuldbragt, idet Vestindien, ved Dampkraft, er blevet sat i Forbindelse med Europa. Den offentlige Opmærksomhed har vel i længere Tid med Interesse været henvendt paa et Foretagende, der ikke kunde blive uden velgiørende Indflydelse paa vore egne vestindiske Besiddelsers Stilling, saavel med Hensyn til Moderlandet, som og i commerciel Henseende; men neppe har man dog i Almindelighed tænkt sig dette Foretagende at være af den storartede Beskaffenhed, at en stadig Paket-Forbindelse derved vilde blive bragt tilveie over hele Vestindien, lige fra Vera-Cruz til Surinam, fra Ny-Orleans til Carthagena, medens Communications-Linierne over fast alle de vestindiske Øer atter vilde blive satte i Forbindelse med Ny-York og Halifax, hvorfra Dampskibe til London, til Liverpool og til Bristol ville fuldføre det Kredsløb, der ved denne Entreprise er blevet tilveiebragt.

Vi ville imidlertid nærmere omtale denne nye Dampforbindelse, og noget mere i Detail søge at giøre vore Læsere bekiendte med samme.

Man veed, at dette Foretagende skylder privat Speculationsaand sin Tilværelse. Imod Slutningen af 1839, eller i de første Maa-

neder af 1840, constituerede Actie-Selskabet sig, der i dette Øiemed var blevet dannet, under Navn af Royal mail steam-packet company, og med den Contract som Actiehaverne afsluttede med Regjeringen, idet disse overtoge de tidligere kongelige vestindiske Paketters Tieneste, blev forbunden den udtrykkelige Betingelse, at de Dampskibe, der skulde benyttes til Forbindelsen, skulde være af saadan Beskaffenhed, at de i Tilfælde af Krig, mod et bestemt Vederlag, skulde kunne afhændes til Orlogs-Tieneste. Her, ligesom ved Overeenskomst med andre lignende Dampskibs-Entrepriser, har saaledes Regieringen sikret den engelske Marine en betydelig Forøgelse af Styrke, i det Øieblik en saadan maatte blive fornøden, og uden at bebyrde sig med Bekostningen ved et saa kostbart foroget Værns Underhold i Fredstid, og uden synderlig Opoffrelse, har Staten paa denne Maade opnaaet at have en ny Damp-Eskadre til sin Disposition, i det Øieblik der maatte blive Brug for samme.

For at iværksætte den paatænkte Forbindelse, bleve af Compagniet 14 Dampskibe, hvert paa 450 Hestes Kraft og af 1400 Tons Drægtighed, satte paa Stabelen i forskiellige af Englands Havne. Øienvidners Beretning om disse Skibe er, at Intet er blevet sparet for at bringe Maskiner og Udrustning til den høieste Fuldkommenhed, og efterat Bygningen med Slutningen af forrige Aar er bleven fuldført, har den regelmæssige Forbindelse med 1ste Januar dette Aar taget sin Begyndelse.

Vil man beregne den omtrentlige Capital, som er anlagt i denne Entreprise, da kan man anslaae Bekostningen for hvert Dampskib af omhandlede Størrelse til henved 80,000 £; for 14 Skibe altsaa £ 1,120,000. Store Forskud maa Compagniet have giort for de betydelige Kul-Oplag, der paa 6 til 8 forskiellige Punkter i Vestindien ere blevne fornødne; en betydelig Drifts-Capital har dertil været uundgaaelig nødvendig for at sætte et saa omfattende Foretagende i Gang, og fra halvanden til to Millioner Pund Sterling kan saaledes antages som den Sum, denne Plans Udførelse omtrent maa have udfordret.

At beregne de aarlige Udgifter, endog kun tilnærmelsesviis maa antages i høieste Grad vanskeligt; ogsaa ligger dette udenfor Maalet for denne Oversigt. En Forestilling om samme kan imidlertid hentes fra den Godtgiørelse, som Regieringen har tilstaaet Compagniet for Brevskabers og Postsækkes Overførelse, hvilken aarligen beløber sig til 240,000 £. Fragt af Passagerer, af Varer og af Penge danner saaledes, i Forbindelse med hiin Sum, Compagniets Indtægt, medens Brev-Porto og de egentlige Post-Intrader, ligesom hidtil, vedblive at hæves af Regjeringen.

Da Paket-Farten ikke længer er kongelig, have Paketterne ophørt at være Orlogsmænd, og de føres derfor i Regelen ikke længer, som forhen, af Officierer af Marinen. Paa de fleste Steder have imidlertid hine Skibe erholdt samme Fritagelse for Afgifter m. m., som tidligere var Orlogs-Paketterne tildeel, og navnligen er dette Tilfældet paa de danske Øer, hvor det væsentligen maa tilskrives General Scholtens Bestræbelser, at Hoved-Routen er kommen til at berøre St. Croix, og at St. Thomas er bleven giort til Foreningspunktet saavel for de Dampskibs-Linier der forbinde de østlige Øer, som og for Damp-Communicationen lige fra Curaçao til Surinam. For at lette Indløbet til St. Thomas Havn er det, med nærmest Hensyn til disse Damp-Forbindelser, blevet besluttet at oprette et Fyr paa Pynt-Batteriet, det saakaldte Frederiks Batteri, en Foranstaltning, der væsentligen maa komme Skibsfarten i det Hele tilgode, ligesom det og, til Veiledning for Dampskibene, er blevet paatænkt at etablere Fyr-Lanterner saavel ved Vestenden, som ved Christiansted, hvilken sidste især ikke vilde være uden Vigtighed for de imellem Øerne farende Smaa-Fartøier.

Den 1ste og den 15de i hver Maaned (med mindre denne Dag skulde indtræffe paa en Søndag) ville Breve blive expederede fra London til Falmouth; Dampskibets Afreise vil umiddelbar afhænge af disses Indtræffen til bemeldte Havn, og Posternes Afgang fra England 2 Gange om Maaneden er saaledes uden Forandring vedbleven.

Dampſkibet anløber først Corunna eller Ferroll, hvor det fornyer ſit Kul-Forraad. Det anløber dernæſt Madera, og det antages at ville naae Barbadoes 16 Dage og 16 Timer efter dets Afreiſe fra England. Fra Barbadoes fortſætter dette, eller et andet ventende Dampſkib, Reiſen over St. Vincent, Granada og St. Croix, til St. Thomas; det ankommer hertil 19½ Dag efter Afreiſen fra Falmouth; under dets 4 Timers Ophold i St. Thomas indtages Kul; det anløber dernæſt Turks-Island (Great-Key), norden for St. Domingo, det egentlige Central-Punkt for den hele veſtindiſke Communication, derpaa Nasſau i Bahama-Gruppen, hvor Paſſagerer og Breve modtages fra Havannah og fra den hele mexikanſke Bugt; det indtager dernæſt Kul paa Bermudas, anløber Fayal paa Azorerne, og ventes at indtræffe i Falmouth 41 Dage efter Afreiſen, efter at have gjennemløbet en Veilængde af 2,320 Danſke Miil, og ſaaledes fuldført det hele Kredsløb, der danner den ſtore Aare i det etablerede Forbindelſes-Syſtem.

Maximum af Dampſkibenes Fart bliver beregnet til 10½ Miil, Minimum til 8. Medens ſaaledes Hurtigheden fra Falmouth til Corunna er beregnet til 8½, er i Paſſaten den ſtørſte Fart, 10½ Miil, antaget. Fra Bermudas til Azorerne er antatage 9½, fra Fayal til Falmouth 9.

Med denne Dampſkibenes Hoved-Route, ere Side-Forgreninger ſatte i Forbindelſe, der kunne ſiges, over hele Veſtindien — ſaavel imellem de forſkiellige Punkter paa Faſtekyſten, ſom imellem Øerne — at bringe en ſtadig Damp-Poſtgang tilveie, 2 Gange om Maaneden. Diſſe Poſt-Linier lade ſig vel ikke klart opfatte uden et Kaart, imidlertid vil følgende korte Forklaring give et tilſtrækkeligt Begreb om dem.

Ved den engelſke Pakets Ankomſt til Barbadoes, afgaaer ſtrax et færdigtliggende Dampſkib over alle Luvarts-Øerne, St. Lucie, Martinique, Domingo, Guadaloupe, Antigua, Montſerrat, Nevis, St. Kitts, Tortola til St. Thomas. Det ankommer hertil nogle Timer førend ſelve den engelſke Paket, hvis Vei over St. Vincent, Granada og St. Croix, er bleven noget forlænget.

I St. Thomas opholder hiint Dampskib sig ikkun 2 Timer; det afgaaer herfra til St. Juan paa Porto-Rico, og vil indtræffe paa Turks Island tidsnok, for at kunne aflevere sin Postsæk til den hiemvendende Paket, der, som tidligere forklaret, over Nassau og Bermudas, vil fortsætte sin Reise. Dampskibet, vi her omtale, vil derefter over Mayaguez og Ponce, vende tilbage til St. Thomas, hvor det denne Gang forbliver 3 Dage og indtager Kul. Det afgaaer herfra over alle Luvarts-Øerne, og vil paa den 15de Dag atter vende tilbage til Barbadoes.

Foruden dette Dampskib afgaaer ligeledes fra Barbadoes, Dagen efter den engelske Damp-Pakets Ankomst, et andet Dampskib til Tobago, Demerari, Berbice og Surinam. Dette Dampskib, der har den mindste Vei at tilbagelægge, omtrent 325 danske Mile, vender efter nogle Dages Ophold atter tilbage ad samme Vei, for, ved den nye Pakets Ankomst, atter at være færdig til at foretage den Reise, som efter Tour maatte tilfalde det.

I den østlige Deel af Vestindien er endnu en tredie Communications-Linie etableret, hvis Udgangspunkt er Granada, hvorfra altsaa, ved den engelske Pakets Ankomst, et Dampskib vil afgaae til Trinidad, la Guayra, Porto-Cabello, Curaçao, Mayaguez, St. Juan og St. Thomas. Her forbliver det 10 Timer og indtager Kul om fornødent, og vender derpaa tilbage over St. Croix, Curaçao, og langs Fastekysten, ligesom paa dets Udreise.

Foruden disse østlige Linier, skeer fra Turks-Island Communicationen med Jamaica, den vestre Deel af Fastekysten, og Panama, ved et Dampskib, der ved den engelske Pakets Ankomst afgaaer til Cap St. Nicolas paa St. Domingo, St. Jago paa Cuba, Kingston paa Jamaica, Carthagena, Chagres, Puerto St. Juan de Nicaragua, hvorfra det over Kingston, St. Jago og St. Nicolas, atter vender tilbage.

Syd-Amerikanske-Kysten, fra Curaçao til Carthagena, bliver da atter sat i Forbindelse ved Seilskibe, der anløbe Bahia-Honda, Maracaibo og St. Martha, hvorved Breve i Carthagena ville kunne

haves et Par Dage tidligere, end om de skulde blive nødsagede at gaae over Jamaica.

Et andet Dampskib afgaaer ved Pakettens Ankomst, fra Turks-Island til Havannah, hvorved Breve directe afsendes til dette Sted. Fra Havannah afgaaer hiint Dampskib til Belice i Yucatan, hvorfra det over Havannah og Nassau vender tilbage til Udgangspunktet Turks-Island.

Disse intercoloniale Forbindelser ville sees at beskiæftige 5 Dampskibe, 2 nemlig, der forgrene sig fra Hoved-Routen i Barbadoes, 1 i Granada og 2, der danne Brancher fra Turks-Island. 4 andre have Havannah til Udgangspunkt, og medens 2 af disse, i modsat Retning, befare den mexikanske Bugt og anløbe Ny-Orleans, Tampico og Vera-Cruz, bringe de tvende andre en stadig Forbindelse tilveie langs Nord-Americanske Kysten, fra Havannah til Halifax, hvilken Route regnes at ville medtage 30 Dage, og paa hvilken de anløbe Nassau, Savannah, Charleston og Ny-York.

Ved disse Skibes Anløben af Nassau, ere disse Linier, og Communicationerne i den mexicanske Havbugt, satte i directe Forbindelse med den store Linie til Europa, og det Hele danner saaledes et af mangfoldige Led sammensat System, der slutter Vestindien saavel til Europa, som til Nord-Amerika, og hvis Følger, som tidligere antydet, kunne anses at maatte blive af høieste Betydning for disse Landes Velvære og fremtidige Udvikling.

Sammenlægger man Dampskibenes Tal, vil man finde at 9 ere beskiæftigede i Vestindien. Paa lidet nær ville 3 bestandig være paa den store Route til og fra England, beregnet at ville vare 41 Dage, og et fierde maa saaledes i Falmouth ligge seilklart omtrent ved den Tid, at det hiemvendende Dampskib indtræffer. Af det hele Antal, 14, ville altsaa stedse tvende overligge i England, enten færdige til at remplacere med i Ulykkestilfælde, eller for at modtage saadanne Reparationer, som fortsat Brug maatte giøre fornøden. Alle hine 14 Dampskibe ere af eens Størrelse og Kraft. Bestemmelsen er ingenlunde at binde dem til noger

bestemt Station, men tourviis at lade dem forrette Tieneste, enten som Paket directe fra Europa, eller og paa hvilkensomhelst anden Linie inde i Vestindien, og de ville paa denne Maade, med visse Mellemrum, alle komme til at vende tilbage til England, hvor da det nødvendige Eftersyn og Reparation vil kunne finde Sted.

At adskillige, dog mindre væsentlige, Bestemmelser endnu staae tilbage at tage, er let forklarligt af den hele Entreprises Beskaffenhed. Med Hensyn til den udgaaende Pakets Anløben af Corunna og Madera, er saaledes endnu intet bestemt afgiort, om det end maa antages for høist sandsynligt, at disse fremtidigen ville blive regelmæssige Anløbspunkter, helst da den spanske Regiering, med Hensyn til det første Sted, har yttret Beredvillighed til at tilstaae Compagniets Dampskibe Lettelser, imod at de paa Udreisen anløbe en af dens Havne. Ogsaa har Compagniet udtalt den Hensigt, ved Seil-Skibe, at bringe en Paket-Forbindelse istand imellem Madera og Fayal hver 14de Dag, hvorved en regelmæssig hiemvendende Postfart vilde blive bragt tilveie fra Madera; dog er denne Fart endnu ikke bleven etableret. Slutteligen synes ikke endnu nogen endelig Bestemmelse at være bleven tagen med Hensyn til Kul-Oplagenes Fordeling inde i Vestindien. Indtil videre er det Granada, St. Thomas, Kingston, Havannah, Demerare, Halifax og Bermudas, der ere blevne udseete som saadanne, dog er det rimeligt, at Spørgsmaalets endelige Afgiørelse vil komme til at beroe paa Resultatet af de Kul-Miners Undersøgelse, som man for kort Tid tilbage har været saa heldig at opdage i Venezuela, i liden Afstand vesten for Porto-Cabello. Findes Kullene der at være i tilstrækkelig Mængde, og af fornøden Godhed til Brændsel for Dampskibene, da er det naturligt at denne Omstændighed væsentligen vil komme i Betragtning, og et saadant Fund vil da i høieste Grad være fordeelagtigt for Compagniet, der ellers fra Europa vil blive nødsaget til at foranstalte Kul-Forsendelser. Ligeledes er det udenfor al Tvivl, at hine Miner da ogsaa vilde have en overordentlig Indflydelse, ikke alene paa den fortsatte Udvikling af de vestindiske Damp-Forbindelser,

men og muligen paa selve Sukker-Productionen, idet nyere Undersøgelser have viist, at for Tiden ikke mindre end 30 til 40 pCt. af hele Vestindiens Sukker-Frembringelse ved det nu brugelige Magas-Brændsels Anvendelse, blive fortærede under Sukker-Kiedlerne, et Onde, der ved Brug af andet Brænd-Material i Koge-Husene, og ved hensigtsmæssig Behandling af de udpressede Ror, viistnok for en Deel maatte kunne afhiælpes.

Betragter man nærmere St. Thomas og dens Forbindelser, da have vi alt viist, at Reisen dertil fra Falmouth vil kunne giores paa 19½ Dag. Tilbagereisen vil medtage een Dag mere, lidet mindre end 20½ Dag. Skade for Samfærdselen er det kun, at Pasfagen er sat noget høiere end tidligere, om end den kortere Reise og den endnu større Fordeel, forud at kunne beregne sin Ankomst, maa antages, fuldkommen at opveie denne Fordyrelse, der kan anslaaes fra 20 til 25 pCt. Pasfagen til Barbadoes med Seil-Paketterne var forhen 35 £.; derfra med Dampskibet til St. Thomas 6 £, ialt 41 £ *); nu betales baade til og fra Europa 46 £, foruden Drikkepenge, 1½ til 2 £, og foruden Vinen, som Pasfagererne paa Reisen maatte forbruge. For en Tiener betales halv Kahytsfragt; for et qvindeligt Tyende ¾. For Reisetoi over 336 Pd. betales Overvægt.

Bekostningen for Breves Forsendelse er omtrent forbleven den samme; den er til og fra St. Thomas fastsat ttl 1 s. 5 d. for et Brev af ½ Unzes Vægt og derunder.

Følgende Tabel vil give en Oversigt over Pasfagens Priis fra St. Thomas til adskillige Punkter i Vestindiens meest forskiellige Egne:

St. Thomas til St. Croix	1 £ 10 s.;	tilbage	1 £ 10 s.
. . . . Carthagena	20 „	. .	22 „
. . . . St. Martha	18 „	. .	20 „
. . . . Maracaibo	14 „	. .	15 „

*) Fra Barbadoes til St. Croix var Pasfagen 6 £ Sterl; — til St. Thomas udentvivl ½ eller 1 £ Sterl. høiere. Udg. Anm.

St. Thomas til	Curaçao . . .	8 £;	tilbage 10 £.
. . . . .	Porto Cabello . .	9 „	. . 11 „
. . . . .	La Guayra . .	11 „	. . 12 „
. . . . .	Trinidad . . .	16 „	. . 15 „
. . . . .	Barbadoes . .	8 „	. . 7 „
. . . . .	Porto Rico . .	3 „	. . 3 „
. . . . .	Havannah . .	15 „	. . 16 „
. . . . .	St. Yago de Cuba	10 „	. . 11 „
. . . . .	Jamaica . . .	12 „	. . 13 „
. . . . .	Ny Orleans . .	24 „	. . 26 „

Forskiellen, som man paa de fleste Linier vil see finder Sted, imellem Prisen for Hen- og Tilbagereisen, beroer paa den større Lethed man har ved at begive sig med Seilskibe til Steder der ligge i Læ af Udgangspunktet, af hvilken Concurrence Priis-Nedsættelse maa blive en naturlig Følge. Ogsaa over Passagens Priis, paa Hoved-Linierne fra England og fra Halifax, kunde muligen nedenstaaende korte Oversigt ikke være uden Interesse.

England til			Halifax til		
Corunna	12 £;	—	Ny-York	8 £;	tilbage 8 £
Madera	24 „ tilbage 25 £	—	Charleston	14 „ . .	14 „
Barbadoes	42 „ . . 47 „	—	Havannah	26 „ . .	26 „
Trinidad	45 „ . . 49 „	—	Ny-Orleans	33 „ . .	33 „
Surinam	48 „ . . 42 „	—	Tampico	40 „ . .	42 „
La Guayra	49 „ . . 52 „	—	Vera-Cruz	38 „ . .	40 „
Curaçao	50 „ . . 52 „	—	Jamaica	34 „ . .	34 „
St. Thomas	46 „ . . 46 „	—	Chagres	42 „ . .	42 „
Jamaica	52 „ . . 52 „	—	Carthagena	40 „ . .	42 „
Carthagena	56 „ . . 56 „	—	Porto Rico	31 „ . .	31 „
Chagres	58 „ . . 58 „	—	Curaçao	37 „ . .	37 „
Havannah	54 „ . . 54 „	—	La Guayra	38 „ . .	38 „
Vera Cruz	62 „ . . 62 „	—	Barbadoes	37 „ . .	37 „
Tampico	62 „ . . 62 „	—	Trinidad	39 „ . .	39 „
Ny-Orleans	57 „ . . 57 „	—	Surinam	44 „ . .	44 „
Charleston	55 „ . . 48 „				

Afstanden fra Falmouth til Liniens længstbortliggende Punkt, Vera-Cruz, kan anslaaes til 1250 Danske Miil. Passagen derhen vil man see at være 62 £, og for et enkelt Brev til dette Sted er Portoen fastsat til 2 s. 3 d. Sammenlægger man de Distancer, som Compagniets Dampskibe hver 14de Dag paa deres forskiellige Router tilbagelægge, da finder man, at denne Linie udgiør imellem 7 og 8000 Mile, henved 1½ Gang Jordens hele Omkreds, og for at tilveiebringe den regelmæssige og hurtigere Postgang, som vi i det Foregaaende have beskrevet, giennemløbe saaledes Royal mail steam packet company's Dampskibe aarligen en Strækning der kan regnes liig med Jordkredsen 32 Gange.

Gienlyd fra 1801.

Da jeg for flere Aar siden fandt mig foranlediget til at tage til Gienmæle imod de Angreb som dengang bleve giorte paa Søetaten, maatte jeg nødvendigviis blive opmærksom paa, hvorlidet fyldestgiørende de Skildringer vare, man havde om Slaget paa Rheden den 2den April 1801. Jeg besluttede, ved Leilighed at afhiælpe dette Savn, og begyndte at samle Materialier hertil; men selve Udførelsen opsatte jeg indtil det nu er forsildigt, da Selskabet for Trykkefrihedens rette Brug, i Folke-Calenderen for 1842, har bekiendtgiort en Beskrivelse om dette Slag, udarbeidet af Hr. Cand. theolog. Allen.

Jeg siger, at det derved er blevet for sildigt at udgive nogen anden Beskrivelse over Slaget; men ved denne Yttring forstaaer jeg ikke, at jeg tiltræder den ubetingede Roes, de offentlige Blade have ydet denne Skildring. Jeg betragter den som meget god, som ypperlig, hvad angaaer den folkelige, livlige, enthusiastisk-patriotiske Aand, i hvilken den er affattet, denne er ganske paa sit Sted i en Folke-Calender, og jeg bekiender gierne at dette saa aldeles finder Gienklang i mit, som det forekommer mig det maa

finde den i ethvert dansk, Bryst. Ogsaa i historisk Henseende finder jeg Skildringen, forsaavidt den ikke angaaer selve Begivenheden, priisværdig, i det den nemlig klart viser, hvorlunde det i 80 Aar rolige Danmark, ved disse 4 Timers Kamp, pludseligen bragte sig selv og hele Europa til Bevidsthed om den Kraft der boede i det, og derved ikke allene tog en høiere Plads i Staternes Række, men tillige godtgiorde, at Statsforfatningen ingenlunde havde medført nogen Slappelse i Kraften. Hvad derimod selve Skildringen af Slaget angaaer, da tilstaaer jeg gierne, at denne ikke har tilfredsstillet mig. Det er ganske naturligt, om jeg seer og bedømmer dette fra et militairt og nautisk Standpunkt, som ikke er Forfatterens; men udelukker jeg endog ethvert militairt Raisonnement, saa forekommer det mig dog, at Sætninger som disse: at Indfødsrettens Mandskab, da Chef og Næstcommanderende vare faldne, medens de vedbleve at fyre paa Fienden, sendte Bud iland til Kronprindsen, der opholdt sig paa Nyholm, for at forlange en anden Anforer — at de Engelske tilbageleverede 1700 Fanger uden Løsepenge," og flere, ere i den Grad besynderlige, at Enhver maa blive opmærksom herpaa. Jeg antyder derfor ikkun blot løseligen disse Feil, førend jeg gaaer over til det Hovedpunkt, som har bevæget mig til at skrive disse Linier, og som jeg agter at bestride, deels imod Forfatteren, men fornemmelig imod Selskabet for Trykkefrihedens rette Brug.

Fortællingen om Slagets Gang leder mig til følgende Bemærkninger:

Vinden var S. S. O.; Fiendens Fregatter og Brigger kunde derfor ikkun eengang, saaledes som Bardenfleth ogsaa fortæller, løbe langs Linien, sydfra, nordefter, og skyde i Aabningerne, og denne Ild kunde umuligen komme agter og forind paa de danske Skibe. Efter Hr. Allens Forklaring skulle de sydligste Skibe, Provestenen og Vagrien, have fegtet længere end de nordligere Skibe, og han siger, at Ilden ophørte efterhaanden synderefter: dette modsiges af Commandeur Fischers officielle Rapport, der udtrykkeligen anforer, at den danske Ild successive ophørte synderfra og nordefter.

Ligesaa bestemt anfører Southey, at den danske Linies Ild Kl. 2½ havde ophørt syndenfor Nelsons Flagskib, men derimod ikke nordenfor, og han nævner udtrykkeligen, at Siælland var det af de danske Skibe som sidst strøg. Lassens Fortieneſter paa denne Dag bleve ikke upaaskionnede*), hvorimod Hr. Allen gior hans Næstcommanderende, Capitainlieutenant R. Rafn Uret, ved alder les at tie om ham, og at overdrage hans Post til Lieutenant M. Bille: disse tvende Officierers Opførsel var, ifølge Lassens Beretning, i enhver Henseende lige udmærket og roesværdig; men at Rafn var den Næstcommanderende er udtrykkeligen anført i Rahbeks Somands Tidsfordriv, hvilken Hr. Allen nævner iblandt sine Kilder, ligesom det ogsaa kunde sees af den officielle Collegial-Tidende Nr. 14 for 1802. Dannebroges Tab er angivet efter Rapporten, men dog ligesaalidt som Vagriens rigtigt, hvilket jeg senere ved Tabellen skal godtgiore.

Southey, Nelsons udmærkede Historiograph, tillægger Parkers Signal, til at ophøre med Slaget, den allerædleste Bevæggrund, og bemærker udtrykkeligen, at han har havt Leilighed til, paa det allerbestemteste at overtyde sig herom, og at han med Glæde lader Admiral Parkers Bevæggrund vederfares Ret. Dette borde ikke forties ved Fortællingen af Begivenhederne.

Fortællingen om Alt, Linieskibet Siælland angaaende, trænger til at berigtiges: den officielle Rapport hiemler Hr. Allen Ret til at sige, at Tougene bleve overskudte; men dog er det urigtigt,

---

*) Han fik i 1802 Commandoen af Flaadens skionneste Fregat, Nota, den første som udsendtes efter Slaget, og den største danske Fregat der nogensinde har været i Soen, til Middelhavet. Efter egen Ansøgning blev han i 1806 Indrullerings-Chef i Frederikshald, hvorfra han i 1813, ved Rigernes Adskillelse, vendte tilbage paa Pension til Danmark. Det Antal Officierer, man saae i hans Lighed, godtgiorde, at Marinen ei havde glemt hans Færd paa Prøvestenen. Iøvrigt var han ikke iblandt de Officierer, Fischer specielt anbefalede efter Slaget; disse vare ikkun 3, nemlig Holsten, Rothe og Uldall, netop de 3 eneste af de der Fegtende som ogsaa siden bleve Medlemmer af Admiralitetet.

thi jeg har Skibets Commando-Protocol liggende for mig, hvilken indeholder Chefen, Capitain Harboes forskjellige Rapporter, af hvilke jeg vil uddrage, især da Hr. Allen ikke engang har nævnet Chefen for dette Skib, der leed meest af Alle og hvis Tab af Døde og Saarede var med lige Besætning mere end dobbelt saa stort som Prøvestenens*). Kl. imellem 2 og 3, da Skibet var næsten ødelagt, 160 Døde og Saarede, 27 Grundskud, en Mængde Kanoner demonterede, alle Raperter forskudte, hele Bagbord-Side og Bougen aldeles sønderskudte, Masterne faldefærdige, Underræerne nedskudte, 7 Kugler igiennem Fyldekammeret ɔc. og Flaadebatteriet Nr. 1 drevet ombord i Skibet, kappede Capitain Harboe Tougene, i det Haab med S. S. O. Vind at drive udenom Trekroner ned imod Stubben, under Beskyttelse af Defensionens endnu friske nordre Fløi. Da han imidlertid saae, at dette ikke vilde kunne lykkes, lod han, for ei at drive for Trekroner og genere Batteriets Ild, Pligten falde paa 8 Favne Vand og stak da ud herpaa indtil Skibet var fri af Hiælperen, saa at det var ude af Veien for dette Skibs Ild; og blev derefter fra Siælland atter skudt med enkelte endnu brugelige Kanoner paa underste Batterie. Skibet var altsaa ikke paa Grund, saaledes som viist paa Hr. Allens Plan, der ikke er noiagtig, hvilket vil erfares ved Sammenligning med den i 1840 fra Sokaart-Archivet udgivne Plan over Rheden. Et Linieskib kan ei komme til det Sted paa Revshalen, hvor Siælland er betegnet at have staaet; og paa dette Sted vilde det ikke alene have været beskyttet af Batteriet Trekroner, men tillige af den krydsende Ild af de friske Linieskibe Danmark og Trekroner, hvorimod det laa flot østenfor Batteriet ude af Skud fra disse Skibe. Da Fiendens Ild imidlertid endnu vedblev med Heftighed og Skibet ei længer

*) Siælland og den lille Charlotte Amalia havde til Modstandere de to 74 Kanon Skibe Ganges og Monarch, hvilket sidste Skibs Tab af Døde og Saarede angives til 210, som ikke alene er det største Tab som noget Skib leed i dette Slag, men meer end noget engelsk Linieskib mindes nogensinde at have tabt.

kunde forsvares, blev Flaget strøget, ikke nedskudt. — Strax efter ophørte Slaget aldeles, hvilket foranledigede at Vimplen ikke blev strøget, hvorimod man strax gik i Værk med at kaste Krud og Skarp overbord. Det brændende Dannebrog drev forbi og sprang et Par Kabellængder længer nordpaa. Lieutenant Daniel Bille kom ombord med Ordre fra Kammerherre Bille at fornagle Kanonerne, hvilket strax blev udført. Et engelsk Fartøi med en Officier kom ombord, men lod sig afvise med den Besked, at Vimplen ikke var strøget. Lieutenant Didrichsen sendtes efter Fartøier fra Land, med hvilke alle Døde og Saarede bleve bragte ind. Lieutenant Hoppe sendtes Kl. 11 Aften med Rapport om Tilstanden til Kammerherre Bille, da Commandeur Fischer vidstes at være saaret; han bragte Ordre, ikke at brænde Skibet saa nær ved Batteriet, men at bierge det tilbageblevne Mandskab naar Fienden nærmede sig Skibet, samt næste Morgen at rapportere til Commandeur Fischer. Om Morgenen kom engelske Fartøier og bordede om Styrbord, medens Harboe forlod det værgeløse Skib om Bagbord med hele Besætningen. Historien hos Southey, om dette Skibs Besættelse, er saaledes en Fabel; det havde strøget i Slaget, var altsaa lovlig Priis; men da det først blev besat d. 3die, kunde det synes besynderligt, at de Danske ikke heiste igien og om Natten slæbede Skibet indenfor Kronerne, da de dog havde 11 Kanonbaade der særdeles egnede sig hertil. Disse Fartøiers Ubrugbarhed, saavel under Slaget som især her, og endmere da de engelske Linieskibe vare ragede paa Grund, lader sig imidlertid godt forklare med et Factum som Hr. Allen ei anfører, det nemlig, at de ingen egen Besætning havde, men ikkun Chefer og Regnskabsførere. Iøvrigt vare de underlagte Kammerherre Billes Overcommando, for at besættes fra hans Division (2 Linieskibe, 1 Fregat og 2 Brigger) hvortil vilde udfordres over 700 Mand af de 1800 Divisionen vel omtrent har havt. Da Fischer saae, til hvorliden Nytte de vilde blive i et Slag af den Art, at deres Ødelæggelse deri var vis, viste han dem med god Grund ved Signal tilbage Kl. 11; men havde de havt selvstændige Be-

fætninger, vilde de efter Slaget have kunnet være til den allerstørste Nytte.

Det er bekiendt, at Bombekaſtningen fra Strickers Batterie den 1ſte om Aftenen ophørte efter Befaling af Chefen for Artillerie-Corpſet, Oberſt v. Mechlenburg, der viſtnok var undſkyldt i at anſee den for unyttig, da Afſtanden imellem Strickers Batterie og Syndre Tonde er 10,000 Fod. Man veed imidlertid at Bomberne naaede og forurolige Fienden, og ſaafremt dette bemærkedes fra Provestenen er det viſtnok meget at beklage, at Meddelelſe herom ei giordes ſtrax til Batteriet, eller til den Commanderende. Allerede d. 21de Marts var det ved Parolen forbudt Officierer og Mandſkab at gaae iland fra Defenſionen, og d. 29de blev det forbudt at lade Fruentimmer eller Uvedkommende komme ombord; men Forbindelſe med Land findes ikke forbudt, og exiſterede endog en ſaadan Ordre, ſaa kunde den jo dog aldrig gielde for et ſaadant overordentligt Tilfælde.

Endelig giør Hr. Allen Fienden Uret, naar han dividerer Tallet af vore Skibes Kanoner med 2 uden at giøre det tillige hos dem, der ligeſaalidt havde Leilighed til at doublere ſom vi.

Og nu, efter disſe flygtige Bemærkninger, til det Punkt der alene har fremkaldt disſe Linier.

I enhver hidtil udkommen Beſkrivelſe over Slaget var, ſaavidt mig bekiendt, General-Adjudant Lindholm omtalt med ſommelig Agtelſe, omtrent ſom alle hans fegtende Kammerater. Southey, der ganſke aabenbart har læſt Correſpondancen imellem ham og Nelſon, omtaler ham meeſt, og fremhæver den Hoiagtelſe og Hengivenhed Nelſon bar for ham. Ikkun hentyder han paa, at Nelſon, for at vinde Tid, ſik Lindholm til at gaae ombord til Parker, imedens han ſendte Capitain Theſiger iland med hans andet Brev til Kronprindſen. Med disſe Data for ſig er det at Hr. Allen nedſkriver ſolgende Sætning:

Som Parlamentær fra danſk Side, med Fuldmagt til at ſlutte en forelobig Vaabenſtilſtand, ſendtes General-Ad-

Ifr. Sødenlan
d 3 Aug.
No 885.

judant Lindholm, en Hofmand, der ingen Kundskab havde til, hvad Modstand der endnu kunde giøres.

Man behøver neppe at være Militair for at indsee, at det ikke er en Parlementair, men derimod den der sender en Parlementair, der har at bedømme den Modstand der endnu kan giøres; endvidere er det vel ogsaa indlysende, at den Officier, der, ved at blive udnævnt til den høitbetroede Post, Kongens General-Adjudant, kommer til Hoffet, ei af den Aarsag bliver uskikket til at bedømme de Ting der angaae hans Fag, og hvad Lindholm selv angaaer, da var han i det Øieblik, her omtales, Chef for Orlogskibet Ditmarsken, der laa under Equipering indenfor Bommen. Det er altsaa overflødigt at vise, at der ikke er nogen Mening i denne Sætning, thi dette kan Enhver indsee; men jeg vil derimod strax gaae over til at bevise, at den hele Sætning er blottet for Sandhed, og at Forfatteren heri er aldeles vildfarende.

Jeg har liggende for mig alle General-Adjudant Lindholms egenhændigt skrevne Documenter, denne Sag angaaende. De ere høist fuldstændige, i den fuldkomneste Orden, deelte i 3 Afdelinger, nemlig:

1) Hans d. 8de April 1801 sluttede Beretning om alt hvad han har foretaget fra d. 2den til d. 7de April.
2) Indholdene af den d. 9de April imellem ham og Generalmajor Walterstorff, som danske, Vice-Admiral Nelson og Oberst Stewart, som brittiske Commissarier, sluttede Vaabenstilstand.
3) Hans Correspondance med de engelske Admiraler Sir Hyde Parker, Lord Nelson og C. M. Pole fra d. 4de April til d. 5te Julii 1801, med tilhørende Bilager.

Det første af disse Documenter begynder saaledes: „D. 2den April Kl. 10½ F. M. attaquerede Lord Nelson med 12 Orlogskibe og adskillige Fregatter, Gun-Brigs og Bombarderer, den danske Defensionslinie, som bestod af 18 ärmerede Fartøier; 5 af dem seilede ind og søgte Beskyttelse indenfor Trekroner, og 13 bleve erobrede efter et ærefuldt Forsvar af 4½ Time. Kl. 3 sendte

Lord Nelson en Parlementair i Land med et Brev; paa Overskriften stod: Til den danske Regiering. Da Brevet var skrevet i en ubestemt Tone, saa blev jeg, Generaladjudant Lindholm, sendt ombord til Lord Nelson for at høre hans Mening og spørge om Aarsagen til Parlementairens Sendelse. Lord Nelson svarede mig, at Menneskelighed alene havde bevæget ham til at sende den. Han udlod sig om adskillige politiske Ting, hvorfor jeg bad ham at give mig sine Tanker skriftlig; han skrev strax et Brev til Kronprindsen, men bad mig siden at gaae ombord til den Høistcommanderende af Flaaden, Admiral Sir Hyde Parker. Jeg foer da iland og bragte Brevet til Kronprindsen, som befalede mig at fare ombord til Admiral Parker, at forsikkre ham: at fiendtligt Angreb af en engelsk Flaade var høist uventet for Danmark, der ikke havde noget fiendtligt ifinde imod England, ikkun havde rustet da England truede det, og hvis Udrustning blot var til Forsvar og ikke til Angreb; endelig at Danmark samtykkede i en Vaabenstilstand for at underhandle denne Sag angaaende. Admiral Parker sagde, at den eneste Maade hvorpaa han kunde indgaae en Vaabenstilstand var: at Danmark strax indgik en Alliance med England og fratraadte den armerede Neutralitet. Jeg svarede ham, at dette var et vigtigt Forslag, som jeg vilde meddele min Regiering, men jeg bad Admiralen at tillade mig at sige som min private Mening, at dersom Danmark gik ind paa dette Forslag, da udsatte det sig for meget farligere Fiender end det nu havde, da nemlig Rusland, Preussen, Sverrig og Frankrig vilde blive dette. Admiral Parker forsikkrede mig, ligesom Lord Nelson, hvor ondt det gjorde dem at være nødte til Blodsudgydelse, at mange brave Danske og Engelske paa denne Dag havde mistet Livet, istedenfor at disse to Nationer, der havde saameget tilfælleds med hinanden, borde være Venner og bestandigt forenede; Admiralerne ønskede og haabede snart at see en saadan Forening tilveiebragt. Jeg sagde Admiral Parker, at jeg Dagen efter om Morgenen skulle indfinde mig ombord og medbringe de Forslag min Regiering agtede at giøre."

„Fredag den 3die April Kl. 8 gik jeg ombord til Admiral Parker; Kammerherre Steen Bille fulgte med. Grev Bernstorff havde mundtlig givet mig Instruction, hvad jeg i Regieringens Navn skulde sige, og da dette var for vidtloftigt at erindre, saa skrev jeg det op; det var omtrent dette ꝛc."

Hertil har jeg nu fulgt Lindholms Ord; at giøre dette fremdeles vilde blive altfor vidtloftigt og, som jeg mener, overflødigt, da der i det Foregaaende vistnok ligger fuldgyldigt Beviis for hvor ugrundet Hr. Allens Beskyldning er. For Historiens Skyld vil jeg imidlertid give en Skizze af Underhandlingen, der ingenlunde var uninteressant, og som gik for sig under Forhold, der forgiæves søge deres Mage i Krigs-Historien.

Grev Bernstorff lod mundtligen meddele, at Danmark var villig til at fornye de tidligere venskabelige Forhold med Storbrittanien, naar den engelske Regiering hævede Anledningen til Uenigheden ved at frigive de danske Skibe, som laae under Embargo i engelske Havne, dog uden at Danmark brød nogen af de Tractater, der nu existerede imellem det og andre Magter, da disse ei vare stridende imod dets Tractater eller venskabelige Forhold med England. Naar England gik ind herpaa, vilde Kongen af Danmark med Glæde ved sin Mægling søge at standse den ulykkelige Krig i Norden og fornye Fred og Venskab mellem Storbrittanien og Østersøes-Magterne.

Da Lindholm havde forelæst Admiral Parker dette paa Engelsk, bad Admiralen om Papiret og erholdt det med den udtrykkelige Bemærkning, at dette ei var en ministeriel Note, men en blot Notiz for Hukommelsen. Han sendte derpaa strax Bud efter Lord Nelson, hvem han sagde han vilde foreslaae at gaae i Land til Kronprindsen, for at høre Hans Kongelige Høiheds Forslag. Lord Nelson var ved sin Ankomst strax villig hertil og Kammerherre Steen Bille gik derpaa iland for at anmelde ham, hvorimod Lindholm fulgte Lorden først ombord i hans eget Skib og derfra iland. Efter Audiencen var han til Taffels hos Hs. Kongl. Høihed Kronprindsen, og gik tilbage ombord om Aftenen Kl. 7.

Generalmajor Walterstorff og General-Adjudant Lindholm bleve da udnævnte til, som Commissarier at underhandle med Admiral Parker eller de af ham dertil Befuldmægtigede, og det blev bestemt at de i denne Hensigt skulde møde Søndag den 5te April, Kl. 9 Morgen, ombord i Orlogskibet London.

Underhandlingerne fortes med begge Admiralerne; begyndte med Overleveringen af Brev fra Grev Bernstorff; mange Complimenter fra Admiralernes Side; mange Tak fra dansk Side, og derpaa Spørgsmaalet, hvad Lord Nelson havde forstaaet ved at sige Kronprindsen, at en Vaabenstilstand vilde kunne indgaaes, naar Danmark erklærede sig neutral, og den engelske Flaade derefter kunde anse Kiøbenhavn som en venskabelig Havn? Herpaa svarede Lorden, at saavidt han kiendte Admiral Parkers Instructioner vilde England at Danmark skulde fratræde den bevæbnede Neutralitet, en Coalition, der i England ansaaes som fiendtlig. Hertil svarede de Danske, at denne Coalition ikke var fiendtlig imod Nogen, da den ikkun var sluttet til at beskytte lovlig Handel og at den eiheller var Aarsag til Uenigheden imellem England og Rusland, der var opstaaet over Malta, længe efter at Conventionen var sluttet, og at Danmark ikke kunne fratræde den, da det derved tabte sin Agtelse i Europas Øine og udsatte sig for en Krig med Rusland. Admiralerne svarede, at Danmark ikke behøvede at frygte Rusland, naar det var Englands Allierede, der, naar Danmark stillede 10 Linieskibe, vilde forpligte sig til at sende det 20 til Hiælp. Hertil svarede de Danske, at Danmark ikke forlangte nogen Hiælp, men vilde være neutral og beskytte sig selv; det ønskede Fred, men ingen ny Krig, og allermindst vilde det vanære sig ved at forlade en Allieret, for strax derpaa at være hans Fiende. Da iøvrigt Admiralerne havde yttret, at det engelske Ministerium ønskede at see Danmark stærkt og ufvækket for at kunne tiene som Modvægt i Norden imod Rusland, saa var det jo stridende herimod, naar man søgte at paadrage det den russiske Keisers Fiendskab. Herpaa bleve Admiralerne

Svar skyldig, hvorimod Lord Nelson vidtloftigen udlod sig om den offentlige Mening i England, om 12 Millioners Dine, som hvilede paa Flaaden, og der, som Frugt af Expeditionen, vilde forlange, at Danmark bestemt udtraadte af den nordiske Coalition ꝛc. Ved Kiøbenhavn, som venskabelig Havn, forklarede Admiralerne at forstaae, ikke at deres Skibe kunde løbe ind eller reparere der, men derimod at de der kunde forsyne dem med Vand, ferst Kiød og alt Andet, som de maatte behøve; hvortil Lindholm svarede: dog ikke Tougværk, og herpaa svarede atter Lord Nelson: i en neutral Havn bør vi ligesaavel kunne kiøbe Tougværk som et Par Stromper! Ogsaa yttrede Lord Nelson, at Danmark maatte desarmere for at Flaaden kunde have Ryggen fri naar den gik til Østersøen.

Efter lange Discussioner tilstillede Admiral Parker Commissarierne en skriftlig Note til Grev Bernstorff, hvilken han kaldte sit Ultimatum; men, inden man skildtes ad, indrømmede han dog, at det vel kunde være fyldestgiørende, naar Danmark blot suspenderede sit Forhold til den nordiske Coalition under Vaabenstilstanden, og begge Admiralers i det Hele høflige og moderate Tone syntes at vise, at det virkelig var deres Hensigt at slutte Vaabenstilstand paa denne Basis.

Mandag den 6te April bragte Commissarierne et Brev fra Grev Bernstorff til Admiral Parker, der mundtligen oversatte det for Lord Nelson. Lorden erklærede sig aldeles utilfredsstillet med Indholdet, der, som han paastod, ikke var andet end hvad man tidligere havde svaret Mr. Drummond, hvorimod det var nødvendigt at Danmark udtrykkeligen erklærede, at Sammes med Rusland indgaaede Forbindelser skulde være suspenderede saalænge Vaabenstilstanden varede. De danske Commissarier forestillede, hvor nødvendigt det var for Danmark at gaae vaersomt tilværks med Keiseren af Rusland, der, naar han pludseligen erfarede, at Danmark havde suspenderet disse Forbindtligheder, uden at han foreløbigen kiendte Omstændighederne og de Offre, Danmark havde bragt, var istand til strax at erklære det Krig, og derved bringe det forøgede Fortrædeligheder istedenfor den Fred og Ro det trag-

tede efter. Denne Forklaring optog Lord Nelson meget vel; han yttrede med venlig Fortrolighed, at han indsaae det delicate i Danmarks Forhold, og at Admiral Parker og han vistnok ei vilde forlange andet af Danmark end hvad der var uomgiængeligt nødvendigt for at fyldestgiøre Parlamentet og det engelske Folk.

Underhandlingen syntes saaledes i bedste Gang, da Admiral Parker, der imidlertid i agterste Kahyt havde giort Extract af et Document, som formodentligen var hans Instructioner, kaldte Lord Nelson ind. Efter en meget lang Conference traadte begge Admiralerne ud, nærmede dem Commissarierne og Admiral Parker sagde da med Alvorlighed og Høitidelighed: Efter at have nøie efterseet mine Instructioner, finder jeg mig aldeles ikke autoriseret til at indgaae nogen Vaabenstilstand med Danmark, men jeg kan derimod strax slutte en Fred med Samme, paa Vilkaar, der kunne fyldestgiøre det engelske Ministerium. Her er, sagde han, idet han loverede et Papir til Generalmajor Walterstorff, vedtegnet hvad jeg i saa Henseende finder nødvendigt at declarere Grev Bernstorff. Generalen tog Papiret, stak det i Lommen og sagde: jeg haaber at De ikke anseer det for nogen personlig Fornærmelse, Hr. Admiral, naar jeg ikke tillader mig at læse et Papir, der angaaer en Gienstand, om hvilken jeg aldeles ikke er autoriseret at underhandle. Hans Majestæt har udseet mig, tilligemed General-Adjudant Lindholm, til at slutte en militair Vaabenstilstand, men der udfordres andre Talenter end vore til at negotiere en Handels-Tractat. Lord Nelson sagde da, at Grev Bernstorffs Noter, i det sædvanlige tvetydige diplomatiske Sprog, vare langt fra at passe til en militair Vaabenstilstand, og virkelig af ham ansaaes som fornærmende for Sir Hyde Parker. De Danske tilkiendegav deres Forundring, saavel over denne Formening, som over Admiralernes forandrede Sprog, da Lord Nelson med Alvor sagde: der maa giøres Ende paa Sagen. Instructionerne tillade ikke Admiral Parker at overlade dette til ministeriel Afgiørelse, og han kan strax give Danmark alle opbragte Skibe og dets venteligt nu erobrede Colonier tilbage, samt give Kiøbenhavn og hele

Landet deres forrige Handel igien. Lindholm spurgte: paa hvad Vilkaar kan dette skee? Nelson: ved at indgaae en defensiv Alliance med England. Lindholm: Aldrig vil Danmark eller Fyrsten, som regierer det, vanære sig ved saaledes pludseligen at vorde sine Allieredes Fiende, eller paadrage sig en ny mere fordærvelig Krig end den, hvori Staten nu er indviklet; hellere maa man beholde den Fiende man nu har. Nelson: I saa Fald maa Danmark adoptere det andet Alternativ, som er at desarmere. Commissarierne bemærkede hertil, at den russiske Keisers bekiendte Heftighed let kunde forlede ham til voldsomme Skridt, der ei tillod Danmark at udsætte sig for ubevæbnet at imodtage en russisk Flaade paa Reden i Tilfælde at Keiseren skulde finde sig fornærmet ved den indgaaede Fred. Lord Nelson sagde: Vi ville beskytte Eder! hvortil Svaret var: Vi forlange ingen Beskyttelse, men vi ville værne for os selv; den, som bærer Kaarde, Mylord, forpligter sig ikke til at bruge den til Forsvar, for at kaste sig under Andres Beskyttelse. Dersom England frygter for vore endnu ikke armerede Skibe, da kan det paralysere dem ved at indgaae en Vaabenstilstand, under hvilken Udrustningerne forblive in Statu quo; men kan intet uden en Freds-Tractat giøre Ende paa Fiendtlighederne, da kan denne til Gavn for begge Nationer bedre sluttes i London end her, thi overilet at slutte Fred kan have ligesaa farlige Følger, som ubetænksomt at begynde Fiendtligheder. Efter de af det engelske Ministerium det preussiske Hof giorte Meddelelser, troe vi desuden ikke at det længer seer den bevæbnede Neutralitet i et saa forhadt Lys, da det nemlig har viist sig tilbøieligt til at samtykke i visse af Magterne antagne Punkter. Vi gientage endelig, at vi i Menneskehedens Navn ville afslutte en militair Vaabenstilstand, efter hvilken man siden kan negotiere en passende og varig Fred.

Lord Nelson gientog, at Admiral Parker ei havde Fuld-

magt til at slutte Vaabenstilstand, men derimod Fred, paa hvilken han torde modtage Kongen af Danmarks Ratification; han tilfoiede, ikkun ved at antage et af de stillede tvende Alternativer kunde Fiendtlighedernes Fornyelse afværges. I saa Fald — svarede Lindholm med Varme — er det at beklage, at Fiendtlighederne ophørte, og jeg skal stedse anse den af Dem indsendte Parlementair, som særdeles uheldig for Danmark, naar der ei bydes os andet Valg, end imellem vanærende Vilkaar, eller at paadrage os en ny og mægtig Fiende; heller ville vi staae og falde som een Mand! General Walterstorff foiede hertil den Forsikkring, at hele Nationen, om end Englands Tragten gik ud paa dens totale Ødelæggelse, dog uforanderligen, som hidtil, sluttede sig til Kronprindsen, og med ham offrede Liv og Alt for Statens Forsvar. Han overlod imidlertid Admiralerne selv at bedomme, hvorvidt det vilde blive en Vinding for England, der efter deres eget Udsagn ikkun tragtede efter at svække Ruslands Indflydelse i Norden, om det endog skulde lykkes dem at kunne berette til England, at de havde sammenskudt Kiobenhavn, brændt Flaaden, eller maaskee dræbt Kronprindsen, hvilket vilde være en forunderlig Nydelse for Kongen, hans Onkels Hierte. Admiralerne beklagede, ei at kunne afvige fra deres Instructioner, hvorefter Commissarierne forlode dem.

Tirsdag den 7de April bragte Commissarierne Grev Bernstorffs Svar, hvilket Admiral Parker atter oversatte for Lord Nelson, der naturligviis atter var saare utilfreds med, at det aldeles ikke gik ind paa de opstillede Alternativer. Med Heftighed klagede Admiral Parker over det danske Hof, der ei havde villet modtage Hr. Vansittart i hans diplomatiske Characteer, og han vilde fremvise for dem Correspondancen imellem Grev Bernstorff og Hr. Vansittart. Commissarierne erklærede, at de ei vare komne for at forsvare Grev Bernstorff, hvis bedste Forsvar vilde findes i Hr. Vansittarts Breves Natur; de vare her alene for at slutte en militair Vaabenstilstand, uden heri at blande andre denne ikke vedkommende Sager. Iovrigt spurgte de Admiralen, om han

maaskee skulde finde det tienligst at communicere Grev Bernstorff Hr. Vansittarts Instructioner? Admiral Parker erklærede sig i Forlegenhed, da han i saa Henseende var uden Instructioner; hvorefter han henfaldt i lang, dyb og tavs Eftertanke.

Commissarierne brøde Tavsheden ved at foreslaae, at optage Underhandlingen paa den tidligere Basis, en blot militair Vaabenstilstand, overladende Freden til ministerielle Negociationer. Admiral Parker sagde, han ønskede at giøre det af Menneskelighedens Følelse, men at han derved overtraadte sine Instructioner. Lord Nelson sagde, at saafremt Admiral Parker vilde giøre dette, saa vilde han, der inderligen ønskede at see England og Danmark forligte, vist ingen Indvending giøre derimod. Admiral Parker sagde nu, at han dog ikkun kunde tilstaae Vaabenstilstanden under eet af de to Alternativer: Alliance med England eller desarmere.

Commissarierne erklærede atter, men nu paa den allerbestemteste og peremptoriske Maade, at Danmark under ingen Omstændigheder indlod sig paa Alliancen. Admiralen spurgte nu med Hensyn til det andet Alternativ, hvorvidt Flaaden i Havnen var armeret, og da dette var besvaret sagde han, at den maatte tage nogle af dens Kanoner ud. Commissarierne svarede, at dette var en Fordring, som England ei kunde giøre saafremt det vilde Danmarks Sikkerhed og Vel, og hvortil Danmark aldrig beqvemmede sig. Derimod troede de, at Admiralen i enhver Henseende kunde være fornøiet naar Danmark lovede at lade sin Flaade forblive in statu quo. Vil Kronprindsen, spurgte Admiral Parker General Walterstorff, give dette skriftligt? Generalen svarede, at uden at være bemyndiget at svare herpaa, tog han dog ei i Betænkning privatim at sige ham, at han vilde kunne faae en saadan skriftlig Declaration, ikke af Hs. Kongl. Høihed Kronprindsen, men af den danske Regiering, som jo overhovedet en saa vigtig Ting, som en militair Vaabenstilstand, nødvendigen maatte indgaaes skriftligen. Lord Nelson giorde nu et Udfald imod Grev Bernstorff og Tvetydigheden af hans Skrivelser, tilføiende, at han i Admiral Parkers Sted aldeles ikke vilde have

med ham at bestille; dette foranledigede Commissarierne til at sige Lorden, at han syntes aldeles at tage feil i Bedømmelsen af Grevens Stilling og Charakteer; hvad Greven havde tilskrevet Admiral Parker var høflige Svar paa Admiralens Breve til ham, men ingenlunde ministerielle Noter, da Greven vistnok vilde finde det upassende for sig i sin Stilling, at indlade sig i Negociationer om en blot militair Vaabenstilstand, hvis Afslutteelse Hans Majestæt Kongen havde overdraget de her tilstedeværende Commissarier.

Admiral Parkers Secretair, der imidlertid havde siddet og skrevet ved et andet Bord, stod nu op og leverede Admiralen et Papir, paa hvilket han havde opsat Udkastet til en Convention saaledes, som han, efter den mundtlige Discussion at domme, troede den kunde tilfredsstille begge Parter. Admiralen læste det og gav det til Lord Nelson, der ikkun fandt at enkelte mindre Bestemmelser noiere maatte udtrykkes, og det gaves derpaa til de danske Commissarier, der ogsaa i Hovedsagen bifaldt Udkastet, ikkun bemærkende:

1) At Udtrykket: at Danmark under Vaabenstilstanden vil suspendere Virkningen af sine Forbindelser med de øvrige nordiske Magter, noget maatte mildnes og forandres.
2) At ved Kiøbenhavn, som venskabelig Havn, ikkun skulde forstaaes, der at kunne kiøbe Livets Fornødenheder og hvad som kan tiene til Syges Pleie.
3) At det skriftlige Instrument, som aldeles militairt, skulde være kortere, saa laconisk som muligt, og aldeles ikke gives nogen diplomatisk Form, samt, netop som Følge heraf,
4) At just alle mindre, specielle Bestemmelser skulde udelades af det offentlige Document, og blot beroe paa aaben, mundtlig Aftale, eller paa privat, skriftlig Communication eller Explication, da man gienſidigen havde den Tillid til hverandre, som ærekiære Krigere, at Vaabenstilstandens Bestemmelser vilde paa begge Sider blive opfyldte paa den loyaleste Maade; endelig:

5) At Terminen, saavel for Vaabenstilstanden, som for dens Opsigelse, nu strax skulde bestemmes.

Den Aand, der gaaer igiennem disse øieblikkeligt giorte Bemærkninger, maa have funden Anklang hos Admiralerne, som bifaldt dem alle. Admiral Parker sagde, at han ansaae 4 Maaneder, med 15 Dages Opsigelse, som passende Termin for Vaabenstilstanden; endskiondt dette forekom Commissarierne at være en temmelig lang Termin, saa valgte de dog, ikke at sige et eneste Ord herimod, men at affectere en fuldkommen Ligegyldighed, ganske rettende sig efter Admiralen heri, som en Ting Danmark ansaae at være mindre vigtig*).

Admiral Parker bad nu Lord Nelson at gaae iland for at tale med Hs. Kongl. Høihed Kronprindsen, og sagde: „da disse Herrer ere To, saa ønsker jeg, at De, Mylord, med Oberstlieutenant Stewart modtager min Fuldmagt til at underhandle i mit Navn." Dette modtog Lord Nelson, saavelsom Obersten, der blev kaldt til. Man aboucherede sig nu om flere Punkter, om andre engelske Flaaders Forhold til Danmark, om Flaadens Forhold til Provindserne o. s. v. Admiral Parker haabede, at man enten gav Grev Wedel Ordre, eller strax sendte en anden Underhandler til London. Han bad at formelde hans dybeste Respect for Kronprindsen og at sige ham, at Menneskelighed, Ærefrygt for hans høie Person, og det oprigtige Ønske, at tilveiebringe god Forstaaelse imellem begge Nationer, alene havde bevæget ham til at overtræde sine Instructioner ved at indgaae en Vaabenstilstand. Endelig blev det bestemt, at Lord Nelson og Oberst Stewart skulde komme iland næste Dags Middag Kl. 12.

Her ender Lindholms første Document, og til hans Retfærdiggiørelse behøvede jeg ikke at gaae videre, men dog vil jeg af de derefter følgende uddrage de Ting, jeg troer kunne have Interesse, eller som kaste noget Lys paa Forholdene.

---

*) Heraf sees, hvor urigtigt det er naar Southey lader Lord Nelson ved Trusler tilkæmpe sig de 14 Ugers Varighed af Vaabenstilstanden.

Vaabenstilstanden blev sluttet af de 4 Commissarier, ombord i Linieskibet London, den 9de April, aldeles overensstemmende med den giorte Aftale og de danske Commissariers Paastande, ligesom den ogsaa blev indskrænket til 14 Uger, en Indskrænkning, man af det Foregaaende har seet var deres Ønske. En Mærkelighed ved den er, at Artikel 5 omtaler Kongen af Danmarks Undersaatter, som skulle udleveres, uden at bruge Benævnelsen „Fanger," thi heri ligger en Anerkiendelse af, at Slaget var et voldeligt Overfald, og ikke nogen aaben, ærlig Kamp.

Efter denne simple Fremstilling troer jeg at Enhver vil kunne bedømme, hvorvidt Danmark ved denne Leilighed blev værdigt repræsenteret, om dets Interesser bleve varetagne, og om det var de danske Underhandlere, som kom tilkort i Negociationen. Hvo der maatte ønske sig større Sikkerhed endnu, end den jeg her har kunnet give efter Lindholms Antegnelser, maa jeg henvise til Collegialtidenden Nr. 166 af 18de April 1801, der indeholder et nøiagtigt Uddrag af hvad her er fortalt, til Efterretning for Nationen, og som altsaa vel kunde have fortient at optages iblandt Hr. Allens Kildeskrifter.

Af den med Admiralerne førte Correspondance vil jeg ikkun fremhæve enkelte Steder, og slutter med den bekiendte, af Southey omtalte Correspondance imellem Nelson og Lindholm, angaaende Fischers Rapport om Slaget, som jeg troer fortiener at meddeles i sin Heelhed, hvilket hidtil ikke er skeet.

Nelsons første Breve udtrykke Tilfredshed over Keiser Pouls Død, der saameget sikkrere lod ham imødesee Freden; Anmodning at besørge Brev fra ham til Neapel; Begiæring om Pas til Hiemreise over Lübeck og Hamborg for hans Helbreds Skyld; Foræring af en Medaille over Slaget ved Nilen til Socadet-Academiet. Under 15de April skriver han: „I Henseende til Englands og Danmarks neutrale Handel, da troer jeg, at vi To skulde regulere det i en halv Time til Ære og Fordeel for begge Riger. Danmarks og Englands sande Fordeel er saa overensstemmende, at jeg siger: Gud fordømme den Minister, som søger

at adskille os og forene Danmark med Sverrig og Frankrig, dets naturlige Fiender, imod dets naturlige Ven, England." Efter under 27de April at have bedet om Tondernes Udlæggelse paa Ny, tager Admiral Parker Afsked fra Lindholm i Brev af 6te Mai, da han i Fregatten Blanche passerede Kiøbenhavn paa Hiemreisen. Samme Dag annoncerede Lord Nelson Grev Bernstorff og Lindholm, at han, istedenfor at gaae hiem, havde maattet overtage Commandoen. Brevet til Lindholm slutter saaledes: „jeg vilde hugge Hovedet af den Minister, som indgik en Tractat, der var skadelig for noget af vore Riger, thi det vilde dog tilsidst falde paa hans eget Land." Da Cadetskibet i Mai seilede til Østersoen, bragte det Lord Nelson Hilsen fra Hs. Kongl. Høihed Kronprindsen med Foræring af Frugt, Grønt og gammel Viin. Efter Tilbagekomsten fra Rusland meddeler Nelson Resultatet af hans Møde med Admiral Tchitchagoff. Snart efter sendte han Oberst Stewart for at explicere sig angaaende Vaabenstilstandens 4de Post, der efter Sigende ei skulde være eens forstaaet overalt i de danske Provindser. I Juni havde nogle engelske Officierer Spektakel paa Gaden i Kiøbenhavn, hvilket Lord Nelson syntes at ville tage høit op. Lindholm sagde ham, at han, uden at beskylde Nogen, kunde forsikre ham, at det ikke var Pøbelen, som havde begyndt Klammerie — at Stemningen i Kiøbenhavn iøvrigt var bittrere paa Grund af den til Omstændighederne lidet passende Capitulation, man i Vestindien havde foreskrevet de danske Øer, samt at Hs. Kongl. Høihed særdeles ønskede at forebygge enhver Collision, hvilket han antog lettest opnaaedes, naar de Engelske forbleve ombord indtil Freden var afsluttet. Lord Nelson gav Grønlandsfarerne fra Elben Fripas, men negtede at give en dansk Fregat det fra Norge til Kiøbenhavn. Under 16de Juni skriver han, at han har Meldinger fra Norge, at man der fra dansk Side havde handlet imod Vaabenstilstanden, samt at man i Kiøbenhavn kalfacterede, istandsatte og rustede i Flaaden. Han forlader sig imidlertid aldeles paa Walterstorff og Lindholm, og troer derfor ikke Efterretningerne, om hvilke han siger: „jeg anseer

dem for opdigtede af republikanske Canailler, der ønske at forstyrre vore Monarkier; jeg vilde ønske, at vore Konger vilde sende alle Republikanere Fanden i Vold! ꝛc." Under 18de Juni besvarede Lindholm dette med største Bestemthed, endende saaledes: „det er Hs. Kongl. Høihed Kronprindsens Charakteer, strængt at holde hvad han lover, og den danske Regiering er i hele Europa bekiendt for at være redelig imod dens Allierede og tro i at holde Tractater." Endnu samme Dag vexledes de tvende sidste Breve, hvilke jeg af den Grund vil anføre i deres Heelhed, saameget mere som de godtgiøre, hvor fuldkomment Lindholm indtil allersidst vidste at vedligeholde en kold, høflig Værdighed ligeoverfor Nelsons Lidenskabelighed, og at holde saavel ham som den mindste af hans Insinuationer behørigt fra Livet, uden i mindste Maade at lade sig blænde af den ham omstraalende Glorie.

St. George, den 18de Juni 1801.

Min Herre!

Deres Brev har giort mig lykkelig, da jeg nu med Grund kan i England modsige de infame Løgne, som man har udspredt om Danmarks Opførsel under Vaabenstilstanden. Jeg er nu bleven afløst ved Admiral Poole, som er en værdig Mand og en god Officier. Jeg haaber at seile Kiøbenhavn forbi enten i Aften eller i Morgen. Jeg tvivler ingenlunde om, at vi nu skulle giøre en varig Fred, til Trods for de franske Republikaneres Bestræbelser og Intriguer, der søge at forstyrre alle Lande; det er og deres Pligt som gode Republikanere, at hade begge Monarkierne Danmark og England. Jeg skal stedse være Deres hengivne Ven

Nelson & Bronti.

Mylord!

Jeg har i dette Øieblik havt den Ære at modtage Deres Brev. Vi havde igaar den behagelige Nyhed fra London, at Embargoen var hævet paa russiske og danske Skibe, men vi forundre os, at de Svenske ikke ere nævnte.

Dersom det britiske Ministerium vil behandle os med Ret-

færdighed, og ikke despotiſere os, fordi vi ikkun er en Magt af 2den Rang, saa kan De, Mylord, være forſikkret, at min Regiering vil være venſkabelig og oprigtig ſindet imod Storbritanien, og det gamle Venſkab, ſom i nogle Aarhundreder har beſtaaet imellem den engelſke og danſke Nation, vil igien oplives; da ſkulle vi igien give hinanden Haanden, og vi Danſke ville da glemme al den Uret, vi have maattet taale.

Jeg glæder mig, og Enhver med mig, at den engelſke Regiering igien tænker at forlige ſig med os, hvorpaa Embargoens Ophævelſe er et ſikkert Tegn. Danmarks og Norges Beliggenhed er ſaaledes, at det maa være Englands Politik, ikke at ſvække os, men endog ønſke, og bidrage til, at vor Flaade er i Stand at balancere den ruſſiſke Flaade, ſaa at Europa kan anſee den ſom et Bulværk for Øſterſøen.

Hans Kongl. Høihed Kronprindſen hilſer Dem, og ønſker Dem en lykkelig Reiſe. Da De reiſer ſaa haſtigt, gior det mig ondt, at jeg ikke perſonlig kan opvarte Dem, men ſkriftligen maa have den Ære at ønſke Dem en lykkelig Reiſe til Deres Fædreland.

Hvor jeg end er, vil jeg altid være Dem, Mylord, forbunden, og ſtedſe erindre den Høflighed, De beviſte mig i de forſkiellige Forretninger, vi have havt med hinanden.

Med den ſtørſte Høiagtelſe har jeg den Ære at henleve

Mylord

Deres ærbødige Tiener

H. Lindholm.

Correſpondancen med Admiral Poole indeholder Intet af Intereſſe, og jeg ſkrider derfor nu til at afſkrive Brevene angaaende Fiſchers Rapport. Jeg har Lord Nelſons Brev og Lindholms Svar liggende for mig paa engelſk og danſk, Lord Nelſons andet Brev derimod ikkun i danſk Overſættelſe. Uagtet jeg ſkriver for Folket, troer jeg dog at borde her holde mig til Originalerne. Lord Nelſon har nemlig beſudlet ſin Pen med et Udtryk, ſom hans værdige Biograph Southey fortier, følende dets Uværdighed, og ſom

jeg ei vil besudle min med at oversætte, og Lindholm har givet et Svar, hvis rene slaaende Kraft og Sandhed maatte tabe ved enhver Oversættelse.

St. George at Sea, 22 April 1801.

My dear Sir!

Commodore Fisher having in a public letter, giving an account to the world of the Battle of the 2d., called upon his Royal Highness as a Witness to the truth of it, I therefore think it right to address myself to You for the Information of his Royal Highness, as I affure You had this Officer confined himself to his own veracity, I should have treated his official letter with the contempt it deserved, and allowed the world to appreciate the merits of the two contending Officers. I shall make a few and very few observations on his letter; he asserts the superiority of Numbers, on the part of the British; it wil turn out if it is of any consequence that the Danish Line of Defence to the southward of the Crown Islands, was much stronger and more numerous than the British; we had only five sail of seventy four guns, two sixty fours, two fifties, and one frigate engaged; a Bomb Vessel towards the latter end threw some shells into the Arsenal; two seventy fours and one fifty four by an accident grounded, or the Crown Islands and the Elephant and Mars, wonld have had full employment, and by the assistance of the frigates, who went to try alone, what I had directed the three Sail of the line who grounded to assist them in, I have reason to hope, they would have been equally successfull, as that part of the British Line engaged. I am ready to admit that many of the Danish Officers and Men behaved as well as Men could do, and deserved not to be abandoned by their Commander. I am justified in saying this from Commodore Fishers own declaration. In his letter he states that after he quitted the Dannebrog she long contested the battle;

If so, more shame for him to quit so many brave fellows. *Here* was no maneuwring, *it was* downright fighting, and it was his duty to have shewn an example of firmness, becoming the high trust reposed in him; he went in such a hurry, if he went before he struck, which but for his own declaration I can hardly believe, that he forgot to take his broad pendant with him, for both ensign and pendant were struck together, and it is from this circumstance that I claimed the Commodore as a Prisoner of War; he then went as he sayed onboard the Holstein, the brave Captain of which did not want him, where he did not hoist his pendant; from this ship he went on shore either before or after she struck, or he would have been again a Prisoner. As to his Nonsense about victory, His Royal Highness will not much credit him. I sunk, burnt, captured or drove into the harbour the whole line of defence (to the southward of Crown Island. He says he is told that two British ships struck. Why did he not take possession of them? I took possession of his as fast as they struck; the reason is clear, that he did not believe it, he must have known the falsity of the report, and that no fresh British ships did come near the ships engaged; he states that the ship in which I had the honor to hoist my flag, fired latterly only single guns; it is true, for steady and cool were my brave fellows and did not wish to throw away a single shot. He seems to exult that I sent on shore a Flag of truce. Men of his description, if they ever are victorious, know not the feelings of humanity. You know and his Royal Highness knows that the guns fired from the shore could only fire through the Danish Ships which had surrendered, and that if I fired at the shore it could only be in the same manner. God forbid I should destroy a non-resisting Dane. When they became my prisoners, I became their protector; humanity

alone could have been my object, but Mr. Fischers Carcase*) was safe and he regarded not the sacred call of humanity.

His Royal Highness thouhgt as I did it has brought about an Armistice which I pray the Almighty may bring about a happy reconciliation between the two Kingdoms.

As I have not the names of all the ships correct, only of the thirteen, including the seven Sail of the Line which struck, remained at anchor and fell into my possession after the battle, I shall therefore be very much obliged to You for a correct List of their Names and the number of Men, if possible to be obtained, on board each, and the nnmber sent from the shore during the action.

My earnest wish is to be correct and believe me, Dear Sir, with great Esteem

Your most obedient servant
Nelson & Bronti.

Copenhagen. May 2. 1801.

Mylord!

Your Lordship has imposed upon me a very painfull task by desiring me to communicate to his Royal Highness the contents of that Letter with which your Lordship has favoured me the 22 d. of April, and in which You have trea-

---

*) Ordet er skrevet saaledes. At Lord Nelson var istand til at skrive det, og om den Mand, der i sin officielle Rapport havde kaldt ham „denne Helt", bør staae i hans Eftermæle ved Siden af Navnet Francesco Caraccioli. Jeg maatte være en Daare, om jeg vilde angribe Lord Nelson, vistnok den største Sohelt, der nogensinde har levet, men det er en historisk Sandhed, at Natten imellem den 2den og 3die April hvilede Commandeur Fischers saarede „Carcass" under hans Stander paa Batteriet Tre Kroner. „Helten", Lord Nelson, laae derimod ikke ombord i det Skib, Elephant, som førte hans Flag og som stod paa Grund under Trekroners Kanoner. Han sov, ude af Skud, ombord i St. George, imedens Elephant blev giort flot, hvilket han til sin Glæde fandt den ved sin Tilbagekomst om Morgenen, da han befalede at besætte Siælland. (See Southey.)

ted Commodore Fischer with a severity which, as a brother officer, I cannot but thiuk too great indeed.

I conceive that Your Lordship has felt a certain degree of displeasure, at that incorrectness which You have thought to find in Commodore Fischers official report, but Your Lordship did not fully consider at that moment, that he himself might have received incorrect report, a fatality to which every Commander in Chief is exposed. I flatter myself from Your Lordships welknown candour and indulgence, that You will not think it presuming in me, or contrary to the respect, I feel for Your Lordship, if I take the liberty of offering You some few observations, in vindication of the conduct of Commodore Fischer. But first le me have the honour to assure Your Lordship, that I have not communicated to that officer, Your letter of the 22d. April, and that, what I take the liberty of offering Your Lordship is absolutely my private and individual opinion.

Your Lordship thinks, that Commodore Fischer has overrated the forces, by which he was attacked, and underrated his own or that he wrongly asserts the superiority of numbers on the part of the British.

I must confess, that I am now, as I have always been, of the opinion, that the squadron with which Your Lordship attacked our southern line of defence (say all those ships and vessels lying to the southward of the Crown Battery), was stronger than that line. I will say nothing about, our not having had time sufficient to man our ships in the manner it was intended, they being badly manned both as to the number and as to the quality of their crews, the greatest part of which were landmen, people that had been pressed, and who never before had been on board a ship, or used to the exercise of the guns. I will not mention our ships being old and rotten, and not having one

third of their usual complement of officers; I will confine myself to the number of guns, and from the ships named in Your Lordships official report, and there I find that Your squadron carried 1058 guns of much greater caliber than ours, exclusive of carronades (which did our ships so much injury) also exclusive of Your gunbrigs and bomb-vessels.

Now I can affure Your Lordship, upon my honour, that, to my certain knowledge, the number of guns onboard of those 18 ships and vessels of ours which were engaged (including the small ship the Elbe, which came into the harbour towards the end of the action) amount to 626. I have not included our 11 gunboats, carrying each two guns, as a couple of them had only an opportunity of firing a few shot. Nor need I to mention the Crown battery, on which 66 guns were mounted, as that Battery did not fairly get into action, and only fired a few random shots. When Commodore Fischer left the Dannebroge, that ship was on fire, had many killed, several of its officers wounded, and otherwise had suffered much: it was, I conceive, the duty of the Commander to remove his broad pendant, to another ship, and he went onboard the Holstein, from whence he commanded the line of defence, and where he remained two hours, his broad pendant flying onboard the faid ship; when this ship was mostly disabled, the commodore went to the Crown Battery who also was under his command. He would, in my humble opinion, have been justified, from the wound he received in his head, to quit the command altogether when le heft the Dannebroge, and no blame could ever have attached for it, to his character as a soldier.

I have given myself every possible pain to be informed whether Commodore Fischers pendant had been removed before or after the ship struck, and the officers all agree

in declaring, that the broad pendant has been replaced by a Captains Pendant, both onboard the Dannebroge and the Holstein, previous to those ships hauling down their ensign, it is even remarkable that onboard the Dannebroge the man who had taken down the broad pendant, and hoisted the Captains Pendant, was killed when coming down the shrouds, and fell upon the deck with the Commodores pendant in his hand.

I do not conceive that Commodore Fischer had the least idea of claiming as a victory what to every intent and purpose was a defeat; he has only thought that his defeat was not an inglorious one, and that our officers and men displayed much bravery and firmness, against forces so superior in every respect. Your Lordships report and Your letter to me proves it. I confess, that Your Lordship took all the vessels opposed to You, except five, carrying together 86 Guns. I am of opinion with Your Lordship that 3 ships of 74 guns each would have been a hard match for the Crown Battery, but they certainly would have been forced to go away.

As to Your Lordships motives for sending a flag of truce to our government, it can never be misconstrued, and Your subsequent conduct has sufficiently shewn that humanity is always the companion of true valour. You have done more, you have shewn yourself a friend of the reestablishment of peace and good harmony between this country and Great-Britain. It is therefore with the sincerest esteem I shall always feel myself attached to Your Lordship, and it is with the greatest respect I have the honour to subscribe myself

Mylord,

Your Lordships

most obdient and most humble Servant

Lindholm.

St. George, 3die Mai 1801.

Min kiære Herre!

Jeg har igaar Aftes med Fornøielse modtaget Deres Brev, som var Svar paa mit Brev af 22de April, og jeg betænker mig ikke paa at forsikkre Dem, at dersom Commandeur Fischers Brev havde været affattet paa den mandige og høflige Maade som Deres, saa havde jeg været den sidste, som skulde have giort Anmærkning over nogle smaa Urigtigheder, som kunde være indflydt i den Høistcommanderendes offentlige Brev, og dersom Commandeuren ikke havde anført Hans Kongelige Høihed som Vidne, havde jeg ingen Bemærkninger giort over hans Brev. De har rigtigt angivet den Force, som var bestemt til at komme i Action, men nogle bleve forhindrede ved at komme paa Grund, og Fregatten Desirée undtagen, var der ingen Fregat eller Sloop, som fyrede et Skud syndenfor Trekroners Batterie.

Den Bravoure, som blev viist af næsten alle Officierer og Mandskab, har jeg ladet vederfares den vedbørlige Ret, og det er langt fra mig, at jeg skulde sige noget som var ubehageligt for Hans Kongelige Høiheds eller Deres Følelser, men derimod ønsker jeg at vinde og fortiene Deres Høiagtelse.

Men det vil jeg sige, at jeg er overbeviist om at De aldrig havde skrevet saadant et Brev som Commandeur Fischers, og jeg smigrer mig med, at min Opførsel ikke har givet Commandeuren Anledning til at giøre min Charakteer latterlig. De har paa den høfligste Maade givet mig det modsatte Vidsnesbyrd. Jeg tænker saaledes som jeg tænkte forend Actionen, og saaledes vil jeg tænke saalænge jeg lever, at det hverken er Storbritanien eller Danmarks Fordeel at skade hinanden.

Det giør mig ondt at jeg var nødt til at skrive Dem saa ubehageligt et Brev, men jeg haaber at høre den Forsikkring, at vi i Fremtiden blot ville tilskrive hinanden det som kan fornøie og være os behageligt, thi jeg forsikkrer Dem, at jeg haaber, altid at fortiene Deres bestandige Høiagtelse, og ofte at

have Leilighed at forſikkre Dem, hvormeget jeg foler altid at være

Deres

oprigtige og hengivne Ven

Nelſon & Bronti.

De Liſter, ſom Lindholm tilſtillede Lord Nelſon, vare følgende:

Den engelſke Escadre d. 2den April 1801 under Lord Nelſon.

	Kanoner
Elephant, Flagſkib	74
Defiance, Contre-Admiral	74
Monarch	74
Bellona	74
Edgar	74
Ruſſel	74
Ganges	74
Glatton	54
Iſis	50
Agamemnon	64
Polyphemus	64
Ardent	64
12 Orlogsſkibe ialt Kanoner	814

Fregatter.

Amazon	36
Deſirée	40
Blanche	36
Alcmene	36

Sloops.

Dart	24
Arrow	24
Cruizer	24
Harpy	24
Ialt	1058

7 Bombarderere, førende hver 2 Morterer.

De engelſke Skibe forte desuden mange Carronader af ſtor Caliber, ſom ikke ere heri beregnede.

Den danſke Defenſions-Linie d. 2den April 1801, under Commandeur Fiſcher.

	Kanoner
Prøvesteen	58
Jylland	54
Wagrien	52
Dannebroge	60
Holſtern	60
Siælland	74
Indfødsretten	64
Charlotte Amalia	26
Cronborg	22
Rendsborg	20
Nyborg	20
Aggershuus	20
Batterie Nr. 1	20
Skiotprammen Haien	18
dito Sværdfiſken	18
dito Søheſten	18
Elben	6
Hjælperen	16
	626

Den anden Liſte var denne:

(Henhører til Pag. 196.)

General-Liste

over det Antal Officierer, Betiente, Matroser, Soldater, Frivillige og Pressede, der vare ombord paa den Deel af Defensionen som den 2den April d. A. var i Bataille med den engelske Flaade, samt hvormange heraf der ere døde, qvæstede eller fangne ɔc.

Skibenes Navne.	Officierer.						Betiente.						Underofficierer, Tømmermænd og Matroser.							Soldatesqven.							Frivillige og Præssede.							Tilsammen for ethvert Skib.						
	Det hele Antal.	Friske i Land komne.	Fangne og tilbageleverede.	Døde under Slaget.	Qvæstede og siden døde.	Qvæstede men endnu levende.	Det hele Antal.	Friske i Land komne.	Fangne og tilbageleverede.	Døde under Slaget.	Qvæstede og siden døde.	Qvæstede men endnu levende.	Det hele Antal.	Friske i Land komne.	Fangne og tilbageleverede.	Døde under Slaget.	Qvæstede og siden døde.	Qvæstede men endnu levende.	Bortblevne uden Efterretning.	Det hele Antal.	Friske i Land komne.	Fangne og tilbageleverede.	Døde under Slaget.	Qvæstede og siden døde.	Qvæstede men endnu levende.	Bortblevne uden Efterretning.	Det hele Antal.	Friske i Land komne.	Fangne og tilbageleverede.	Døde under Slaget.	Qvæstede og siden døde.	Qvæstede men endnu levende.	Bortblevne uden Efterretning.	Det hele Antal.	Friske i Land komne.	Fangne og tilbageleverede.	Døde under Slaget.	Qvæstede og siden døde.	Qvæstede men endnu levende.	Bortblevne uden Efterretning.	Det hele Antal Døde og Qvæstede.
Blokskib Dannebrog	13	2	5	2	"	4	8	2	5	1	"	"	224	119	49	31	3	22	"	112	25	27	19	"	22	19	"	"	"	"	"	"	"	357	148	86	53	3	48	19	104
— Wagrien	8	6	"	"	"	2	6	"	6	"	"	"	143	70	48	6	5	14	"	70	28	14	14	1	12	1	73	38	19	1	1	7	7	300	142	87	21	7	35	8	63
— Holsteen	8	2	5	"	"	1	7	1	6	"	"	"	247	98	110	9	3	27	"	83	18	33	1	"	16	15	55	8	39	2	1	5	"	400	127	193	12	4	49	15	65
— Siælland	9	7	"	1	"	1	8	8	"	"	"	"	302	202	8	26	8	58	"	92	49	"	8	7	22	6	122	75	2	4	2	27	12	533	341	10	39	17	108	18	164
— Provestenen	9	4	3	1	"	1	7	6	1	"	"	"	172	52	99	17	1	3	"	110	17	63	6	4	5	15	231	53	127	16	3	18	14	529	132	293	40	8	27	29	75
— Jylland	9	4	4	1	"	"	6	2	2	"	"	2	131	41	67	10	2	11	"	81	"	60	7	1	9	4	198	26	117	10	4	14	27	425	73	250	28	7	36	31	71
— Chr. Amalia	4	4	"	"	"	"	4	3	1	"	"	"	139	103	14	12	"	10	"	28	10	7	5	1	5	"	66	47	6	2	1	3	7	241	167	28	19	2	18	7	39
— Indfodsretten	8	"	6	2	"	"	5	2	3	"	"	"	185	74	94	7	"	10	"	117	15	62	12	6	18	4	79	22	42	"	"	7	8	394	113	207	21	6	35	12	62
Fregat Elven	3	3	"	"	"	"	2	2	"	"	"	"	83	67	"	9	1	6	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	88	72	"	9	1	6	"	16
— Cronborg	4	"	2	2	"	"	4	"	3	1	"	"	105	"	94	7	"	4	"	24	"	19	3	"	"	2	86	5	60	5	2	3	11	223	5	178	18	2	7	13	27
Cav. Pr. Rendsborg	3	"	2	"	"	1	4	2	"	1	1	"	120	62	29	9	3	17	"	30	7	13	4	1	5	"	54	36	7	1	1	6	3	211	107	51	15	6	29	3	50
— Nyeborg	3	2	"	"	"	1	5	4	"	"	1	"	119	84	"	18	1	16	"	30	22	"	5	1	2	"	64	41	"	1	1	11	10	221	153	"	24	4	30	10	58
— Aggershuus	3	1	"	"	"	2	5	5	"	"	"	"	139	102	"	12	8	17	"	30	9	"	7	4	10	"	37	15	"	"	"	12	9	214	132	"	19	13	41	9	73
Stykpr. Sværdfisken	2	"	2	"	"	"	4	2	1	"	"	1	65	5	41	12	2	5	"	28	4	18	5	1	"	"	77	20	32	1	1	9	14	176	31	94	18	4	15	14	37
— Søhesten	2	"	2	"	"	"	2	1	1	"	"	"	66	15	39	7	2	3	"	28	"	20	3	"	5	"	80	5	48	2	5	6	14	178	21	110	12	7	14	14	33
— Haien	2	"	2	"	"	"	3	"	3	"	"	"	142	"	130	6	"	6	"	28	"	27	1	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	175	"	162	7	"	6	"	13
Fregat Hielperen	4	3	"	"	1	"	4	4	"	"	"	"	122	117	"	"	2	3	"	29	29	"	"	"	"	"	110	110	"	"	"	"	"	269	263	"	"	3	3	"	6
Gern. Flyde-Bat.	2	2	"	"	"	"	2	2	"	"	"	"	66	41	"	8	4	13	"	38	22	"	4	2	10	"	21	13	"	"	"	5	3	129	80	"	12	6	28	3	46
Og de under Bataillen udsendte	2	1	"	1	"	"	"	"	"	"	"	"	169	107	30	2	6	24	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	171	108	30	3	6	24	"	33
Summa	98	41	33	10	1	13	86	46	32	3	2	3	2739	1359	852	208	51	269	"	958	255	363	104	29	141	66	1353	514	499	45	23	133	139	5234	2215	1779	370	106	559	205	1035

Af et privat Brev, skrevet af Harboe i Juni, da Nelson var afløst, sees at Parker, i den mellem ham og Nelson opkomne Strid, har opgivet Nelsons virkelige Tab til 2237 Mand, et Tab der ikkun kan forklares derved, at Skibene vare overbemandede, da man, som Bardenfleth anfører, d. 1ste April saae mange Fartøier bringe Folk fra Parkers til Nelsons Division.

Ligeledes viser Brevet, at man dengang indsaae i Kiøbenhavn, at man med behørig Krigserfaring vilde have kunnet giøre Fienden større Afbræk, men tillige at man formeente at dette vilde have tvunget England til yderligere Anstrængelser og at det Hele derfor maatte antages at have havt det bedstmulige Udfald for Danmark.

Monarch var et blandt de Skibe der havde tilbagelagt den virksomste Løbebane i den engelske Flaade, men endskiøndt den var blandt dem som leed meest i Slaget ved Dominica, havde den der dog ikkun 16 Døde og 33 Saarede. Skibets Gallionsfigur, Kong Georg 3dies Büste, blev senere opstilt som Hovedfigur i Sotrophæen i Vaabenkammeret i Tower, og brændte der ifior.

Det er desværre sandt, at Danmark for de sidstforløbne 70 Aar ikke besidder nogen Historie; dette Savn kan ikke andet end medføre stor og almindelig Uvidenhed i saa Henseende, der atter har den sørgelige Følge, at enhver Skildring af en Deel af denne Epoke bliver greben med Gridskhed, og troes uden videre Critik. Den Svimmel, som har bemægtiget sig den nærværende Generation, der synes at troe, at Tidsalderens raske materielle Fremskriden berettiger den til, uden Grundighed og dybere Indsigt, at udgive sig for kyndig Dommer i Alt, hvad enten det angaaer Fortid, Nutid eller Fremtid; Statshusholdning, Diplomatik, Krigskunst, Sømandskab eller Theologie, medfører naturligviis idelige Angreb paa enhver Hoitstaaende, som allerofteſt af den Natur, at de hverken fortiene Opmærksomhed eller Svar. Saalænge disse Angreb imidlertid blot gielde Nulevende, bør det ikke glemmes, at dette Onde ganske bestemt ogsaa har sit Gode, da een Sandhed ikke taber sit Værd, fordi den er i Følge med Hundrede Usandheder. Naar derimod forlængst afdøde Hædersmænds Eftermæle bliver giort til Skive for kaad Uvidenheds giftige Pile, saaledes som det i den senere Tid har været Tilfældet, da vilde det være Feighed af den bedre Oplyste at tie; men især skulde man troe, at et Selskab, der erklærede sit Øiemeed at være Trykkefrihedens rette Brug, med Alvor og Kraft vilde hæve sin Stemme imod slig Udaad. Jeg henregner ingenlunde Hr. Allen til denne Classe af Skribenter: ved at læse hans Afhandling har jeg fundet mig fuldkommen overtydet om, at han har skrevet med den redeligste Villie, uden at have til Hensigt at sige andet end ſtreng Sandhed, og at han ikkun har feilet der, hvor han har været slet underrettet. Dette har jeg søgt at oplyse, hvor jeg besad paalidelige Materialier, og uden at giøre Hr. Allen videre Bebreidelse, hvorimod jeg troer, at man er fuldkommen berettiget til at giøre Selskabet disse. Naar dette vil gavne ved at byde Menigmand Godtkiøbs-Læsning, da er man berettiget til at forlange stor Omhyggelighed og Samvittighedsfuldhed i Udvalget. Uden videre Undersøgelse at troe Alt, hvad Hr. Allen kunde skrive om et Sø-

slag, vilde være ligesaa uforsvarligt, som om jeg skrev en Kirkehistorie, og Selskabet derefter uden Undersøgelse vilde befordre dens Udbredelse til Menigmands Opbyggelse. Critiken borde altsaa vistnok have været anvendt, men især der hvor Hr. Allen affagde nye og uhiemlede Domme om Deeltagerne i Dramaet, og at denne var fornoden, borde for Ex. Sidehugget til Grev C. Bernstorff gjøre opmærksom paa. Det er vist sandt, at denne Mand ikke var saa stor Statsmand som hans Fader, men — da Danmark ei længer havde Brug for ham tog Preussen ham, og i intet af Landene troer jeg, at hans Eftermænd hidtil have fordunklet ham. De senere Begivenheder i 1807 maatte vistnok harme enhver Dansk, men det vilde være ubilligt efter dette Indtryk at bedomme det som forefaldt i 1801, og Hr. Allens egen Skildring af Forholdene godtgjør, at ingen Statsmands Pen kunde have afværget, at Danmark jo dengang maatte faae Strid, enten med Rusland eller med England. Havde han iovrigt kiendt, hvad der i 1809, i Anledning af Vaabenstilstanden med Sverrig, passerede netop imellem Grev Bernstorff og Lindholm, saa vilde han have vidst, af hvilken Caliber disse „Hofmænd" vare, og vilde da have brugt andre Udtryk om dem. De Mænd, der have censureret Hr. Allens Afhandling og hvis hæderlige Navne ei kunne andet end paatrykke den et Paalidelighedens Stempel, opfordrer jeg derfor i Sandhedens og Historiens Navn til, for Fremtiden at udøve dette Kald med større Omhu og Forsigtighed. Mine yngre, værende og vordende Kammerater opfordrer jeg til, naar Bagtalelsen muligen engang vil tumle sig paa min Grav, da at ville værne om mit Navn og min Ære, saaledes som Lindholm gjorde det om Fischers, og saaledes som jeg har troet det min Pligt at gjøre det om Lindholms, ham, til hvem jeg ikkun var bunden med eet Baand, „Standens og dens Æres."

Jahrtmann.

Det er desværre sandt, at Dannmark for de sidstforlobne 70 Aar ikke besidder nogen Historie; dette Savn kan ikke andet end medføre stor og almindelig Uvidenhed i saa Henseende, der atter har den sørgelige Følge, at enhver Skildring af en Deel af denne Epoke bliver greben med Gridskhed, og troes uden videre Critik. Den Svimmel, som har bemægtiget sig den nærværende Generation, der synes at troe, at Tidsalderens raske materielle Fremskriden berettiger den til, uden Grundighed og dybere Indsigt, at udgive sig for kyndig Dommer i Alt, hvad enten det angaaer Fortid, Nutid eller Fremtid; Statshuusholdning, Diplomatik, Krigskunst, Sømandskab eller Theologie, medfører naturligviis idelige Angreb paa enhver Hoitstaaende, som allerofteſt af den Natur, at de hverken fortiene Opmærksomhed eller Svar. Saalænge disse Angreb imidlertid blot gielde Nulevende, bør det ikke glemmes, at dette Onde ganske bestemt ogsaa har sit Gode, da en Sandhed ikke taber sit Værd, fordi den er i Følge med Hundrede Usandheder. Naar derimod forlængst afdøde Hædersmænds Eftermæle bliver giort til Skive for kaad Uvidenheds giftige Pile, saaledes som det i den senere Tid har været Tilfældet, da vilde det være Feighed af den bedre Oplyste at tie; men især skulde man troe, at et Selskab, der erklærede sit Hiemmed at være Trykkefrihedens rette Brug, med Alvor og Kraft vilde hæve sin Stemme imod slig Udaad. Jeg henregner ingenlunde Hr. Allen til denne Classe af Skribenter: ved at læse hans Afhandling har jeg fundet mig fuldkommen overtydet om, at han har strevet med den redeligste Villie, uden at have til Hensigt at sige andet end ſtræng Sandhed, og at han ikkun har feilet der, hvor han har været slet underrettet. Dette har jeg søgt at oplyse, hvor jeg besad paalidelige Materialier, og uden at giøre Hr. Allen videre Bebreidelse, hvorimod jeg troer, at man er fuldkommen berettiget til at giøre Selskabet disse. Naar dette vil gavne ved at byde Menigmand Godtkiobs-Læsning, da er man berettiget til at forlange stor Omhyggelighed og Samvittighedsfuldhed i Udvalget. Uden videre Undersøgelse at troe Alt, hvad Hr. Allen kunde skrive om et So-

slag, vilde være ligesaa uforsvarligt, som om jeg skrev en Kirkehistorie, og Selskabet derefter uden Undersøgelse vilde befordre dens Udbredelse til Menigmands Opbyggelse. Critiken borde altsaa vistnok have været anvendt, men især der hvor Hr. Allen afsagde nye og uhiemlede Domme om Deeltagerne i Dramaet, og at denne var fornoden, borde for Ex. Sidehugget til Grev C. Bernstorff gjøre opmærksom paa. Det er vist sandt, at denne Mand ikke var saa stor Statsmand som hans Fader, men — da Danmark ei længer havde Brug for ham tog Preussen ham, og i intet af Landene troer jeg, at hans Eftermænd hidtil have fordunklet ham. De senere Begivenheder i 1807 maatte vistnok harme enhver Dansk, men det vilde være ubilligt efter dette Indtryk at bedomme det som forefaldt i 1801, og Hr. Allens egen Skildring af Forholdene godtgjør, at ingen Statsmands Pen kunde have afværget, at Danmark jo dengang maatte faae Strid, enten med Rusland eller med England. Havde han iøvrigt kiendt, hvad der i 1809, i Anledning af Vaabenstilstanden med Sverrig, passerede netop imellem Grev Bernstorff og Lindholm, saa vilde han have vidst, af hvilken Caliber disse „Hofmænd" vare, og vilde da have brugt andre Udtryk om dem. De Mænd, der have censureret Hr. Allens Afhandling og hvis hæderlige Navne ei kunne andet end paatrykke den et Paalidelighedens Stempel, opfordrer jeg derfor i Sandhedens og Historiens Navn til, for Fremtiden at udøve dette Kald med større Omhu og Forsigtighed. Mine yngre, værende og vordende Kammerater opfordrer jeg til, naar Bagtalelsen muligen engang vil tumle sig paa min Grav, da at ville værne om mit Navn og min Ære, saaledes som Lindholm gjorde det om Fischers, og saaledes som jeg har troet det min Pligt at gjøre det om Lindholms, ham, til hvem jeg ikkun var bunden med eet Baand, „Standens og dens Æres."

Fahrtmann.

Amerikas Urbeboere eller de røde Indianere.

Det ligger i den oprindelige Plan for dette Tidsskrift, ogsaa at optage interessante Folkebeskrivelser af saadanne Skrifter, som kunne antages at være mindre tilgængelige for Flertallet af vore Læsere. En saadan fragmentarist Skildring af de nordamerikanske Vildes nærværende Tilstand meddele vi derfor her nedenfor, saaledes som vi have uddraget den af en Artikel i „Quarterly Review," der anmelder nogle Skrifter om denne Gienstand.

Medens, i en Række af Aar, Negerracen har bemægtiget sig den civiliserede Verdens Sympathie i den Grad, at Slavehandelens Undertrykkelse er bleven Gienstand for de mægtigste og meest oplyste europæiske Nationers energiske Bestræbelser, Negerslaveriets Ophør sat igiennem af England med uhyre Opoffrelser, og endeligen de bedst udtænkte og i en stor Maalestok anlagte Forsøg begyndte til at lede Civilisationens Strom ind i selve Hiertet af Afrika — medens denne Iver for Afrikas godmodige, ikke ringe begavede, men blodagtige og flygtige Naturborn yttrer sig, seer det samme Europa med Ligegyldighed en ikke mindre udbredt og i flere Henseender mere interessant Folkerace lidt efter lidt at overskylles af de mægtige Bølger af europæist Civilisation, der uden Ophør rulle frem over Amerikas Fastland, indtil de have naaet den allerede ikke meget fierne Vestkyst. Den ene Stamme efter den anden er gaaet under i en forgiæves Kamp imod den blanke Voldsmand; Aar for Aar aftage de endnu tilværende i Antal, og meer og meer nærmer sig den Tid, da disse Landes Urbeboere ville være forsvundne fra Jordens Overflade. Og dog er den røde Indianer en i mange Henseender ulige interessantere Menneskerace end Negerne. I physist Henseende er han denne overlegen, af smukkere Ansigtsdannelse, ædlere Legemsbygning, større physist Udholdenhed — og i moralst og aandelig Henseende gior han ulige større Fordring paa sin blanke Broders Agtelse.

Det synes imidlertid at være en Lov i Naturen, som ogsaa

Menneſteſlægten er underkaſtet, at Urbeboerne (Aborigines) allevegne paa Kloden maae vige Pladſen for den indtrængende ædlere Race, ligeſom i Planteriget den ene Vegetation afloſes af den anden. Nyzeelænderen, ſkiondt kraftig af Legeme og opvakt af Aand, ſygner allerede under den europæiſke Civiliſations første Berøring. „Landet er ikke for os, men for den Blanke," ſiger han med ſorgmodig Reſignation. Nyhollands usle og tyndſtrøede Urbefolkning vil ikke længe kunne modſtaae den ſtedſe voxende Indſtrømning af Europæere. Selv Afrikas krigerſke Kaffrerfolk trænges under ideelig Kamp længer og længer mod Norden, og de med den engelſke Regiering misfornøiede hollandſke Coloniſter, „Boors", ſom for et Par Aar ſiden proclamerede deres Uafhængighed, i et Sprog, der mindede om Claudius Civilis' Opraab til deres Forfædre, de tappre Bataver, at losrive ſig fra Romernes Aag, de vedblive uforſonligen at føre Udroddelſeskrigen mod Landets mere retmæsſige Eiere.

Allevegne, hvor Europæerne fæſte varig Fod iblandt vilde Folkeſlag og i Maſſe ſtrømme til, der trænges de Aborigines meer og meer tilbage, ſmelte meer og meer ind og ſvinde endeligen ganſke bort, ſom et Folk idetmindſte, idet de, ved Racernes ſtedſe kun ſparſomt ſtedfindende Amalgamering, have tient til at bevirke en fornyet Indpodning, en Invigoration, af phyſiſke og aandelige Evner i den blanke Folkerace. Sparſomt ſkulde Amalgameringen være, ſom det ſynes, for at bevare den ædlere Natur Overvælden, og dog maatte den finde Sted, ſom et Middel til at opfriſke Menneſkenaturens oprindelige Elementer, ſom under den ſtigende Cultur og intellectuelle Udvikling ſloves.

Jo kraftigere det vilde Folk er, deſto ſikkrere er dets Undergang. Uboieligen deres gamle Levemaade og Skikke troe, lade de ſig ikke omdanne til et agerdyrkende Folk: Jagten er deres Natur, og den civiliſerede Agerdyrker, der har fæſtet Fod i deres Land, trænger langſomt, men uimodſtaaeligen frem; Skovene omhugges, Vildtet fordrives — udroddes tilſidſt; Jægerfolket, fortrængt, tilſidſt jaget ſelv ſom Skovens Dyr, ſammenſmeltet i den

ulige Kamp med sin overlegne Fiende, har endeligen kun Valget imellem at døe af Hunger eller at forsone sig med den Blanke og antage hans Levemaade og Skikke. Blevne Agerdyrkere af Navn, friste de fordum frie, stolte og glade Mennesker en kummerlig Tilværelse. Mindet om bedre Dage, Bevidstheden om deres Fornedrelse nage deres Sind; Lasten, der følger Civilisationens Spor som Skyggen Lyset, sniger sig fortærende ind imellem dem og snart er Udrøddelsens Værk fuldbyrdet.

Sammenblandingen med den mægtigere Race bliver selv et Middel til at fremskynde den svageres Undergang. Fruentimmeret foretrækker den blanke Elsker, og Afkommet seer med Foragt ned paa den sorte eller røde Moders Slægtninge. Nuancerne af Racerne gaae efterhaanden op i den blanke.

Dette er næsten alle vilde, især de transatlantiske Folkeslags Culturhistorie. Et ganske friskt Vidnesbyrd om, hvor frugtesløse alle Forsøg paa at civilisere den kobberfarvede Menneskerace hidtil have været, giver den engelske Sø-Officier, Capitain R. Owen, som i 1840 var stationeret paa Musquito Kysten, med følgende Ord, uddragne af en Beretning i Nautical-Magazin. „Kongen over Musquito-Indianerne" — siger han — „boer 40—50 engelske Mile oppe i Floden. Han har været opdraget paa Jamaika, men lader ikke til at have profiteret stort af hvad han har læst. De Exemplarer, vi saae i Cap Gracias à Dios, vare langtfra skikkede til at give os en fordeelagtig Mening om denne Nation og svare heller ikke til den Beretning, der i Almindelighed gives om dem. De levede i den yderste Fattigdom og Usselhed. Deres Hytter ere af den allerraaeste Beskrivelse, blottede for de allersimpleste Bequemmeligheder, og meget uslere end nogen jeg har seet i Afrika. De bestaae kun af nogle rue Stokke, neddrevne i Jorden, med et Tag af Palmettoblade. Siderne ere ganske aabne. Af deres lange Samqvem med Europæerne havde jeg ventet, at finde dem mere fremskredne i Civilisation. Deres Stamme er ikke meget talrig og synes at tage stærkt af. De leve meest ved Kysten og langs Bredderne af Floder og Laguner."

Et mærkeligt Factum er det, at medens der i Europa, Asien og Afrika existerer Menneskeracer, hvis Hudfarve og Ansigtstræk ere i næsten lige saa stærk Contrast med hinanden, som Dyr af forskiellige Arter, ligne Urbeboerne paa begge Amerikas Continenter hverandre som Børn af samme Race; Havet selv bevarer under alle Breder neppe i høiere Grad sin Farve uforandret, end det røde Menneske i Amerika, allevegne hvor han findes.

Allevegne, hvor ikke Uretfærdighed har opirret ham, er den Modtagelse, han viser sin blanke Broder, et rørende Exempel paa ægte Gjæstfrihed, som kun findes iblandt vilde Folkeslag. I hvormeget end den Fremmede staaer under ham i Statur eller i physisk Styrke, behandler han ham strax som et Væsen af en høiere Art. Han er stolt af at tiene ham; det er hans høieste Glæde at ledsage ham, forsvare ham og tilbyde ham Alt hvad Landet frembringer, hvad hans ringe Hytte kan opvise. Saa sikkert er den Fremmedes Liv og saa hellig hans Eiendom iblandt de røde Indianere, at man neppe skal kunne nævne eet Tilfælde, hvor den i et fredeligt Ærinde reisende blanke Mand er bleven myrdet eller berøvet noget af hans Gods.

Indianeren taler kun lidet, og det er en mærkelig Kiendsgierning, som ofte har været omtalt, at hverken Sværgen eller Banden er kiendt iblandt dem. Naar en Indianer ankommer til sin Stamme med et Budskab af høieste Vigtighed for den, selv med Efterretning om den meest overhængende Fare, siger han det ikke frem ved sin første Nærmelse, men sidder ned i Taushed et Par Minuter, for at fatte sig før han taler, at han ikke skal vise Frygt eller Ophidselse; thi endskiøndt imellem Mand og Mand enhver Frihed i Samtale er tilladt hos disse Folk, holde de dog for, at i alle Forhandlinger imellem Nationer eller Stammer bør den største Værdighed conserveres. Af denne Grund vælges de offentlige Talere iblandt de meest Veltalende af Stammen, og det er umuligt for den der ikke ofte har hørt dem, at beskrive Virkningen af den ædle, gracieuse Stilling, den rolige Argumenteren og den mandige sunde Sands, hvormed de udtrykke sig. Det er

i Sandhed uforklarligt, hvorledes Folk, der aldrig have læst en Linie i deres Dage, aldrig seet en By, aldrig saa meget som hørt tale om en Skole og som have tilbragt deres hele Liv enten imellem vilde Bierge, eller paa ubegrændsede Sletter, eller i tykke Skove, kunne pludseligen, uden at betænke sig, udtrykke sig i det skionneste Sprog, og derpaa tause og med den fuldkomneste Rolighed lytte til Svaret.

Man har ofte paastaaet, at Indianerne baade i Legems- og Aandskræfter staae under Europæerne. Hvad deres physiske Styrke angaaer, borde man ikke forglemme, at Menneskets Styrke, ligesom Dyrets, er afhængig af den Næring det modtager. Paa mange Steder i Amerika, hvor Landet, efter Aarstiden, er enten frodig grønt eller udtørret og forbrændt, ere ikke alene Heste og Hornqvæg langt stærkere i den ene Aarstid end i den anden, men Menneskene der, hvis Føde de udgiøre, ere ligesom ved Sympathie fede og kraftige i den første Periode og magre og svage i den anden. Sæt en velnæret Englænder i et Par Maaneder paa den samme Føde, eller selv det Dobbelte af den Føde, som den Vilde i Amerika ofte er reduceret til, og han vil snart ophøre med at ringeagte sin røde Broders physiske Kræfter. De Byrder, de indianske Dragere kunne bære; de forbausende Distancer, deres Løbere kunne tilbagelægge; det Antal Timer, de kunne holde ud at ride; og den lange Tid, de kunne undvære Føde, disse Facta godtgiøre uimodsigeligen det Ugrundede i Paastanden om deres ringere physiske Kræfter.

I en fierntliggende, i Snee indhyllet Biergegn i Amerika, stødte vi, i det Inderste af en dyb Mine, paa en nøgen Indianer, som arbeidede i et Gallerie, der var saa lavt at han maatte ligge paa Knæ. Vi bleve dragne hen til Stedet ved Gienlyden af de tunge Slag af hans Hammer, og saa stærk var den Larm han giorde, at han ikke mærkede vort Komme. Ikke den ringeste Sveed var der at see paa hans nøgne kobberrøde Krop. Med Meiselen i den venstre Haand vedblev han uophørlig at hamre løs, indtil vi pludselig standsede hans magre, senefulde

Høire, og da han havde fattet sig igien efter Overraskelsen, formaaede vi ham til at overlade os Hammeren, som nu er i mit Eie. Den veier ikke mindre end 18 Pund, som er accurat det Dobbelte af hvad en Grovsmeds Forhammer veier, og vi tør paastaae, at ingen Arbeider i vore Miner eller Fabriker vilde være istand til at svinge den i 5 Minuter.

Hr. Catlin, Forfatter af „Indian Gallery &c.," fortæller, at han engang i en fjerntliggende Kant af Amerika var Vidne til, at en undersætsig, stirkaaren indianst Kriger, bekiendt under Navnet „den Brave", lod sig overtale til at prøve Styrke med flere af de stærkeste Karle i et der stationeret amerikanst Dragonregiment, og Indianeren smed den ene efter den anden af dem til Jorden med en Voldsomhed, som ingen af dem lod til at synes godt om, men tilsyneladende med saa liden Anstrængelse, som om det havde været lige saa mange Jomfruer, han havde kastet omkuld.

Hvad de røde Indianeres moralske Kraft angaaer, da maae vi bemærke, at de Pinsler, som disse skiægløse Mennesker smilende og jublende udholde, dog vidne om et Herredomme over sig selv, en Aandsstyrke, et moralsk Mod, som saa iblandt os vilde være istand til at efterligne, og vi borde derfor skamme os ved at ville negte dem Besiddelsen af en Egenskab, hvori de saa langt overgaae os. Et eneste Exempel, paa den røde Mands Siælsstyrke under Legemspinsler, maa man tillade os at anføre, skiøndt denne Slags Skildringer ikke kunne behage den fintfølende Læser.

Hr. Colden, som i 1750 var kongelig Raadsherre og Landinspecteur i Ny-York, fortæller i sin „History of the five Indian Nations of Canada" som følger: „Hele denne Sommer vare de Franske nødte til at holde sig meest i deres Forter, da „de fem Nationer" gjennemstreifede Landet i Smaatroppe og giorde det saa usikkert, at Ingen kunde vove sig nok saa lille et Stykke udenfor et Fort, uden at staae største Fare for at blive scalperet."

„Grev Frontenac var fortvivlet over, at han ikke kunde giøre en Ende paa disse frygtelige Streiftog, og hans Sindstilstand drev

ham til at begaae den skrækkelige Grusomhed, at lade en Indianer, han havde taget til Fange, brænde levende, ligesom Indianerne ofte gjøre ved deres Krigsfanger."

„To Indianere af „de fem Nationer," som befandt sig i Grevens Vold, bleve dømte til at brændes levende. Baade Grevens Frue og Jesuiterne bønfaldt ham om Dommens Formildelse; men Greven svarede, at det var nødvendigt at gjøre et Exempel for at skræmme „de fem Nationer." Da man ikke kunde bevæge Gouverneuren, begave Jesuiterne sig til Fængslet for at undervise Fangerne i vor hellige Religions Lærdomme, nemlig om Treenigheden, Frelseren, Paradisets Glæder og Helvedes Straffe. Men da Indianerne havde faaet deres Dom at vide, afsloge de at høre Jesuiternes Tale, og begyndte at berede sig til Døden, efter deres Lands Skik, ved at synge Dødssangen. Et barmhiertigt Menneske havde kastet en Kniv ind i Fængslet, med hvilken den ene Indianer dræbte sig selv. Den anden blev ført ud til Retterstedet, hvorhen han gik med samme Triumph som en af Christendommens Martyrer. Medens de pinte ham, sang han uophørlig, at han var en tapper Krigér, Frygt var fremmed for ham, den grusomste Død kunde ikke ryste hans Mod; at hans Kammerat var en feig Usling, en Skiændsel for „de fem Nationer"; at han havde den Trøst, at han i sit Liv havde ladet mangen Franskmænd lide de samme Pinsler o. s. v. Han var saa god som sit Ord, thi de voldsomste Pinsler kunde ikke tvinge ham til at yttre ringeste Smerte, skiøndt hans Bødler anstrængede deres hele Opfindelseskraft. De stegte først hans Fødder imellem to gloende Stene; dernæst stak de hans Fingre i gloende Tobakspiber, og uagtet hans Arme vare frie, vilde han ikke tage Fingrene ud; de skar Leddene over og trak Senerne frem, som de snoede omkring smaa Jernbolte. Under alt dette vedblev han at synge og fortælle sine Bravourer imod de Franske. Tilsidst flaaede de Hovedhuden af og heldte gloende Sand paa Hovedskallen, og nu lykkedes det Grevinden at udvirke Tilladelse til at han maatte faae Naadestødet."

Denne gruelige og vœmmelige Hiſtorie, af de mange der maa være Enhver bekiendt ſom har læſt Nordamerikas tidligere Hiſtorie, have vi her optaget, fordi den baade beviſer Indianerens ubetvingelige Siælsſtyrke og tillige vælter Beſkyldningen for Gruſomhed af Natur over paa en Blank af en af de meeſt polerede Nationer af den civiliſerede Verden.

For at viſe, at Indianerens Hierte ikke altid er ufølſomt for den Rædſel, vi have for de Pinſler, de tilføie deres Krigsfanger, ville vi her fortælle vore Læſere en Anecdote, ſom er bekræftet af troværdige Dienvidner.

For faa Aar ſiden fattede en Pawni Kriger, Søn af „den gamle Kniv", den Beſlutning, at frelſe et Paduca Fruentimmer, ſom hans Stamme havde taget til Fange i Krig og nu, efter deres Skik, vilde pine tildode. Den ſtakkels Skabning var allerede bunden til Baalet, ſom man var i Begreb med at ſtikke Ild i, da den unge Kriger, tilheſt og, efter Landets Skik, førende en ledig Heſt med ſig, kom anſættende i fuld Gallop til Stedet, hvor hans Stamme var forſamlet for at være Vidne til den gruelige Ceremoni. Til Alles Forbauſelſe reed han lige hen til Baalet, losgiorde Offeret, kaſtede hende paa den ledige Heſt, ſvang ſig i eet Spring paa Ryggen af den anden og førte hende bort i Triumph.

Handlingen var ſaa pludſelig og uventet, og der var Noget ſaa myſterioſt i den, at man i det Øieblik troede at ſee en umiddelbar Sendelſe fra „den ſtore Aand", og Ingen giorde Mine til at modſætte ſig Befrielſen. Efter 3 Dages Ridt var den Fangne bragt i Sikkerhed og given tilbage til hendes Stamme. Ved hendes Befriers Tilbagekomſt til ſin egen Stamme dadlede Ingen hvad han havde giort og man lod det gaae hen upaatalt.

Da denne Tildragelſe blev bekiendt i Waſhington, bleve de unge Piger i Miſs Whites Opdragelſesinſtitut ſaa rørte over den, at de ſkiode ſammen til Anſkaffelſen af en Sølvmedaille, med en paſſende Inſcription, hvilken de ſendte den røde Kriger ſom et Tegn paa de blanke Pigers Beundring af den ridderlige Daad

han havde udøvet, ved at frelse en af deres Kjøn fra en saa gruelig Skiæbne. Adressen der ledsagede Gaven slutter med følgende Ord:

„Broder! modtag dette Tegn paa vor Agtelse. Bær det altid for vor Skyld; og naar du atter har det i din Magt at frelse et stakkels Fruentimmer fra Døden, tænk da paa dette og paa os, og iil til hendes Frelse."

Den unge Pawni havde ikke været sig noget Fortienstfuldt i hans Handling bevidst, men han var ikke utaknemmelig: „Brødre og Søstre! — udbrød han, idet han holdt Medaillen, som hang paa hans nøgne Bryst, ud imod dem — denne skal give mig Fred, meer end jeg nogensinde havde, og fra nu af skal mit Øre meer end nogensinde lytte til den blanke Mands Tale. Jeg er glad ved, at mine Brødre og Søstre have hørt om den gode Handling jeg har giort. Mine Brødre og Søstre tænke, at jeg giorde den i Uvidenhed; men jeg veed nu hvad jeg har giort. Jeg giorde den i Uvidenhed, og vidste ikke at jeg giorde en god Handling, men I gave mig denne Medaille, og nu veed jeg det."

Den Rolighed og Mildhed, som charakteriserer en Indianer saalænge han er i Fred med Alle, staaer i den meest forbausende Contrast med de rasende Lidenskaber, der bevæge ham naar han er i Krig. Det moralske Thermometer, som hos Nordeuropæeren sieldent vandrer langt over eller under „Tempereret", er hos Indianeren enten mange Grader under Nulpunktet, eller høit over det Punkt, hvor „Aanden koger". Hos den røde Mand giennemfare Sindsbevægelserne et uendeligt større Stykke af Scalen, end hos hans blanke Broder; og enhver, som ikkun har været Vidne til det Rolighedspræg i Indianernes Aasyn, deres Taushed og Taalmod, han vil finde det næsten utroligt, at der i et Hierte, der synes ikkun at være blide Følelsers Sæde, skulde kunne slumre de meest rasende Lidenskaber.

Hvad angaaer den barbariske Skik iblandt dem, at scalpere deres Fiender, da bør man lægge Mærke til, at denne Handling er ikke udøvet i Hevn eller af Blodtørst, men ifølge deres raae

Begreber om Ære: det er en Trophæ de hiembringe som Vidnesbyrd om deres Tapperhed; og hvor afskyelig denne Skik end maa forekomme os, bør vi dog, naar vi betænke de mange gruelige Scener, vore Krige opvise i en langt større Scale, ikke være for hastige til at fordomme den røde Menneskerace. Hos denne samme Race findes den nedrigste Hevn, den meest barbariske Grusomhed og den forteste Ondskab, som det er muligt selv for Poesien at male sig, contrasteret med den ædleste Resignation, det reneste Mod og den mægtigste Selvbeherskelse.

Den bekiendte Høvding Therouet, fortæller Hr. Colden, døde i Montreal, omtrent ved den Tid da Freden til Ryswick blev sluttet. De Franske lode ham begrave som en Christen, med megen Pomp. Præsten, som var hos ham da han døde, havde nemlig erklæret, at han døde som en sand Christen; thi, sagde han, da jeg forklarede ham Frelserens Lidelseshistorie, hvem Jøderne korsfæstede, udbrød han: O! havde jeg været der, jeg skulde have hevnet hans Død og scalperet de Hunde!

I de faa Skoler, hvori vi have opdraget dem, have Indianernes Børn lagt for Dagen ikke alene mange fortræffelige Egenskaber, men ogsaa betydelige Aandsevner. „Alle Børnene i Indianernes Skoler — siger Dr. Morse i sin Rapport til Krigsministeren — giøre langt større Fremskridt, end almindeligt er i vore Skoler, og Missionaireme forsikkre, at Børnene ere mere besiedne og kiærlige, og ere langt lettere at styre." I flere Skoler, vi selv have besøgt, have vi seet indianske Drenge besvare Opgaver i Regning, endog med Brok, med forbausende Lethed og Hurtighed; og naar vi tilkiendegave vor Forundring herover, forsikkrede Læreren — hvoriblandt var en der i England i mange Aar havde forestaaet en ansect Skole — at det var en afgiort Mening iblandt dem, at de røde Børn lærte hurtigere, end Børn af samme Alder hiemme hos os.

Indianerens Ærlighed er vel bekiendt, og blandt Peltshandlerne er det almindelig Skik at sælge næsten alle Varer paa Credit, imod det simple Løfte, at levere et vist Antal Skind, naar

Jagttiden er forbi. Indianeren styrter sig da i sine Vildnisser, og neppe en Maaned er gaaen før han er forsvunden i det umaadelige Rum, hvor ingen Creditors Arm kan række ham og hvorfra ingen anden Røst kalder ham tilbage end hans egen Ære. Og saa sikkert som Bien vender tilbage til sin Kube, indfinder den gieldbundne Indianer sig hos sin Creditor, for taus at betale sin Gield.

Det røde Menneskes Religion er den samme i begge Continenter af Amerika; den bestaaer i Troen paa en stor og god Aand og paa en „Manito" eller ond Aand. De henvende sig med deres Bønner til Begge.

De forskiellige Nationer have forskiellige Traditioner om deres Stammes Ophav; men høist mærkværdigt er det Factum, Hr. Catlin forsikrer at ville indestaae for Sandheden af, at af alle de Stammer, han besøgte, var der ikke en eneste som jo paa en eller anden Maade sætter deres første Udspring i Forbindelse med „en stor Cano", som skal være standset paa Toppen af et eller andet Bierg i deres Egn. Hos Mandan-Indianerne fandt Hr. Catlin en aarlig Fest indført, som holdtes paa den Tid da Piletræet blomstrer. De kalde denne Fest „Vandenes Synken", og den holdes rundt om en stor Cano. De fortælle, at det var fra et Piletræ, at Fuglen fløi til dem med en Green i Næbbet, og Fuglen var en Due, som derfor holdes saa hellig iblandt dem, at hverken Mennesker ja ikke engang Hundene gjøre den nogen Fortred. Hos nogle faa Stammer existerer der en Traditon, at de ere Descendenter af Folk, som ere komne over „den store salte Sø"; men de Fleste troe, at deres Race fra Oprindelsen er skabt paa deres eget Continent. Nogle troe, at den store Aand skabte den af den bekiendte røde Steen, hvoraf de gjøre deres Piber. Andre sige, at de alle ere skabte af Jordens Støv; men hertil føie de der have havt Omgang med blanke Folk, bestedent: „Den store Aand maa have skabt eder af det fine Støv, for I veed meer end vi."

I Aaret 1821 examinerede Dr. Morse i Washington O'Mahar-Indianernes Høvding, „det store Elsdyr", og nogle andre Høv-

dinge, og erholdt da følgende Svar paa sine Spørgsmaal: Hvo har skabt det røde og det hvide Menneske? Svar: „Det samme Væsen, som skabte de hvide Mennesker, skabte ogsaa de røde Mennesker; men de Hvide ere bedre end de Røde." Hvorfra kom eders Fædre? Sv. „Vi have en Tradition iblandt os, at vore Forfædre kom til dette Land fra den anden Side af det store Vand; at 8 Mennesker bleve først skabte af den store Aand, og at den hele Menneskeslægt af alle Farver og Nationer ere udsprungne af disse." Tro I, at den store Aand er nærværende, og at han seer og veed Alt hvad I giøre? Sv. „Ja! Naar vi bede og naar vi raadslaae i vore Forsamlinger, saa er det ikke os der raadslaae, men den store Aand."

Det Følgende er af en Rapport om en Sammenkomst imellem den amerikanske Major Cummings og en Nation, der havde dannet sig ved Sammensmeltningen af de tre Stammer: Pottawattemi, Chippewa og Ottawa. Spørgsmaal: Hvilke Ceremonier bruge I ved Begravelsen af eders Døde? Svar: Forskiellige. Undertiden begrave vi det døde Legeme i Jorden, indesluttet i en Kiste eller indviklet i Skind, undertiden sætte vi det i et huult Træ eller opretstaaende og omgivet med et Stakit. I Almindelighed rette vi os heri efter Mandens eget Ønske før sin Død, eller efter en Slægtnings Drøm. Vi medgive den Døde nogle af de Redskaber eller Ting han har eiet, i den Tro, at da de vare ham til Nytte her i Livet, kunne de ogsaa tiene ham til Gavn i det andet Liv." — Tro I, at Siælen lever efter at Legemet er dødt? Sv. „Ja, det troe vi; men at den ikke forlader denne Verden førend dens Slægtninge og Venner have giort Giæstebud eller udøvet tappre Handlinger?" — Tro I, at der gives et Sted efter Døden, hvor der hersker Lyksalighed, og et andet, hvor der er Intet uden Elendighed? Sv. „Ja, den Lyksalige giør ikke andet end dandse og holde Festmaaltider; den Ulyksalige vandrer om i Luften. For at komme i den Førstes Boliger maa man være en god Jæger og have et ædelmodigt Hierte; den Gierrige, den

misundelige Mand, Logneren og Bedrageren komme i de Ulykſaliges Boliger."

Det er en almindelig udbredt Skik, at lægge en Bue og Pile, ja selv en Riffel med Krudt og Kugler, ved Siden af det døde Legeme; og disse Ting, saa kostbare de end ere i den røde Jægers Øine, holdes ligesom Graven selv i den største Helligheд. En Indianer sørger over Tabet af en nær Slægtning, fra 6 til 12 Maaneder, ved at forsømme sit Udvortes og sværte Ansigtet. „En Kone — siger Dr. Morse — sørger for sin Mand idetmindste 12 Maaneder, i hvilken Tid hun seer meget bedrøvet ud, flyer alt Selskab og undgaaer saa meget som muligt at tale til Nogen. Naar Sørgetiden er forbi, bemaler og pynter hun sig som før og stræber nu at faae sig en Mand igien."

Et Barns Fødsel foregaaer almindeligviis i en meget lille, lav Hytte eller Hule, som udtrykkelig er indrettet til dette Øiemeed og ligger i nogen Afstand fra den store Familiehytte. Faa Timer efter Fødselen bringer Moderen selv Barnet til Stammen, som byder den Nyankomne velkommen iblandt dem. Ægteskab er hos dem en simpel Contract, uden nogen religieus Betydning. Polygami er snarere en Undtagelse end almindelig Regel, og finder oftest Sted iblandt Høvdinger og Saadanne som maae — hvad vi kalde det — føre et stort Huus og see mange Giæster, hvorved de behøve Hiælp af flere Fruentimmer. Qvindens Arbeide er, at koge eller tillave Maden, forfærdige Klæder, berede Skindene, holde Hytten i Stand, tætne Canoen med Gummi o. s. v. De gifte sig meget tidligt: Manden i det 18de Aar og Pigen i det 12te eller 14de Aar.

Men vi vende os fra at betragte disse Naturmenneskers simple Sæder, for at kaste et Blik paa det sørgelige Billede af deres nærværende Forfatning, Følgen af deres Berøring med den civiliserede Verden. I begge Amerikas Hemisphærer see vi det samme Volds- og Urets-System i stadig Virksomhed. Den skiændigste og meest barbariske Udrøddelseskrig førtes nyligen mod de ridende Indianere omkring Buenos Ayres, og de nordamerikanske

Stater have i de sidste 4 Aar anvendt 36 Millioner Dollars paa Krigen imod Seminole-Indianerne, for at fordrive dem fra det jagtrige Land de beboe. Man har forskrevet af de bekiendte Blodhunde fra Cuba for at anvende dem imod de tappre Seminoler. I den gamle Verden raser Krigen, som enhver anden Pest, hist og her, for en Tid kun; men den indianske Races gradvise Udroddelse er uden Ophør gaaet for sig, lige fra det første Øieblik Europæerne satte sin Fod i Landet og til den Dag idag er: thi enten vi møde vore kobberfarvede Medmennesker som Fiender eller som Venner, smelte de hen for os som Sneen for Solen. Smitsomme Sygdomme, indførte af Europæerne, bortrive ikke alene hele Familier, men hele Stammer næsten til den sidste Mand. Børnekopperne — antager man — have bortrevet Halvdelen af Nordamerikas indianske Befolkning. Pawni-Stammen har denne Sygdom nedbragt fra 25,000 til 10,000 Siæle. Mandan-Stammen, som Hr. Catlin besøgte for ikke lang Tid siden, bestod dengang af 2000 Hoveder, bekiendte for deres skionne Udvortes og et høit Navn for Tapperhed og Redelighed. De modtoge ham med Kiærlighed og gave ham ikke alene Adgang til deres helligste Mysterier, men optoge ham iblandt Stammens Lærde. Han havde neppe forladt den, da to Peltshandlere uafvidende bragte Koppesmitten iblandt dem, og den hele Stamme uddøde indtil den sidste Mand.

Der er en anden Gift, vi have bragt iblandt dem, hvis Virkninger ere ligesaa odelæggende, skiondt langsommere — Brændevinet nemlig. Den civiliserede Europæer advares fra Ungdommen af imod Drukkenskabens Last og har dagligen dens skrækkelige Følger for Øine; men den stakkels Indianer savner baade Advarsel og Erfaring: tvertimod fortæller Peltshandleren ham, at det stærke Vand vil give ham Mod og Styrke. Han fører den ulykkelige Drik til sine Læber, og fra det Øieblik er han i Ordets egentlige Forstand en forloren Mand. Hvor sørgeligt er ikke Billedet af den stakkels indianske Jæger, som finder at hans Lemmer — han veed ei hvordan — Dag for Dag svigte ham

paa Jagten, hans Pile træffe ei, hans Nerver skiælve for det vilde Dyr, det før var hans Stolthed at møde. Hele Familier, hele Nationer ere blevne Offere for denne fortærende Drik. Ulykkeligviis har dette Onde grebet om sig i den Grad, at det nu ikke mere kan hæmmes. Hvorsomhelst en Trop Indianere ere samlede, finder man Peltshandlere i Nærheden, lurende som Ulve paa deres Bytte. I „Prairierne" alene regner man 6—800 Peltshandlere, blandt hvilke findes mange grove Forbrydere, der ere undflyede Lovens Straf, og alle disse oversvømme de stakkels Indianere med Brændeviin.

Hvad der især bidrager til Indsvindingen af den kobberrøde Menneskerace for Civilisationens Fremskridt, er den hurtige Ødelæggelse af Vildtet. Ligesom Indianernes Stammer fortyndes ved Krigen, Bornekopperne og Brændevinet, trænge de Blanke længer og længer frem med deres Colonier; i samme Forhold som de udbredes og formere sig, tiltager Spørgsmaalet efter Skind og Peltsværk. For et Bøffelskind eller „Robe", som det kaldes i Amerika, giver man i New-York 10—12 Dollars, og Peltshandleren kiøber det af Indianeren for en Flaske Brændeviin. Som Rasende fare de om i „Prairien" og dræbe for Føde væk, ubekymrede ved at Kroppene, som skulde tiene dem til Føde, ligge og raadne, uden at komme noget Menneske til Gavn. Ingen Advarsel, ingen Formaning kan standse dem i deres Tørst efter Brændevinet. Aarligen indsamles fra 150,000 til 200,000 Bøffelskind, og man giør den Beregning, at dersom man fortfarer paa denne Maade, vil der om 10 Aar ikke være flere tilbage. Naar dette indtræffer, siger Hr. Catlin, ville 250,000 Indianere, som nu leve i en Slette af henved 700 danske Miles Udstrækning, omkomme af Hunger og blive et Rov for Ulvene, eller de maae enten angribe de mægtige Nabostammer i Biergene mod Vesten, eller i Fortvivlelse vende sig imod de Blanke. I ethvert Tilfælde er deres Undergang vis. Iblandt de Stammer, hvis sørgelige Skiæbne Hr. Catlin saaledes forudsiger, ere „Kragerne", de smukkeste Indianere, siger Hr. Catlin, som han nogensinde har

seet. Deres sorte glindsende Haar røre Jorden naar de staae opreist, og ridende efter Boffelen i fuld Gallop svæver det efter dem som et bolgende Slor, og man kan ikke tænke sig et stionnere Billede af Mennesket i sin frie Naturstand.

Over hele Nordamerikas Fastland, Canada og de engelske Colonier indbefattede, hvor Jagtdistricterne ere respecterede, hvor man har strøbt at undertrykke den demoraliserende Handel med Brændeviin, selv der gaaer den indianske Race sin Undergang imode med stærke Skridt. Snart afkiober man dem Land, snart tvinger man dem til at afstaae det.

Man skulde troe, at Amerikas kobberrode Indbyggere havde saa god og udisputeerlig en Ret til at beboe deres Skove og Jagtrevierer, som noget Adkomstbrev kan give, af alle dem der ere indskrevne i „Himmerigets Cancellie"; og dog siger Dr. Morse i sin Indberetning til Krigsministeren: „Det Forhold, hvori Indianerne staae til de forenede Staters Regiering, er af en ganske eiendommelig Natur. Deres Uafhængighed, deres Rettigheder, deres Ret til det Land de beboe — Alt er lige ufuldkomment i sin Slags. De have ingen anden Ret end den simple Occupation af Territoriet." Af samme Mening var Præsidenten John Quincey Adams.

I flere Tilfælde have de indianske Stammer vægret sig ved at sælge deres Land og kæmpet med et uovervindeligt Mod for dets Besiddelse, saaledes den Dag idag Seminolerne; i andre have de givet efter og afstaaet det imod Betaling. Men hvori bestod denne Betaling? Den amerikanske Regiering betalte dem 1 Dollar for 150 „Acres" og solgte dem atter til Indvandrere for 1½ Dollar pr. Acre. En anden Fordeel, som Regieringen har sikret sig selv i disse Transactioner, er den, at betale Indianeren enten i Papirpenge eller i Varer, medens den selv altid kræver sin Betaling i rede Solv; og ikke sieldent stipulerer den, som en den tilkommende Ret, at Udbetalingen først skal finde Sted om 30 Aar.

Indianernes Kiærlighed til deres Land, deres Levemaade og Skikke, yttrer sig altid paa en rørende Maade i de Svar, de give

Regieringens Udsendinge, som komme til dem for at overtale dem til at afstaae deres Land og indskrænke deres Jagtgebet. For en Snees Aar siden kom en Pawni-Høvding til Staden Washington paa Præsidentens Indbydelse, for at lade sig overtale til at modtage Missionairer iblandt dem, der skulde lære dem Agerdyrkning. Efter at have lyttet med den største Opmærksomhed og Alvor til Præsidentens Forslag, svarede Høvdingen derpaa i en Tale, som blev oversat af en svoren Tolk saaledes som vi her meddele Læseren den, som et Exempel paa den „vilde" Amerikaners Veltalenhed.

„Min store Fader! Jeg har vandret en lang Vei for at see dig. Jeg har seet dig, og mit Hjerte fryder sig. Jeg har hørt dine Ord; de ere gaaede ind af det ene Øre og de skulle ikke gaae ud af det andet; jeg vil bringe dem til mit Folk lige saa klare som de kom fra din Mund."

„Min store Fader! Jeg vil nu tale Sandheden: Den store Aand skuer ned paa os, og jeg kalder Ham til Vidne paa Alt, hvad der her passerer imellem os. Den store Aand skabte os Alle. Han gjorde min Hud rød og din hvid. Han satte os paa denne Jord og bestemte at vi skulde leve forskielligt fra hverandre. Han lod de Hvide dyrke Jorden og føde sig ved Kiødet af tamme Dyr; men han skabte de røde Mennesker til at streife om i Skove og Sletter, at føde sig med vilde Dyrs Kiød og klæde sig i deres Skind. Han bestemte ogsaa, at vi skulde gaae i Krig for at tage Scalper, stiæle Heste, triumphere over vore Fiender, befordre Freden i vort Hiem og hverandres Lykksalighed. Jeg troer ikke, at der er noget Folk af nogensomhelst Farve paa denne Jord, som ikke troer paa den store Aand, paa Belønning og Straf. Vi dyrke ham, men ikke saaledes som I gjøre. Vi ere forskiellige fra Eder i Religion, ligesom vi ere forskiellige i Udvortes, i Sæder og Skikke. Vi have ingen store Huse, som I have, til at dyrke den store Aand i. Dersom vi havde dem idag, skulde vi imorgen behøve andre, thi vi have ikke som I en fast Bopæl, undtagen vore Landsbyer, hvor vi tilbringe kun 2 Maaneder af de 12. Vi streife Landet rundt, ligesom de vilde Dyr, medens

I Blanke leve imellem os og Himmelen; men alligevel, min Fader, elske vi den store Aand."

„Min store Fader! Nogle af dine Høvdinge have tilbudt at sende gode Mennesker (Missionairer) iblandt os for at forandre vore Skikke, lære os at arbeide og leve som de hvide Mennesker. Jeg vil ikke fortælle dig en Løgn. Du elsker dit Land, Du elsker dit Folk; Du elsker den Maade, I leve paa og Du troer om dit Folk at det er tappert. Jeg er ligesom du, min store Fader! Jeg elsker mit Land, Jeg elsker mit Folk; Jeg elsker det Liv vi føre og troer om mit Folk, at det er tappert."

„Skaan mig derfor, min Fader! Lad mig beholde mit Land, lad mig forfølge Bøffelen, Bæveren og de andre vilde Dyr, og jeg vil sælge Skindene til dit Folk. Det er for tidligt, min store Fader, at sende dine gode Mennesker iblandt os. Lad os først udtømme de Hiælpekilder vi have, før du forstyrrer vor Lykke og lader os trælle. Lad mig vedblive at leve som jeg har levet, og naar jeg er gaaet herfra til den Gode eller til den Onde Aand, da kunne maaskee mine Børn trænge til og modtage den Hiælp som nu tilbydes os af dit gode Folk."

„Her, min store Fader! er en Pibe, som jeg byder dig, ligesom det er Skik iblandt os med vore Venner. Jeg veed, at disse Klædningsstykker, disse Rober, Moccassiner, Bjørnekloer o. s. v. ere af liden Værdi for dig; men vi ønske dem opbevarede her, for at, naar vi ere borte og vore Been bedækkes af Jorden, vore Børn da, om de nogensinde besøge dette Sted, skulle see og gienkiende dem som engang deres Fædres, og tænke paa de Tider der har været."

Den koldhiertede Grusomhed, hvormed man saa ofte har overlistet de troskyldige Indianere, har udbredt en Mistroiskhed iblandt dem, som ikke tilhører deres Natur. Dr. Morse siger i sin Rapport til Krigsministeren: „Mistillid herster desværre iblandt dem i en høi Grad. Ved de mange Sammenkomster jeg havde med dem, hvor jeg forklarede dem alt det Gode, deres store Fader, Præsidenten, havde ifinde at bevise dem, var Høvdingernes

Svar stedse det samme, i det de rystede betydningsfuldt paa Hovedet: „Det kan gierne være saa, og det kan ogsaa ikke være; vi tvivle paa det; vi vide ikke, hvad vi skulle troe."

Endskiøndt vi paa ingen Maade kunne billige, hverken den Maade, hvorpaa man har tvunget de indianske Stammer til at forlade deres Landstrækninger, eller den Uldstrækning, hvori dette er skeet, og uagtet al vor Agtelse og Sympathie for denne noble og forurettede Race, kunne vi dog ikke andet end indrømme Nødvendigheden af at fierne dem i en vis Grad. Hvor de blanke Indbyggere af begge Amerikas Continenter ere i Besiddelse af uendelig meget mere Land, end de kunne dyrke, er det naturligviis en Grusomhed og en fordommelig Uretfærdighed at tvinge de Aborigines til at afstaae fierntliggende Districter, hvor de føre en lykkelig Existence, og det alene for at speculere og forsyne sig med Land for en fiernere Fremtid. Men undertiden hænder det, ved stærke Indvandringer fra den gamle Verden og en deraf følgende hurtig Udbredelse af Coloniseringen, at et betydeligt Areal af Indianernes Land, som længe har været umiddelbart grændsende til de Blankes, bliver ganske omringet, i hvilket Tilfælde det er Civilisationen lige saa meget i Veien, som en Klippe der var bleven staaende midt i en offentlig Landevei. I saadanne Tilfælde standses Circulationen imellem de yderste Colonieanlæg og Stæderne imod Osten, hvorfra de skulle drage deres Liv, ligesom Blodcirculationen standses ved Anbringelsen af en Tourniquet. Ofte findes en saadan betydelig Strækning Land ikkun beboet af 100—120 Indianere, hvis Børn ere næsten uden Undtagelser halvblods, Fruentimmerne skiønfærdige og losagtige, Mændene elendige Offere for Drukkenskab og alle Laster. Endog de iblandt dem, hvis kobberfarvede Ansigter, skiæggeløse Hager og smukt dannede, smaa Fødder vise at de ere Indianere, ere dette kun i Navnet; thi Aanden er flygtet. Ofte ere de nær ved at døe af Hunger, fordi Vildtet paa alle Sider er dem afskaaret. Imidlertid voxer den blanke Befolknings Uvillie over det modbydelige Naboskab, indtil den lige er paa Nippet at udbryde i Vold-

ſomheder; og dog er det næſten umuligt at formaae de elendige Skabninger til at fortrække. Jo dybere de ſynke i aandelig Degradation, deſto mere tiltager deres naturlige Apathie, de blive ligeſom fortryllede til Stedet, ſom de af et eller andet egennyttigt Motiv ikke kunne losrive ſig fra. Under ſaadanne Omſtændigheder nodes Regieringen til at bortfierne Mennesker, ſom hverken ville dyrke Jorden ſelv, eller tillade Andre at giore det.

At udbetale en Flok elendige, udmarvede og demoraliſerede Indianere, ſom ere iſtand til at ſkille ſig øieblikligen ved alt, hvad de have, for Brændevin, en ſaa ſtor Sum ſom Landet er værd for den blanke Coloniſt, vilde være en Daarſkab; men lige ſaa uædelmodigt vil det igien være at beſtemme Priſen, efter den Værdi Landet har for Indianeren efter at Vildtet er forjaget og afſkaaret. En retfærdig Regiering bor imidlertid, naar det er blevet uundgaaelig nodvendigt at forflytte Levningerne af en Stamme, drage Omſorg for den paa en eller anden Maade, hvorved dens Forfatning virkeligen forbedres; kun da opfylder den Menneſkelighedens Pligt.

Analyſe af Sovandet paa Veſtkyſten af Afrika giver Vink om Aarſagen til den der herſkende Dodelighed.

I et Mode i „Royal Institution" oplæſte Profeſſor Daniell en Afhandling om den ſpontane Udvikling af Svovlbrint i Vandene ved den veſtlige Kyſt af Afrika og andre Steder. Han erindrede Selſkabet om Sir Humphrey Davys Experimenter over denne Gienſtand, hvilke ledede til hans Idee at beſkytte Skibenes Kobberhud ved Oxydationsafledere af Zink. Virkningen af Svovlbrinten i hine Vande paa Skibenes Kobberhud var ſaa ødelæggende, at 9 Maaneders Station paa Veſtkyſten af Afrika var lige ſaa ødelæggende for den ſom 4 Aar paa enhver anden Sta-

tion i Verden. Et Stykke Kobberplade blev fremviist, taget fra en Fregat der ikke havde været mange Maaneder paa afrikanske Kysten, og et andet Stykke taget af „Royal George", der sank ved Spithead for 60 Aar siden. Sammenligningen viste, at det første Stykke var giennemædt paa mange Steder, og heelt over saa tyndt at man uden Møie kunde trykke Fingeren igiennem det, medens det andet Stykke var i fuldkommen god Stand, stærkt og aldeles ubeskadiget. Admiralitetet havde sendt ham, Professor Daniell, 10 Flasker Vand, fyldt paa lige saa mange forskiellige Steder paa Kysten, indtagende en Strækning af 16 Bredegrader fra 8° Nord til 8° Syd for Equator, med Anmodning om at analysere de forskiellige Slags Vand og give en Beretning derom. Resultatet var som nedenstaaende Tabel viser.

Steder, hvorfra Vandet er taget.	Svovlbrint. Cubik Fod.	Tom.	Saltpartikler. Gran.
Sierra Leone, pr. Gallon	6	18	1,696.0
Volta	6	99	2,480.0
Bonny	1	21	1,788,0
Mooney	. .	. .	2,104.0
Gaboon	. .	. .	2,169.0
Lobez Bay	11	69	2,576.0
Congo-Flodens Munding	0	67	188.0
dito 8 danske Miil op . .	. .	. .	8.0
Bangos	4	35	2,736.0
Lagos	14	75	1,920.0

Alle Flaskerne vare hermetisk forseglede, og han tvivlede ikke om, at Vandet var i enhver Henseende lige saa godt som da det blev taget af Floderne. I det han trak Proppen op slog den stærke Lugt af Svovlbrint ham strax, og han antog da den generelle Mening, at den reiste sig af animalsk og vegetabilsk Decomposition, men det var siden forekommet ham, at dette ikke forholdt sig ganske saaledes. Gasen var udbredt over en Strækning af 15—16 Bredegrader og strakte sig paa nogle Steder 10 danske Mile ud tilsøes, bedækkende saaledes en Flade af 2500 Qvadrat-

mile. Hvad kunde Oprindelsen hertil være? Han troede, at det reiste sig af Actionen og Reactionen af vegetabilsk og animalsk Materie nedført fra det Indre ved Floderne, paa Sovandets Sulphater. I denne Tanke samlede han afvigte Efteraar (1840) noget Løv af Buskvæxter og kom det i tre Dunke; paa den ene fyldte han simpelt Vand taget af „New-River", paa den anden det samme Vand, hvori 3 Unzer af almindeligt Salt var opløst, og paa den tredie samme Vand, hvori var opløst noget chrystalliseret Sulphat af Soda. Indvendig til Proppen befæstede han Strimler af Lakmuspapir, og han hensatte Dunkene veltilproppede i et Skab, hvis Temperatur varierede fra 70 til 100 eller 110° F.

Virkningen var, at i den første Dunk var Lakmuspapiret ganske hvidt, og Lugten var aldeles ikke ubehagelig; i den anden var Papiret ogsaa ganske hvidt og Lugten lignede den af syltede Frugter; men i den tredie Dunk, hvor der var et Sulphat tilstede, var Papiret næsten sort og Stanken var afskyelig og i høieste Grad væmmelig, hvilket, som bekiendt, er Tilfældet med Lugten af Svovlbrint.

Sovandet indeholder Sulphater nok til, under visse Omstændigheder at frembringe denne Virkning. Men en mere interessant Side af Qvæstionen er den Miasma, der er saa dræbende for Mennesker paa de sumpige Kyster af det vestlige Afrika. Kan man end ikke angive et Middel derimod, saa leder Videnskaberne dog til at udpege et Palliativ. Tilstædeværelsen af dræbende Gas kan den meest uøvede Experimentator let overbevise sig om, saa at saadanne Steder, hvor denne Gas findes i Mængde, kunne undgaaes i mange Tilfælde, og hvor dette ei er muligt, der ville stærke Rygninger med Chlorine Gas tilintetgiøre Svovlbrinten. Virkningen af denne Gas var ikke alene synlig paa Vestkysten af Afrika, men paa mange Steder ellers, skiøndt ikke i den Udstrækning. Mon ikke „Jungle" Feberen i Indien, de periodiske Febre i Ny-York og Charleston i Nordamerika og mindre Sygdomme af samme Classe paa mange andre Steder, lode sig spore

til en dræbende Gas. Chlorin Gas var et ypperligt og ufeilbart Middel til at tilintetgiøre den dræbende Gas; den var let at forskaffe sig og Materialierne til den meget godtkiøb, o. s. v.

Sydpolar-Expeditionen.

(Naut. Mag., Septbr. 1841.)

I en Skrivelse, dateret „Hobarton, Vandiemensland" d. 7de April 1841, melder Chefen for Expeditionen, Capitain James Ross om sine interessante Opdagelser i Sydpolarhavet. Om Expeditionens Formaal have vi, i Archiv for Søvæsenet, 13de Bd., givet en udforlig Beretning; vi tilføie her et kort Uddrag af de om denne Reise hidtil bekiendtgiorte Beretninger:

Fra England seilede Skibene „Erebus" og „Terror" til Madera, hvor de forbleve i nogle Dage. Derfra gik de til St. Helena og Cap, hvor Observatorier, ifølge Planen, bleve oprettede, og de dertil bestemte Officierer efterladte. Kerguelens Øe var det næste Sted de besøgte, dernæst Sabrina og endeligen Hobarton paa Vandiemens Land, hvor de ankom i Midten af August 1840. I de sidste Dage af October forlode de Hobarton og vi ville nu meddele Capitain Ross's egen Beretning om de senere giorte Opdagelser:

„Den 16de Decbr. afseilede jeg fra Aucklands-Øerne og holdt synder i. Et Par Dage opholdt vi os paa Campbell-Eiland for at giøre magnetiske Observationer, og efter at have passeret imellem mange Isbierge, indtil paa 63° Brede, naaede vi Kanten af den faste Is og passerede Polarcirkelen den 1ste Januar 1841."

„Isen viste sig ikke nær saa farlig som jeg efter Amerikanernes og Franskmændenes Beretninger havde ventet at finde den; men Omstændighederne vare imidlertid ugunstige nok til at afholde mig fra at trænge ind i den nu, og en Storm af Nordenvind afbrød vore Operationer i 3—4 Dage."

„Den 5te Januar naaede vi atter Isen omtrent 100 Qvartmile østligere, paa 66°, 45′ S. Br. og 174°, 16′ Øst Længde, og endskiondt Vinden blæste lige paa den og der gik en svær Sø, lykkedes det os dog at trænge ind i den, uden at noget af Skibene leed nogen Skade, og da vi vare komne nogle Mile ind i den, vare vi istand til at fortsætte vor Cours synder efter temmelig let og sikkert. I de følgende 3—4 Dage blev vor Seilads mere vanskelig og usikker ved tyk Taage, flau Kuling og en svær Dynning, ligesom vi ogsaa havde næsten uafbrudt Sneeveir; men en stærk Reflection af aabent Vand i Luften, som vi saae i Sydost, hvergang det klarede op, bevægede mig til at vedblive at staae hen i denne Direction, og om Morgenen den 9de, efter meer end 200 Qvartmiles Seilads i Isen, naaede vi en fuldkommen aaben Sø, og holdt nu af, en Sydvestcours, efter den magnetiske Pol."

„Om Morgenen, den 11te Januar, paa 70°, 41′ Br. og 172°, 36′ Lgd. saaes Land ret forud i en Afstand af, som det siden viste sig, næsten 100 Qvartmile. Dette Land laae saaledes imellem den magnetiske Pol og os, hvilket giorde os ondt, uagtet den interessante Opdagelse vi her giorde. Skiondt vi i mange Timer vedbleve at seile lige ind paa dette Land, syntes vi neppe at komme det nærmere: det hævede sig i høie Biergspidser, der vare fra 9000 til 12,000 Fod høie, fuldkommen bedækkede med en evig Snee og Isbræer, som rækkede fra Biergtoppen mange Mile ud i Havet. Da vi kom nærmere, viste der sig nogle Pletter hist og her, hvor Fieldet var bart, og da vi holdt ind imod en lille Bugt, i den Hensigt at forsøge paa at lande, fandt vi Kysten i en lang Strækning saa besat med Is og en svær Dynning væltende sig ind paa den, saa at vi bleve nødte til at afstaae fra vort Forsæt og styre henimod en bedre lovende Pynt, ud for hvilken vi opdagede nogle smaa Øer. Her landede jeg om Morgenen den 12te, ledsaget af Capitain Crozier og nogle Officierer fra begge Skibe, og tog Landet i Besiddelse i vor Dronnings Navn."

„Den Ø, vi landede paa, bestaaer ganske af vulcanske Klip-

per; den ligger paa 71°, 56′ Br. og 171°, 7′ østlig Længde. Da jeg lagde Mærke til, at Østkysten af Landet trak sig synderefter, medens Nordkysten løb i en nordvestlig Retning, fik jeg det Haab, at jeg, ved at trænge saa langt sydefter som muligt, skulde være istand til at passere forbi den magnetiske Pol, som vore Observationer gave en Plads paa omtrent 76° og, ved derfra at styre vestlig, seile rundt om den. Vi fortsatte derfor vor Cours langs med dette prægtige Land og naaede den 23de Januar 74°, 15′ Brede, den høieste Sydbrede som Nogen hidtil har naaet, vor Landsmand Capitain Weddell nemlig."

„Endskiøndt vi meget besværedes af haard Kuling, tyk Taage og hyppig Storm med Snefog, fortsattes Kystens Undersøgelse synderefter, og den 27de landede vi atter paa en Ø, der ligesom den forrige bestod af vulkanske (igneous) Klipper og ligger paa 76°, 8′ Brede og 168°, 12′ Øst Længde. Staaende videre synder efter, saae vi tidligt den næste Morgen et Bierg af 12,400 Fods Høide over Vandfladen udspye Flammer og Røg i en overordentlig Mængde. Denne prægtige Vulkan gav jeg Navnet „Erebus." Den ligger paa 77°, 32′ Brede og 167° Længde. En udslukt Vulkan østen for denne og ikke fuldt saa høi, gav jeg Navnet „Mount Terror."

„Kysten af det faste Land vedblev at trække sig sydlig og vi fortsatte vor Seilads langs med det, indtil om Eftermiddagen, da vi tæt inde under Land fandt vor Seilads ganske hæmmet ved en Isbarriere, som strakte sig O. S. O. hen fra et fremspringende Næs. Denne overmaade mærkværdige Barriere viste en lodret Væg af idetmindste 150 Fods Høide, hævende sig høit over Skibenes Toppe og skiulende for os alt hvad der laa paa den anden Side af den, undtagen Toppene af en Række høie Bierge i S. S. O."

„Fortsættende vor Undersøgelse af denne mageløse Barriere østerefter, naaede vi til 78°, 4′ Brede, den høieste vi vare istand til at række. Dette vedbleve vi til den 9de Februar indtil 191°, 23′ Længde, en Distance af over 300 Qvartmile; men her

ſtandſedes vi af en ſvær Ismasse, ſom ſtodte tæt op til Barrieren, og den ſmalle Rende, hvorigiennem vi hidtil vare komne, blev nu ſaa fuldkommen bedækket af Is, der hurtigt dannede ſig, ſaa at vi maatte takke den ſtive Kuling, det blæſte, for at vi kunde ſlippe tilbage igien. Her loddede vi og fik Bund paa 318 Favne, blod og blaa Muddergrund."

„Med en Temperatur af 20° F. under Fryſepunktet, fandt vi Iſen at danne ſig ſaa hurtigt paa Overfladen, at enhver videre Underſøgelſe af Barrieren i en ſaa overmaade ſtreng Aarstid blev umulig; vi ſtode derfor veſterefter for atter at prøve paa at nærme os den magnetiſke Pol. Vi naaede d. 15de Februar atter til 76° Brede og ſkiondt vi fandt, at meget af den ſvære Is var bortdreven ſiden vort forrige Forſøg, var der dog kommen ny Is i den Forriges Sted, og efter at have trængt nogle faa Qvartmile nærmere imod Polen, maatte vi endeligen afſtaae fra videre Forſøg. Vi vare denne Gang paa 76°, 12' Brede og 164° Længde; Misviisningen var 109°, 24' Øſt, og Inclinationen 88°, 40'; altſaa vare vi kun 160 Qvartmile fra den magnetiſke Pol. Havde det været os muligt at naae ind til Landet og finde et ſikkert Ankerſted for Skibene, kunde vi have reiſt det korte Stykke over Land, men dette var aldeles umuligt, og ſkiondt vi ikke ſaae vort Haab opfyldt, var det dog en Troſt for os, at vi have været den magnetiſke Pol nogle hundrede Qvartmile nærmere end nogen af vore Forgængere. Desuden lader denne Pols Beliggenhed ſig, af den Mængde Obſervationer, vi i ſaa mange forſtiellige Retninger fra den have giort, beſtemme med næſten lige ſaa ſtor Nøiagtighed, ſom om vi havde naaet Stedet ſelv."

Endnu i 10 Dage vedbleve Skibene at ſeile langs med Kyſten nordefter for at forſøge paa at lande et eller andet Sted; men allevegne ſtrakte Iſen ſig ſaa langt ud, at omſider alle videre Forſøg for denne Gang bleve opgivne."

En Expedition til Euphrates.

Det er vel neppe Mange bekiendt, at der i Begyndelsen af Aaret 1840 blev udsendt fra Liverpool et Skib, tilhørende et af de betydeligste Handelshuse der, under hemmelige, forseglede Ordrer og med alle Materialier til at sammensætte 2 Jerndampskibe samt anden usædvanlig Ladning ombord. Som man nu erfarer, var dette Skib bestemt til den persiske Havbugt og Dampskibene vare bestilte af det ostindiske Compagnie til en Expedition op ad Floden Euphrates for at undersøge hvorvidt den var seilbar. Denne Expedition har været særdeles heldig; den har tilbagelagt 1100 Qvartmile af Flodens Løb fra dens Munding, en Ting, der aldrig før har været udført. Nedenstaaende Brev fra Hr. Floyd, Expeditionens Læge, dateret Belis d. 6te Juni 1841, indeholder en kort Beretning om denne interessante Reise.

„Jeg har giennemreist den største Deel af Mesopotamien, faaet Bank og er bleven udplyndret; jeg har fulgt Sporene af de „Tituſinde" under Cyrus den yngre, og gienkiendt mange af Stæderne, der omtales i deres Tog. Jeg er nu med vor Flotille ikke langt fra Aleppo efter at have tilbagelagt Reisen op ad Euphrates, en af Asiens stolteste Floder: her, 1,100 engelske Mile ovenfor dens Munding i den persiske Havbugt, er den 600 Alen bred og meget dyb. Hvilken Ære for England, at dets Flag nu vaier i Hiertet af Korstogenes og Courtenay'ernes Land! Et af Courtenays Slotte, Jiaber, grundlagt, som der siges, af Alexander den Store, hæver sig nu majestætisk over vore Hoveder."

„Den 31te Mai 1841 var den lykkelige Dag, der kronede vore Anstrængelser med Held, og det fierne Taurus giengav Echoet af den Kongesalut, som vi fyrede til Ære for vor Ankomst hertil. I mit forrige Brev gav jeg en Beskrivelse af Tigris-Floden og Landet omkring den. Euphrates er ikke meget forskiellig fra Tigris op til Hilla, en tyrkisk Araber-By, ikke langt fra det gamle Babylon, undtagen at dens Bredder ere meget bedre cultiverede og at Daddelpalmen paa mange Steder forhøier Effecten af Flo-

dens maleriske Krumninger; hist og her reiser en Moskee sin lakerede Kuppel frem af en Lund og afbryder Eensformigheden i det omgivende Landskab. Slyngende sig imellem Ruinerne af det faldne Babylon, gaaer Floden forbi Perisalom, derpaa Cunaxas Valplads, hvor Cyrus faldt og de „Tituſinde" begyndte deres berømte Tilbagetog; saa kommer Umbar, engang et christent Bispesæde; saa Charmand, nogle Ruiner ligeover for Xenophons Pylor; saa Hit, Skriftens Is, og berømt for dens Beeg- og Naphta-Kilder. Nu bliver Floden indesluttet af høie Klipper, som række fra dens Udspring til nedenfor Hit. Det gamle Antho, hvor Julian mistede en Deel af sin Flaade, er det næste Sted af Vigtighed; saa kommer Euri, Ezekiels Chabourflod, Al-Deir, Skriftens Chapsack og den gamle Havn Palmyra, og endeligen de forfaldne Slotte Raccaba, Tenobia, Racca og Jiaber, alle liggende paa isolerede Klipper og beherskende Flodpasserne. Disse Casteller, at slutte fra deres fuldkomne Ulighed med alle andre af denne Slags i Landet, og fra den romerske Bue i deres Bygningsmaade, synes at have været dette Keiserdommes Grændseposter imod Partherne. De Indfødte have en Tradition om, at de ere byggede af de Engelske under Korstogene, og det er ikke usandsynligt, at de have været besatte af Courtenays enthusiastiske Følgesvende, da han regierede i Orfa."

„Foruden de Byer, jeg har nævnet, er der adskillige Øer, af hvilke mange ere skovrige, deriblandt Juba, Haditha og Alusa, som ere stærkt befæstede og yndigt beliggende i Euphrates-Dalen, imellem Hit og Anna."

„Climatet er overmaade behageligt og frembringer alle europæiske Frugter foruden en Mængde tropiske, længer nede af Floden. Her er den eneste Hindring for Seiladsen paa denne Flod, nemlig Ruinerne af de Hiul og Dæmninger, der bruges til at skaffe Vand til Markernes Overrislen. Paa den korte Distance af henved 130 Qvartmile fandt vi næsten 300 af disse Hiul, hvoraf omtrent Trediedelen vare brugbare. De bestaae i store Mure, som ere byggede ud i Floden, for at lede dens Strøm til Hiulene

hvilke ere de meeſt kluntede Maſkiner man kan tænke ſig, forfærdigede af Trægrene og med 150 Lærkrukker faſtbundne til dem, at optage Vandet med. Hiulene ere af 40 Fods Diameter; de ere anbragte ved Enden af en Aqueduct, der hviler paa velbygte gothiſke Buer. De ere nærmeſt til at fortiene Navn af et perpetuum mobile af Noget jeg hidtil har ſeet, og det er utroligt, hvilken Maſſe af Vand de fore op. De frembringe en Strom af 6—7 Miles Fart, med et Fald i Vandet af 2—3 Fod, hvor de ere, ſaa at denne Deel af Floden er vanſkelig og ikke ganſke fri for Fare. Men vi have lykkelig overvundet dem, takket være DHrr. Laird og Macgregor, ſom have forfærdiget vore Skibe og Maſkinerier, hvorved vi have beſeiret Hindringer, der ſtandſede Trajans og Julians veldiſciplinerede Legioner, da de gik at beleire Cteſiphon og ikke mægtede at trække deres Flaader imod Strommen."

„At Tigris er ſeilbar til Moſul, det gamle Ninive, og Euphratus til Baulus, ja jeg kan ſige til Hiertet af Taurus, for vi kunne gaae hoiere op endnn — er nu beviiſt. Hvilken Mark aabner ſig ikke her for Miſſionairen og Kiøbmanden! Den Forſte ſeer nu Veien aabnet for ſig til Armenianerne, Chaldæerne, Neſtorianerne, Maroniterne, St. Johannes Diſciple, Diævelens Tilbedere, ſom beboe Tinſchar-Biergene, og Araberne. Kiøbmanden ſeer en Mængde Handelspladſe aabnede for ſig til at afſætte engelſke Fabrikater og omtuſke dem med Arabiens koſtbare Uld — den ſkionneſte jeg nogenſinde har ſeet; Caſimir-Uld, ſom føres til Bagdad; Gallenødder; Sandracgummi; Myrrah; Balſamer fra Syden, og Perler, Diamanter og Turquiſer fra Perſien; hvilke Varer kunne med Dampſkibe fores op ad Euphrates til Belis og derfra til Middelhavet, kun fire Dages Reiſe."

(Naut. Mag., Septbr. 1841.)

Efterretninger for Sofarende.

Nyt Fyr og Sømærker ved Coquet-Island.

Den 1ſte October f. A. tændtes Fyret paa Coquet-Island, Northumberlands Kyſten, første Gang. Det er et ſtadigt Fyr og viſer et meget ſtærkt Skin. Soværts fra vil det være ſynligt i alle Retninger fra N. t. O. ½ O. til S. t. V. ½ V. efter Compaſſet. Ind imod Landet viſes et andet, mindre Fyr.

Følgende Mærker for Ankerpladſen ere udlagte:

1) En rød „Beacon" Boie, mærket „N. E. Coquet" paa 5½ Favne Vand, hvorfra peiles: Syd-Enden af Morwick-Krattet, overeet med Huſet paa Amblepoint, i V. t. N.; et ſkifertækket Huus i Bondicar, overeet med Hauxleypoint, i S. V. ½ S.; Coquet Fyrtaarn i S. S. V. ½ V.

2) En rød og hvid Boie malet i Kredſe og mærket „N. V. Coquet", paa 2 Favnes Dybde. Den tilſyneladende Udſtrækning paa Bondicarpoint af den ſydligſte af 2 Grupper af Træer paa Sydlandet, i S. V. t. S.; Veſt-Enden af en lang Skov overeet med Oſt-Enden af Sandhoiene lige Veſt for Alnmouth, i N. t. V. ½ V.; nysnævnte Boie („N. E. Coquet") i O. N. O., og Coquet Fyrtaarn i S. ¼ O.

3) En rød Boie, mærket „S. W. Coquet" paa 3 Favne Vand. Oſt-Enden af Shillbottle-Krattet, i lige Linie med Taarnet paa Warkworth Caſtle, N. V. ¼ V.; En Gruppe Træer oppe i Landet, tilſyneladende midt imellem 2 Huſe i Bondicar, af hvilke det ene har et rødt teglhængt og det andet et ſkifertækket Tag, i S. V.; og Hauxley Points Boie i S. ½ O.

4) En ſort Boie, mærket „Sand Spit" paa 9 Fod Vand, paa den yderſte Ende af et Rev, ſom ſtrækker ſig fra Faſtlandet ud imod Øen: Veſt-Enden af Warkworth Caſtle, overeet med Amblepoint, i N. V.; Bondicarpoint overeet med den ſydligſte af to Trægrupper imod Syd, i S. V. t. S.; Hauxleypoints Boie i S. t. O. ¼ O.

5) En sort „Beacon"-Boie, mærket „Hauxley Point", paa 5½ Vand, ved den yderste Ende af samme farlige Rev: en Avlsgaard med en høi Skorsteen paa dens vestlige Ende overeet med Huset paa Amblepoint, i N. N. V. ¾ V.; Earsdon Vindmølle i lige Linie med et skifertakt Huus i Bondicar, i V. t. S. ½ S. og Cocquet Fyrtaarn i N. ¼ O.

6) En sort- og hvidtavlet Boie, mærket „Pan Bush" paa 2 Favne Vand, ved Sydoststiden af den saaledes kaldte Grund: Syd-Enden af Morwick Krattet, overeet med Nord-Enden af Gloster Hill, i V. ½ N.; et rødt teglhængt Huus indenfor Sandhøiene, dets tilsyneladende Brede aaben norden for Radcliffe Colliery Skorsteen, i S. V. ½ S.; Cocquet Fyrtaarn i S. S. O. og N. E. Cocquet Boie i S. O. t. O. ¼ O.

Det sikkreste Indløb til denne Rhed er nordenfor Den imellem „N. E. Cocquet" og „Pan Bush" Boierne, da der ikkun er 8 Fod Vand i det sydlige Indløb imellem „S. W. Cocquet" og „Sand Spit" Boierne. De anførte Peilinger ere alle paa Compasset og Dybderne regnede ved Jevndøgns Lavvande.

(Hd. Td. Nr. 28.)

Forbedret Fyr ved Livorno.

Dette Fyr er undergaaet en Forbedring i Belysningssystemet, hvilken er traadt i Virksomhed d. 15de Decbr. 1841. I Stedet for den tidligere ufuldkomne Lampe er der nu anbragt et Lindseapparat af 2den Classe, hvorved hvide og røde Blink afvexle med hinanden, med 40 Secunders Mellemrum. Lanternens Høide over Vandfladen er omtrent 150 danske Fod, og Fyret vil være synligt i en Afstand af 21 Qvartmiil. Det stadige, mindre stærke Lys imellem Blinkene vil kunne skiælnes i en Afstand af 10 Qvartmiil og Formørkelserne ville ikkun paa længere Afstand end denne være totale.

(Hd. Td. Nr. 38.)

Opdaget Banke ſyndenfor Cuba og et farligt Rev udfor Jardines.

Den engelſke Orlogsſkonnert „Pickle" fik i Auguſt 1840, paa Reiſen fra Jamaica til Havana, Lodſkud af en Banke med 15 Favne haard Sand, og vedblev at have 15, 14 og 17 Favne, for en Strækning af henved 2 Qvartmile, ſtyrende en Cours af V. til N. ¼ N. Da Lodſkuddet ophørte, gav en Bredeobſervation 20° 17′ 20″ N. Brede og Beſtikket 20° 20′; Længden efter Beſtikket, regnet fra paalidelige Obſervationer om Formiddagen, var 80° 23′ veſtlig for Greenwich. I nogle Kaarter findes en lille Plet aflagt, i Eet paa 20° 2′ N. Br., 80° 2′ V. Lgd. og i et andet paa 20° 11′ N. Br. og 80° 38′ Lgd., med Bemærkning at denne Banke er opdaget i Aaret 1800.

Uvidenhed om denne Bankes Tilværelſe kan give Anledning til at et Skib, ſom er uden ſikkre Obſervationer, kan troe ſig forſat af Strømmen til Banken, „Doce Leguas Cayo" eller „Cayo Breton."

Den ſamme Skonnert, ſtaaende ind imod Jardines, da Oſtpynten, Cayo Largo, peiltes i N. O. 12 Qvartmile, løb N. O. hen 5 Qvartmiil til Kl. 8 E. M. D., da den vendte og ſtod ſydover 2 Qvartmiil. Brænding opdagedes nu tværs til Luvart, hvorpaa den bar af S. V. hen, men Skonnerten ſtrabede Grunden. Loddet gav 2 Favne, haard Sand. Ved at ſtaae S. V. til V. hen, dybnede det fra 3 til 15 Favne, og Lodſkud tabtes Kl. 9 T. 10 M. Dette Rev var kiendt af Fiſkerne paa „Grand-Cayman" under Navn af „Jack Taylors Reef", og holdes for meget farligt, fordi det ligger 9 Qvartmile ude fra Land, og har dybt Vand indenfor. Det er ikke aflagt i noget Kaart.

(Naut. Mag., Jan. 1841.)

Equatorial-Strøm.

Maſteren, Hr. Millar, af den engelſke Orlogsfregat „Pearl", publicerer i „Nautical Magazine" for Juli 1841 at have truffet paa en overordentlig Strømſætning i Atlanterhavet, ſom det maa intereſſere alle Søfarende at faae Kundſkab om.

Den 1ste Mai 1840, da jeg var i Begreb med at tage Middagshoide, blev der fra Veiret, til min store Forundring, varskoet for Land paa Styrbords-Bovg. Kortefter saaes det fra Hytten i S. V. t. V. ½ V. Skibets Cours var da S. V. t. V. Jeg ventede at finde en vestlig Stromsætning af 1½ Knob og regnede os idetmindste 70 Qvartmile østen for St. Pauls Klipperne, som vare dem vi nu havde isigte. Om Middagen peilede vi den midterste af dem i V. ½ N. 5—6 Qvartmile borte. Gisede Brede var 1°, 0′ Nord, og observerede Brede 0°, 55′; Længden efter Medium af 5 Chronometere 29°, 14′ Vest. Om Aftenen gav en Observation, omtrent 5 Qvartmile fra Klipperne, os omtrent 5′ feil Længde efter Chronometerne, for østlig nemlig, under Forudsætning at Øernes Længde er 29°, 22′ efter Capitain Fitzroys Observationer.

Om Eftermiddagen holdt vi af ned imod Klipperne, som vi lob nær paa 2 Qvartmiil. Vi satte et Fartoi ud for at logge Strommen. Skibet holdt krydsende, men kunde ikke stoppe Strommen, uagtet det var en frist Kuling. Det lykkedes kun eet af de flere Fartoier, vi havde sat ud, at stoppe Strommen, og komme tæt op til Øerne. Strommen befandtes at lobe V. N. V. med 4 Miles Fart. Heraf sees det, at Skibet var i det sidste Stmaal sat 116 Qvartmile vesterefter. Logline og Glas bleve undersogte, og Feilen, foraarsaget ved dem, calculeret til en halv Knob, som giver endnu 104 Qvartmiil for Strommen. Et Barkskib fra London, Miranda, som vi praiede Dagen for, berettede at have erfaret en ualmindelig stærk Strom vesterefter, men uheldigviis fik man ikke en noiere Angivelse. Ved at passere Eqvator imellem 25° og 27° Vest-Længde har jeg tre Gange fundet Strommen stærkere i Mai, Juni og Juli, end til andre Aarstider. Engang satte den Skibet 70 Qvartmile vesterefter i 24 Timer.

Der var, efter den noieste Overvejelse og Undersøgelse af Chronometernes Gang, aldeles ingen Tvivl om, at vi jo vare forsatte af Strommen 4 Miil i Vagten; og St. Pauls Øerne ere saa smaa Klipper midt i Havet, at jeg tvivler paa, de kunne

ſees i længer Afſtand end 8 Qvartmiil, med mindre et meget ſkarpt Udkik holdes; men om Natten er Faren langt ſtørre, da de ere ſaa lave over Vandet, at de ikke ville kunne ſees, før det er for ſilde for at klare dem.

Fyre paa Portugals Kyſter.

Følgende Steder paa Kyſterne af Kongeriget Portugal findes der Fyre eller ville om kort Tid være oprettede, nemlig:

Ved Oporto paa den høire (nordre?) Flodbred, kaldet Senhora da Luz, er et omdreiende Fyr, hvis Skin forſvinder hver 6te Minut.

Ved Aveiro er et omdreiende Fyr, ſom hver 6te Minut forſvinder.

Paa Toppen af Cap Carvoeiro (Peniche) er et ſtadigt Fyr af den gamle Indretning. Man er i Begreb med at forandre det efter de nyere Principer.

Paa Senhora da Guia (38°, 41′ N. Br.) er et ſtadigt Fyr.

Fyr paa St. Julian er ligeledes et ſtadigt Fyr.

Paa Bugia, ligeledes ved Indløbet til Tajo, er et omdreiende Fyr, hvis Skin forſvinder hver 11te Minut, og det ſtærkeſte Blink varer i 3 Minuter.

Cap Eſpichel har et ſtadigt Fyr efter den gamle Indretning.

Setubal eller St. Uebes har ogſaa et ſtadigt Fyr.

Paa Vienna (Monte d'Or) opføres et ſtadigt Fyr.

Paa Cap Mondego opføres ligeledes et ſtadigt Fyr.

Paa Berlenga Grande opføres et omdreiende Fyr med Formørkelſer hver anden Minut.

Paa Cap St. Vincent opføres ligeledes et omdreiende Fyr, ſom hver anden Minut er formørket.

Paa Cap St. Maria opføres et Fyr, Mage til de to Foregaaende.

(Efter Hand. Tid., Nr. 7, 1842.)

Forandring ved Maiden-Rocks Fyrtaarne.

Maiden-Rocks Fyrtaarne paa N. O. Kysten af Irland, hvilke for vare hvidmalede, ere fra 1ste Novbr. 1841 malede med et rødt Belte eller horizontal Stribe omtrent paa Midten af dem: den underste Trediedeel af disse Taarnes Høide er nemlig hvid som før, derpaa indtager den røde Ring eller Stribe den anden Trediedeel i Høiden og ovenfor den er Taarnet atter hvidt. Dette er skeet for at gjøre dem kiendelige som Dagmærke. (Efter Hd. Tid. 11te Decbr. 1841). Hensigten med denne Forandring er at gjøre dem kiendelige i taaget Veir. Den bekiendte Capitain Beechey beretter herom, at han i meget taaget Veir, som hyppigt indtræffer paa denne Kyst, stræbte at faae Kiending af Land og stod ind imod Maidenrocks, da man i en Qvartmiils Afstand opdagede to morke Pletter, den ene ovenover den anden, hvilke vare de rødmalede Dele, medens man aldeles ikke kunde skielne den hvide Deel af Taarnet eller nogen anden Gienstand. Han yttrer det Haab, at man allevegne vil adoptere denne Plan, og forlade den hidtil brugte, at male Fyrtaarne hvide. Dungeness Fyrtaarn og andre lignende beliggende borde stedse være enten ganske røde, eller som Maidenrocks hvide med brede røde Striber horizontalt om dem, for at være synligere i taaget Veir. I vore Farvande have vi Exempel derpaa i Niddingens gamle røde Klokkehuus, der i taaget Veir stedse var den første Gienstand, der blev synlig.

Fyrskib ved Anholts Knob.

Ifølge Kongelig Befaling vil det i Drogden hidtil udlagte Fyrskib i indeværende Foraar blive udlagt ved Enden af Anholts østre Rev, Knoben kaldet, og til samme Tid vil Anholts faste Fyr blive forandret til et roterende, hvorom nærmere Bekiendtgiørelse i sin Tid vil udkomme.

Ved Qvartusgrunden i Drogden vil der, istedetfor ovennævnte Fyrskib, fra 1ste Marts d. A., midlertidigen blive udlagt et Fyrskib, som, takket paa almindelig Maade og uden nogen særegen

Paamaling, vil, naar dets Fyr ikke er tændt, være kiendeligt ved at det fører et rødt Flag paa Fortoppen.

(Hd. Tid., Nr. 15, 1841.)

Ny Sotønde paa Trindelen, ved Falſter.

Iſtedetfor den i 1839 udlagte røde Sotønde ved Grunden Trindelen, ſydoſt for Giedſerodde paa Falſter, er en halv ſort og halv hvid malet Sotønde foranſtaltet udlagt ſaaledes, at den nu ligger ved Yder-Enden af Giedſer-Rev eller udenfor alle ved bemeldte Trindelen værende Grunde paa omtrent 4 Favne Vand, ſamt i Mærket af Giedſer Fyrtaarn overeet med Dagmærket paa Pynten af Odden.

(Hd. Tid., Nr. 2, 1842.)

Blandinger.

Om Veirliget under Cap Horn og Veſt-Patagonien.

Om Morgenen, den 24de Decbr., beretter Capitain Fitzroy, vare vi udfor Cap Spencer, og da Veiret ſaae truende ud, med en høi Sø; Barometeret ſtod lavt, og tunge hvide Skyer hævede ſig i Veſten, Kiendetegn til en Storm fra denne Kant, beſluttede jeg at ſøge Ankerplads i St. Francis Bay. Idet vi paſſerede Cap Spencer, fik vi ſaa raſende en Hagelbyge, at det i mange Minuter var reent umuligt at ſee op til Luvart, eller holde ringeſte Udkik med hvad der var forud af os. Vi kunde ikke vende rundt for Veiret og torde heller ikke kaſte bi, af Frygt for at komme i Læ af Ankerpladſen. Vi holdt derfor gaaende paa Lykke og Fromme, og Bygen gik over tidlig nok til at vi kunde lade Ankeret falde paa 17 Favne Vand, ganſke tæt ved en ſteil Pynt paa Sydſiden af St. Martins Cove.

Juledags Aften var der et rødligt Skiær over hele Luften; Skyer fore over Biergtoppene i ſønderrevne enkelte Maſſer, og

der var en Disighed i Luften, som spaaede os en Storm lige saa sikkert som et Barometer. Stormen tiltog, og ved Midnat kom der saa rasende Vindkast ned fra Fieldene, at Vandet blev hvirvlet op ligesom Støvet paa en Landevei. Endskiondt vi laae tæt under det luv Land med Bramstængerne strogne og Rærne skarpt indbraste, følte vi os dog langtfra sikkre med 3 Ankere i Bund og lang Bugt af Kiætting ude.

I saadanne pludselige og til sine Tider forfærdelige Byger som disse, er det absolut nødvendigt at have en lang Bugt Toug ude, uagtet man ligger i smuldt Vande, for at den første Voldsomhed af Vindkastet kan være forbi førend Touget er stivnet, ellers riskerer man at enten Kiættingen eller Ankeret knækker. Naar Bygen er over, synker Kiættingen ved sin Vægt igien tilbunds og trækker Skibet frem, saa at det skyder op og ligger klar til at møde den næste „Williewaw" paa samme Maade, herved erstatter Kiættingen den Elasticitet, som et Hampetoug har forud for den.

Den 31te Decbr. var jeg kied af at lade mig opholde af det onde Veir og gik atter tilsøes, men i 14 Dage arbeidede vi forgiæves paa at naae Christmas-Sound. Den 2den Januar vare vi vel nær inde under Diego Ramirez Øerne, men ved at prange haardt paa klarede vi dem, skiondt vi havde en svær Sø. For kloſsrebede Mersseil og 2 Reeb i Underseilene, med Bramstængerne tildæks, giorde vor lille Skude fra 7½ til 8 Miles Fart. Den 5te havde vi endnu ikke vundet det ringeste vesterefter, skiondt vi benyttede enhver nok saa lille Forandring i Vinden; men ikke snarere havde vi faaet et Reeb ud af Seilene før vi atter maatte tage det ind.

Den 11te vare vi næsten oppe under vor Ankerplads, da Mørket og den ene voldsomme Byge efter den anden tvang mig til at staae tilsøes igien. Hele den følgende Dag laae vi bi i en svær Storm. Den 13de, om Morgenen, tog Briggen saa svære Overhalinger, og Stormasten stod i en saadan Bugt, at jeg meget imod min Villie maatte bierge det stumpede Storemærsseil

og lade den liggge for de kloſsrebede Stormſtagſeil alene. Noget efter Kl. 1 E. M. D. var Soen voxet til en Høide, ſom jeg kun to Gange i mit Liv har ſeet Mage til, den ene Gang paa Biscayerbugten, og den anden under Cap. Medens jeg ſtod og paſſede paa Soerne, kom tre uhyre Braadſoer anſættende, ſom jeg ſtrax ſaae vilde ſætte vor lille Beagle paa den haardeſte Prøve den hidtil havde havt. Da den havde Fart og Styring, mødte den den første So og hævede ſig over den uſkadt, men tabte naturligviis Farten; den anden So ſtandſede ganſke Farten og kaſtede den af, og den tredie, ſom tog den ret tværs, kaſtede den med hele læ Ræling, fra Kranbiælken til Jollehommene, 2—3 Fod under Vandet. I et Øieblik var vor Stilling critiſk; men ſom en Tonde rullede Briggen ſig tilbage, ſkiondt med flere Fod Vand over hele Dækket, ſom den ſpyede fra ſig igiennem ſine Porte, og vi ſlap med at miſte en Deel af Finkenettet og vort Læ Sidefartoi. Men havde en ny So truffet os ſtrax derpaa, vilde det været forbi med os, og vi vilde være gaaet ſamme Vei ſom ſaa mange andre af Beagles Claſſe (10-gun brigs) ere gaaede.

Det var godt, at alle vore Luger vare godt og forſvarligt ſtalkede og at intet Svært ſlog ſig los. Næſt efter at holde ſkarpt Udkik med Luften, Soen og Barometeret, paſſede vi altid paa, med den ſtrængeſte Forſigtighed, at ſtalke vore Luger itide, iſær om Natten i blæſende eller meget bygefuldt Veir.

Fra den Tid af lagde Stormen ſig noget; Storemærsſeilet kunde igien ſtaae, og henimod Aften fik vi Foremærsſeil og torebet Fok paa og ſtyrede op under det falſke Cap Horn.

Climatet paa Kyſten af Veſt-Patagonien er ſaa ubehageligt, at Landet er næſten ubeboeligt. Skyer, Vind og Regn ere evindelig til Plage. Maaſkee er der ikke 10 Dage af Aaret, hvor det ikke regner, og ikke 30, paa hvilke det ikke ſtormer; og dog er Luften mild og Temperaturen forunderlig jevn hele Aaret rundt. Landet ligner den værſte Deel af Ildlandet: en Række af Fielde, halvt ſunkne i Havet; nogen imod Havet, beklædt imod Landſiden med uigiennemtrængelige Skove, og altid giennem-

trukket af Fugtighed, som aldrig kan faae Tid til at tørres eller fordunste, for nye Regnskyl komme.

Meer om de vestindiske Dampp.ketter.

(Supplement til Stykket Pag. 158 og ff.)

Siden Trykningen af den Artikel, til hvilken disse Linier slutte sig, er det første af det vestindiske Damppaket-Compagnies Skibe, Dampskibet Thames, Capt. Hart, d. 10de Marts vendt tilbage til Falmouth, hvorved Communicationens Hoved-Linier, til og fra Europa, ere bragte i fuld Virksomhed.

Den første regelmæssige Damp-Paket, der udgik fra England, Dampskibet Tay, forlod Southampton d. 2den Januar. Efter i Falmouth at have modtaget de forskiellige Postsække, ankom dette Skib, efterat have anløbet Madera, d. 19de Jan. til Barbadoes, og d. 25de indtraf det paa St. Thomas. Det medbragte til vore Øer Efterretninger fra Kiøbenhavn af 26de Decbr. f. A. Et festligt Bal var i Anledning af denne første regelmæssige Pakets Ankomst foranstaltet af St. Thomas' Handelsstand.

Den 8de Febr. ankom til St. Thomas den anden regelmæssige Paket, Dampskibet Dee, udgaaet fra Falmouth d. 17de Januar.

Dampskibet Thames, der har bragt de første pr. Damp hiemvendende Breve, afgik fra Nassau d. 19de Febr., fra Bermuda d. 23de og fra Fayal d. 5te Marts. Efter d. 10de Marts at have afgivet sine Breve i Falmouth er det vendt tilbage til Southampton, hvor et eget Værft bliver indrettet til Brug for det vestindiske Compagnies Dampskibe. Da imidlertid Postsækkene, overeensstemmende med det engelske Postvæsens officielle Bekiendtgiørelse af December f. A., befordres over Falmouth, og da Dampskibenes Afgang fra England er betinget af disses Indtræffen, bliver Falmouth ikkedestomindre, ligesom tidligere, at anse som det egentlige Udgangspunct for den regelmæssige Post-Forbindelse med Vestindien, om end Passagerer, paa 3 Timer, kunne begive sig fra London til Southampton, for der at gaae ombord i

Paketten. At en Jernbane er under Arbeide, der vil bringe tilsvarende hurtig Forbindelse tilveie imellem Falmouth og London, har udentvivl i høi Grad bidraget til at sikkre Falmouth en Fordeel, uden hvilken denne By vilde miste sine væsentligste Velstands-Kilder.

I Anledning af en Tvivl, der ved Thames's Tilbagekomst er bleven fremsat, nemlig at det vestindiske Compagnies Dampskibe ikke skulde svare til de Forventninger, man havde giort sig om disse Skibe, findes i „Times" for 16de Marts en Bekiendtgiørelse fra Compagniets Secretair, Capt. Chappel af den kongelige Sø-Etat, i hvilken denne Paastand bliver giendreven. Man seer af denne Bekiendtgiørelse, at Dampskibet Thames har været borte fra England ialt i 66 Dage, at det af disse har tilbragt 20½ Dag i forskiellige Havne, og at det saaledes har tilbragt 45½ Dag i Søen, i hvilke det har udløbet en Distance af 10,700 Qvartmile. Dette udgiør for hvert Etmaal en Afstand af 235 Qvartmile, altsaa paa det nærmeste en Hurtighed af 10 Miil som Middel-Fart, en Hurtighed, der vistnok ikke lader noget tilbage at ønske, ligesom den ogsaa overtræffer den Middel-Hastighed, der er bleven lagt til Grund for Fastsættelsen af de i den foregaaende Artikel omtalte Communications-Linier, saavel fra og til Europa som inde i Vestindien.

C. van Dockum.

Berigtigelse til Pag. 109.

Ved i „Tilbageblik paa Marinen i 1841" at omtale Linieskibet Christian 8des Togt, have vi berørt dette Skibs Forliis af 2 Ankere paa Warnemünde Rhed. Vi ere anmodede om, at berigtige dette derhen, at det ene af disse Ankere atter blev bjerget, men det andet, hvis Boie om Morgenen efter Ulykken var forsvunden, lod sig ikke finde, uagtet der fiskedes efter det paa Stedet, Peilingerne og Mærkerne angave det at ligge.

Udg.

Udsigt over daværende Commandeurcapitain, senere Contre-Admiral ꝛc., Rothes Embedsvirksomhed som Gouverneur over Bornholm og Christianssø fra 1808 til 1815.

(Meddeelt af Legationsraad, Rd. af Dbg. Stampe).

Efterat Rothe, som Capitain i Sø-Etaten, under 6te Septbr. 1808, var allernaadigst udnævnt til Vicegouverneur over Bornholm og Christianssø, afgik han ufortøvet til sin nye Bestemmelse, hvor han ankom saa hurtigt, at daværende Gouverneur over disse Øer, Commandeur G. A. Koefoed, allerede under 15de s. M. kunde indberette til H. M. Kongen hans Ankomst til Bornholm. Vel var Rothe kommen Gouverneuren aldeles uventet; thi, skiøndt Koefoed dengang var svag, var han dog en altfor sjælsstærk Mand til endnu at lade sig underkue af den legemlige Svækkelse og til at føle sin Uformuenhed til, ene at forestaae hans vigtige Post. Uagtet han altsaa selv, i sin Rapport til Kongen, yttrede sin Forundring over Rothes Komme, tilføier han dog, hvor kiært det var ham at see denne udmærkede brave Officier ankommen til Landet, at han med Glæde skulde underrette Rothe om Alt, og at han allerede havde bekiendtgiort hans Ansættelse der paa Øen, som et ydermere Beviis for dette Lands Beboere, paa Hans Majestæts Omsorg og Naade. Under samme Datum som Koefoeds Rapport indberettede Rothe selv sin Ankomst til Bornholm, og at han var i Begreb med at giøre en Reise omkring i Landet, for at giøre sig bekiendt med Localiteterne.

At Regieringen havde Grund til, itide at være betænkt paa en Eftermand for Gouverneur Koefoed, viste sig derved, at Rothe under 14de November maatte indberette hans den 11te stedfundne Død. Herefter erholdt Rothe allernaadigst Udnævnelse til virkelig Gouverneur over Bornholm og Christianssø.

Paa den nye Post henvendte Rothe sin første Opmærksomhed paa begge Øers naturlige og fortificatoriske Forsvarsmidler. Hvilke

betydelige Mangler han afhialp i Henseende til Christianssoes Fæstnings fortificatoriske Forsvar, skulle vi senere hen omtale nærmere, og her først fremsætte Rothes Forslag til en fornoden Forstærkning af den militaire Besætning paa Bornholm. Hans Rapport til Kongen, om denne Sag, lyder saaledes.

„Meget faa Steder undtagne, paa Landets 16 Mile lange Kyst, lægger Terrainet ingen Hindringer for Forsøg af Landgang, og det er at formode, at Fienden, om han vil angribe Landet, forsøger at lande paa meer end eet Sted, eller idetmindste truer dermed. Naar Landets Herredscompagnier, som bestaae af 50aarige eller vanføre Mænd, og Borgercompagnierne, som for største Delen bruges i Byerne og paa Kystbatterierne, fraregnes, er der ikkun omtrent 1900 vaabenføre Mænd tilbage til Artillerie, Cavallerie og Infanterie. Heraf ere 200 Mand Artillerie, 500 Mand Cavallerie og 200 Mand Jægere; de øvrige 1000 Mand ere Infanterie, og ere de, som ere blevne tilbage, efterat Artillerie, Cavallerie og Jægere have udsøgt. Infanteriet er af denne Aarsag slettere end de andre Vaabenarter, og det kan ikke være anderledes. Jeg vover derfor ikke at undlade at forestille allerunderdanigst for Deres Majestæt, at jeg efter min fuldeste Overbeviisning og efter Overveielse og Raadførsel med de Mænd, som Deres Majestæt har sat her med mig, troer, at Landets Forsvar bør gives til Hiælp 400 Mand Infanterie af den danske Armee, saalænge Krigen varer, som og at 200 Mand af de 280, som af Landets vaabendygtige Mandskab ere afgivne til Christianso, maae gives Landet tilbage, og Matroser, eller Soldater, sendes dertil i deres Sted. Dersom dette mit Forslag maatte finde Deres Majestæts Bifald, beder jeg, at 400 Tdr. Rug, 400 Tdr. Byg og 100 Tdr. Ærter maae sendes her til Landet, da Forraadet kun er lidet, samt at det maatte tilstædes mig, ved en lille Godtgiørelse af Penge, at lette Byrden af disse 400 Manns Indqvartering og Forpleining. Jeg beder endelig, at Ds. Majestæt ikke af denne min Begiæring vil slutte, at jeg frygter Fiendens Angreb paa Landet: jeg frygter sandelig ikke; men at Landets Forsvarsmidler ere svage, og at

vi trænge til denne Hiælp, dette har jeg ikke tordet vove at undlade at foreſtille Ds. Majeſtæt, fordi jeg anſeer det at være min allerunderdanigſte Pligt."

Ifølge dette Forſlag detacheredes til Bornholm 2den Bataillon af Hds. Majeſtæt Dronningens Livregiment og Grenadeercompagniet af 3die Jydſke Infanterie-Regiment. Ligeledes ſendtes til Chriſtianso adſkilligt under So-Etaten hørende Mandſkab. Til ſamme Diemed foreſlog Rothe ved en anden Leilighed, i Betragtning af Bornholms lille Folkemængde, at de Bornholmere, ſom enten ud af Krigsfangenſkab eller fra Reiſer ankom til Kiøbenhavn, maatte tillades at reiſe hiem for at bidrage til Landets Forſvar, iſtedetfor af So-Etatens Hverving at holdes tilbage, hvilket ſom oftest var Tilfældet.

En anden Gjenſtand, ſom Rothe anſaae for at være vigtig til Bornholms og Chriſtiansoes Forſvar imod fiendtligt Overfald, var Kanonfartøiers Bygning. Herom giorde han, under 24de Juni 1809 følgende Forſlag: „Ds. Majeſtæt har allernaadigſt tilladt mig at kiøbe Skibe, for at omdannes til Kanonchalupper, eller armerede Fartøier, at ſtationere paa Bornholm eller Chriſtianso. Jeg har ikke fundet og har intet Haab om at finde ſaadanne, ſom vare ſkikkede dertil; derimod vil det ikke være vanſkeligt at bringe alt Fornødent tilveie, for at bygge 4 Kanonchalupper her paa Landet. Bekoſtningen vilde, Arbeidsløn undtagen, næſten blive Intet; det fornødne Egetræ kan, uden Skade for Ds. Majeſtæts Skov, tages der af Træer, ſom desuden bør fældes; Fyrretræ findes her af ſtrandet fiendtlig Ladning, af hvilken Halvdelen tilfalder Ds. Majeſtæts Kaſſe; og det fornødne Jern haves paa Chriſtianso. Derſom dette ſaaledes behagede Ds. Majeſtæt, kunde Bygningen ſtrax begynde, naar fra Holmen ſendtes os en Mand hertil med Tegninger til Kanonchalupper og alt Tilbehør og ſom kunde foreſtaae Bygningen. Til diſſe 4 Chalupper behøvedes 8 Stkr. 24pdg. Kanoner med fornødent Forraad af Skarp; 60 Par Piſtoler var al den Haandarmatur, ſom behøvedes, naar Chalupperne bemandedes af Chriſtiansoes Beſætning.

Jeg formener allerunderdanigſt, at deres Station maatte være der; paa Bornholm vilde ikke være rimelig Fordeel at vente af disſe Fartøier; deels er der ikkun 3 Steder paa Landet, hvor de kunne komme i Havn, og deels vilde Bemandingen, tagen af Militsen, savnes altfor meget."

At dette Rothes Forſlag vandt allerhøieſte Bifald, ſees af en ſenere Rapport, dateret 27de Auguſt f. A., hvori han yttrer, at Arbeidet, med at ſamle og tilhugge det fornødne Egetømmer i den kongelige Skov til Kanonchalupperne, allerede var begyndt. Rothe benyttede tillige denne Leilighed til at forelægge Hs. Majeſtæt Førſteren, Lieutenant Rønnes Beſværinger til ham i Anledning af, at han ikke erholdt den fornødne Underſtøttelſe til det befalede Skovanlægs hensigtsmæssige Udførelſe, og Rothe fremſendte herved Rønnes Skrivelſe til ham om denne Sag.

Om nogle Forandringer ved det paa Bornholm organiſerede Artillerie indgav Rothe et Forſlag, dateret 20de Septbr. 1809. Heri yttrer han: „Det var Ds. Majeſtæts Villie, ved her at oprette 2 Artilleriecompagnier, at Artillerievæſenet, dette Landets førſte og fornemſte Forſvarsmiddel, ſkulde organiſeres paa en hensigtsmæssig Maade, ſaa at dette Vaaben, ved at faae et til dets Brug proportioneret Antal Officierer og Gemene, kunde blive vel betient. Jeg var ubillig, derſom jeg foreſtillede, at de anſatte Officierer ikke, ſaavidt deres Ungdomsdannelſe og Evner tillade det, med Flid opfylde deres Pligt; men de mangle det, ſom ſaa meget er Artillerie-Officieren nødvendigt, nogen theoretiſk Kundſkab; jeg vover derfor allerunderdanigſt at bede Ds. Majeſtæt om Tilladelſe til: at Bornholms ſubalterne Artillerie-Officierer maatte, i nogle af de foreſtaaende Vintermaaneder, ſaavidt Tieneſten tillader det, holdes ſamlede i Rønne, for at gives theoretiſk Underviisning af Artillerie-Capitain v. Hoffmann; at, da de alle drive Bonde- eller Haandværker-Haandtering ſom egentlig Levebrød, maatte, til deres Underholdning i Rønne, ſaalænge denne Skole varede, gives 32 ß daglig; at det maatte tillades mig i ſin Tid at foreſlaae de Subjecter, ſom ved denne Underviisning ingen Fremſkridt gjøre til

nogen videnskabelig Dannelse, til Afgang fra Artillerie-Compagnierne og Ansættelse i andre militaire Poster, hvor de kunne gavne og opfylde deres Værnepligt — at et lidet Antal Bøger og nogle Tegnebestikker, hvorover jeg har tilstillet det kongelige Feltcommissariat Fortegnelse, maatte skienkes til dette Brug — at Artillerie-Capitain v. Mossin, som under Capitain v. Hoffmann med Nytte kunde deeltage i at undervise, maatte for dette sit extraordinaire Arbeide, i Betragtning af hans ringe Gage, nyde et lille Gratiale, og at det maatte tillades mig, for at kunne anvende den korte Tid, som deels Tieneften, deels Artillerie-Officiernes huuslige Stilling kan afgive dertil, med størst Nytte, at kalde Artillerie-Lieutenant v. Bech i den Tid, da Aarstiden vil giøre et Angreb paa Christianss umuligt, hertil, for ligeledes under Capitain v. Hoffmann at deeltage i at undervise. Jeg veed og er overbeviist om, at Capitain v. Hoffmann vil ved dette Arbeide, ligesom han ved enhver Leilighed giør det, med Iver virke til dette for Bornholms Forsvar vigtge Formaal, og derved giøre sig endvidere værdig til Ds. Majestæts Naade og Tilfredshed."

Ligesaa vigtigt som det var Gouverneur Rothe at sætte Bornholm i tilstrækkelig Forsvarstilstand imod fiendtligt Angreb, ligesaa meget laae det ham paa Hierte, saasnart som muligt at bringe Øen istand til, deels ved egne Kræfter, deels ved Proviantering andensteds fra, at forsyne baade Landets Indvaanere og dets militaire Besætning med det fornødne Brødkorn og andre uundværlige Fornødenheder, for at Landet kunde bestaae uden Nød og Trang i sin under Krigen isolerede Stilling. At Rothe fra Begyndelsen af sit Gouvernement har havt dette Maal for Øie, sees af hans Rapport, dateret 19de Mai 1809, saaledes lydende: „Bornholmernes Ønske, at faae deres Agre tilsaaede forend Landet angribes, er nu næsten opnaaet. Troen, at Landet angribes af Fienden, er hos Folket almindelig, og jeg har det faste Haab, at det da skal vise sig værdigt at være Ds. Majestæts Undersaatter."

Men endnu klarere har Rothe lagt for Dagen sit bestandige

Formaal, at giøre Bornholm stikket til et varigt selvstændigt Forsvar, ved de energiske Forholdsregler, han, imod Slutningen af Aaret 1812, paa Grund af Landets daværende Tilstand, saae sig nødsaget at gribe til, ved Forbud imod Brændeviinsbrænden. Vel paadrog han sig herved megen Misnøie hos endeel af de Personer, der meest følte Trykket af Gouverneurens kraftige Skridt; men det var nødstilleligt fra Rothes Charakteer, ikke ved personlige Angreb at lade sig aflede fra de veloverveiede Planer, han engang havde fattet til Bedste for den Kreds, hvis Tarv og Vel var bleven ham betroet. Motiverne til og Fremgangsmaaden ved denne Forholdsregel indeholdes i den allerunderdanigste Rapport, som Rothe desangaaende aflagde under 24de Decbr. 1812. Vi tage ikke i Betænkning her at optage den heel.

„Ved at have søgt, saavidt muligt, Kundskab om, hvorvidt Bornholm kunde, uden Tilførsel, ansees at have tilstrækkeligt Brodkorn indtil næste Høst, er det ved de indhentede Efterretninger oplyst, at Forraadet ikke er tilstrækkeligt. Den tidlige Frost i Efteraaret og fiendtlige Skibe i næste Foraar ville formodentlig hindre Tilførsel. Det er derfor nødvendigt at anvende Midler til at bevirke sparsomt Brug af det som haves. Nødvendigheden byder at anvende disse Midler itide. Jeg har derfor ikke tordet opsætte at benytte det virksomste og anvendeligste Besparelsesmiddel, og har ved udstædt Befaling, saaledes som her er vedlagt, forbudt Brændeviinsbrænden paa Bornholm efter den 18de Jan. 1813 indtil videre. Ved denne Foranstaltning vil meget Korn vindes til Brød, og indtil den Dag, da Forbudet træder i Kraft, vil saameget Brændeviin kunne være brændt, som behøves til nødtørftigt Brug."

„Ved forhen allernaadigst befalede Indskrænkninger af Brændeviinsbrænden paa dette Land er alene Bonden bleven forbudt at brænde, og det har derimod været alle Kiøbstædindvaanere uden Undtagelse tilladt. Herved vilde den for nærværende Tid attraaede Hensigt ikke blive opnaaet, da Kiøbstædindvaanerne vilde have brændt destomeer, og saaledes ved deres slette Brænderedskaber

have spildt det Brodkorn, som sparedes ved Forbudet imod Brænden paa Landet. Desuden er, efter den her gjældende, indskrænkede Tilladelse at brænde, Landmanden og Kiobstædmanden, som ikke afgiver Consumtion af det Korn, han bortbrænder, lige berettigede."

„Det er fordi jeg, efter Overlæg med oplyste og kyndige Mænd, har troet det bydende nodvendigt og overeensstemmende med Pligt, strax at giore denne Foranstaltning, at jeg ikke har tordet oppebie Tiden, som vilde medgaae for at erholde Ds. Majestæts Resolution paa allerunderdanigst Forestilling i denne Anledning, saameget mere som Communicationen over Sverrig imellem Ds. Majestæts Residents og dette Land om kort Tid muligt kan være hindret af Jis. Det kunde ikke forend nu, da noget Korn er aftærsket, med nogenlunde Vished skiønnes, hvad det, som var indhostet, vilde afgive, og Haabet om Tilforsel fra Ds. Majestæts bedre dyrkede Provindser var ei forend nu ved den strenge Vinter forsvundet. Jeg har derfor ikke for kunnet fremkomme med Forestilling desangaaende, men forventer Ds. Majestæts Approbation af den giorte Foranstaltning."

„Dersom Ds. Majestæt ei anderledes befaler, formener jeg, at, dersom Veiret forandrede sig, saa at Seilads kunde finde Sted inden fiendtlige Skibes Ankomst, og Kornvarer da som sædvanligt hentes, kunde — men ellers ikke — Brænden atter tillades i en kort Tid i Foraaret og derefter atter forbydes indtil næste Høst, ɔc."

Den ovenberorte Gouvernementsbefaling, dateret 29de December 1812, lyder i det Væsentlige som følger: Efter den 18de Januar 1813 skal al Brændeviinsbrænden ophore og være forbudt indtil videre paa Landet Bornholm. Den 19de og 20de Januar skal, efter Tilsigelse af vedkommende By- og Herredsfoged om Tiden og Stedet, Enhver, som har Brændeviinsredskab, aflevere de dertil horende Hatte og Piber paa det Sted, som bliver anviist til Opbevarelse deraf indtil videre; dette at efterkomme under Mulct af 100 Rbdlr. og Confiskation af Hatte og Piber.

Brænden efter den fastsatte Tid straffes med Mulct af 100 Rbd. og Brændevinets Confiskation. De nævnte Bøder og Confiskationer tilfalde Angiveren. Hinder eller Modstand ved Inqvisition af Rettens Betiente straffes med Fæstnings eller anden Straf, efter Omstændighederne. Forinden de vedkommende Rettens Betiente efter Angivelse foretage Inqvisition, skal Angiveren, om forlanges, deponere en Trediedeel af de bestemte Bøder, af hvilken deponerede Trediedeel, naar ingen Forbrydelse opdages, det Halve tilfalder den, hos hvem frugteslös Inqvisition er foretaget, og den anden halve Deel Stedets Fattige. Forfærdigelse, Falholdelse eller Salg af Brændeviinsredskab forbydes under Mulct af 100 Rbdlr.

Det bemærkes her, at denne hele Foranstaltning fandt Hs. Majestæts allerhoieste Bifald.

Rothe indberettede under 12te Juli 1813, at Forbudet imod Brændeviinsbrænden havde havt den tilsigtede Virkning, og „uagtet Landets Indvaanere maatte hente Brændeviin til meget hoi Priis fra Ds. Majestæts andre Provindser, var Nødvendigheden og Gavnligheden af Forbudet dog almindelig erkiendt og paaskionnet. Men et vedvarende Forbud imod Brændeviinsbrænden og deraf følgende Nødvendighed fremdeles at hente Alt det, som behoves, fra andre Provindser, vil, da Brændevinet maa ansees som et uundværligt Fødemiddel, blive ruinerende for dette, vel af Naturen rigt begavede, men slet benyttede Land, som da, foruden det raa Product, maa betale Bekostning af Fabrikation og Fabrikantens Arbeide og Vinding, hvilken, naar det fornødne Brændeviin brændes her, ikke tabes af Landets Formue. Det er derfor at jeg nu, da Høsten nærmer sig, uagtet Bornholm i det kommende Aar ligesaa lidt som tilforn kan ventes at kunne brødføde sig, allerunderdanigst henstiller til Ds. Majestæts Befaling om og hvorledes det nu gieldende almindelige Forbud af Brændeviinsbrænden skal hæves eller modificeres."

Hs. Majestæt viste Rothe fuldkommen Tillid i Henseende til Sagens Afgiørelse, idet Udførelsen af hans henstillede Forslag blev overladt til Gouverneuren selv.

At Rothe undertiden, ved lignende Forholdsregler ogsaa fornemmelig har tilsigtet de trængende Indvaaneres Vel, godtgiores af flere Rapporter til Kongen, hvoraf vi anføre følgende. Under 25de Februar 1813 indberetter han: „I Forhaabning af stigende Priser her, have i nogen Tid endeel af Bornholms Agerdyrkere ikke solgt Kornvarer, saa at de andre Classer af Indvaanerne, især i Kiøbstæderne, ikke kunne faae det Nødvendige. For at hindre den Uorden, som maatte blive en Følge af, at Brød ikke var at faae for Penge paa en Tid, da Agerdyrkeren havde Korn tilovers fra eget Brug, har jeg, i allerunderdanigst Forventning af Ds. Majestæts Approbation, igiennem Bornholms constituerede Amtmand reqvireret Udskrivning af 1050 Tdr. Byg, leveret af Bønder og Præstegaarde samt Kiøbstædjorder for Betaling efter Capitelstaxt. Ved dette og ved Salg til Fattige af 350 Tdr. Byg af forrige Aars Landgilde, ligeledes imod Betaling efter Capitelstaxt, formener jeg, at de Trængende af Indvaanerne kunne hiælpes, indtil Agerdyrkerne nødes til at sælge deres Korn for en efter Omstændighederne billig Betaling."

Under 19de Juni s. A. indberettede Rothe i samme Diemeed følgende: „Forraadet af Brødkorn er her paa Landet befundet endog ringere end formodedes, og uagtet intet er brugt til Brændeviinsbrænden siden Januar Maaned, er der dog Mange, saavel i Kiøbstæderne som paa Landet, der nu maae savne Brød. Da det lidet Antal Bønder, som har Kornvarer tilovers fra eget Brug, i Forventning af endnu høiere Priser, ere uvillige til at sælge, har jeg ved Politiet foranstaltet Undersøgelse om hvad Enhver, saavel Bønde som Kiøbstædindvaaner, har tilovers fra eget Huusbrug indtil næste Høst, paa det at det Overflødige kan anvises, imod Betaling efter gangbar Priis, til de Trængende. Men da dette ikke er tilstrækkeligt til Mangelens Afhiælpning har jeg, i allerunderdanigst Forventning af Ds. Majestæts Approbation, bestemt, at 390 Tdr. af den til de hværende Linietroppers Brødbagning havende Rug, udleveres til Trængende, imod Sikkerhed, at et lige Qvantum tilbageleveres efter næste Høst, og da disse

390 Tdr. ikke behoves til Brodbagning forend imod Aarets Udgang, ville de ikke savnes til deres bestemte Brug. Af den her i forrige Aar udskrevne Fourage til Artillerie- og Ride-Heste kunde, ved at sætte de undværligste paa Græs, spares 100 Tdr. Havre, og af den til Militens lonnede Artilleristers Brodbagning bestemte Rug kan undværes 50 Tdr. Denne Havre og Rug har jeg ligeledes bestemt at udleveres til Trængende for den Priis, hvormed det ved Udskrivning her paa Landet er betalt af Ds. Majestæts Kasse. Ved disse Understottelser fra de militaire Magaziner vil Brodtrangen, om ikke fuldkommen afhiælpes, dog meget lindres, og de Trængende skionne, at alle Midler, som haves, ere anvendte for dem."

Vi ville endvidere see af Rothes allerunderdanigste Rapport af 25de October 1813, hvorledes han med sin sædvanlige Forsigtighed sorgede for Landets Proviantering i mislige Perioder, og ikke hvilede for Maalet var naaet. Beretningen lyder saaledes: „I Anledning af Ds. Majestæts Befaling at være betænkt paa, her at tilveiebringe det Fornødne til Fæstningen Christianso og til Linietropperne, fordrister ieg mig allerunderdanigst at forestille, at jeg i Aaret 1812, igiennem Ds. Majestæts Admiralitets- og Commissariats-Collegium reqvireerte det Fornødne indtil April Maaned 1814, forsaavidt det ikke kunde skaffes paa Bornholm; men da denne Reqvisition, uagtet Farvandet forrige Vinter var aabent og sikkert, ikke blev opfyldt, har jeg allerede i lang Tid maattet fra Bornholm bringe Provisioner tilveie, hvortil Landet selv har høilig Trang. I dette Aar har jeg ligeledes reqvireret det Fornødne til April 1815; men endnu er, uagtet gientagne Forestillinger til bemeldte Collegium, og uagtet Farvandet allerede afvigte September og i denne Maaned har været saa lidt beopagtet af fiendtlige Krigsskibe, at Kapere, Handelsskibe og Fiskreqvaser hyppigt og uanholdt ere passerede frem og tilbage imellem Bornholm og Ds. Majestæts andre Provindser, dog hverken noget af det fra forrige Aars Reqvisition Manglende eller af det iaar Reqvirerede ankommet. Strax efter dette Aars Høst

foranstaltede jeg hos udskrevet at levere, ifald det uheldige Tilfælde skulde indtræffe, at Tilførsel til militair Forsyning udeblev, 3200 Tdr. Rug, 2000 Tdr. Byg og 600 Tdr. Ærter til dette Brug. Denne Udskrivning er calculeret paa Alt, hvad Bornholm efter min Formening, efter en heldig og frugtbar Høst, kunde undvære, men er langtfra ikke tilstrækkelig til at erstatte aldeles Mangel paa Tilførsel, og dog har jeg senere erfaret, at den ikke kan præsteres, uden at Brødmangel maa befrygtes og at Brændeviinsbrænden vedbliver forbuden."

„Jeg fordrister mig derfor, og fordi Tilførsel ikke er vanskelig og forbunden med stor Hazard, allerunderdanigst at indstille til Ds. Majestæts Naade for Bornholms Indvaanere: at Provisioner nu maae tilføres, imedens Tiden er beleilig og forinden andre Omstændigheder kunne giøre det vanskeligt. Det er for nærværende Tid især Malt og Brændeviin, som er mig vanskelig at tilveiebringe, og at forskaffe Brændeviin er om meget kort Tid umuligt. Jeg tør haabe, at Ds. Majestæt vil anse denne Foreskilling alene grundet i trængende Overbeviisning om Nødvendigheden af Tilførsel, dersom Ds. Majestæts Tropper og Landets andre Indvaanere ikke skulle maatte befrygte Mangel paa det Fornødne inden næste Høst."

At Rothes strengt retfærdige og consequent giennemførte System kunde vække Misnøie og foranledige Klager hos en vis Classe Mennesker, kan man vel tænke sig. Hvorledes han imidlertid betragtede begge, er klart af et enkelt Exempel, der omhandles i hans allerunderdanigste Rapport af 1ste Decbr. 1813. „Den af mig fra Ds. Majestæt modtagne Klage, indgiven af A. Koefod m. Fl., formener jeg ikke at være foranlediget af Misforstaaelse imellem Landets Indvaanere og de hertil commanderede Militaire, da disse i Almindelighed komme ordentligt overeens. Ansøgerne, som ikke have nævnet deres Opholdssted eller noget Andet, som kunde vise Vei til at vide hvo de ere, høre udentvivl til den Classe, som ikke kunne eller ville indsee, at Omstændighederne nu nødvendig maae medføre Besvær, eller og til en Classe, som

haaber at kunne hæve ſig og vinde ved at frembringe Mismod og Utilfredshed. Beſværingen over Mangel af Rug og Brændeviin er grundet ved det, at jeg, indtil det Fornødne til Forſyning af Chriſtianso og Linietropperne her paa Bornholm er ankommen, ikke tor vove at hæve den Reqviſition, ſom jeg har giort i den Anledning, og denne Reqviſition medtager virkelig ſaameget af Landets Forraad, at Indvaanerne maae ſavne. At Priſerne paa Fedevarer ere høie, har ſamme Aarſag ſom andre Steder, og de forhøies endnu mere derved, at ſalt Kiød og Fleſk, ſom efter Ds. Majeſtæts Befaling ſkulde tilføres til Linietropperne, ikke ſendes. Naar de af mig reqvirerede Proviſioner ankomme, vil den giorte Udſkrivning af Kornvarer blive tilbagekaldt og Brændeviinsbrænden begynde; jeg anſeer da og Landet ſikkret for Mangel til næſte Høſt. Jeg tor allerunderdanigſt forebringe, at jeg, ſaavidt Omſtændighederne tillade, ſøger at lette enhver Byrde for Landets Indvaanere; jeg troer, at dette ogſaa er erkiendt af den ſkiønſomme Deel af ſamme."

Som yderligere Beviis for Rothes Virkſomhed i denne Retning, ville vi endnu tilføie følgende Brudſtykke af hans allerunderdanigſte Rapport af 3die April 1814. „Meget høi Priis paa Kornvarer, ſaaſom Rug 34 à 35 Rbdlr., Byg 16 à 18 Rbdlr. pr. Td., og vedvarende ſtreng Vinter, ſom aldeles hemmede Næringsveiene for den ſtørre Deel af dette Lands Indvaanere, der ernære ſig af Søfart og Fiſkerie, ſatte diſſe i høiſt trængende og ynkværdig Tilſtand. Ds. Majeſtæts Underſatter ere vante til, i Nød og Trængſel at vente og finde Hiælp i Ds. Majeſtæts Naade: jeg har derfor troet at handle overeensſtemmende med Ds Majeſtæts Villie, ved at underſtøtte diſſe virkelig haardt Trængende, og har til den Henſigt ladet det Byg, ſom efter Ds. Majeſtæts Befaling er erlagt for Dispenſationer af Brændeviinsbrændings-Forbudet, udſælge ved Fattigcommiſſionerne til de Trængende i Kiøbſtæderne og Fiſkerleierne, imod Betaling af 8 Rbdlr. 2 ß pr. Td. Denne Brændingsafgift vil ſaaledes i dette Aar indbringe noget mindre i Ds. Majeſtæts Kaſſe, end om Kornet var ſolgt til den

overdrevne Priis, som Mangel af Communication med andre Steder, Kornpugerie og den satte Capitelstart her har giort gangbar; men endeel af Landets virkelig nødlidende Indvaanere ere lindrede og hiulpne, og jeg tor derfor allerunderdanigst haabe Ds. Majestæts Approbation."

Vi gaae nu over til at omtale Rothes Foranstaltninger for at sætte Christiansoes Fæstning i Forsvarsstand. Saaledes foreslaaer han kort efter sin Tiltrædelse af Gouvernementet under 14de Novbr. 1808, at et større Forraad af Ammunition maa oversendes snareſt muligt til Fæstningen, Raperter paa Slæder, m. m. Paa samme Tid beretter han at have sendt Artillerie-Capitain v. Hoffmann til Christianso, for paa Stedet selv, i Forening med Commandanten, Capitain v. Kohl, at afgive Betænkning om de Forstærkninger ved Fæstningen, der vare nødvendige. Ifølge den lagte Plan, som erholdt Hs. Majestæts Approbation, paabegyndtes endnu i samme Efteraar de fornødne Arbeider. Ihvorvel Communicationen imellem Bornholm og Christianso i den strenge Vinter fra 1808 til 1809 en Tidlang havde været forhindret og Arbeidet derved forsinket, da endeel Materialier skulde bringes fra Bornholm didhen, yttrede Rothe dog i Marts Maaned 1809 ingen Tvivl om, at jo dog det Væsentlige vilde være færdigt i rette Tid, og han tildeelte herved Artillerie-Capitain v. Hoffmanns Flid og Iver det bedste Vidnesbyrd, ligesom han overhovedet betragtede ham som en af de virksomste og dueligste Officierer paa Bornholm. Under 20de April s. A. indberettede Rothe, at Arbeidet var meget fremmet, at der nu kun var eet af de svære Batterier, hvor ikke Brystværnet var fuldkommen færdigt, at det udførte Arbeide var overmaade stort, og at han ikke omtvivlede, at det jo vilde finde Hs. Majestæts Bifald. I Mai skrev atter Rothe, at Arbeidet var kommet saavidt, at han med megen Rolighed torde see et Angreb paa Fæstningen imøde; kun var man endnu beskieftiget med det sidste Arbeide ved den for Angreb mindst udsatte Vestside; men det vilde om kort Tid ogsaa være færdigt. Paa Besætningens Contenance tvivlede Rothe heller ikke.

En noiagtig Fremſtilling af, hvad der under Rothes Gouvernement er udført til Forbedring af Chriſtianssøes Fæſtningsværker, finde vi i hans allerunderdanigſte Rapport af 15de Octobr. 1811, ſaaledes lydende *):

„Siden Premierlieutenant v. Suensſens Ankomſt er, til Fremmelſe af de befalede Defenſionsanlæg i Fæſtningen Chriſtianssø, følgende foretaget."

„Omtrent en Trediedeel af Ruinerne af Stierneſkandſen paa Græsholmen borttaget og henbragt til Aalevigen."

„I det ſtore Taarn er Indretning giort til at placere 5 Stkr. 18pdg. Kanoner, og diſſe ere placerede."

„For at ſpærre Havnemundingerne er der giort Bomme af ſammenkiædede Biælker, hvilke aabnes for tilladt Paſſage, eller for at conſerveres i Stormveir eller haard Strøm."

„Paa Frederiksholm var aabent imellem Seheſteds Batterie og nordre Brohoved. Denne Aabning er lukket ved en Steenvold fra Seheſteds Batterie tværsover Brohovedet indtil Havnen."

„Den nordre Havnedæmning kunde ikke vel nok beſkydes med nogen af Fæſtningens Kanoner. Denne Mangel er afhiulpen, ved at anbringe hvælvede Skydehuller i Steen-Forſætningen om Paradepladſen, hvori ere placerede 2 Stkr. 8pundige Kanoner, ſom tilligemed 2 Stkr. 20pdg. Haubitſer nu kunne beſkyde denne Havnemunding."

„Til Fortification imod den ſyndre Havnemunding er opført en Steenvold, ſom lukker Aabningen imellem Juuls Batterie og den ſyndre Ende af Kaſernen. I den ene af de 3 Linier, ſom denne Vold danner, er der anbragt hvælvede Skydehuller for 2 Stkr. 8pdg. Kanoner, ſom beſkyde Havnemundingen, ligeſom og den ſydlige Deel af Havnen og Brohovederne domineres derfra med Muſketterie."

---

*) En Beretning om Ertholmenes, nu Chriſtianssøes, Befæſtning og de Arbeider, der fra Tid til anden have været foretagne derved, lige fra det første Anlæg og til vore Tider, ſkal blive meddeelt i næſte Hefte. Udg.

„For at lukke den nordoſtlige Deel af Chriſtiansholm, indtil Lovenorns og Rantzaus Batterier med de imellem dem betænkte Linier ere fuldførte, er et Retranchement, deels af Bielker, deels af Steen, opført imellem Hertugindens og Gyldenloves Batterier, hvori er anbragt 4 Stkr. 8pdg. Kanoner og 4 Haubitſer, hvilke kunne beſtryge den Deel af Den, ſom er udenfor dette Retranchement."

„For at lukke imellem Dronningens Batterie og Coucherons Morteerbatterie er opført en interimiſtiſk Forſætning."

Til denne factiſke Fremſtilling foiede Rothe Forſlag, der ſigte til, deels fortificatoriſke Arbeiders Fremme, deels overflodig Bekoſtnings Beſparelſe ved ſamme. Han udtrykker ſig herom ſaaledes: „Derſom det blev Ds. Majeſtæts Villie, at den af Ingenieur-Lieutenant v. Suensſen i hans Project af 22de Juni 1810 foreſlaaede Befæſtning om det ſtore Taarn maatte udføres, vilde det nu under Hænder værende Arbeide ved Rantzaus og Lovenorns Batterier vinde mere Fremgang, naar nu begyndtes i Klippen at minere den betænkte Grav om den indre Befæſtning. De derved frembragte Steen, hvilke ſiden ville medføre meget Arbeide at bringe afveien, ville nu med Nytte kunne anvendes til de under Arbeide værende Batterier og Linier, til hvilke ellers maa ſprænges Steen paa andre ikke ſaa bequemme Steder, og hvor de muligen ſiden ville ſavnes. Det foreſpørges derfor allerunderdanigſt, om det maa antages i Planen for Arbeidet, at denne indre Befæſtning i ſin Tid bliver at udføre? Ingenieurlieutenant Suensſen har i ſit Project foreſlaaet 3 bombefaſte Krudtmagaziner. For nærværende Tid opbevares det til Batteriernes Betiening nødvendige Krudt i ſmaa Magaziner, opførte af Muur og Bindingsværk, og diſſe ere nu for ſtørſte Delen forfaldne, ſaa at de maae ombygges: jeg formener derfor allerundernanigſt, at det vilde være henſigtsmæſſigt, iſtedetfor at reparere eller ombygge diſſe nuværende Krudtmagaziner, at opføre imellem hver 2 Batterier, et lidet, ikkun for det til Batterierne nødvendige Krudt tilſtrækkelig ſtort, bombefaſt Magazin, og derimod inde i

Fæstningen eller i den indre Befæstning ikkun eet, istedetfor de af Lieutenanten foreslaaede 3 bombefaste Krudtmagaziner? Batterierne ville derved blive sikkrede for den Ødelæggelse, som Antænding af de ikkebombefaste Magaziner kunde foraarsage, og eet bombefast Krudtmagazin i det Indre af Fæstningen vilde være nok til det Krudt, som havdes i Reserve og ikke behovedes ved Batterierne."

„Bombefaste Krudt- og Ammunitions-Magaziners Opførelse var blandt de Arbeider, som Ds. Majestæt befalede snareſt muligt at foretage. Det var ogsaa Ds. Majestæts Villie, at Kalk til disse Bygninger snareſt muligt skulde bringes til Fæstningen: jeg vover derfor allerunderdanigst at indstille, at i det mindste 500 Tdr. Steenkalk maatte blive tilført inden Skibsfartens Standsning ved Vinteren, hvilket ved Handelsbekiendtskab neppe vil blive vanskeligt."

Til at fremme Befæstningsarbeidet androg Rothe endnu under 7de Novbr. 1811 paa, at en Commando af Kiøbenhavns Infanterie-Regiment, bestaaende af 20 Murere, 8 Steenhuggere 6 Smede, 6 Tømmermænd, 2 Snedkere og 2 Hiulmænd sendtes til Fæstningen. Under 10de August 1812 indberettede han, at Syndreport med de vedliggende Linier vare færdiggiorte, og under 8de Septbr. s. A., at det samme var Tilfældet med Vestreport og de dertil hørende Linier, som og, at Arbeiderne bleve drevne med Kraft. I Løbet af Aaret 1813 indberettede Rothe oftere, at Arbeiderne ved Fortificationen af Fæstningens nordøstlige Side, ved Sloifning af Græsholmen og ved Opførelsen af det bombefaste Krudtmagazin i den indre Fæstning fortsattes med al anvendelig Kraft, saa at han under 7de Novbr. s. A. kunde melde, at dette sidstnævnte var færdigt.

Imidlertid hændte det sig, at Ingenieurcapitain v. Suensſen forlod sin Post paa Christianso, mod Slutningen af dette Aar, og da Rothe ansaae ham for den eneste blandt Officiererne under hans Commando, som var istand til at bestyre Fortsættelsen af de begyndte Fortificationsarbeider, saa indstillede han, under

2den Decbr. f. A., at, ifald Suensſen ikke ſkulde vende tilbage til Chriſtiansø, en anden duelig Ingenieur da maatte anſættes der, ikke alene for at fuldende den halvfærdige Fortification af Fæſtningens nordoſtlige Side, der er ſaa vigtig for dens Forſvar, men ogſaa for at beſkieftige Beſætningen i Fæſtningen ved dette Arbeide, hvilket Rothe af flere Grunde fandt tilraadeligt.

At Rothe ogſaa fra Begyndelſen af har været betænkt paa, ſaavidt Nødvendighed krævede det, at forøge Fæſtningens perſonelle Beſætning, ſee vi af hans Beretning af 17de Novbr. 1808, hvori han, blandt andet, bemærker, at en Forſtærkning af 200 Mand Infanterie er fornøden, og da dens iſolerede Beliggenhed, naar den angribes, gior, at den er afſkaaren fra al Hiælp og ſig ſelv overladt, formener han, at dette Mandſkab maatte være gode, ſikkre Folk af Hs. Majeſtæts fødte, troe Underſaatter. Tillige foreſtiller Rothe, at Bornholm ikke, uden meget at ſvækkes i egen Styrke, kan afgive flere Folk til Chriſtiansø, da det Antal, ſom allerede er detacheret derhen, meget ſavnes ſaavel til Bornholms Krigstieneſte ſom til Landets Agerdyrkning. I en allerunderdanigſt Rapport af 9de Februar 1812 behandler Rothe den ſamme Materie, og det er intereſſant at ſee, hvorledes han med en charakteriſtiſk Ro og Kraft betragter Sagen og dens Følger. Vi ville lade ham ſelv tale:

„Ved nærværende Krigs Begyndelſe blev det Ds Majeſtæts Villie, at af Bornholms Milice ſkulde afgives 300 Mand til Fæſtningen Chriſtiansoes Beſætning. Dette Antal er ſiden holdt complet ved Afløsning, ſaaledes at Ingen har været der længer end 2 Aar, og at ingen Gaardeier, eiheller gift Mand, har været commanderet. Denne Tieneſte har aldrig været giort med god Villie og har, ſkiondt enhver Commanderet uvægerlig er gaaet, altid været Anledning til Misnøie, og den er dette nu mere end forhen. Indvaanernes indbyrdes Raiſonnement er, at det, at de commanderes til Krigstieneſte udenfor Bornholm, er ſtridende imod det dem allernaadigſt givne Løfte, at være fri for Udſkrivning, iſær paa en Tid, da flere Tropper behøves til Landets eget Forſvar.

Jeg anseer det strømmende med Pligt, ikke at undlade at forebringe Ds. Majestæt Indvaanernes mig bekiendte Misnøie i denne Anledning, men tillige at yttre den allerunderdanigste Formening, at dersom Ds. Majestæt finder for godt, at Milicen fremdeles skal vedblive at afgive Mandskab til Christianso, vil dette, uagtet Indvaanernes Mangel af god Villie til at giøre Krigstieneste udenfor Bornholm, kunne iværksættes uden Modstand." I denne Anledning overlod Hs. Majestæt det til Rothe at sende, hvis han fandt for godt, et sluttet Compagnie af Dronningens Liv-Regiment til Christianso, som omtrent vilde udgiøre 150 Mand, og kun lade Resten af de 300 Mand commandere derhen af Bornholms Milice, hvorved Hensigten tildeels vilde opnaaes, uden at svække Styrken paa nogen af Stederne.

Med Hensyn til Christiansoes Forsyning, bemærker Rothe i en Rapport af 11te Marts 1809, blandt andet, at han havde været saa heldig, kort før Isen forhindrede Overfarten til Øen, at faae 200 Tdr. Rug bragt dertil, da Fæstningen ellers var kommen i Trang for Brød. Iøvrigt godtgiør Indholdet af de allerede anførte og flere andre Rapporter, at Rothe var her, som allevegne, den nidkiære og virksomme Embedsmand. En anden gavnlig Foranstaltning for Fæstningen Christianso, der ogsaa skyldes Rothe, er Anlægget af en ny Kirkegaard. Han omtaler denne Gienstand i sin Rapport af 4de Juli 1811 med følgende Ord: „I Fæstningen Christianso har, siden Foraaret, uagtet al anvendt Omsorg for Besætningens Sundhed, bestandig været et temmelig stort Antal Syge og endeel Døde. Den herskende Sygdom er ikke af de smitsomme Slags, og de Døde have for største Delen været Mennesker af svageligt Helbred, saa at jeg formener, at Sygeligheden, som nu er ringere end før, snart vil ophøre. Da Kirkegaarden i Fæstningen ikkun er meget liden og ikke beregnet til saa stor Folkemængde, som der nu er, som og, fordi Jordlaget ovenpaa Klippen ikke er dybt nok, for at synke de Begravede saameget som behøvedes for at hindre Stank af Ligene, hvilken mulig kunde give Stof til Sygdom, har jeg, i allerunderdanigst Forventning

af Ds. Majestæts Approbation, ladet indrette og efter Aftale med Amtsprovsten foranstaltet med de sædvanlige Ceremonier indviet en Kirkegaard paa Græsholmen. Den forrige Kirkegaard inde i Fæstningen vilde desuden ved Udførelsen af de betænkte indre Befæstninger blive til Hinder, saa at den endog af den Aarsag i sin Tid maatte sløifes."

Vi komme nu til at berøre Rothes Virksomhed under de udvortes politiske Forhold. I Aaret 1813 begyndte allerede først paa Aaret Forholdet at blive spændt imellem Sverrig og os. Som det drog hen med Sommeren, tiltoge de mangfoldige Smaahindringer, Sverrig lagde os iveien, og de Drillerier, hvormed det vilde egge os til Krig og beholde selv Skinnet af ei at være den Angribende. En saadan Begivenhed indtraf i Slutningen af Juni Maaned, da Postføreren imellem Bornholm og Skaane var kommen tilbage fra Sverrig med uforrettet Sag, uden at have afleveret eller modtaget Breve. Dette forekom Rothe saa besynderligt, at han, for at udfinde det sande Sammenhæng, lod strax, ved Hammershuus Birk, optage et Politieforhør over Postføreren og hans Mand i Baaden. En Extract af dette Forhør skulle vi her meddele.

„Baadfører Rasmus Pedersen, der gaaer som Postfører til Skaane, er paa sidste Reise kommen tilbage med uforrettet Sag, uden at have afleveret de ham herfra medgivne Breve, eller medbragt de fra Kiøbenhavn med Posten forventede. I denne Anledning forklarede han for Retten som følger: Da Comparenten kom med sin Baad til Land i Cimbritshamn d. 26de Juni, blev strax sagt til ham, at der var declareret Orlog imellem Danmark og Sverrig. Comparenten medbragte alle de Breve, som han førte med sig, for at overgive dem til Hr. Ovenius som sædvanlig. Da han kom til Hr. Ovenius, sagde denne, at han hverken kunde modtage eller aflevere Breve, da der var declareret Ufred imellem Danmark og Sverrig, og sagde, at de Breve eller den Brevpakke, som med Posten var ankommen fra Kiøbenhavn, var af den svenske Øvrighed tagen under Forsegling.

Derefter blev Comparenten kaldet til Borgemesteren i Cimbritshamn. Denne sagde, at formedelst den erklærede Ufred havde han Ordre, at ingen dansk Mand maatte komme til Sverrig, at Comparenten strax skulde forføie sig bort, og han blev da øieblikkelig fulgt med 3 Mand fra Borgemesterens Huus til Stranden og maatte gaae i sin Baad, og gik derfra igien til Soes tilbage til Bornholm. Comparenten forklarede videre, at da han var hos Ovenius, sagde denne, at der Sondagen den 27de Juni skulde bekiendtgiøres fra Prædikestolene, at der var Orlog imellem Danmark og Sverrig, og at omforklarede Brevpakke laa hos Ovenius, som foreviste 2 Pakker, der vare forseglede. Denne Forklaring vil Comparenten med Eed bekræfte, naar paafordres. Niels Kaas, der var fulgt Comparenten paa denne Reise, men som maatte forblive i Baaden og ikke var i Land, veed blot, at der sagdes, at der var declareret Orlog imellem Danmark og Sverrig, og at Postføreren af denne Grund hverken fik de ankomne Breve, eller maatte aflevere de medbragte: de sidste toges altsaa tilbage."

Dette Udsagn for Retten af en troværdig Mand, hvilket han tilbød at bekræfte med Eed, kunde Rothe ikke undlade at sætte Liid til, og det var Motiv nok for ham til at tage Repressalier imod den svenske Regiering, ved at beslaglægge svensk Eiendom, hvorom Rothe aflagde Rapport til Kongen. Men da Rothe senere, fra Hs. Majestæt directe, erholdt officiel Kundskab om, at Fiendtligheder imod Sverrig ikke vare befalede, saa ansaae han det for Pligt, i den Hensigt at befrie sig fra al Mistanke om at have troet paa en løs og ugrundet Tidende, allerunderdanigst at indsende det ovennævnte Politieforhør og giøre opmærksom paa, at det eneste, han foranstaltede paa Grund heraf, var Beslag paa svensk Eiendom, i Medfør af den kongelige Forordning af 9de Septbr. 1807, hvilket Beslag han, i Betragtning af Omstændighederne, agtede at lade forblive, indtil Hs. Majestæt derom havde allernaadigst resolveret.

Rothe vedblev at holde vaagent Øie med den svenske Re-

gierings Hensigter; saaledes indberettede han under 16de Juli, at han, for at søge Kundskab om hvad som foretoges i Sverrig, havde sendt en Fiskerbaad til Kysten, men den blev afviist, uden at tilstædes Communication med Landet. Han havde atter sendt en Baad til et formodentlig mindre bevogtet Sted, men den var ved Rapportens Afgang endnu ikke vendt tilbage.

Snart kom det imidlertid til virkelige Fiendtligheder, idet Rothe blev nødt til at anvende Vaaben imod et svensk Krigsskib som Nødværge, for at vedligeholde Communicationen imellem Bornholm og Christianso. Rothes Rapport herom, af 18de Juli, lyder saaledes: „En svensk Orlogsbrig, Ventalite kaldet, har den 16de, en halv Miil fra Fæstningen Christianso, anholdt en fra Bornholm dertil bestemt Baad, sagt at ville opbringe den til Ystad, men omsider viist den tilbage til Bornholm. Chefen for Briggen har sagt Baadføreren, at Aarsagen til det Skete var, at han var stationeret, for at hindre Tilførsel til Fæstningen Christianso. Det i den Anledning over Baadføreren holdte Forhør fremsendes herved allerunderdanigst. Da ikkun dette eneste Vidnesbyrd haves om den svenske Chefs Erklæring, at være stationeret, for at blokere Fæstningen Christianso, har jeg troet det rigtigt, at beordre Commandanten i Fæstningen, ved skriftlig Communication at begiære den svenske Chefs Erklæring om Aarsagen, hvorfor han har formeent Fartøier fra Bornholm at komme til Fæstningen? og naar Commandanten faaer det Svar, at Briggen er stationeret for at hindre Tilførsel til Fæstningen, da at behandle den og andre Krigsskibe fiendtligt, naar Leilighed gives, ligesom de og skulle blive det paa Kysten af Bornholm, for at de ikke skulle faae Leilighed til der at borttage Fartøier."

Under 20de Juli indberettede Rothe, i Henhold til foregaaende Rapport, at Chefen for bemeldte svenske Orlogsbrig, Capitain i Marinen, Grev Cronstedt, havde afgivet det skriftlige Svar: at Aarsagen, hvorfor han anholdt Fartøier imellem Bornholm og Christianso, var, at alle danske Fartøier skulde af ham opbringes. Under 26de s. M. indgav Rothe følgende Rapport

om Maaden, hvorpaa han ved Capitain Cronſtedts Fremgangsmaade var bleven tvunget til, med Magt at gienoprette Forbindelſen imellem Bornholm og Chriſtianso.

„Den 24de Juli, da Briggen befandt ſig imellem disſe Oer, har Commandanten, ifølge min foregaaende Ordre, ladet Fæſtningens 4 Kanonjoller angribe den, og derved tilveiebragt Communication imellem Bornholm og Chriſtianso. Commandantens mig om denne Affaire tilſtillede Rapport fremſendes allerunderdanigſt, ſom og Rapport fra Næſtcommanderende, Capitainlieutenant E. Wulff, ſom commanderede Angrebet. Det yttres allerunderdanigſt, at Capitainlieutenant Wulff i Særdeleshed og hans underhavende Officierer og Mandſkab have vel nyttet Leiligheden til at viſe Kiekhed og Iver for Ds. Majeſtæts Tieneſte og Flagets Ære. Jeg fordriſter mig at bringe i Ds. Majeſtæts allernaadigſte Erindring, at Chefen af den ſvenſke Orlogsbrig har erklæret Fæſtningen blokeret, virkelig effectueret Blokaden og ſkriftlig til den Henſigt erklæret, at ſkulle opbringe alle danſke Fartøier. Da Blokaden af Fæſtningen nu, ſiden den ſtedhavte Affaire med den ſvenſke Orlogsbrig, er hævet, ſaa har jeg gienkaldt min givne Ordre om, at handle fiendtligt imod ſvenſke Krigsſkibe."

Capitainlieutenant Wulffs Rapport om denne Affaire lyder ſaaledes:

„Efter Commandantens, Hr. Commandeurcapitain Munks Ordre afgik jeg fra Fæſtningen idag Formiddag Kl. 10½, med Kanonjollerne Nexø, Rønne, Allinge og Svanike, for at forjage en ſvenſk Orlogsbrig, ſom ſaaes i S. S. V. 1¼ Miil herfra. Vinden var omløbende med Stille. Kl. 11¼ heiſte bemeldte Brig ſvenſk Flag og Vimpel og ſkiød et løſt Skud, hvilket blev af mig beſvaret. Kl. 11¾, da vi vare paa Skuddiſtance, gav jeg Ordre til Angreb, ſom da begyndte, og avancerede ham ſaaledes nærmere, ved at ſkaade agterud. Briggen, ſom da vendte Bagbords Boug imod os, dreiede ved Hiælp af Aarer Bredſiden imod os og gav os tvende fulde Lag, hvis Kugler for ſtørſte Delen gik over os, med Undtagelſe af 2, hvoraf den ene traf Kanonjollen

Allinge, hvorfra Commandoen førtes, og borttog det Styrbords agterste Aareſcepter, samt 2 deri liggende Aarer; den anden strøifede langs Laaringen af Kanonjollen Svanike, dog uden at giøre synderlig Skade. Kl. 12¾ afsendte Briggen et Fartøi, under Parlamentairflag. Officieren spurgte fra sin Chef, om Krig imellem Danmark og Sverrig var declareret? Jeg svarede, at eftersom Briggen, ifølge dens Chefs til Commandanten afgivne skriftlige Erklæring, havde Ordre til at opbringe alle danske Skibe og standse al Communication imellem Fæstningen og Bornholm, har jeg Ordre at forhindre saadant. Parlamentairfartøiet vendte tilbage og blev derpaa af Briggen brugt til Bugseerfartøi, medens denne med alle Seil og Aarer styrede nordefter og søgte at undflye, hvorved, ved Hiælp af den tiltagende Luftning, det lykkedes den Kl. 2 at komme udenfor Skudvidde. Under denne Affaire blev Briggens Skraag meget ramponeret, især for og agter. At dens Takkelage ogsaa har lidt, skiønnes af de omkringflydende Stykker af Blokke. Vi vendte derpaa Forsiden imod ham og forcerede med Aarer, indtil vi Kl 3 igien vare ham paa Skud. Attaquen begyndte paany og varede indtil Kl. 3½, da han, ved den stærkere tiltagende Kuling, atter undflyede og vedblev samme Cours. Vi vare da langt nordenfor Christianso og dens Udskiær. Det var os nu ikke muligt, længere at forfølge ham, og vi vendte derfor tilbage til Fæstningen, hvor vi ankom Kl. 6."

„I den første Affaire blev Briggens Hækjolle nedskudt, som vi bemægtigede os og fandt den giennemboret af Kugler. I den sidste Affaire brugtes Brandkugler, hvis Virkning ei kan angives."

„Jeg anseer det for Pligt at anbefale Maanedslieutenanterne Ell, Reith og Eller, som vare med i Attaquen, for deres særdeles udviste Kiækhed og Conduite, som ogsaa hele Mandskabets Mod og vedholdende Anstrængelse."

Fæstningen Christianso den 25de Juli 1813.

E. Wulff.

Under 29de Juli indberetter Rothe endnu til sin Retfærdiggiørelse for den stedfundne Affaire: „Jeg har modtaget De-

Majestæts Befaling af 11te d. M. om Vaabenstilstand med Sverrig og efterlevet samme. Jeg bemærker dernæst allerunderdanigst, at forinden jeg modtog denne allerhoieste Befaling, havde allerede Affairen med den svenske Krigsbrig havt Sted; at, efterat Capitain Cronstedt havde erklæret Fæstningen blokeret, virkelig blokeret den og skriftlig erklæret at skulle opbringe alle danske Fartoier, vilde det, ved Magt at deblokere Fæstningen og at beskytte danske Skibe paa Ds. Majestæts Territorium, ikke kunne ansees at være offensivt. Jeg melder allerunderdanigst, at mine Motiver til, med Magt at standse dette svenske Krigsskibs offensive Fremgangsmaade, var, at jeg her, hvor Ds. Majestæts Befalinger vanskelig komme mig tilhænde, ikke vovede at oppebie Befaling, for at afværge begyndte Fiendtligheder og Insulter. Endelig yttrer jeg det allerunderdanigste Haab, at hvordan Ds. Majestæt end vil betragte det Passerede, Allerhoistsamme dog ville anse mine Motiver at have været Iver for Ds. Majestæts Tieneste."

Skiondt den passerede Affaire colliderede med Hs. Majestæts Befaling af 11te Juli, bifaldt Kongen den dog senere, og vi have sikker Grund til at troe, at Hs. Majestæt ved denne Leilighed har yttret: „Naar en Ting er lykkedes og med Rasthed udfort, saa er den altid besvaret fra mig. Jeg venter paa Vaabenstilstandens Ende, for at agere imod de Svenske, hvilket forinden maa skee."

Vi gaae nu over til at fremstille Commandeurcapitain Nothes civile Administration, som Gouverneur af Bornholm og Christianso, og vi ville see ham her udvikle den samme Virksomhed og Iver, som under ethvert andet Forhold.

For at modarbeide vrange Domme over Bornholmernes Charakteer som et Folk, greb Nothe enhver Leilighed til at bibringe Andre den samme retfærdige Mening om Landets Indvaanere, som hans egen Erfaring havde givet ham. Et Exempel herpaa gives i Nothes Rapport af 27de Marts 1811: „Embedsmænd" — siger han — „som ofte og vist ikke altid i redelig Hensigt falskelig beskrive Ds. Majestæts Undersaatter paa Bornholm som

gienstridige og genegne til Opsætsighed, og som ved Forestillinger til Ds. Majestæts Collegier fremsætte denne Egenskab hos Indvaanerne som Hindring for ethvert Foretagende til Landets Opkomst og bedre Forfatning, disse troede, at Troppers Ankomst hertil og deres Indqvartering vilde skabe Misnoie og Uro, fordi Indvaanerne vilde anse det som et Brud paa deres Privilegier og gamle Forfatning. Da ofte Forestillinger og Erklæringer af den Art allerunderdanigst forelægges Ds. Maiestæt, fordrister ieg mig at melde, at ingen Misnoie eller Uro har fundet Sted ved denne Leilighed, uagtet Bataillonen (Dronningens Livregiments 2den Bataillon) hidtil, fordi Provisionerne ikke ere komne, har været paalagt Indvaanerne aldeles efter Indqvarteringsforordningens Bydende."

Iblandt de Foranstaltninger, Rothe traf til Justitiens bedre Pleie, udhæve vi af hans Rapport af 11te Marts 1809: „Den hæmmede Communication med det faste Land har giort det nodvendigt for mig at udføre en og anden interimistisk Foranstaltning. Saaledes har jeg, da Ds. Majestæts Reglement for Kaperfarten byder, at Appel af Priserets Domme skal skee ved Udtagelse af Stævning til Overretten 4 Uger efter Priserets Dommens Forkyndelse, troet det rigtigt at udstæde Stævninger paa Over-Admiralitetsrettens Vegne, hvilket er den lovbefalede Form for den hoieste Øvrighed i Ds. Majestæts Colonier og andre affides liggende Provindser."

„I Strandingssager har jeg og maattet bringe det derhen. at nogle af Amtmand Thaarup giorte Bestemmelser til Forandring af Ds. Majestæts Forordning af 5te Juli 1808 sættes ud af Kraft og Forordningen følges, da jeg troer, at mange af de Misbrug, som finde Sted ved Strandinger, hæves for endeel ved denne Forordning."

Under 18de Aug. skrev Rothe: „Der er nu ikke længe til den Aarstid, i hvilken Strandinger indtræffe her paa Landets Kyst. Ds. Majestæt ville tillade mig i den Anledning at forestille, at Forordningen af 5te Juli 1808, som foreskriver, hvorledes skal forholdes med strandet fiendtlig Eiendom, er her ikke sat i Execution, fordi forrige Amt-

mand Thaarup giorde Foreſtilling til Ds. Majeſtæts Cancellie om Forandring deri. Dette Collegium begiærede min Betænkning i den Anledning, hvilken ieg afgav; men da Ds. Majeſtæts allerhoieſte Villie i ſaa Henſeende ikke ſiden fra Cancelliet er kundgiort og deraf er Følge, at Biergelon ikke er udbetalt for de ſiden Forordningens Emanation indtrufne fiendtlige Strandinger, ſaa exiſterer og eiheller nogen Lov, ſom beſtemmer hvorledes herefter ſkal forholdes ved Biergning af fiendtlig her ſtrandet Eiendom."

Vedrørende det offentlige Regnſkabsvæſen paa Landet, indberetter Rothe, under 19de Januar 1812: „Ved Anſættelſen af en Proviantsforvalter for Forpleiningen af de paa Bornholm værende Linietropper, er det ikke beſtemt, til hvilket af Ds. Majeſtæts militaire Collegier, ſamt hvor ofte, denne Betient ſkal aflægge Regnſkab; det er eiheller beſtemt, hvor mange Procent ham tilſtaaes for Indſvinding og Spild af de Proviſioner, han har under Regnſkab. Da Orden og Sikkerhed mod Tab for Ds. Majeſtæts Kaſſe, efter min allerunderdanigſte Formening, gior det nodvendigt, at Regnſkab i denne Henſeende aarlig aflægges og revideres, og da et Aar nu ſnart er forlobet, ſiden Forpleiningen begyndte, henſtilles til Ds. Majeſtæts Reſolution: under hvilker Collegium dette Regnſkabs Reviſion maa henhore: da Proviantsforvalteren er beſtikket af Ds. Maieſtæts Admiralitets- og Commisſariats-Collegium, Forpleiningen at ſkee efter Se-Spiſereglementet, Regnſkabet at fores, ſaavidt Omſtændighederne tillade, i den Form, ſom er beſtemt for Skibs-Proviantregnſkab, og da Provianteringen, ifolge Ds. Majeſtæts Befaling, er ſkeet ved Foranſtaltning af bemeldte Collegium, fra hvilket jeg ogſaa er bleven forſynet med de, til her giorte Indkiob af Proviſioner, fornødne Pengeſummer, ſaa fordriſter jeg mig allerunderdanigſt at formene, at dette Proviantregnſkab begvemmeſt laa under ſammes Reviſion, og at de Beſtemmelſer af Godtgiorelſe for Indſvinding og Spild, ſom ere antagne ved andre Ds. Majeſtæts Proviantmagaziner under dette Collegium, ogſaa antoges ved dette Regnſkab."

En anden Foranstaltning, sigtende til Besparelse for Kongens Kasse, omtaler Rothe i sin Rapport af 30te April 1811 med følgende Ord: „Ds. Majestæt forelægges herved allerunderdanigst de Afvigelser, saavel fra det til Regel bestemte Spisereglement for Sø-Defensions Mandskabet, som fra Indqvarterings-Forordningen, hvilke jeg ved Forpleiningen af Hds. Majestæt Dronningens Livregiment, 2den Bataillon, har formeent rigtigt at giøre, saavel til Tienestens Fremme, som og til Besparelse for Ds. Majestæts Kasse. De i Spisereglementet tilstaaede Portioner Øl og Brændeviin, som og de til Aftensmaaltider bestemte Portioner Gryn gives ikke, derimod beholder Manden de 3 Skilling, som han, ifølge Indqvarteringsforordningen, daglig skulde afgive til Huusverten. Denne erholder den Godtgiørelse, som i bemeldte Forordnings § 18 er tilstaaet, hvorfor han er forpligtet, foruden det som henhører til det egentlige Qvarteer, at levere Ildsted, Brændsel og de fornødne Kar til Kogning. Af Ds. Majestæts Kasse vil herved bespares, foruden det, som Øl, Brændeviin og Gryn vilde koste, det meget og kostbare Brændsel, som vilde medgaae, naar denne Artikel skulde leveres til Madens Kogning. Da saaledes saavel Huusværterne som Mandskabet ere vel tient med denne Forpleiningsmaade, og Udgiften af Ds. Majestæts Kasse derved er mindre, tør jeg haabe, at samme vil have Allerhøistsammes Bifald."

Hvad angaaer Rothes Foranstaltninger, sigtende til at ophiælpe Indvaanernes økonomiske Forfatning, da indeholde flere af hans Rapporter adskillige hensigtsmæssige Forslag. Allerede under 11te Marts 1809 finde vi ham at forudskikke følgende almindelige Bemærkninger: „Den tidlig begyndte og strenge Vinter har her ikke medbragt egentlig Nød eller Trang; dog, dersom Foraaret længe udebliver, vil her mangle Foder; Levnetsmidler og alle Fornødenheder ere i høi Priis, og, uagtet Ds. Majestæts Naade imod dette Land, er en stor Deel af Bondestanden dog meget fattig, og disse ere ikke til at hiælpe uden ved en bedre Agerdyrkning og billigere Fordeling af Skatter. Disse ere nu

saaledes fordeelte, at mange slette og smaa Bondergaarde maae udrede Mere, end de store og meget indbringende. Bedre Agerdyrkning og deraf flydende mere Velstand vil hos denne lærvillige og tænksomme Almue ikke være vanskelig for gode og kloge Embedsmænd at bringe tilveie, da Folket er langt fra at være gienstridigt eller. uslionsomt, saaledes som Mange vrangelig have fremstillet det. Min allerunderdanigste Formening er, at ingen Almue villigere, end denne, efter Evne bærer de Byrder, som Lovene paalægge den, naar ikkun retsindige Embedsmænd ville sikkre den det Gode og den Fordeel, som Almuen ved Loven har Ret til at vente."

Paa disse almindelige Oplysninger, om Indvaanernes Eyner og Tilstand for Øieblikket, stottede Rothe forskiellige Forslag til at forbedre deres Kaar i Fremtiden. Først var det ham om at giøre, at formindske Fattigdommen, ved at skaffe Arbeide for den Næringsløse. Under 20de April 1809 skriver han: „Foraarets Udebliven trykker Landet meget, især den fattige Deel af Almuen, og denne Classe er paa nærværende Tid ei liden. Midlerne til at afhiælpe Fattigdom ere for dette Land kun faa. Jeg vover derfor allerunderdanigst at henstille til Ds. Majestæts Forgodtbefindende, at for her solgte Priisskibe og deres Ladninger maatte afgives 2 à 3 pCt. til at forbedre Landets Indretninger til Fattigdoms Formindskelse, deels ved Tilveiebringelse af Arbeidsanstalter, deels ved andre Midler, som vare Resultatet af Sagkyndiges Kundskab og Erfaring i saa Henseende. Denne lille Afgift af saa let vunden Gevinst borde og vilde Ingen finde trykkende. Den vilde vist eiheller formindske Lysten til Kaperie her fra Landet, og ved noget lykkelige Omstændigheder kunde derved vindes et stort Gode for Bornholms nuværende Indvaanere og Efterslægten."

Et endnu kraftigere og mere omfattende Middel til Bornholms Ophiælpning fandt Rothe Skattevæsenets bedre Regulering at være. Det laa ham derfor paa Hierte, ret noie at henlede sin Konges hele Opmærksomhed paa denne Gienstand. Han indberettede desaarsag under 27de Aug. 1809: „I denne Ds.

Majestæts Provinds er der endeel Bonder, som ere at beklage, fordi de paa slette og lidet producerende Gaarde maae betale svære Skatter, hvilke ikke af Jorden kunne udredes. Jeg vovede ikke, allerunderdanigst at forestille dette, uden at være vis paa, at det er saa. Derimod ere endeel andre Bonder, og dette er det største Antal, meget ringe satte i Skat. Der er derfor ingen af Ds. Majestæts Provindser, hvor Opmaaling, Matriculering og Veiledning til en bedre Agerdyrkning ere mere og snarere nodvendige end her. Alle Ds. Majestæts andre Provindser ere ved Omsorg og Bistand bragte vidt frem til en bedre Agerdyrkning og Industrie, med deraf flydende Velstand og Lykke. For Bornholm er derimod aldeles Intet giort; Alt er her nu som det var for Aarhundreder siden; derfor finder Almuen nye Paalæg trykkende; derfor paaskionner Folket i denne Provinds — som paa særegen Maade er Ds. Majestæts Eiendom, dette lille Folk, som maaskee af alle Ds. Majestæts Undersaatter letteſt kan i hoi Grad bringes dertil — ikke nok den Lykke at tilhore Ds. Majestæt. De kongelige Collegier have skyet at giore Forandringer og Forbedringer paa Bornholm; efter min allerunderdanigste Formening er Aarsagen dertil, at deels ukyndige, deels frygtsomme Embedsmænd her paa Landet have forhen ved vrange Forestillinger afholdt Collegierne derfra. Bornholmerne vurdere i Almindelighed deres Embedsmænd rigtigt; de paaskionne, og jeg giør det ligesaa, at Ds. Majestæt skiænkede dem en Amtmand som Justitsraad Jespersen, hvilken, som Embedsmand her paa Landet i mange Aar, har i alle Henseender vundet almindelig Fortrolighed, Agtelse og Kiærlighed."

Under 6te Octbr. 1809 vedbliver Rothe om samme Materie: „Jeg beder Ds. Majestæt allernaadigst at tillade mig at forestille, hvorledes, til stor Skade for Ds. Majestæts Kasse, dette Land resterer med en betydelig Sum i forfaldne Skatter, og at denne Restance idelig forøges, endog af Gaardeiere, som baade borde og kunde erlægge det allernaadigst Paabudne. Aarsagen er den, at her paa Landet virkelig er Bondergaarde, som ikke ere istand til

at udrede Skatterne, og at de bedre, som fuldkommen ere istand dertil, deraf tage Exempel og troe ligeledes, at de have Ret til Dilation med det Paabudne. For at hindre dette, og fordi det vist er Ds. Majestæts Villie, at de slette og uformuende Gaarde ikke skulle kræves Skatter, hvilke de umuligt ere istand til at udrede, paa samme Tid som de fleste andre Gaarde ikkun ere paalagte lemfældige Skatter, vover jeg allerunderdanigst at foreslaae, at de Gaarde her paa Landet, som ere paalagte høiere Skatter, end de kunne udrede, maatte forundes Nedsættelse i Skat. Denne Sag er ofte forhen forelagt det kongelige Rentekammer, men er afviist indtil en ny Matriculering eller indtil videre. Jeg troer det rigtigt, og vover derfor allerunderdanigst at foreslaae, at det maatte vorde overdraget Gouverneuren, Amtmanden, Herredsfogeden, og 2, af Amtmanden, i hvert Sogn udnævnte, agtbare Bønder at bestemme, hvilke Gaarde vare, i Proportion af deres Værdi, imod andre Landets Gaarde, satte i for høi Skat, og at disse derefter maatte, indtil den nye Matricul havde fastsat Gaardenes rette Værd, nedsættes til det, der af disse Mænd bestemmes."

Paa dette Forslag resolverede Hs. Majestæt: „Angaaende Skatternes Fordeling paa Bornholm, forlanges Rentekammerets Betænkning uopholdeligt, da Vi ikke ville, at denne Sag skal henstaae længere uafgiort, til Skade for vor Kasse."

Ogsaa var Rothe betænkt paa at udfinde og iværksætte Midler til Skibsfartens og Handelens Tilvæxt paa Bornholm. Da saaledes, ifølge et tidligere Andragende fra ham om allernaadigst Tilladelse til Indkiøb af fornoden Steenkalk i Gotland til Fæstningsarbeidet paa Christianso, ved kongelig Resolution Handelen fra Bornholm paa Sverrig var bleven tilladt, knyttede Rothe hertil følgende Begiering, i Rapport af 18de November 1809: „Ds. Majestæts Villie, at Handel med Sverrig er tilladt, er dette Land særdeles gavnlig, og det vil derved forsynes med de fleste af de Varer, hvortil det trænger. Dersom derfor Ds. Majestæt allernaadigst tillod, at herfra til Sverrig maatte udføres Huder og Skind, hvilke i de andre danske Provindser ingen Afsætning

finde, og som i Fredstid altid tilforn ere udførte herfra til Sverrig, som ogsaa Ærter, hvoraf Bornholm iaar har stor Overflødighed, og som ikke med Fordeel kunne føres herfra til andre danske Provindser, da vil denne Handel blive mere fordeelagtig og almindelig gavnlig for dette Lands fattige Indvaanere."

Iblandt de vigtige Forslag til Bornholms Ophiælpning, der fra Tid til anden bleve indgivne af Rothe, er unegteligen et af de interessanteste det om Anlæggelsen af en Orlogshavn ved Hammer-Søen. Herom yttrer han sig under 28de Decbr. 1809 som følger: „Ved, ifølge min allerunderdanigste Pligt, at bestræbe mig for at erhverve Kundskab om dette Lands nærværende Tilstand og hvad muligt kunde skee til Fordeel for det, kunde jeg ikke, ved at betragte Landets Beliggenhed og Folkets Duelighed til Søfart, undgaae at savne en god og rummelig Havn, fordi det saa almindelig er sagt og lært, at Hammersøen, ved at forenes med Havet, kunde afgive en god Orlogshavn. Ligesom og, fordi Situationen af og Terrainet omkring denne Søe er overordentligt indbydende til denne Formening, attraaede jeg det oplyst, hvorvidt dette Værk kunde udføres. Jeg beder Ds. Majestæt at tillade mig, allerunderdanigst at forelægge det af Divisionsquarteermester, Ritmester v. Salchow, til dette Øiemeed foretagne Arbeide. Resultatet deraf er, efter min allerunderdanigste Formening, at Ideen, af Hammer-Søen at danne en god Orlogshavn, kunde udføres, men at Udførelsen vilde kræve et stort og meget kostbart Arbeide. Men Hammer-Søen er ikke det eneste Sted, der indbyder til at danne en Havn. Ved Rønne er der af Naturen lagt en Grundvold, paa hvilken kunde bygges, og ved at nytte dette, vilde en god og rummelig Havn kunne skaffes i kortere Tid og med en Bekostning og Arbeide, som næsten blev ubetydelig, sammenlignet med det, som Hammer-Søen krævede. Der ere flere, om ei fuldt saa bequemme Steder som Rønne, hvor det, ved at komme med Arbeide Naturen til Hiælp, vilde være muligt at skaffe god Havn, og dette i saa mange Henseender af Naturen begavede Land mangler saaledes eiheller dette vigtige

Middel til, ved Sofart og Handel at kunne stige til Velstand og Lykke."

I Anledning af denne Beretning resolverede Hs. Majestæt, at det kongelige Admiralitets- og Commissariats-Collegium, efter at have derom indhentet Admiral Lovenorns Erklæring, skulde til Allerhoistsamme afgive Betænkning om Sagen.

At Rothe ogsaa har stræbt at befordre Fajance-Fabrikationen paa Bornholm, finde vi Spor af i hans Rapport til Kongen, dat. 12te April 1810: „Statsminister Grev Schimmelmann har af mig begieret, at 4 af dette Lands Indvaanere maatte forlade Landet, for at tiene ved Gudumlunds Fajancefabrik. Bornholm kunde vente, naar disse Folk, eller nogle af dem vende her tilbage, efter at have ret lært denne Fabrikation, hvortil Landet selv har næsten alle nødvendige raae Materialier, at de bleve Middel til, at Fajance-Fabrikation her paa Stedet, et af dets mangfoldige ubenyttede Midler til Velstand, derved kunde komme i Gang igien, efter at det første, for nogle Aar siden foretagne, Forsøg med en saadan Fabrik ved en ukyndig og uredelig Bestyrelse mislykkedes. Jeg fordrister mig derfor at henstille til Ds. Majestæts Forgodtbefindende, om det maatte tillades, at 4 Mand af Bornholms Borgercompagnier maatte permitteres paa ubestemt Tid til Gudumlunds Fabrik."

Til Slutning ville vi her endnu omtale det Forslag, som Rothe, imod Enden af Aaret 1812, indgav til Kongen om en ny Plan for Udredningen af Dragon- og Artillerieheste paa Bornholm, da det bærer Præg ikke alene af hans Iver for den kongelige Tieneste, men ogsaa af hans store Omhu for en ligelig Fordeling af Landets Byrder. Dette Forslag gaaer ud derpaa, istedetfor at Udredning af Dragonheste og Heste til Artilleriets Bespænding hidtil har været paalagt nogle Gaard- og Bymænd, medens Landets øvrige Beboere aldeles intet have baaret af dette Paalæg, skal det herefter lignes paa alle Landets skatteydende Jorder, imod at de, som paalægges denne Udredning, faae Erstatning i Penge.

En Commission, bestaaende af Landets Høistcommanderende, dets Amtmand, i hvert Herred Dragon- og Artillerie-Compagnichefen, samt By- og Herredsfogeden, sammentræder for at vælge Udrederne; men en Maaned forinden den begynder sine Forretninger, bekiendtgiør den, at ville modtage grundede Andragender fra Beboere, som nu ere paalagte Udredning og anse deres Gaarde mindre skikkede dertil end andre, som før ikke have været valgte.

Landets 500 Dragonheste udredes af de 500 bedste Gaarde, Præste- og Proprietair-Gaarde ikke undtagne, og det Vaig af Gaarde, Commissionen giør, bliver for Fremtiden uforandret. I Tilfælde af Udparcellering udredes Hesten af Hovedparcellen. 136 Heste til Bespænding af 45 Feldtkanoner og 23 Karrer udredes tildeels af Kiøbstæderne og tildeels af Landet, saaledes at denne Udredning paalægges de Artilleriposten nærmest Boende, som holde dygtige Heste og ikke udrede Dragonheste. Da disse Heste sieldent bruges, skal af hver Udreder leveres et Par. Naar nogen af Artilleriehestenes Udredere, formedelst Forandring af Næringsvei m. v., ikke kan vedblive at levere, skal af Commissionen, som til denne Hensigt bliver bestandig, en anden Udreder vælges. Hvert andet Aar i Januar Maaned vælger Commissionen, istedetfor dem, som i 2 Aar have præsteret Udredningen og begiære at afløses, Andre, som boe ved Artilleriposten, eller i det høieste ½ Miil fra samme.

Udrederne ere pligtige, at levere en dygtig Hest og holde den i forsvarlig Stand, Dragonhesten beslaaet i Krigstid med 4 Skoe, Artillerihesten med Forskoe; at medgive Hesten i Tieneften tilstrækkelig Fourage; Dragonhest-Udrederne ere pligtige at vedligeholde Ridetøiet, og Artillerihest-Udrederne at medgive forsvarligt Seletøi. Dersom Nogen ikke strax paa Opfordring leverer Hest, eller stiller en anden end den antagne (hvilken sidste derfor ikke maa afhændes uden Tilladelse), bøder han hver Gang 10 Rbd. til Fonden, som udredes af Landets Jorder til Godtgiørelse for Udredningen. Naar ved Revuen en antagen Hest findes utienst-

dygtig og casseres, skal Udrederen levere en tienstdygtig Hest inden 4 Uger, i manglende Fald foranstaltes en Hest leveret og vedligeholdt for Udrederens Regning, indtil han selv leverer. Mulcterne inddrives efter den Høistcommanderendes Requisition til Amtmanden, ligesom andre Boder.

I Marts Maaned hvert Aar holdes Revue af Dragonhestene compagniviis. Den foretages af 2 Dragon-Compagnichefer, Dyrelægen og 2 af Districtets Bønder, som udnævnes af Herredsfogeden. En lignende Revue holdes over Artillerihestene, af Artilleri-Compagnichefen, 1 Dragoncompagnichef, Dyrelægen og 2 Bønder. Ved Revuen vurderes Hestene, og den paa dem satte Priis bliver Regel for Erstatningen, om de doe eller komme til Skade i Tienesten; o. s. v. Godtgiørelsen for de Dage Hesten er i Tienesten, fra April til September, bestemmes saaledes, at den for alle 6 Maaneder ikke overstiger, for en Dragonhest 20 Rbdlr. og for en Artillerihest 10 Rbdlr. Fouragen godtgiøres efter Capitelstaxt og Middelpriis i det forløbne Aar, beregnet for hver Tienestedag til ½ Skieppe Havre, 5 Pd. Hø og 5 Pd. Halm.

Disse ere Hovedtrækkene i et Forslag, hvis dobbelte Diemeed var en fuldkomnere Ordning af det for Bornholm eiendommelige, nationale Forsvarsvæsen, og en ligeligere Fordeling af Byrder paa Landets Beboere. Hs. Majestæt Kongen overdrog sit Rentekammer at tage Forslaget under nøie Overveielse og derefter nedlægge allerunderdanigst Betænkning; tillige paalagdes det Rothe at udarbeide en fuldstændig Plan efter Forslaget, hvorved yttredes, at den nye Indretning i alle Fald ikke bør iværksættes uden i enkelte Tilfælde og efter Forestilling af en i saadant Diemeed paa Landet nedsættende Commission, bestaaende af nogle af Indvaanerne samt af en Artilleri- og en Dragon-Officier.

Vi ville nu slutte denne Udsigt over Rothes Liv og Virksomhed paa Bornholm, med nogle Oplysninger om, hvorledes han, efter Fredens Slutning imellem Danmark og Sverrig, endnu

vedblev at besørge den kongelige Tieneste, indtil han afløstes fra den ham betroede Post.

Under 16de April 1814 indberettede han til Kongen, at han, med en til den svenske Kyst sendt Baad, under Forsel af den raske Somand, Ridder Caspar Wolffsen, erholdt mundtlig Efterretning om Freden til Kiel, hvilket senere bekræftedes ham ved en fra Kiøbenhavn affendt Courcer. Ifølge modtagen kongelig Ordre beredte Rothe nu Afgangen til Kiøbenhavn af de til Gouvernements-Staben hidtil henhørende Officierer, og til de respective Garnisoner i Kiel og Eckernförde, de til Bornholm forlagte Afdelinger af Linietropperne, nemlig Dronningens Livregiments 2den Bataillon og 3die jydske Infanteriregiments Grenadeercompagnie. Ligeledes foranstaltedes Hiemsendelsen fra Christianso til Bornholm af de til dette Lands Milice hørende 300 Mand. Endvidere forberedtes det Fornødne til Hiemsendelsen af So-Etatens Mandskab, og til Realisationen af de for Kongens Kasse holdte Artillerie- og Rideheste, Proviant- og Fourage-Beholdninger m. m. Endelig indberetter Rothe ufortøvet om Feltkassens Status, og udbeder sig den fornødne Penge-Requisition til Regnskabets Opgiørelse for bemeldte Kasse.

Under 6te Mai melder Rothe igien til Kongen, at Linietropperne og Officiererne af hans Stab ere afgaaede til deres Bestemmelsessteder i Freden, og tilføier: „Alt, Forsvarsvæsenet vedkommende, er nu paa samme Fod som tilforn i Fredstid. Jeg anseer det for min Pligt, paa Grund heraf, at forestille for Ds. Majestæt, at den Høistcommanderende paa Bornholm, naar Alt er paa denne Fod og han ikkun har Milicens Officierer at befale over og virke med, ikke vil være istand til, i Tilfælde af uventet fiendtlig Forsøg paa at erobre Landet, med Orden og Sammenhæng at anvende de med Hensyn paa Forsvarets vide Udstrækning svage Midler, som han har at disponere over."

Under 8de Mai indberettede Rothe, at han, med Hensyn til, at Alt sættes paa Fredsfod, har, ved fornøden Befaling til

vedkommende Fyrbetient, foranstaltet, at Bornholms og Christianssøes Fyre tændes.

Noget videre Mærkeligt forefaldt ikke i den øvrige Tid af Rothes Gouvernement, og under 29de Juni f. A. ansøgte han om kongelig Tilladelse til, i egne Anliggender at gjøre en Reise til Kiøbenhavn, og at afgive den militaire Commando i sin Fraværelse til Major v. Romer. Han erholdt denne Reisetilladelse, og i August Maaned afløstes han fra Posten som Gouverneur over Bornholm og Christianssø.

Dette er hvad vi have kunnet samle af Rothes Rapporter fra Bornholm til Kongen, hvilke kaste meget Lys over hans Virksomhed i den vigtige Post, han der beklædte, ligesom de ogsaa indeholde ikke ganske uinteressante Bidrag saavel til denne Øes Historie, som til vort Fædrelands Krigshistorie fra hiin Tid. Vel maae vi beklage, at have forefundet Spring i Nummerfølgen blandt disse Rapporter, ligesom vi ere overbeviiste om, at Bekiendtskab deels med Gouvernementsarchivet i Rønne, deels med de paa Bornholm og Christianssø endnu levende Personer, der have udgiort Rothes Omgang eller staaet i hyppig Berøring med ham, vilde have kunnet give os mangt et Bidrag til at supplere Fremstillingen. Men, ufuldkommen som denne end er bleven, fremskinner der dog af den mangt et Træk af Rothes personlige Charakteer, hans strenge og ufravigelige Begreber om Sandhed og Retfærdighed, om undersaatlig Pligt og Lydighed, om militair Subordination, Iver og Retskaffenhed i Embeders Forvaltning. Vi see hans Id at gaae ud paa, ligesaavel at haandhæve Lovene i deres hele Strenghed, som at sikkre Indvaanerne enhver af deres lovlige Rettigheder, være aarvaagent om Provindsens udvortes Sikkerhed og fremme dens indvortes Velstand og Opkomst; og Sandheden alene — ikke Smiger — har sat ham det Minde, hvormed hans korte Biographie i Archivets 11te Bind, Pag. 301 slutter.

Det tyrkiske Admiralskib, skildret før og under Angrebet paa St. Jean d'Acre.

(Un. Serv. Journ., Octbr. 1841).

Dette Skib, hvis tyrkiske Navn, „Mukad—dimay—i—hire", lyder oversat „Fordums Dage" eller, som man først oversatte det for Meddeleren: „la felicité des jours passés," var et gammelt, lækt, forlappet Skrummel af Skraag, som ingen uden den meest forvovne Sømand vilde have vovet sig tilsøes med. Det var dengang næsten det eneste Linieskib, Sultanen eiede, da alle de, som tidligere vare fundne tienstdygtige, vare af den forræderske Capitain-Pascha overgivne til Egypterne. Walker Bey (den engelske Capitain Walker) fandt det liggende i de gamle Dokker ved Yeneguay, i Marmora, hvor det i mange Aar havde ligget aftaklet, paa Grund af at man ansaae det for aldeles ubrugeligt; han fik det repareret og tiltaklet, og med en Besætning, samlet iblandt Constantinopels Pøbel, bragte han det i en meget kort Tid istand til at gaae til Søes, og forenede sig med den engelske Eskadre ved Beyrout.

Hvad Besætningen angaaer, da har neppe noget Menneske før seet et saadant Sammenskrab ombord i et Skib. Kun den der har været i Constantinopel og seet de groteske Figurer og Klædedragter, som man møder iblandt de laveste Classer i denne Stads folkerige Qvarterer, kun den kan giøre sig en Forestilling om Mandskabet paa dette Skib. Over 800 Mand af Besætningen bestod af saadanne pialtede og forhungrede Folk, som man i faa Dage havde opdrevet fra Gaderne; foruden disse vare der maaskee 100 Mand af kraftigere Legemsbygning og med et mere krigerisk Udseende, hvilke rimeligviis havde været Færgefolk eller Bønder; men af hele Besætningen vare der ikke over 20, der før havde tient ombord i et Skib.

Hvorledes skal jeg beskrive Tilstanden nede i Skibet, paa Batterierne! Kommende, som jeg giorde, fra et engelsk Flagskib,

hvor den høieste Reenlighed og Orden herſker, hvor den ſunde og robuſte Beſætning har ſine Meſſeborde, ſine Randſler og Koier, var naturligviis Contraſten mig ſaa meget mere paafaldende. Klynger af dem ſadde rundt omkring, med Benene overkors optrukne under dem, og dovnede: nogle røg Tobak, nogle ſpiſte, andre kivedes, og atter andre — ikke faa — vare beſkieftigede med at jage efter visſe Smaadyr.

Den Grad af Organiſation, ſom det havde været muligt for Walker Bey at indføre iblandt hans Skibsmandſkab, indſkrænkede ſig til nogle faa væſentlige Punkter, ſom han viſeligen havde ladet det beroe ved. Beſætningen var deelt i de ſamme Qvarteterer, ſom i den engelſke Tieneſte, ſaa at der dog var et regelmæssigt Vagthold og Afløsning. Dernæſt var der giort Fordeling til de vigtigſte Manøvrer, ſom Vendinger, Seils Tilſætning o. ſ. v. Hvad Klarſkibs Exercits angaaer, da indſkrænkede denne ſig til den ſimpleſte Kanonexercits; Entring eller Haandvaaben Exercits, det var Noget, man ikke kunde tænke paa. Spuling af Dækkene paa en beſtemt Tid var den vigtigſte af de indre Regulativer, ſom man havde indført, og i andre Ting lod man viſeligen Mandſkabet ſkiotte ſig ſelv og leve ſom de vare vante til.

Hvad jeg har beſkrevet gielder Overſte- og Underſte-Batterie, iſær det ſidſte. I Admiralens Kahyt, paa Hytten og paa Skandſen herſkede der ſamme Orden og Anſtændighed, ſom paa en engelſk Orlogsmand. Walker Bey havde alt for længe været bekiendt ſom Chef for det ſmukkeſte Skib i den engelſke Marine, Vanguard, til at han ſkulde kunne udholde det længe i et Skib, hvor ikke idetmindſte de Ting, der nærmeſt vare ham for Øie, vare holdte i Orden.

I de to Dage, vi vare underveis til Acre, havde jeg ſaa mange intereſſante Ting at beſkieftige mig med, at jeg ikke fik Tid til at tænke paa, hvad der foreſtod og ſom vel var iſtand til at vække alvorlige Tanker hos en Mand af mit fredelige Kald. Jeg havde den Fornøielſe at giøre Bekiendtſkab med Capitain Laue, en preuſſiſk Officier, der havde giort alle Felttogene imod

Napoleon. Denne dygtige Militair gjorde mig den Ære at forklare mig Admiral Stopfords Angrebsplaner, og den Klarhed, hvormed han satte Alt ud fra hinanden, Fiendens Forsvarsmidler, Farer og Sandsynligheder paa begge Sider, kunde ikke andet end indgyde mig en høi Grad af Interesse. Desuden tildroge de mange Tilberedelser ombord, til den forestaaende Bataille, sig min Opmærksomhed. Alle Kamre paa Batteriet bleve nedtagne; Messingrækværker og Sceptere paa Skandsen bleve bortlagte, til Tyrkernes store Forundring, da enhver Præcaution af denne Art er fremmed for dem. Mandskabets Fritimer vare helligede andre og i deres Øine vigtigere Forberedelser — de Bønner og Beredelser, der høre til for at aabne dem Adgangen til deres Paradiis. Der var adskillige Dervischer ombord, som vare beskieftigede med at lære Folkene en lang Række af Bønner. Imellem alle Kanonerne, fra for og til agter, saae man Grupper af Tyrker, liggende paa Knæ, med Ansigterne vendte mod Østen, Øinene tillukkede, Læberne i en uophørlig hurtig Bevægelse, og af og til kastende sig ned med Brystet imod Dækket.

Admiral Walkers Stilling ombord var langt fra at være misundelsesværdig. Paa ham hvilede enhver Byrde: skulde der vendes, maatte han være paa Dækket, eller ogsaa var der al Rimelighed for, at Manøvren vilde gaae galt og maaskee en Ulykke skee. Det var høist sieldent at han torde tænke paa at lægge sig tilkøis, saalænge Skibet var under Seil.

Vi naaede Bugten ved Acre om Eftermiddagen d. 2den Novbr. De fire Krigsdampskibe, som Dagen for vare ankomne, kastede af og til Bomber ind i Fæstningen, hvilket de hele den foregaaende Dag og en Deel af Natten havde holdt ved med. Fienden havde ligeledes kastet Bomber imod Skibene, men hidtil uden Virkning. Fregatterne Pique og Talbot samt Briggen Wasp, som kom fra Soor (Zor) og Sidon, vare da i Sigte, under Opseiling. Henimod Solens Nedgang ankom hele Eskadren. Vinden havde i de sidste Par Timer friskket fra Nord. Linieskibene ankrede vel ude; Fregatterne og Smaaskibene holdt krydsende.

Et Krigsraad blev holdt den samme Nat, ved hvilket det blev besluttet, at Bombardementet af Fæstningen skulde finde Sted den næste Dag, og det saa tidligt som Vinden vilde tillade Eskadren at lægge sig ind under Batterierne. Commodore Napier skulde føre Angrebet i Spidsen af Eskadren, og Admiral Stopford besluttede at gaae ombord paa et af Dampskibene, da han troede derfra bedre at kunne overskue Alt og dirigere Skibenes Bevægelser ved Signaler. Admiral Walker, som kunde vælge sin Position, besluttede at lægge sit Skib udfor den sydlige eller indre Vinkel af den syndre Linie af Fæstningsværkerne, som han antog for det Sted, hvor man snarest kunde faae Breche, da Muren der var noget forfalden og under Reparation. Linieskibet Edinburgh blev givet ham til Secundant. Dette synes at være alt hvad der i Krigsraadet blev aftalt om Skibenes Operationer. Alle Skibschefferne bleve forsynede med Kaart over Bayen, forfattet efter de nys foretagne Oplodninger af Capitainerne Boxer og Codrington af Fregatterne Pique og Talbot. Vinden var nordlig.

Om Morgenen, da der var en let Brise fra Syd, blev det aftalt imellem Admiralen og Commodoren, at den sidste skulde gaae ind med Eskadren Syd fra, for at attaquere den vestlige Front, naturligviis fra Luvart af, og at han skulde lægge sig med sit Skib lige for den Pynt, hvor begge Defensionslinier stode sammen.

Det tyrkiske Skib lettede ved Daggry og stod ud efter til Mount-Carmels Pynten for at faae Hoide til at bære af, ned paa dets Position. Kort efter loiede Vinden af og det blev næsten Stille, dog vedblev den Smule Brise, der var, fra samme Hiorne som før.

En lille Digression maa jeg byde Læseren til at fordrive Tiden med, imedens vi langsomt nærme os Acre, hvis graa Mure hæve sig truende i det Fierne. Og først — lad os spise vor Frokost. Tilgiv mig, Læser! at jeg her kommer paa det samme Thema, som saa tidt har trættet Dig i vore Landsmænds Reisebeskrivelser — Englænderens Yndlingsthema, hans Maaltider. Hvad den bestod

af skal jeg ikke nedlade mig til at beskrive, men Frokosten selv kan jeg ikke forbigaae. Der var noget saa Eiendommeligt ved den, at den vel er værd at omtale. Jeg havde gaaet op og ned af Dækket, snart betragtende i Kikkerten den lange Linie af Batterier, vi vare i Begreb med at attaquere, snart hæftende mit Øie paa de ideligen vexlende Signaler fra Skibene i Eskadren. Alt hvad der omgav mig, den skionne Morgenstund, Tanken paa det alvorsfulde Værk, der forestod — dette kunde ikke andet end giøre Indtryk paa en ukrigerisk Mand, som jeg, og stemme mit Sind til Alvor. Den trykkende Hede, som tiltog alt som Solen steg høiere paa Himmelen, — ikke et Vindpust var der, som kunde føre os til Kamppladsen — men meer end alt andet, at jeg ikke physisk kunde tage Deel i de mange Forberedelser, hvormed Alle omkring mig vare beskieftigede, bidrog til at betage mit Sind den Spænding og Iver, som opliver Soldaten og Sømanden til den forestaaende Kamp. Men der vare andre Træk tillige, som stemmede mig til stille og høitidelige Betragtninger. Himmelen hvælvede sig klar og varm over os — Solen syntes at staae op i en mere end almindelig Skionhed og Pragt — Carmel, det hellige Bjerg, saa ofte omtalt i Skriften, strakte sig i sin Storhed ud mod det glindsende og gjennemsigtige Hav. Det var en Scene og en Stund, som vel kunde stemme Sindet til alvorlige Betragtninger. Jeg blev vækket af mine Drømmerier ved de Ord af Admiralens Tiener: „Frokosten er paa Bordet!" Jeg gik ned med Tankerne henvendte paa ganske andre Ting end Skinke og blødkogte Æg. Et lille Bord, zirligt dækket og besat med alt hvad der hører til en god Frokost, faldt mig i Øinene, og Admiralen med Capitain Laue lige over for toge for sig af de gode Sager med den ønskeligste Appetit. Jeg veed ikke hvorledes det gik til, men min Sentimentalitet forgik mig, inden jeg vidste af det, og en halv Time efter stod jeg op fra Bordet i saa let et Lune, som jeg nogensinde har følt mig i, og det forlod mig ikke den hele Dag; ergo — smitter Modet. Sømandens og den gamle Soldats rolige og muntre Exempel virkede uformærkt paa mig, og, mærkeligt nok,

er det ikke engang faldet mig ind, før jeg nu med Pennen i Haanden skal til at gaae Bataillen igiennem nok engang.

Opad Formiddagen befalede Admiral Walker en Officier — Hr. Walton, en Englænder, der som Volonteur fra en af Fregatterne var kommen der ombord — at inspicere Skibet og melde ham om Batterierne og Alt nede i Skibet var i Orden til Bataillen. Jeg ledsagede Officieren paa denne Inspectionstour. Vi gik først til Krudtmagazinet. Ildskiærme af uldent Tøi, dannede som et Kuldseil, førte ned igiennem Krudtlangningslugerne til Magazinet, for at forhindre Antændelse ved Gnister fra Batterierne; men det var ogsaa den eneste Præcaution imod de mange Farer for Ildsantændelse under en Bataille. Hvad angaaer den Indretning, hvorved andre Nationers Skibe kunne sætte deres Krudtmagaziner under Vand, om fornødent, da var det en Præcaution, som ikke kunde ventes af Tyrker; men jeg havde dog ikke troet, at deres blinde Fatalisme kunde gaae endnu videre. Alligevel skulde jeg faae et Beviis derpaa. Den gamle Tyrk, som havde Overopsigten med Krudtdepartementet, tog ganske roligen, da han havde ført os hen til den indre Dør til Krudtmagazinet, en Jernnogle op af Lommen og satte den rask i en Laas af samme Metal! Min Ven, Hr. Walton, fandt nu viselig at han havde seet nok, og sagde ganske aabenhiertig, idet han vendte om: „Naa, Gud frie os fra at blive sprængt i Luften, om vi undgaae at synke."

Vi mødte Overdoctoren i Skibet og bade ham om at vise os Lazarethet. „Ah! caro mio," — svarede Manden, en Italiener — „Tyrkerne have ingen Idee om saadant Noget; men da Admiralen befalede mig at finde en Plads hertil, et Sted i Skibet, har jeg fundet en lille Krog i Lasten, hvor mine Instrumenter ere lagte frem. Men — tilføiede han — der stinker saa afskyeligt, at jeg ikke raader Dem til at gaae derned." Ned vilde vi alligevel, og igiennem en Mængde mørke Huller og Gange, hvor Heden og den indespærrede Luft med hvert Skridt blev mere trykkende, naaede vi omsider et lille Rum i Bougen af

Skibet, lige nede ved Kielen. Det kunde i det Høieste være 20 Fod langt og 15 Fod bredt; det var oplyst med store Skibslanterner, og Matradser, udbredte paa Fade og Tønder, opfyldte det hele Rum. Umaadelig store Svampe, en stor Flaske med Salmiak, en Mængde Tourniquetter og adskillige blankskinnende Knive laae udbredte paa et lille Bord. Heden og den indespærrede Luft besværede Aandedrættet overmaade meget, og da man nyligen havde roget Stedet med Chlorkalk, var Indaandingen endnu mere piinlig. Saadan var et tyrkisk Lazareth!

Paa vor Vei op til Batterierne igiennem de morke Kroge, som førte til det nysbeskrevne Sted, saae jeg nogle Personer forsamlede i et andet lille, dunkelt oplyst Aflukke, og gik af Nysgjerrighed derind. Det var Skibets Dervischer (Præster), som vare her forsamlede. De ynkeligste Ansigter af Verden satte de op, og deres Over-Dervisch havde klogeligen lagt sig fladt ned paa Ryggen, og Tænderne klapprede og Øinene rullede i Hovedet paa ham, saa man kunde blive bange for ham.

Under Indseilingen imod Fæstningen sendte Admiralen sin Drogoman ned for at spørge den Officier, der commanderede paa Batterierne, om alle Mand vare paa deres Poster og Alting klar ved Kanonerne? Drogomanen kom lidt efter tilbage og meldte, at Øverste Batteries Kanoner endnu ikke vare losfurrede. „Lad Lieutenanten komme til mig strax!" sagde Admiralen. Det varede nogen Tid inden Officieren kom. Jeg maa her bemærke, at han talede meget godt Engelsk, da han havde modtaget sin Dannelse i engelsk Tieneste; men hvad hans Opførsel i Tieneste angik, var han næsten ved enhver Leilighed løi og uefterrettelig. Siden han alligevel var den eneste Tyrk i Skibet, som talede Engelsk, var han flere Gange sluppet derfra med skarpe Irettesættelser. Denne Gang kom han frem med nogle daarlige Undskyldninger og svarede studst. Admiralen vendte sig til Skibschefen, Osman, som stod ved hans Side, og gav ham, ved Tolken, Ordre til at fratage Lieutenanten hans Ordens-Decoration, der bæres i et Baand om Halsen, som Tegn paa Rangen, og arrestere ham.

Den godmodige Osman tøvede og stirrede forbauset paa Admiralen, som om han ei vilde troe sine egne Øren, thi Skibet var næsten under Fiendens Kanoner. Men Admiralens barske Blik hvilede paa ham, og nu foer han ind paa Lieutenanten, rev Ordenen af ham og trak ham ned af Dækket.

Resten af Eskadren kom ikke under Seil for omtrent Kl. 11½. Alle Skibene stode derpaa ud, sydefter, mod Carmel-Bierget. Sovinden var da netop sprunget op fra Nord. Dette var ganske imod Forventning, da Vinden hele Formiddagen havde været sydlig, det Lidet der var af den, og den samme Vind havde man ventet vilde friske op og staae hele Dagen. I denne Tanke var det blevet besluttet, at man skulde staae ind Syd fra for at attaquere den vestre Front, og den anden Linie skulde man paa samme Maade staae ind imod.

Skibene giorde i Forstningen meget lidt Fart. Kl. 12 var Vinden friskt til en let og stadig Kuling og trak sig kortefter endnu mere nordlig. Kl. 1 omtrent giorde Commandeuren (Napier) Signal for Eskadren at vende. Skibene vendte hurtigt og med Præcision, og fra nu af formerede Eskadren sig bedre og bedre i Slagorden, under Indseilingen mod Batterierne.

Dampskibene begyndte strax at kaste Bomber, da Eskadren var vendt; men en eller anden Feil ved Brandrørene giorde, at idetmindste en Trediedeel af dem sprang i Luften. Denne uden Exempel slette Bombekastning, i dette Øieblik, var saa meget mere mærkværdig, som Dampskibene tidligere havde giort god Tieneste paa Kysten *).

*) De svære Kanoner paa Dampskibene siges at være ypperligen skikkede til Kystoperationer, i hvad der angaaer deres store Rækning og Sikkerhed i Skud; men det er almindeligen antaget, at en Forbedring er absolut nødvendig ved de nærværende Metal-Brandrør, baade i Henseende til Structur og Composition. Hr. Turners Methode, til at forebygge at Brandsatsen løsnes i Røret ved Stød og Rystelse, blev prøvet ombord i Linieskibene Benbow og Edinburgh ved Beyrouth og befunden fuldkommen hensigtsvarende. Dampskibet Hydra giorde imidlertid Forsøg paa lange Distancer

Commandeuren stod nu ind med Skibene, med Bagbords-Halse, imod den vestre Front af Fæstningen, da han signalerede: „Agter angribe nordre Batterier*)", og luvede strax mere til. Commandeurens Grund for denne Forandring i Angrebsplanen, istedetfor at attaquere Sydhukken, var Vanskeligheden i, med den forandrede Vind at folge den første Plan. Han vilde nu, naar han havde klaret den udfor Hukken liggende Ende af Grunden, holde af, med sit Skib i Spidsen, indtil Enden af Fæstningsfronten. Før var det bestemt, med en sydlig Vind, at Formanden — Napiers Skib, Powerfull — skulde ankre op for Hukken, Princess Charlotte, Tredækkeren, passere udenom ham for at indtage sin Plads, og saaledes de andre, det ene efter det andet, deployere langs den lange Front af Fæstningen.

Powerfull nærmede sig nu Fæstningen nordfra, Princess Charlotte, Bellerophon, Thunderer og Fregatten Pique fulgte efter i Linie. Powerfull ankrede op omtrent midt for Fæstningsfronten, de andre indtoge deres Plads successive agten for den, saa at det hele Angreb blev omvendt. Linieskibet Revenge, som blev holdt i Reserve, fik siden Ordre til at tage Plads foran eller nordenfor Commandeuren.

Da Commandeuren gjorde det ovenanførte Signal: „Agter angribe nordre Batterier," gjorde Capitain Stewart, Linieskibet Benbow, som da var tværs ud for Hukken, eller Pynten, hvor begge Fronter stode sammen, det Signal: „Skal jeg attaquere Syd-

---

med Brandrør af Træ og fandt dem meget sikkre; det vil sige, med en Ladning af ikke meer end 8 Pd. til de 68pdg., da en større Ladning syntes at løsne eller drive dem ud.

*) Udtryksmaaden i dette og de følgende Signaler viser, at Telegraph- og ikke Sætnings-Signaler have her været brugte. En Sætnings-Codex vilde ogsaa umuligt kunne indeholde alle de Signaler, der under et Angreb som dette kan blive Spørgsmaal om at bruge. Det viser os den store Nytte af Telegraphen og at den fortiente at authoriseres hos os, ved bestemt Befaling, som formeligen indlemmet i vor Flaades Signalvæsen — en Branche, hvis store Vigtighed ingen Militair vil negte. Udg. Anm.

Batterie?" (istedetfor at følge Commandeuren) og besvaredes øieblikkelig med „Ja" fra Admiralen, der, som nævnt, var ombord i Dampskibet Phoenix. Denne prompte Conduite af Capitain Stewart roses meget i Eskadren, da derved enhver mulig lille Confusion blev forebygget og de andre Skibe blev lettet Indtagelsen af deres Position. Benbow bar da af, efterfulgt af Edinburgh, Fregatterne Castor, Carysfort og Talbot, samt Briggerne Hazard og Wasp. Castor var da agtenfor Benbow, men da den seilede bedre, kom den snart foran for Linieskibet og nærmere ind imod Batterierne. Capitain Stewart signalerede da til Capt. Collier paa Castor: „Beskiæftige Fienden, medens jeg ankrer." Castor indtog nu sin Plads paa omtrent 600 Alens Afstand fra Batterierne (alle de andre engelske Skibe laae imellem 12 à 1500 Alen fra Batterierne). Capitain Boxer, Fregatten Pique, der tidligere, som Midshipman, havde været for Acre, med Sir Sidney Smith, og nu havde opkoddet Bugten, gik ombord paa nogle af Skibene og lotsede dem ind paa deres Plads.

Imidlertid stod det tyrkiske Skib ind til dets oprindelig bestemte Plads, inderst ved Enden af den sydre Fortificationslinie; men da den løb for langt forud fra de andre, kastede den bak for at vente til det andet Linieskib kom op med, da det var nødvendigt at Enhver fik sin rette Plads, relativ til hverandre. Ankeret faldt da vi vare 6—700 Alen fra Murene og ikke havde meer end 7 To. Vand under Kielen. Folkene bleve sendte tilveirs for at beslaae Seilene, hvilket blev giort med Koldblodighed og Hurtighed. Dette var det eneste Skib i Eskadren, der beslog sine Seil *). Admiral Walker giorde det af to Grunde: for at undgaae Faren af gloende Kugler, som han troede vilde blive skudt med fra Fæstningen, og for at give sit tyrkiske Mandskab Mod og Stadighed i Ilden.

De tre østerrigske Skibe fulgte efter Skibene, som havde ud-

*) En anden Beretning — see 1ste H., Pag. 58 — siger dog, at Fregatten Castor opgav og beslog Seilene. Udg. Anm.

bredt sig langs den sydre Face, og de toge deres Positioner lige ud for Pynten, hvor begge Facer stode sammen. De 4 Dampskibe laae ogsaa her, lidt længer ude, men skiftede undertiden Plads efter Omstændighederne; — og saaledes var, efter mit bedste Vidende og Skion, Eskadrens Stilling for Acre; Tiden, lidt efter Klokken to.

Castor, som da var forud af og inden for os, aabnede sin Ild i en herlig Stiil og blev i Øieblikket besvaret fra Fæstningen. Vi aabnede nu ogsaa vor Ild, og næsten paa samme Tid hortes den ogsaa fra de længst fraliggende Skibe. Den egne hvislende Lyd af forbifarende Kugler hortes nu pibe rundt om os i alle Retninger. Mange af Fiendens Kugler saaes vande indenfor os, og lige saa mange hortes at synge over Hovedet og rundt om os. Castor, som vedligeholdt sin Ild med udmærket Liv og Raskhed, var allerede blevet truffet flere Gange og havde aabenbart — hvad der ogsaa var Hensigten — tiltrukket sig Fiendens Opmærksomhed i en meer end almindelig Grad. Omtrent 5 Minuter efter, da Linieskibene vare vel engagerede, lagde den sig et Par Hundrede Alen længer ud. Snart var det ikke længer muligt at lægge Mærke til Alt, for den uophørlige Torden af Kanonerne og de Masser af Røg, der i optaarnede Skyer indhyllede saavel Skibene som Fæstningen. Naar Røgen for et enkelt Øieblik klarede bort, fik vi et Glimt af et eller flere Skydehuller; men oftest var der intet andet Mærke til at kiende Stedet, hvor de vare, end den rødgule Flamme, der foer ud af Kanonerne idet de bleve affyrede.

Jeg gik ned fra Hytten til Øverste-Batterie og blev i Sandhed ikke lidet forundret over den flinke og raske Opførsel, Tyrkerne viste. Deres Sovnagtighed var bortvegen, og Kamplysten havde giort dem fyrige, hver Mand. De brugte deres Kanoner med stor Hurtighed, men dengang med liden Nøiagtighed; de sloges mere som vilde Mennesker; paa dette Batterie druknedes Kanonernes Larm af deres Hujen og Skrigen. Jeg fandt, at Divanen under Kahytsvinduet ikke var taget bort, og jeg tog mit Sæde der, da jeg

herfra kunde overſee Batteriet. Tyrkerne lode ikke til at foie Trœthed; Kanonerne reculerede; de flokkedes om dem og i et Øieblik vare de ladte og tilbordeſatte igien. De begyndte ogſaa ſnart at tage omhyggeligere Sigte, og jeg lagde ofte Mœrke til, at ikke alene Kanoncommandeuren ſigtede, men alle Mand ved Kanonen paa eengang kigede langs henad den og gave deres Raad. Jeg gik forud. Der kom en Kugle ind af en af Kanonportene og borttog Trappen i Forlugen. Den gik ud igiennem Porten lige overfor, efter at have dræbt en Mand. Mandſkabet ved Kanonen, hvor Kuglen var kommen ind og havde dræbt Manden, lode ſig ikke i ringeſte Maade forſtyrre, men vedbleve at arbeide med ſaa megen Raſkhed og Uforfœrdethed, ſom det er muligt at tœnke ſig. Jeg hørte mange Kugler ſlaae an imod Skibets Side, men uden at trœnge igiennem.

En Oberſt ved Landtropperne kom og tog Plads paa Divanen, hvor jeg atter havde taget Sœde. Han havde en lille Negerdreng med ſig, ſom bar hans Pibe. Drengen tœndte „Chibouken" i al Form og præſenterede ſin Herre den. Ligeſaalidt glemte Tyrken de vante Høflighedsformer i dette Øieblik, men præſenterede mig atter Piben, efterat han havde røget et Par Drag. Sandelig, paa en Tid ſom denne, hvor Ingen veed om hans Hoved ſidder paa hans Skuldre i nœſte Minut, er det virkelig et non plus ultra af Høflighed.

Den lille Negerdreng var endnu mere koldblodig og uforfœrdet end hans Herre. Oberſten blev kaldet op til Selim Paſcha, der var paa Hytten, og ikke ſaa ſnart var han borte, før Drengen krob op paa Divanen og ſtrakte ſig med Hovedet ud af Vinduet, ſaa langt han kunde, formodentlig for at ſee hvad al den Larm udenfor havde at betyde. Kuglernes Ricochetteren paa Vandet lod til at more den lille Krabat, og hvergang en kom nœrmere ved os end ſœdvanligt, klappede han i Hœnderne af Glœde og grinede med de hvide Tœnder op til begge Ører.

Efter en Times Kanonade lagde man Mœrke til en Kanon i Fæſtningen af meget ſtore Dimenſioner, ſom alene blev rettet

imod os, og et meget stemt Skud i Stormasten antog man var fra den. Preusseren Capitain Laue og Mr. Walton stillede nogle af Øverste-Batteries Kanoner paa den, og fik den snart efter giort taus.

I den anden Time syntes Larmen, om muligt, at tiltage. Saaledes vedbleve Sagerne at staae indtil lidt efter Kl. 4, da Østenden af Fæstningen pludseligen udskiød en umaadelig Flamme af Ild, og i næste Øieblik indhylledes i en tyk og uigiennemtrængelig Sky. Deres fornemste Krudtmagazin var sprængt i Luften, antændt, som man troer, af en Bombe fra et af Dampskibene. Vi vare meget nærmere det i Luften sprængte Magazin end noget af de andre Skibe, derfor følte vi ogsaa Virkningerne i en meget høiere Grad. Bomber, Steenmasser og Ruiner af Bygninger faldt rundt om os, og nogle Secunder efter drev den umaadelige Røgstøtte, som overskyggede Fæstningen, lige ned over Skibet. Det blev pludseligen lige saa mørkt ombord som i den kulsorteste Nat, og Svovllugten og det fine Støv giorde Aandedrættet besværligt og piinligt. Tyrkerne bleve i Forstningen meget forfærdede, men nogen opmuntrende Tiltale satte Mod i dem igien. Den glædelige Tidende spredtes snart i Skibet, at det var et af Fiendens Krudtmagaziner, der var sprunget i Luften, og Skydningen begyndte igien med fordobblet Kraft, næsten i totalt Mørke endnu. Fienden var ogsaa ved Kanonerne igien efter et Ophold af et Par Minuter.

Aftenen nærmede sig nu stærkt, og den umaadelige Masse af tyk Røg, som hang over Eskadren og igiennem hvilken den røde Skive af den nedgaaende Sol netop kunde sees, giorde, at det syntes sildigere paa Aftenen end det virkeligen var. Ikke før Solen var dalet under Horizonten, gav den engelske Admiral Signalet til at ophøre med Skydningen, og Skibene adlode det efterhaanden, som det kunde sees fra dem. Fiendens Ild var i den sidste halve Time kiendeligen sagtnet, og der var dengang, troer jeg, ikke meget over en halv Snees Kanoner i Gang imod os.

Tabet paa vort Skib fandtes at være 5 Døde og 2 Saarede.

Det hele Tab paa Eskadren var meget ubetydeligt, 22 Døde og 4 Saarede i Alt. Den eneste faldne Officier var Lieutenant Le Mesurier, ombord paa Talbot. Paa Edinburgh faldt en Bombe paa Skandsen, før det var kommet til Ankers, hvorved 4 af dets Officierer bleve saarede og adskillige Folk dræbte *).

Den ærlige Osman Capitain fik den Aften Lov til, uforstyrret at gotte sig med sit Glas Vin, ja Selim Pascha selv glemte sine Skrupler ved denne glædelige Anledning. Den næste Dag, ventede man, vilde atter give varmt Arbeide, men Alle vare glade og lykkelige, fornøiede med den Lykke de allerede havde havt.

Længere hen paa Aftenen loddede Admiral Walker selv personlig for at finde et Løb, hvor han kunde bringe Skibet nærmere ind under Batterierne. Den engelske Admiral gav Edinburgh og Benbow Ordre til at gjøre klar til at varpe længer ind, for tillige med det tyrkiske Skib at skyde Breche den næste Morgen. Der blev udlovet en Belønning af Forfremmelse og Penge, for at formaae en af Tyrkerne ombord hos os til at gaae i Land og i Mørket liste sig forklædt ind i Fæstningen, for at skaffe Kundskab om Tilstanden der. To Mand fandtes villige til at vove et Forsøg; men Baaden, der skulde sætte dem i Land, kom tilbage med uforrettet Sag, da det var befundet umuligt at landsætte Folkene, paa Grund af den Mængde Soldater, der bevogtede Kysten.

Klokken 2½ om Morgenen hørtes Folk at raabe ombord til

*) Nogle sige, at Fienden før Angrebet havde rettet Kanonerne efter adskillige Boier, som Natten før vare udlagte for Eskadren at seile ind efter, i den Tanke, at de laae som Mærker for Skibenes Plads at ankre paa. Hvad mig angaaer, da kan jeg ikke fæste Tro hertil, i Betragtning af, at de havde en saa dannet og udmærket Officier i Spidsen, som den polske Ingenieuroberst Schultz. At en stor Deel af deres Ild var slet rettet, er neppe endnu nok til at forklare den ringe Skade, Eskadren led. Hvad det Skib, jeg var paa, angik, da varierede Skibenes Retning ikke anderledes, end at Admiral Walker flere Gange giorde den Bemærkning: „Havde vi været en Favn eller to mere den Vei eller den Vei, vilde vi være blevne skudte isænk." Et naadigt Forsyn beskiermede os.

os fra det nærmeste Punkt af Fæstningen, og en Baad, som vi sendte ind, kom tilbage med to Personer, en Oberst og en Officier, der kaldte sig Havnecapitain. De berettede, at de ægyptiske Tropper vare i Begreb med at ramme Pladsen. Admiral Walker sendte strax et Commando Soldater ind, for at besætte den nærmeste Fæstningsport, og udlovede en Belønning til dem, der vilde udraabe i Gaderne, i Sultanens Navn, at alle de der nedlagde deres Vaaben, skulde erholde fri Pardon. Han sendte dernæst Hr. Walton med Underretning herom til Admiral Stopford, som fuldkommen bifaldt hvad der var giort. Af Admiral Walkers private Depesche til Constantinopel, hvilken har været publiceret ligesom de andre Rapporter, sees det, hvor stor Priis han satte paa den prompte og kraftige Assistance, som Hs. keiserlige Høihed, Erkehertug Friederich, ved denne Leilighed ydede ham. Selim Pascha landede ved tidligste Daggry med 300 Soldater.

Capitain Laue og jeg gik i Land tidligt om Morgenen. Jeg skal ikke indlade mig paa at skildre de gruelige Scener af Blod og Ødelæggelse, vi mødte paa Voldene, igiennem Byen og i Omegnen af det sprængte Krudtaarn. Capitain Laues Diemeed var, at undersøge Batteriernes nærværende Tilstand efter Bombardementet. Af deres 100 Skydehuller vare 76 meer eller mindre trufne, og af disse vare 24 aldeles ødelagte, saa at Kanonerne ei kunde bruges. Der fattedes ikke heller paa Beviser for, at en bestrygende Ild havde fundet Sted: 13 Kanoner vare herved demonterede, Druer afskudte, o. s. v. Af 16 Morterer vare 4 giort ubrugbare. Mange Traverser vare opførte, og de fleste Embrasurer og Approcher vare forstærkede ved Gabions Smaa Magaziner vare fordeelte omkring allevegne, og ved hver Kanon fandtes Ammunition i Overflodighed, især Lænkekugler og Knipler.

I Vinkelen imellem de to Facer var en stor Morteer-Bastion, hvorpaa vare monterede 7 lange 24pdg. Kanoner og 5 Stkr. 100pdg. Morterer. To Bomber fra Dampskibene faldt midt i dette Batterie og jog hver Mand ud af det. Explosionen fandt Sted i en Kant af Fæstningen, som var længst borte fra Søen; Skaden,

ſom den anrettede, ſtrakte ſig følgeligen ikke til Batterierne, ſom vendte imod Søen. Derimod nedſtyrtedes et betydeligt Stykke af Hovedmuren imod Landſiden, og en ſtor Mængde Kameler og andre Dyr, ſom vare opſtillede i Nærheden, bleve alle dræbte.

Heltemodig Opoffrelſe af en Danſk i Slaget ved Camperdown (11te Octbr. 1797), imellem Hollænderne og Englænderne.

I United Service Journal for Decbr. 1841 findes en Beretning om dette Slag, imellem Admiralerne Duncan og de Winter, meddeelt af en Officier, der deeltog i Slaget, og hvori forekommer følgende Sted:

„Hollænderne fegtede med en magelos Haardnakkenhed. Skibet Wasſenaar ſtrøg ikke før dets Capitain og næſten Totrediedelen af Mandſkabet vare faldne. Linieſkibet Delft var ſaa forſkudt, at da man tog Beſiddelſe af det, fandtes det efter den ſtørſte Anſtrængelſe umuligt at holde det fra at ſynke. I denne critiſke Stilling ſtræbte den engelſke Officier, der var Prisemeſter derombord, at overtale den Næſtcommanderende, Lieutenant Hiedberg, ſom var bleven tilbage hos de Syge og Saarede, til at forlade Skibet tilligemed dem, der vare i en ſaadan Tilſtand, at de kunde flyttes. Men Hiedberg afſlog det. „Nei — udbrød han — kan mine Kammerater ikke blive reddede, vil jeg ikke forlade dem, men dø med dem. Laſten er allerede fuld af Vand, derfor have vi været nødte til at bringe dem alle op paa Dækket; men jeg bliver hos dem, og her ſværger jeg for min Skaber, at jeg vil være den ſidſte Mand, der forlader Skibet." Den engelſke Officier blev ſaa rørt over Hiedbergs Opførſel, at han greb hans Haand og udraabte: „Gud lønne Dem, min brave Kammerat, jeg vil ikke forlade Dem!" Han lod da ſine egne Folk forlade Skibet og blev ſelv tilbage for at aſſiſtere Hollænderne."

„Capitain Trollope sendte strax, da han blev underrettet om den Fare, det tilbageblevne Mandskab paa Delft svævede i, alle de Baade, han havde tilbage, for at redde dem. To Gange bragte Baadene saamange Folk derfra, som de kunde rumme. Der var nu kun omtrent 30 Mand tilbage paa Delft, alle saarede og ude af Stand til selv at bevæge sig, ligeledes 3 hollandske subalterne Officierer tilligemed den engelske Priismester og Lieutenant Hiedberg. Man havde haabet, at Skibet skulde have holdt sig flot indtil Baadene kom igien tredie Gang; men Skiæbnen stikkede det anderledes. Delft gik pludselig tilbunds. Den engelske Officier sprang i Søen og svømmede til sit eget Skib; men den brave Hiedberg omkom tilligemed de andre, og blev saaledes et Offer for sit Mod og sin Menneskekiærlighed. Det var med saadanne Helte som denne, at Duncan havde at stride .... ɔc."

Det forekommer os høist sandsynligt, at Forfatteren af Ovenstaaende er netop den deri omtalte Priismester, efter den Omstændelighed at domme, hvormed han beretter en Begivenhed, der vel er af en Natur, at den maa opvarme enhver ædel og varmtfølende Charakteer, men dog neppe vilde erindres med alle Smaaomstændigheder igiennem et heelt Liv, uden af den, der havde været Øienvidne til selve Handlingen og kiendt dens Hovedperson.

Den Mand, som her, noget nær et halvt Aarhundrede efter sin Død, nævnes af sin Fiende med saa varm Lovtale, var en Dansk, Bornholmer af Fødsel, Bue Digres værdige Landsmand, hans Navn Iver Fürst Heiberg, en Søn af Amtmand Heiberg paa Bornholm.

Heiberg havde været Socadet i sit Fædreland, men maatte i 1793 forlade Academiet, paa Grund af langsom Fremgang. Han gik siden i hollandsk Tieneste, og 3—4 Aar efter, at han var afgaaet fra Socadetacademiet, er det vi finde ham som Næstcommanderende paa et Linieskib, bedækkende sit Navn med en Hæder, som, det ovenanførte Stykke viser, et halvt Aarhundrede ei har mægtet at bringe i Forglemmelse.

At en ung Mand i sit Fædreland er funden uskikket til en

Bane, paa hvilken han, i et fremmed, som Somagt høitstaaende, Lands Tieneste, opsvinger sig i faa Aar til en saa betroet Stilling, som Næstcommanderende paa et Linieskib, — hvis Kiekhed i Slaget og heltemodige Opoffrelse efter det kaster en saadan Glands over det danske Navn, at en saadan Mand afvises som ubrugbar i sit Fædreland, er unegtelig paafaldende, skiondt i det Efterfølgende fuldkommen forklaret, og, som Sneedorff heri siger, eiheller uden Exempler i Historien. Nogle høist bittre og uretfærdige Hentydninger, som den af Sorg overvældede Fader fremkom med i den offentlige Anmeldelse af Sønnens Død, foranledigede nemlig følgende offentliggiorte Erklæring af Sneedorff, hvilken vi her meddele som et for Staten ikke uinteressant Bidrag til Socadetacademiets Historie.

Det er ikke første Gang, at en Fader, hvis Søn har maattet forlade Socadetterne, efter at han af de ansatte Lærere og Dommere var befunden uskikket til at borde forblive, fremtræder for Publikum med Udtryk, der, omendskiondt Socadetacademiet ikke bestemt nævnes, dog have henvendt Publikums Øine paa det.

Hr. Amtmand Heiberg har, ved Enden af en i den Berlingske Tidende indrykket Bekiendtgiørelse af sin Søns, Sø-Lieutenant Iver Fürst Heibergs Død, hensat følgende: „Men Uhyre! Du, som af privat Animositet glædede dig ved at nedtrykke en ung Mands muntre og fyrige Siæl, at forringe hans Værd og undergrave hans Lykke, ubekymret om de bedrøvelige Følger, din Tigerlumskhed kunde føde af sig — Haan, Foragt og alle gode Menneskers Afsky vorde din Løn!"

Med fuld Overbeviisning om, at jeg ikke har Ret til at sige, „dette er stilet imod en af Academiets Foresatte", siden Forfatteren ikke har sagt dette selv, fremsætter jeg dog de Grunde, som formodentlig ere Publikums og som ere mine, for at Forfatteren har meent en af disse.

Den Deel af Iver Fürst Heibergs Liv, paa hvilken Udtrykkene,

„at nedtrykke en ung Mand Siæl, forringe hans Værd og undergrave hans Lykke," kunne passe, deler sig naturlig i to Perioder, hvoraf den ene indbefatter idetmindste en Deel af den Tid, han opdroges ved Socadetacademiet, den anden hans Ophold i Holland. Naar Amtmand Heiberg altsaa taler til det danske Publikum, og naar hans Søn i Holland, i Henseende til det der repræsenterer Værd, og til det man kalder Lykke, har opnaaet meget meer end han vilde have opnaaet i sit fredelige Fædreland, saa er det vanskeligt, ikke at henføre Udtrykkene til den første af disse Perioder.

Jeg finder denne Vanskelighed saa stor, at jeg, som allerede dengang var en af Academiets Foresatte, altsaa en af dem, der kan være sigtet til, men især Institutets nærværende Chef — den det nærmest paaligger, ikke alene at sørge for at det ikke fortiener Publikums Uvillie, men endog mandigen at værge det og dets modigen arbeidende Foresatte imod ufortiente Angreb, der sigte til at opvække denne — finder mig kaldet til offentligen at fremlægge Data, som give, om ei juridisk Vished, saa dog høieste Sandsynlighed for, at ingen af Institutets Foresatte har fortient den Beskyldning, som ovennævnte Bekiendtgiørelse indeholder.

Iver Fürst Heiberg forlod So-Etaten 1793 saaledes som de allerfleste af de Socadetter, der have forladt den: ikke som en Følge af Mangler angivet fra Academiet, men som et Resultat af hans Skudsmaal fra Cadetfregatten, deels for det han virkelig havde præsteret til Soes, deels om det man kunde love sig af ham i Fremtiden. Naar herved den store Pluralitet af Academiets Foresatte, nemlig de der ikke gaae med Cadetfregatten, løses fra al Anke, saa indskrænker Undersøgelsen sig til: hvorledes er J. F. Heiberg da behandlet paa Cadetfregatten?

For den Deel af Publikum, der ei maatte kiende dawærende Cadetfregattens Indretning, anmærkes, at den afvexlende commanderedes af Mænd, som Regieringen dertil — ikke efter Anciennitetstour — valgte, og at disse tilligemed mig, som første Lærer i Somandskabet, indsendte, efter fuldendt Reise, skriftlig Dom til det kongelige Admiralitets- og Commissariats-Collegium, over hver

enkelt Cadets Dueligheb, grundet paa det, han, saavel praktisk, under Reisens Løb, havde præsteret paa Dækket i begge vores, 40 Cadetters og hele Mandskabets Overværelse, og som strax ved hver Manøvre, Cadetten havde commanderet, blev optegnet og ham derefter meddeelt til Rettesnor, som paa den Examen, han, i 4—5 Medexamineredes og lige saa mange bisiddende Cadetters Nærværelse i Kahytten, ved Reisens Ende havde præsteret.

Under denne ufravigelige, den yngre Sø-Etat notoriske Form er J. F. Heiberg, saavelsom alle samtidige og efterfølgende Cadetter, baade de, der ere blevne i, og de der have forladt Marinen, behandlet og dømt i Henseende til det der er det vigtigste, det næsten totale Spørgsmaal: hvorledes de vare, eller gave Udsigt til at blive, skikkede til praktiske Sø-Officierer.

Nu de specielle Data: 1789 giorde J. F. Heiberg sin Begynder-Reise med Cadetfregatten tilligemed endeel andre, der ligesom han første Gang vare commanderede tilsøes. I 1790 var han, saavelsom nogle faa af disse, commanderet paa de kongelige Skibe, der det Aar vare ude. I 1791 giorde han sin anden Reise med Cadetfregatten: efter fuldendt Examen gik 7 af fornævnte Begyndere, hvoraf de 2, ligesom han, Aaret før havde været paa de andre kongelige Skibe, op i en høiere Classe og han forblev i en ringere med 5 andre.

1792 første Togt giorde han sin tredie Cadetfregats-Reise. Ved dens Ende var en af de nysnævnte resterende 5 atter gaaet n Classe op for ham, og 6 af de andre 7 vare stegne 3 Classer fra ham. Endnu var Intet specielt indberettet til Collegiet om hans langsomme Fremgang, uagtet der ere Cadetter, som ere indstillede til at forlade Staten fra deres anden Reise. Samme Aars andet Togt giorde han sin 4de Reise med Cadetfregatten. Efter fuldendt Togt gik atter 2 af de 4 Resterende op i en Classe foran ham, og om ham tilligemed de 2 Tilbageblevne blev skrevet til Collegiet som følger: „For at betrygge os imod den Bebreidelse, ikke betimelig nok at have advaret om, hvilke Cadetter der kun give svagt Haab eller giøre ringe Fremgang, kunne vi ikke

undlade at erindre, at Cadetterne .... Heiberg og ..., i Betragtning af det Antal Reiser, de have faret, og den Alder, de have, ikke ere synderlig avancerede i Kundskaber, heller ikke synes at have megen Disposition til Faget."

1793 giorde han paa første Togt sin 5te Reise med Cadetfregatten. Efter fuldendt Examen gik ikke alene den ene af de to sidst med ham tilbageblevne, men endog 6 andre Cadetter, hvoraf de 5 vare komne 3 Aar senere i Farten end han, op i en høiere Classe. Der blev da, om ham og den ene tilbageblevne, skrevet til Collegiet som følger: „Cadetterne Heiberg og .... have, i Betragtning af deres Alder og de Reiser, de have faret, kun giort ringe Fremgang. Deres vedvarende maadelige Commando giør desuden, at vi ikke tør tilraade, at de forblive længer i Staten. Vi fylde derimod deres gode Conduite og den Flid, med hvilken de have stræbt at erhverve sig, hvad Naturen har negtet dem, at anbefale dem paa det kraftigste til det kongelige Collegii Forsorg paa anden Maade, saameget mere som de begge ere i deres 20de Aar."

Nu vare ikke alene alle de, som havde begyndt paa Cadetfregatten med ham 1789 — de faa undtagne, som i fornævnte Tid havde forladt Staten — men endog 5 andre, som vare komne 2 Aar sildigere i Farten, gaaet ham forbi, ja nogle endog faaet Officiersattest, paa 2 nær, hvoraf den ene var i Classe med ham, og den anden, som kom en Classe dybere endnu, blev uden mindste Anbefaling indstillet til Collegiet om at forlade Staten.

Daværende Cadetchef giorde derpaa i den Anledning Forestilling til det kongelige Admiralitets- og Commissariats-Collegium, som under 24de Juli s. A. resolverede, at det skulde tilkiendegives bemeldte Cadetters Forældre, for at de kunde sørge for at faae dem anbragte i en anden Vei, da de ikke længer end til Aarets Udgang kunde blive staaende ved Søcadetcorpset og der nyde Gage og Underviisning.

Dersom foranstaaende Data, hvis fuldkomne Sandhed kan beviises ved authentiske Papirer, saavel i det kongelige Admiralitets-

og Commissariats-Collegium, som her ved Academiet, ikke indlysende vise, hvorledes daværende Cadet Heiberg bestandig hvert Aar gik tilbage til Soes for sine Jevnlige; dersom den absolute Offentlighed af de praktiske Prover og de mundtlige Examina ikke lade mindste Tvivl tilbage om, at Dommerne, hvoraf den ene var omskiftende, naar de ikke havde fornegtet, ei alene al Retskaffenhed, men al Undseelse, dog paa det nærmeste og i en Rad af Aar dog stundom maatte have truffet Sandheden i deres Dom; dersom henimod den halve Deel af Staten, der i de sidste 10 Aar ere opdragne paa Cadetfregatten, kan vidne, hvorledes ved Reisens Ende Cadetternes indbyrdes Dom over hinanden, lige indtil disse Dage, til Utrolighed har sammenstemmet med den, de anordnede Dommere indgave til Collegiet; — dersom Cadet Heiberg ikke var den eneste, men 3 foruden ham samme Aar, og 5 Aaret efter (for ei at anføre flere) paa samme Maade forlode Staten: saa haaber jeg, der er idetmindste høieste Sandsynlighed for, at Cadet Heibergs Værd ikke af privat Animositet er forringet, eller hans Lykke undergravet paa Cadetfregatten.

Men, hans Sixl kan være bleven nedtrykt; man kan have forberedt ham til at falde for en retfærdig Dom, ved at underkue ham.

Beviset for, at dette ikke er skeet, er saa umuligt at føre, at jeg seer mig nødt til, paa den høitideligste Maade at opfordre Enhver, der kan bevise at dette har været Tilfældet.

Jeg troer imidlertid, det vil være passende, her at anføre følgende: Jeg har indtil denne Dag havt for Skik, inden hvert af de Togter, Cadetfregatten gik ud paa, at udarbeide og nedskrive en Adresse til hver af de 40 Cadetter, som medgik, indrettet efter hvert Individs Tarv og Mangler, hvilken jeg, faa Dage før de gik ombord, i Nærværelse af Underlæreren i Sømandskabet og den Underofficier, som Cadetten var betroet til, saavel at repetere med, hvad Læreren havde foredraget, som praktisk paa Vagterne at anføre, mundtligen meddeelte. At Udarbeidelsen af saadanne 80 Adresser, der, saaledes condenserede, at Cadetten kunde erindre sig dem, tillige skulde give ham et Billede

af hans nærværende Stilling og nærmeste Pligter imod sig selv, var med min knappe Tid og mine mangfoldige Detailforretninger et svært Arbeide, vil sees deraf, at den mundtlige Meddelelse alene medtog altid 2, stundom 3 Eftermiddage; men jeg indsaae, deels selv, deels de fleste af de unge Mennesker, aarligen meer og meer deres Nytte. Jeg stræbte altid at føre Cadetten over til Overbeviisning om sine egne Mangler; og hvor mangen ædel Yngling har ikke ved denne Leilighed med Taarerne i Øinene trykket min Haand, lovet mig Forbedring og holdt den; hvor mangen kraftig Karl har ikke mandigen, med sin Haand i min, tilsvoret mig at aflægge en eller anden Uvane, som stod hans Velfærd i Veien — og det har lykkedes. O! deilig er den Lod at være Ungdommens Leder; alle mulige Calumnier kunne ikke forbittre den.

Saaledes har jeg naturligviis ogsaa, hver Gang den unge Heiberg gik ud, givet hans Qvarteerchef, i fornævnte Lærers, og ham selv i Begges Overværelse en Adresse. Omendskiondt disse ikke ere skrevne med Tanke om at de skulde fremstaae for Publikum, skal jeg dog anføre dem her for de to sidste Aar.

1792, anden Tour, til hans Qvarteerchef: „Heiberg, som er temmelig tilbage i Kundskab, og langt tilbage i Commando, hiælpe han af alle Kræfter! Han er gammel, og det gielder hans timelige Velfærd." Til Heiberg selv: „Han er tilbage i Kundskab, meget tilbage i Commando. Jeg beder ham, for Guds Skyld giøre sit Yderste for at rette det, ellers blive vi nødte til at melde det i hans Recommandation. Jeg maa advare ham om dette, skiøndt jeg er vis paa, han ved alvorlig Flid, og naar han har sand Lyst, kan endnu reddes."

1793. Til hans Qvarteerchef: „Heiberg, som iaar staaer paa Prøve, søge han af sin yderste Evne at hiælpe frem i Kundskaber, samt især i at forbedre sin maadelige Commando." Til Heiberg selv: „Han er for sin Alder og sit gode Hoved langt tilbage i Kundskaber, endnu mere i Commando. Dersom han ikke med fuld Alvor og fordobblet Kraft retter dette iaar, saa vil

han indſee, at han ikke længer kan forblive iblandt os. Imidlertid, da han har forſikkret mig om ſin Lyſt *), ſaa haaber jeg, at han iaar vil ſpænde alle Kræfter an. Al mulig Hiælp ſkal og blive ham given, og da vil det ikke være vanſkeligt at oprette det Forſømte, iſær naar han kan forandre ſin Commando; men dertil hører uafladelig Flid, mere Livlighed og Raſkhed end han hidtil har viiſt, mere at være i Forhaanden overalt, hvor der er Noget at ſee og lære, mere at ſpørge og underſøge ved enhver Ting, ſom falder ham fremmed. Gior dette, min kiære Heiberg! tænk alvorlig herpaa, ſaa kan alting endnu klare ſig."

Af Foranſtaaende er det vel evident, at i det ringeſte jeg ikke har behandlet ham med Lumſkhed.

Naar jeg, efter at han, ifølge foranſtaaende Collegii Reſolution, var beſtemt til at dimitteres af Etaten, giorde mig, uagtet mine mange Forretninger og uagtet det ikke egentlig tilkom mig at tale hans Sag, al mulig Umage for at faae ham ſat i en anden god og hæderlig Vei, gik ſelv perſonlig om med ham og fremſtillede ham med den bedſte Anbefaling til de Formaaende, ſtundom endog langt udenfor Byen; naar jeg endog anraabte Hs. Kongelige Høihed Kronprindſen om naadigſt Hiælp for ham, og endelig drev det til, at han af Hs. Majeſtæt blev anſat til Volontair i Sø-Etatens Reviſionscontoir, med Cadetgage og Munderingspenge, indtil han ved foreſaldende Vacance kunde blive

*) Jeg havde kort før havt ham ene for mig paa mit Værelſe, og paa alle mulige Maader ſøgt at udfinde, hvori det laa, at han med ſit gode Hoved ei gik frem med de andre, i Kundſkab i det mindſte; thi i Henſeende til Commando havde han deels en vanſkelig Udtale, deels et meget ſvagt Talorgan og en Timiditet i hele hans Adfærd, ſom dengang, uagtet alle Opmuntringer, lod til at være uovervindelig. Jeg troede, at hans Mangel paa Fremgang i Kundſkab til Søes laa i, at han ikke havde Lyſt til det Fag, han var ſat til; men dette unge Menneſke forſikkrede mig, hvad rigtignok den ſtore Pluralitet af dem der, ſom han, maatte forlade Etaten, ogſaa have giort, at han virkelig havde Lyſt, og det ſaa inderligt, at jeg fuldkommen følte mig overbeviiſt derom

Copist, saa troer jeg det er klart, at idetmindste jeg hverken har villet undergrave hans Lykke, eller nedtrykke hans Sixl.

Men, vil man spørge, hvorledes kan denne unge Mand, der i Danmark ikke kunde naaae til at blive Lieutenant, i Holland være en god Næstcommanderende og, omstraalet af Tapperheds og Ædelmodigheds stionne Glorie, gaae Døden som en Helt imøde?

Efter at have viist, hvorledes han var før og i det Øieblik han forlod Cadetterne, er der vel Ingen, der vil fordre af mig, at jeg skulde lige saa bestemt forklare, hvorledes det siden gik til, at han forandrede sig, udviklede sig til det Bedre. Imidlertid er der vel heller Ingen, der kiender noget til Opdragelse, som fordrer at den skal indeholde et ufeilbarligt Devinations-System om det tilkommende Menneske; Ingen, der kiender noget til Mennesket, som jo veed, at især tilstødende Ulheld stundom bevirker en Crisis hos det, der opvækker dets slumrende Evner, opflammer dets skiulte Kraft og danner det til noget ganske andet, end det forhen spaaede. Foruden de Erfaringer, enhver Opdrager og enhver anden, der i mindste Maade er Jagttager, maa have giort i denne Henseende i det daglige Liv, vrimler Historien af Exempler paa at dette har været Tilfældet, endog med Jordens største Mænd.

Den fine Tarquin gav Junius, der blev opdraget under hans Øine og i hans Huus, Navnet Brutus. Cicero forsikrer Rom om, at den unge pyntede Cæsar aldrig vilde blive farlig for Republiken.

Om Syvaarskrigens Friederich spaaede hans Fader, der selv var Krieger, at han ingensinde vilde blive det. Den store Turenne var af alle holdt for et maadeligt Genie i hans Ungdom, og det som er mere, det var kun langsomt og successivt han udviklede sig. Helten Eugen blev i Frankrig holdt for saa simpel, at han, uagtet han var Kongehuset beslægtet, ikke kunde opnaae et Regiment — Ludvig sagde spottende, da han forlod Riget: hvilket stort Tab!

Forskiellen imellem disse og den unge Mand, jeg her har

været nødt til at nævne, er denne, at det er for hines Mandom, men for dennes Ungdom, at de fleste og meest bevisende Data haves, og at hine bleve dømte vilkaarligen, efter Følelse, nogle maaskee i et enkelt Øieblik, denne derimod af dertil ansatte Dommere, efter bestemte Former, efter offentlige, saavel praktiske som theoretiske Prøver, i directe Sammenligning med sine Jevnlige og i et Tidsrum af flere Aar.

Imidlertid være det langt fra mig at ville kaste mindste Skygge paa den unge Heiberg. Jeg troer villigen, at han har været en god Næstcommanderende i Holland, saameget mere, som det geraader mig til Stolthed, at han høistrimeligen ikke har lært det dertil hører af nogen Anden, end mig. Jeg er overbeviist om, at han som en Mand har agtet Livet ringe imod opfyldte Pligter, og jeg indstiller til de meer end 100 unge Mænd, dem jeg hvert Aar 2 Gange i en udarbeidet Tale og desuden ved enhver passende Leilighed har stræbt at indskærpe denne Krigerens første Lov — jeg indstiller til dem, hvormeget de ville tilregne mig af denne hans Tænkemaade.

Skulde jeg i dette Øieblik aflægge min individuelle Troesbekiendelse om den unge Heiberg, saa bliver det denne: at han, medens han var Cadet, havde, med et godt Hoved og en god moralsk Charakteer, en Inertie, en Apathie udbredt over sin Siæl, den enten Alderen, paakommende Medgang eller levende Følelse af, at han ingen havde at stole paa uden sig selv, alene kunde opvække ham af. Dette beviser ikke alene hans Fremgang paa Cadetfregatten, men tillige hans Fremgang i de mathematiske Videnskaber paa Academiet, hvor han, efter at have taget første Examen, anvendte, under 2 fortræffelige Lærerers individuelle Instruction og uagtet mange gientagne Advarsler og endog Straffe, den uproportioneret store Tid af 4½ Aar inden han kom til 2den Examen, i hvilken Tid han blev forbigaaet af 12 vist ikke alle opvakte Hoveder, som alle havde taget 1ste Examen efter ham, hvoraf de halve havde taget den 2 Aar og en endog meer end

3 Aar efter ham, saaledes som Academiets authentiske Parolbøger ved Dag og Datum endnu kunne bevidne det.

Jeg har længe ønsket at træde frem for den store, ubestikkelige Dommer, Publikum. Jeg har længe vidst, at Bagtalelse har sneget sig om iblandt det, for at berøve mig dets Tiltro og min borgerlige Agtelse. Jeg har længe liidt ved at vide, at mine Venner, og været undselig over, at endog mig ubekiendte Hædersmænd forgiæves kiæmpede for mig imod Midas Domme og overdøvende Stentor-Stemmer.

Men hidtil var jeg ikke saa lykkelig at have nogen gyldig Ret til at fremstille mig for dets Domstol: Enten mødte min Modstander med lukket Vizier, eller han affiød sine Pile uden at angive imod hvem. Endog i dette Øieblik skulde jeg ikke have Ret til at nærme mig den, dersom ikke det bestemte og almindelige Dikkast, man har faaet Publikum til at hefte paa mig, gav mig den.

Man har sagt det, at jeg forstod den Kunst at faae Cadetternes Skiæbne til at afhænge alene af min Villie, og man har villet bedrage det saa grovelig, at jeg netop skal bevise, at det er ene paa mine Forslag, at der allerede forlængst er truffet Indretninger ved Academiet, hvorved der er høieste moralsk Umulighed i, at nogen Cadets Skiæbne kan ligge i en enkelt Mands Haand.

Det er paa mit Forslag, at Dommernes Antal paa Cadetfregatten, af det kongelige Admiralitets- og Commissariats-Collegium er forhøiet fra 2 til 3 og i de sidste Aar til 4, hvoraf de 2 ere omskiftende.

Det er paa mit Forslag, at hoisammme Collegium har forhøiet Dommernes Antal i enhver af de Videnskaber, som læres i Land, fra 1 til 4 og i de vigtigste Videnskaber til 6.

Det er paa mit Forslag, at Hovedsummen af de Værdier i Tal, som enhver Cadet faaer ved Middelet af ovenstaaende Domme, alene og uden Undtagelse bestemmer Cadetternes Forret til Gage, Avancement, Udcommandering og alle smaa og store Emolumenter, af hvad Navn nævnes kan, og det paa saa simpel

og præcis en Maade, at den mindste Cadet kan selv tilcalculere sig sin Ret, efter Regler, som dertil ere opslaaede paa Institutets Læresale.

Det er endelig paa mit Forslag, at det sidste Stod er givet Partisheden, ifald den skulde vove at ville indtrænge sig i en af Fædrelandets Helligdomme, derved, at ikke alene Examinandi selv trække deres Spørgsmaal ud, men tillige at enhver Dommer er forbunden til, ikke at udlade sig med sin Dom for nogen af de andre Meddømmende, førend paa Stedet, hvor de i Alles Nærværelse afleveres strevne, summeres og Middeltallet uddrages. Ve den, der vilde vove at afvige fra Sandheden! Han vilde staae brændemærket iblandt de Andre.

Ak! men det var tillige ved disse Forslag, at Stormandens og Demagogens Søn ofte faldt, naar den ringere Middelstands og den stille, fredelige Borgers Søn stod.

Men, i 12 Aar uden Undtagelse at have tilbageskikket enhver Forære, afslaaet enhver Taffelindbydelse, bortviist ethvert meer end moralsk Bevis paa Forældres Godhed for mig og Tilfredshed med deres Børns Behandling.

Men at have været den Første, der ordentlig og methodisk lærte Cadetterne Sømandskabet og Orlogstieneſten *).

*) At slutte fra mange Yttringer i Sneedorffs Papirer fra hiin Tid, har det mødt megen Modstand iblandt den Tids ældre Sømænd, at Sømandskabet skulde læres anderledes end ved den gamle Praxis. Skiønt de fleste Praktikere ikke forsmaaede selv at benytte strevne Traditioner, egne eller Andres Optegnelser til Veiledning i Tieneſten, saa kunde de dog ikke finde sig i Tanken om, at Sømandskab og Orlogstieneste skulde kunne læres af trykte Bøger. Ja længe efter hiin Tid og lige ned til vore Dage har man villet bestride Gavnligheden af at bringe den hele Søkrigskunsts forskiellige Grene i System og samle det i eet Værk, eller idetmindste udgive Haandbøger om de enkelte Dele af det. Man havde strevne Afhandlinger om Vendinger og Manøvrer med Skibe, om Equiperings- og Desarmeringsarbeider m. m., men trykte Bøger herom tænkte man sig ikke Muligheden af eller vilde indrømme nogen Nytte af; derfor har Sømandskab og Søkrigskunst i vort Sprog

Men, at have bevirket, at de ved hensigtsmæssige Examina bleve nødte til at lære alle de Videnskaber, der bør foredrages i Land.

Men at have det Held, at oplyste og sjeldne Mænd, blandt dette Instituts Lærere og Foresatte, ere mine varme Venner, uagtet jeg har meer end fordobblet deres Arbeide og Ansvar.

Men endelig, hvad der er det Allerværste, efter saamegen Uret at nyde Regieringens Understøttelse og Beviser paa dens Tiltro.

Disse, ærværdige Publikum! ere mine Forbrydelser.

Hvo der kan overbevise mig om andre, hvo der kan fremstaae og bevise den mindste Urigtighed ved en eneste af de Data, jeg her har anført, ham fremkalder jeg herved lydeligen til at anklage mig for din forfærdelige Domstol!

---

og i de fleste andre liden eller ingen Literatur, med Undtagelse af den paa et høit Trin af Videnskabelighed staaende franske Marine før Revolutionen. Selv England har ikkun usammenhængende Essays at opvise, de fleste fra den allernyeste Tid, og en Landmand og Godseier — Mr. Clerk — er dets bedste og udentvivl dets eneste Forfatter om Sotaktiken; en Artillerieofficier, Sir Howard Douglas, har leveret den bedste Afhandling om Sø-Artilleriet. Og dog har allerede den berømte Sir Walter Raleigh skrevet, omtrent ved Aarene 1610—1615, et Værk, han nævner under den Titel: „the art of war at sea," hvilket desværre hidtil ei har været at finde, men som efter Indholdslisten, der andensteds er omtalt, at dømme, maa have indbefattet alle de forskjellige Videnskabsgrene, der henhøre til Søvæsenet. Raleigh skrev det med den udtrykkelige Bestemmelse, at tiene til Lærebog for Prinds Henrik af Wales, „hans høitelskede Velynder og Beskytter;" men Prindsen døde før Værket var fuldendt. — Man troede længe, at det vilde skade den praktiske Uddannelse, om man lettede Kundskabs Erhvervelse paa denne Maade. Nu tænker man vistnok anderledes og vil være mere tilbøielig til at erkiende, at Alt hvad der hører til Søkrigskunsten, Sømandskab saavelsom Orlogstieneste, kan med Nytte afhandles i trykte Bøger, lige saa vel som Chirurgie, de forskjellige Arter af Bygningskunst m. m. fl., der i lige saa høi Grad kræve praktisk Uddannelse og Færdighed. I vort næste Hefte haabe vi, i en egen Afhandling at kunne ytre os herom med Udførlighed. Udg. Anm.

Men hverken min knappe Tid eller den Plads, mig er givet blandt Fædrelandets Mænd, tillader mig at svare paa nogen ubeviist Anke, enten imod Institutet eller mig, herefter. Indhyllet i min Selvbevidsthed og lønnet ved de mange utvetydige Tilfredshedsbeviser, oplyste og veltænkende Forældre have givet mig længe efter at deres Børn have forladt Institutet, skal jeg ikke alene foragte, men smile ad ethvert Anfald, som Lovene eller min Kaarde ikke kunne beskytte mig for.

Den norske Marine.

(Vi have stedse fulgt den Regel, fra Tid til anden at meddele vore Læsere Efterretninger om andre Landes Mariner, deres Tilstand, Styrke, Organisation o. s. v., som en nyttig og i mange tænkelige Tilfælde vigtig Kundskab for Sø-Officieren. Sverrigs og Norges Mariner, som vore nærmeste Naboer, maa det saaledes, især fra den politiske Side betragtet, være os interessant at kiende og agtpaagive; den sidste, skiøndt endnu ung og i materiel Henseende kun ringe udviklet, har desuden, som udsprungen af samme Rod — ved Ungdomserindringer og Bekiendtskaber, ved dens heldige Stræben efter ikke at staae tilbage for nogen Anden i videnskabelig Dannelse — et særegent Krav paa den danske Marines Interesse, og vi meddele derfor uden Betænkning nedenstaaende Organisationsforandring, som vi have uddraget af den norske Rigstidende; i vort næste Hefte skulle vi optage det Interessanteste af det nys forelagte Marine-Budget og Arbeidsplan. Hvad en, nedenfor omtalt, stedfunden Organisationsforandring i den svenske Marine angaaer, da skulle vi i et følgende Nummer meddele, hvad derom er publiceret).

„Under 16de Octbr. 1841 har det naadigst behaget Hs. Majestæt Kongen at resolvere:

1.

Den norske Marines Officierspersonale skal successive og i Forhold til den materielle Søstyrkes Fremvæxt, samt forsaavidt

som Storthinget dertil bevilger de fornødne Midler, forøges til 100 Individer, fordeelte i følgende Classer.

Viceadmiral	1
Contreadmiral	1
Commandeurer	5
Commandeurcapitainer . . .	6
Capitainer	9
Capitainlieutenanter	18
Premierlieutenanter	30
Secondlieutenanter	30

2.

Det paaligger Marinedepartementet, at ved dets Forslag for Marinens Vedkommende til det Budget, der for Tidsrummet fra 1ste Juli 1842 til 1ste Juli 1845 bliver næste Storthing at forelægge, haves for Øie Ønskeligheden af, at der opføres forslagsviis følgende nye Gager, nemlig til: 1 Vice-Admiral, 3 Commandeurer, 1 Commandeurcapitain, 4 Capitainlieutenanter, 2 Premier- og 3 Second-Lieutenanter, imod at den hidtil regulerede Gage for 4 Capitainer bortfalder; samt

3.

At Marinens Capitainlieutenanter gives Rang med Nr. 11 dens Premierlieutenanter med Nr. 14 og dens Secondlieutenanter med Nr. 16, alt i Reglementet af 26de Juli 1820.

Marine-Departementets underdanigste Foredrag i Anledning af denne Sag, hvilket under 25de Septbr. 1841 i det Væsentlige er tiltraadt af den norske Regiering, er af følgende Indhold.

Foranlediget ved Marinecommandoens Indstilling om, at der maatte blive taget Bestemmelser for den indbyrdes Anciennetet imellem Officiererne af den norske og svenske Marine under Samvirken i Tieneſten, samt reguleret en ny Classification af Marinens Officierspersonale i det Hele, m. v., indgik Departementet den 28de Februar 1840 med et underdanigst Foredrag om:

1. at en combineret Commission, bestaaende af en norsk og en svensk Søofficier samt en norsk og en svensk Landofficier, naadigst maatte befales nedsat, for at afgive underdanigst Betænkning om og Forslag til faste Regler, med Hensyn til Rang- og Commando-Forholdet imellem Officiererne af de forenede Rigers Sø- og Land-Etater.

2. at det naadigst maatte paalægges Generaladjudanten for den norske Marine, at indkomme med underdanigst Forslag om, hvilke af Marinens ældre Officierer naadigst borde tildeles en høiere Charge, end den de da indehavde, og

3. at den norske Marines Capitainlieutenanter og Premierlieutenanter midlertidigen, indtil naadigst Resolution blev afgiven paa ovennævnte combinerede Commissions forventede underdanigste Betænkning og Forslag, naar de kom sammen i combineret Commando eller Tieneste med den svenske Marines Officierer, skulde betragtes lige i Rang med den sidstes Premierlieutenanter, saaledes at Ancienneteten imellem Officiererne af disse Classer bestemmedes efter Datum af deres Udnævnelse til Premierlieutenant, dog uden at dette erholdt nogen Indflydelse paa Rangforholdet imellem den norske Marines og den norske Armees Officierer.

Dette Foredrag bifaldtes den 28de Febr. 1840 af den norske Regiering, der samme Dato indgik til Hs. Majestæt med en underdanigst Indstilling af lignende Indhold.

Efter at det imidlertid under 6te Mai og 6te Juni 1840 naadigst havde behaget Hs. Majestæt at befale Sagen udsat, udkom der, under 22de Febr. 1841 for Sverrig en naadigst Resolution, ved hvilken bestemmes Flaadens „ordinaire og extraordinaire Stater," blandt andet hvorledes dens 221 Officierer skulle classificeres, samt fastsættes, deels at der imellem Capitains- og Premierlieutenants-Classen skal oprettes en Capitainlieutenants-Classe, deels at der med Hensyn til Rangen kun skal gives een Classe Premierlieutenanter og een Classe Secondlieutenanter, deels endelig at Capitainlieutenanterne skulle have Rang med Capitainerne ved den forrige Orlogsflaade, Premierlieutenanterne med

Lieutenanterne og Secondlieutenanter med Underlieutenanter ved samme.

Grundet herpaa, indgik Generaladjudanten for den norske Marine, under 11te Marts f. A., til Statsraadsafdelingen i Stokholm med en Forespørgsel om, hvad der fra sammes Side borde skee for at bevirke en saadan kongelig Resolution, som hine Forandringer i den svenske Marine nu giorde nødvendig, istedetfor den oprindeligen foreslaaede, ligesom Generaladjudanten tillige opgav, hvorledes den norske Marines Officierspersonale nu antoges at borde classificeres, for at komme paa lige Fod med den svenske.

I Skrivelse af 5te April oversendte Statsraadsafdelingen dette Andragende til Marine-Departementet, for at fornyet Indstilling, efter nærmere Conference med Generaladjudanten, kunde blive giort, forsaavidt den svenske Sø-Etats Omregulering havde forandret de factiske Omstændigheder, til hvilke Regieringens underdanigste Indstilling af 28de Febr. 1840 knyttede sig. Departementet opfordrede derpaa Generaladjudanten, under 22de April, til at afgive Betænkning om, hvad der med Hensyn til heromhandlede Sag, efter dens nuværende Stilling, formeentes at borde foretages.

Generaladjudantens Svar af 9de Juni er i det Væsentlige følgende: Da en Capitainlieutenants Classe nu er oprettet i den svenske Marine, med Rang som Artilleriecapitainer, saa at der kun bliver een Premierlieutenantsclasse, hvis Medlemmer rangere med Premierlieutenanter i Artilleriet, er den væsentligste Anstødsteen bortrøddet for Tilveiebringelsen af Lighed i Tinnesteforhold imellem begge Mariner. Maalet vil naaes fuldstændigt, naar den norske Marines Capitainlieutenanter gives Rang lige med Capitainer i Artilleriet, istedetfor at de nu blot rangere med Capitainer af Infanteriet, og denne Forandring forventes saameget mindre at ville møde Modstand, som det er en Følge af Organisationen, at Sø-Officiererne, naar Marinen er fuldtallig, ville senere avancere til Capitainlieutenanter end Artillerieofficiererne til Capitain, da der i Marinen blandt 77 Officierer findes 48

Lieutenanter, medens der blandt Artilleriets 54 Officierer ere ikkun 30 Lieutenanter; og da Storrelsen og Vigtigheden af den Commando, som maa blive Marinens Capitainlieutenanter til Deel, in specie naar Skiærgaardsfartøierne og Armeen virke i Forening, meget vil overstige den, der almindeligviis kan tilfalde Artilleriets Capitainer, og endmere den, Capitainer af Infanteriet ville faae. Uagtet Generaladjudanten antager det for rigtigt, at Marinens Premierlieutenanter meddeles en forholdsmæssig hoi Rang, i Betragtning af de store Commandoer, de fornemmelig ved Skiærgaardsflaaden ville erholde, troer han dog ikke at borde giøre nogen Indvending imod, at der gives dem lige Rang med Artilleriets Premierlieutenanter, istedetfor, at de nu rangere over disse; thi da den svenske Marines Premierlieutenanter, ved den sidstforetagne Omregulering, ere satte ved Siden af Artilleriets Premierlieutenanter, synes det passende, at det samme bliver Tilfældet med den norske Marine, for at tilveiebringe Lighed i Commandoforhold. Generaladjudanten har derfor Intet imod, at Marinens Secondlieutenanter, der nu rangere med Premierlieutenanter af Infanteriet, herefter, ligesom den svenske Marine, blot gives Rang med Secondlieutenanter af Artilleriet. Støttende sig deels hertil, deels til den forhen udviklede Nødvendighed af, at den norske Marines Officierer saavidt muligt sættes paa lige Fod med den svenskes i Alt, hvad der har Indflydelse paa Commandoforhold, har Generaladjudanten endvidere foreslaaet Marinens 77 Officierer fordeelte i følgende Classer:

Vice-Admiral	1
Contre-Admiral	1
Commandeur-Capitainer af 1ste Classe	4 *)
Commandeur-Capitainer af anden Classe	4 **)
Capitainer	7
Capitainlieutenanter	15

*) Svarende til den ældre Benævnelse: Commandeur.
**) Svarende til den ældre Benævnelse: Commandeur-Capitain.

Premier-Lieutenanter	22
Second-Lieutenanter	23

Den nugjældende Classification er følgende:

Contre-Admiral	1
Commandeur	1
Commandeur-Capitainer	3
Capitainer	12
Capitain Lieutenanter	12
Premier-Lieutenanter	24
Second-Lieutenanter	24

Med Hensyn til en successiv Forøgelse af Marinens Officiersperſonale fra 77 til 100, overeensſtemmende med Marinecommisſionens af Hs. Majeſtæt naadigſt approberede Plan, har Generaladjudanten endelig deels foreſlaaet Classificationen saaledes.

Vice-Admiral	1
Contre-Admiral	1
Commandeur-Capitainer af 1ſte Classe	5
Commandeur-Capitainer af 2den Classe	6
Capitainer	9
Capitain-Lieutenanter	18
Premier-Lieutenanter	30
Second-Lieutenanter	30

deels formeent, at denne Forøgelse borde foregaae saaledes:

a) i de to Budget-Terminer fra 1ſte Juli 1839 til 1ſte Juli 1845: 1 Capitain-Lieutenant, 4 Premier- og 4 Second-Lieutenanter.

b) i Budget-Terminen fra 1ſte Juli 1845 til 1ſte Juli 1848: 1 Commandeur-Capitain af 2den Classe, 1 Capitain-Lieutenant, 2 Premier-Lieutenanter og 1 Second-Lieutenant.

c) i Budget-Terminen fra 1ſte Juli 1848 til 1ſte Juli 1851: 1 Commandeur-Capitain af 1ſte Classe, 1 Capitain-Lieutenant, 1 Premier- og 1 Second-Lieutenant; og

d) i Budget-Terminen fra 1ſte Juli 1851 til 1ſte Juli

1854: 1 Commandeur-Capitain af 2den Classe, 1 Capitain, 1 Premier- og 1 Second-Lieutenant.

Forsaavidt der i det saaledes Foreslaaede handledes om, at forandre Rangforholdet imellem enkelte af Marinens Officiers-Classer relativ til Armeens, antog Departementet, at Armee-Commandoens Betænkning borde indhentes, hvilken man derfor under 2den Juli d. A. udbad sig meddeelt. I Svarskrivelse af 20de s. M. har General-Adjudanten for Armeen, næst at bemærke, at Intet havdes imod, at Marinens Premier- og Second-Lieutenanters Rang nedsattes, erklæret, ikke at kunne tilraade, at Marinens Commandeur-Capitainer af 1ste Classe gives Rang med Oberster af Artilleriet, eller dens Capitain-Lieutenanter med Capitainer af Artilleriet, idet han ikke finder denne Rangforhøielse begrundet i nogen Nødvendighed; lige saa lidt som noget Misforhold i denne Henseende antoges at existere i det nu bestaaende Rangforhold imellem Marinens og Armeens Officierer. For Resten henholder General-Adjudanten sig til hans, under 20de August 1838 i Sagen afgivne Betænkning, og finder saameget mindre, at noget Væsentligt kan være til Hinder for at bevirke det hensigtsmæssigste Commando- og Rang-Forhold tilveiebragt imellem de forenede Rigers Mariner, uden at sætte dette i specielt Forbindelse med det nu bestemte Rangforhold imellem den norske Marine og Armee, som Hs. Majestæt under 22de Mai 1839 netop naadigst har sanctioneret og bestemt en Foranstaltning, sigtende til Regulering af Rang- og Commandoforholdet imellem de forenede Rigers Armeer, uden Indflydelse paa dette Forhold, hverken imellem den norske Armees og Marines Officierer, eller indbyrdes inden Armeens Officiersperſonale.

Da Departementet, saaledes som i dets underdanigste Foredrag af 28de Febr. 1840 nærmere er udviklet, ikke kunde erkiende det for rigtigt eller passende, at en Omregulering af den norske Marines Officiersperſonale giordes afhængig af, hvad der i saa Henseende var eller blev bestemt for den svenske Marines Vedkommende, hvor skadeligt man end fandt det, at Følgen af de

nu bestaaende Forhold blev, at yngre svenske Sø-Officierer almindeligviis, i Tilfælde af Conjunction, erholdt Commandoen over ældre norske Officierer og de disse underlagte, maaskee betydeligere Stridskræfter, fordi den svenske Marine forholdsviis har langt flere Officierer i de høiere Classer end den norske, udbad Departementet sig, i Skrivelse af 30te Juli d. A., meddeelt Marinens Generaladjudants Formening om, hvilke Tieneste-forretninger det antoges, at Marinens Officierer i de forskiellige Grader ville blive tildeelte, idet man nemlig gik ud fra den Forudsætning, at Officierspersonalets Classification ene kunde og borde rette sig efter Størrelsen af de virkelige Stridskræfter og hvad der til Ledelsen af disse udfordredes. Ifølge heraf har Generaladjudanten under 19de Septbr. oplyst, at den foreslaaede Classification, hverken med Hensyn til Inddelingen af den svenske Marines Officierspersonale, eller i Betragtning af de Commandoer, de norske Sø-Officierer i Tilfælde af en Udrustning ville erholde, og de, som ere tillagte Officiererne af den norske Armee, kan antages at være gaaet for vidt i de høiere Grader, men snarere at have ansat for faa Numere i enhver af disse. Generaladjudanten anfører herom væsentligst som følger:

Det er utvivlsomt, at Grunden til Officiererнes Fordeling i de forskiellige militaire Grader i og for sig bør søges i Størrelsen af de Commandoer, der, som Følge af den materielle Styrke, maae tilfalde enhver især; og hvad der her er foreslaaet for Marinens Vedkommende, staaer i fuldkommen Harmonie, saavel med denne Grundbetingelse, som med hvad der gielder for Armeen. Den Styrke, der i den norske Armee efter Planen skal commanderes af en Oberstlieutenant, bestaaer i Infanteriet af et Corps paa 400 Mand, i Artilleriet af en Bataillon, som, paa enkelt Undtagelse nær, dannes af 2 Batterier eller 16 Feltpiecer med henved 300 Mands Besætning. En Oberſts Commando er efter samme Plan en Brigade, bestaaende af 5 Corpser. Med denne plantmæssige Styrke maa man sammenholde de Commandoer, som ville tilfalde de forskiellige Charger i Marinen og navnligen,

de til ovennævnte landmilitaire Charger svarende Commandeur og Commandeurcapitains Grader, uden Hensyn til, at Brigadecheferne i Armeen almindeligviis ere Generalsperſoner og Corpscheferne meget hyppigen af høiere Charge end Oberſtlieutenanter. Det maa da erindres, at en Bataillon Kanon-Chalupper eller Joller beſtaaer af 12 Fartøier, at vor Kanonflotille vil komme til at beſtaae af 10 Bataillioner Chalupper og 4 Bataillioner Joller, ſamt at en Kanonchalups-Bataillon er bemandet med henved 800 Mand og armeret med 24 Stkr. 60pdg. Bombekanoner, foruden mindre Piecer. En ſaadan Styrke er ulige ſtorre end en Corps- eller Bataillon-Chefs Commando i Armeen og bør følgeligen ikke have til Befalingsmand en Officier af ringere Charge end en Commandeurcapitain, der rangerer med en Oberſtlieutenant af Artilleriet. En Bataillon Kanonjoller er bemandet med henved 300 Mand og er armeret med 12 Stkr. 24pdg. Kanoner, hvilke rimeligviis blive ombyttede med lige ſaa mange 60pdg. Bombekanoner. Den bør følgelig ikke commanderes af nogen Officier, der er ringere end Capitain. Af de ſeilbare Skibe maae Fregatterne føres af Commandeur-Capitainer, Corvetterne af Capitainer. Chefen for Marinens Hovedværft bør mindſt være en Commandeurcapitain, og Cheferne for Filialværfterne i Frederiksværn, Chriſtianſand og Trondhiem, ſamt for Søcadetcorpſet og den første Adjudant ved Marinens Commando, Capitainer. Der udfordres ſaaledes:

Til Chefer for 10 Bataillioner Kanonchalupper	10	Comm.-Capt.
— — — 4 Fregatter	4	—
— — — Marinens Hovedværft . . .	1	—
	15	Comm.-Capt.
Til Chef for 4 Bataillioner Kanonjoller .	4	Capitainer
— — — 4 Corvetter	4	—
— — — 3 Filialværfter	3	—
— — — Søcadetcorpſet	1	—
— Første Adjudant ved Commandoen .	1	—
	13	Capitainer.

Da der, ved en almindelig Udrustning, vil paa flere Steder forefindes store samlede Kræfter under een Officiers Commando, bør saadanne større Stridskræfter, i Overensstemmelse med, hvad der, naar Styrken stiger til en Brigade, er fastsat for Armeen, have hine særskilte Commanderende af de høiere somilitaire Charger, nemlig Admiraler og Commandeurer. Af disse Charger behøves der i den norske Marine: 1 Admiral, som Marinens høistbefalende Officier; 1 Admiral og 1 Commandeur, som en chef Commanderende for den samlede Styrke, saavel af søværbare som af Skiærgaardsfartøier i Rigets to Afdelinger, nordenfields og søndenfields; som Chefer af Eskadrer, bestaaende af 3—4 Bataillon-ner Kanonfartøier, behøves 4 Commandeurer, og som Eskadrechefer for den søværbare Styrke norden- og søndenfields, 2 Commandeurer, udgior tilsammen 2 Admiraler og 7 Commandeurer.

Om man end antager, at de 6 Eskadrechefer kunde hver for sig tillige giøre Tieneste som Skibs- eller Bataillonschef, hvilket i sig selv ikke er at anbefale, især hvad Roflotillen angaaer, hvor Eskadrechefen oftere vil blive nødt til at forlade sin Bataillon, saa behøves der dog til Commandoen af Marinens planmæssige Styrke: 2 Admiraler, nemlig 1 som Marinens Høistbefalende og Generaladjudant, og 1 som Commanderende en chef søndenfields, der, hvor den største Halvdeel af Søstyrken maatte være samlet: 7 Commandeurer, nemlig 1 som Commanderende en chef for den anden Halvdeel af Søstyrken, 2 som Eskadre- og tillige Fregat-Chefer for den søværbare Styrke, samt 4 som Eskadre- og tillige Bataillons-Chefer ved Roflotillen; 9 Commandeurcapitainer, nemlig de 6 resterende Bataillonschefer ved Roflotillen, de 2 resterende Fregatchefer og 1 som Chef for Marinens Hovedværft; 13 Capitainer efter ovenstaaende Specification, altsaa tilsammen 31 Officierer af de høiere Charger. Generaladjudanten har dog ikke troet at burde foreslaae Antallet til mere end 22, hvorhos det bemærkes, at §. 702 i Reglementet for den svenske Marines Tienstgiøren under Sø-Expeditioner viser, at de Regler, som i den svenske Marine ere lagte til Grund for

Bestemmelsen af Chargen, ere overensstemmende med dem, som her ere bragte i Forslag for den norske. Da dette iøvrigt indeholder 9 Numere færre, end man stricte behøvede, og, som Følge heraf, ogsaa et forholdsmæssigen mindre Antal i hver Classe, saa ville, ved en almindelig Udrustning, Commandeurcapitainer, Capitainer og Capitainlieutenanter i Almindelighed erholde een, ja de lavere Classer endog 2 Graders høiere Commando, end deres Charge i Regelen skulde medføre.

Slutteligen udvikler Generaladjudanten yderligere, at det nuværende Misforhold imellem Antallet af de høiere Charger i begge Mariner vil medføre, at en norsk Sø-Officier med større Stridsmagt under sin Commando almindeligviis maa komme til at underlægge sig den svenske Sø-Officier med høiere Charge, men mindre Commando, fordi der forholdsviis er meer end dobbelt saamange Officierer i den svenske Marines høiere Classer, som i den norske; at den norske Chef ofte vil være ældre Officier end den svenske, skiøndt under denne i Charge, og at saadan underordnet Stilling, der ligefrem er en Følge af selve Organisationen, nødvendigviis maa lede til Misnøie og Fortrædeligheder for Individerne, samt være forkasteligt i unionel og national Henseende. Det er disse Betragtninger, der have bevæget Generaladjudanten til at bringe Sagen paa Bane, ikke Rangforholdet udenfor Tieneſten, hvilket anſees at være af saa liden Betydenhed, at man derpaa neppe bør spilde et Ord.

Efter saaledes at have refereret Sagens Gang og nærværende Stilling, skal Departementet tillade sig underdanigst at yttre Følgende:

Det første Spørgsmaal bliver formeentligen, om der fremdeles er Adgang til, underdanigst at andrage paa Nedsættelse af en combineret Commission, som skulde afgive Betænkning og faste Regler med Hensyn til Rang- og Commandoforholdet imellem de forenede Rigers Sø- og Landmagt. Departementet kan i dette Punkt ikke andet, end ganske tiltræde hvad Generaladjudanten for Marinen har yttret om Unødvendigheden af en saadan Forføining,

efter den med den svenske Marines Officiersperſonale foregaaede Omclasſification.

Det vil naadigſt erindres, at Forviklingerne egentligen beſtode deri, at den ſvenſke Marine ingen Capitainlieutenanter havde, men Premierlieutenanter, der rangerede med Artillericapitainer, medens de norſke Capitainlieutenanter blot rangerede med Capitainer af Infanteriet. Følgen heraf var, at den norſke Capitainlieutenant, altſaa endnu mere den norſke Premierlieutenant, baade i Rang og Commando maatte finde ſig i at ſtaae under den ſvenſke Premierlieutenant, om han end var ældre Premierlieutenant end denne. Da den ſvenſke Marine imidlertid nu har faaet Capitainlieutenanter, vil hele Ulliigheden af ſig ſelv ophøre, hvis de norſke Sø-Officierer igiennem alle Grader tilſtaaes ſamme Rang ſom de ſvenſke. Diſſe Sidſte rangere heelt igiennem lige med Artilleriets Officierer, idet en Admiral rangerer med en General, en Vice-Admiral med en Generallieutenant, en Contre-Admiral med en Generalmajor, en Commandeurcapitain af 1ſte Claſſe med en Oberſt, en Commandeurcapitain af 2den Claſſe med en Oberſtlieutenant, en Capitain med en Major, en Capitainlieutenant med en Capitain, og Premier- og Second-Lieutenanter med Premier- og Second-Lieutenanter. Den norſke Marines Officierer ere ligeſom den ſvenſkes givne lige Rang med Artilleriets, med Undtagelſe af Capitainlieutenanterne, der have en mindre, og Premier- og Second-Lieutenanterne, der have en høiere Rang end Artilleriets Capitainer og Lieutenanter (cfr. Reglementet 26de Juli 1820) og alting jævnes derfor, naar denne Ulliighed ophæves, følgelig naar Capitainlieutenanterne gives Rang med Nr. 11 i hiint Reglement, iſtedetfor med Nr. 12, og Marinens Premier- og Second-Lieutenanter med Nr. 14 og 16, iſtedetfor med Nr. 13 og 15.

Det har altid været erkiendt, at Marinens Officierer borde ſtilles ved Siden af Artilleriets, ſom en Følge baade af den ſtørre Maſſe af Kundſkaber, der fordres hos dem, og af den vigtigere Commando, der anfortroes dem. Principet er ogſaa for ſamtlige høiere Claſſer

befulgt i Reglementet af 26de Juli 1820, og der vilde neppe kunne anføres antagelige Grunde, hvorfor det er fraveget med Hensyn til de 3 laveste Classer, og det paa en saa uregelmæssig Maade, at medens Lieutenanterne i Marinen gives høiere Rang end Lieutenanterne i Artilleriet, tilstaaes Capitainlieutenanterne en ringere end Artilleriets Capitainer, og ere saaledes den eneste Classe i Marinen, som staaer under den dertil svarende Classe i Artilleriet. Naar Hensyn tages til den Commando, der tilfalder dem, er der ingen Grund til saadan Forskiel. Mere Foie kunde der være til at lade Marinens Lieutenanter beholde den dem tillagte høiere Rang, i Betragtning af, at de egentlige Lieutenantsposter i Marinen ere beregnede paa at blive besatte med extraordinaire Officierer, saa at Premier- og Second-Lieutenanterne, under en Krig, i Regelen ville erholde en større Commando end Artilleriets Officierer; men Departementet skulde dog underdanigst være af den Formening, at man gior rettere i, consequent igiennem alle Grader at befolge det samme Princip, og altsaa lade Marinens Capitainlieutenanter rykke et Numer op, men dens Premier- og Second Lieutenanter et Numer ned.

Naar det erindres, at den Charge, der i Armeen benævnes Major, kaldes Capitain i Marinen, og at Capitainschargen i Armeen svarer til Capitainlieutenantschargen i Marinen, saa formener Departementet underdanigst, at man i Mistydningen af disse Benævnelser har Noglen til Capitainlieutenanternes nuværende mindre Rang og Grunden for at Ulighedeu bør ophøre. Dette synes saameget rigtigere og nødvendigere, som den norske og svenske Marines Officierer derved i alle Grader komme til at nyde lige Rang. Departementet kan ikke antage, at en saadan Forandring med Foie skulde blive betragtet som et Præjudice for Armeens Officierer; thi det bestaaende Forhold maa antages indført ved en mindre klar Opfatning af Capitainlieutenanternes Stilling, og naar Begreberne herom rette sig, kan der ei være Anledning til at paastaae, at man lider Uret fordi man berøves, hvad man feilagtig er sat i Besiddelse af. Armeens Officierer

maae desuden, under en mulig fælleds Tieneſtegiøren med ſvenſke Officierer, reſpectere den de ſvenſke Capitainlieutenanter givne Rang. Det ſynes derfor paſſende, at Forholdet imellem dem og de norſke Capitainlieutenanter bliver det ſamme, uden hvilket desuden de beſynderligſte Forviklinger paa en uopløſelig Maade vilde opſtaae.

Naar Armee-Commandoen dolerer over, at Generaladjudanten for Marinen har foreſlaaet, at Commandeurcapitainerne af 1ſte Claſſe gives Rang med Oberſter af Artilleriet, grunder dette ſig paa en Misforſtaaelſe; thi da Generaladjudanten har optaget den ſvenſke Marines Benævnelſer „Commandeurcapitain af 1ſte Claſſe" og „Commandeurcapitain af 2den Claſſe"; iſtedetfor de i den norſke Marine nu gjældende „Commandeur" og „Commandeurcapitain", indſees det let, at man ved Commandeurcapitain af 1ſte Claſſe forſtaaer Commandeur, og ved Commandeurcapitain af 2den Claſſe Commandeurcapitain. Man har blot villet forandre Navnet, ikke Chargen, og der har ſaaledes aldrig været Tale om, i ſaa Henſeende at indføre noget Nyt, idet Commandeurer engang ere i Beſiddelſe af ſamme Rang ſom Oberſter ved Artillertet. For imidlertid at undgaae deslige Misforſtaaelſer, og da Benævnelſen Commandeur ſynes fuldkommen paſſende og adæquat, ſkulde Departementet underdanigſt formene, at den bør bibeholdes, hvori det ikke ſkionnes, at den Omſtændighed er til Hinder, at Chargen i den ſvenſke Marine kaldes Commandeurcapitain af 1ſte Claſſe. Departementet vil ſaaledes i Underdanighed indſtille, at den norſke Marines Capitainlieutenanter gives Rang med Nr. 11 i Reglementet af 26de Juli 1820, dens Premierlieutenanter med Nr. 14 og dens Second-Lieutenanter med Nr. 16, men at iøvrigt ingen naadigſt Forføining træffes med Hensyn til de forenede Rigers Sø- og Land-Officierers indbyrdes Rang- og Commandoforhold.

Generaladudajnten har dernæſt andraget om, at naadigſt Beſtemmelſe maatte blive tagen med Claſſificationen af Marinens Officiersperſonale, ſaaledes at behørigt Hensyn derved blev taget,

deels til den svenske Marines Organisation, deels til hvad Norges maritime Stridskræfter fordre. Forsaavidt han indstiller, at Personalet successive bør forøges til 100 og at disse fordeles i de forskiellige Classer paa den af ham antydede Maade, henholder Departementet sig underdanigst til hans Indstilling, af hvilken det formenes med Nødvendighed at fremgaae, at Størrelsen og Beskaffenheden af Norges Sovværn, saaledes som af Marinecommissionen foreslaaet og af Ds. Majestæt approberet, fordrer, at de, i bemeldte Commissionsplan opførte, 100 faste Officierer fordeles i Classer, som ovenfor underdanigst releveret. Departementet formener underdanigst, at en Sammenligning med andre Marîner, med Bestemmelserne for den norske Armee, og selve Sagens Natur tilstrækkeligen godtgiøre, at det foreslaaede Antal af 22 Individer, fra Capitainsclassen inclusive opad, er det allermindste man i Tilfælde af en almindelig Udrustning kan behiælpe sig med, og at man endda til flere forskiellige betydelige Commandoer kommer til at anvende Officierer af en lavere Classe, end hines Vigtighed egentligen krævede. Dette bliver saa meget klarere, naar det naadigst lægges Mærke til, at Generaladjudanten hverken har taget med i Beregningen de 20 store seilbare Skonnerter, paa hvis Anskaffelse Marinecommissionens Plan ogsaa gaaer ud, eller til det, for Roflotillen nødvendige, der anførte Antal Dampskibe, uagtet det synes klart, at en Samling af disse Fartøier, fornemmelig de første, under een eller flere Commandoer, ogsaa maatte fordre særegne Chefer af de høiere Charger. Ligesaa uimodsigeligen antages det, at Personalets successive Forøgelse maa holde Skridt med Materiellets, da begge ere nødskillelige for at Hensigten skal kunne opnaaes.

Imidlertid antager Departementet underdanigst, at der for Tiden blot er Anledning til at erhverve naadigst Resolution for, at Marinens Officierspersonale successive skal bringes op til 100 Individer, fordeelte i Classer paa den af Generaladjudanten foreslaaede Maade, efterhaanden og i Forhold til den materielle So-

styrkes Udvikling, samt forsaavidt Storthinget dertil bevilger de fornødne Midler.

Det vil i denne Henseende neppe være rigtigt, allerede nu at afgiøre, hvor stor Tilvæxten bør være i enhver af de anførte Budget-Terminer, hvorimod det formeentligen bliver mest passende at erhverve naadigst Resolution, hver Gang et ordentligt Storthing skal sammentræde, for hvormeget af de større Udgifter, Personalets Udvidelse vil fordre, der skal opføres paa det Storthinget forelæggende Budget, saa at det hver Gang vil komme under særskilt Overveielse, i hvilke Classer Forøgelsen bør søges tilveiebragt, og hvor stor den i enhver af dem bør være.

Overeensstemmende hermed agter Departementet underdanigst at bringe i Forslag den Tilvæxt, som antages at borde forelægges næste Storthing. Naar man da paa den ene Side bemærker, at Norges effective Søstyrke, forsaavidt den allerede nu er i complet Stand eller inden kort Tid, hvis Omstændighedrene fordrede det, kunde blive det, udgiør 1 Fregat, 2 Corvetter, 2 Brigger, 1 Dampskib, 3 Skonnerter, 60 Kanonchalupper, 50 Kanonjoller og 2 Morteerchalupper, samt at den i næste Budget-Termin vil blive forøget med 1 Fregat, 1 Corvet, 2 Skonnerter og omtrent 24 Kanonchalupper, rimeligviis endog noget mere, og man endvidere lægger til Grund for Classificationen de Commandoer, enhver af de høiere Charger vil erholde efter Generaladjudantens udførlige Deduction, ved hvilken Departementet, som underdanigst bemærket, Intet har at erindre, saa skiønnes ikke rettere, end at den Classification, bemeldte Autoritet har foreslaaet strax iværksat, relativ til det nuværende Antal af 77 Individer, nemlig: 1 Vice-Admiral, 1 Contre-Admiral, 4 Commandeurer, 3 Commandeurcapitainer, 7 Capitainer, 15 Capitainlieutenanter, 22 Premier- og 23 Second-Lieutenanter, naadigst maatte bifaldes, saaledes altsaa, at Udnævnelsen af 1 Vice-Admiral, 3 Commandeurer, 1 Commandeurcapitain og 3 Capitainlieutenanter bør foregaae, hvis næste Storthing bevilger Midlerne dertil, samt, under samme Forudsætning, endvidere successive, som Afgang dertil aabner sig: 1 Capitain, 1 Capitainlieu-

tenant, 2 Premier- og 3 Second-Lieutenanter, og endelig, at de hermed forbundne forøgede Udgifter bør optages i det bemeldte Storthinget forelæggende Budget, hvoraf igien Følgen vil blive, at 4 af de nu bevilgede Capitains-Gager bortfalde. Da hidtil ingen Vice-Admiralsgage har været bevilget, formener Departementet, at den, naar Hensyn tages, deels til hvad den Brigadechef i Armeen, der er Generallieutenant, nyder i Gage, deels til den Omstændighed, at Vice-Admiralen er Høistcommanderende for Marinen, passende kunde ansættes til 2400 Speciesdalere.

Overensstemmende hermed ville de forøgede Udgifter i Anledning af det saaledes Proponerede blive:

1) For den forandrede Classification af det nærværende Antal af 77 Officierer:

1 Vice-Admiral		2400 Spcd.
3 Commandeurer à 1644 Spcd.		4932 —
1 Commandeurcapitain		1140 —
3 Capitainlieutenanter		1512 —
		9984 Spcd.
heri fragaaer:		
for 5 Capitainer à 792 Spcd. . . .	3960	
— 2 Premier-Lieutenanter à 312 Spcd.	624	
— 1 Second-Lieutenant	216	
		4800 —
Den hele forøgede Udgift i Anledning heraf:		5184 Spcd.

2) I Anledning af Forøgelsen i Officierernes Antal, efterat Classificationen er iværksat:

for 1 Capitain	792 Spcd.
— 1 Capitainlieutenant	504 —
— 3 Premier-Lieutenanter	1248 —
— 4 Second-Lirutenanter	864 —
	3408 Spcd.

hvilket Udgiftsbeløb dog ikke kan vorde effectueret for næste Budget-Termin, da Søcadetcorpsets nuværende Styrke ingenlunde vil blive tilstrækkeligt til mere, end til at holde det nu bestemte Antal

af 77 Officierer complet; hvorimod omtrent 5 Aar maae antages at medgaae, inden Forsøgelse i Officiersperſonalet ved Hiælp af Søcadetcorpſets Udvidelse kan komme til at foregaae. For at de fornødne Foranſtaltninger til ſaadan Udvidelse af Søcadetcorpſet betimelig kunne blive trufne, anſees det imidlertid aldeles nødvendigt, at Beſtemmelſe forinden afgives om hine yderligere Gagebevillinger, da man ellers vilde riſikere at faae Officierer, uden at have Midler til deres Gagering.

Om Sø-Etatens Medicinalvæſen,

nærmeſt med Hensyn til den perſonelle Deel deraf.

Af Reſervechirurg A. G. Drachmann.

Landmilitair-Etatens Reduction medførte, foruden mange andre Goder, ogſaa en Reorganiſation af dens Medicinalvæſen, hvortil det viſtnok i høi Grad trængte. Sø-Etatens Reduction ſtrakte ikke ſine Virkninger ſaavidt, om fordi man anſaae det for overflødigt, da de beſtaaende Indretninger formeentes ſvarende til Tidens Fordringer, eller man vilde oppebie Reorganiſationen af Land-Etatens Medicinalvæſen, for at bringe den ſtørſt mulige Harmonie imellem begge Etater, ſkal jeg ikke driſte mig til at afgiøre, dog helder jeg af overveiende Grunde til denne ſidſte Mening, hvorfor jeg har oppebiet dette Tidspunkt, ſom det meſt beleilige til at fremkomme med diſſe Bemærkninger, i det Haab, at de ville vinde høiere ſtaaende Sagkyndiges Opmærkſomhed.

De Fordringer, Staten er berettiget til at giøre til en Sø-Etats Lægeperſonale i Fredstid, har jeg troet i Korthed at være følgende: Dygtighed, qua Læger i Almindelighed, qua militaire Marinelæger i Særdeleshed. Perſonalets Antal maa ſtaae i et beſtemt Forhold til Tieneſtens Omfang, med ſtadigt Hensyn til Hovedbeſtemmelſen — i Krigstid at kunne forſyne Flaaden med en Kiærne af routinerede ſø- og ſkibsvante overordnede Læger; og dette Maal maa opnaaes med de mindſt mulige finantſielle

Opoffrelser. De Fordringer, som omvendt Personalet har til Staten, ere: Udkomme og en agtet Stilling i Samfundet, svarende til den Intelligens, den Dygtighed og den Kundskabsfylde, som enhver Paagjældende er i Besiddelse af. Spørge vi, om disse Fordringer ere fyldestgjorte ved vor nuværende Indretning af Sø-Etatens Medicinalvæsen, saa kan jeg, overeensstemmende med Sandheden, ikke andet end besvare Spørgsmaalet benegtende. Enhver Sagkyndig, troer jeg, vil være enig med mig, at give det samme Svar, hvorfor det kunde synes overflødigt, videre at argumentere min Paastand; men da mange maaskee ere af den Formening, at uagtet Fordringerne ikke aldeles fyldestgjøres, ere de dog ikke langt derfra, og naar der blot blev forandret lidt hist og her, vilde de med Lethed kunne opfyldes, troer jeg det rigtigst at give et lille Recit af den Deel af Sø-Etatens Medicinalvæsen, som beskjæftiger os her.

Som bekiendt udgjør tvende Divisionschirurger, af hvilke den ældste er Stabschirurg, tvende Reservechirurger, fire Underchirurger ved Hospitalet og tre ved Holmene, den effective Styrke af Sø-Etatens bestandigt tienstgjørende Lægepersonale. Hvert Aar udcommanderes desuden een Læge med Cadetskibet, tre til Vagtskibsstationerne, i Almindelighed to til Vestindien, og to til tre med et større Skib paa Øvelsestogter eller Expeditioner; een Læge, som maa henføres til Vagtskibslægerne, har fast Ansættelse paa Christianssø. Sø-Etaten udkræver altsaa i Fredstider omtrent 21 Læger *), men vilde i Krigstid komme til at bruge i det Mindste det fiirdobbelte af dette Antal. Af disse 21 ere 3 Uexaminerede, (NB. som aldrig faae Examen og ere altsaa med Hensyn til Hovedbestemmelsen at regne for Nul), 5 have aldrig været tilsøes, de øvrige ere meer eller mindre sø- og skibsvante Læger. Vore

*) Etaten har endnu en Læge, ansat ved Cadetcorpset iland, da Cadetskibslægen, forunderligt nok, ikke bekkæder denne Post, uagtet han ogsaa efter Toget er i Sø-Etatens Tieneste; men da denne Læge i ingen anden Henseende staaer i Rapport til Etaten, har jeg udeladt ham af Antallet.

6 Linieskibe udfordre i Krigstid alene 24 Læger. Antallet er imidlertid, efter Indsenderens Formening, den mindst væsentlige Anke der kan gjøres, da dette mest begrundes i Mangel paa pecuniaire Kræfter (hvorfor rimeligviis ogsaa de faste Overskibschirurgs- og Skibschirurgsposter ere ubesatte); men den Anke, som væsentligst træffer det, har Hensyn til den indre Organisation. Skal Sø-Etatens Lægestat, som enhver anden Stat, siges at være en Organisme, saa maae dennes forskiellige Organer virke harmonisk indbyrdes til et bestemt Maal, hvilket Maal, efter Indsenderens Formening, ikke alene maa bestaae deri, at den for Øieblikket nødvendige Tieneste nogenlunde tilfredsstillende fyldestgjøres, men at der ogsaa tages det tilbørlige Hensyn til det, som Fremtiden fordrer, og dette troer Indsenderen at savne i den nuværende Indretning. Jeg skal tillade mig med nogle faa Ord at oplyse dette.

Lægerne ved Holmene danne en Corporation for sig, som aldrig komme tilsøes og ikke have noget videre at gjøre med den øvrige Sø-Etat; Reserve- og Divisionschirurgsposterne besættes efter en almindelig Anciennetet blandt alle Lægerne, ligegyldigt om de ere skikkede eller uskikkede til Skibslæger, om de have været tilsøes eller aldrig have seet et Skib før; Vagtskibschirurgerne trække paa deres Stationer, Aar ud og Aar ind, med og uden Examen, har de først faaet en fast Banke (som det kaldes i Sømandssproget), saa er den i Almindelighed livsvarig, og det endog om deres Habilitet i Tieneften kunde drages stærkt i Tvivl, og langt dygtigere, mere competente og veltiente Skibslæger bleve forbigaaede derved. Dette gjælder ingenlunde om alle Vagtskibschirurgerne og især ikke for Øieblikket, men finder dog sin Anvendelse. See vi hen til, hvorledes en slig Indretning vil kunne svare til det Formaal, at danne en Planteskole for dygtige og velroutinerede Skibslæger, da torde den Tanke let opstaae, at en lignende Idee aldrig har ligget til Grund derfor. Man vil muligen kunne indvende, at Sø-Etaten har været langt slettere forsynet med Læger før end nu, og det endog paa en Tid, da Farten og Skibenes Antal var meget større; og det indrømmes

villig; men den Tid mener jeg dog er forbi, da Fordringerne til Lægen og Lægekunsten vare saaledes, at de bleve fyldestgiorte ved at sende en Snees Barbeersvende ombord i Skibene, anførte af en „Overmester", der i Kundskaber og Kunstfærdighed kunde sættes al pari med vore Smede paa Landet, hvis Profession det da ogsaa var, i Selskab med sine „Undermestere" og „Trompeterne", at tage Skiæget af Mandskabet, hvilken Fordring endnu den Dag i Dag (horribile dictu) giøres til Overskibschirurgen (vid. Sø-Kr. Art. Br.) Det er sandt, saa slemt er det for Tiden ikke fat med Skibslægerne; men hvorledes det vilde see ud i det Tilfælde, at Flaaden og Armeen samtidig kom til at bruge Læger, kan jeg ikke med Bestemthed forudsige, dog med det Kiendskab jeg har til Lægerne og Lægestanden, veed jeg, at Landtienesten i Krigstid vælges langt hellere end Sotienesten, og denne kun, naar den anden ikke kan erholdes, hvortil jeg maaskee torde føie den ikke uvigtige Omstændighed, at for Tiden vel Lægestanden er overfyldt, men, i Analogie med hvad der i slige Tilfælde altid skeer, vil om kortere eller længere Tid det rette Forhold tilveiebringes, hvortil nu allerede er giort det første Skridt, ved at udelukkede Ustuderede.

Dersom det af det Foregaaende fremlyser, at Sø-Etatens Medicinalvæsen, i dets nuværende Skikkelse og med dets bestaaende Indretninger, hverken er tidsvarende eller hensigtsmæssig, saa ligger det Spørgsmaal os meget nær, hvorledes det paa den letteste, mest hensigtsvarende og mindst bekostelige Maade kunde omdannes, for at naae det fastsatte Maal. Til dette Spørgsmaals fyldestgiørende Besvarelse hører der vistnok langt større Indsigt og langt flere Kundskaber end Indsenderen troer sig i Besiddelse af, og dog vilde disse Linier være skrevne forgiæves, dersom jeg blev staaende paa Halvveien og kun havde paapeget Manglerne ved den nuværende Indretning, uden at omtale, hvorledes jeg har tænkt mig at de kunde afhiælpes. Jeg er udgaaet fra de Grundsætninger, at Sø-Etatens Lægestat bør danne et afsluttet Heelt, at det er nødvendigt for enhver af Sø-Etatens Læger at have aflagt Prøver paa, at kunne taale Søen og være routinerede i

Skibstieneſten, med andre Ord, at være ſø- og ſkibsvante Læger; til Landtieneſten kan enhver Læge bruges, men En kan være en meget dygtig Læge paa Landjorden og dog en meget ſlet Læge ombord, thi Søſyge og Ubehiælpſomhed gjøre Lægen aldeles uſkikket til Skibstieneſten, heri troer jeg hele Sø-Etatens Chefsperſonale vil være enigt med mig. Ifølge det Anførte har jeg tænkt mig Sø-Etatens Lægeperſonale kunde beſtaae af en Stabslæge, en Overlæge og 20 Underlæger. Stabslægen ſkulde være Beſtyrer af hele Etatens Medicinalvæſen, men i Almindelighed intet have med Hospitalstieneſten at gjøre, uden for det der paaligger ham ſom Hospitalets lægekyndige Directeur, eller hvor hans Raad og Biſtand udbedes af Overlægen. Overlægen (den nuværende Diviſionschirurg) blev Beſtyrer af Hospitalets, nu adſkilte, tvende Diviſioner. Tieneſten i Nyboder blev beſørget af to Underlæger, i Hospitalet af fire, paa begge Holmene af fire, de fire Vagtſkibsſtationer (Chriſtianshavn med iberegnet) af fire og Søtieneſten af 5—6. Disſe to og tyve Læger ere beſtandig i Tieneſte, og følgende Regler maatte, i Analogie med hvad der nu fordres i Landetaten, være at følge ved disſe Poſters Beſættelſe. Ingen kan opnaae nogen faſt Anſættelſe i Sø-Etatens Tieneſte, med mindre han er Candidat med „laudabilis" eller „haud illaudabilis 1mi gradus" og har giort i det Mindſte een Tour ſom 2den eller 3die Læge (vide infra) ombord i et Skib, og herfra har erhvervet ſig Atteſt fra Skibets Chef og 1ſte Læge (v. i.) for Dygtighed og Brugbarhed i Skibstieneſten. Saaſnart dette Togt er giort, bliver han qvalificeret til Tieneſte ſom førſte Læge ombord og ſom Underlæge ved Holmene. Naar han derpaa har giort eet eller flere Togter ſom førſte Læge tilſøes, qvalificeres han til Vagtſkibslæge, hvilke Poſter blive at beſætte ſkifteviis og haves kun eet Aar ad Gangen; herfra gaaer han over ſom Underlæge ved Hospitalet og derfra til Underlæge i Nyboder. For at kunne avancere til Overlæge udfordredes, at have giennemgaaet alle de nævnte Charger, at være i det Mindſte ti Aars Candidat med „laud" og en erkiendt dygtig Mand. Fra Overlæge avanceres

til Stabslæge. I det Tilfælde at ingen Underlæge fandtes, som havde de nødvendige Egenskaber for at kunne avancere til Overlæge, blev der at vælge en Læge i Militair- eller Civiletaten, som havde gaaet de nævnte Charger igiennem i Sø-Etatens Tieneste, og iøvrigt var qvalificeret til Posten. Tieneſten paa Holmene blev bestandig at besørge af Skibslægerne, ligegyldigt om de havde været første, anden eller tredie Læge ombord. Indtil Overlægeposten vilde Avancementet gaae efter Anciennetet, men til denne valgtes den dygtigste af Underlægerne i Nyboder, paa Hospitalet eller i det givne Tilfælde udenfor Etaten.

Med Hensyn til Gageringen, da mener jeg, at denne ingen Vanskeligheder vilde frembyde. Lægerne tilsøes og Vagtskibslægerne forbleve paa den allerede nu normerede Gage; Lægerne ved Holmene, paa Hospitalet og i Nyboder gageredes efter det nu gieldende Reglement for Landetatens Underlæger, ligesom Overlægen og Stabslægen efter det samme Reglement for deres respective Charger. Underlægerne ved Nyboder og Holmene erholdt Qvarteer in natura, i Nyboder, de første Officiersleilighed, de sidste to Værelser. At de første have Bopæl i Nyboder, skal jeg længer nede godtgiøre at være nødvendigt.

Lægernes Rang og Embedsstilling blev at ordne efter Land-Etaten, dog skal jeg, hvad Sotieneſten angaaer, tillade mig et Par Bemærkninger. Naar flere Læger ere ombord, da mener jeg at de bedst benævnedes ved første, anden, tredie Læge o. s. v., efter den almindelige Brug ombord (første Læge benævnes nemlig kun der Overdoctor, de andre anden Doctor o. s. v., men at give første Læge Prædicat af Overlæge, naar han i Realiteten er Underlæge, synes inconsequent, hvorfor jeg har forkastet denne Benævnelse). Hvad Rangen ombord angaaer, da mener jeg, første Læge, ligesom Tilfældet er i andre Mariner, borde rangere med den ældste subalterne Officier, med hvem han i alle Henseender, naar man vil giennemgaae hans Forhold til Chefen og sine Undergivne, kan sættes i Lighed; de andre Læger rangere lige med den yngste subalterne Officier. Naar man kiender Lægens

Forhold til Chef og Næstcommanderende ombord, og er inde i Tienesteforholdenes Aand, da vil man vist indrømme mig, at neppe noget Collisionstilfælde vil indtræffe af denne Foranstaltning, hvorimod med den bestaaende Indretning rigelig Leilighed gives til Rivninger, der ikke sieldent giøre Forholdet uhyggeligt*). At denne Rang kun er transitorisk, og ophører naar Togtet er tilende, er en Selvfølge. At Lægen ikke kan tænkes at have nogen Commando ombord, men at det vilde være aldeles forfeilet at tillægge hans Rang med Næstcommanderende et sligt Prærogativ, vil jeg kun antyde, for ikke at blive misforstaaet af Ufagkyndige; i ethvert Tilfælde, hvor Lægen behøver Hiælp og Bistand af andre end sine umiddelbart Undergivne, eller han troer Magt nødvendig, for at faae sine Ordinationer udførte, har han at henvende sig til en af de Commanderende. Ere flere Skibe samtidigen udcommanderede og udgiøre en Eskadre, da blev den ældste første Læge Eskadrelæge, til hvilken de andre Læger i tvivlsomme Tilfælde havde at henvende sig, og hans Stemme maatte være afgiørende, da han i slige Tilfælde borde bære Ansvaret for det Passerede, hvilket blev at optegne i hans og den respective Læges Journal, som havde reqvireret hans Assistance. Skal hele Flaaden i Søen, da blev Overlægen paa Hospitalet Overlæge paa Hospitalskibet, dersom et saadant medgives, hvis ikke gik han med

*) For ikke længe siden indtraf det Tilfælde i et af vore Orlogsskibe, at Messens Medlemmer bleve uenige om Valget af en Messeforstander, og da Lægens Stemme muligen vilde have giort Udslaget, blev han excluderet efter en § af Krigsartikelsbrevet, som ikke hiemler ham Stemme i Messeanliggender lige overfor Sø-Officierer. Hvorledes dette iøvrigt kan harmonere med de personlige Rettigheder som Officier, som efter Kgl. Reskript 5te Juni 1814 er tillagt enhver Militairlæge, kan jeg ikke indsee; kun skal jeg bemærke, at den paagiældende Læge var en befaren Skibslæge og en dannet Mand. — At en Overskibschirurg paa et Linieskib, som i Sandhed dog har en betroet og ansvarsfuld Post, med blandede Følelser maa vente, indtil den yngste Officier, der nylig har forladt Cadettroien, er gaaet over Falderebet, førend han kan betræde det, vil jeg her kun antyde o. s. v.

ſom Flaadens Overlæge, men havde ikke med Detaillen at gjøre, uden at han ſelv fandt det fornødent, eller hans Raad og Biſtand blev reqvireret. Underlægerne paa Holmene, Vagtſkibene, Hospitalet og i Nyboder maatte forſyne Skibene med det paſſende Antal første Læger; de tiloversblevne beſørge den vigtigſte Tieneſte iland; de øvrige Poſter ombord og iland bleve at beſørge med de dygtigſte Læger, ſom kunde haves, og hvis Tieneſte var af underordnet Vigtighed. Stabslægen kunde i intet Tilfælde udcommanderes tilſøes, da hans Tieneſte hiemme, i det Tilfælde, at Flaaden er tilſøes, maatte være af ſtørſte Vigtighed.

Dette er i al Korthed Udkaſtet til en Reorganiſationsplan, ſom jeg har tænkt mig kunde danne Grundlaget til en foreſtaaende Forandring, og ſkal kun her tillade mig lidt nærmere at motivere den. I ſin Heelhed frembyder den Fordelen af et ſkibsvant, disponibelt Lægeperſonale, ſom iſær i Krigstid maa være uundværligt, ſom, uagtet ringe i Antal, dog er ſaa ſtort, at ethvert Skib kan forſynes med i det Mindſte een dygtig Skibslæge; den nødvendige Harmonie og Enhed i Beſtyrelſen, ſom iſær i en reen militair Indretning maa være uundværlig, findes ogſaa deri. Jeg har udelukket Stabslægen fra Deeltagelſe i Hospitalets umiddelbare Detail, fordi det ſtrider mod al ſund Organiſation, at Nogen er ſin egen Overordnede, hvilket han bliver ſom Diviſionschirurg og Hospitalets eneſte lægekyndige Directeur, og fordi hans Tieneſte ved Hospitalet ikke behøves. Antallet af Patienter i Hospitalet er nemlig ikke ſtørre, end at een Overlæge meget godt kan beſtride det daglige Tilſyn dermed; Middelantallet af Patienter i Hospitalet vil nemlig omtrent være 70, aarlig imellem 900—1000, hvilket ingenlunde kan ſiges at være for byrdefuldt for een Overlæge og fire Underlæger. At der er to Overlæger ved Hospitalet giør et Schisma nødvendigt, ſom baade er bekoſteligt, tidsſpildende og virker lammende paa Underlægernes Tilſyn med Patienterne, da disſe ere aldeles uvidende om de Patienters Sygdomme, ſom ikke høre til deres reſpective Diviſion, uagtet de, naar de have Vagt, have Tilſyn med begge Diviſioners Syge. Forhen, da

Divisionerne vare langt større og Underlægerne uexaminerede, var dette Schisma vistnok nødvendigt, men nu overflødigt. Ved den bestaaende Indretning gjøres tvende Dispensationsanstalter nødvendige, som naturligviis maae smelte sammen i een, hvilket ikke kan være andet end til pecuniair Fordeel. Ved at lade Skibslægerne avancere til Vagtskibslæger, haves i paakommende Tilfælde skibsvante Læger disponible, da Vagtskibstieneſten godt kan forrettes af usøvante Læger, om fornødent gjøres. Den eneste Forøgelse af Lægepersonalet, som jeg har troet nødvendig, bestaaer i, at Tieneſten paa Holmene besørges af fire, istedetfor, som hidtil, af tre Underlæger, (et Forslag, hvilket, saavidt vides, allerede tidligere er giort af Stabschirurgen). Tieneſten paa Holmene ere i høi Grad aandsslovende, de faa og som oftest ubetydelige chirurgiske Forretninger, som forefalde der, gjøre vistnok ikke et forøget Personale nødvendigt, men Underlægerne vilde derved vinde saameget, at de kunde skifte to Gange daglig, hvilket i høi Grad vilde lette Byrden af den kiedsommelige Tieneſte, og gjøre den mere taalelig for Skibslægerne. At Lægerne i Nyboder og paa Holmene erholde Qvarteer in natura, har jeg troet at være forbunden med pecuniair Fordeel, da, saavidt vides, det ikke mangler paa Leilighed i Nyboder, og Husene vel omtrent koste det samme at vedligeholde, beboede som ubeboede. Men en Grund, der stærkere, end alle andre, taler for, at Underlægerne i Nyboder have Bolig der, skal jeg her tillade mig at anføre. Nyboder maa uden Tvivl betragtes som en Caserne, og Underlægerne som Casernelæger; men at disse have Bolig der hvor de Syge findes, og ikke der hvor de ikke findes, er en saa naturlig Ting, at man næsten fristes til at lee ved at see en slig Grund anført, og dog opfordre Omstændighederne til, at den anføres. Forhen have de virkelige Reservechirurger, som besørge Tieneſten i Nyboder, havt Bolig paa Sø-Etatens Hospital, men maatte da tillige besørge Vagttieneſten ved Hospitalet, da Underchirurgerne vare uexaminerede, hvilket imidlertid af let begribelige Grunde vare uforenelige Bestillinger, hvorfor da ogsaa senere skete den Forandring, at Underchi-

rurgerne, som da, paa en enkelt Undtagelse nær, vare Candidater, erholdt Bolig paa Hospitalet, men Reservechirurgerne flyttede ud i Byen, maaskee af Mangel paa Plads i Nyboder. Derved at Reservechirurgerne ikke have Bolig i Nyboder, forstyrres og foruleiliges Underchirurgerne ved Hospitalet idelig paa deres Vagter, og ere bestandig udsatte for Collisioner imellem deres Pligter som militaire Læger og Mennesker, thi de første byde dem ikke at forlade deres Vagt, de sidste opfordre til at komme den Bedende og Lidende til Hiælp. Da de nuværende Reservechirurger ere Mænd paa henimod fyrgetyve Aar, og have Familie at forsørge, saa har jeg ikke troet det at være en overdreven Fordring, at der blev indrommet dem Officiersbolig. At Lægerne ved Holmene erholde Bolig i Nyboder, torde være en Sag af mindre Vigtighed, som dog for de Paagiældende vilde have let beregnelige Fordele.

Vagtskibslægernes Stationsskiften har jeg tænkt mig vilde forebygge, at de slovedes for Tieneften, og de bleve tillige bekiendte med Skibe af forskiellig Rang og Indretning; den eneste Undtagelse heri torde maaskee Lægen paa Christianso blive, da han tillige maa være Accoucheur, hvilken Egenskab først udfordres til Hospitalstieneften. At So-Etatens overordnede Lægepersonale forhen blev taget udenfor Etaten, var ganske i sin Orden, da Etatens Læger dengang ikke vare qvalificerede til disse Poster; men at denne Tid forlængst er forbi, vil man overbevise sig om, naar man gaaer So-Etatens nuværende Lægepersonale igiennem; og at Elementerne dertil endnu med større Lethed vilde tilveiebringes, naar den foreslaaede Plan blev realiseret, troer jeg man vil indromme Rigtigheden af. De forogede Udgifter, som Staten ved den omhandlede Plans Realisation blev bebyrdet med, troer jeg ere mindre, end man ved første Diekast kunde være tilbøielig til at antage, og under alle Omstændigheder velbegrundede. Reformen i Landmilitair-Etaten har nemlig havt en Forhøielse af Lægernes Gage og Emolumenter tilfølge, som de i Sandhed i høi Grad trængte til, da de vare i den Grad slet aflagte, at en Arbeidskarl betaltes bedre for sit reent physiske Arbeide, end Lægen

for Anvendelsen af sin Kunst og sine Kundskaber, hvilket in specie fandt sin Anvendelse paa de underordnede Læger, hvoriblandt imidlertid fandtes og findes saa fremragende Personligheder, at de kunne ansees som en Pryd for hele Lægestanden. I det Hele taget tør jeg paastaae, at ingen Stilling i Staten er saa slet lønnet af det Offentlige, som Lægens, og dog gjøres der neppe til Nogen større Fordringer, end netop til denne. Spørge vi hvoraf dette hidrører, da vil Svaret i Almindelighed blive, at Lægen ved sin Praxis er istand til at supplere det Manglende: vel kan dette undertiden finde sin Anvendelse paa de ældre Læger og i de overordnede Stillinger, men gjælder i Sandhed ikke for den yngre Læge i den underordnede Stilling, og aldeles ikke i en By, som er overfyldt med gamle, civilt ansatte eller privat practiserende Læger; thi her har den yngre Læge, og ikke sjeldent ogsaa den ældre og overordnede, især naar han er kommen fra en anden Garnison, intet andet end sin Gage at leve af, hvilket med andre Ord vil sige, saa meget, at han ikke sulter ihiel, og saa lidet, at han idelig plages af Næringssorger. At høre Raisonnements som dette: der er Overflødighed af Læger og Concurrenter i Sneseviis til ethvert nok saa lille Lægeembede, hvorfor da betale bedre — hører langtfra til Sieldenheder nuomstunder. At imødegaae slige Argumentationer med fornuftige Grunde, torde næsten synes overflødigt; ikke desto mindre skal jeg dog bemærke, at dersom Staten trænger til Embedsmænd, og Embederne ikke ere Nulliteter, men udkræve Intelligens og Kundskaber for at bestyres, saa er Staten forpligtet til at lønne disse Embedsmænd efter deres Stand og Stilling, ligegyldigt om Een eller Hundrede attraae dem; dette er da vistnok en saa simpel Sætning, at der kun behøves simpel Menneskeforstand for at begribe den. Takket være imidlertid vor allernaadigste Konge, fordi han ikke, ved slige og lignende Argumenter, har ladet sig afholde fra at forbedre de militaire Lægers trange Kaar; han har alene derved erhvervet sig en Plads i enhver dansk Læges Hjerte. Sø-Etatens Læger ere efter Kgl. Resolution 1ste Juni 1812 lønnede lige med Land-Etatens,

og det vilde røbe Mangel paa Tillid til Kongens Retfærdighed og Billighedsfølelse, at tvivle om at de jo nu ogsaa ville blive satte lige med deres Embedsbrødre, saa meget mere som deres Tieneste kan siges at have et større Omfang end hines; i den Henseende vil altsaa Planen ikke kunne siges at medføre nogen forøget Udgift. Personalet forøges med een Læge, og for at bringe Planen tilnærmelsesviis sin Realisation imøde, behøvedes maaskee Afskedigelse og Pensionering af 3—4 pensionsberettigede underordnede Læger, som imidlertid snart, formedelst Alderdom eller anden Svaghed, blive afskedigede. Dette vilde vel for Øieblikket være forbundet med forøget Udgift for den Kongelige Kasse, men man bør herved ikke overse, at Udgiften er transitorisk, at sieldent noget Gode opnaaes uden Opoffrelser, og at den hele forøgede Udgiftssum neppe vilde andrage meer end nogle faa Hundrede Rigsbankdaler. Reformen af Land-Etatens Lægepersonale er man i Sandhed ikke sluppen saa nemt fra. Mangel paa Avancement til de overordnede Poster og disses ringe Antal (to), er en Anke, som kan gjøres min Plan med Rette; dog troer jeg ikke, at den er saa begrundet, som man ved første Øiekast skulde formode. Afgangen fra Sø-Etatens Tieneste til civile Embeder maa vedblive at være lige saa hyppig nu som før, da den militaire Læge ingenlunde taber sin Anciennetet eller sine Qvalificationer til at indtræde i Civil-Etaten, ja endog, i Analogie med hvad hidtil bestandig har været Coutume, forøger sin Adkomst dertil. Jeg havde gierne villet foreslaae tvende Overlægeposter for de nuværende Reservechirurgsembeder, saa meget mere som de ved deres uafhængige Stilling i høi Grad egne sig dertil; Frygten for endmere at forøge Udgiftsbudgettet har afholdt mig derfra. Det kunde synes at frembyde Vanskeligheder, at faae subalterne Skibslæger til at besætte de overordnede Skibslægeposter med, naar disse enten avancere eller udgaae af Etaten. For Øieblikket, da der findes Skibslæger nok udenfor Etaten, som under de gunstigere Forhold, den nye Organisation vilde aabne for dem, gierne vilde indtræde i Etaten, ville disse Vanskeligheder ikke være forhaanden, senere kunde derimod denne Man-

gel nok blive følelig, da kun eet Skib om Aaret udrustes, som har subalterne Skibslæger ombord; denne Mangel vilde imidlertid bortfalde, naar Collegiet gav en Fregat to og et Linieskib tre Underlæger ombord (hvilket er det reglementerede Antal). At der foruden de paapegede Mangler endnu gives mange flere, vil jeg villig indrømme, jeg har imidlertid fremlagt Planen for Offentlighedens Domstol og til fri Discussion, for at faae Manglerne udpegede eller det Hele forkastet, men hvorledes end Udfaldet bliver, troer jeg at Sagen vil vinde derved, og for denne, og kun for den alene har jeg brugt min Pen.

Charakteerskildring af Hertugen af Wellington.

(Un. Serv. Journ. Juni 1841).

Man har sagt om Hertugen af Wellington, „at han var en stor Krigér, en dygtig Soldat, gid han aldrig havde befattet sig med Politik!" Men hvad Slags Krigsmand var han? Han var ikke en simpel Soldat. Nei! han var en Anfører af store Hære, og hertil udfordres en heel Deel mere, end blot at styre et Feltslags Gang. Commandoen af en Armee indbefatter alle Statsmandens Pligter. Militaire Bevægelser vanskeliggiøres og forvikles ved politiske Hensyn; Hærføreren maa ikke alene have Øiet heftet paa hvad der ligger umiddelbart for ham, men paa flere andre Landes militaire og politiske Forhold; hans Allierede ere ofte anmassende, skinsyge og gienstridige, og maae behandles med Klogskab og Fasthed; hans Officierer begaae Feil, snart af Forvovenhed, snart af Frygtagtighed eller Udueligheed; den simple Mand bliver misfornøiet; hans Planer forstyrres ofte ved uforudseelige Tilfælde; hiemme i Cabinettet finder han ingen Understøttelse, hans Venner ere lunkne eller efterladne; hans Misundere efterstræbe ham. Alle disse Forhold udkræve ganske de samme Egenskaber, som der udfordres til, med Dygtighed at beklæde enhver høi civil

Stilling. Med det Mod, der udfordres paa Valpladsen, maa hos ham det Mod være forenet, som udkræves af Statsmanden i Cabinettet: han har at overveie, naar det er bedst at retirere, naar at avancere; naar Langsomhed er raadeligst, naar Hurtighed og fremstormende Kraft; ofte maa han udholde svære Prøvelser af deres Knurren og Mistillid, som meest borde understøtte ham ved hengiven og tillidsfuld Lydighed. Uden at lade sig skræmme af Vanskeligheder, uden at lade sig bevæge, hverken af Fiendens Udfordringer eller af sine Egnes Misfornøielse, holdende den rette Middelvei imellem Ødselhed med Menneskeblod og en falsk Humanitet, hviler Ansvaret paa ham at bestemme, naar Seiren vilde være kiøbt for dyrt med Tabet af nogle faa Menneskers Liv, og naar Opoffrelsen af Tusinder er nødvendig for Fædrelandets Frelse. Og sandeligen! Englands Krigsannaler opvise ingensteds mere glimrende Beviser paa disse Egenskaber, end der, hvor de berette Hertugen af Wellingtons Bedrifter.

Sporger man, hvad der vel kan bevæge Mennesker til at betræde en Bane, der er besaaet med saa megen Møie og Fare? bliver Svaret, at Ærgiærrighed er et Hovedtræk i alle store Mænds Charakteer. Men, medens den hos Nogle er saa grændselos og umættelig, at den bliver til en Forbandelse for Alle, der komme indenfor dens Virkekreds, er den hos Andre saaledes tempereret af Retsindighed og Ære, at den giør dem til Fædrelandets Frelsere og undertrykte Medmenneskers Befriere. Vanskeligheden ligger i, at være ærgiærrig og dog holde sin Ærgiærrighed saaledes i Tomme, at den ærer Andres Velfærd og Ret; at man ikke søger sin Forfremmelse ved lave Midler, ved nedrige Ænker eller Smiger, ved at nedsætte sin Medbeilers Dygtighed og Fortieneſter, ved at giøre sig til blindt Redskab for den Mægtige, ved at smigre den Uvidende eller kildre Mængdens Lidenskaber. Dersom vi betragte Hertugen af Wellingtons tidligste Carriere, da Mange kappedes med ham paa den samme Bane til Æren, skulle vi see mange Exempler paa hans faste Beslutning, kun at søge Æren paa den aabne og ærlige Vei. Det er denne tidlige Deel af hans

Historie, da Verdens Øine endnu ikke vare fæstede paa ham, at vi maae betragte, for at finde det bedste Beviis for hans Charakteer.

Et halvt Aarhundrede er henrundet siden Hertugen begyndte sin Carriere; dengang var der mange — som Moore, Hope, Baird ɔc. — som kunde haabe at veie op imod ham; men forgiæves vil man lede efter Spor til Misundelse eller Nid i hans Opforsel imod dem; hans Oprigtighed og Høimodighed imod dem var stedse eens, baade da han stod paa lige Trin med dem og da han var stegen høit over dem. Baird kom maaskee meer end nogen Anden i Collision med ham som Medbeiler til Commando, men han levede længe nok til at sande, at „Hertugens Godhed imod ham var stedse udmærket," Moore sagde om ham, kort før sin Død, at „han var en Mand af en ophøiet Charakteer." Saaledes see vi, at hans Ærgiærrighed stedse var ædel, værdig og stormodig; herpaa give blandt andet hans Depescher mangfoldige Beviser, i den Skaansel, han viste imod andre, naar der var indtruffet et eller andet Uheld i hans Krigsoperationer; han afholdt sig stedse fra at kaste Skylden paa Andre, og det ofte naar han med Sandhed kunde have giort det og naar han, ved at dølge deres Feil, forsætlige eller uforsætlige, netop stod sin egen Retfærdiggiørelse i Veien.

De Breve, han skrev til Sir John Murray efter Uheldet ved Tarragona, afgive et smukt Exempel paa hans Sindsbeherskelse og Moderation. Det er velbekiendt, hvormeget dette Uheld forvirrede hans Sager, og dog lod han sig ikke, som stakkels Admiral Hallowel, henrive til Yttringer af Forbittrelse eller Anklage, men bevarede sin Jevnmodighed og giorde sine Bemærkninger om det Passerede med Værdighed og Rolighed. Sir John Murray støttede, som man vil erindre, sit Forsvar fornemmeligen paa en tvetydig Paragraph i Hertugens Instructioner; angaaende denne finde vi Hertugen, da General Murray kom for en Krigsret, at erklære sig i følgende aabne og ligefremme Ord: „Han paastaaer, at en Paragraph i mine Instrurtioner til ham paa-

lægger ham, ikke at vove et Slag. Det tilkommer Retten at dømme om min Mening efter de Ord, hvori jeg har udtrykt den, uanseet hvilkensomhelst Forklaring jeg nu maatte give; efterdi det var den Mening, som Sir John Murray efter en naturlig Fortolkning maatte finde i Ordene, hvilken skulde være hans Rettesnor. Jeg maa ogsaa tilføie, at det er ikke umuligt, ihvor megen Umage jeg end kan have giort mig, at jeg, ved at opsætte Instructioner for saa mange Corpsers Operationer, ikke altid har giort Brug af de Ord, der udtrykte hvad jeg meente." Og saaledes var han stedse; Andres Bommerter, Malconduite og Uheld berører han altid med Mildhed, aldrig i den Hensigt at ville vælte Skylden fra sig, aldrig med Vrantenhed, Grovhed eller Bitterhed.

I hans politiske Carriere findes saa mange Beviser paa den samme Stormodighed, at det er ufornødent at fremføre noget her. Enhver veed, hvorledes han blev modarbeidet og krydset i sine Planer af Mænd, der vare uværdige den Ære at være hans Modstandere; hvorledes han, efter at have frelst Englands Krone og det engelske Folk, ikke altid har mødt den Behandling, han fortiente. Men han har aldrig viist ringeste Tegn paa Fortørnelse eller Harme; han trak sig aldrig tilbage, som hiin græske Helt, i vranten Eensomhed, for at hevne sig paa Menneskenes Utaknemmelighed; men i Embede eller ude af det, forgudet eller bagvadsket, var han stedse den samme: altid sig selv lig, var han stedse med usvækket Iver rede til at fremme sit Fædrelands Vel.

Det meest fremherskende Træk i hans Charakteer er det man i daglig Tale kalder sund Fornuft. Den viser sig ikke alene i hans Maade at opfatte enhver Sag paa, som bliver ham forelagt, men i det Passende ved hans Opførsel i det daglige Liv; stedse activ i Opfyldelsen af sine egne Pligter, vogter han sig noie for at indblande sig i Andres eller at give Raad, hvor man ikke har begiært dem; den viser sig i hans strenge Jagttagelse af alle den fineste Anstands Regler; til alle Tider eens høflig, eens punktlig og eens ærbødig imod enhver bestaaende Authoritet; samme stadigede Punktlighed i at vise det kongelige Hof

den skyldige Opmærksomhed og Opvartning — ofte med stor Opoffrelse af personlig Bequemmelighed. Stadig Jagttagelse af conventionelle Former er byrdefuld, og man kan derfor ikke meget undre sig over, at mange Mennesker sætte sig ud over dem, som høist besværlige. Store Mænd have ofte anseet sig berettigede til at kunne hæve sig over saadanne almindelige Former og Skikke; men Hertugen har underkastet sig dem med den samme Regularitet, som om hans Ære beroede alene paa Jagttagelsen af dem. Faa Mennesker, Høie eller Lave, have været i nogensomhelst Berøring med ham, uden at have maattet beundre den aabne og redebonne Aand, hvormed han gaaer ind paa Sager, der forelægges ham; der er hos ham ingen Forstillelse, ingen Sluhed eller caute Tvetydighed.

Og dog har man, med en sær Uretfærdighed, ladet haant om denne Fuldkommenhed hos ham, denne sunde Fornuft, lagt for Dagen i enhver af hans daglige Handlinger, og dadlet ham for den. Det gaaer ofte saaledes: naar mange fortræffelige Egenskaber findes forenede i et noiagtigt Forhold — og det er netop ved denne Sammenblanding af særskilte Straaler af Ypperlighed, at sund Fornuft, ligesom Lyset, dannes — Sammensmeltningen, selve Sensartetheden, der danner det Heles Ypperlighed, forringer tilsyneladende Styrken af hver enkelt Bestanddeel. At være compact og absolut i alle Dyder, forvolder at hver enkelt, ja undertiden det hele Aggregat falder mindre i Øinene. Det er med Aanden som med en materiel Masse: fuldkommen Rundhed og Glathed formindsker den apparente Størrelse. Attraaer en Mand at vinde sig et stort Navn for Genie, giør han bedst i at vise Mangel paa andre gode Egenskaber, saasom sund Dømmekraft, Flid, Tact og deslige; Særhed i Adfærd, Manerer, Klædedragt o. s. v. ansees ofte for Tegn paa en superieur Forstand, et Genie, der er for stort til at lade sig genere af almindelige Regler og Vedtægter.

Sund Fornuft viser sig fornemmelig i at iagttage det Passende, og dette bestaaer ikke saameget i, at giøre hvad der er det

Rette, som i at afholde sig fra, hvad der er det Urette; det er mere en negativ end en positiv Egenskab, hvilket alligevel hverken gior det mindre vanskeligt at opnaae den eller forringer Fortieneſten ved den. For rigtigt at vurdere en Mands Fortieneſter, bør vi lægge Mærke til, baade hvad han er ikke og hvad han er, og betragte Vanskelighederne, ikke alene ved at opnaae positiv Ypperlighed, men ved at afholde sig fra de modsatte Feil. Dyden her i Livet beſtaaer jo, desværre! meſt i at kæmpe imod de onde Tilbøieligheder hos os selv: mere i at undertrykke og vænne sig af med det Onde, end i at tilegne sig det Gode. For rigtigt at vurdere et Menneskes Fuldkommenheder, maatte man ikke blot kiende det Punkt han har naaet, men ogsaa det han gik ud fra og de Hindringer, han har havt at kæmpe imod.

Hos den fuldkomne Mand af Verden, ved en ædel Anstand, er det ikke saa meget noget Positivt, der tiltrækker sig Opmærksomheden, som Bortfiernelsen fra hans Væsen af Alt, hvad der er raat og usømmeligt. Saaledes er det med al Fuldkommenhed. Ved efterhaanden at aflægge Feil og Svagheder, som kunne ligge mere i eet Menneskes Natur end i et Andets, ved lidt efter lidt at vænne sig af med al Raahed, Lunefuldhed, Overdrivelser af enhver Slags, er det at Mennesket danner sin Charakteer. Vi see Wellington som han nu er, hvor høimodig, brav og retfærdig! Men hvor megen Selvbeskuelse, hvor megen Selvdisciplin det har kostet ham at blive til det Menneske han er — hvor meget han enten har en lykkelig Naturdisposition at takke derfor, eller hvad han skylder en stadig Opmærksomhed paa sig selv og mandig Uddervingen af hvad der er Uædelt i ham — det kan kun han selv vide og maaskee nogle faa, der have havt Leilighed til at iagttage ham fra hans tidlige Ungdom og følge ham igiennem hans hele Carriere.

„Lykke" — siger Lord Bacon — „opdager bedst Lasten, men Modgang bedst Dyden." Hertugen har giennemgaaet Beggs Skole. I hans lange militaire Løbebane var han i en høi Grad lykkelig, og Slutningen af den var triumpherende. Sit hele Liv

igiennem var han velsignet med Sundhed paa Legeme og Siæl; den Tilfredsstillelse er ogsaa bleven ham til Deel, som ligger i at hilses allevegne, hvor han kommer hen, med uindskrænket Ærbødighed og Beundring. Han har for det Meste levet midt i enthusiastisk Applaus, ikke ydet ham blot af en uselvstændig og let bevæget Folkemasse, der ofte kun er en Boldt og et Redskab for Enkeltes Partihensigter, men af Forsamlinger — tilfældige, incorporerede, nationale — bestaaende af Landets ved Rang, Stilling og Intelligents meest udmærkede Mænd. Ikke destomindre har dette Lykkens Solskin undertiden været blandet med Modgangs Skygger: i hans militaire Løbebane har han havt mangfoldige Vanskeligheder at kæmpe imod; Andres Indblanden i hans Planer; hiemme i Cabinettet Folk, der bildte sig ind at forstaae Tingen bedre end han; Andres fortrædelige Misgreb eller Uheld; en svær og langvarig Kamp, med ringe Udsigter til et lykkeligt Udfald; Tabet af mangen brav og prøvet Ven — i hans politiske Løbebane Miskiendelse, Bagvadskelse og Ydmygelse. Og hvorledes har han bestaaet under disse Prøvelser? „Lykken opdager bedst Lasten", det er: den opdager om en Mand kan nyde den uden at blive arrogant, hovmodig, herskesyg; altfor stor til at man kan tale til ham eller omgaaes ham som Ligemand i det daglige Liv; indhyllet i en frastødende Majestæt og Værdighed, trækkende sig tilbage i en stolt og foragtende Ensomhed. Har man nogensinde opdaget det ringeste Spor hos Hertugen af Wellington til en saadan hovmodig, frastødende og tyrannisk Charakteer? Og atter, „Modgang aabenbarer Dyden bedst", det er: den opdager os om en Mand kan bære dens Vægt uden at knurre, uden at blive mismodig, uden at vise sig fornærmet, som et forkiælet Barn, og trække sig tilbage fra at tiene dem, som han troer han har Grund til at beklage sig over. Hertugens Charakteerstyrke har ofte været sat paa haarde Prøver i denne Henseende; men endnu see vi ham, i en fremskreden Alder, arbeide fra Morgen til Aften, med samme Iver, samme Lyst og Kraft som før. I 10 Aar, af den bedste Deel af hans Liv, har han

været udelukket fra Hoffets Gunst og enhver Andeel i Statsaffairer. Vel kan man her anvende en af hans Modstanderes sarcastiske Ord, og gratulere England med den sieldne Lykke at være saa rig paa talentfulde og dygtige Mænd, at det kan undvære saadanne Mænds Tieneste som han.

Man har paastaaet, at Hertugen ikke var populair i den Armee, han commanderede i Feldten. Selv om det virkelig forholdt sig saaledes, ligger deri ikke nogen Bebreidelse. Hans faste og rolige Charakteer forbød ham at nedlade sig til den Familiaritet, som saa meget bidrager til at vinde den almindelige Mand: hvo kunde forestille sig ham at gaae omkring og klappe Soldaten paa Kinden, knibe ham i Øret eller trække ham i Knebelsbarten, som Napoleon gjorde? Disse Smaakunster vare hans Natur imod, og han var ikke smidig nok til at giøre Brug af dem i politiske Hensigter. Imidlertid kan det ikke negtes, at disse Kunster ikke ere uden Virkning og at man uden Fare kan anvende dem, naar man kun, i Tilfælde af Misbrug, har Magten at støtte sig til. Men den engelske Armee er i denne Henseende af et ganske andet Stof end den franske; vor Maade at recrutere den paa, den simple Mands Sæder, Alt kræver hos os en alvorlig og streng Disciplin.

Men, for ikke at opholde vore Læsere længere, ville vi til Slutning endnu kun tilføie, at naar vi tillægge Hertugen af Wellington saa mange udmærkede Egenskaber, lader der sig endnu, foruden de mange positive Beviser, det negative anføre: Hvo har nogensinde fremført det Modsatte om ham? Har Ondskab eller Misundelse nogensinde vovet at beskylde ham for lav Misundelse, Uretfærdighed, Undertrykkelse, frygtagtig Svaghed, lunefuld og hovmodig Adfærd, Vindesyge eller Bestikkelse af nogensomhelst Art?

Rogers' Ankere.

I Archiv for Søvæsenet 8de Bd., Pag. 93 meddeelte vi Læseren den første Beretning om en Forbedring ved Ankerne, der allerede strax, ved de mærkelige Resultater af anstillede Forsøg, syntes at spaae Opfinderen det bedste Held med at see de nye Principer, han etablerede for Constructionen af Ankerne, almindeligen antagne, idetmindste i hans Fædreland. Ikkedestomindre er det gaaet med denne, som med saa mangen anden virkelig nyttig og fortienstfuld Opfindelse: i den engelske Marine synes den lige indtil nærværende Tid slet ingen Opmærksomhed at have tiltrukket sig; kun iblandt Koffardimændene har han fundet Talsmænd og Afsætning af over 3000 Ankere, som alle have viist sig fortrinlige efter indkomne Vidnesbyrd.

I Nautical Magazine for Octbr. 1841 findes nu atter nogle Experimenter at være foretagne til Sammenligning imellem dem og Ankere fra de kongelige Værfter, som det synes paa Admiralitetets Foranstaltning, og det er disse Forsøg, vi her skulle hendrage vore Læseres Opmærksomhed paa, som i høi Grad interessante ved det mærkelige Resultat de fremvise.

De Forsøg, vi her meddele Resultatet af, foretoges den 27de August 1841, for at sammenligne Holdevnen af de Ankere, der forfærdiges paa de kongelige Værfter og de Ankere med smaa Flige, samt Varpankere uden Flige, som forfærdiges efter Lieutenant Rogers' Patent. Forsøgene skete under Direction af Hr. Purdo, Skibsbyggermester paa det kongelige Værft i Portsmouth, og Hr. W. Miller, „Master" paa Linieskibet Victory. Stedet, hvor man valgte at foretage disse Forsøg, var „Ryde-Sand," omtrent en Kabellængde østen for „Ryde-Pier," paa en jevn Banke af blød sandig Grund, giennemblandet med en stiv Blaaleer, i en Dybde af fra 10 til 20 To. under Overfladen. Fra Linieskibet Impregnable vare 80 Mand commanderede til dette Arbeide.

Ankerne bleve placerede omtrent 100 Fod fra hverandre (et af hver Slags) og droges imod hinanden ved Hiælp af et Takkel,

bestaaende af en treskivet Blok, naiet paa hvert, og en Kiætting-Løber, som i hver Ende blev halet af 40 Mand. Det maa bemærkes, at Takkelblokkene ikke vare huggede paa selve Ankerne, hvilket vilde have giort Experimentet ligt med et Skib, som rider for en lang Bugt med Kiættingen hvilende paa Bunden. Her bleve derimod to Kiættinger anvendte i Forhaanden, hver paa 2 Favnes Længde; Bugten igiennem Ankerringen og begge Ender fastgiorte paa en Slæde, en Fod fra Grunden, paa hvilken Slæde Takkelblokken hvilede fastnaiet, saa at Takkelløberen imellem begge Slæder holdtes fuldkommen fri af Grunden. Slæderne repræsenterede saaledes 2 Skibe, ridende for en kort Bugt, med Agterspeilene imod hinanden. Forsøgene vare som følger.

Admiralitets-Anker.		Rogers' Anker.	
Vægten: 4 Centn. 98 ℔.		Vægten: 4 Centn. 92 ℔.	
1ste Forsøg gik Ankeret med:	53′ 6″	. . . . .	3′ 6″
2det Forsøg, omvendt, .	58′ 6″	. . . . .	0′ 0″
	112′ 0″		3′ 6″
Vægten: 4 Centn. 98 ℔.		Vægten: 3 Centn. 92 ℔.	
1ste Forsøg: Ankeret gik med	58′ 0″	. . . . .	0′ 0″
Vægten: 4 Centn. 98 ℔.		Vægten: 2 Centn. 64 ℔.	
1ste Forsøg: Ankeret gik med	48′ 6″	. . . . .	3′ 9″
Vægten: 4 Centn. 98 ℔.		Vægten: 2 Centn. 48 ℔.	
1ste Forsøg: Ankeret gik med	39, 0″	. . . . .	0′ 0″
2det Forsøg	37′ 4″	. . . . .	3′ 0″

Dette sidste af Rogers Ankere var et Varpanker uden Flige, og i det andet Forsøg med det blev den ene Ende af Løberen giort fast paa Varpankeret, og alle Mand sattes til at hale i den anden Part, som skar fra den Blok, der stod paa Varpankeret, følgelig gik den første Kraft paa dette, og Resultatet er saa meget mere i dets Faveur. Man tog nu et sværere Admiralitetsanker.

Admiralitetets Anker.		Rogers' Anker.	
Vægten: 6 Centn. 3 ℔.		Vægten: 4 Centn. 92 ℔.	
1ste Forsøg gik Ankeret med	53′ 3″	1ste Forsøg	0′ 11″
2det, omvendt	18′ 0″	2det; omvendt, . . .	42′ 10″
3die, som første . . .	17′ 0″	3die, som første . . .	40′ 6″
4de, omvendt	58′ 5″	4de, omvendt	0′ 6″
	146′ 8″		84′ 9″

Admiralitetets Anker. 6 Centn. 3 ℔.		Varpanker. 4 Centn. 58 ℔.	
1ste Forsøg, gik med . .	30′ 0″	1ste Forsøg, gik med . .	29′ 2″
2de., omvendt	58′ 0″	2det, omvendt	0′ 0″
	88′ 0″		29′ 2″

Den 30te August bleve Forsøgene gientagne, paa samme Sted, med Ankere af forskiellig Vægt. Det første var med et af Rogers' Ankere, som paa en Ubetydelighed nær veiede lige saa meget som Admiralitetets Anker. Resultatet var, at det Rogerske Anker gik 24′ 1″ med; Admiralitetets derimod 112, 6″. Næsten samme Resultat (2½ Fod mindre for Adm. Anker) gav et andet Forsøg med det samme Rogerske Anker og et Admiralitets Anker, der var lidt over et Centner sværere end det i første Forsøg brugte. De andre Forsøg afgave med nogen Variation samme gunstige Resultat.

Det fortiener at nævnes, at Ankeret med den lille Flig aldrig tabte sit Hold, men viste stedse den Egenskab, der er eiendommelig for dem, nemlig en stadig Tendents til at trænge dybere ned i Grunden, hvorimod Admiralitetets Anker for en Deel tog Sko, og undertiden, hvor det mødte Gruus, tog slet ikke fat. Havde Grunden lige op til Overfladen bestaaet af stiv Leer, er der ingen Tvivl om, at den lille Flig endnu mere vilde have viist sig overlegen.

Om Varpankeret uden Flig gives et Exempel paa dets overordentlige Holdkraft. Et Skib paa 200 Tons løb af Stabelen og blev tørnet op ved et af Rogers' Varpankere af ikkun 2 Centners Vægt, med en $\frac{1}{16}$ Kiætting. Skibet var ikke løbet meer end dets egen Længde klar af Slagbeddingen, da man lod Ankeret gaae og dette tog saa pludselig fat, at det var umuligt at stoppe Kiættingen, skiøndt der var 3 Slag af den omkring Bradspillet: den løb derfor ud til Tampen, og Skibet sang op med et voldsomt Stød i Kiættingen og stivnede saa overordentligen i den, at Alle ventede, den vilde springe; men saa godt Hold havde Ankeret, at det, istedetfor at slippe, rettede Armen ud forbi Perpendiculairen

med Læggen. Strømmen løb med 3 Miles Fart og det blæste friſkt, begge Dele til at forøge Skibets Fart. Faa Dage efter blev et Varpanker af ſamme Vægt anvendt ved Afløbningen af et andet Skib af netop ſamme Størrelſe ſom det forrige. Man lod Ankeret falde lidt længer ude i Strømmen; men Kiættingen blev denne Gang ſtoppet ſaa ſmaat ved Stoppere, og Skibet bragtes til at ſynge op for 30 Favne, ſkiøndt der løb en ſtærk Strøm. Armen havde ogſaa denne Gang rettet ſig noget. Den bredeſte Deel af Armen paa diſſe Ankere, ſom ere aldeles uden Flig, maaler kun $3\frac{1}{4}$ Tomme.

En Mængde Atteſter fra Handels- og Aſſurance-Compagnier, ſaavelſom fra Capitainer af Skibe, der have været forſynede med Rogers' Ankere, ledſage Beretningen i Naut. Mag., og alle ere enige i at anbefale dem.

Guevo-Upas eller Giftdalen paa Java.

(Naut. Mag., Juni 1841).

En Hr. Alexander London melder, i en Skrivelſe, oplæſt i det geographiſke Selſkab ved dets Medlem, Hr. Barrow, om ſit Beſøg til denne mærkværdige Dal, ſom følger.

Om Morgenen, den 3die Juli 1830, paa en Spadſeretour i Byen Batur, fortalte „Patty'en" (Byens indfødte Overhoved) mig, at der ikkun 3 engelſke Mile fra Batur var en Dal, ſom intet Menneſke kunde betræde uden at ſtaae Fare for at miſte Livet, og at Bunden af den var bedækket med Skeletterne af Mennesker, Dyr og Fugle. Jeg nævnte igien dette for Commandanten og Hr. Spracomberg, og foreſlog at beſøge Dalen. Hr. Daendels, Underreſident, tilbød ſig at ledſage os paa denne Tour. Dengang troede jeg ikke alt hvad den javaneſiſke Høvding havde fortalt mig. Jeg vidſte, at der fandtes en Sø paa Toppen af et

af Biergene, som det var farligt at komme nær, men jeg havde aldrig hørt tale om denne „Dødens Dal."

Den 4de Juli begave vi os paa Veien til den mærkværdige Dal, som de Indfødte kalde „Guevo Upas" eller Giftdalen. Den ligger 3 engelske Miil fra Batur, paa Veien til Djung. Hr. Daendels havde givet Ordre til at bane os en Fodstie fra Landeveien hen til Dalen. Vi havde medtaget 2 Hunde og nogle Høns, til at gjøre Experimenter med. Da vi kom til Foden af Bierget, lode vi vore Heste blive der, og klavrede op ad Bierget omtrent 1000 Alen, idet vi maatte holde os i Rødder og Grene af de Træer, der voxede paa Biergets Side; og vi vare meget trætte før vi naaede op, da Stien var meget steil og slibrig efter den stærke Regn, der var falden om Natten. Da vi kom Dalen paa en halv Snees Alen nær, fornam vi en stærk væmmelig og qvælende Lugt; men da vi kom tæt til Randen hørte Lugten op. Vi faldt i den største Forbauselse over den Scene, der her viste sig for os: Dalen var omtrent en halv Fierdingvei (½ engelsk Miil) i Omkreds, oval i Figur og af en Dybde af 30—35 Fod; Bunden var ganske flad, uden Vegetation; nogle store Stene, efter Udseende Flodstene, laae hist og her i den, og heelt over var den bedækket af Beenraderne af Mennesker, Tigere, Vildsviin, Hjorte, Paafugle og mange Slags forskiellige Dyr og Fugle. Vi opdagede ingen synlig Damp eller nogen Aabning i Jordskorpen, hvilken syntes at være en haard sandig Substants. Dalens Sider vare fra Øverst til Nederst bedækkede med Vegetation, Træer, Buske o. s. v. En af vort Selskab foreslog nu at gaae ned i Dalen; men fra det Sted, hvor vi vare, var det besværligt, idetmindste forekom det mig saa, da et Feiltrin vilde have bragt En hovedkuld ned paa Bunden, og førend de Andre kunde komme ham til Hjælp, vilde han maaskee være død. Vi tændte vore Sigarer, og ved Hjælp af lange Bambusstokke steeg vi ned til henved en 8—9 Alen fra Bunden. Her mærkede vi ikke til nogen Vanskelighed i at aande, men vi fornam en qvalmevækkende ubehagelig Lugt. En Hund blev nu bundet til Enden af en 18 Fods Bambus-Stok og sendt

ned. Vi havde vore Uhre i Haanden, og efter 14 Seconders Forlob faldt den om paa Ryggen; den rorte ikke et Lem eller saae sig om, men vedblev at aande i 18 Minuter. Vi fendte da en anden Hund ned, eller rettere den slap los fra Stokken og gik selv ned til Stedet, hvor den anden Hund laae; den stod der ganske stille, og 10 Seconder efter faldt den om paa Hovedet og rorte ikke et Lem siden, skiondt den vedblev at aande endnu i flere Minuter. Vi provede derpaa med en Hone, som døde i 1½ Minut; vi kastede en anden ned og den døde for den naaede Jorden. Under disse Experimenter faldt der en stærk Regnbyge; men vi følte formegen Interesse for vore Forsog og det gyselige Syn i Dalen, til at vi skulde bryde os stort derom. I den yderste Ende af Dalen var der en stor Steen, nærved hvilken der laae en Beenrad af et Menneske, som maa være død, liggende paa Ryggen med hans høire Arm under Hovedet. Benene vare blegede saa hvide som Elfenbeen. Jeg vilde gierne have havt dette Skelet, men fandt snart at det vilde have været Galskab at forsøge derpaa.

Efter at have opholdt os i 2 Timer i denne „Dodens Dal" begyndte vi at tænke paa Tilbageveien; men fandt det vanskeligt nok at komme op igien, da Regnen havde giort Jorden slibrig, og havde ikke 2 Javanesere været bag ved mig, maatte jeg sikkert have dumpet ned; thi, da jeg er temmelig svær, knækkede en Green, jeg holdt mig ved, idet Foden gled ud. Da vi kom op til vort første Holdested, forfriskede vi os ved et Glas Cognak og Vand og stege nu ned af Bierget til vore Heste, som vi satte os paa og red tilbage til Byen.

Menneskeskeletterne, troer man, ere Flygtninge, der have søgt Skiul i Dalen, uden at kiende til den Fare, der ventede dem. Der er ingen udvortes Tegn, der kan advare en Vandrer om Farer, før han er nede, og Bedovelsen kommer udentvivl saa pludseligen, at Kraften og Besindelsen tabes, før man kan vende om.

De vil af denne Beskrivelse see, at der er stor Forskiel imellem denne og „Grotta del Cane" ved Neapel, hvor den farlige Luftudstromming er indskrænket til en lille Aabning, medens

Omkredsen her er fuldkommen en halv Fierdingvei. Der er ikke den ringeste Lugt af Svovl her, eller noget Tegn til at der har været et vulcansk Udbrud her eller i Nærheden, skiondt jeg troer, at den hele Række af Bierge er vulcansk, og der findes 2 Cratere ikke langt fra Landeveien ved Foden af Djung, hvilke bestandigt udstode Rog.

(Som et Sidestykke til Foregaaende oplæstes i Selskabet følgende Skrivelse fra Hr. Hamilton, eugelsk Gesandt i Neapel, hvori han fortæller om sit Besog til Lago di Amsancto, Virgils Amsancti Valles, i Provindsen Principato Ultra).

Den 17de Octbr. 1825 forlode vi Rocca St. Felice, for at giøre en Tour til Soen Amsancto, omtrent en halv dansk Miil borte. Denne lille Sø er af en rhomboidalsk Figur, omtrent 30 Skridt lang og 20 Skridt bred. Dens Bredder ere bradt skraanende og bestaae af decomponeret Kalksteen, hvor der ikke fandtes ringeste Tegn til Vegetation, men hist og her Chrystaller af Sulphat af Kalk eller Selenit, ureen Svovl, Sulphat af Alumina o. s. v. Vandet er af en mørk askegraa Farve, næsten kan man kalde den sort, hvilket kommer af dets Blanding med Jord, der er bleven sort af Virkningen af den svovlsure Gas. Vandet bobbler bestandigt op, næsten over hele Soens Flade, med en Explosion, der ligner en fiern Torden. Paa den ene Side af Soen styrter en rivende Strom af sort Vand ud i den, fra en Aabning i den nogne Klippe, med et Fald af et Par Fod. Lidt høiere oppe findes der Aabninger i Jorden, hvorfra der ideligen udstrommer varme Puft af svovlvandstof Gas, med stærkere eller svagere Stoi, efter Storrelsen af Aabningerne, hvoraf nogle ere aflange, andre runde. Paa den modsatte Side af denne er en endnu mindre Sø, paa hvis Overflade tykke Masser af kulsuur Gas svæve i hurtigt bolgende Skyer, som ere synlige i et Par hundrede Alens Frastand. Denne Dam kaldes il coccaio eller Kiedlen, fordi den seer ud som om den stadig var i Kog. Den store Dam kaldes Mephite og Aabningerne i den skraa Bredde Mephitinelle; disse Aabninger kan man forestille sig at være Virgils sævi spiracula

ditis og Kiedlen specus horrendum, Æneiden VII. 563—571. De mephitiſke Dampe, der opſtige fra diſſe Vande, ere undertiden dræbende, iſær naar en ſtærk Blæſt fører dem hen i en beſtemt Retning. I ſtille Veir, ſom det var under vort Beſøg, er Faren meget mindre, da den kulſure Gas ikke under almindelige Omſtændigheder ſtiger meer end 2—3 Fod over Jorden, ſaa at vi kunde gaae heelt rundt om baade Søen og il coccio, ja endog ſtræve tværs over den ſidſte paa nogle Steder; men man maatte vogte ſig for at falde, da med Anſigtet nær ved Jorden kun en meget kort Tid vilde være tilſtrækkelig til at nagle En til Stedet. Jeg havde megen Vanſkelighed med at fylde en lille Flaſke med Vand af Søen; jeg var nødt til at holde Anſigtet høit op medens jeg bøiede Kroppen ned for at naae Vandet. Jeg kunde ikke bøie mig lavt nok ned, for at ſætte et Inſect paa Jorden, ſom jeg ønſkede at giøre Forſøg med, hvor længe det kunde leve; men vi ſaae en ſtor Mængde døde Inſecter ſtrøede paa Jorden heelt omkring Søen. Man ſiger, at Fugle undertiden falde døde ned i Søen eller paa dens Bredder, og forvildede Faar ſindes ofte dræbte af Dampene. En italienſk Herre, Hr. Santoli, fortalte os, at de Gasarter, Søen udviklede, beſtode i: Kulſuur Gas, Svovl-Vandſtof-Gas, Svovlſuur Gas og Kul-Vandſtof-Gas. Medens Hr. Crawford aftegnede Stedet, prøvede jeg paa at ſidde ned ved en ſtor Steen, men blev ſnart nødt til at ſtaae op, da jeg begyndte at fornemme en ubehagelig Følelſe i Halſen og Vanſkelighed i at drage Aande.

Den danſke Beſiddelſe Serampore.

(Af Scenes and Characteristics of Hindostan &c., by Emma Roberts).

I Barrackpore vende nogle faa af Huſene ud imod Floden; men der er ingen bred Eſplanade, ſom paa den modſatte Flodbred, hvor Serampores ſtolte Paladſer ſpeile ſig i Flodens blanke Flade.

Det er overhovedet vanskeligt at forestille sig noget mere grandiost og imposant i architectonisk Virkning, end de Danskes prægtige Etablissement paa Hooghley Revieret. Dette Steds Skiønheder, dets yndige Beliggenhed, den korte Afstand fra Calcutta og de forholdsvis billige Priser paa dets Bazarer vilde gjøre dette til et meget behageligt Tilflugtssted for mange af deres Familier, som beskieftige sig med Handelsaffairer i Præsidentdømmet, dersom det ikke var et Tilflugtssted for Giældbundne, der her leve som Flygtninge fra Calcutta. Under en dansk Gouverneurs Control, og beskyttede ved særegne Love, finde forfulgte Skyldnere her et Asyl. Et Ophold i Serampore paadrager derfor Folk en meget ubehagelig Mistanke, som Faa godvilligen ville underkaste sig. Denne lille og deilige Colonie danner ogsaa et „Gretnagreen" for Bengalen, idet flygtende Elskende her kunne blive ægteviede til Trods for alle Indsigelser af Forældre og Formyndere. Imidlertid er Stedet mere berømt ved sin Missionsanstalt og dens Presse.

Serampore er uimodsigeligen den bedstbygte og bedstvedligeholdte Colonie i Indien. Foruden dens prægtige Esplanade, som strækker sig langs Flodbredden, bestaaer den af flere regelrette Gader, med Rækker af smukke Huse, beliggende midt i rummelige Hauger og beskyggede af de skiønneste Træer. Alt bliver holdt i den smukkeste Orden og Reenlighed, ved de til offentligt Arbeide dømte Forbrydere, som feie og luge Gader og Gange.

Den selskabelige Omgang er meget indskrænket i Serampore. Gouverneuren er paa ingen Maade glimrende aflagt; han lever paa en meget simpel Fod, uden at gjøre ringeste Stads. Han viser sig offentligt i en simpel men net Equipage, almindeligvis en Palanquin, med et Følge af nogle faa „Chobdar'er", som svinge deres sølvbeslagne Stokke og gjøre saa megen Støi, som de kunne, for at lade Folk vide, at „Burra Sahib" (den store Herre) passerer forbi, en Mode, de Indfødte ikke ville give Slip paa, for at give sig selv Vigtighed, idet de hæve deres Herre. Foruden Gouverneuren gives der ikke mange

Embedsmændaf Anseelse; disse Faa, nogle Kiøbmand og Familieren af de til Misionsanstalten hørende Embedsmænd danne den fornemme Deel af Byens Indvaanere. Resten bestaaer af Folk af meget tvivlsom Rang og saadanne Fremmede, som paa Grund af Aarsagen til deres Besøg ikke kunne giøre Fordring paa synderlig Anseelse. Mange af de bosiddende Indvaaneres Religionsbegreber giøre dem al Slags Lystighed forhadt, og de danske Beboere synes at foretrække et stille og huusligt Liv. Der gives følgelig mindre Besøgsafleggelse, mindre Giæstereren og færre Festiviteter af alle Slags her i Serampore, end paa noget andet Sted i Indien. Desuagtet maa Serampore visseligen fortiene at kaldes en livlig By, og den er i mange Henseender at foretrække for dens militaire Nabo, Barrackpore. Esplanaden er om Aftenen, efter Solens Nedgang, en meget livfuld Plads. Den er det eneste Sted i Bengalen, hvor Moden taaler Promenader tilfods. Alle europæiske Indvaanere komme derhen; nogle i Equipager, men de fleste tilfods, for at nyde den forfriskende Luft fra Floden og det omgivende Prospects Skionheder. Ofte komme store Selskaber fra de nærliggende Cantonnements dertil. Grupper af velklædte Damer, mange uden Hatte, omringe en „Tomjaun", som bærer en svagelig Veninde. Herrer, naturligviis i fuld Opvartning, og især Cadetter, glæde sig ved at kunne lægge al militairisk Tvang tilside og i Nydelsen af Bevægelse tilfods, som i Præsidentskabet er anseet infra dignitatem.

Det vilde være vanskeligt at forestille sig en mere yndig Scene, end den Aftenerne i Serampore frembyder. Flodens Brede, dens prægtige Bugter; de skovklædte Forbierge, som skyde ud i den, varierede ved pittoreske Bygninger; de afvexlende Træers rige Løvkroner; Mængden af straalende Ildfluer, og Vandfladens Solvglands, som endnu giver Gienskinnet af den sidste Solstraales Rosenskiær, indtil Mørket begynder og Stiernerne komme frem paa den skyfrie Hvælving: Alt dette danner et Malerie, som aldrig udslettes af Hukommelsen.

Efterretninger for Søfarende.

Nyt Sømærke paa Viro ved Lolland.

Paa den lille Ø, Viro, ved den nordøstlige Deel af Lolland, er opreist en Stang med en horizontal liggende hvidmalet Tønde paa Toppen, hvilket Sømærke leder, naar det holdes overeet med Taars Kirke i Baroniet Guldborgland, til at styre imellem Skielle-Rev og Ko-Grunden.

(Hand. Tid. Nr. 28).

Nysteds Havn.

Havnecommissionen har bekiendtgiort, at da Indløbet til Nysteds Havn nu er opmuddret, kunne Skibe ved Brohovedet indtage Ladning til et Dybgaaende af 9½ Fod med dagligt Vande, ligeledes bekiendtgiores der at Skibs- og Havneafgifterne ved den nye Havnetaxt ere betydeligen nedsatte.

(Hd. Td. Nr. 30).

Mærker paa Pillau Rhed.

Efter foretagen speciel Oplodning af „Rønnen" ere Tønderne til Betegning af denne og andre Grunde, som fra Landet strække sig ud i „Haffet", blevne udlagte som følger: Paa „Geertsen-Pint", som den farligste Banke i Haffet, ligger en stor, halv sort og halv hvidmalet Tonde, som man kan see meget langt borte. I Midten, udfor Mundingen af Rønnen, ligger en sort Tønde med en Korskost, som man kan passere paa begge Sider af, alt efterson Vinden falder. De øvrige sorte Tønder i Rønnen lader man, naar man kommer fra Haffet, ligge paa Styrbords-Side, og de hvide, som betegne den vestlige Side af Grundene, paa Bagbord-Side. Kohlholzer Hage er betegnet ved en sort og Heerde-Grunden ved en rød Tønde, ligesom Camstigaller-Hage ved en Stangboie. Ogsaa er til større Sikkerhed for Kystfarten paa den saakaldte Kazhaken, udfor Passarge, henlagt en sort Tønde, og paa de Leissuhnske-Stene en Stangboie,

hvilke man begge lader ligge til Venstre, naar man fra Pillau seiler ind i Pasfarge.

(Hand. Tid. Nr. 30).

Fyrskib ved Southampton.

Det er besluttet, at et Fyrskib skal lægges i Nærheden af Calshot Spit, ved den vestre Side af Indløbet til Southampton-Revier. Fyret skal bestaae i en Lanterne og vil blive omdreiende. Imod Slutningen af Mai d. A. forventes det at kunne være udlagt.

(Hand. Tid. Nr. 34).

Fyr ved Alexandria.

Et Fyrtaarn er opreist paa Pynten Unoslos, liggende paa 31° 11½′ N. Br. og 27° 51½′ Ost. Lgd. Dets Høide er 200 engelske Fod over Havet. Paa Taarnet er anbragt et Lampeapparat af 13 Lamper med Reverberer. Fyret er stadigt og blev tændt i Slutningen af Februar d. A.

(Naut. Mag., Marts 1842).

Havnefyr ved Dover.

Fra 1ste Marts d. A. tændtes et rødt Fyr, omtrent 12 Fod over Vandfladen, med Springtids Høivande, paa det nordre Pier-Hoved ved Indløbet til Dovers Havn, foruden dem der ere paa den syndre Pier. Alle Fyre tændes ikkun naar Vandet er 10 Fod høit og derover.

(Naut. Mag., Marts 1842.)

Fyr ved Demerara.

Fyrtaarnet ved denne Havn er nu malet afvexlende rødt og hvidt stribet, istedetfor det før var hvidt.

(ibidem).

Forandringer ved Fyre paa den svenske Kyst.

Salsterbo-Fyr skal forandres fra et aabent Steenkulsfyr til et stadigt Lampefyr af 2den Rang, og som Følge heraf vil Fyrtaarnet undergaae en betydelig Forandring, som paabegyndes

saa snart skee kan i indeværende Aar. Imidlertid og indtil det nye Fyr tændes, hvilket antages at ville kunne skee den 1ste Juli næstkommende Aar 1843, vedligeholdes Fyringen ved Hiælp af en større Lanterne, der skal anbringes saa høit som muligt i Taarnet, men hvis Lys i alle Fald neppe vil have samme Intensitet som det forrige Steenkulsfyr.

Kullens Fyr skal ligeledes forandres til et stadigt Lampefyr af 2den Rang, og dets Taarn ifølge heraf for en Tid nedrives og ombygges. Saalænge Reparationen, der paabegyndes i indeværende Aar, staaer paa, og indtil det nye Fyr ad Aare kan tændes, vil Fyret blive flyttet fra Taarnet til det strax derved beliggende Bierg af næsten samme Høide, hvor midlertidigen vil blive vedligeholdt et aabent Steenkulsfyr.

Svartklubbens Fyr ved Ålands Hav, skal fra et Steenkulsfyr forandres til et stillestaaende Lampefyr. Under Fyrtaarnets Reparation og Forandring er Fyret remplaceret ved et Vippefyr.

Paa Morup Tange i Kattegattet skal oprettes et Fyr. Det bliver et Blinkfyr, som dog ved Lys-Intensitet og Blink-Intervaller skal giøres kiendeligt fra det lige overfor liggende Anholts-Fyr. Taarnet bliver 70 Fod høit.

Naar disse Fyre ere færdige til at træde i Virksomhed, vil nærmere Bekiendtgiørelse herom udgaae.

(Hand. Tid. Nr. 41.)

Fyr ved Gibraltar.

Den 1ste August næstkommende vil dette Fyr første Gang blive tændt og brænde fremdeles Aaret rundt fra Solens Nedgang til dens Opgang. Det er omtrent 150 Fod over Havet, staaer paa „Europa Point" og er et stadigt Fyr.

(Naut. Mag., Marts 1842.)

Anviisning for Indseilingen til Vingosand om Natten.

Naar man kommer fra Søen og faaer Vingo-Fyr isigte, styres saaledes at man faaer det i Rord og Ledfyret paa Buskiær

i N. O. til O. ikke oſtligere; derefter ſtyres O. N. O., hvorved man paa tilſtrækkelig Afſtand gaaer fri af Kloſveſkær og Buſkær, ſom holdes paa Bagbord-Side, og denne Cours holdes indtil man har Buſkærs Fyr i Veſt og V. S. V.; man vil da være paa Ankerpladſen, Vingoſand, omtrent midt imellem Buſkær og Botts, paa omtrent 16 Favne Vand, Leerbund. Blæſer det haardt af Syd eller S. V., kan man lobe noget nordligere op, ſaa at man kommer i Læ af Buſkær.

Vil man ſoge Ankerpladſen længer oppe eller paa Hakefiord, bliver man ved at ſtaae ſamme Cours, eller O. N. O. hen, hvilket bærer paa Botts-Ledfyr, ſom holdes om Styrbord paa 1½ Kabellængde høiſt, og naar dette Fyr er bragt noget agtenfor tværs ſtyres Oſt, indtil man har Buſkærs Fyr et Haandſpirs Længde Nord for Botts-Fyr; man befinder ſig da midt imellem Hake og Waſkærs Bodarne om Bagbord, og Bramnæs Bodan om Styrbord, og fortſætter ſamme Cours, idet man, ſom nævnt, vedbliver at holde Buſkærs Fyr et Haandſpirs Længde N. for Botts-Fyr, indtil man har faaet Bottsen omtrent en Qvartmiil agterud, da man vil være paſſeret de ſidſtnævnte Boder (norſk „Boer", d. e. blinde Skiær) og være paa en god og rummelig Ankerplads i Hakefiorden. Før man lader Ankeret falde, bør man lobe lidt nord op, ſaa at Buſkærs Fyr faaes 1½ til 2 Haandſpirlængder nordenfor Botts-Fyr.

Courſer og Peilinger her ere misviſende. Hakefiord her er hvad Lotſerne i Almindelighed kalde Jæfveſkær-Hake, og Hakefiord noget nordligere henad Maagholmen.

(Hand. Tid. Nr. 46, 1841).

Havne-Fyr ved Calais.

Fra 1ſte Jan. d. A. brænder paa Calais veſtlige Havnedæmning, der nylig er bleven forlænget 216 Metre (650 Fod circa) et ſtadigt Fyr, der kan ſees i 3 Miles Afſtand. Indtil 1ſte Mai vil dette lille Fyr blive tændt tilligemed Ebbe- og Flod-Fyret paa Fort Rouge. Fra 1ſte Mai vil det nye Fyr være

tændt hver Nat, uden at der sker nogen Forandring i hvad der er anordnet for Ebbe- og Flod-Fyret paa Fort Rouge. Er Indløbet ved den vestlige Havnedæmnings yderste Spidse utilgængeligt, som hænder i meget stormende Veir, tændes alene Fort Rouge Fyret.

(Hand. Tid. 53, 1841).

Nyt Fyr ved Isle de Rhè.

Et stadigt Fyr tændtes d. 1ste Marts d. A. i det paa Klippeodden Chaveau, ved Syd-Enden af Isle de Rhé, opførte Taarn. Lanternen er omtrent 70 danske Fod over Vandspeilet og Fyret kan i klart Veir sees i 3—4 Miles Afstand, altsaa ved Indløbet til Pertuis d'Antioche.

Dette Fyr kan ei forvexles med La Rochelles Havnefyr, da dette aldrig kan sees fra Søen, uden at tillige Chaveau Fyr er synligt. Klipperne ved Chaveau, saavelsom Skærene ved Lavardin, undgaaes ved at styre saaledes, at La Rochelles Havnefyr holdes frit af Chaveau Fyrtaarn.

Klippen Lavardin er betegnet ved et hvidmalet Taarn, som ved Middelvande er omtrent 30 Fod over Vandfladen.

(Hand. Tid., Nr. 15).

Anholts Fyrskib.

Det tidligere ommeldte Fyrskib er i Begyndelsen af April Maaned udlagt ved Enden af Anholts østre Rev, Knoben kaldet. Skibet er det samme som før havde Station som Fyrskib i Drogden; det har 2 Master og er udenbords malet rødt med et hvidt Kors. Det ligger i Ost ½ S. for Fyrtaarnet, omtrent ¼ Miil fra Enden af Revet paa 18 Favnes Dybde. Lanternens Høide over Vandet er 25 Fod. Tændingstiden er som for alle danske Fyre, før Paaske og efter Michelsdag ½ Time, og fra Paaske og til Michelsdag 1 Time efter Solens Nedgang.

I Regn og i Taage ringes med Skibsklokken. Om Dagen vaier et rødt Flag fra Fortoppen. Skibet forlader Stationen

d. 21de Decbr. og udlægges saa tidligt i Marts som Omstændighederne tillade.

Anholts Hovedfyr er til samme Tid forandret til et Blinkfyr, med en Omdreiningstid af 3½ Minut, hver 25 Secnnder sees et stærkt Blink, som varer omtrent 6 Secunder og derpaa forsvinder i 19 Secunder.

Bifyret paa Taarnets østlige Side vil kun brænde i den Tid Fyrskibet er fraværende fra Stationen.

(Hand. Tid. Nr. 24.)

Forandring ved Fyrene paa Cap Grinez og Pynten Alpreck.

Istedetfor det stadige Fyr paa Cap Grinez, kommer d. 1ste Juli d. A. et omdreiende Fyr med Lysblink af 30 Secunders Varighed, og det lille Bifyr med korte Formørkelser, som oprettedes i 1838, er nedlagt. Under Formørkelserne, som ligeledes vare 30 Secunder, viser sig i en Afstand af 10—12 Qvartmile et stadigt Skin, medens paa længere Afstand Formørkelsen er fuldkommen. Dette Fyr skielnes fra Calais Fyr ved at sidstnævntes Formørkelser ere i enhver Afstand fuldkomne og vare 90 Secunder.

Istedetfor det stadige Fyr paa Pynten d'Alpreck, er kommet et hvidt Fyr med røde Blink, som indtræde hver anden Minut og vare 3 Secunder, hvorefter en kort Formørkelse følger. Det kan i klart Veir sees i en Afstand af 12 Qvartmile.

(Hand. Tid., Nr. 25.)

Blandinger.

Mærkværdig høi Priis for Eiendomsret til et Fyr.

I Anledning af en Retssag imellem et Handelscompagnie og Eierne af „Skerries" Fyr paa Vestkysten af England, angaaende Fyrafgifter, lod „Trinity Board" Eierne opfordre til at afhænde

det deres Ret til fornævnte Fyr. En Parlamentsact berettiger nemlig dette Collegium til, efterhaanden at afkiøbe alle Private de Fyre, de ved Patenter eller Kongelige Naadesbevillinger fra ældre Tider ere i Besiddelse af, og for hvis Vedligeholdelse de oppebære Afgifter af Skibsfarten. Til hvilken umaadelig Værdi en saadan Eiendom i Tidens Løb er stegen, giver Skerries-Fyr et Exempel paa. Det var nemlig oprettet i 1713, under Dronning Annas Regiering, af en vis William Trench, som fik Patent for 60 Aar, med Ret til at hæve en Penny pr. Tons Drægtighed af visse Skibe. Denne Ret blev under Kong Georg den 2den skiænket Eieren til evig Tid. Da nu Talen var om Afstaaelsen til det Offentlige, blev der udnævnt en Special-Jury til at taxere Klippen, hvorpaa Taarnet staaer, Fyrtaarnet med Apparater, og endelig den aarlige Indtægt heraf, for derefter at bestemme Godtgiørelsessummen. Ikke ringere Consulenter mødte paa begge Sider, end, for Eierne, Generaladvokaten og 3 af de meest berømte Juristers, medens lige saa mange og lige saa store juridiske Notabiliteter gave Møde for Trinityboard. Det blev da documenteret, at det sidste Aars netto Indtægt af Fyret beløb sig til over 20,000 Pd. Sterling. De tilkaldte Taxationsmænd opgave, som billige Vilkaar, fra 28—30 Aars Indkomster, med Tillæg af et Aar for tvungent Salg. En Mængde Vidner afhørtes, Documenter produceredes og Sagførerne talte pro et contra: Juryens Kiendelse blev 444,000 Pd. Sterling, eller omtrent 20 Aars beregnede Indtægter.

(Naut. Mag., Octbr. 1841.)

Fyrtaarnet paa Morant-Pynten ved Jamaika.

(Nant. Mag., Septbr. 1841.)

Paa den østlige Spidse af Morantpynten er udsøgt en Plads for Fyrtaarnet, 65 Fod indenfor Høivandsmærket. Under 9 Fod Sand, og 10½ Fod over Havets Flade, støder man paa en haard Coralklippe, som er godt skikket til Grundvold for Bygningen. Stedet er let tilgængeligt fra „Holland-Wharf", som ligger omtrent 7 engelske Mile i Nordvest fra det; godt forsyt

Vand findes tæt i Nærheden, Overflødighed af Coral til Kalk ligeledes, og haardt Brændeved til at brænde den.

Taarnet er dannet af støbte Jernplader, der ere fra 1 T. til $\frac{7}{8}$ To. tykke, og ingen af dem over en Tons Vægt (c. 2000 Pd.) Skaftet af Colonnen eller Taarnet dannes af 93 saadanne Plader, boltede indvendig til hinanden. Ovenpaa Colonnen er en Hætte af støbt Jern, hvilken danner Gulvet af det Værelse, hvori Fyrapparatet er opstillet, samt af et Gallerie udenom Værelset. Galleriet bæres af støbte Jernstivere og er omgivet af et Jernrækværk. Fem Fod i Høiden af Værelset eller Lanternen dannes Væggene af støbte Jernplader; i Formen er det en regulair Polygon af 16 Sider, og ovenpaa det er Rammen til den egentlige Lanterne, hvilken er af Metal. Lanternen er, 5 Fod i Høiden, forsynet med Glasruder af stærkt Speilglas og har et Kobbertag.

Fyret er omdreiende; det har 15 argandske Lamper med stærkt polerede parabolske Speile. Maskinen viser under Omdreiningen 3 Facer, hver med 5 Lamper og 5 Speile.

Underdelen af det støbte Jerntaarn skal gaae 6—7 Fod ned i Coralklippen, og det Indvendige af denne Deel saavelsom 20 Fod over den skal fyldes med lædsket Kalk, Sand, Gruus og sønderslagne Stene, for at danne en fast Masse og give Bygningen Fasthed. Ovenover dette ere Gulve lagte for hver 5 Alen. Taarnet bliver malet hvidt udvendig. Vinduer, Trapper, Vandrør og Afløbsrender — Alt er forfærdiget i England og udsendt, for paa Stedet at samles og opsættes.

Bidrag til Fæstningen Christianssøes Historie fra dens Anlæggelse og ned til imod Slutningen af det forrige Aarhundrede.

(Efter et gammelt Manuscript.)

Et Forslag, indgivet til Kong Christian d. 5te fra Bornholm, om at indrette nogle Havne paa denne Ø, gav Anledning til, at Admiral Span, i Mai 1680, fik Ordre til, i Forening med en Ingenieur-Officier, at reise over til Øen, for at undersøge Kysterne og tage de i Forslaget paapegede Steder i Øiesyn, samt derefter afgive Betænkning om, hvorvidt en eller flere Havne her kunde anlægges til Brug for Krigsskibe. Resultatet af denne Undersøgelse blev, at de 2½ Miil N. O. for Bornholm beliggende Ertholme erklæredes at afgive bequem Leilighed til en Orlogshavn, og nu erholdt Admiralitetet, 5te Juli s. A., kongelig Ordre til at sammentræde med Admiral Span og Ingenieurmajor Clary (eller Clarin) for nærmere at overveie Sagen og snarest muligt indkomme med allerunderdanigst Forslag og Plan til dette Anlæg, for at der strax kunde tænkes paa de fornødne Materialier og Folk dertil.

Major Clary forfattede Tegning og Overslag til Ertholmenes Fortification, men da man fandt hans Plan anlagt i for stor en Maalestok, saa at den vilde blive altfor bekostelig at udføre, blev den nedsat fra 565,820 til 193,940 Cubikfod, og det resolveredes, at Stedet skulde befæstes stærkt imod Landsiden, men imod Havnen ikkun gives 2 Taarne til Indløbets Beskyttelse, hvilket meentes at være tilstrækkeligt. Saaledes forandret vandt Forslaget allerhøieste Bifald; men da Kongen først vilde selv tage Stedet i Øiesyn, førend der begyndtes paa Arbeidet, erholdt Admiralitetet Ordre til, ikkun at erkyndige sig om, hvo der vilde paatage sig Leverancer af Materialier m. m.

Det ſpændte Forhold, der fandt Sted imellem Danmark og Sverrig i de paafølgende Aar, har rimeligviis været Anledning til, at Befæſtningen af Ertholmene ikke videre blev tænkt paa, før i 1683, da begge Juelerne og Chriſtopher Seheſtedt, medens Flaaden laa til Ankers under Bornholm, beſøgte Stedet og fandt det ſaa bequemt til en Orlogshavn, at de ved Hiemkomſten atter bragte Sagen paa Bane og med Varme anbefalede den. Følgen heraf blev, at en Commiſſion, beſtaaende af: Etatsraad Seheſted, Vice-Admiral Span, Generalmajor Oſten og Generalquarteermeſter Hoffmann, Aaret derpaa blev ſendt over til Ertholmene, medhavende endeel Materialier og 8 Kanoner til Anlæggelſen af det første Værk.

Commiſſionens første Rapport om Stedet, medens den opholdt ſig der, var, at der gaves 3 Indløb til Havnen, og at denne kunde rumme 5—6 Fregatter og i Nødsfald et af de ſtørſte Orlogsſkibe, med et Par Snauer (Brigger) hvorfor man lod ſætte det fornødne Antal Jern-Ringe i Klipperne. I det ſyndre Indløb var der i det Høieſte 10 Fod Vand over de blinde Skiær; i Indløbet fra Søen 15 Fod og imellem de blinde Skiær 16, 17 og 18 Fod, følgelig fandtes her et ſikkert Leie for Fregatterne. Den vanſkeligſte Vind var N. N. O., hvilket de havde erfaret, og en ſtærk Storm af V. N. V. havde ingen Skade giort paa de i Havnen liggende 8—9 Fartøier; iøvrigt var Situationen ſaadan, at man ikke havde at frygte, hverken for Angreb eller Overrumpling. De anlagde ſtrax Hovedbatteriet ved Havnens Indgang, og førend de reiſte derfra vilde de ſætte Batteriet lige overfor i Forſvarsſtand. Diſſe Batterier bleve giorte aabne bagtil, for at bedækkes af Taarnet, ſom der ſkulde anlægges. Der muredes en Ciſterne for det ferſke Vand, ſom vældede frem ved Rødningen imellem Klipperne. Dens Beſkaffenhed var i det Hele ſaadan, at Fienden ingenſteds kunde ſætte ſig, uden med uſigelig Møie. De troede, at naar Pynten, hvor Hovedbatteriet anlagdes, blev forſænket med et gammelt Skib, vilde det meget forbedre Havnen, og naar Paſſagen eller

Løbet imellem Havnene blev giort dybere paa 20—25 Alens Længde, saa havde Fregatterne en fri Passage fra den ene Havn til den anden, og kunde med alle Vinde gaae i Søen. Sokyndiges Mening var, at Stedet afgav en fortrinlig Leilighed til at bierge en lille Eskadre.

Grundstenen til Taarnet saavelsom til et af Batterierne blevl agt den 10de Juni 1684, medens Sehested og Span endnu vare der. Taarnet meentes endnu samme Aar at komme i Stand. Endeligen yttrede Commissionen, at den havde fundet Stedet langt over deres Forventning som Orlogshavn, og da det var at betragte som „en Forvagt og Antemuraille til Østersøen", borde det anbetroes til en Sømand og have en stadig Garnison, hvis Styrke tilligemed Artilleriets Sehested gav Forslag til.

Commissionen forlod Ertholmene den 22de og 23de Juni og gik til Bornholm, hvorfra den indtraf i Kiøbenhavn d. 8de Juli, og rapporterede, at ved deres Afreise var Bygningen af det 4de Batterie paa Boe-Øen paabegyndt. En Baraque foresloges opført ved Havnens syndre Ende og Inscriptioner anbragte paa Taarnet, med forgyldte Bogstaver i Steen.

Sehestedt troede, at dersom et gammelt Skib blev sænket imellem Kik-Øen og Knollens østlige Side, saa vilde Havnen derved vinde meget. Det blev ogsaa besluttet, at Orlogskibet „Tre-Løver" skulde sendes derhen og sænkes saaledes, at det vendte med Forstævnen op under Landet, saa nær dette som muligt, under Hukken af den i N. O. for Gyldenløves Batterie liggende Klippe, og med Agterstævnen imod det Skiær, som kaldes „Kulskibet"; naar det var sænket, skulde det fyldes med Steen, og langs med den østre Side af det skulde der ligeledes fyldes med Steen saa langt ud som muligt, for at Søen kunde spille paa denne Dæmning uden at slaae Skibet istykker.

Det saaledes begyndte Arbeide blev nu fortsat med Kraft, under Hoffmans og Oberstlieutenant Coucherons Direction. Den 23de og 30te August oversendtes det fornødne Skyts og Ammunition; den 6te September bleve 2 Compagnier Marinere,

à 125 Mand, ſendte derhen ſom Garniſon, og den nysnævnte Oberſtlieutenant Coucheron udnævntes til Commandant. Derefter blev Fæſtningen givet Navnet Chriſtianssø (d. 14de Octbr. 1684) og paa det til Coucheron overſendte Kaart vare Navnene anførte, ſom Værkerne og Skandſerne ſkulde føre.

Formodentlig har H. M. Kong Chriſtian den 5te i Aaret 1686 ſelv taget Stedet i Øieſyn, efterdi det findes, at der har været givet Ordre til at equipere Skibe dertil.

Da der imidlertid endnu vare adſtillige Bygninger tilbage at opføre, androg Sø-Etaten i Novbr. 1686 paa, at Bygmeſter Steenvinkel maatte det følgende Foraar blive beordret at reiſe til Chriſtianssø, for at optage Planer og gjøre Overſlag paa det reſterende Bygningsarbeide; men da hans Tieneſte ikke kunde undværes andenſteds, blev det overdraget Commisſariatet at ſende en anden bygningskyndig Mand.

Hvad der i de følgende Aar er foretaget ved denne Fæſtning, derom har ingen Efterretning været at finde; ikkun det ſees, at Major Scheel (ſom ſiden blev Commandant i Kiøbenhavn) blev i Aaret 1703 beordret at reiſe derhen, for at beſigtige et Bulværk paa den øſte Side af Syndre-Havnen, hvilket var indberettet at være broſtfældigt, og at afgive ſin Betænkning, om det var bedſt at gjøre det af Træ eller af Steen, ſamt forfatte et Kaart over ſamme; men hverken Kaart eller Forretning findes, ikke heller om Admiral van Stocken ſamme Gang har været der, hvilket dog omtales af Scheel i et Brev af 1730. Ligeſaalidt finder man nogen Efterretning om, at Jüdicher og en Ingenieurofficier, hvis Navn ſkal have været Fiſker, have været der i Aaret 1710, for tilligemed Commandanten at beſigtige Værkerne og Havnen. Formodentligen maa deres Forretning være i Commisſariats-Archivet, efterſom Commisſariatet ofte omtaler den i ſin Relation af 1730 og foreſlaaer til Udførelſe en Deel af det ſom da var projecteret. En Ordre, at Jüdicher tilligemed en Ingenieurofficier ſkulde gaae med Fregatten Maagen til Chriſtianssø, findes imidlertid, og denne er dateret 23de Septbr. 1709.

I Krigsaarene 1710—20 findes ingen andre Forandringer ved Fæstningsværkerne at være foretagne, end at Commandanten lod i 1713 nogle Linier opføre af løse Kampesteen, som Brystværn ved Bielkes Vig, hvorfra hele Vigen kunde bestryges, hvilket fandtes nødvendigt, da der her var Leilighed for Skiærbaade at lande; og det følgende Aar lod han Strandkanten besætte med Steen, for at Søen ikke skulde skylle Jorden bort. Han meldte iøvrigt, at den ene Steenkiste ved Syndre-Havnen, Snarken kaldet, var om Vinteren bleven ganske ødelagt, Tømmeret løsrevet og de store Stene udfaldne, deels i Mundingen af Havnen, deels i Søen, hvorfor Reparation var nødvendig, samt at Havnen maatte giøres dybere og renses fra det Gruus, som Søen skyllede ind, hvortil Commissariatet og Holmens Chef da fik Ordre at træffe Anstalt, ved at oversende Steen, Maskiner og Pramme.

Det findes iøvrigt, at nogle Vintere i Krigenstid har en Eskadre overvintret paa Christianso, for at afskiære Communicationen imellem Sverrig og Pommern og holde Søen reen for fiendtlige Krydsere; men Orlogskibe har man ikke villet exponere der.

De følgende 10 Aar, indtil 1730, gives der eiheller synderlig Oplysning for, angaaende Arbeidet paa Christianso; ikkun findes der en Beregning fra Bogholder-Contoiret, dat. 7de Septbr. 1722, stor 2387 Rd. 92 ß. paa de Materialier, som efter Commandantens, Oberst von Halbrucks Requisition behøvedes til Batteriernes Beklædning, samt en Ordre af 14de Septbr. s. A., at Major Günther i Forening med Commandanten skulde tage Fortificationsværkerne i Øiesyn og giøre nøiagtigt Overslag over Reparationerne. Dette „Project" og „accurate Opsats" maa siden være sendt Commissariatet, da samme, i et Brev af 13de Mai 1724, til daværende Ober-Secretair Gabel, melder at have confereret med Jüdicher og Günther herom, hvilke have beholdt det for at give deres Svar, og saasnart dette indløb, skulde det blive refereret H. M. Kongen — om dette siden er skeet, er Intet at finde om. Ligemaade findes, at Commandanten har i Aaret 1725 begiæret 2 Mineurer til at sprænge

Klipperne, hvor Linierne for Fæſtningen bleve anlagte; han meldte, at han kunde anlægge et Batterie paa 4 Stkr. 12 Pdg. Kanoner, indentil, for den ſyndre Havn, hvorved den og dens Indløb kunde beſtryges. Men herom blev det ham befalet, først at indſende en Plan, for at det kunde bedommes, hvorvidt det var nyttigt eller ikke.

Der gives en Beretning fra Stibolt, dat. 5te Febr. 1725, om det ſom da manglede for at ſætte Chriſtianso i god Forſvarsſtand. Dette beſtod i:

1) At Bulværkerne behovede Reparation, og at en Bom med ſtærke Jernkiæder og Kabbeltouge borde lægges for hvert Indløb.

2) At Batterierne maatte iſtandſættes, ved at bygge en Muur paa begge Sider af Havnen, fra eet Batterie til det andet, hvorved Havnen ogſaa indentil kunde beſkydes og ſamme Muur tiene ſom et Bryſtværn.

3) At der anbragtes idetmindſte 3 Kanoner flere paa hvert Batterie.

4) At et Fartøi ordineres til Fæſtningens Brug, for at hente Gruus fra Bornholm; og

5) At nogle Muurſtiger anſkaffes.

Om herpaa er blevet reſolveret, har ei været at finde.

Derimod give Archiverne bedre Oplysning for den følgende Tid. Saaledes melder ſidſt i Aaret 1729 Commandanten, at Bulværkerne omkring Havnen vare ſaa forfaldne, at de nødvendigen maatte repareres, hvilket baade Commisſariatet og Admiralitetet ved allerunderdanigſt Foreſtilling fremhævede ſom en Poſt af ſtor Vigtighed, efterdi Havnen, paa den Tid den var anlagt, var en Retirade for Krydſere i Øſterſøen ſamt for Proviantſkibe og deslige Fartøier, og Admiralitetet formeente, at den uden ſtor Bekoſtning kunde indrettes og forbedres ſaaledes, at der kunde blive en Havn for lette Skibe, ſom i mange Tilfælde vilde være en ſtor Fordeel. Som Følge af denne Foreſtilling reſolveredes d. 1ſte Mai 1730, at en Flagmand og en Ingenieur-Officier ſkulde begive ſig derhen, for tilligemed Commandanterne

paa Bornholm og Christianso at besigtige Fæstningsværkerne og overlægge hvorledes Reparationen bedst kunde indrettes, samt derover forfatte Tegning og Overslag. Hertil beordredes Schoutbynacht Vosbein og Oberconducteur Tax ved Ingenieurerne.

Denne Commissions Forretning med Tegning og Overslag viste, hvorledes Fæstningen kunde sættes i Forsvarsstand og Havnen indrettes til at rumme 3 lette Orlogskibe og 4 Fregatter, foruden Proviantskibe til et Aars Provision for slig en Eskadre, om den der skulde holde Vinterleie. Bekostningen var, efter to forskiellige Desseins, det første med Steenkisters Sænkning til Havnens Indlukkelse, og det andet med Bulværk af hugne Kampesteen, istedetfor Steenkister, beregnet til, respective, 16 à 17000 Rd. og 14 à 15000 Rd. Baade Commissariatet og Admiralitetet tilraadede det første af disse to Forslag, fordi det andet ikke uden Forbinding kunde have nogen Varighed, og Collegiet beregnede Steenkisterne at ville koste 18 à 19000 Rd.

Herover blev Commandanten i Kiøbenhavn, Generalmajor Scheel hørt, som i Aaret 1703 havde været paa Øen med Admiral Stocken. I sin Betænkning yttrer denne, ikke at have noget at indvende imod Forslaget i Almindelighed, men ikkun følgende specielle Erindringer:

a) At Garnisonen bør i Fredstider være af samme Force som i Krigstid, paa Grund af denne Forpost's isolerede og vigtige Beliggenhed.*)

*) En overmaade rigtig militairisk Anskuelse, som det var at ønske man ikke havde forglemt, med Helgoland f. Ex. Alle saadanne vigtige Grændsefæstninger eller Udposter bør aldrig sættes paa Fredsfod, men saavel Forcen som Tieneſten i sin fulde Strenghed forblive som i Krigstid, at ikke Ligegyldighed og Slendrian skal indsnige sig, saa at en Overrumpling bliver let for en angribende Fiende, der naturligviis først kaster Øinene paa saadanne Steder; og vil man selv være Angriber, vækker den nødvendige Forstærkning af disse fierne Punkter altid Opmærksomhed. Ere de engang tabte, bliver det som oftest umuligt at vinde dem tilbage igien.

Udg. Anm.

b) At Steenkisterne, som skulde sænkes ved Jneis og Spans Batterier, borde lægges bedre ind imod Snarke-Klippen og Hollænderknollen.

c) At de 2 projecterede nye Batterier og Communications-Linien fra eet Batterie til et andet borde anlægges saa nær Søkanten som muligt; men da det 1710 var proponeret at lægge Steenkister der, saa fandtes det nu raadeligst at giøre Prove med at lægge een, for at see hvorledes den vilde staae sig, førend man lagde de andre 7.

d) At Corps de Garder og Baraquer bleve opførte i de paa Græsholmen nyopbyggede 3 Batterier.

e) At det projecterede Kampesteens Bulværk hverken var praktikabelt eller tienligt; og endeligen formeentes

f) At et bombefrit Krudttaarn og et nyt Material- og Provianthuus (som i 1710 var foreslaaet) maatte opføres.

Førend herpaa blev resolveret, lod H. M. Kongen endnu indhente Admiralitetets og General Scheels Betænkning, om Christianss, naar den blev istandsat, kunde anses stærk nok til at modstaae et fiendtligt Overfald eller surprise, og defendere sig i nogen Tid? Svaret blev, at Fæstningen maatte altid have tilstrækkelig Garnison tilstede og en god Commandant; Skibe visiteres før det tillodes dem at komme ind i Havnen, og Bommen ikke oplukkes for man var sikker; Mandskabet paa de Batterier som beskyde Bommen være parate naar Skibe søge ind; Batterierne og Corps de Garde paa Græsholmen jo før jo heller opføres. Fæstningen kunde ikke letteligen bombarderes, da Skibe ikke kunne tage fast Position for den, af Mangel paa Ankergrund omkring den. Endeligen maatte Klipperne sprænges paa de Steder, hvor Smaa-Fartøier kunde lande. Vel vare Bekostningerne store; men Fæstningen var en „Frontière": abandonneres den, saa var den Fienden til stor Nytte; Bornholm kunde da overrumples, saasom Fienden herfra kunde giøre sine Forberedelser til Angrebet; og blev Bornholm indtaget, saa var al Communication, Retirade, Kundskab om Fiendens Foretagender, For-

friſkning o. ſ. v. afſkaaren for vore Krydſere og Skibe. Der maatte altſaa ikke ſees paa Bekoſtningerne, ſiden man ellers ikke kunde vide noget om Fienden, forend han lod ſig ſee paa Bugten. Men derimod forekommes det, naar Chriſtianss ſættes iſtand; Bornholm, ſom i Henſeende til Flaadens Operationer er umiſtelig, mainteneres, for derfra at „ſurprenere" de fiendtlige Krydſere, Transporters Tilførſel o. ſ. v. Scheel var enig med Admiralitetet i alt dette, undtagen om Garniſonen, ſom Admiralitetet meente borde være beſtandig der, men han derimod, at den borde afloſes hvert andet Aar, efterdi Mandſkabet ellers iſtedenfor Soldater vilde blive til Fiſkere, hvilket han havde erfaret i Aaret 1703.

Fæſtningens Reparation blev da approberet d. 28de Mai 1731 at ſkee efter denne Plan, og Ober Conducteur Tax, hvem Generalmajor Weſt's (?) Son blev adjungeret, fik Directionen af Arbeidet, om hvis Fortſættelſe han havde at conferere med Generalmajor Scheel.

Arbeidet var beregnet paa at ville medtage 5 Aar, hvert Aar paa ſyv Arbeidsmaaneder, følgelig ſkulde det have været færdigt 1736; men Commandantens Foreſtilling, med paafulgte Reſolution af 29 Marts 1732 (?) viſer, at der til Dens Fortification og Havnens fuldkomne Iſtandſættelſe endda behøvedes adſkilligt Arbeide giort, ſiden 21685 Rd. allerede vare medgaaede og 300 Rd. endnu behøvedes for Aaret 1737, foruden at der i den Tid var medgaaet for over 10000 Rd. af Holmens Materialier, ſom alt blev Sø-Etaten godtgiort extra, og Commisſariatet fik Ordre til at lade forfatte et accurat Overſlag over det, ſom endnu reſterede at giøre. Alligevel meldte Commisſariatet i Marts 1735, at Chriſtiansholm og Frederiksholm vare iſtand, og at i ſamme Aar Fortificationen paa Græsholmen ſamt Opførelſe af Magazin- og Corps de Garde-Bygninger ſammeſteds ſkulde foretages. Dette blev approberet at maatte ſkee, under Ober-Conducteur Tax's Direction, og for at denne kunde forblive

der ſtadig ved Arbeidet, indførtes han i Reglementet ſom Ingenieurcapitain med 28 Rd. maanedlig Gage, uden videre Diæter.

Efter at Commisſariatet, ſom meldt, var befalet at forfatte dette Overſlag, blev i Aaret 1737 anordnet en Commiſſion, beſtaaende af Commandanten Peucker, Capitain Stibolt og Capitain Grodtſchilling, hvilken ſidſte, fordi Commandanten havde meldt at Tax ikke beſtyrede Arbeidet ſom han borde, blev ſendt over for at opmaale Havnen og optage Fæſtningsværkerne, at det kunde ſees, hvad der endnu fattedes og hvorledes dette kunde bringes iſtand. Denne Commiſſions Forretning og fornemmelig Grodtſchillings af Commiſſionen atteſterede Tegning blev den 5te Januar 1738 giennemgaaet af Commisſariatet, General-Lieutenant Scheel og Holmens Chef, i Taxes og Grodtſchillings Overværelſe. Det befandtes da, at Tax ikke havde fulgt Scheels Inſtruction med Klippernes Sprængning og Communicationslinierne Anlæg, ſom han dog ved Rapporter og Tegninger havde forſikkret at være ſkeet, hvorfor han ogſaa fik en „tilſtrækkelig" Reprimande.

Commiſſionens Forſlag gik ud paa:

1) at Brohovedet paa Spans Batterie til Snarken, ſom altfor ſvag, ſkulde ſloſes lige med Vandet, Hiælpekiſter nedſættes og Bulværket forhøies 10 Fod over dagligt Vande.

2) Havnen ſkulde lukkes med Kabbeltouge og Kiættinger; 108 Mand Land- og Søfolk gives til Arbeidet; Muddermaſſiner overſendes fra Holmen og 4 Pramme bygges der paa Stedet.

3) Mineringen ſkulde ophøre paa Chriſtiansholm, fordi den der meentes at være impraktikabel, og begynde paa Frederiksholm. Værkerne paa begge Holme ſkulde forhøies.

4) Der ſkulde opføres følgende Bygninger: 3 bombefrie Krudttaarne, hver til 300 Tønder; Baraquer for 200 Mand; 3 Corps de Garder; et nyt Fangehuus; et nyt Bryggers; et Bagerie; en Veirmølle; flere Vandbrønde og endelig ſkulde der anvises Lønning til en Smedeſvend.

5) Græsholmens Værker, som vare under Arbeide, var Commissionen ikke fornøiet med.

Forend Kongelig Approbation herpaa blev indhentet, begjæredes endnu Admiralitetets Formening om de følgende Punkter: 1) om Havnen var nødvendig; 2) om den bør indrettes til Fregatter eller til Orlogsskibe; 3) om den nordre Havn alene, eller den syndre Havn tillige borde indrettes saaledes, at Skibe kunde svaie op; 4) om Skibe skulde have Ind- og Udløb paa begge Sider; 5) om ikke to Batterier i Havnen paa Christiansholm og Frederiksholm skulde anlægges og med en Circumvallationslinie og Brystværn være forenet med de andre Værker, for at forhindre „Descente"; og 6) om syndre og nordre Havn skulde lukkes efter Commissionens Forslag?

Efterat Svar herpaa var erholdt, samledes atter Commissariatet, Scheel og Holmens Chef. Admiralitetets „Sentiment og Declaration" befandtes da at være, at Havnen var umistelig for Danmark; at den borde indrettes for Orlogsskibe og Fregatter, til at have Udløb paa begge Sider; at den ei, efter Commissionens Forslag, borde lukkes, men stærkt befæstes. Koningh, Suhm og Rostgaard formeente, at Frederiksholm borde gjøres saa formidabel som muligt, Græsholmen ikke fortificeres og Christiansholm ikkun forsynes med en Circumvallationslinie og et stærkt Værk.

Scheel vidste ikke at foreslaae nogen bedre Defension, end den, han 1731 havde instrueret Tax om, nemlig, at det gamle Batterie ved Syndre- og Nordre-Havns Indløb og paa Christiansholm blev istandsat, efter Situationen, og Communicationslinier gjorte rundt om Christiansholm og Frederiksholm; de af Tax anlagte Værker maatte for en Deel nedrives; Brystværnene gjøres bredere, i Grunden 12 og paa den øverste Kant 10 Fod, opsatte af store Kampesteen; Mineringen maatte fortsættes med større Kraft, hvortil maatte ansættes flere Folk; paa Græsholmen intet Værk anlægges, og paa det Arbeide, som saaledes skulde gjøres, maatte det første Aars Prøve vise Bekostningen.

Approbation paa dette Forslag faldt d. 30de Juli 1738. Grodtschilling blev adjungeret Tax i Arbeidets Bestyrelse; det bevilgedes, at Garnisonen maatte forstærkes saaledes, at den i Krigstid kunde forsvare sig selv; Havnen skulde ikke lukkes; en af Holmens nye Muddermaskiner maatte bruges til dens Rensning; Brohovedet ved Snarken forandres og nye Hiælpekister sænkes saa hvit over dagligt Vande, at Søen ei steg over dem — dette var efter Wegerslofs Forslag, som var kaldet til for at give sin Betænkning herom — Steenkisterne skulde forbindes i hinanden i een Længde, de skulde ingen Talu have. Fangehuset skulde indrettes til 80 Slaver. 30330 Rd. bleve tilstaaede for Arbeidet ved Bygningerne og Indretningerne, og Rentekammeret fik Ordre at anvise denne Sum foruden 9241 Rd. til Muddermaskiners Bygning og ellers Penge til Mandskab, til Arbeidsløn og til Mineringen, som ikke kunde anslaaes til nogen vis Sum.

To Aar derefter, nemlig i Efteraaret 1740, var Grev Danneskiold paa Fæstningen, for at besee den. Hans Relation i Juli 1741 lyder, at „Værkerne der vare meget svage, efterdi Circumvallationslinien overalt saavelsom Batterierne ikkun vare opsatte af løse Steen og Jord, hvoraf flere Favne ad Gangen nedfaldt ved et eneste Kanonskud, som til Prove blev giort imod dem. De vare for lave, efterdi de ikke kunde dække Mandskabet, og for vidtløftige, saa at de ei kunde forsvares uden af en meget stærk Garnison, samt aldeles unødvendige og mere skadelige end gavnlige, da det er vanskeligt at giøre Landgang og umuligt at lande Kanoner der, og da de anlagte Circumvallationslinier vare for at hindre Landgang, hvilket formedelst Klippens Steilhed ei kan skee, saa, ifald det var muligt for en Fiende at bestige og bryde igiennem, fandt han her Batterier, besatte med Kanoner, som han ikke kunde føre med sig. Havnen var ureen; ikke dyb nok, og usikker, siden der intet andet var til dens Defension end et Batterie paa 3 Kanoner. Græsholmens Værker

vare til ingen Nytte, uden for en Fiende til at dække sig med for Frederiksholms Kanoner."

Danneskiold lod Major Giedde give sine Tanker over disse opgivne Poster og forfatte en Tegning til et sluttet Værk, hvori en mindre Garnison bedre kunde forsvare sig og Havnen; Batterierne at sænkes saa lavt som muligt, for at give bedre Effect; Garnisonen at være 300 Mand (dog ei for mange Koner og Børn) og nu anvendes til Arbeide; ingen nye Materialier anskaffes, men at benytte de abandonerede Batteriers; Skytset maatte bestemmes naar Værkerne ere anlagte, imod Søen svære, men imod Landsiden lette Kanoner; Havnens Rensning foretages og hertil foreslaaes at bruge „Curafangos", som maatte tilhugges her, for at overføres og sammensættes paa Christianso.

I Henseende til Bygningerne og de videre Indretninger skulde Commissariatet og Admiralitetet nærmere conferere og gjøre allerunderdanigst Indstilling. Gieddes Tegning og Forslag blev derfor ved en Kongelig Ordre tilstillet Admiralitetet d. 26de Juli 1741 og Commissariatet fik Befaling at sammentræde med Admiralitetet for at overlægge det videre Fornødne.

Der meldes iøvrigt, at Havnen aldrig kunde blive bequem til at bierge en Eskadre eller svære Skibe der, endskiøndt der kunde blive dybt nok for dem, thi Indløbet er saa meget vanskeligt; men der var en god Havn for Fregatter og Krydsere, som skulde holde stadig ude, og i Nødsfald til Retirade for et Orlogsskib.

Hvorvidt Arbeidet efter dette Gieddes Forslag blev udført, derom har Intet været at finde; men en Kongelig Ordre til Commissariatet, af 10de Mai 1743, hvorved Major Schor fritages for Jordleverancen, omtaler at intet Arbeide nu i 2 Aar er foretaget ved Fæstningen.

Af det hidtil om denne Fæstning anførte sees det, at der har været foretaget meget Arbeide paa den, Fortificationsmaaden varieret og forandret snart efter eet snart efter et andet Project, hvilket har kostet anseelige Summer. Da der endnu i 1747

fremsattes saa grundforskiellige Meninger om selve Hovedsagen og der gaves dem som paastode, at de anvendte Bekostninger mere havde skadet end gavnet, i Henseende til Stedets Befæstning, saa fandt det combinerede Admiralitets- og Commissariats-Collegium, at Sagen noie maatte paany giennemgaaes, Stedets Natur undersøges, det Nyttigste efter bedste Overlæg foreslaaes, samt hvorledes Fæstningen i Krigstid bedst kunde defenderes, hvor stærkt Garnisonen bør forøges og hvorfra tages, Alt saaledes, at videre Bekostning i Fremtiden, saavidt muligt, kunde menageres, hvorom Forslag skulde gjøres.

Derpaa er Fæstningens Istandsættelse af bemeldte Collegium tagen under Ventilation, hvilket sees af en Forestilling i April, med paafulgte Relation af 13de Mai 1756. Det var da befundet, at de tilforn af Steenkister anlagte Brohoveder enten vare saa slet anlagte, eller i Tidens Længde vare komne ud af Stand, saa at en stor Deel af Stenene vare nedfaldne i Havnen og havde tildeels giort den ureen at ligge i, tildeels formindsket Dybden i den, hvilket Collegiet meente, som en Hovedsag, borde forekommes, hvorfor Wegersloff blev befalet noie at undersøge den Sag. Der blev oversendt Folk for at opmaale Havnen; Lotsen blev hidkaldt til Kiøbenhavn for at give sin Betænkning, og efter saadant Overlæg blev af bemeldte Wegersloff fastsat, at der ved Ringe og Ankeres Udlæggelse kunde skaffes sikkert Leie for Skibe i Havnen, uagtet Snarkens Brohoved blev sløifet indefter indtil der, hvor det befandtes at staae paa den faste Klippe, hvortil ogsaa Ordre var udstedet af Collegiet d. 20de Marts 1753.

Med dette Brohoveds Sløifning har den daværende Overconducteur og Garnisonscapitain Wulffen ikke været fornøiet, men i et Brev til en af hans Venner, Kiokken-Inspecteur Birk, forkaster han de af Collegiet giorte Foranstaltninger. Herom maatte Wegersloff afgive sin Betænkning: han formeente, at det vilde vise sig, om Brohovedet, som tidligere af Wulffen selv var anlagt, var funderet paa Klippen, hvilket han ikke troede, fordi: 1) det var sagt, at Grunden da var bleven planeret med Steen

forend Steenkisterne bleve lagte; 2) vare den afdøde Taxes Arbeider satte paa Udkastninger og Wulffens deri indlemmede; 3) havde Wulffen altid været af den Tanke, at Steenkister kunde sættes paa Steder, hvor der vare Steenudkastninger, og 4) giver hans eget Brev tilkiende, at han har sat sit eget Arbeide paa Steenudkastninger.

Brevet, hvormed fulgte et Kaart, er værd at læse, for den der ei kiender til Stedet; men da det var skrevet til en Uvedkommende og Critiken deri var ugrundet, saa fik han efter Kongelig Resolution en „tilstrækkelig" Reprimande og maatte bøde en Maaneds Gage.

Christianso har det tilfælles med de fleste smaae Steder, at Indbyggerne ere sieldent enige, hvilket foraarsagede, at differente Efterretninger bleve givne om Havnen og om Brohovedernes, efter Nogles Mening høistnødvendige, efter Andres høistskadelige Sløifning, hvorved det combinerede Collegium blev sat i Tvivlsmaal om, hvilket det skulde troe. For at hæve denne Tvivl, lod Collegiet Commandeur Capitain Wegersloff gaae derover med Fregatten Vildmanden, for at eftersee Stedets Beskaffenhed og efter Syn paa Stedet give en Relation, der kunde sætte Collegiet i Vished. For at gaae endnu sikkrere tilværks og for at Forretningen kunde blive uden Modsigelse i sin Tid, beordrede Collegiet en Commission til at undersøge Tingen, og Commissorium blev udstedet til Wegersloff, Chefen for Fregatten, Capitain Krüger, og Holmens Mester, Clement Mogensen, som tidligere havde været Mestersvend der; i hvilken Commission „Commandanten, som Præses i alle Ting som skulde ventileres, indtraadte, og efter den Orden, som i Commissorio var foreskreven, at foretage en saadan Forretning over Havnen, Brohovedernes Conservation eller Sløifning, ɔc., som ikke kunde imodsiges".

Samme Commission forvisede derpaa Collegiet om, at det, som var foranstaltet, var „rigtigt og ret; og havde den Effect, at unanimiter blev fastsat visse Præcautioner i Arbeidet og visse Indretninger til Havnens Fordele." Dens Forretning viste, at

den Idee, man her havde giort sig om Havnens Rensning og visse Brohoveders Sloifning, var rigtig, og at Collegiets Ordrer „endda stode i deres fulde Vigueur".

Herom indgaves i Juli 1759 allerunderdanigst Relation til Kongen, som dermed var vel fornøiet og tillod at indkomme med yderligere Forslag om Havnens bedste og solideste Indretning.

I Følge heraf blev giort en Anordning for Havnearbeidet (28de Juli 1759) som blev tilstillet Commandanten til Udførelse, og hvorefter de utienlig befundne Brohoveders Sloifning, det nye Anlæg og Havnens Oprensning blev foranstaltet. Een Post er udeladt i denne Anordning, nemlig Havnebatteriets Borttagelse, som tienligt til Havnens Bequemmelighed, da denne Post ikkun løselig var berørt af Commissionen, fordi man udsatte det indtil det kom til Defensions-Værkernes Anlæg.

Udgifterne dertil, saavelsom til en Vindmølles Opførelse, nogle Jern-Ringes og Kiættingers Anskaffelse, en Flaade-Maskine, nogle Bradbænksfolks Underhold der om Sommeren til at forestaae Arbeidet ved Stenenes Optagelse af Havnen, disse Udgifter skulde bestrides som extra, hvorom nærmere Forestilling maatte giøres.

Hovedindholdet af denne Anordning var, 1) En Kiætting sættes i Sprake-Ringen. 2) Det nordre Brohoveds forderligste Istandsættelse, som meget nyttig for Havnen, og hvorledes Reparationen skal skee. 3) Svære Stene at lægges under Sloifningen ved Vagtparaden, for Søens Opfyldning, og siden at rulles ind til den faste Klippe, hvor de skulde blive liggende indtil Fæstningsværkerne skulde begynde. 4) To smaa Steenkisters Anlæggelse til Skibenes Fortøining indtil Ringe kunne blive indsatte i Klippen. 5) Vagtens Forflyttelse. 6) Flaadebroers Anlæggelse ved Christiansholm og om fornøden en liden Bro ved Frederiksholm. 7) En Ring nedsættes i Hollænderknollen. 8) En Boie lægges af Lotsen ved Ydre-Snarken. 9) Snarkens Hoved, som ei kan blive staaende uden Havnens totale Fordærvelse, hvorledes dermed skal forholdes. 10) Et Synkværk, eller Brohoved 1 à 2

Fod over dagligt Vande altid vedligeholdes fra Spans Batterie til den nordre Ende af Indre-Snarken, hvorfor hele Hullet fra Indre-Snarken til Lille-Øen opfyldes. 11) Otte Kiærtinger sættes paa de betegnede Steder. 12 og 13) ere Fartøierne og Lotsen vedkommende. 14) Alle Ordrer til Havnenes Conservation og Forbedring skulle stricte iagttages, og videre Forklaring om hvad der skulde observeres. 15) En Veirmølles Bygning vedkommende, samt om Maskinen, Folk og Arbeidet. 17) Generalbesigtigelse aarlig paabydes samt Requisition om det, som skal foretages det næste Aar, for at erholde nærmere Resolution, og endelig, at fra denne Anordning maatte ikke viges i Arbeidet.

Ovenstaaende Efterretning, som jeg efter høigrevelig Excellence Hr. Greve Laurvigs Ordre møisommelig har sammensanket og leveret ham imedens han var Ober-Krigs-Secretair, fandtes imellem salig Hr. Etatsraad Tops Papirer og blev mig af de til disses Eftersyn beordrede Herrer Contoirchefer, Justitsraad Due og Over-Auditeur Perbøl, ved Collegiets Ordre tilstillet d. 17de December 1778, hvorom jeg ifølge Collegiets Ordre har givet Archivet Efterretning og til det høie Collegium leveret mit Bevis for denne Efterretnings Modtagelse *).

Continuation.

(af samme Forfatter.)

Formodentlig er der ved Havnens Værker blevet arbeidet efter den i Aaret 1759 lagte Plan, men ikke destomindre gjorde Commandanten i Aaret 1767 Forslag om det syndre Brohoveds Istandsættelse tværtimod Planen af 1759, som fastsatte dets Sløifning.

---

*) Hvo denne Forfatter er kan ikke sees af Manuscriptet, som er uden Navns Underskrift. Udg. N. A. f. S.

Constructionscommissionen, hvis Betænkning dette Forslag blev sendt til, kunde ikke af de herværende Documenter og Kaarter bestemme Noget om Værkernes og Havnens Istandsættelse. Daværende Fabrikmester og Commandeurcapitain, nu Hs. Ex. Geheimeraad Krabbe blev da sendt over til Christianso for at bedomme, hvad der nodvendigt og med Nytte kunde gjores.

Hans udforlige og grundige Betænkning, med vedfoiet Kaart over Havnen og Tegninger af Værkerne, indsendt den 20de October 1768, omhandler folgende Gienstande:

1) Dybden i Havnen: at Dybet i Norder-Havnen til det fornodne Svaierum for et 50 Kanonskib skal bringes til 20 Fod Vand paa 150—160 Fods Brede tværs over Havnen. Syndre-Havnen gjores brugbar for Fregatter og renses for Steen; Indlobet udenfor gjores 3—4 Fod dybere, saa at der kunde være 16—17 Fod Vand, til hvilken Dybde Lobet imellem begge Havnene maatte bringes, hvortil han foreslog Maaden og anforte Aarsagen samt Fordelene deraf, nemlig at de Skibe, som laae i Nordre-Havnen, kunde soge ud af hvilketsomhelst Lob, uden at hindres af Vinden.

2) Havnens Sikkerhed og Beskyttelse: Nordre-Havnens Brohoveds tvende yderste Steenkister bor reent optages og sættes af Ny; den Deel af Syndre-Havnens Brohoved, som paa Tegningen var trukken med Rodt, sloifes, men det Overblevne conserveres; Hovedet, som ellers er af Form som et Knæ, tilfoies en Triangel synderefter. Et lille Brohoved opsættes paa den syndre Side af Hollænderknollen, med deri anbragte 4 Pæle og Fartois-Ringe, for at hindre det i Havnen, med ostlige Vinde, indlobende Rendesug; ved Paradepladsen opfores en Forsætning af hugne Steen, saa hoi at Soen ei kan skylle over, for at hindre Sand og Steen fra at flyde ind i Havnen.

Disse Værkers Anlæg meentes at kunne skee i 4 Aar, og vilde efter omtrentlig Overslag koste noget over 11,000 Rd., eller omtrent 2800 Rd. aarlig, hvilket var 200 Rd. mere om Aaret, end de 800 Rd. som ifolge Ordre af 30te Juni 1763

var indrykket i det for 1764 og de følgende Aar, til Fæstningens og Havnens Vedligeholdelse, aarligen Reglementerede. Denne store Sum blev den 20de Juni 1769 resolveret at maatte tages af andre Sø-Etatens Fonds, saa og at Tømmermænd fra Holmen og Pligtfolk fra Divisionerne maatte oversendes og Inspectionen over Arbeidet maatte betroes en Officier imod en maanedlig Douceur.

Denne, Hs. Ex. Hr. Geheimeraad Krabbes Plan, der eenstemmig af Admiralitetet og Commissariatet blev bifaldet, blev altsaa i de følgende Aar arbeidet paa at fuldføre.

Tingenes Tilstand i Aarene 1772 og 73 gjorde Collegiet endydermere opmærksom paa Fæstningens Tilstand, og Commandanten fik Ordre at opgive, hvad Assistance han behøvede til Fæstningens Forsvar i paakommende Tilfælde. Han reqvirerede da 28 Stkr. 18pd. Kanoner. Men endskiøndt denne Reqvisition grundede sig paa Fæstningens Værker, som de da vare, saa troede Collegiet dog ikke, at den dermed i fiendtlige Tider kunde forsvare sig. Denne Mening grundede sig fornemmeligen derpaa, at Værkerne fra gammel Tid vare saa adspredte og opførte med løse Steen, demolerede ved Tidens Længde og bortskyllede af Søen, og da der formedelst de store Bekostninger, af 33,000 Rd., som i Aaret 1753 den, af Oberst Giedde projecterede, mere concentrerede Defension vilde koste, ikke vare indrettede derefter, saa vare Værkerne forblevne saaledes som fra de ældre Tider. Collegium foreslog derefter, at Havnen og Fæstningen maatte sættes i Stand, og at til den Ende en habil Ingenieur og en erfaren Sømand maatte sendes derover, for i Forening med Commandanten at efterse Tilstanden og skiønne, hvad der anslaaes at være tilstrækkelig til Defensionen, samt forfatte Overslag til nærmere allerunderdanigst Indstilling, hvilket under 22de Marts 1773 fik allernaadigst Appropation at maatte skee ved Leilighed; men videre ikke at være skeet.

En i Østersøen det Aar værende russisk Eskadre lod sig fra Fæstningen forsyne med Vand, og vor daværende Commandeur-

Capitain Basballe, der ſamme Sommer førte en ruſſiſk Eſkadre, var med den under Fæſtningen og ſaluterede den med 7 Skud.

Et Beſøg paa Manila i 1840.

(Naut. Mag., Aug. 1841.)

Den 3die Mai 1840 kom vi til Ankers paa Manila Rhed, omtrent ½ dansk Miil fra Land. Her laae foruden os ikkun 5 Skibe: to Americanere, en Spanier og to Englændere. En Kanonbaad kom os under Indſeilingen imøde og praiede os; et Par Timer efter kom Havnecapitainen ombord og modtog vor Forklaring, hvor vi kom fra o. ſ. v. hvorpaa vi erholdt Tilladelſe til at have Communication med Landet.

Da jeg den næſte Dag, en Mandag, kom i Land, blev jeg meget forundret ved at finde, at det var Søndag i Manila. Man har nemlig her paa Øen bevaret den Tidsregning, de første Verdensomſeilere medbragte, hvilken var en Dag tilkort, da Øerne bleve opdagede ved at komme østerfra.

Manila — ſaaledes ſkrive Spanierne Navnet, ei med det dobbelte L, hvilket i deres Sprog udtales ſom et Li — havde i 1740 kun 6—7000 Indvaanere, nu har den med Forſtæderne 80,000. Øens Folkemængde anſlaaes til henved 4½ Million Mennesker. Huſene i Staden ſaavelſom Kiøbmændenes Huſe i Forſtæderne ere ſolide byggede af Steen, i Almindelighed kun to Etager høie, med en Balcon eller Verandah langs men den øverſte Etage. Den underſte Etage af en ſtor Mængde Huſe er afdeelt i Boutiquer og leiet bort til forſkiellige Folk, Chineſere og andre. Baghuſets underſte Etage benyttes til Pakhuſe, Stalde, Vognremiſſer o. ſ. v., og Familiens Beboelſesleilighed er i den øverſte eller Hoved-Etagen. Værelſerne ere ſtore og høie; den ſaakaldte Sala er det ſtørſte og ſmukkeſte, og bruges til at modtage Beſøg i; efter det kommer Comeda eller Comedor, ſom er Spiſeværelſet, og

fra disse tvende ere Indgange til de mindre Quartos og Cameras, Arbeids og Soveværelser. Meublementet er prægtigt og smagfuldt: Glaslamper under Loftet, Pariser Taffeluhre, prægtige Vaser, Broncesager, forgyldt Porcellain, Malerier og Kobberstik i forgyldte Rammer ɔc., de fleste Ting af fransk Fabrik. Selv Chineserne og de rigere Mestizer efterligne Europas Luxus heri. De lavere Classers og Indianernes Huse i Forstæderne, saavelsom paa Landet i Almindelighed, ere byggede af Bambus paa Stolper, nogle Fod fra Jorden; Væggene ere undertiden af Brædder, men oftest af Riisfletning eller Rør, som de Indfødte kalde „Nerpal".

De fornemste Gader ere temmelig brede, men der findes mange som ere meget smalle. Spanierne og de høiere Classer klæde sig alle paa Europæisk og Chineserne i deres Nationaldragt; men de Indfødte af Mandkiønnet bære altid en kort Skiorte udenpaa Buxerne, og deres Fruentimmer et Skiort med et Skiærf viklet om Livet, en los Penia eller Vest af Musselin og et Torklæde over Skuldrene; paa Fødderne bære de Tøfler men ingen Strømper. Disse Tøfler ere meget rigt broderede med Guld eller Sølv, og de Indfødte ere meget forfængelige af dem. Haaret bæres redt tilbage fra Panden og fæstet op paa Baghovedet med en Naal eller en Kam; det er glindsende sort og meget langt. Folket er en ret smuk Race Mennesker, men sielden over Middelhøide; iblandt Fruentimmerne finder man ofte dem der ere meget smukke af Ansigt, og i Almindelighed have de en god Figur, skiøndt lille. De spanske og Mestize-Fruentimmerne holde meget af at vises Opmærksomhed og siges Complimenter; de ere skielmske og spøgefulde i deres Conversation og ynde meget at vexle, hvad de kalde palabras de bromar — en satirisk Skiemt; men ivrigt ere de blide, artige og elskværdige i deres Væsen. Levemaade og Skikke ere her de samme som i Spanien: alle gode Huse staae den Fremmede aaben, de have alle deres „Tertulias" eller Aftenasembleer, hvor Enhver, der blot een Gang har været Verten eller Vertinden præsenteret, kan paa samme

Maade introducere Andre. Muſik og Dans, hvori alle Damer excellere, udgiør den almindelige Underholdning; Converſationen er livlig; Damerne ſynge deres ſmukke „Modinjas" og „Cancio-nes" til Guitarren, ſom gaaer fra Haand til Haand; National-danſe, ofte i Coſtume, opføres ledſagede af Caſtagneten; Valſe og Contradanſe udfylde Mellemtiden, og Klokken elleve ombydes nogle ſimple Confiturer, et Glas Liqueur eller et Glas Vand, og Selſkabet bryder op.

Stadens Porte blive lukkede Kl. 11, og Enhver, der efter dette Klokkeſlet paſſerer Gaderne, bliver anraabt af Skildtvag-terne, hvoraf der findes en Mængde; ved Enden af næſten en-hver Gade finder man En poſteret. „Quien viva" er Skildt-vagtens Anraab; „Espania" Svaret; „Ausente" raaber atter Skildtvagten og der ſvares med „Bueno" hvorpaa man faaer Lov til at paſſere. Comiſke Tildragelſer finde herved undertiden Sted med Fremmede, ſom ikke forſtaae Sproget; en ſaadan hændte ſig, kort før min Ankomſt, med en engelſk Capitain, der ilde om Aftenen vilde begive ſig ombord paa ſit Skib. Da han i en Gade blev anraabt af Skildtvagten, og ikke forſtod et Ord Spanſk, ſvarede han med det engelſke Udraab „All's well". Efter at have gientaget Anraabet et Par Gange, uden at faae andet Svar, fældede Soldaten Bajonetten imod ham, og den arme Capitain greb, i ſin Angſt for at blive ſpeddet, fat om Geværet, vriſtede det ud af Hænderne paa Soldaten og foer af-ſted med det til Broen, der gaaer over Floden, hvor han kaſtede Geværet ud i Vandet. Paa Broen naaede Soldaten ham og prøvede paa at holde ham faſt, men Capitainen var ſtærkere og ſmed Soldaten ud over Rækværket bagefter hans Gevær. Lyk-keligviis for Capitainen var der ingen anden Skildtvagt i Nær-heden og han ſlap uopdaget ombord.

Heden ilandt er næſten utaalelig; Thermometeret ſtaaer ſom-oftest paa 28°—30° i Skyggen, og jeg har ſeet det paa 35°. Karether ere altid ved Haanden, og uden dette var det næſten umuligt at udføre Forretninger om Dagen. Den behageligſte

Tid paa Dagen er fra Dagbrækningen til Kl. 7½; paa denne Tid giøre de fleste Mennesker sig Bevægelse, enten ved at ride eller ved Spadseren, og almindeligviis bader man sig; det samme gielder om Tiden fra Kl. 5½ om Aftenen til Mørkningen, hvilken ogsaa er Tiden for Kioreture i „Calzada", en Plads imellem Fæstningsværkerne og Strandbredden. Her finder man daglig alt hvad der hører til den galante Verden i Manila. Jeg har undertiden seet en Række Vogne, næsten en engelsk Miil lang, kiørende frem og tilbage i to Rækker.

Ikke langt fra Calzadaen er Troppernes Exercerplads, hvor sædvanligviis 2, undertiden 3—4 Regimenter exercere. Militairmagten paa Manila bestaaer af 7 Regimenter, alle dannede af Indfødte, og Officererne ere Spaniere. De have et formidabelt Udseende og en krigerisk Holdning. Fæstningsværkerne ere stærke og holdes i god Stand; de fleste Kanoner ere 24pdg., alle støbte paa Øen selv. Ankerpladsen eller Rheden beherskes af et Batterie paa 24 Kanoner, samt Ilden fra 2 Bastioner og et Par Udenværker med omtrent 11 Kanoner. Det Cavallerie, der findes paa Øen, er slet monteret; Hestene ere knap saa store som Æsler og kunne ikke udholde Strabadser.

Religionen er den romerskcatholske, og ingen anden Gudsdyrkelse er her tolereret. Geistligheden fortiener stor Roes for den gode Tilstand Skolevæsenet er i; der findes maaskee ikke en Eneste iblandt de lavere Classer, som ikke kan læse, og de Fleste kunne skrive. Indbyggerne ere flittige Kirkegængere; der gives her en Mængde Kirkefeste, som feires med samme Pomp og Ceremonier som i Moderlandet. Af Fattige gives her faa eller ingen.

Manilas Handel maa være meget betydelig. Chineserne ere Mæglere; igiennem dem skeer Omsætningen af Varer imellem Kiøbmanden og Detailhandleren. Boutikerne holdes alene af Chinesere og Mestizer. Mærkeligt er det, at man i en Chinesers Boutik aldrig seer et Fruentimmer ved Udsalget, medens det Modsatte finder Sted i Mestizernes Boutiker; de Sidste ere rede-

lige Folk at handle med, Chineserne, derimod, ere værre end Jøder.

Indførselsartiklerne bestaae fornemmeligen i engelske Manufacturvarer: Lærreds og Bomuldsvarer af meget lyse Farver og Mynstere; Jernkram; franske og tydske Fabrikater, Legetøi o. s. v.; alle Slags Vine m. m. Udførslen bestaaer af Sukkere, Riis, Hamp, Tobak, Huder og Bomuld; lidt Kaffe, Indigo, Rhabarber, Klæde og Hatte af Landets eget Fabrikat.

Siden Opiumsskibene have forladt Cantonrevieret, er Manila bleven Hoveddepotet for denne Handel, og Skibene komme hertil for at lade. De ere meget smukke Skibe, velbemandede og armerede. Peniah-Klædet tilvirke de Indfødte af Ananastræets Fibre; dets Textur er overordentlig delicat, blød og gjennemsigtig; det har et meget fiint Skiær af blegguul eller Straa-Farve. Det forarbeides til Shawler, Skiærfer, Tørklæder, samt Damekioler, og broderes ofte med saa stor Kunst og Flid, at et Fruentimmer kan faae fuld Beskieftigelse med en eneste Kioles Broderie i flere Maaneder. Dette kunstige og moisommelige Broderie betales meget høit, og det skal være et Arbeide som i en høi Grad angriber Øinene.

Folket synes i Almindelighed at være tilfreds. Da Levemaaden iblandt de lavere Classer er meget tarvelig, er det let for Enhver at erhverve sig sit Livsophold. Jeg besøgte Tobaksfabriken i „Estanco", hvor 1100 Mandfolk og 7500 Fruentimmer ere beskieftigede med Sigarfabricationen. Et Fruentimmer kan her fortiene 2 Realer og et Mandfolk 3 Realer om Dagen (omtrent 3 Mk. og 5 Mk. dansk), heraf bruge de kun omtrent 5 Realer om Ugen til at leve for, Resten gaaer som oftest til Stads. Jeg har seet Piger paa 14—16 Aar i Fabriken med et Peniah Livstykke paa, til en Værdi af 10—12 Piastre (Specier) og Prydelser af Guld som ikke kunde have kostet ringere end 40—50 Piastre. Sigarfabrikationen beskieftiger de Fleste af den lavere Classe; men de der give sig af med at brodere Peniahklæde fortiene langt flere Penge. Der synes at

herske megen Vindskibelighed iblandt dem, og i deres Boliger finder man dem aldrig ledige.

Tobaksfabriken, under Don Jose Victoriana de Badias Direction, er en stor Bygning udenfor Byen; den er bygget i en Firkant med en Gaard i Midten. Stedet, hvor Sigarerne forarbeides, løber heelt rundt om Firkanten. En Gang i Midten gaaer igiennem dette Rum, og paa begge Sider af denne ere lave Borde, omkring hvilke 12 Fruentimmer — meest unge Piger — have Sæde og lægge Sigarer under et aldrende Fruentimmers Opsyn. Dette skeer, ved først at skiære Tobaksbladene i den Længde de skulle have, derpaa præpareres, vædes og bankes de, og nu rulles de endeligen op i Sigarer. Siden bringes de hen i andre Værelser, hvor de skiæres af, saa at de blive accurat lige lange; de bindes derpaa i Bundter, veies og pakkes i Kasser. Den afskarne Tobak pilles op, og af den forfærdiges Papirsigarer eller Cigarillos, som Folket paa Manila og alle Spaniere overhovedet meget ynde. Alle Fabrikarbeiderne blive visiterede før de forlade Fabriken, for at forebygge Udsmugling af Tobak. Matronerne visitere først Pigerne og siden hinanden indbyrdes; desuden er der to Vagter at passere, en i Gaarden og en anden ved Udgangen. Baade Mandfolk og Fruentimmer ere meget hengivne til at tygge Betel og ryge Tobak, helst Papirsigarer, og drive begge Dele til en Yderlighed, som er høist modbydelig for en Fremmed.

Levnetsmidler ere her meget godt Kiøb; Oxekiødet er godt, skiøndt Kreaturene ere smaa; Faarekiød er meget sieldent; Svin, Fiederkræ og Vegetabilier ere gode og billige, Frugt ligesaa overflodig som godt Kiøb. Vand fyldes til Skibene ved at sende Fartøi op ad Floden, nogle engelske Mile, til man finder først Vand. I Byen har man Vandcisterner ved Husene, og det bringes ligeledes i Fartøier oppe fra Floden.

Gouverneuren havde meget travlt, medens jeg var her, med at sætte Forsvarsanstalterne i Stand, som man troede, af Frygt for et Besøg af den engelske Eskadre, der laa for Canton. Gou-

verneuren viste sig overhovedet kold og mistroisk imod Englænderne der paa Stedet, og lod dem nøie agtpaagive, sagde man.

Den norske Marine.

(3 Fortsættelse af vor Artikel om samme Emne i foregaaende Hefte, meddele vi her, med nogen Forkortelse, en officiel Artikel i „Norske Rigstidende" No. 25, som indeholder en Oversigt over den i de sidste Aar paa Orlogsværfterne stedfundne Virksomhed samt Udgifterne derved.)

For, saavidt muligt, at tydeliggiøre, hvorledes Budgettets upaaregnede Overskriden har faaet sin Tilværelse, anseer Departementet det nødvendigt at gjennemgaae den ved Marinen i de to sidste Budget-Terminer stedfundne Arbeidsvirksomhed, da disse Perioder saaledes gribe ind i hinanden, at en Adskillelse ikke er mulig.

Efter at det 4de overordentlige Storthing havde til Udviklingen af Marinens Materialie bevilget 215,891 Spd. 93 ß. aarlig for de tre Skatteaar fra 1ste Juli 1835 til 1ste Juli 1839, eller tilsammen 647,675 Spd. 39 ß., blev det, ved naadigst Resolution af 6te Mai 1837, bestemt, at Hortens-Commissionens underdanigste Forslag af 10de Februar 1837 til Anvendelsen af denne Sum skulde tages til Følge. Dette Overslag gik ud paa, at der i Aarene 1837—38 og 39 skulde anvendes en Sum af 759,119 Spd., eller 111,443 Spd. 81 ß. meer end det Bevilgede, saaledes:

I. Istandsættelse af Kanonfartøier og Anskaffelse af nye Bygninger m. v.

A. Fartøier.

1) De gamle 41 Kanonchaluppers Istandsættelse, efter Marine-Commissionens Calcule hvori dog ei er indbefattet hvad deres 20,500 Spd.

	Transport	20,500 Spd.
	Forandring yderligere vil koste, dersom de skulle bestykkes med Bombekanoner.	
2)	Istandsættelse af de havende 39 Kanonjoller	5,720 —
3)	Bygning af 30 nye Kanonchalupper à 6603 Spd.	198,090 —
4)	dito af 11 nye Kanonjoller à 2931 Spd.	32,941 —
5)	dito af en Bombekanonskonnert	33,470 —
6)	Træmaterialier fra Udlandet til to andre dito	15,990 —
7)	Et Dampskib paa 100 Hestes Kraft .	72,224 —
8)	En Corvet paa 24 Kanoner	97,858 —
9)	Træmaterialier fra Udlandet til en 48 Kan. Fregat	54,503 —

B. Nye Bygninger og Indretninger.

Paa Horten:

1)	En Magazinbygning . .	60,000 Spd.	
	Fuldførelse af Canalen .	15,000 —	
	Fundament til den anden Magazinbygning . . .	4,000 —	
			79,000 —
2)	Corvetbeddingen		20,708 —
3)	2 Egetømmer- og Planke-Skure . . .		6,000 —
4)	2 Kanonchalup-Skure		6,000 —
5)	En Mastekran		2,000 —
6)	Et Rundholtskuur		1,925 —
7)	En Kielhalingsindretning		2,140 —
8)	Et Mastemagerskuur		800 —
9)	Et Fredskrudthuus		5,000 —
10)	Fuldførelse af den havende Baraque .		3,000 —
11)	En ny Baraquebygning		22,000 —
12)	Den halve Sum til et Montalemberts Taarn		7,000 —
		Lateris	686,869 Spd.

Transport	686,869 Spd.
I Chriſtianſand:	
13) Et Fredskrudthuus	3,000 —
14) Et Kanonchalupſkuur	3,000 —
15) Forsegelſe af Bulværker	1,000 —
I Bergen:	
16) Fem Chalup- og Jolleſkure	10,600 —
17) Plankekogehuus og Vegkiedel . . .	1,300 —
18) Tomt til Etabliſſementet	1,000 —
I Trondhiem:	
2 Chalup og Jolleſkure	5,200 —
2.	
Fortoiningsindretninger til en Bombekanon-ſkonnert, et Dampſkib og en Corvet . .	1,800 —
3.	
Vedligeholdelſesomkoſtninger: i Horten . .	9,000 —
— — Frederiksværn	6,300 —
— — Chriſtianſand	2,500 —
— — Bergen . .	100 —
— — Trondhiem .	1,450 —
4.	
Vedligeholdelſe af de ſeilbare Fartoier . .	1,000 —
5.	
Tilfældige og uforudſeete Udgifter . . .	25,000 —
	759,119 Spd.

Der blev imidlertid ikke Spørgsmaal om Anvendelſen af de 111,443 Spd. 81 ß., ſom Commiſſionen gjorde Regning paa i alle Fald at kunne erholde til Dispoſition af den nye Bevilgning fra 1ſte Juli 1839; thi Omſtændighederne havde ikke tilladt i de omhandlede 3 Aar 1837—38 og 39 at faae diſſe Arbeider fuldførte, ja ikke engang at anvende den for Terminen 1836—1839 bevilgede Sum, af hvilken der ved Udgangen af ſidſtnævnte Aar var i Behold 86,682 Spd., hvilke med Tillæg af et halvt Aars Bevilling fra 1ſte Juli 1839 til Aarets Ud-

gang, eller 107,946 Spd. udgjøre de 194,628 Spd. som i Departementets underdanigste Indstilling af 23de Octbr. 1841 med et mindre nøiagtigt Udtryk anføres at være i Behold „fra forrige Bevilgning". Imidlertid havde 9de ordentlige Storthing for de 3 Skatteaar fra 1ste Juli 1839 til 1ste Juli 1842 ligeledes bevilget 215,891 Spd. aarlig til Marinens Materielle, eller tilsammen 647,675 Spd. Anvendelsen af denne Sum bifaldtes ved naadigst Resolution, overeenstemmende med Hortens-Commissionens Forslag. Af Grunde, som ere udviklede i Regieringens underdanigste Indstilling, har Commissionen antaget, at hiin Sum med Tillæg af 115,460, eller tilsammen 763,135 Spd., borde anvendes i Aarene 1840—41 og 42 til Følgende:

1.

Fuldførelse af de fra forrige Terminer tilbagestaaende Arbeider	111,443 Spd.

2.

Paa Horten.

9 Kanonchalupper, Egetømmerets Værdi fradraget	45,153 —
2 Bombekanon-Skonnerter, ligeledes . . .	50,950 —
Begyndelsen til en 48 Kan. Fregat . . .	50,000 —
En Smedie	12,000 —
Et Smedekulslocale	200 —
En Artillerieværkstedsbygning	15,000 —
Bygning til Dampmaskin- og Saugværksted, forenet under eet Tag med Smedie og Artillerieværkstedsbygning	5,000 —
En Laboratoriebygning	3,000 —
Tag over Fregatbeddingen	16,591 —
Tag over Corvetbeddingen	7,746 —
Et Kanonchalupskuur til 18 Chalupper . .	7,500 —
Et Vagthuus med Arrester	5,000 —
En Conteirbygning	6,000 —
Lateris	335,583 Spd.

Transport	335,583 Spd.
Et Sygehuus	15,000 —
To Baraquer	44,000 —
Et Rofartøi-Skuur med Faskinering . . .	3,600 —
Paabegyndelsen af Reberbanens Fundamentering	10,000 —
Paabegyndelsen af en Dokke	20,000 —
Kanon- og Kuglegaard	1,450 —
Fuldførelse af det Montalembertske Taarn .	7,000 —
(hvilken Sum dog høiligen betvivles at tilstrække)	
Planering	5,000 —
Fortøiningsindretninger	1,000 —
En Vandledningsindretning	1,500 —
En Mastegrav	450 —
5 Mærkeboier	150 —
Vedligeholdelsesomkostninger	2,550 —

2.

I Frederiksværn.

5 Kanonchalupper, Egetømmerets Værdi ikke deri indbefattet	25,085 —
Et Fredskrudthuus	4,000 —
Vedligeholdelsesomkostninger	28,024 —

3.

I Christiansand.

En Kanonchalup, uden Egetømmer . . .	5,017 —
Vedligeholdelsesomkostninger	7,500 —

4.

I Bergen.

8 Kanonchalupper, foruden Egetømmeret . .	40,136 —
2 Chalupsture	5,600 —
Et Fredskrudthuus (Summen neppe tilstrækkelig)	2,300 —
En Kanonbedding med Kran og Streer .	900 —
Lateris	565,845 Spd.

Transport	565,845 Spd.
Et Kanonchalupskuur til Arbeidskuur . .	2,800 —
Contoirlocale	300 —
Vedligeholdelsesomkostninger	300 —

5.

I Trondhiem.

Skuur til 12 Kanonchalupper	9,000 —
dito til 6 Kanonjoller	3,000 —
Vedligeholdelsesomkostninger	900 —

6.

Forraad indlagt af 150,000 Cubikfod Egetømmer og Planker	140,000 —

7

Værftskorpsets Forøgelse	15,990 —

8.

Uforudseete og tilfældige Udgifter . . .	25,000 —
	763,135 Spd.

Forslaget viser desuden, hvilke Arbeider der specielt skulde udføres hvert af de 3 Aar og hvor stor Sum, der til ethvert af dem i ethvert Aar antoges at ville medgaae. Overslagene ere giorte med Hensyn til Beregningen i Marinecommissionens Plan af 21de Mai 1835.

Helleriike i 1840 og 1841 blev imidlertid udført, hvad der efter Forslaget skulde være præsteret. Man maatte nemlig, overensstemmende med Tingens Natur og Hortens-Commissionens Forslag, foruden de deri nævnte nye Arbeider, fortsætte med alle dem, der vare paabegyndte i Henhold til Forslaget af 10de Feb. 1837, men som ikke vare fuldførte i Aarene 1837—38 og 39. Idet man lagde den specielle Plan for Arbeidsvirksomheden i 1840, blev det paa Grund heraf nødvendigt at indbefatte derunder, deels dette saaledes Resterende, deels de nye Arbeider. Til Fuldførelse af hiint havde man 198,126 Spd., nemlig de ved 1839 Aars Udgang i Behold fra den ældre Bevilgning for

Tidsrummet fra 1ste Juli 1836 til 1ste Juli 1839 værende 86,682, Spd., og den nye Bevilgning fra sidstnævnte Dato, af hvilken det var paaregnet at 111,443 Spd. skulde tages til Fuldførelsen af de ældre Arbeider: Disse Sidste ere ogsaa i Forslaget paaregnede til dette Brug og derfor fratrukne den sidste Bevilgning. Til de nye Arbeider havde man Resten af Bevilgningen for 1839—42, eller 536,231 Spd., hvortil endvidere, som oftere bemærket, var paaregnet, at 115,460 Spd. af den næste Bevilgning skulde anvendes, for at den planmæssige Virksomhed kunde fortsættes i sidstnævnte Aar.

Dersom nu de af Hortens-Commissionen opstillede Calculer havde viist sig paalidelige, og Omstændighederne ikke havde giort det nødvendigt at overtage andre Arbeider og Udgifter, udenfor hvad Forslagene af 1837 og 1839 omfattede, vilde det have været umuligt, at Budgettet kunde være blevet overskredet. Selv hine 115,460 Spd. maatte man da kunne have undgaaet at forlange tilskudt; thi ved at følge Overslaget vilde der ikke blevet Spørgsmaal om dem førend længer hen i Aaret 1842, og det var, som forhen anført, bestemt, at Arbeiderne skulde ordnes saaledes, at de kunde standses, om den nye Bevilgning ikke betimeligen erholdtes.

Ingen af disse Forudsætninger ere imidlertid gaaede i Opfyldelse, idet de til Arbeiderne anvendte Summer have oversteget de giorte Overslag, flere upaaregnede Arbeider udenfor Planen ere blevne nødvendige, Bevilgningen medgaaet allerede i 1841 og Arbeidsvirksomheden paa Horten ikke af Vedkommende ordnet saaledes, at der kunde standses indtil en ny Bevilgning erholdtes.

Uagtet Følgen af samtlige Omstændigheder først i Aaret 1841 blev Budgettets Overskriden, er det dog klart, at selve Omstændighederne have existeret lige fra Arbeidsvirksomheden paabegyndtes 1837, og at det ikke udelukkende er i 1841, at Arbeiderne have krævet mere end paaregnet var. Naar et Arbeide nemlig, saaledes som her, saa at sige, med alle har været Tilfældet, udføres igiennem en Række af flere paa hinanden følgende Aar, og det

til Slutningen viser sig, at det har kostet meer end Overslaget lød paa, da kan man ikke sige, at dette Mere udelukkende maa tilskrives, hvad der paa Arbeidet er anvendt i det sidste Aar; thi det er Totalsummen af de i samtlige Aar forbrugte Beløb, der frembringer dette Resultat. Forskiellen imellem Aaret 1841 og de foregaaende Aar bestaaer følgelig blot deri, at medens man i disse ikke har brugt meer end bevilget, men dog giort Begyndelsen til Budgettets Overskriden, forsaavidt denne ligger i Calculernes Upaalidelighed, har man i hiint anvendt Bevilgningens Restsum, altsaa overskredet Bevilgningen, fordi denne Restsum var beregnet paa at dække, hvad der i Henhold til Calculerne endnu var ufuldført, men ikke paa at fyldestgiøre et Behov, som gik videre end disse. Den vilde have været tilstrækkelig, hvis de ovenfor anførte Omstændigheder ikke havde fundet Sted, og det Indtrufne er saaledes blot bevirket derved, at man holdt sig til de giorte Overslag, uden at vide, at disse tilsidst vilde kræve yderligere Tilskud. I Overslaget af 10de Febr. 1837 har Hortens-Commissionen blot ved et eneste Arbeide, nemlig Tomt til Bergens Etablissement, anført, at den calculerede Sum ikke antoges at blive tilstrækkelig. Den maa altsaa have anseet de øvrige Overslag passende. Selv den nærmere Erfaring, Virksomheden i Aarene 1837—1839 havde givet Commissionen, vedblev den dog i Overslaget af 21de Decbr. 1839 at opføre Marinecommissionens Calculer, og giorde blot den Bemærkning, at de til Fuldførelsen af det Montalembertske Taarn anslaaede 7000 Spd. høiligen betvivles at ville være tilstrækkelig, uden at yttre nogen Tvivl med Hensyn til de øvrige Calculer. Det var derfor rimeligt, at Departementet ansaae sig betrygget ved disse. Kundskab om deres Upaalidelighed havde man i alle Fald ikke i Slutningen af 1840, da Arbeidsvirksomheden ordnedes for 1841; thi Arbeiderne i 1840 vare da ikke sluttede, og Beregningen over de til hvert enkelt Arbeide medgaaede Summer bliver først længe efter Aarets Slutning endeligen opgiort.

Af denne Forbindelse, imellem Forslagene af 1837 og 1839, og imellem de Arbeider, begge omhandle, vil det erfares, hvor compliceret Forholdet har været og hvor mange Vanskeligheder det har havt, her at føre den behørige Control. Det maa vistnok erkiendes, at man, ved at bestemme Virksomhedsgraden for det kommende Aar efter Størrelsen af den resterende Bevilgningssum, vil være istand til, ynder almindelige Omstændigheder, at sikkre sig for Følgerne af, at Dispositionen gaaer videre end Midlerne. Men Omstændighederne ere formeentligen her saa extraordinaire, at en saadan nøiagtig og ubedragelig Sikkerhed vanskeligen var at opnaae. Det var uudgaaeligt, paa eengang at paabegynde en saa stor Mængde forskiellige Arbeider, fordi de samtligen, i en meer eller mindre udviklet Tilstand, behøvedes for det egentlige Øiemeed, Dannelsen af en Somagt; men det var paa den anden Side hverken muligt eller hensigtsmæssigt at fuldføre ethvert enkelt Arbeide særskilt, og imidlertid lade de øvrige henligge. Man har saaledes maattet fortsætte Realisationen af Hortens-Commissionens Forslag af 1837 igiennem flere Aar, inden hvert enkelt Arbeide blev fuldført, ja endog dertil anvende et langt større Tidsrum end paaregnet, og til samme Tid sætte nye Arbeider i Gang efter Commissionens 2det Forslag. Førend hiint fuldstændigen blev afsluttet kunde man imidlertid ikke vide, hvor stor Sum denne Fuldførelse vilde kræve, følgelig heller ikke vide, at man, ved tillige at bruge de bevilgede Midler til disse, kom til at overskride Bevilgningen; thi saalænge man intet andet havde at holde sig til, end de giorte Overslag, og disse forudsatte Muligheden, saavel af at fuldføre de ældre, som af at istandbringe de nye Arbeider, kunde der ingen Betænkeligheder opstaae. Havde man derimod havt Kundskab om, at de ældre Arbeider fremdeles vilde fordre et større Tilskud end Calculerne løde paa, men ogsaa først da, vilde det have staaet i Departementets Magt at søge indsparet, ved en formindsket Virksomhed i andre Retninger, hvad de enkelte Arbeider tilsidst maatte kræve mere end i Overslaget var paaregnet. Selve Beskaffenheden af den stedfundne Arbeids-

virksomhed har i flere Henseender giort det vanskeligt at have et sikkert Overblik over Gangen deraf i dens enkelte Forgreninger, hvilket Departementet skal oplyse ved Følgende.

Anskaffelse af Materialier kunde ikke foregaae særskilt til ethvert enkelt Arbeide, saaledes som det i Begyndelsen var paatænkt og tildeels skeet — efterat man havde erholdt tilstrækkelig Erfaring om, at denne Fremgangsmaade var uhensigtsmæssig og uforenelig med et Anlæg som det paa Horten, hvor der til en og samme Tid opføres og tilveiebringes en saa betydelig Mængde heterogene Bygninger og Indretninger, hvis Tilendebringelse først finder Sted, efter at man i en Række af Aar har arbeidet paa dem. Dertil vil da nemlig udfordres langt større Plads og flere Localer, end man havde at raade over, da man, for at opnaae Hensigten, maatte have Materialierne til ethvert Bygningsforetagende adskilte fra hinanden. Forsaavidt de anskaffes ved Licitation, kunde det hellerikke være hensigtsmæssigt at dele dem i saa smaa Partier, istedetfor under Eet at samle og ordne alle eensartede, til flere Bygninger henhørende Materialier; og selv om denne Fremgangsmaade var fulgt, vilde det dog ikke have ledet til det forønskede Resultat; thi Arbeidsforstanderen maatte da i Overslaget over de til en Bygning udfordrede Materialier opføre nogle Procent over det virkelige Behov af næsten enhver Artikel, og naar de for Leverancen udbetalte Summer opførtes paa Opgaven over det specielle Bygningsarbeide, skjøndt Materialierne dertil ikke alle vare medgaaede, vilde deraf opstaae Urigtighed i den holdte Conto. Det hænder desuden ofte, at Materialier af samme Sort ere mere eller mindre velskikkede til Bestemmelsen, og naar vedkommende Arbeidschef, blandt de til en bestemt Bygning anskaffede, finder nogle mere tienlige for en anden, anvender han dem naturligviis til denne. Mange Ulemper opstode ogsaa, som Følge af Leverandeurernes hyppige Uefterrettelighed, hvorfor man ofte, naar Materialierne til en Bygning ikke vare leverede til den bestemte Tid, har seet sig nødt til at anvende Materialier, der vare bestemte til en anden, for ikke at standse Arbeidets Fremme og

lade Folkene ubeſkieftigede. Men denne Omſkiftning og Remplacering fordrer en vidtloftig Control og afſtedkommer lettelig Uorden i Materialregnſkabet, ſaa at Forvirring netop opſtaaer af den Foranſtaltning, der ſkulde medfore ſtorre Orden. Det blev derfor anſeet meeſt henſigtsſvarende, at anſkaffe, under en fælleds Conto, „Forraad til Magazinet", Partier af alle Slags almindelig brugelige Materialier til de beſtemte Arbeider, og Departementet troede, at maatte gaae ind paa Chefernes gientagne Foreſtillinger om Nodvendigheden af denne Forandring. I Regnſkabet over dette Magazinforraad erholder ethvert Bygningsforetagende ſin Conto, ſaa at man beſtandig kan documentere, hvilke Materialier der ere medgaaede dertil; men den endelige Overſigt over, hvad Bygningen har koſtet, kan ikke derved opnaaes; alle hertil horende Penge- og Material-Regnſkaber maae forſt vare opgiorte, og ſaaledes er det umuligt, under ſelve Arbeidsudforelſen at erfare, om Calculerne overſtrides. For at udfinde Arbeidernes virkelige Koſtende, maa man desuden ſammenlægge Storrelſer, der frembringes ved en mangeſidig og paa flere Steder, igiennem flere Aar, dreven Virkſomhed. Som et Exempel ſkal man her blot paapege Skibsbyggeriet, med hvad dertil horer. Overſlaget til et Fartoi indbefatter ikke blot Omkoſtningerne ved Bygningen og Indretningen af Skraaget, men tillige de Summer, ſom ville udfordres til Seil, Tougværk, Armatur, Inventarium og den ovrige Maſſe af Enkelthed er, der behoves inden Fartoiet ſelv er complet færdigt, og forſt naar alt dette er iſtandbragt, kan man beregne hvad det Hele har koſtet. Men naar Departementet anſkaffer Egematerialierne, Etabliſſementerne de ovrige Materialier til Skroget og en Deel af Inventariet, foruden Beſorgelſen af det egentlige Byggeri, og Frederiksværns Værft Takkelagen og Reſten af Inventariet, ſaa kan det ikke negtes, at Overſigten bliver nær grændſende til Umuligheden; den vanſkeliggiores endvidere derved, at Frederiksværns Værft ikke kan anſkaffe eller forarbeide ſærſkilt den Hamp, Seildug ꝛc., ſom udfordres til et enkelt Fartoi, men maa beſorge ſaavel Anſkaffelſen ſom Forarbeidelſen under Eet til alle de under

Bygning eller Reparation værende Fartoier, hvilket ogsaa gjælder om samtlige øvrige Materialier, Byggeriet og Udredningen vedkommende, forsaavidt de leveres i raa Tilstand og dannes ved Værfterne her til deres Bestemmelse.

Det er imidlertid ikke Departementets Mening, at man aldrig skulde blive istand til at opgive, hvad et enkelt Fartoi eller anden Bygning i Virkeligheden har kostet: saadant skeer naturligviis naar det samlede Arbeide fuldstændigen er færdiggiort og udgior et Heelt; Hensigten med foranstaaende Udvikling er blot, underdanigst at oplyse Umuligheden af eller dog Vanskeligheden i, medens Arbeidet udfores, at holde nogen saadan Control med de Udgifter det foranlediger gjennem flere Aar, at man itide kan træffe Foranstaltninger til at undgaae de deraf flydende Følger. Departementet har imidlertid søgt at indføre saadanne Regler for Rigtighedsholdelsen ved Etablissementerne og en dermed stemmende Bogforelse, saavel ved dem som i Departementet, at hiin Uvished kunde undgaaes. Man gav saaledes, under 7de Aug. 1837, en almindelig Ordre for, hvorledes vedkommende Chefer skulde indrette deres Pengerequisitioner, Contoer og Behovsedler, for at Departementet derved kunde blive sat istand til at iagttage, at ikke de til Marinens forskiellige Udgifter bevilgede Summer overskredes. Men paa Grund af de Omstændigheder, som Hortens Etablissement og Frederiksværns Værft anførte, saae Departementet sig nødsaget til at frafalde sin Paastand. Som Følge af den paa Horten tiltagende Virksomhed, blev sammesteds senere ansat en Værftsskriver, hvis Pligter bestemtes ved Instructioner, hvori den specielle Rigtighedsholdelse over Omkostningerne ved hver enkelt Bygning eller Indretning foreskrives ved Regler; de dertil hørende Protocoller opgiores ved Aarets Udgang, og i paafølgende Marts Maaned modtager Departementet Udskrift af dem. Ved Bogholderiet i Departementet føres saavel en almindelig Oversigt over Midlernes Anvendelse, som en speciel Control under særskilte Contoer for de Beløb, der medgaae til de enkelte Bygningsforetagender m. v.; men ved disse Contoer, som ikke kunne endeligen af-

ſluttes forend Indberetningen fra Værſterne og Etablisſementerne ere indkomne over de fuldførte Arbeider, har man ikke til enhver Tid, saa nøiagtigt som til Hensigtens Opnaaelse er nødvendigt, kunnet ſkaffe ſig Overſigt over Anvendelsen af de ſpecielt anviſte Summer, eller fuldſtændig Kundſkab om, hvilke indgaaede Forpligtelſer, der til enhver Tid fremdeles ere uopfyldte, ligeſaa lidt ſom om, hvorvidt det Overſlag, der ligger til Grund for Arbeiderne, overſkrides. Dertil vilde udfordres, at man, iſtedetfor den generelle Control over ſamtlige Arbeider og deres calculerede Bekoſtning, ſom, ved Uddrag af Bogholderiets Bøger og ved omtrentlige Beregninger, deels efter de fra Etablisſementerne indkommende Opgaver over behovende Materialier og Arbeidsſtyrke, deels efter de approberede Anſkaffelſer ifølge Licitation eller Contract, hidtil har været ført under Eet for hvert Etablisſement, medens Arbeidet var under Udførelſe — maatte holde ſærſkilte Fortegnelſer eller Protocoller over hvert enkelt Bygningsforetagende, i hvilke blev at anføre disſes calculerede Priis, hvilke Materialier af alle Slags, der til ſamme ſkulde anſkaffes, disſes virkelige Priis, Tiden naar de bleve præſterede og betalte, den Arbeidsſtyrke, ſom igiennem de forſkiellige Aarets Tider dertil anvendtes, de dertil medgaaede Summer, m. m. I Forbindelſe dermed maatte da ogſaa Værſterne og Etablisſementerne indgive til Departementet ſaadanne ſærſkilte og detaillerede Indberetninger, ſom kunde gjøre denne mere ſpecielle Control mulig.

Det har flere Gange været paatænkt, at ſøge denne Forretningsorden indført; men deels have de reſpective Chefer ſtedſe erklæret, at det var et uoverkommeligt Arbeide, deels har Departementets indſkrænkede Contoirperſonale lagt Hindringer i Veien derfor. Dette Perſonale beſtaaer af den Expeditionsſecretair, 1 Bureauchef, 1 Fuldmægtig, 2 Copiiſter og 2 Extraſkrivere, af hvilke Bureauchefen og den ene Copiiſt ere anſatte ved Bogholderiet, de øvrige ved Expeditionscontoiret. Først ved naadigſt Reſolution af 10de Juni 1837 erholdt Departementet et eget Bogholdercontoir med ſærſkilt Chef, imod at den ene af de 2, dengang regle-

menterede Fuldmægtigposter indgik. For den Tid var Virksomheden i Marinen ikke større, og dets Bogholderi ikke vidtloftigere, end at den ene Fuldmægtig, foruden at arbeide i Expeditionscontoiret, tillige kunde besørge en Bogholders Forretninger. Men efter at Marinecommissionen havde foreslaaet en fuldstændig Plan til Udviklingen af Rigets Søforsvar, og man med de af Storthinget bevilgede Midler strød til dens Realisation, blev det nødvendigt, at en Embedsmand udelukkende bestiftigede sig med den egentlige Bogførelse. Man tabte herved noget af den Hiælp, den ene Fuldmægtig hidtil havde præsteret i Expeditionscontoirer, uagtet den tiltagende Virksomhed i Marinen og de Omstændigheder, som i alle Forretningsgrene mere og mere gjøre sig gieldende, aarligen har forøget Antallet af de Departementet underlagte Sager. Hidtil har det derfor været umuligt at faae etableret en mere speciel Rigtighedsholdelse med de i Gang værende Arbeider, og Departementet har stolet paa, at Forholdet vilde blive mindre compliceret, efterhaanden som den Mængde nu under Arbeide værende Bygninger bleve fuldførte, da man herefter rimeligviis kan og bør indskrænke sig til færre Foretagender paa eengang, og paa dem anvende de Summer, som hidtil have været fordeelte paa mangfoldige Arbeider, hvorved de kunne ventes tilendebragte i et kortere Tidsrum. Saavel derved, som ved at drive Skibsbyggeriet med større Kraft, hvortil de nødvendigste Forberedelser nu ere giorte, og som lader sig effectuere naar man concentrerer sine Kræfter paa færre Punkter, og ved ikke at lægge Planen for flere Arbeider ad Gangen, end man med Sikkerhed kan beregne at lade sig udføre i den bestemte Tid, maa forhaabentligen end større Simplification kunne forudsættes. I Tillid hertil og til at de hidtil existerende Vanskeligheder idetmindste successive ville forsvinde, har Departementet ogsaa paatænkt at gjøre de nødvendige Forandringer i Instrukserne for Værfts- og Etablissementscheferne, hvilke nu ere under Revision, ligesom man og foreløbigen har paabudet saadanne Regler for Fremgangsmaaden ved Værfterne og Etablis-

sementerne, samt givet Departementets Bogholderi den manglende Fuldstændighed, at den forhen savnede detaillerede Oversigt over, hvad der medgaaer til ethvert specielt Arbeide inden det bliver færdigt, formeentligen vil kunne udstrække sig til ethvert Forehavende; og skulde denne Foranstaltning, efter at Virksomheden i Marinen paany er bekiendt, møde en eller anden af de forrige Hindringer, skal Departementet lade det være sig magtpaaliggende, ved Hiælp af den nu vundne større Erfaring, at faae disse bortrøddede.

Det staaer nu tilbage, underdanigst at paavise, hvorledes de giorte Overslags Upaalideligheed og mellemkommende upaaregnede Arbeider virkelig have fordret større Summer, end med den existerende Bevilgning kunde dækkes. Departementet havde haabet, at blive istand til at give denne Fremstilling en saadan Fuldstændighed og Nøiagtighed, at den havde kunnet omfatte ethvert enkelt Arbeide lige fra Aaret 1837, paa hvilke hine 2 Omstændigheder directe eller indirecte havde virket; dertil vilde udfordres ikke blot en Beregning over, hvad ethvert saadant Arbeide virkelig har kostet i ethvert af de Aar, igiennem hvilke det er udført, men ogsaa et paalideligt Overslag over, hvad der endvidere vil medgaae til dets Fuldførelse, forsaavidt det endnu ikke er complet færdigt. Imidlertid er Departementet endnu ikke kommet i Besiddelse af alle hertil hørende Data, da dertil udfordres meget vidtløftige Beregninger, og skiøndt Oplysningerne nu kunne forventes med det første, har Departementet dog ikke vovet at udsætte nærværende underdanigste Foredrag længer. De manglende Opgaver skulle senere blive Storthinget oversendte, hvilket forhaabentlig vil kunne skee saa betimeligen, at Sagens endelige Behandling ikke derved kommer til at lide noget Ophold.

For Tiden er det saaledes blot Exempler, Departementet seer sig istand til at anføre; men disse ere formeentligen saa mange og vigtige, at de tilstrækkeligen ville godtgiøre Rigtigheden af hvad forhen underdanigst er paaberaabt. Blandt de flere Arbeider, der have kostet meer end Overslaget, anføres her:

Af Hortens-Commissionens Forslag 10de Febr. 1837.

Under A No. 1 anslaaes 41 Kanonchaluppers Omforandring til 20,500 Spd. eller 500 Spd. for hver. Af disse fandtes 20 i Christiansand, hvilke altsaa skulde have kostet 10,000 Spd. at forandre. Ligeledes ere Seil og Telte til 14 Joller i Christiansand anslaaede til 2060 Spd. Men disse to Udgifter vare ved Udgangen af 1840 oplobne til over 7000 Spd. meer end calculeret, uden at Arbeidet var fuldfærdigt.

Den under No. 5 anforte Bombekanonskonnert blev ikke færdig forend i Aaret 1840 og kostede omtrent 8000 Spd. mere end de beregnede 33,470 Spd.

Et Dampskib er, under No. 7, anslaaet til 72,224 Spd.; det blev først færdigt i 1840 og kostede omtrent 7000 Spd. mere end Overslaget.

Under Litr. B No. 1 anslaaes til et Magazin, med Canal og Fundering til et andet Magazin, en Sum af 79,000 Spd. Ved Udgangen af Aaret 1841 var hertil imidlertid medgaaet 27,274 Spd. mere.

Til en Corvetbedding er anslaaet 20,708 Spd. Ved Udgangen af Aaret 1841 var hertil medgaaet 2214 Spd. mere.

Under No. 3 og 6 anslaaes til 2 Egetommer- og Plankeskure samt et Rundholtskuur 7925 Spd.; men ved Udgangen af 1841 var dertil medgaaet 4695 Spd. mere.

Under No. 4 er anslaaet 6000 Spd. til 2 Kanonchalupskure, hvortil kommer efter Forslaget af 21de Decbr. 1839 til 2 andre Chalupskure 6000 Spd. eller i deres Sted til eet Skuur for 16 Chalupper, 7500 Spd. Til det istedetfor disse opforte Skuur til 18 Chalupper var imidlertid i 1841 medgaaet 2302 Spd. mere.

Under 7 anslaaes til en Kiølhalingsindretning 2140 Spd.; men dertil er medgaaet 1403 Spd. mere.

Et Fredskrudthuus er ansat til 5000 Spd.; ved Udgangen af 1841 var dertil medgaaet 1703 Spd. mere.

Fuldførelsen af Baraquen er anslaaet til 3000 Spd.; den har kostet 8681 Spd. mere.

Under No. 11 er til en ny Baraque anslaaet 22,000 Spd.; hertil er i 1841 medgaaet 9561 Spd. mere.

Fredskrudthuset i Christiansand er anslaaet til 3000 Spd.; men i 1840 havde det kostet 1700 Spd. mere.

Et Plankekogehuus og Vegkiedel i Bergen er anslaaet til 1300 Spd.; men dertil er medgaaet 500 Spd. mere.

En Tomt for Bergens Etablissement, anslat til 1000 Spd., har kostet 1700 Spd. mere.

Under III. beregnes 9000 Spd. at ville medgaae til Bygningers og Indretningers Vedligeholdelse paa Horten; men ved Udgangen af Aaret 1839 var dertil medgaaet 22,000 Spd. mere, ligesom de 2500 Spd., ansatte i samme Øiemeed for Christiansand, ere overstegne med 4000 Spd. mere.

Under V. er anslaaet 25,000 Spd. til uforudseelige og tilfældige Udgifter, hvortil alligevel i Aarene 1837—38 og 39 er medgaaet 58,000 Spd. mere.

Af Hortens-Commissionens Forslag, 21de Decbr. 1839.

De 9 Kanonchalupper, anslaaede til 6608 Spd. hver, have kostet omtrent 1000 Spd. hver mere.

Til et Sygehuus anslaaes 15,000 Spd.; men dertil var ved Udgangen af 1841 medgaaet 5910 Spd. mere.

Et Rofartoisskuur er anslaaet til 3600 Spd.; dertil er medgaaet 2015 Spd. mere.

Planeringen er anslat til 5000 Spd. for de 3 Aar 1840—42; men i de to første Aar er hertil medgaaet 10,600 Spd. mere end Overslaget.

Vedligeholdelsesomkostningerne paa Horten anslaaes til 2550 Spd. for de 3 Aar; men i de to første have de allerede overskredet Calculen med 22,992 Spd.

For uforudsete og tilfældige Udgifter i de 3 Aar er anslat 25,000 Spd.; men alene i det første Aar, 1840, er hidtil medgaaet 33,000 Spd.

Som Arbeider og Udgifter, man har maattet overtage videre,

end Hortens-Commissionens 2 ovennævnte Overslag forudsatte, maa Departementet underdanigst anføre:

I Aaret 1837.

Kanonchaluppernes Indretning til og Forsyning med Bombekanoner.

En provisorist Baraque paa Horten.

En Brygge, Spisebod og Brønd i Bergen.

I Aaret 1838.

Paabegyndelse af en Laboratoriebygning paa Horten.

Forandringen af Chalupskurene paa Horten til eet Chalupskuur til 18 Chalupper.

En Kanonquai i Trondhiem.

En Smedie, en Plankekogeindretning og et Contoirlocale sammesteds.

En Plankekogeindretning i Frederiksværn og en dito i Christiansand.

En Tilbygning til Smedien i Frederiksværn.

I Aaret 1839.

Dampskibet Nordcaps Forandring til 120 Hestes Kraft, istedetfor 100.

Oprettelsen af en Regnskabsførerpost i Trondhiem.

Et Infanteriedetachements Stationering paa Horten.

En Bradbænksplan paa Horten.

Et Skuur til Bomber i Frederiksværn.

I Aaret 1840.

En Plankekogeindretning paa Horten.

En provisorist Brygge sammesteds.

Oprettelsen af en Tømmerforvalterpost sammesteds.

En Veier- og Kulbod i Trondhiem.

I Aaret 1841.

En Byggeindretning paa Horten for mindre Fartøier.

En Bolig for Opsynsmanden paa Ostøen.

2 Siouerbaraquer paa Laugøen og Boldsøerne.

Et nyt Jolleskuur i Frederiksværn.

Hertil kommer endvidere de i Departementets forrige underdanigste Indstilling specificerede Forskud til Materialiers Anskaffelse, og endelig Administrationsomkostninger, saasom Lønning til flere Ingenieurofficierer og Equipagemestere. Forsaavidt de med nærværende underdanigste Foredrag fulgte Bilag No. 27 og 28 vise et noget anderledes og tildeels mindre Beløb, end af Departementet i dets forrige Foredrag anført, maa man underdanigst bemærke, deels, at der til de nu opgivne Beløb endvidere maa lægges circa 24,000 Spd., som de til Horten contraherede, men ei endnu leverede Materialier ville koste, deels, at nogle Egenmaterialier ere ankomne efter den Tid, deels, at de i Gang værende Bygninger have medtaget en Deel af de sidst opgivne Beholdninger.

Alle disse Omstændigheder tilsammentagne have givet Anledning til, at Virksomheden i 1841 ikke uden ved Hiælp af et extraordinairt Tilskud lod sig fortsætte. At man ikke kunde undgaae dette, ved en tidligere Standsning af Arbeidet eller Reduction i Arbeidsstyrken, vil naadigst erfares af hvad Departementet i sit forrige underdanigste Indgivende har oplyst, isærdeleshed fordi contractmæssige Forpligtelser vare indgaaede, ikke blot om Leverancen af en stor Mængde Materialier, men og med vedkommende Mestere om Opførelsen af samtlige de paa Horten under Arbeide værende Bygninger. Ligesom man maatte afvente den Tid, da disse Bygninger successive kom under Tag, saaledes var ogsaa en saa nøie Forbindelse imellem alle de i Gang værende Arbeider og saadanne specielle Omstændigheder forhaanden ved alle Værfter og Etablissementer, at det deels var umuligt, deels forbundet med Tab og Skade for Staten, at foretage nogen Reduction tidligere end i September. Paa Horten stode Siouernes Arbeide enten directe eller indirecte i Forbindelse med Bygningernes Opførelse, og de maatte saaledes beholdes saalænge denne efter de med Mesteren indgaaede Contracter foregik. Siouerne vare desuden antagne med Løfte om et Tillæg af 4 ß. for hver Dag de havde været i Arbeide ved Etablissementet, hvis de vedbleve dette stadigen i 6 Maaneder. Skibbyggeriet maatte ogsaa fortsættes, da Cor-

vetten Nordstiernen, som løb af Stabelen d. 23de August, ikke uden at lide Skade kunde blive staaende paa Beddingen, og denne trængte til en høist nødvendig, uopsættelig Reparation, hvis Omfang ikke kunde bedømmes, og hvis Paabegyndelse ikke kunde skee saalænge der stod et Fartøi paa den. I Frederiksværn maatte de i Gang værende, af Marinens faste Mandskaber og leiede Folk i Forening udførte Arbeider, gaae frem ustandsede, indtil de havde naaet et vist Punkt, da de ikke med Eet kunde slippes, og dette indtraf ei før i Septbr., ja selv efter den Tid sporedes skadelige Følger af de fleste leiede Folks Afskedigelse.

I Christiansand stode de under Omforandring værende, gamle Kanonchalupper berøvede Klædning, Dæk og alle Foreningsbaand; i denne Tilstand kunde de ikke forblive uden at udsættes for betydelig Skade ved Synkning og Vridning. Et Bulværk der maatte ogsaa nødvendigviis fuldføres. I Bergen maatte en paabegyndt Bedding gjøres færdig, for at Storm og Isgang ikke skulde nedbryde Murene; et Terrain udjevnes ved Minering og Gravning, for at hindre Vandet fra at strømme ind i Chalupperne; og 5 Chalupper sættes i Spant, for at faae Tid til at tørres. Endelig havde man i Trondhiem, som Følge af den Staden overgangne Ildebrand, maattet engagere Tømmermændene for saa lang en Tid, at de ikke engang i Septbr. kunde gives Afsked, ligesom Skuret til 6 Kanonchalupper maatte fuldføres, da det manglede noget af Taget m. m. og 3 Kanonjoller reises i Spant, og Indretningen i flere Chalupper fortsættes, for at ikke de tildannede Materialier ved Henliggen skulde skjøres og gaae tabte.

Om ogsaa nogle faa af disse Arbeider til Nød kunde have været udsatte, lod Budgettets Overskriden sig dog ikke forebygge, da de derved forvoldte Omkostninger have udgjort en Ubetydelighed imod det Tilskud, som under alle Omstændigheder udfordredes.

Af disse Grunde, og da Departementet ikke uden efter nøieste Undersøgelse kunde forsvare at gribe ind i en for Staten saa vigtig Sag, vover man underdanigst at haabe, at de saaledes meddeelte Oplysninger i Forbindelse med dem, der senere skulde blive Stor-

thinget overſendte, ville anſees tilſtrækkelige til at godtgiøre, at Departementet, om det end ikke ſkulde i alle Dele have truffet det Rette, dog har beſtræbt ſig for, baade at undgaae det Tilfælde, ſom ulykkeligviis ved Sammenſtød af ſaa mange Omſtændigheder er indtruffet, og at formindſke de ſkadelige Følger deraf, ſaavidt det ſtod i dets Magt. Departementet haaber derfor ogſaa, at Storthinget vil ſamtykke i, at de i den kongelige Reſolutions 2den Poſt omhandlede 188,000 Spd. paſſere til Udgift for Statskaſſen, imod at hvad der maatte bevilges til Marinen for de 3 næſte Aar bliver ſaa meget mindre.

Det er formeentligen utvivlſomt, at det i flere Henſeender er af høi Vigtighed, at den ſtandſede Udvikling af Marinens Materielle ſnareſt muligt igien kan fortſættes. Nødvendigheden af at Norge kommer i Beſiddelſe af det Soforſvar, Marinecommiſſionens Plan af 21de Mai 1835 omhandler, kan der ſaameget mindre være Tvivl om, ſom den maa anſees erkiendt, baade af Hs. Majeſtæt og af Storthinget. Den naadigſte Reſolution af 4de Novbr. f. A har imidlertid medfort, at alt Arbeide fra 1ſte Januar d. A. er ophørt ved Chriſtianſands Værft og Bergens og Trondhiems Etabliſſementer, ſamt at Virkſomheden paa Horten og i Frederiksværn blot drives ved Hiælp af Marinens faſte Mandſkaber, med Undtagelſe af noget paa Horten tidligere bortaccorderet Bygningsarbeide, der endnu ikke er ſluttet. Men de faſte Mandſkaber ere ſaa faa, at hvad der med dem lader ſig udrette er høiſt ubetydeligt i en Marine, hvor Alt ſkal fra forſt af ſkabes og dannes. Vil man iaar optage de vigtigſte af de indſtillede Arbeider, maa Beſlutning derom fattes ſaa betimeligen, at de nødvendige Haandværkere, iſær Skibstømmermænd og Smede, kunne antages i Marts Maaned, da man ellers ikke kan erholde dem og et heelt Arbeidsaar ſaaledes kunde gaae tabt. Nu er det desuden muligt at faae engageret flere af de duelige Arbeidere, ſom engang ere oplærte i Marinens Værkſteder; ſenere ville de rimeligviis alle have erholdt Anſættelſe hos Private. Mange Arbeider ere forladte i en ufærdig og ufuldkommen Tilſtand, ſaa at det

endog vilde være forbundet med Tab at lade dem i længer Tid henligge saaledes. Omkostninger til Bevogtning og Beskyttelsesmidler maatte ellers paaregnes og Udgifter derved opstaae, hvorom der ikke bliver Spørgsmaal naar Virksomheden snart igien kunde begynde. Departementet, som ikke troer, at yderligere Beviis for Vigtigheden udfordres, antager fremdeles, at Hovedhensigten lader sig opnaae med en Sum af 6000 Spd. maanedlig. Dette Beløb har man tænkt sig anvendt saaledes:

Paa Horten 3500 Spd. maanedlig: til Skibbyggeriet 1500 Spd., for at fortsætte Bygningen af 16 Kanonchalupper og 2 Bombekanonskonnerter, samt at fuldføre Corvetten Nordstiernens Skraag og forfærdige et nyt Tag af Pap til Fregatten Freia; til Landbygninger 1500 Spd., for at fortsætte Arbeidet og tildeels Indretningerne ved Baraquerne Litr. C og D, Magazinet, Værkstedskvarteret, Sygehuset, Contoirbygningen, Kiølhalingsindretningen, Fregat- og Corvetbeddingen, Skonnertbeddingerne, Tagene over hine, Reberbanens Fundamentering og Skraaquaierne; og til Laboratorie, Bradbænks og Værftsarbeider 500 Spd. for at sætte det nye Laboratorium i Gang til Forfærdigelse af Fængrør og Knaldhætter, Bombers Præparation m. m. til 2 Transportfartøiers Underholdning, den halve Garnison, Sygehusrequisiter osv.

I Frederiksværn 1000 Spd. maanedlig til Krigsfartøiers og Bygningers Vedligeholdelse og andre nødvendige Værftsarbeider, vedkommende Takkelage og Inventarium til den seilbare Styrke og Kanonflotillen m. v.

I Christiansand 300 Spd. maanedlig til Paabegyndelsen af den manglende nye Kanonchalup, og til Fortsættelse af de ældre Chaluppers Omforandring.

I Bergen 600 Spd. maanedlig til Fuldforelse af 10 Kanonchalupper og 2 Kanonchalupskure, m. v.

I Trondhiem 600 Spd. maanedlig til Fuldforelse af 10 Kanonchalupper, 10 Kanonjoller og et Kanonchalupskuur.

Skulde Storthinget forelobigen bevilge disse 6000 Spd. maanedligen, vilde man blive istand til at fremskynde Fuldendelsen

af den ſtore, vigtige Roflotille og at fortſætte andre Arbeider, der deels ſtaae i Forbindelſe med denne, deels ellers udfordres for at afhiælpe flere følelige Savn. Departementet antager, at dette Beløb bør anſees ſom et Forſkud paa Bevilgningen fra 1ſte Juli 1842 til 1ſte Juli 1843.

Om Diætpenge og andre Tillæg til Gagen.

Men Henſyn til Diætpenge og ſaadanne Tillæg, ſom i Forhold dertil beregnes, henhøre alle Officierer og civilmilitaire Embedsmænd af Sø-Etaten til følgende 6 Claſſer.

1) Den høiſtbefalende Admiral.
2) De andre Admiraler i Etaten.
3) Commandeurer.
4) Commandeurcapitainer og Capitainer.
5) Capitainlieutenanter og Premierlieutenanter.
6) Secondlieutenanter.

De civilmilitaire Embedsmænd erholde Diætpenge, eller Tillæg, der beregnes i Forhold til Diætpenge, efter hvad der er beſtemt for de Officierer, ſom, ifølge det Embede, hvorfor de gageres, have lige Rang med dem.

Paa befalede Reiſer ombord i Roflotillen ſamt tillands inden de forenede Rigers Grændſer, og dermed forbundet Ophold udenfor den, Vedkommende anviſte Fredsſtation, faſtſættes Størrelſen af Diætpenge for enhver af de ovennævnte Claſſer ſaaledes:

1ſte Claſſe	. . .	4 Spd.	96 ß.
2den —	. . .	3 —	= -
3die —	. . .	2 —	60 -
4de —	. . .	2 —	= -
5te —	. . .	1 —	24 -
6te —	. . .	= —	96 -

Vedvarer det ved Reiſen foranledigede Ophold paa ſamme Sted i længere Tid end 2 Maaneder, bliver for den efterfølgende Tid i Almindelighed at beregne Tillæg paa ſaadan Maade og i ſamme Forhold til de beſtemte Diætpenge, ſom for Land-Etaten er beſtemt, nemlig en mindre, extraordinair Godtgiørelſe,

som kaldes Tillæg og beregnes maanedlig saaledes, at den i de første 4 Maaneder, efter at Diætpengene ere ophørte, udgjør Totrediedelen, men siden kun Halvdelen af Diætpengenes maanedlige Beløb.

Naar Nogen i befalet Ærinde reiser om og opholder sig paa forskjellige Steder, bliver enhver nødvendig Forandring af Opholdssted, saalænge Ærindet varer, at betragte som en ny Reise, hvad Beregninger af Diæter og Tillæg angaaer.

Under Fraværelse paa Commandoture beholder Enhver samtlige ham, som garnisonerende eller i Standqvarteret, tillagte Emolumenter, forsaavidt disse ikke ere ham tilstaaede til Erstatning for extraordinaire Udgifter under Ophold paa fremmed Sted.

Den til Reise Befaledes virkelige Embede eller Charge, hvorfor han af Staten lønnes, og ikke hans Rang eller Charge i Armeen, bestemmer den Classe, hvorefter Diætpenge eller Tillæg skulle beregnes, dog med følgende nærmere Bestemmelser: a) Naar en militair Embedsmand udenfor sit egentlige Embede overdrages en til et høiere og bedre lønnet Embede hørende Forretning, og i den Anledning foretager Reiser, hvorfor der, ved nærværende Lov, er bestemt Godtgjørelse, har han Ret til at oppebære Diætpenge eller Tillæg i Forhold til sidstnævnte Embede, endskjøndt han ikke i Virkelighed beklæder samme. Ligeledes blive Tillæg, som specielt maatte bevilges for en vis Function, at oppebære af den som befales til en saadan Function, uden Hensyn til hans Charge i Staten. b) Hvor Nogen maatte indehave to eller flere Embeder, blive Diætpengene og Tillæg for Reiser i Embedsanliggender at beregne efter det Embede, til hvilket den Forretning, der er den Reisende overdragen, nærmest kan henføres. c) Naar en Officier, efter civile Authoriteters Forlangende, afgives til Udførelse af et eller andet Arbeide, saavelsom naar Officierer eller civilmilitaire Embedsmænd kaldes til Reiser i Forretninger, der ligge aldeles udenfor deres Embedsstilling, forholdes, med Hensyn til Erstatning derfor, paa samme Maade, som med civile Embedsmænd i lige Tilfælde. d) Den Godtgjørelse, der bliver at tilstaae Officierer paa Courer-Reiser, bestemmes af Kongen.

Ingen maa nyde Diætpenge paa Reiser, som ikke gaae over een Miil tillands eller en halv Miil tilvands fra hans Bopæl, naar ikke Forretningen medtager over een Dag. Diæter paa selve Reisedagene beregnes i Almindelighed for saa mange Dage, som udfordres til at reise mindst 6 Mile om Dagen, samt desforuden fra og med den Dag, Forretningen paa Stedet skulde begynde, til og med den Dag, Forretningen sluttes. Er Veirliget, Fart over Sund, Fiord o. s. v. til Hinder for at tilbagelægge den for hver Dag saaledes bestemte Veilængde, og Opholdet bevises, blive Diætpengene at godtgiøre for saa mange Dage som Reisen nødvendigen har medtaget. Beregningen skeer efter den korteste almindelige Vei, hvorpaa Reisen kan giøres, uden at forfeile noget af dens Diemeed, og det tillades Ingen at beregne sig Diæter efter Veilængden tillands, hvor han reiser tilvands, og omvendt, forsaavidt Udgifterne derved forøges.

Naar en Officier eller civilmilitair Embedsmand ved Sø-Etaten, fra den anviste Fredsstation eller fra det Sted udenfor samme, hvor han er ansat til Tieneste, udcommanderes tilsøes med Skibe, nyder han saavel for Reisedagene og indtil Commandoen heises paa det Skib, ombord i hvilket han er befalet, som fra den Tid Expeditionen er sluttet og indtil han igien naaer sin Station, Diætpenge eller Tillæg efter ovenstaaende Skala, hvorimod der i Mellemtiden, fra Commandoen heises indtil den stryges, tilfalder ham Godtgiørelse saaledes som nedenfor med Hensyn til Commandotoure tilsøes findes bestemt. Tillægsgager for faste Poster i Land ophøre ved Udcommando til Søes med den Maaned, hvori Expeditionen har taget sin Begyndelse.

Paa Commandotoure til Søes blive Diætpenge i Almindelighed at beregne saaledes:

for 2den og 3die Classe . .	3	Spd.	ß.
— 4de Classe	2	—	48 -
— 5te —	1	—	8 -
— 6te —	=	—	96 -

Desuden nyde Skibscheferne, for hvilke, som hidtil, paa Bemandingsreglementerne opføres en Tiener, i Brødtillæg daglig:

En Eskadrechef	2	Spd.	60 ß.
Chefen for en Fregat	2	—	» -
Chefen for en Corvet eller et Krigsdampskib paa 300 Hestes Kraft og derover . . .	1	—	72 -
Chefen for en Brig eller et Krigsdampskib under 300 Hestes Kraft	1	—	24 -
Chefen for en Skonnert	»	—	96 -

Foranledige Omstændighederne, at en Officier under Toget commanderes til, midlertidigen at overtage Forretninger, der tilhøre en høiere Charge end den, han indehaver, forholdes der med Beregning af Diæter og Brødtillæg efter de ovenfor nedlagte Bestemmelser (à Pag. 407).

Er Toget bestemt til Holland, England, Frankrig, Spanien, Portugal og Middelhavet samt den afrikanske Kyst paa denne Side Linien, eller til Øst- og Vestindien samt Syd- og Nordamerika, forøges Diætpengene for samtlige dertil udcommanderede Officierer og civilmilitaire Embedsmænd saavelsom Brødtillægget for Chefen med 50 pCto. Denne Forøgelse tager sin Begyndelse 60 Dage efter at Commandoen har været heiset og vedvarer indtil Commandoen er strøgen. Dog nyde Officierer og civilmilitaire Embedsmænd, som udcommanderes med Cadetskibet og messe sammen med Cadetterne, ikke nogen saadan Forhøielse i Diætpenge og Bordtillæg, som ovenfor er nævnt.

Bliver under en Søexpedition nogen somilitair Embedsmand syg i Tieneſten og nødvendig maa landsættes i en udenrigsk Havn, blive de nødvendige Udgifter, saavel ved hans Ophold og Pleie m. v. paa samme Sted, som ved hans Reise til Hiemstedet, forsaavidt de ikke kunne afholdes af de, ham for Søtogt tilstaaede Diætpenge og Tillæg, at godtgiøre saaledes som Kongen bestemmer. Indtræffer lignende Tilfælde medens Skibet er i indenrigsk Havn, ophører Lønningen til Søes, hvorimod den Syge nyder Diæter eller Tillæg efter ovenanførte almindelige Regler.

I den herom giorte underdanigſte Indſtilling bemærker Commiſſionen: at den ikke har Grund til at troe, at de for Søtogt, ved Reſolution af 31te Decbr. 1802 og 26de Juli 1816, beſtemte Diæter og Tillæg ere blevne anſeete for høie, hvorimod man ſnarere af de Gratialer, der oftere ere blevne tilſtaaede, maa antage, at de tildeels ere fundne utilſtrækkelige til, i alle Tilfælde at dække de virkelige Udgifter. Commiſſionen har ſaaledes ingen Grund fundet til at forſlaae Diæterne forſaavidt i Regelen nedſatte, hvorimod den alene har tilladt ſig at bringe den Forandring i Forſlag, at 2den Claſſe (Admiralerne) med Undtagelſe af den Høiſtcommanderende, iſtedetfor at den nu har 3 Spd. 24 ß., ikke bør nyde høiere Diæter end 3 Spd., der ſvarer til det for Land-Etaten Beſtemte, og at 3die Claſſes Diæter paa Togt bør forhøies fra 2 Spd. 60 ß. til 3 Spd., efterdi de derhen hørende Officierer forſaavidt befinde ſig under lige Omſtændigheder, med Perſonalet i 2den Claſſe.

Hvad de ſaakaldte Brødtillæg for Skibschefer angaaer, da udgiøre diſſe for nærværende Tid 24 Spd. for en Koſtmaaned, efter Reſc. af 29de Aug. 1801. Ligeſom man imidlertid, af de, Commiſſionen fra Marinedepartementet meddeelte Opgaver over de, Skibscheferne, efter ſluttet Togt, af Deres Majeſtæt naadigſt forundte Gratialer, erfarer, at dette Tillæg til de ordinaire Diætpenge efter Chargen næſten altid er blevet befundet utilſtrækkeligt: ſaaledes kan det formeentlig heller ikke negtes, at alle de Grunde, der ellers tale for Gradationer i Godtgiørelſen for Reiſeudgifter under Reiſer, netop ere anvendelige med Heuſyn til Brødtillægene, der ſkulle være en Erſtatning for de ſpecielle Udgifter, ſom en Søe-Officiers Stilling qua Chef paakræver, og hvilke, ifølge Forholdets Natur maae differere betydeligt, efterſom der er overdraget ham Commando over en Fregat, en Corvet, en Brig eller en Skonnert; hvorfor ogſaa Erſtatningen ſynes at borde reguleres efter en ſtigende Maaleſtok paa ſamme Maade ſom Diæter i Almindelighed, dog naturligviis med den Forſkiel, at det her maa

komme an paa Commandoens Beskaffenhed og ikke paa den Charge, til hvilken den overdrages.

Ifølge det Anførte foreslaaer Commissionen at Brødtillægene fastsættes saaledes:

a) For den laveste Commando, hvorom der kan blive Tale, til . . . . 24 Spd. maanedlig.
b) For den næsthøiere, nemlig en Brig eller et Krigsdampskib paa over 200 Hestes Kraft, til . . . . . 36 — —
c) For en Corvet eller dertil svarende Dampskib . . . . . 48 — —
d) For Chefen af en Fregat eller en Eskadre . . . . . 60 — —

Af Marine-Departementets Betænkning om Commissionens Forslag er her væsentligen at anføre:

Med Hensyn til det saakaldte Qvarttillæg, der ifølge Kongelige Resolutioner af 13de Decbr. 1817 og 24 Novbr. 1821 er tilstaaet Sø-Officierer, saavel naar de commanderes til stadig Tieneste ved Marinens Værfter og Etablissementer, som i enkelte andre Tilfælde, uden derfor at erholde særskilte Tillæg og Emolumenter, har der i Commissionen været forskiellige Meninger. Samtlige Medlemmer ere imidlertid enige i, at de af Marinens faste Poster i Land, der enten fordre noget specielt Studium og særegne Kundskaber, eller hvis Bestyrelse kræver nogen særdeles Grad af Erfaring, Conduite eller Administrationsdygtighed og saaledes forudsætte en Tillid, som i Regelen ei kan vises enhver Officier, ikke bør lønnes i Proportion til de respective Gager, men mest passende aflægges med faste og budgetmæssigen bestemte Tillæg til Gagerne.

Til saadanne Poster henregner Commissionen: Constructeuren, Toimesteren, Takkelmesteren, de flere lignende Poster, som en fremskridende Udvikling af Marinen kunde gjøre nødvendige, Værfts- og Etablissements-Chefer samt Chef for Søcadetinstitutet.

Med Bemærkning, at Constructeuren nyder fast Gage som saadan, hvilken Gage er grundlovmæssigen bestemt — at faste Tillæg

ere regulerede for Cadetinstitutets Chef, samt at der flere Gange ved specielle Kongelige Resolutioner er giort Forandringer i Reglerne for Qvarttillægget der, hvor dette enten ikke befandtes tilstrækkeligt eller at udgiøre et for stort Æqvivalent i Forbindelse med Gagen, hvilke Modificationer, som i sig selv vilkaarlige, usikkre og ubestemte, synes at børe undgaaes — maa Marinedepartementet ganske tiltræde Commissionens Anskuelse, angaaende det ovennævnte Slags Poster, og formener derfor, at de faste Tillæg for følgende af disse, hvorom der er Spørgsmaal, i Henhold til det med enhver Post forbundne Arbeide og Ansvar, de Indsigter, den udfordrer, og de Udgifter den giør nødvendige, passende kunde ansættes til følgende Summer og saaledes opføres paa det, næste Storthing forelægzende Budget.

a) Chefen paa Horten, som tillige Commandant, naar dette Sted bliver Marinens Hovedstation, foruden fri Bolig . . . . . 450 Spd.
(Saalænge Frederiksværn er Hovedstation nyder Chefen paa Horten ikkun 300 Spd. foruden fri Bolig.)

b) Chefen for Frederiksværns Værft, som tillige Commandant, saalænge Marinens Hovedstation er der . . . . . 300 —
(Foruden fri Bolig og Anpart af Grævle Gaard. Naar Horten bliver Hovedstation tilstaaes ham kun 150 Spd. foruden anførte Emolumenter.)

c) Chefen for Christiansands Værft, som nyder fri Bolig . . . . . 200 —

d) Chefen for Bergens Etablissement, uden fri Bolig 200 —

e) Chefen for Trondhiems Etablissement, uden fri Bolig . . . . . 200 —

f) Toimesteren, som nyder fri Bolig . . . . 300 —

g) Takkelmesteren, ligeledes fri Bolig . . . . 300 —

Om Godtgiørelsen for de øvrige subalterne Commandoposter, Equipagemestere, Assistentere, Inspections- samt Cadetofficierer

har der derimod været deelte Meninger i Commissionen, idet en Minoritet har antaget, at disse extraordinare Tieneſter bør lønnes ved faſte Tillæg for enhver Function iſær, ſaaledes at dette Tillæg ſkulde tilfalde enhver Officier, der overtog Tieneſten, uden Hensyn til Vedkommendes Charge i Etaten, medens Pluraliteten formener det hensigtsmæssigt at beholde den nu beſtaaende Løningsmaade med ¼ Tillæg til de reſpective Gager. Marinedepartementet har været i megen Tvivl om, hvilken af disse Meninger borde tages til Følge, men troer dog med Sø-Etatens Commando, at overveiende Grunde tale for, at den første bør gives Medhold. Foruden at det nemlig er meeſt ſtemmende med Grundloven og hvad der for Armeens Officierer, ja alle andre Embedsmænd er gjældende, at den Løn, disse for deres Arbeide i Statens Tieneſte nyde, reguleres budgetmæssigen, maa det komme i væſentlig Betragtning, at de Functioner ved Sø-Etaten, hvorom her er Tale udenfor de nævnte, ikke ere af den Beſkaffenhed, at Vedkommendes Charge derpaa har nogen Indflydelſe. Forretningerne ere nemlig saadanne, at de kunne udføres af enhver Officier, og at det for Tieneſtens Tarv almindeligviis er ligegyldigt, hvilken Charge de tildeles. Men blive de lige saa godt beſørgede af en Secondlieutenant ſom af f. Ex. en Capitainlieutenant, og enhver af dem altſaa giver Staten ſamme Vederlag, synes det ogſaa naturligſt, at Betalingen for begge bliver lige. Capitainlieutenanten har i ſin ſtørre Gage Ækvivalent for den mere ansvarsfulde Tieneſte, han ſom activ Sø-Officier efter ſin Charge paalægges; videre kan man formeentligen ikke udſtrække Forſkiellen. Saaledes ſom Forholdene nu ere regulerede, bliver Qvarttillægget efter Functionairens forſkiellige Charge, ſnart forlidet, ſnart forſtort, ſkiøndt Arbeidet og Ansvaret er det ſamme. Det maa viſtnok ogſaa erkiendes, at de fleſte af disse Poſter ere langt byrdefuldere end Armeens Officierers Garniſonstieneſte, og dog nyde Sø-Officiererne i Regelen mindre Løn derfor end disse, uden, ſom de, enten at være tilſtaaet Trimeſter, eller at kunne giøre Regning paa, i længere Tid at beholde Poſten. Den Ind-

vending, at det ſkulde være utilraadeligt at foretage ſaadan Regulering under de nærværende Forholde i Marinen, der baade i Henſeende til perſonel og materiel Udvikling endnu ſtaaer paa et Punkt, der ikke giør deslige faſte Beſtemmelſer for Tiden ønſkelige, kan ikke tillægges nogen ſynderlig Vægt. For Øieblikket veed man meget vel, ſaavel hvilke Poſter af her omhandlede Slags der behøves, ſom af hvilken Beſkaffenhed og Omfang de dermed forbundne Forretninger ere. Forſaavidt der herved i Tidens Løb ſkulde ſkee nogen Forandring, kan Intet være ſimplere, end at erholde en budgetmæſſig Omforandring, ſaavel for det Tilfælde, at nogle af disſe Poſter ikke længer ere nødvendige, ſom hvis endnu flere eller andre behøvedes. Departementet anſeer det derfor ønſkeligt, at ogſaa disſe Forretninger blive aflønnede med et faſt, budgetmæſſigen reguleret Tillæg, der for Tiden antages at børde være ſaaledes:

h)	1ſte Cadet-Officier	120 Spd.
i)	2den dito	80 —
k)	3die dito	60 —
l)	1ſte Equipagemeſter paa Horten, og fri Bolig .	200 —
m)	Til 7 andre Equipagemeſtere ved ſamtlige Værfter og Etabliſſementer menlig:	
	Paa Horten og i Frederiksværn 4, ſom hver faae 70 Spd. og fri Bolig	280 —
	I Chriſtianſand, Bergen og Trondhiem 3, ſom hver faae 100 Spd.	300 —
n)	Aſſiſtent hos Toimeſteren	70 —
o)	Aſſiſtent hos Takkelmeſteren	70 —
p)	Aſſiſtent hos Conſtructeuren	70 —
q)	Inſpecteuren ved det ſømilitaire Corpſes Skoler	80 —
r)	Inſpecteuren ved Drengeſkolen	60 —

Ved Kongelig naadigſte Reſolution af 15de Januar 1842 er foranſtaaende Indſtilling i det Hele bifaldet.

Hvalfangsten i Sydhavet og Cachelot-fiskens Naturhistorie.

(I Quarterly Review for Juli 1839, findes Anmeldelsen af en Bog, hvis Titel er: the natural history of the sperm whale &c. &c. &c. to which is added a sketch of a south-sea Whaling voyage. By Thomas Beale, Surgeon London. Small 8vo. 1839. Denne Artikel vakte saa megen Interesse hos os, at vi have troet, en Meddelelse af den her i vort Tidsskrift vil ikke være vore Læsere uvelkommen.)

Faa af denne Artikels Læsere vil det falde ind at tænke paa, idet de tage Bogen op, at den Olie, der lyser fra deres Lampe, engang tilhørte den største af alle levende Skabninger, hvis Hjerte ved hvert Slag udsendte 40 til 60 Potter Blod igiennem en Pulsaare af en halv Alens Diameter, og at det Dyr, hvis Kæmpekrop nærredes af en saa uhyre Livsstrøm, engang tumlede sig paa Oceanets brede Ryg, frydende sig i sin Styrke, indtil Mennesket, — denne Pigmæ imod det, hvis Hoved og Haand give det Herredømmet over enhver levende Skabning — førte Krig imod det paa dets eget Element og seirende efterlod dets uhyre Krop en livløs Masse paa Havets Overflade. Ikke heller er det Enhver bekiendt, hvilke Farer og Besværligheder de Folk ere udsatte for, som gaae ud for at opsøge dette Uhyre i dets fierne Tilholdsteder. En Sydsøreise varer ofte over 3 Aar og sielden ringere end 2; og her maae vi bemærke, hvilken høi Flor, denne Handelsgreen hos os har opnaaet, og hvilken ypperlig Skole for vore Søfolk den er bleven. Fra London alene udgaae aarligen i Gjennemsnit 70 Skibe, af 3—400 Tons Drægtighed, paa Cachelotfangst. Besætningen paa et saadant Skib bestaaer af 28 til 33 Mand, Capitain og Styrmænd samt en Læge indbefattede. Alle Mand ere interesserede i Fangsten, idet de, istedetfor Maanedshyre, erholde visse Parter af Fangsten. Da der, af gode Grunde, paa saadanne Expeditioner „ikke er flere Katte end der kan fange Muus", kan man være temmelig sikker paa, at den der har faret med et

af disse Skibe bliver en complet Sømand, en flink Karl, hærdet mod alle Slags Climater, rap og dygtig i al Matrosgierning, men især i at bruge en Aare, uforfærdet og hurtig i Beslutning, med Ørnesyn og Løvehierte. Alt hvad der kan spore Menneslet til Anstrængelse er her i Virksomhed: Lyst til at udmærke sig, Egeninteresse, Selvbevarelse. Ingen anden Jagt kan lignes med denne farlige Sojagt i den Iver og Fyrighed, hvormed den opfylder Sindet.

Dette Fiskeries blomstrende Periode for England skriver sig fra 1785. I det Aar opdagede vore Fiskere de rette Strøg, hvor Spermacet-Hvalen søger, og efter et Aars Fraværelse vendte mange Skibe tilbage med fra 20 til 80 Tons Spermacetolie. I 1788 begyndte man at udsende større Skibe; men endnu vedblev man at fiske paa denne Side af Cap Horn, i Guinea Bugten, ved Kysten af Brasilien og Falklands-Øerne, dog var det især under Linien at man søgte Cacheloten.

Vi komme nu til den Periode, da det store Eldarado, Hvalfiskefangsten i de to stille Have, blev først aabnet for os, og denne Opdagelse danner en ny Æra i vor Handelshistorie. Det var ved Hvalfangere at Samqvem med det spanske Amerikas Kyster først blev aabnet for os; det førte i Tidens Løb til de spanske Coloniers Uafhængighed. Havde det ikke været for vore Hvalfangere, vilde vi maaskee aldrig have anlagt vore Colonier i Vandiemens Land og Australien, eller, om vi havde anlagt dem, vilde vi neppe kunne have opholdt dem eller faae dem til at trives i deres første Spire. Vort Bekiendtskab med Polyneserne reiser sig fra samme Kilde. Hvalfangerne vare de første Handlende i denne Verdensdeel; de banede Veie for Missionairerne, og ganske det samme gaaer nu for sig i Ny-Irland, Ny-Britannien og Ny-Zeeland.

Den store Speculation, at sende Skibe rundt omkring Cap Horn, ind i det stille Hav, for at udvide Cachelotfangsten, var forbeholdt Hr. Enderby, en Londonsk Kiøbmands dristige og entreprenante Aand; han udrustede med stor Bekostning Skibet Amalia,

Capitain Shields, som afseilede d. 1ste Septbr. 1788 og kom tilbage d. 12te Marts 1790, altsaa efter en Fraværelse af 1 Aar og 7 Maaneder; men den hiembragte ogsaa den overordentlige rige Ladning af 139 Tons Spermacetolie.

Efter at dette Exempel var blevet efterfulgt af en Mængde andre Kiøbmænd, og stedse med Held, gav den samme dristige Speculant 31 Aar efter Sagen en ny og mægtig Impuls. Hr. Enderby udsendte da Skibet Sirenen paa 500 Tons, for at undersøge en ny Region. Den seilede d. 3die August 1819 og ankom til Japans Kyster d. 5teApril 1820, hvor den traf paa en uhyre Mængde Spermacet-Hvaler. Fisteriet lykkedes saa godt, at de vendte tilbage til deres Fædreneland d. 21de April 1822, efter en Fraværelse af omtrent 2 Aar og 8 Maaneder, i hvilken Tid de havde samlet den overordentlige Mængde af 346 Tons Spermacetolie, bragt lykkeligen og heldigt til Londons Havn fra de yderste Grændser af det nordlige stille Hav, et Held, der hidtil var uden Lige i Hvalfiskefangstens Annaler, og som forbausede og anspornede Enhver, der hidtil havde givet sig af med denne Handelsgreen. Japans Fisteriet kom nu hurtigt iveiret og er endnu den Dag idag det vigtigste i begge de stille Have. Fisteriet ved Seychellerne skyldes ligeledes den samme Mand, hvis Skib, Svanen, tilendebragte sin første Reise herpaa i 1825.

I 1821 ophørte Regieringen, som fandt at Cachelotfangsten nu var paa en fuldkommen fast Fod, med den Præmie, den hidtil havde bevilget til Opmuntring for denne Fart. I 1823 fandt den første Indførsel af Spermacetolie fra de australiske Colonier Sted, og den største Deel heraf indførtes fra Sydney; og i 1836, da „Imperial" Maalet blev indført, finde vi, at den hele Quantitet Spermacetolie, som dette Aar indførtes til London, beløb sig til ikke ringere end 6083 Tons.

Efterat have givet vore Læsere et Begreb om Vigtigheden af dette Fisteri, skulle vi nu introducere dem til et noiere Bekiendtskab med Fisken selv, hvis Beskrivelse udgiør den interessanteste Deel af Hr. Beales yderst interessante Bog. Først maae vi giøre

den lille Bemærkning, at Spermacet-Hvalen eller Cacheloten egentlig ikke er nogen Fiſk. Alle cetaces, eller Hvaler, ere varmt Blods Dyr; de drage Aande ved Hiælp af Lunger, die deres Unger og ere i deres hele Organiſation forſkiellige fra de egentligen kaldte Fiſke.

Denne Hvals Naturhiſtorie har længe været Zoologerne en Anſtødsteen. Vor Forfatter kiendes fuldkommen vel alle Vanſkelighederne ved hans Emne, hvorom han viſer ſig at være meget belæſt; men Reſultatet af hans egen Erfaring gaaer ud paa, at bekræfte den Mening, ſom Baron Cuvier har vovet, at der gives kun een bekiendt Species af Spermacet-Hval. Han ſiger:

„Det er ikke min Henſigt, om jeg ogſaa havde Evne dertil, at indlade mig paa at underſøge, hvorledes man retteſt deler Cetaceerne i Grupper, Familier, Genera og Species; men det tør jeg paaſtaae, imod Lacépède og andre Authoriteter, at der er ikke fleer end een Species af Spermacet-Hvaler, og dette ſiger jeg efter at have meget noie ſtuderet deres ydre Dannelſe, deres Levemaade og Vaner i forſkiellige Verdensdele. Den ſtore fuldvoxne Han er eens overalt fra Ny-Guinea til Japan, fra Japan til Kyſten af Peru, fra Peru til vore egne Der; medens deres Hunner ſtemme overeens i alle Henſeender, førende deres Unger iblandt dem i ſamme Orden, og i enhver Ting lignende alle andre ſom jeg havde ſeet, med Undtagelſe af lidt Forſkiel i Farve og Fedme, efter Climatet, hvor de bleve fangede."

Det var at ønſke, at Hr. Cuvier, før han udgav ſin Histoire naturelle des Cetacées, havde havt Leilighed til at indhente Underretning hos dem der ofte havde ſeet Spermacet-Hvalen. Den Figur, ſom Hr. Beale har copieret efter hans Værk, viſer nokſom, hvor lidt dette Sødyrs Form var kiendt af ham.

Hosſtaaende Figur giver Hr. Beale os i Bogens 1ſte Capitel. Uden den er det neppe muligt at give et rigtigt Begreb om de forſkiellige Dele.

Figur 1 forestiller hele Kroppens Omrids.

Fig. 1.

Figur 2 viser Hovedet seet for fra.

Fig. 2.

Fig. 1: *a* Næseboret eller Sprøitehullet, *b* Kassens Plads; *c* „Djunken"; *d* Nakken; *e* Øiet; *f* Finnen; *g* de spirale Striber eller Dækken-Stykkerne; *h* Pukkelen; *i* (ridge) Rygningen; *k* det Smalle; *l* Halen eller Sporen.

Fig. 2: *a* Linierne der danne Firkanten skulle forestille den flade forreste Deel af Hovedet.

Idet vi her give en forkortet Beskrivelse af Cachelotfisken efter Bogens første Capitel, bede vi Læseren at erindre, at den fuldvoxne Han ofte er 80 til 85 Fod lang og 36 Fod i Omkreds.

Hovedet af Spermacet-Hvalen udgjør omtrent en Trediedeel af Dyrets hele Længde og ender sig fortil i en meget tyk og afstumpet Snude eller Tryne; hvor det forenes med Kroppen er en stor Knude paa Ryggen, som Hvalfangerne kalde Nakkehumpelen; umiddelbart bagved denne eller paa det Sted, man kunde kalde Skulderen, er det tykkeste Sted af Kroppen, som derfra gradeviis aftager i Tykkelse henimod Halen, dog bliver den ikke meget smallere paa den anden Trediedeel af Længden, hvor det Smalle, som det kaldes, eller Halen begynder, og paa dette Sted af Ryggen er der ligeledes en stor Udvæxt af pyramidalsk Form,

ſom kaldes Pukkelen, fra hvilken en Række af mindre Knuder ſtrække ſig halvveis ned ad det Smalle og udgiøre det ſom Hvalfangerne kalde „Rygningen“. Kroppen aftager nu ſaa meget, ſaa at den tilſidſt ikke bliver tykkere end et Menneſkes Legeme, og ender med at udvide ſig til begge Sider i Halen eller Sporen, ſom danner en ſtor triangulair Finne med et lille Hak i Midten; den ſidder horizontalt paa Kroppen, er 6—8 Fod lang og fra 12 til 14 Fod bred paa de ſtørſte Hanner. Bryſt og Bug ere ſmallere end Nyggens bredeſte Deel og tyndes jevnt af imod Halen, ſaa at den har, hvad man ved Skibe kalder, en ſtion Flugt. Dybden af Hoved og Krop, med Undtagelſe af Halen, er ſtørre end Breden. Hovedet ſeet forfra, ſom i Fig. 2, viſer en bred og noget fladtrykt Overflade, afrundet og ſammentrukket oventil, betydelig udvidet paa Siderne og gradviis ſammenknebet nedentil, ſaa det noget ligner Bougens og Skiægets Form paa et Skib.

I den høire Side af Næſen og den øverſte Flade af Hovedet er en ſtor, næſten triangulair dannet Cavitet, ſom Hvalfangerne kalde „Kaſſen“; den er indvendig beklædt med et ſmukt, glindſende Membran og bedækket med et tykt Lag af Muſkelfibrer og ſmaa Sener, der løbe i forſkiellige Retninger og forenes tilſidſt ved fælleds Integumenter. Denne Huulhed er til at afſondre og opbevare et oliagtig Fluidum i, ſom efter Døden ſtyrkner til en kornet Subſtans af en gulagtig Farve, Spermaceten nemlig. Størrelſen af denne Huulhed kan man giøre ſig en Foreſtilling om, naar man hører, at en ſtor Hval ikke ſielden indeholder en „Ton“, eller mere end 10 ſtore Tønder Spermacet.

Nedenunder Kaſſen og Næſeboret, og rækkende et Stykke frem for Underkiæven, er en tyk Maſſe af Subſtans, ſom kaldes Djunk (junk); den er dannet af et tæt Cellevæv, med en Mængde ſtærke ſeneagtige Fibre, og gjennemtrukket af meget fiin Tran og Spermacet.

Munden er næſten lige ſaa lang ſom hele Hovedet. Svælget er rummeligt nok til at et Menneſkes Legeme kan gaae derigjennem, i hvilken Henſeende den danner en ſtærk Contraſt med den grønlandſke Hvals ſnevre Svælg. Ikke langt bagenfor Mun-

den ere Svømmefødderne eller Finnerne, som i deres Dannelse ere analoge med de forreste Extremiteter af andre Dyr, eller Menneskets Arme; de bruges ikke meget som fremdrivende Redskaber, men som Styreredskaber, ved at balancere Kroppen naar den pludselig gaaer til Bunds, ligeledes til at hiælpe og støtte Ungerne med.

I en fuldvoxen Han kan Hovedet, paa de største, have en Dybde (Tykkelsen op og ned) af 8—9 Fød, Breden 5—6 Fod, Kroppens Dybde 12—14 Fod; Svømmefødderne eller Finnerne ere omtrent 6 Fod lange og 3 Fod brede.

En af Spermacet-Hvalens Egenheder, som strax er paafaldende, er den tilsyneladende uproportionerede og ubeqvemme Størrelse af Hovedet. Men denne Egenhed, istedetfor at være, som man skulde troe, en Hindring for Dyrets frie Bevægelse i dets eget Element, er tvertimod i mange Henseender et Hiælpemiddel til at give det Lethed og Behændighed; thi en stor Deel af Hovedets Rum optages af en stor, tynd, membranagtig Kasse, som indeslutter en fiin Olie af meget ringere specifik Vægt end Vandet, og under denne ligger igien „junk", som uagtet den er tungere end Spermaceten, dog ogsaa er lettere end Vandet, følgelig er Hovedet i det Hele taget specifik lettere, end nogen anden Deel af Legemet, og vil altid have en Tendents til at hæve sig, idetmindste med Næseboret eller Blæsehullet saa høit over Vandets Overflade, som behøves for at drage Aande. En meget lille Anstrængelse er kun fornøden for at hæve hele den flade Deel af Hovedet over Vandet, og naar Dyret vil forøge sin Fart til det Yderste, er det kun den smalle og skarpe Underdeel, som møder Modstand i Vandet; det er derfor istand til med største Hurtighed og Lethed at giennemfare de uhyre Strækninger der anvises det til Opholdsted.

Paa unge Hvaler er Skindet $\frac{3}{4}$ To. tykt, men paa gamle ikke meer end $\frac{1}{8}$ To.; umiddelbar under dette ligger Spækket, hvis Tykkelse paa en stor Hval er omtrent 14 To. paa Brystet, men ikkun fra 8 til 11 To. paa de fleste andre Steder af Kroppen.

Det tiener Fiſken til to Øiemeed: det beſkytter den, ſom en varm Klædning, imod Kulden af det den omgivende Element, og det bærer den op og giør den letflydende.

Da Spermacethvalen, ligeſom alle andre Cetaceer, faaer ſit Blod iltet ved Hiælp af Lungen, er det nødvendigt for den, til viſſe beſtemte Tider at hæve ſig op til Havets Overflade for at indaande et nyt Qvantum atmoſphæriſk Luft. Maaden dette foregaaer paa er følgende: Er Havet nogenlunde roligt, ſees først en mørk pyramideformig Maſſe at hæve ſig 2—3 Fod op over Vandet; dette er Pukkelen. I meget regelmæssige Mellemrum af Tid fremkommer Næſen eller Snuden, 40—50 Fod fra Pukkelen, om det er en fuldvoxen Hanfiſk; fra det Yderſte af Næſen udkaſtes Straalen, ſom paa en Afſtand viſer ſig tyk, lav og buſket, og hvid af Farve, den er dannet af den udaandede Luft, ſom Dyret med Magt udſtøder igiennem Blæſehullet, og den hvide Farve erholder den deels af fine Vandpartikler, ſom have ligget i Folderne af Næſeboret, deels af Fortætningen af de varme Dampe, der udſtødes af Lungerne. Straalen udkaſtes under en Vinkel af 135°, langſomt og uafbrudt for omtrent en Tid af 3 Secunder; den er hos Spermacethvalen anderledes end hos andre ſtore Cetaceer, hos hvilke den ſom oftest er dobbelt og udkaſtet tyndt og med Stød, perpendiculair op til en betydelig Høide. Naar imidlertid en Cachelot bliver forſtrækket eller tirret, ſprøiter den Straalen meget høiere iveiret og med ſtørre Hurtighed.

Den Tid, der medgaaer til disſe Indaandinger, varierer noget med de forſkiellige Individer, men er yderſt regulair for enhver iſær, og denne velbekiendte Regelmæssighed er Fiſterne til ſtor Nytte, thi naar en Hvalfanger eengang har mærket ſig en vis Cachelots Perioder, paa en Tid hvor den ikke er forſtrækket, ſaa veed han paa Minuten naar den atter kan ventes op til Overfladen og hvorlænge den vil forblive der. Umiddelbar efter hver Udſprøitning ſynker Næſen under Vandet, idet der neppe forgaaer en Second til Indaandingen ſelv, hvilken derfor maa foregaae med ſtor Hurtighed, ved at Luften ſtrømmer ind i Bryſtet med

en overordentlig Fart. Der hores imidlertid ingen Lyd ved Indaandingen og meget lidt ved Udaandingen eller Sprøitningen; i denne Henseende adskiller den sig fra de andre Hvaler, da Finnbagen og nogle andre have deres Indaandinger ledsagede af en høi Lyd, ligesom naar Luft voldsomt indstrømmer igiennem en snever Aabning. En stor Han-Cachelot bruger 10 Secunder til at gjøre een Indaanding og een Udaanding, eller fra en Udsprøitning ender til den anden ender, og af disse er den de 6 med Næseboret under Vandet, Indaandingen medtager 1 og Udaandingen 3 Secunder. Og hvergang Cachelotten kommer op for at aande, gjør den 60—70 Aandedrag og forbliver altsaa 10—11 Minuter oppe i Vandskorpen. Naar den saaledes har aandet, synker Hovedet langsomt; det „Smalle" eller den Deel imellem Pukkelen og Sporen viser sig nu over Vandet, krummet med Convexiteten opad; Sporen loftes høit iveiret og Dyret gaaer lodret tilbunds. Dette foregaaer regelmæssigt og langsomt. Hvalen forbliver nede i Dybet en Time og 10 Minuter. Naar man da tager i Betragtning den Tid, en fuldvoxen Cachelot bruger for at drage Aande, og sammenligner den med den øvrige Tid han er nede i Dybet for at søge efter Føde, bevæge sig fra Sted til andet o. s. v., vil man finde, at den ene Livsfunction, Indaandingen, medtager en Syvendedeel af dette Dyrs Tid.

Naar Cachelotten paa ovenanførte Maade har indtaget et Forraad af Luft, kan den, som berørt, forblive over en Time under Vandet; men ved hvilken Mechanisme skeer det, at et saa stort Forraad, indlagt paa eengang, kan tiene den til Forbrug i saa lang Tid? Ikkun en ganske eiendommelig Mechanisme kunde bevirke dette. Kamelen er istand til at indtage et Forraad af Vand for dens Reise igiennem Ørkenen — saaledes ogsaa Hvalen Luft for dens lange Ophold under Vandet. Vort Legemes Mechanisme tillader os kun at indaande saamegen Luft, som der behøves for at oxygenisere Blod nok til nogle faa Hjerteslag; men denne pludseligen opsamlede Masse af med Ilt fornyede Blod bliver, hos alle kiødædende Cetaceer, tilbageholdt i en meget compliceret

Arterieplexus, ſom man har givet det meget paſſende Navn rete mirabile, hvorfra det atter igiennem Arterierne udſendes til Syſtemet efterhaanden ſom det behøves. Fra dette ſtore Reſervoir drage Hiernen og Nerveſyſtemet deres Stimulus og Halens gigantiſke Muſkler deres oxygeniſerede Blod. Denne Organiſation er ikke fælleds for alle Cetaceer, og her have vi atter et Exempel paa Skaberens viſe Indretning af Midlerne efter Øiemedet, „Guds Viisdom aabenbaret i Skabningen": Profeſſor Owen har viiſt, at „Dugongen" ſavner denne Plexus, og Sandſynligheden er for, at ingen af de planteædende Cetaceer have den; de ere Dyr, der græſſe paa Havets Bund, levende paa forholdsviis udybt Vand, hvor de uden Vanſkelighed kunne drage Aande, ſaa ofte de ville; de leve paa et ſammenlignelſesviis indſtrænket Rum og behøve det ei; men de kiødædende Hvaler, der fare med Dampvognens Haſtighed over den hele Verden af Have, ſnart ſøgende deres Føde i det ene eller det andet Polarhav, ſnart tumlende ſig imellem Vendekredſene, de vilde ikke kunne „holde Dampen oppe" uden den.

Spermacethvalens Føde beſtaaer næſten udelukkende af et Dyr af Blækſprutternes Claſſe, ſom Matroſerne kalde („Squid") og Naturkyndige Sepia octopus. Dette er idetmindſte dens fornemſte Føde naar den er langt fra Land; men nærmere ved Land har man ſeet den, naar den var dødelig ſaaret, at udkaſte af Maven en ſtor Mængde Smaafiſke. Man kan neppe antage at et ſaa ſtort og ubehændigt Dyr ſkulde kunne mætte ſig paa ſaa ſmaa Dyr, om det maatte fange dem enkeltviis, og hverken de Fiſk, Cachelotten undertiden har udſpyet, eller Blækfiſken vides at gaae i Stimer eller Flokke. Efter alle de Jagttagelſer, man har været iſtand til at giøre, ſynes det, at denne Hval, naar den vil ſøge Føde, gaaer ned til en vis Dybde og holder ſig der ſaa ſtille ſom muligt, idet den aabner ſin ſmalle, lange Mund, indtil Underkiæben hænger lodret ned. Da Overdelen af det Indvendige af Munden, eller Ganen, ligeſaavelſom Tungen og iſær Tænderne ere af en blankſkinnende, hvid Farve, er det at formode, at det er dette

Skin der lokker hans Rov til; og naar et tilstrækkeligt Antal befinder sig inde i Munden, lukker han den til og svælger sin Fangst.

Spermacethvalerne ere underkastede adskillige Sygdomme, hvoriblandt er en partiel eller fuldkommen Blindhed. Capitain Swain af Skibet „Sarah & Elizabeth" fangede en fuldkommen blind Hval, paa hvilken begge Øine vare aldeles desorganiserede; Øienhulerne vare fyldte med svampagtige Masser, der stode et betydeligt Stykke frem og vidnede om at Dyret maatte have været berøvet Synet i en lang Tid; og dog var den lige saa feed og gav lige saa meget Tran som nogen anden af samme Størrelse. Man finder ligeledes ofte hos denne Hval en Deformitet af Underkiæben. Dr. Beale har selv seet to saadanne Tilfælde, i hvilke Deformiteten var saa stor, at det maa have været umuligt for Dyret at fange Smaafisk, ja selv at svælge, skulde man troe; og dog havde disse Hvaler lige saa meget Spæk og gave lige saa meget Tran som andre af deres Størrelse. I begge Tilfælde lod det til at Dyrets Ernæringsevne ikke var formindsket; men Deformiteterne vare forskiellige: i det ene Tilfælde var Kiæben bøiet til den høire Side og sammenrullet som en Rulle Papir; i det andet var den bøiet nedad, men ogsaa rullet tilbage paa sig selv. Hvad Aarsagen til denne Deformitet har været, om en Følge af Sygdom eller af udvortes Vold, er vanskeligt at afgiøre. Gamle Hvalfangere sige, at det er Følger af Slagsmaal. De fortælle, at Cachelotterne slaaes ved at fare ind paa hinanden med aabent Gab, og at de synes at stræbe efter at gribe Modstanderen ved Underkiæben, hvorfor de ofte kaste sig heelt paa Siden; de holde saaledes fast, med Kiæberne i hinanden, og kæmpe vældigt om Seieren. Hvad der synes at bekræfte denne Formodning er, deels Underkiæbens forholdsviis ringe Styrke, hvilket giør den til det svageste Sted for Modstanderen at angribe, deels at Hunnerne, saavidt vides, aldrig træffes med denne Deformitet.

Dr. Beale antager, at de Fisk, der tiene Spermacethvalen til Føde, ogsaa for en Deel tiltrækkes ved Lugten; alligevel bemærker han, at det er vel bekiendt at mange Slags Fisk tiltrækkes

ved alt hvad der er hvidt eller ſkinnende. Ikke alene den graadige Hai, men ſelv den forſigtige og behændige Delphin bliver hyppigen et Offer for denne Tilbøielighed. Sydſofareren „Kent" fangede en Nat en ſtor Mængde „Sepia octopus", blot ved at lade en Pilk (et Stykke blankt Bly med Kroge paa) gaae ned til en vis Dybde; Blækfiſken ſamlede ſig øieblikkeligen omkring den ſkinnende Pilk, ſaa man blot behøvede at give et Ryk i Linen for at hugge Krogene i dem.

Spermacethvalens Tænder ere blotte Redſkaber til at gribe og faſtholde med; til at tygge med kunne de ikke due; derfor finder man, paa de Fiſk og anden Føde, ſom den undertiden har opkaſtet, ingen Spor til at de have undergaaet Tygning. Myriader af de mindre Arter af Sepia blive undertiden nedſvælgede i et Slug. Skulde man troe Halvparten af hvad der fortælles om de Uhyrer der ſkulle findes af Sepiaſlægten, maatte det kunne hænde, at vor Hvalfiſk undertiden kom til at betale ſin Steg dyrt. Der kan imidlertid ikke være nogen Tvivl om, at nogle Arter af Sepiaderne opnaae en meget betydelig Størrelſe, ſaa at de ere farlige for Dykkere og Badende; og viſt er det, at de Indfødte paa de polyneſiſke Øer ere meget bange for dem og fortælle vidunderlige Ting om disſe Cephaleopoder. I „Philoſophical Transactions" berettes om et Tentaculum eller Arm af en Blækfiſk, ſom ſkal være fundet i Gabet paa en Hval og var 27 Fod langt. Dr. Beale fortæller om en Rencontre han havde med et forholdsviis lille Exemplar af disſe Uhyrer. „Medens jeg var iland paa Bonin-Øerne — fortæller han — for at ſøge efter Skaldyr, ſaae jeg med Forundring et høiſt mærkværdigt Dyr for mine Fødder, kravlende ud til Vandet, ſom nylig var faldet ud fra det og havde efterladt det paa det Tørre. Jeg havde aldrig før ſeet et Dyr af denne Slags under ſaadanne Omſtændigheder. Det krøb paa ſine otte Been, ſom formedelſt deres bløde og bøielige Natur neppe kunde bære Legemets Vægt, ſaa at dette kun ganſke lidet løftedes op fra Klippen. Det ſyntes at være meget forſtrækket, ved at ſee mig, og anſtrængede ſig af alle Kræfter for

at undflye, hvilket jeg i det første Øieblik heller ikke følte videre Lyst til at modsætte mig, da jeg ikke var fri for at føle lidt Skræk ved Synet af denne ækle Skabning. Jeg prøvede alligevel paa at standse dens Flugt, ved at sætte min Fod paa et af dens Been; men dens Styrke var saa stor, at, endskiøndt jeg anvendte betydelig Kraft, befriede den dog flere Gange hurtig sit Been, til Trods for al den Anstrængelse jeg kunde anvende paa den vaade, slibrige Klippe. Jeg greb derfor fat paa en af dens Tentacler med Haanden og holdt saa fast, at Lemmet saae ud som om det vilde briste. Jeg gav derpaa et Ryk af alle Kræfter, for at løsrive Dyret fra Klippen, som det ved sine Sugere holdt sig fast til; men det lod sig ikke rokke. Øieblikket efter løftede det øiensynligen opirrede Dyr Hovedet med dets store, fra Midten af Kroppen udstaaende Øine iveiret, slap sit Hold paa Klippen og sprang pludselig paa min Arm, som jeg før mit Møde med den havde blottet lige til Skulderen for at stikke den ind i Klipperifterne efter Skaldyr. Den klæbede sig med stor Kraft fast til Armen med sine Sugere, og forsøgte nu at faae Næbbet, som jeg kunde see imellem Rodderne af dens Arme, i en Stilling for at bide mig.

Jeg blev i høi Grad forskrækket, da jeg fandt at dette Monstrum havde fæstet sig saa fast til min Arm. Dens kolde, slimede Omfavnelse gjennemisnede mig med en overmaade ubehagelig Fornemmelse, og jeg gav mig til at kalde høit paa Capitainen, som et Stykke fra mig ogsaa var beskiæftiget med at søge efter Conchylier, at han skulde komme mig til Hiælp og befrie mig fra min væmmelige Fiende. Han kom hurtig til mig og førte mig ned til Baaden, medens jeg maatte passe paa at holde Dyrets Næb borte fra min Haand. I Baaden var en stor Kniv, med hvilken Capitainen snart expederede min Fiende, som jeg Stykke for Stykke maatte rive løs. Denne Sepia maa have maalt fulde 2 Alen over dens udstrakte Arme, medens Kroppen ikke var større end en stor knyttet Haand.

For at komme tilbage til Spermacethvalen igien: En af dens forunderligste Øvelser, som det endnu er uafgiort om, den

blot er for Fornøielse, eller for at ſtille ſig af med Utøi — ſmaa Krabber og andre Paraſiter der bore ſig faſt i Huden — eller for at undflye Sværdfiſken, er dens voldſomme Spring heelt ud af Vandet. Den ſynes at giøre dette paa følgende Maade: den gaaer ned paa en vis Dybde og tager derfra Fart, ved at giøre nogle kraftige Slag med Halen, hvilke den hurtigt gientager, ſaa at den erholder ſaa ſtærk en Fart at den kan giøre ſit Spring heelt ud af Vandet. Kroppen danner da i Springet en Vinkel af 45° med Vandfladen, og idet den falder ned igien, vender den Siden til. Saadanne Spring giør den ſielden mere end 2—3 af, hurtigt efter hinanden, og man kan fra Toppen af et Skib, paa en klar Dag, ſee dem i en Afſtand af henved 2 Mile. Tærſker-Hvalen (thresher-whale) ſom ogſaa er en af dens Fiender, ſaae Dr. Beale ingen af, men derimod Sværdfiſk i Hundredevis, og han fortæller om en ſtrandet Hval, i hvis Side han fandt det afbrudte Sværd af en Sværdfiſk.

Spermacethvalen hører til de Dyr der leve i Flokke, og Hiordene adſtille ſig i to Slags, den ene beſtaaende af Hunner, den anden af unge, endnu ikke fuldvoxne Hanner. Diſſe Hiorder, ſom Hvalfangerne kalde „Skoler" (schools), ere undertiden meget talrige; Dr. Beale ſiger, at han har ſeet en der beſtod af 5 à 600. Med hver Skole af Hunner gaae altid 1, 2 eller 3 ſtore Hanner; diſſe kalde Søfolkene „Skolemeſtere". Hannerne ſkulle være yderſt ſtinſyge mod fremmede Hanners Nærmelſe, og de ſlaaes drabeligen for at forſvare ſine Rettigheder. De fuldvoxne Hanner gaae næſten altid ene, naar de gaae ud at ſøge Føde; og naar man ſeer dem i Selſkab med andre, antager man at de vandre fra en „Leveegn" (feeding ground) til en anden. Den ſtore Hval er ialmindelighed meget uforſigtig, og er han alene, lader han ſig uden Vanſkelighed angribe og — om det er dygtige Hvalfangere — meget let dræbe.

Hunnerne ſees ofte at anſpore Ungerne og hiælpe dem ved at undflye fra Farer med den utrætteligſte Omſorg og Kiærlighed. De udmærke ſig ikke mindre ved deres Selſkabelighedsdrift og

Hengivenhed for hinanden; bliver en af Hiorden angreben og saaret, samle alle hendes Kammerater sig om hende lige til det sidste Øieblik, og flygte ikke før de selv ere saarede. Dette er hvad Hvalfangerne kalde „hive bi" (heaving to) og hele Skoler har man undertiden kunnet bemestre sig, naar man har forstaaet rigtigt at benytte sig heraf og flere Skibe er samlede. Den samme Hengivenhed vise ogsaa de Unge for Moderen. Hannernes Charakteer er derimod denne Ømhed og Deeltagelse fremmed; de bryde sig ikke om en saaret Kammerat, og kun en eneste Gang saae Dr. Beale en „Skole" unge Hanner „hive bi", hvilket dog kun var for en kort Tid og syntes mere at reise sig af Forvirring end af Deeltagelse.

Disse Dyr have megen Forstand. Baade Gamle og Unge have et Middel til at meddele hinanden deres Tanker, et Sprog; de kunne saaledes advare hinanden om Fare, og det selv i en meget betydelig Afstand, indtil henved 2 Mile; men hvorledes dette skeer er endnu en Hemmelighed.

Vi komme nu til Beskrivelsen af en Jagt paa disse Kæmper blandt Havets Indbyggere. Hvert Skib er forsynet med 6 Hvalfangerbaade, som ere meget skarpe i Bygning, saa at de baade roe hurtigt og ere stive samt vade fortræffeligt i urolig Sø. De ere omtrent 27 Fod lange og 4 Fod brede, skarpe i begge Ender for at kunne roe lige saa vel agterud som forud. I Agterenden, tæt ved Stævnen, er en stærk Pullert, i hvis Hoved er saaren en Rende for Harpunlinen at løbe i. Til hver Baad hører 2 Liner paa 200 Favne, med hver sin Ballie, hvori de ligge klart opstudte; endvidere 3—4 Harpuner; 2—3 Landser; en Ballie med en Laterne, Fyrtøi ɔc. for at kunne giøre Ild med om Natten; 2—3 smaa Flage paa Stokke, for at sætte som Mærke i en død Hval, i Tilfælde af at Baaden bliver nødt til at forlade den for at gaae paa Jagt efter en anden; og endelig en eller to „Drog", som er et firkantet Brædt med en Opstander i Centrum, hvorved den undertiden fastgiøres til Linen for at standse Fiskens Fart noget.

Hver Baad har en Besætning af 6 Mand, som have deres bestemte Pladser i Baaden og hvoraf den der styrer Baaden og den forreste Mand, hvilke tillige ere Harpunerere, have de vigtigste Poster med Hensyn til Fangsten. Fire saadanne Baade bruges ialmindelighed ved en Jagt og ere da commanderede af Capitainen og Styrmændene. Fra Reisens Begyndelse sættes der en Mand til Udkik paa hver Top og en Styrmand paa Forrebramraa; alle Redskaber til Fangsten holdes ligeledes paa rede Haand, og dette uagtet Skibene ofte ere ude i 6 Maaneder før de saa meget som see en Spermacethval; men undertiden er det hændet at man har truffet dem næsten i Indgangen af Canalen.

Faaer man nu Øie paa Hvalfiskene i Læ af Skibet, søger man at løbe dem saa nær som muligt, indtil paa $\frac{1}{2}$ eller $\frac{1}{4}$ Qvartmiil; men ere de til Luvart, begynder Jagten strax i Baadene. I mange Timer, undertiden fra Solen staaer op til den gaaer ned, maa Mandskabet holde ud, under en tropisk Soels brændende Straaler, vogtende paa Fiskens Bevægelser og forfølgende den indtil det beleilige Øieblik kommer at de kunne anfalde den. Den forreste og den agterste Mand have byttet Plads indtil man har naaet Hvalen; den sidste, som indtil da har roet den forreste Aare, lægger nu Aaren ind og sætter Harpunen i Dyret; Linen ligger klar imellem Folkene hen over Tofterne agter efter, med 2—3 Torn omkring Pullerten og derfra til Lineballien. Efter dette gaaer han agterud og styrer nu Baaden ved Hiælp af en Aare igiennem en Strop om Stævnen; han passer ogsaa Linen. Den forreste Mand gaaer atter forud og tager sin Plads der, klar til at kaste sin Landse, naar han seer Leilighed dertil, og hertil udkræves megen Erfarenhed og Øvelse. I det Øieblik han har sat Landsen i Dyret, raaber han „Skaad overalt"! og nu gielder det af alle Kræfter at komme bort fra den rasende Fisk. Størst Besværlighed at dræbe giver den unge Han, der er paa omtrent 40 Tønder Tran; den gior undertiden svært Nederlag baade paa Fartøier og Folk.

Dr. Beale giver i sit interessante Værk en livfuld Beskrivelse

af en saadan Scene. „Læseren hensætte sig — siger han — paa Dækket af en Sydsofarer, krydsende i det nordlige stille Hav paa Japans Høider. Skibet glider sagte hen over den glatte Flade; en dosig Stilhed herster rundt om; Solens brændende Straaler spille med en blændende Glands i Havets Speil: pludselig lyder en Stemme fra en af Toppene midt i den monotone Stilhed: „Der sprøiter hun". Capitainen styrter op paa Dækket med det Udraab: „Hvor har du hende"? Men maaskee i samme Øieblik kan hver Mand, baade tilveirs og paa Dækket, see den uhyre Masse, liggende knap 1000 Alen fra Skibet, netop kommen op for at aande, og hver 10 Secunder seer man Straalen fare iveiret, idet hver Mand i Skibet udbryder i Chor: „Der er hun igien". Men neppe ½ Minut give de sig Tid til at betragte den; Baadene fires i Vandet; Mandskabet styrter i dem, og efter 2 Minuters Forløb fra det Øieblik, man saae den første Straale, ere Fartøierne satte af og strække ud af alle Kræfter hen imod det forhaabede Bytte, sædvanligviis under Istemning af den bekiendte Hvalfanger-Sang: „Away my boys, away my boys! it's time for us to go".

Men medens de fare afsted, vedbliver Hvalen at drage Aande; der er maaskee endnu et godt Stykke for dem at roe, for der er nogen Udsigt for dem til at række den med Harpunen. Hans Sprøitninger ere næsten til Ende, han er nærved at gaae ned, eller han hører Baadene komme (baade Syn og Hørelse ere fuldkommere hos Spermacethvalen end hos de andre Hvaler) de faa Folk, som ere blevne tilbage paa Skibet, og som i den største Spænding følge med Øinene Hvalens Bevægelser og Baadenes gradvise Nærmelse til den, udraabe: „Aa, den gaaer ned"! Dog, den sprøiter igien, men langsomt; Vandet er atter i Bevægelse omkring den; Tilskuerne ombord vove neppe at drage Aande; de troe, de see „det Smalle" hæve sig, i hans Bevægelse for at dykke til Bunds. „Han gaaer tabt for os" raabe de, thi Baadene ere endnu ikke nær nok for at harpunere ham og Folkene spænde endnu i af alle Kræfter, for at kappes om Æren af at

ſætte den første Harpun i den. Boug-Fartøiet har denne Gang Æren at være den nærmeſte; de andre ſagtne nu med Roningen for ikke at ſkræmme Dyret. Endnu engang kommer der en Straale langſomt iveiret; det er den ſidſte; „det Smalle" krummer ſig, Sporen ventes hvert Øieblik at vise ſig — men Baaden ſkyder op ſom en Piil ved Siden af den uhyre Maſſe; „Reis Aarerne", raaber Styrmanden; Harpunen blinker over Hovedet paa Harpunereren, og i ſamme Øieblik ſkyver den afſted og trænger dybt ind i Siden paa Dyret. Den er „op til Skaftet". Et Hurra fra Folkene i Baadene lyder hen over den ſtille Havflade og beſvares af dem paa Skibet. Søen, ſom Øieblikket før var ſtille og glat ſom et Speil, bliver nu pidſket i Skum af det ſaarede Dyrs Slag. Snart hæver det Hovedet høit iveiret, ſnart ſlaaer det med Halen til alle Sider og vrider Legemet i voldſomme Dreininger.

„Skaad agter ud!" raaber Harpunereren; men Hvalen forſvinder pludſelig; den er gaaen tilbunds. Linen farer ud med lynſnar Haſtighed. Træet i Pullerten ryger; det fænger Ild af den voldſomme Friction; men Harpunereren ſtaaer rolig ved den og beſtænker den med Vand, for at ſlukke Ilden. En Aare holdes iveiret i Baaden: den betyder, at Linen er ſnart udløben; en anden Baad iler til og knytter en ny Line til den første. Men Dyret vedbliver ſtedſe at gaae ned; man fæſter nu Drogene til Linen, for at ſtandſe dens Fart, een, to og tre ere paaſatte, men uden Virkning. To Liner til ere udløbne — Uhyret er 600 Favne nede. „Klar til at ſtikke paa;" raaber Styrmanden til den fierde Baad — undertiden, ſkiondt ikke ofte, kan den tage alle 4 Liner ud, 800 Favne — men, det giores ei længer fornøden; den ſtiger. „Hal ind det Løſe!" raaber Harpunereren, og den forreſte Mand ſkyder Linen klart op i Ballierne igien, lige ſom den hales ind. Hvalen ſees nu at nærme ſig Vandſkorpen, hvilket de opſtigende Bobler og Vandets Bevægelſe forkynder. Næſen kommer ud af Vandet og en Straale udſtødes høit og med Force. Det Slappe af Linen er nu indhalt og opſtudt i Ballierne, og den Baad, der har Harpunen faſt i Hvalen, haler

ſig nu ſagte hen til den, ſaa at Harpunereren kommer tæt ved Dyrets Finne. Denne driver nu ſin Landſe ind i Dyrets Indvolde, medens en anden Baad ſætter en Harpun i den paa den anden Side. „Skaad overalt!“ hedder det nu atter, og Baadene trække ſig atter tilbage.

Raſende af Smerte vælter Uhyret ſig nu rundt omkring og vikler Linerne mange Gange rundtom ſig. Det hæver ſit Hoved med vidtopſpærret Gab, ſnapper efter Alt omkring ſig og farer med Hovedet imod Baadene, ſom undertiden blive knuſte, derſom de ikke hurtigt nok kunne undvige. En ny Landſe ſættes i ham; hans Bevægelſer tiltage i Voldſomhed; han farer heelt ud af Vandet; Linen rykkes over for den ene af Baadene, den anden Baad kantrer og Folkene ſvømme omkring. Hvalen er nu fri; den farer afſted i Vandſkorpen med en mærkværdig Haſtighed og Hovedet heelt ude af Vandet; men de to Baade, ſom endnu ikke have havt Tag i den og ere friſke og frie, giøre nu Jagt paa den. Dyret bliver ſnart udmattet, deels ved Tabet af det Blod, der ſtrømmer ud fra det dybe og farlige Saar, og deels ved de 200 Favne Line fra den kantrede Baad, ſom det ſlæber efter ſig igiennem Vandet. Hans Forfølgere indhente ham atter og en tredie Harpun borer ſig dybt ind i hans Side. Folkene i den kantrede Baad bringe den atter paa ret Kiol, ved at klynge ſig paa den ene Side af den; de reiſe den uden de andres Hiælp, øſe den lends og ſnart ere de afſted igien efter deres Bytte, der nu ikke længe kan giøre dem Modſtand.

Den dræbende Landſe kaſtes omſider. Blodet ſtyrter ud igiennem Næſeborerne paa det ulykkelige Dyr, i en tyk ſort Strøm, ſom farver det klare blaa Vand i en ſtor Strækning rundt om Kampplads en. Endnu engang forſøger det paa at dykke under, for at undgaae ſine Forfølgere; men dets Kræfter ſvinder; ſnart kommer det op igien og farer langſomt hen i Vandſkorpen, indtil Dødskampen overfalder det, en Scene, der er endnu forfærdeligere end nogen af de foregaaende.

Idet den lider af en indvortes Qvæling eller Standsningen

af et eller andet vigtigt Organ, geraader den uhyre Masse i den yderste Kraftanspændelse for nogle Secunder; Dødskrampen bringer den i de voldsomste Vridninger og Bevægelser; Havet pidskes til Skum og Baadene blive ofte knuste i Splinter, under dens vilde Slag til alle Sider.

Denne voldsomme Kamp er snart forbi, og Dyret, som nu er uden Samling, farer med piilsnar Hastighed frem i en Cirkelbue, indtil det pludselig ruller om paa Siden og er død.

Dr. Beale fortæller flere interessante Hændelser, han var Vidne til paa sine Reiser. En af disse ville vi meddele vore Læsere endnu før vi ende. „Medens vi laae og fiskede i det nordlige stille Hav — siger han — hændte det sig en Eftermiddag, som det havde blæst haardt om Formiddagen, at en „Skole" unge Hanner lode sig see tæt ved Skibet, og da Veiret havde klaret lidt op, gav Capitainen Ordre til Styrmanden at fire begge Baadene i Vandet og gaae i den ene, medens han selv gik i den anden. Vi havde kun disse to Baade, fordi vi Dagen før havde faaet de to andre beskadigede. Begge Baade naaede snart Hvalerne, men bleve uheldigviis seete af dem, før de vare nær nok til at kaste Harpunen, og Fiskene splittedes ad og flygtede bort hver sin Vei. Een var der dog, som, efter at have vendt om et Par Gange, styrede lige hen imod Capitainens Baad. Da Capitainen saae dette, blev han liggende ganske stille og lod Hvalen komme tæt op til Baaden, da han satte Harpunen i den et Stykke bagen for Pukkelen. Fisken laa et Par Secunder ligesom betagen af Skræk, men foer derpaa afsted som en Piil, og snurrede Baaden rundt med en saadan Fart, at det var et Vidunder at den ikke kantrede. Afsted foer nu Hvalfisk og Baad, ret op til Luvart, med en 12—15 Miles Fart og imod en Sø, som floi høit over Baaden, der skar igiennem Vandet som en Ploug, saa at Søen stod i en høi Banke paa begge Sider af den. Dette foregik ganske tæt ved Skibet."

„Styrmanden i den anden Baad, som laa til Luvart og saae dette, manevrerede saaledes at han kom tværs paa deres

Cours og fik kastet en Tougende til den anden Baad, som giorde den fast i sig, og nu bugseredes begge Baade afsted næsten med samme brændende Fart som for. Jeg saae Capitainen sætte en Landse i Hvalen, men, som det lod, uden Virkning, da dens Fart ikke i mindste Maade standsedes, og meget snart var det ikke muligt at sine dem fra Dækket uden Kikkert. Jeg løb tilveirs, og med min Kikkert kunde jeg fra Toppen netop skielne de to Baade og Hvalens Hoved foran for dem, af og til ude af Vandet, med en heel Deel hvidt Vand eller Skum rundt om dem. Jeg holdt dem i Kikkerten saalænge jeg kunde sine dem, og vi havde peilet dem med Compasset for at giøre smaa Slag op imod dem."

„Det var ganske kort før Solens Nedgang at dette skete, og der var alle Udsigter til at det vilde blæse haardt op om Natten. Strax derpaa faldt en Mand overbord fra Skibet og druknede uagtet alle Anstrængelser for at redde ham. Torebede Mersseil var Alt hvad Skibet kunde føre, og hver 20 Minuter blev der vendt, for at holde sig omtrent paa samme Strog fra Baadene. Blikfyr bleve afbrændte hvert Øieblik, og desuden blev der hængt en Kiedel over Hakkebrædtet, fyldt med Tran og opplydset Tougværk, hvori der tændtes Ild, hvilket udbredte et meget stærkt Lys. Alles Øine vare anspændte for at opdage Baadene. Den sorgmodige Stemning, som altid vækkes iblandt Mandskabet i et Skib, naar en Mand falder overbord og drukner, forøgedes ved Ulvisheden om Capitainens og deres Skiæbne som vare fraværende i Baadene. Alle Mand ombord stirrede ud i Mørket, og hvert Øieblik troede de at skimte et Fyr fra Lanternen i Baadene; mange troede endog at høre Capitainens Stemme praie Skibet; for andre lød det, igiennem Vindens Hylen i Tougværket, som om det var den druknede Mand, der raabte til dem at holde af. Saaledes henrandt flere Timer af Natten og man havde næsten opgivet alt Haab, da en Mand fra Toppen raabte, at han saae et Fyr ret forud. Det var netop som vi vare i Begreb med at vende. Alle ilede forefter og faa Minuter efter kunde enhver see Fyret fra Dækket. Det varede ikke længe før Skibet var tæt ved det og

til vor ſtore Glæde fandt vi Capitainen og alle Mand i Baadene liggende i Læ af den døde Hval, der havde tient dem til Beſkyttelſe imod Søen. Det var nemlig først ganſke nylig lykkedes dem at faae en Lanterne tændt, da Fyrtøiet i Baadene var blevet vaadt af den voldſomme Bugſering, ellers vilde de ſtrax efter at det var blevet mørkt have viiſt en Lanterne fra en opreiſt Aare, ſom er den almindelige Skik, naar Baadene ere fra Skibet om Natten."

Dardanellerne forceret af Englænderne i 1807.

(Unit. Serv. Journal, Jan. 1842.)

Eſkadren havde for Modvind ligget nogle Dage ved Tenedos, hvor den ulykkelige Hændelſe indtraf med Linieſkibet Ajax, ſom en Nat, medens ſtørſte Delen af Mandſkabet var tilkøis, pludſeligen geraadede i Brand og ſprang i Luften*) — da endeligen

---

*) Ilden, hvis Oprindelſe man aldrig kom efter, brød ſaa pludſelig og voldſomt frem, at den i et Øieblik beſpændte Batterierne og forhindrede Mandſkabet, ſom i dybeſte Søvn hvilede i deres Køier, fra at komme op. Den ſtørſte Deel af Beſætningen og mange af Officiererne omkom, deels i Luerne, deels efter at være ſprungne i Vandet, da Mørket giorde det vanſkeligt for de tililende Baade fra Eſkadren at opfiſke dem. Chefen, den, ſom Chef af Fregatten Euryalus i Trafalgar Slaget, for ſin Kiekhed bekiendte Capitain Blackwood, var iblandt de Reddede. I Aaret 1810 giorde vi Bekiendtſkab med en Lieutenant William Henry Bruce, nu Capitain og Publicum bekiendt fra ſine intereſſante Meddelelſer i Naut. Magazine om de polyneſiſke Øriger, hvor han, ſom Chef af Fregatten Imogène, for faa Aar ſiden var ſtationeret i 3—4 Aar; han var Cadet paa Ajax og ſkyldte den Omſtændighed, at han havde Vagt, ſin Frelſe. Luerne brøde med en utrolig Hurtighed frem og beſpændte hele Skandſen, ſaa at Alle maatte flygte forud til Bakken, hvorfra han ſprang overbord og blev opfiſket af Baadene. Hans Skildring af denne Nats Scener ſtaaer os endnu levende i Erindringen.

Udg. Anm.

Vinden den 19de Februar sprang om til S. V. og Signal blev givet for at lette. Vi formerede Linie og styrede imod Dardanellerne, efterladende Glatton paa 64 Kanoner ved Vraget og for at bevogte Indløbet til Strædet. Eskadrens Orden var, saavidt erindres, følgende: Canopus, Admiral Sir Thomas Louis' Flagskib, førte; derefter fulgte: Repulse, Royal Augustus, Windsor Castle, Thunderer, Pompée og Standard, i Alt 7 Linieskibe; efter disse fulgte Fregatterne Endymion og Active samt Bombardeerskibet Fury.

Saasnart Tyrkerne troede, at de kunde række det forreste Skib, aabnede de Ilden fra Dardanelfæstningerne paa Cap Greco og Cap Jenisseri, som man troede kunde beherske Indløbet; men faa af Kuglerne krydsede hinanden og af de store Steenkugler ingen. Eskadren tog derfor ingen videre Notits af dem og passerede uden at løsne et Skud.

Dardanellerne eller Hellesponten lignede en bred Flod, sagte flydende imellem Bredder af en gulgraa Farve, betydeligen høiere og brattere paa den europæiske Side. Hist og her dannede Kysten en dyb Bugt, hvori man saae Landsbyer med grønne Træer og dyrkede Marker, som dannede en behagelig Contrast med Kystens nøgne og ufrugtbare Udseende. En Kugle nu og da, fra et eller andet skiult Batterie, foer pibende hen over Hovedet paa os og vakte os af vore Drømmerier om kiølige Lunde og grønne Marker. En stærk Modstrøm og kun liden Vind til at overvinde den med gjorde vor Seilads saa langsom, at Klokken blev 9 før en Krumning i Strædet lod os faae Die paa Fæstningerne Sestos og Abydos. I Begyndelsen saae det ud som de rørte hinanden; der var ingen Aabning at see, hvorigiennem Skibene kunde passere, før en anden Krumning i Løbet viste os et Pas af omtrent 2000 Alens Brede, og næsten i samme Øieblik aabnede begge Fæstninger deres Ild paa det forreste Skib. Jeg havde under Opseilingen min Post paa Hytten ved Signalerne, saa at jeg havde fri Udsigt til alle Sider; men saasnart Skydningen begyndte, bleve vi indhyllede i Røg, da den svage Brise ikke kunde

adſprede den, og jeg kunde ſaaledes ikke tydeligen ſee Fæſtningerne; men ſaavidt jeg kunde ſkjønne havde de tre Rader Kanoner over hverandre, de ſværeſte nederſt og næſten lige med Vandſtorpen; paa Flankerne vare ſtore og meget ſtærkbyggede Taarne. Royal Auguſtus gav Ild til begge Sider, ſaaſnart dens Kanoner kunde bære. Den ſtærke Kanonade dæmpede endnu mere den Smule Vind der var, ſaa at Skibene neppe kunde meer end ſtoppe Stømmen, og det tog os meer end en halv Time at paſſere Fæſtningerne. Jeg beundrede vor græſſe Lotſes Koldblodighed og Rolighed midt i denne Tummel og Larm; hans hele Opmærkſomhed var henvendt paa at lotſe Skibet ſikkert igiennem, en Sag, der ikke var let, i den tykke Nog og det Mørke, hvori vi vare indhyllede.

Fiendens Ild var langtfra hurtig; hans Kanoner vare ſtillede ſaa lavt, rimeligviis for at træffe Skibene i Vandgangen, ſaa at Kuglerne i Almindelighed ricochetterede over os hen, uden at giøre os nogen Skade. Eſkadrens Ild var kraftig og velvedligeholdt; hvordan dens Virkning havde været, kunde vi aldrig faae at vide ſiden. Da vi vare komne forbi Seſtos og Abydos, fik vi Nogera Bayen aaben, i hvilken den tyrkiſke Eſkadre laa til Ankers. Denne Eſkadre beſtod af et Linieſkib paa 64 Kanoner, 4 Fregatter og 4 Corvetter; de laae i en Slags Halvmaanelinie, ſtøttende den ene Fløi til et Batterie af 30 ſvære Kanoner, paa Pynten Nogera. Admiralen vidſte allerede i Forveien, at denne Eſkadre laa her, og havde givet de nødvendige Ordrer til at angribe og ødelægge den, om den ſkulde driſte ſig til at oppebie vor Ankomſt. Uden at vige ud af deres Cours gave de 4 forreſte af vore Skibe Eſkadren deres Lag idet de paſſerede den, hvilke kun ſvagt og uden Virkning beſvaredes fra de tyrkiſke Skibe og Batterier. De omtalte 4 Skibe af vor Eſkadre, ſom kun giorde liden Fart paa Grund af den ſvage Kuling og Modſtrommen, ſlap endelig forbi Nogera Pynten og gik ſtrax efter til Ankers. Sir Sidney Smith, med Linieſkibet Pompée og efterfulgt af Thunderer og Standard ſamt to Fregatter, var imidlertid luvet op imod den

tyrkiske Eskadre, som efter en kort Modstand kappede Tougene, paa en Fregat nær, og løb paa Strand, hvor Mandskabet strax forlode dem. Den ene Fregat havde faaet sine Mersseil og Fokken sat og styrede over ad den modsatte Kyst under Forfølgelse af Fregatten Active, som holdt sig tæt paa dens Laaring og gav den det ene Lag efter det andet, hvilket den besvarede med et enkelt Skud nu og da. Da den naaede den europæiske Side løb den sig paa Grund, og Mandskabet flygtede i Land.

Da vi ikke kunde afsee Folk fra Eskadren til at besætte Priserne, blev der givet Ordre til at stikke Ild paa dem, hvortil Sir Sidney fik Assistance af Baade fra alle Skibene. Medens dette gik for sig, blev et stærkt Detachement Matroser og Soldater landsat, for at storme Batteriet paa Nogera-Pynten; men da de kom til det, fandt de det ligeledes forladt, hvorpaa de fornaglede Kanonerne og ødelagde Raperterne. Klokken 4½ om Eftermiddagen var man færdig med disse Arbeider, Baadene vare indsatte igien og Eskadren atter under Seil. Fregatten Active blev tilbage med en tyrkisk Corvette, som var bleven sparet; den skulde holde Øie med Fiendens Bevægelser i dette Strøg, medens Eskadren styrede ind imod Marmorahavet.

I disse Fegtninger havde Royal Augustus 5 Mand Dræbte, hvoriblandt en Cadet, og 25 Mand Saarede. Saavidt erindres var de andre Skibes Tab snarere ringere i Forhold, og Ingen fik sin Reisning beskadiget af nogen Betydenhed. Paa vor videre Fart var der Intet for os at gjøre. Løbet blev bredere altsom vi avancerede, og da det snart begyndte at blive mørkt, havde vi ingen Leilighed til at see hvorledes Kysterne vare beskafne.

Den næste Dag passerede vi Den Marmora, og om Aftenen ankrede vi henved et Par Mile fra Constantinopel, under den lille Ø, Prote, en af Prindse-Øerne. Fregatten Endymion fik Ordre til at løbe nærmere ind og ankre en halv Miilsvei fra Staden, deels for at recognoscere deels for at danne et Forenings-punkt imellem Admiralen og Fienden, ved de forestaaende Underhandlinger.

Om Morgenen den 21de var der for lidt Vind til at seile Strømmen op med; den lob her med 2½ Miils Fart. Tidligt om Morgenen blev der sendt en Officier fra Royal Augustus til Constantinopel som Parlamentair; han kom tilbage ved Middagstid, og formodentlig har det Svar, han bragte, været utilfredsstillende, for den næste Morgen blev der giort klar ombord hos os til at angribe, der blev hivet ind paa Torvet, og Kl. 11 blev der givet Signal for Eskadren at lade Mandskabet skaffe til Middag. Vi havde en smuk Brise fra Syd, og alle Omstændigheder vare gode for et Angreb; men, for Mandskabet endnu havde skaffet, kom der Signal fra Endymion, at et tyrkisk Fartoi kom roende ud imod Eskadren. Lidt efter Middag kom det paa Siden af Royal Augustus, og en aldrende Herre med et langt graat Skiæg og et alvorligt Ansigt kom ombord, ledsaget af sin Drogoman. De blev modtagne af Admiralen med alle Ærbevisninger og forte ind i Kahytten, hvor de havde et Par Timers Conference med Admiralen og vor Ambassadeur, Hr. Arbuthnot, hvorpaa Tyrkerne igien forlode os med de samme Ærbevisninger som da de kom. Følgerne af denne Conference vare, at Klarskib ophorte, Kanonerne blev atter surrede, og der blev stukket ud til heelt Tou igien.

Tyrkerne vare imidlertid ikke orkesløse i Land. Alle Fæstningsværker imod Soen blev istandsatte og nye opforte, hvorved den franske Gesandt General Sebastiani især var virksom med Raad og Opmuntring. Det samme Liv og Rore viste sig imellem deres Skibe. Om Morgenen d. 23de kom 2 Linieskibe og 2 Fregatter ud fra Bosporus og forenede sig med den Eskadre, der allerede var halet ud af Havnen og havde indtaget en Stilling, hvori den kunde secundere Landbefæstningerne. Den forrige Parlamentair, Isaak Bey, aflagde os atter et Besøg samme Dag d. 23de, sandsynligt kun for at vinde Tid og dysse os i Søvn medens de giorde deres Tilberedelser.

Vi havde imidlertid ladet den gode Leilighed til et Angreb gaae ubenyttet forbi. I de følgende Dage var Vinden saa varia-

bel og lvi, at det var umuligt at tænke paa at stoppe Strømmen. Hele denne Tid vedbleve Tyrkerne at sætte sig i Forsvarsstand. Den Flaade, de havde faaet ud af Havnen, var allerede stærkere end vor i Antal; hver Pynt var besat med opkastede Batterier, og saa dristige bleve de, at de om Natten imellem d. 26de og 27de kastede et Detachement Tropper med nogle Feltkanoner over paa Øen Prote, fra Fener-Pynten paa den asiatiske Kyst. Da vi om Morgenen bleve Baadene vaer, som passerede frem og tilbage imellem Øen og Fastlandet, sendte vi vore Fartøier ud efter dem; men det lykkedes os kun at tage een, som havde to Metalkanoner ombord og roede tungere end de andre.

Da vi om Eftermiddagen observerede Folk paa Øen, beskiæftigede med at opkaste Batterier, sendte Admiralen Fartøierne fra Canopus for at forstyrre deres Arbeider og forjage dem fra Øen. Da Tyrkerne saae Baadene nærme sig, forlode de Arbeidet og kastede sig ind i et græsk Kloster, som laa paa Toppen af et af de høieste Punkter paa Øen. Vore Folk landede, og da de saae de nysbegyndte Værker forladte, bestege de Bierget og nærmede sig Klosteret, som det syntes uden Mistanke og uden Forsigtigheds Jagttagelse; thi ikke saa snart saaes deres Hoveder over den Platform, hvor Klosteret stod, før en Salve fra Murene fældede de Forreste til Jorden. Marinercapitainen og 3 Mand bleve paa Stedet og adskillige bleve saarede. Resten af Troppen styrtede nu imod Porten; men den var altfor massiv og stærk til at man kunde sprænge den, og efter at have forgiæves prøvet paa at stikke Ild paa den, maatte Officieren, som havde Commandoen, endelig beslutte sig til at trække sine Folk bort og postere dem i Sikkerhed, medens han sendte de Dræbte og Saarede ombord og forlangte nærmere Forholdsordre. Admiralen gjorde Signal for de nærmeste Skibe i Eskadren at sende armerede Fartøier til Øen. Baadene fra Royal Augustus vare faa Minutter efter, under Lieutenant, nu Capitain Sir Nisbett Willoughbys Commando, paa Veien til Øen, undtagen Barkassen, som en anden af Lieutenanterne, Russell, commanderede. Han var en altfor erfaren Mand

i Baadsaffairer til at han ikke ſtrax ſkulde indſee, at Baadscarronaden vilde være den bedſte Nøgle til at aabne Kloſterporten med, og at man derfor maatte tænke paa Redſkaber til at faae den op paa Bierget med. Alt faae diſſe Ting ſamlede tog lidt i Tid, og Capitainen, ſom ikke vidſte hvad der foraarſagede Opholdet, foer i Lieutenanten og bandede og ſtampede i Dækket ſom en Raſende. Lieutenanten ſvarede ikke et Ord, men praiede ned paa Batteriet og bandede lige ſaa lyſtigt paa ſin Side, for at faae et Par Vindebomme og to Fadelænger op til at bære Jerngryden i, ſom han kaldte den 24pd. Carronade. Neppe havde han faaet diſſe Ting ned i Baaden, før han var affted og halede ud af alle Kræfter for at naae de andre, hvoraf allerede de forreſte vare nær oppe under Øen. Lieutenant Willoughby, ſom ikke noie var underrettet om Fiendens Stilling og ikke havde Tanke om at det var nødvendigt at nærme ſig med Forſigtighed, trængte lige ſaa ſnart han var landet raſk op ad Bierget, og den første Underretning han fik om Fienden, da han naaede Toppen, var en Muſketteriſalve fra Kloſteret, hvorved han ſelv fik 2 Kugler i Anſigtet, og Lieutenant Belli, hans Nærkommanderende, og en Baadsmandsmath bleve dræbte og 2 Cadetter ſamt flere af Mandſkabet bleve ſaarede. De øvrige af Folkene ſøgte nu Skiul mod denne dræbende Ild, og da Ruſſell kom til, ſtrax efter, ſaae han ſtrax, at Carronaden var det eneſte Middel til at ſprænge Porten med. Han lod ſtrax gaae iværk med at faae den op, hvilket efter megen Beſværlighed lykkedes dem, og et Sted blev fundet omtrent 300 Alen fra Porten, hvor Fieldet dannede et naturligt Skydeſkaar til at plante den i. Før dette var udført, var det begyndt at blive mørkt. De ſaaredede Officierer og Folk vare imidlertid bragte ombord paa deres Skibe, og Admiralen, ſom ikke fandt et ſaa ubetydeligt Foretagende værd at offre mere Blod paa, end der allerede var flydt, og ſom rimeligviis var uvidende om de gode Udſigter, Ruſſell havde, til hurtigt at tvinge den lille Fæſtning, gav nu Ordre til at trække Folkene bort fra Øen til næſte Morgen. Denne Ordre kom netop ſom Ruſſell havde faaet ſin

„Jerngryde" monteret og stillet paa Porten, og med en hiertelig Eed, over denne uvelkomne Contraordre, brændte han sin Carronade af imod Porten, som en Afskedshilsen, og gav nu Ordre til at bringe den ned i Barkassen igien med alt dens Tilbehør. Dette blev udført uden videre Tab, og Kl. 8 om Aftenen vare Alle ombord igien. Da vi næste Morgen landede igien paa Øen, fandt vi at Tyrkerne havde rommet den, skiøndt vore Baade havde patrouilleret rundt om den hele Natten. Saaledes endte denne ubetydelige Affaire, som geraadede os til liden Ære og foraarsagede os et større Tab af Officierer og Folk, end selve Forceringen af de berømte Dardanneller.

Et Rygte naaede os, at Tyrkerne havde tillavet en Mængde Flaader og Brandere for at sætte Ild paa Eskadren; et andet Rygte fortalte, at 10,000 Mand havde svoret paa Koranen at entre os og nedsable hver Mand; og saa megen Tro fæstede man hertil, at det blev befalet at hvert Skib skulde holde en Patrouille forud, i Retningen af Staden, hele Natten.

Den 1ste Marts brød frem med tykt og uroligt Veir, og Vinden sprang om til Nordøst med en stiv Kuling. Lidt før Middag var Eskadren under Seil og stod, i Linie de Bataille, mod Staden. Denne truende Manøvre var imidlertid kun paa Skrømt; thi efter at vi havde ligget opbrast paa Kanonskuds Afstand til Mørkningen, bare Skibene af og vendte snart det gyldne Horn Ryggen. Den friske Kuling af Nordenvind bragte os den næste Aften til Gallipoli, hvor vi gik til Ankers ved Siden af den her efterladte Fregat Active med sin tyrkiske Prüs.

Tidligt om Morgenen den næste Dag var Eskadren under Seil igien. En stiv Kuling og Strømmen med os førte os afsted med en rivende Fart, og Eskadrens Seilordre var ganske den samme som da vi løb Dardanellerne ind. Da vi nærmede os Pynten Nogera, havde Canopus, som var i Spidsen, Ordre til at forsøge paa, hvorvidt en venskabelig Salut kunde faae Tyrkerne til at troe, at Stridighederne havde faaet en fredelig Udgang, og at der var sluttet Vaabenstilstand eller Fred imellem begge Lande; men

Tyrken var ikke saa let at narre; saasnart hans Kanoner kunde bære paa os, var en Kugle Svaret paa vor venlige Hilsen. Pynten og Bugten Rogera vare vi snart passerede og nærmede os nu Løbet imellem Sestos og Abydos. Denne Gang fandt vi, at Fienden skiød med større Sikkerhed, end da vi kom ind; thi skiondt vi løb igiennem med en stærk Fart, blev Eskadren dog oftere truffen og leed mere, end under Indseilingen. Ved Middagstider havde vi klaret Dardanellerne, og kort efter ankrede vi imellem Tenedos og Fastekysten.

Royal Augustus havde 3 Døde og Næstcommanderende med 27 Mand saarede paa denne Giennemfart. Dette Tab leed vi for største Delen ved en uhyre Steenkugle, som ramte os i Overkanten af den tredie Kanonport for fra paa Skandsen; den borttog hele Finkenettet, dræbte eller saarede alle Mand ved Kanonen og slog hele Siden ud imellem de to lige overfor staaende Kanoner. Jeg saae dette Monstrum af en Kugle næsten lige fra det Øieblik, den forlod Mundingen af Kanonen, og til den traf Skibet; og saa langsom var dens Fart, at var den kommen i den Retning hvor jeg stod, vilde jeg have havt god Tid til at vige af Veien for den. Den hele Scene lignede overalt mere Udbruddet af en Vulcan, naar Biergets Sider aabne sig og udspyer Klippestumper imellem Ild og Røg. Ombord hos os fandt vi efter Affairen ikke nogen overordentlig stor Kugle; den sværeste, en Steenkugle, veiede 500 Pund og en af Jern 98 Pund. Windsor-Castle blev truffen af en Kugle, der veiede 850 Pund og havde en Diameter af 27½ To.; den kom ind imellem Øverste- og Mellemste-Batterie, foer skraa opefter og demonterede Kanonen, hvorfra den gik i Stormasten, som den skar Totrediedelen igiennem. Fregatten Active fik en Kugle i Bougen, som veiede imellem 7 og 800 Pund.

Den 7de stødte en russisk Eskadre paa 6—7 Linieskibe, under en Contre-Admirals Commando, til os. I Begyndelsen vilde de neppe troe, at vi havde passeret Dardanellerne frem og tilbage, uden at der var større Skade at see paa os. Da de imid-

lertid fandt, at det forholdt sig saa og at dette hidtil saa frygtelige Pas var blevet forceret uden stort Tab, vilde de overtale vor Admiral til at gientage Besøget med begge Eskadrer i Forening, hvilket dog blev afslaaet. Linieskibet Windsor-Castle blev sendt til Malta for at faae en ny Stormast, og Resten af Eskadren forlod kort Tid efter Russerne og gik til Ægypten. Toget til Constantinopel, der begyndte under saa gode Auspicier, som man kunde ønske sig, fik saaledes et kun lidet hæderligt Udfald. Den Raadvildhed og Mangel paa Activitet, som viste sig, da al egentlig Fare var overvunden, er maaskee ene at tilskrive Diplomatiens Indblanden. Det gik her, som det saa ofte er gaaet, naar man har bundet Hænderne paa vore kiække Anførere ved at give dem en Diplomat ved Siden, og til Uheld var Ambassadeuren Hr. Arbuthnot syg og sengeliggende næsten den hele Tid.

At meddele Træ Varighed, Boielighed o. s. v. ved Imprægnation formedelst Indsugning af visse Fluida.

(Af det svenske „Tidsskrift i Sjøvæsendet" 1ste H. 1812.)

For nogle Aar siden begyndte Franskmanden Boucherie, Læge ved Sø-Etaten, at anstille Forsøg med adskillige Midler til at conservere Tømmer fra Forraadnelse.

I Almindelighed har man antaget, at Træets Forstyrrelse, ved saavel den tørre som den fugtige Forraadnelse, reiser sig enten af, at Fugtighed og Varme, forenede, frembringe en Giæring i dets Safter, eller ogsaa, at Orme og Insecter indtrænge sig i dets Porer og formere sig der i det Uendelige; men man har ikke undersøgt, hvorvidt ikke Træets ulige Bestanddele have Indflydelse paa denne Forstyrrelse. Dr. Boucherie er derimod kommen til den Overbeviisning, at alle Forandringer ved Træet reise sig alene af de opløselige Bestanddele, som findes i det.

Efterat han, ved en Mængde Forſøg, havde overtydet ſig om Rigtigheden af denne Grundſætning, beſluttede han, enten at borttage de opløſelige Beſtanddele af Vedet, eller at gjøre dem uopløſelige, ved at lade dem indgaae Forening med et eller andet Stof, der forhindrede Gjæringen. Det Første var næſten umuligt at udføre; men ved at overveie, at alle Salte med uopløſelige metalliſke Baſer let forene ſig med Vædſker, begyndte han at undersøge, hvilke de Salte vare, ſom beſadde den Egenſkab at være præſerverende og tillige vare at erholde til en billig Priis.

Træſyret Jern (Pyrolignithe brut de fer) blev af følgende Aarſager anſeet for det meeſt paſſende, fordi: 1) det kan erholdes for en billig Priis; 2) dets Oxyd indgaaer en beſtandig Forening med næſten alle organiſke Legemer; 3) dets Syre ikke har nogen ætſende Egenſkab og let forvandles til Gasform, og 4) fordi det indeholder den ſtørſte Mængde Creoſot, ſom noget Liqvidum kan opløſe, hvorfor man ogſaa nu er overtydet om, at det bedſt bevarer alle organiſke Legemer fra Forandringer.

For at forvisſe ſig herom, har Hr. Boucherie anſtillet mangfoldige Forſøg og er derved kommen til ganſke tilforladelige Slutninger.

Naar Træſtykkerne nedſænkes i Fluida, ſkeer deres Gjennemblødning ganſke langſomt, og det hænder ikke ſjeldent, at Vædſkerne ikke kunne indtrænge længer i Træet end til en ringe Dybde fra Overfladen. At indtrykke Vædſker i Træ, ved Hjælp af mechaniſke Preſſer, har ogſaa viiſt ſig at være ufuldkomment, ligeſaavel ſom den Maade, at fortynde den i Træet værende Luft, ved Varme, og ſtrax derpaa nedſænke det i den Solution, man vil imprægnere det med, hvilken ſidſte Maade, ihvorvel den bedſte af de forſøgte, ikke heller fuldkomment tilfredsſtillede. Da Hr. Boucherie imidlertid havde faaet den Overbeviisning, at Safternes Circulation i det paa Roden voxende Træ ikke ſtrax ophørte ved Træets Omhugning, beſluttede han at benytte denne Egenſkab til at indrive de Vædſker, ſom ſkulde gjøre Træets egne Safter uopløſelige og tillige beſkytte det imod Ormes og Inſecters Angreb,

Om man ved en passende Aarstid omhugger et stor Træ og derefter stiller dets Neder-Ende i en Saltopløsning, finder strax en stærk Indsugning Sted, hvorved Saltopløsningen indtrænger i alle dets Porer, lige op til Toppen og de yderste Blade, saafremt man har sørget for at der er en tilstrækkelig Quantitet af Fluidum tilstede. Saaledes blev et Poppeltræ af 94 Fods Høide og 16 Tommers Diameter*), og hvis Fod blev nedsænket 8 Tø. i træfyret Jern af 8°, paa 6 Dage i September Maaned heelt og holdent giennemtrængt af denne Vædske, hvoraf det havde indsuget den betydelige Mængde af 104½ svenske Kander, omtrent 250 danske Potter.

Men da denne Maade, at reise det omhuggede Træ og stille det opretstaaende med Foden i et Kar, samt holde det i denne Stilling, var forbunden med meget Arbeide og stor Bekostning, giordes Forsøg med et paa Marken liggende Træ, saaledes, at en fuldkommen vandtæt Sæk passedes nøie omkring Træets Fod og fyldtes med den omnævnte Vædske, Denne Maade lykkedes vel; men da ogsaa den var forbunden med meget Arbeide, udfandt Hr. Boucherie tilsidst følgende Methode:

Efter at have afhugget det paa Roden staaende Træ de Grene, som ikke vare nødvendige for Indsugningens Vedligeholdelse, giennemboredes Træstammen paa dens tykkeste Sted, strax ovenfor Roden, med et Bor af ⅝ Tø. Diameter. I dette Borhul indførtes en Saug, hvormed Træet blev giennemsauget til begge Sider, indtil paa lidt over en Tomme fra hver af Yderkanterne. Paa denne Maade blev største Delen af alle Stammens Porer aabnet, medens det paa begge Sider tilbagestaaende Ved var tilstrækkeligt til at holde Træet opretstaaende paa Roden. Derefter bedækkedes hele det udvendige Snit med tiæret Seildug, som nøie befæstedes, og i et af Borhullerne, som ikke tilstoppedes,

*) Maalene ere her allevegne anførte efter Oversætteren i svensk Maal, da vi ikke have fundet det videre nødvendigt for Emnet at foretage Reductionen. Udg. af N. A. f. Sov.

indpaſſedes et Rør, hvilket nedførtes i et Reſervoir, fyldt med den Oplosning, ſom man vilde imprægnere Træet med.

Man har antaget, at Vintertiden er en Hviletid for alle vegetabilſke Circulationer; men denne Hvile er aldrig fuldſtændig for noget Slags Vexter Herom har Dr. Boucherie overtydet ſig ved Forſog med forſkiellige Træſorter i December, Januar og Februar Maaneder, og han har fundet at Safterne endogſaa under denne koldere Aarstid opſtige i Træet til en Hoide af flere Fod, ſkiondt ikke ſaa hoit, ſom i Vaar, Sommer og Høſt. Vaaren ſyntes alligevel at være den mindſt gunſtige Tid for at erholde en fuldkommen Indtrængning i Træet, hvorimod Høſten afgav de bedſte Reſultater i denne Henſeende, ihvorvel Botanikerne ialmindelighed anſee Vaaren for at være den Tid, da Safternes Bevægelſe i Træet er ſtærkeſt. Denne Formodning kommer udentvivl deraf, at de ikke ſkielne imellem Safternes Bevægelſe langs med Træets Ydre og den i dets Kiærne.

Da Hr. Boucherie d. 25de Mai 1839 lod omhugge et Fyrretræ af en betydelig Hoide og med en Diameter af 18 Tommer, blev dette ophængt ved et andet nærſtaaende Træ, og dets nedre Ende nedſænket i et Reſervoir, ſom var fyldt med træſyret Jern. Paafyldningen i Reſervoiret fortſattes i flere Dage, hvorved befandtes, at Træet, ſelv ved dets nederſte Deel, ikke havde indſuget ſærdeles meget af Vædſken, men at den Side, ſom havde vendt imod Sydoſt, var temmelig giennemtrængt deraf til en Tykkelſe af 1 To. og i 45 Fods Hoide. Andre Forſog have viiſt, at uagtet adſkillige Grene afhugges, kan hele Træets Imprægneren ligefuldt lade ſig iværkſætte, blot at de øverſte Løv eller Topſpirerne (Barrtofsarna) bibeholdes.

Tiden, ſom kan hengaae imellem Træets Omhugning og dets Præparering, beroer deels paa Aarstiderne, deels paa Træſorten, I Slutningen af September blev et Fyrretræ, af henved 15 Tommers Diameter, nedſænket med ſin Fod i Oplosningen 48 Timer efter Omhugningen, og alligevel giennemtrængtes det meget vel. I Juni var Tilfældet det ſamme med en Løn, ſom var fældet

36 Timer før. Hr. Boucherie har imidlertid fundet, at jo hastigere efter Fældingen, Imprægneringen kan foretages, destobedre, efterdi Indsugningskraften aftager, jo længere Træet henligger, og den er aldeles tabt efter 10 Dages Forløb.

En Lon af 11½ T. Diameter indsugede paa 2 Dage 95½ svenske Kander (omtr. 240 Potter) opløst Chlorcalcium af 15°, og et andet af samme Sort tomte paa lige lang Tid et Reservoir, der indeholdt 76 Kander (180 Potter) træsyret Jern. Med andre Træsorter fik man lige bestemte Resultater.

Den 5te August nedsattes Enden af en Longreen i opløst Chlorcalcium af 15°; Grenen veiede da 6. 2 ℔; den blev staaende i Opløsningen i 8 Dage, i hvilken Tid den havde indsuget 5. 1 ℔ deraf, men den havde tabt i Vægt, saa at den nu veiede kun 5. 77 ℔. Et andet Forsøg samme Dag, hvor Grenen veiede 6. 6 ℔, gav efter 8 Dages Nedsænkning det Resultat, at Grenen havde bevaret samme Vægt som før Neddypningen; men den havde indsuget mere end 1. 87 ℔ Træsyre af 8°, hvoraf synes, at Træsyren indsuges meget langsommere end Chlorcalcium.

Naar Træet imprægneres med Træsyre, blive dets Løv og Grene haarde, hvorimod, naar det skeer med Chlorcalcium, vedblive de myge og boielige, endog efter et Forløb af 2 Aars Tid. Efter mange fortsatte Forsøg med forskiellige Træsorter, at imprægnere dem med ulige Solutioner, har Dr. Boucherie fundet, at alle neutrale Salte have indtrængt i Træet i stor Mængde, hvorimod alle Saltsyrer eller Alcalier ganske langsomt optages af det.

I alle hvide Træsorter er Kiærnen eller de nærmest Midterpunktet beliggende Dele mindst varige; de lade sig ikke imprægnere, fordi der i dem ikke finder nogen Circulation af Safter Sted. Naar man noie undersøger et Træ, som er blevet imprægneret med Syrer, finder man stundom en og anden Ring af Fibrer, som aldeles ikke er bleven giennemtrængt af Vædskerne. Aarsagen hertil er en der stedfindende Forhindring for Saftomløbet, og da man næsten altid, ved Baserne af saadanne uigiennemtrængte Ringe, finder en Knast eller en Raadenhed, saa er det

rimeligt, at det er dem der afbryde Saftomløbet paa disse Steder, saavel under Træets Vext, som efter Fældingen.

Sædvanligviis fældes Træet om Vinteren, fordi man har troet, at det da skulde indeholde færre Safter, end ved de andre Aarstider. Dr. Boucherie anseer derimod Vinterfældning for den skadeligste for Tømmerets Varighed; Sommeren, eller endnu bedre Høsten, har han fundet at være den bedste Tid til at fælde Træer.

Træ, imprægneret med træsyret Jern (pyrolignithe brut de fer) bliver meget varigt og haardt, saa at det er vanskeligt at bearbeide det med de sædvanlige Redskaber.

Hvad Boielighed og Elasticitet angaaer, twende vigtige Egenskaber for Skibsbyggeriet, da har Hr B. fundet, at de sædvanligviis ere i Forhold til Træets Fugtighed, og at de forsvinde alt som denne aftager, skiondt der dog altid hos det tørreste Træ findes nogen Fugtighed. Undtagelserne fra denne Regel hidrøre fra Træets organiske Sammensætning, og saavel Boieligheden som Elasticiteten beroer for en Deel paa de elastiske Salte, som findes i Træt.

For at bevare Træets Boielighed og Elasticitet har Dr. Boucherie, formedelst Sugkraften, indbragt deri et gasartet Salt, som ikke blot virker til at holde det fugtigt, men ogsaa synes at virke som oliagtige Legemer, idet der udvikles en Boielighed i Træet, som ikke findes ved det strax efter Fældingen.

Ved sine Forsøg i denne Henseende benyttede Hr. B. Chlorcalcium-Opløsning. Denne Forbindelse er vel ikke dyr, men da Prisen paa det vilde stige ved en større Forbrug, besluttede han at anvende et endnu billigere Middel, nemlig Moderluden af Saltpander. Dette Saltvand indeholder fornemmelig gaulagtig Chlorur og er let at erholde overalt i Frankrig; det har givet samme Resultat som Chlorcalcium. Men hvilke flygtige Salte, man end benytter hertil, meddele de altid Træet al mulig Boielighed og Elasticitet.

De vigtigste Forsøg i denne Henseende ere gjorte med Fyrr, som er en meget stior Træsort. Træet imprægneredes med en

concentreret Opløsning og deledes siden i tynde Skiver, som vare $\frac{1}{8}$ Tomme tykke og 23 To. lange, hvilke kunde, uden at brydes, omvikles efter hele Længden saaledes, at de dannede en fuld Skruegang; ogsaa kunde de boies sammen i 3 concentriske Cirkler, og saasnart man slap dem, rettede de sig fuldkommen lige igien. Disse Egenskaber bevarede de endnu efter meer end 18 Maaneders Forlob.

Hr. Boucherie antog, at de nævnte Saltoplosninger ogsaa skulde bevare Træet imod Forraadnelse, men for at være sikker i denne Henseende, blandedes deri en Femtedeel træsyret Jern. Man troede, at Malning eller Fernisser ikke kunde bruges paa Træ, der var præpareret paa denne Maade; men Erfaringen har viist, at Farven fæster lige saa godt paa præpareret som paa upræpareret Træ.

Da saavel Marineministeren som Ministeren for de offentlige Arbeider i Frankrig nu have sat Opfinderen istand til at forsøge sin Methode mere i det Store, tør man snart vente, at høre nærmere om Udfaldet af disse allerede paabegyndte Forsøg. Imidlertid forsikrer han, at Træ af 15 To. Tykkelse i Firkant, som behørig er imprægneret, ikke skal tabe de erholdte Egenskaber, selv om det bliver udsat for det meest brændende Climat, thi i saadant Fald erstatter Nætternes Fugtighed det som Træet taber ved Evaporation om Dagen, og hvoraf skulde folge, efter Hr. Boucheries Formening, at Indtorringen af præpareret Træ aldrig vil komme til at overskride visse Grændser.

Det er antaget, at de Forandringer, som Træ undergaaer i Henseende til dets Volum, hidrøre af dets større eller mindre Tilboielighed til at indsuge Fugtighed af Luften, eller, som er det samme, af Træets Porøsitet og Letheden for Fugtighed at indtrænge i det. Den bedste Maade at hindre Træ fra at bulne ud, krympe ind, eller slaae sig, bliver derfor at tilstoppe dets Porer, hvorved Luften udelukkes og Uddunstningen forhindres. Friskt Træ begynder aldrig at sprække før det er blevet nogenlunde tort, eller naar det begynder at tabe sidste Trediedelen af

den Fugtighed ſom findes i det. Træ, ſom beſtandig bibeholder en vis Grad af Fugtighed, af den Aarſag, at det er gjennemtrængt af Chlorur, ſom tiltrækker Fugtigheden af Luften, forbliver ſtedſe uforandret i dets Volumen, det maa udſættes for hvilken Luftforandring ſom helſt; thi ſkjøndt det ſaaledes præparerede Træ forandrer ſin Vægt efterſom Luften er meer eller mindre tør eller fugtig, og det i en ſtørre Grad end upræpareret, forandres dog aldrig derved dets Form.

Boucherie har giort Forſøg med tynde Brædder af ſtor Længde og Brede, hvilke bleve præparerede; nogle maledes paa den ene Side, andre paa begge Sider, og nogle forbleve umalede. Da man efter et Aars Forløb ſammenlignede diſſe Brædder med lignende af upræpareret Træ, befandtes det at alle præparerede vare forblevne uſkadte, men de upræparerede vare ganſke ſønderſprukne. Anvendelſen af Chlorur har, foruden at det forhindrer Træet fra at ſlaae ſig, ogſaa den ſtore Nytte, at Træet deraf tørrer langt haſtigere.

Om man benytter en Blanding, af nogen Chlorur blandt Jordarternes Radicaler, med en Femtedeel af træſyret Jern, forøges derved Træets Varighed i en betydelig Grad. Da Hr. Boucherie fandt, at det Træ, ſom var præpareret med Chlorur (Chlorur tenens) altid conſerverede en vis Grad af Fugtighed, faldt han paa, at dette Middel ligeledes maatte formindſke Træets Fængbarhed og giøre det i en vis Grad uforbrændeligt. Erfaringen viſte ogſaa, at dette var Tilfældet. To Hytter af lige Dimenſioner bleve forfærdigede, den ene af præpareret, den anden af upræpareret Træ; paa begge ſattes Ild paa ſamme Tid, med ſamme Slags og Mængde af Brændſel, og medens den ſidſte blev forvandlet til Aſke, var den første knapt forkullet indvendig.

Ogſaa har Hr. Boucherie paa ſamme Maade kunnet meddele Træ forſkiellige Farver, giort det vellugtende og harpixholdigt. De to ſidſte Egenſkaber meddeles det, ved at opløſe de dertil beſtemte Midler i Alcohol eller lignende, og det Træ, der ſaaledes er blevet imprægneret, har beholdt Vellugten ligeſaa uforandret ſom

andre Træsorter deres naturlige Lugt; det der imprægneredes med resineuse (Harpix) Partikler blev meget ildfængende og kunde ikke giennemtrænges af Vandet.

At give Træet forskiellige og ulige Farver skeer ved saavel mineralske som vegetabilske Opløsninger. Saaledes fik Hr. Boucherie Træet blaafarvet, derved, at han lod det indsuge Jernsalt og Blodludsalt (peusiate de potar). Paa samme Maade, men ved Omvexling af Mineralopløsninger, har han frembragt ulige Farver i Træet. De vegetabilske Midler lade sig derimod ikke saa let indsuge som de mineralske, og visse Træsorter modtage dem slettike, ihvor tynd og klar end Opløsningen er.*)

Over Dr. Boucheries til det franske Videnskabsacademie indgivne Beretning, om de af ham anstillede Forsøg, har Academiet begiært følgende dets Medlemmers Betænkning: DHrr. Mirbel, Arago, Poncelet, Gambert, Ardouin, Bouisingault og Dumas, hvilke herom have yttret sig som følger:

Hr. Boucheries anstillede Forsøg med, efter en ganske ny Idee, at give Træ en større Varighed, conservere dets Elasticitet, hindre det fra at slaae sig og at sprække, formindske Forbrændingshastigheden, forege dets Seighed og endeligen, at give det forskiellige Farver og en varig Vellugt, have vi fundet fuldkommen tilfredsstillende, især da alle disse Diemed kunne opnaaes ved ganske simple og lidet bekostelige Midler. Hr. Boucherie har hertil ikke anvendt nogen mechanisk Kraft, men alene benyttet Træets egen voxende Sugkraft, hvilken har viist sig tilstrækkelig til, lige fra Roden af et Træ og til dets øverste Top og derværende Løv, at opsuge og udbrede alle de Vædsker, hvormed man har villet imprægnere hele Træet. Denne af Hr. B. opfundne nye og sindrige Methode lærer os at benytte en overordentlig Naturkraft til praktiske vigtige Diemed.

*) H. M. Kongen af Sverrig har, under 9de Febr. 1842, paalagt Marineadministrationen, at anstille Forsøg med Dr Boucheries Opfindelse, og til den Ende forene sig med Chefen for Forstvæsenet, for at overlægge det Fornødne med ham.

Ogſaa har Hr. B. viiſt ſtor Skarpſindighed i Valget af de Beſtanddele han benytter. Hvor Spørgsmaalet er om, at forſkaffe Træet baade Varighed og Haardhed, for at forhindre Forraadnelſen ſaavel ved tør ſom fugtig Raadd, har han benyttet træſyret Jern, et ſærdeles henſigtsmæssigt Middel, efterdi Træſyren erholdes i alle Skove ved Kulbrænding, og meget let forſættes med Jern, ved blot deri at kaſte gammelt, ubrugeligt Jernkram, hvorefter den ſaaledes tilberedte Vædſke indeholder megen Creoſot, hvilken, uafhængig af Jernſaltet, har den Egenſkab at hærde Træet og forebygge Forraadnelſe ſaavelſom Angreb af Inſecter og Orme.

Hvor derimod Hr. B. har villet hindre Træet fra at ſprække, eller villet conſervere dets Myghed, eller giøre det mindre let forbrændeligt, har han til dette Diemed benyttet af Jordarternes Radicaler, hvilket ikke er koſtbart, ſaa meget mere ſom han hertil har anvendt det endnu billigere Middel, Moderluden af Saltpander, hvilket fuldkommen ſvarer til Diemedet.

Foruden alle de ovennævnte Egenſkaber, ſom det er lykkedes Hr. Boucherie at udfinde Middel til at forſkaffe Træet, en Opfindelſe, hvoraf iſærdeleshed Marinen ufeilbarligen kommer til at høſte ſtor Nytte, har han ligeledes opfundet en Maade til at give det mange og forſkiellige Farver, hvilket Snedkere og andre Træarbeidere ville kunne benytte med Fordeel. Saaledes giver træſyret Jern, ublandet, Træet en bruun Farve, ſom har megen Lighed med den naturlige Farve ved de haardere Dele af Træet, hvori Syren ikke kan indtrænge. Om man derefter lader Træet indſuge et eller andet Garveſtof, indføres derved i Træporerne et Blæk, ſom giver en blaa eller graa Farve. Om man, efter at Træet er imprægneret med træſyret Jern, lader det indſuge Blodludſalt, bevirkes derved en berlinerblaa Farve. Om, derimod, Indſugningerne efter hverandre beſtaae af eddikeſyret Bly og chlorſyret Kali, fremkommer et Slags guul Farve. Beſtaaer Imprægneringen af træſyret Jern, Blodludſalt, Blyſukker og chlorſyret Kali, bevirkes derved en Blanding af Blaat, Grønt, Guult og Bruunt, ſom efter Behag kan forandres til det Uendelige. Ogſaa det, at

giøre Træ vellugtende, ved Indsugning af dertil passende Opløsninger, er ogsaa lykkedes Hr. Boucherie.

I Betragtning af Vigtigheden af Dr. Boucheries Opfindelse, ikke alene for Marinen, men ogsaa for mange private Næringsveie, ja selv for Skoveierne, som ved den have erholdt et Middel til at giøre sig Skoven langt mere indbringende end forhen, har Commissionen fundet sig beføiet til at foreslaae, 1) at Dr. Boucheries Skrift skal optages iblandt de lærde Samlinger; 2) at en Afskrift af Commissionens Rapport skal tilstilles Ministrene, saavel for Agerbrug og Handel, som for de offentlige Arbeider, Marinen, Finantserne og Krigsdepartementerne. Dette Forslag blev i alle Punkter antaget af Academiet.

I Sverrig har Marinedepartementet (K. Forvaltningen af Sio-Ærendena) giort allerunderdanigst Indstilling om, at Dr. Boucheries Opfindelse maatte blive underkastet Forsøg; hvilket, som ovenfor berørt, i Febr. d. A. af H. M. Kongen er naadigst resolveret at maatte skee.

Til Ovenstaaende, som er taget af Marine-Forvaltningens halvaarlige Rapport til H. M. Kongen om „Opdagelser og Fremskridt, i de til Sovæsenet hørende Dele, som have fundet Sted i andre Lande" føie vi efterfølgende Noticer om Dampskibe, ligeledes uddragne af samme officielle Rapport.

Dampskibsbyggeriet, deels af Jern, deels af Træ gaaer fremdeles for sig i flere Lande og for endeel med større eller mindre Forandringer i Maskinerier, Pander m. M. Iblandt de mærkværdigste ere 2 i England bygte Dampfregatter, som nyligen ere blevne færdige, nemlig.

Geyser, paa 1060 Tons Drægtighed, næsten af samme Størrelse som de nyere 44 Kanons Fregatter. Den er bygt i Sheerness efter Sir William Symonds Tegning og Maskinerne til den ere forfærdigede ved DHrr. Seaward & Copels Fabrik. Disse Maskiner ere efter en ny simplificeret Plan, idet Pistonerne

udvexle deres Bevægelse directe til Vandhiuls-Axlerne, og følgeligen uden Behov for de saakaldte Balancer. Ved denne Methode, som ogsaa i Sverrig har vundet Optagelse, reduceres Maskineriets Vægt med en Fierdedeel og man besparer en Trediedeel af det Rum, som udfordres for lige saa kraftige Maskiner med Balancer. Maskinrummet paa Geyser er alene 50 engelske Fod langt, og deri kan rummes 300 Tons Steenkul, som er 2400 svenske Tonder, svarende til 15 Dages Gang af Maskineriet. Skibets Mellemdæk giver god Plads for 300 Mand Soldater med deres Bagage, foruden Skibets egen Besætning. Ved Forsøgene, som anstilledes med Skibet, færdigt udrustet, opnaaedes en stadig Fart af 11½ Miil i Vagten, og det uden at man mærkede nogen af de med andre Maskiner sædvanlige Rystelser. Skibet anses ogsaa for at være lige saa vel beregnet til Seilads.

Devastation, Dampfregat, paa omtrent 1000 Tons Drægtighed, bygt paa det kongelige Værft i Woolwich, har erholdt dobbelte Cylinder-Maskiner paa tilsammen 400 Hestes Kraft. Disse Maskiner ere forfærdigede paa DHrr. Maudsley & Fields Fabrik og ere indrettede efter en ny Opfindelse af Hr. Maudsley, til at kunne hurtigt af og paakoble Vandhiulene, ved at udskyde eller inddrage dem tværskibs med stor Lethed. Maskinerne arbeidede fortræffeligen, og Skibet havde under Forsøgene en Fart af 11½ Miil i Vagten. Det skal armeres med 2 Bombekanoner af 10 To. Caliber og 4 Stkr. 32pdg. lange Kanoner, de første apterede i cirkelformige Baner, saa at de kunne rettes til alle Sider.

I Bristol bygges nu for privat Regning et Jern-Dampskib, som skal kaldes Mammuth og vil blive af 3000 Tons Drægtighed, altsaa større end det største Linieskib. Til dette Fartøi, som forventes at blive færdigt i næstkommende Aars Marts Maaned, skal Smiths Screw-Propeller anvendes istedetfor Hiul.

Hs. M. Keiseren af Rusland har i forrige Aar ladet bygge i Ny-York i Nordamerika et Dampskib, som er 243 Fod langt og 66 Fod bredt over Hiulkasserne. Det skal være 2281 Tons drægtigt, altsaa i Deplacement næsten ligt med et 90 Kanonskib.

Det har Maskiner til 600 Hestes Kraft, rummer 800 Tons Steenkul og skal armeres med 2 Stkr. 96pdg. Bombekanoner samt 12 Stkr. 36pdg. Kononer.

Cadetcorvettens Togt i 1842.

Den 29de April d. A. blev Commandoen heist ombord i Cadetcorvetten Flora og Skibet varpedes ud i Renden; den 30te embarqverede Cadetterne, og den følgende Dags Morgen gik vi under Seil, ifølge Signal fra Fregatten Thetis, commanderet af Capitain Zahrtmann, Hoistcommanderende for begge Skibene.

Kort efter kom Deres Majestæter Kongen og Dronningen, ledsagede af de Kongelige Prindser og Prindsesser med Suite, ud med Dampbaaden Ægir, og gik ombord i Fregatten. Veir og Vind føiede, og Skibene holdt nordefter.

Efterat den sædvanlige Søndags Andagt var afholden i begge Skibene, forlode Deres Majestæter med Følge Fregatten, for at retournere med Dampbaaden til Kiøbenhavn.

Vi hilste vor Konge med Salut fra begge Skibene og et hierteligt Hurra af Besætningerne, og idet vi holdt af for at fortsætte Reisen, opsteg der upaatvivleligen hos de Fleste alvorlige Følelser. Det efter Gudstienesten paa Skibenes Dæk lydeligt udtalte: „Gud bevare Kongen!" gientoges i det stille Sind, ligesom det inderlige Ønske, at vi, efter vel at have fuldendt det Togt, vi med Glæde og Frimodighed begyndte, maatte samles igien med Hustrue, Børn, Slægt og Venner i det elskede Fødeland. Vort Lev vel til dem sendte vi med nogle Faa, der venligen fulgte os til Helsingørs Rhed.

Kronprindsen, som var ombord i sin Lystcutter Neptun, førte, til vi kom udenfor Kronborg, hvor han forlod os.

Om Natten Kl. 12 passerede vi Fyrskibet ved Anholts Knob, og havde derved Anledning til at erkiende Nytten og Hensigtsmæssigheden af dette længe ønskede og iaar udlagte, vigtige Sø-

mærke, hvilket, i Forening med det allerede for flere Aar siden udlagte Fyrskib, ved den farlige Grund „Trindelen" ved Læsø, og de forbedrede og forøgede Fyre paa svenske Kyst betydeligt letter Seiladsen i Kattegattet.

Næste Dag, den 2den Mai om Middagen, passerede vi Skagen, og seilede langs jydske Kyst med svielig Vind ud af Skagerrak. Ogsaa dette Farvand er i den senere Tid blevet sikkrere at befare end før, ved det under Christiansand paa Oxøe oprettede Fyrtaarn, og vil blive det endnu mere ved det Fyrtaarn, der nu er under Bygning paa den fremragende Pynt, Hanstholm paa jydske Kyst.

Med forskiellige Vinde fortsattes Reisen sydefter igiennem Nordsøen, uden at noget Mærkeligt hændtes, med mindre jeg vilde omtale et nogle Timers haardt Veir, der, for mange af de unge Mennesker ombord hos mig, var mærkeligt nok, fordi det var det første haarde Veir de havde oplevet paa Søen.

Fregatten Thetis seiler meget bedre end Corvetten Flora. Under Krydsningen forbi Goodwinsand vandt den derved et Forspring, men ventede efter os et Par Timer under Dungenes, hvor Capitan Zahrtmann havde bestemt Rendezvous. Efter denne Tid fulgte vi bestandigt i Sigte af Fregatten, der af og til maatte mindske Seil, for at tillade Corvetten, som altid førte Force af Seil, at komme med.

Den 16de Mai, om Middagen, vare vi ved Udgangen af Canalen, og allerede den 19de, om Aftenen Kl. 8, fik vi Cap Rocca i Sigte; men da Mørket faldt paa, dreiede vi til udover til henimod Dagningen den følgende Morgen, da vi styrede mod Landet og vare Kl. 7 om Morgenen ved Mundingen af Tajo, hvor vi fik Lots ombord.

Man maaa ikke vente, i disse Lotser at finde, hvad man ellers pleier, Mænd, der foruden at kiende Farvandet, ere vante til at seile med større Skibe; derfor er det dobbelt nødvendigt, at man iforveien sætter sig fuldkommen ind i det Farvand man har at befeile, og dette kan man uden Vanskelighed giøre, ved Hiælp

af de fortrinlige Kaart og Beskrivelser, hvormed alle danske Orlogsmænd ere forsynede.

I Mundingen af Tajo-Floden ligger en Barre, over hvilken de farlige Grunde Cashopperne danne tvende Indløb; det sydligste af disse gaaer imellem begge Grundene, har Dybde nok for de største Skibe, (undtagen med haard Kuling af paalands Vind, der undertiden kan give Grundbraad), og er betydeligt bredere end det nordlige Løb, hvorfor det ogsaa fortrinsviis søges naar Vinden føier; men da dette, formedelst de paa den portugisiske Kyst herskende nordlige Vinde, som oftest ikke er Tilfældet, maa man sædvanligt løbe ind igiennem det smallere, nordlige Løb, imellem Landet og den nordre Cashop. Hvad der gior dette ikkun 8 à 900 Alen brede Løb endnu vanskeligere, er den stærke Strom og Vindens Ustadighed under det høie Land. Undertiden forøges Vanskeligheden ved den urolige Søgang der er, naar Ebben løber imod Vinden; i saa Tilfælde bryder Søen høit paa Grunden. Men ingen af disse Vanskeligheder mødte ved vor Indseiling; da vi vare nærved det smalle nordre Løb, fik vi en friskstaaende Brise af føielig Vind; snart efter passerede vi Fortet St. Julian, og her aabnede sig Udsigten over den smukke Flod, den yndigt, amphitheatralsk beliggende store Stad Lissabon, Slottet og Forstaden Belem. Begge Flodbredder ere høie, især den sydlige; de smukt beliggende Landstæder, med de med Viinranker bekrandsede Høie, giøre et behageligt Indtryk.

Det er altid en af de interessanteste Begivenheder i en Sømands Liv, naar han velbeholden naaer sit Bestemmelsessted, og dobbelt, naar dette frembyder saa mange Seværdigheder som Indløbet til Lissabon; dette fandt jeg her bekræftet. Ogsaa Cadetterne var Indseilingen interessant, derom vidnede de i alle Retninger vendte Kikkerter. De unge Mennesker kunne ikke være taknemmelige nok imod deres Konge og øvrige høie Foresatte, for den Leilighed der gives dem, til allerede i Ungdommen at see fremmede Lande, noget, der ikkun bliver de færreste unge Mennesker til Deel. Jeg kan ikke omtale dette, uden tillige at yttre den

Formening, at saadanne Besøg i fremmede Havne ere til megen og varig Nytte for Cadetterne; om de end ikke Alle vide at høste al den Fordeel de kunde, saa bliver der dog for de Ældre megen Anledning til at udvide og berigtige mange Begreber. Tanken om at see et eller andet fremmed Sted gior, at de gaae ombord med glade Forventninger, og Søreisen bliver dem kiærkommen, Lyst til Søen forstørres, og Lysten driver Værket. Endnu en væsentlig Fordeel ved at komme udenlands er, at Attraaen efter at lære de fremmede Sprog næres; thi de unge Mennesker komme nødvendigviis til Erfaring om, hvormeget den, der kan giøre sig forstaaelig, har forud for den der er uvidende i det Sprog der tales. Endelig er selve Lands-Anduvningen, samt Forhold ved Opholdet i fremmede Havne lærerig for Cadetterne.

Efter denne Digression vender jeg tilbage til Beretningen om Ankomsten til Lisabon og Opholdet der.

Ligefor Belem laa en portugisisk Fregat som Vagtskib; denne modtog og besvarede Saluten fra Fregatten Thetis, sendte et Fartøi os imøde for at varetage det Fornødne med Hensyn til Quarantainen. a. d., og gav os vieblikkeligen Practica.

De danske Orlogsmænds forventede Ankomst maa have været anmeldt; thi Officieren fra den portugisiske Fregat spurgte om Prinds Friederich af Hessen var med Fregatten, og da dette Spørgsmaal blev besvaret bekræftende, blev der strax saluteret, saavel fra den portugisiske Fregat, som fra et ved Staden beliggende engelsk Linieskib, samt fra en fransk Corvet, hvilke Saluter Capitain Zahrtmann respective besvarede. Imidlertid seilede vi op imod Staden og ankrede omtrent ligefor det kongelige Slot i Lisabons vestlige Deel.

Den danske Chargé d'Affaires Grev Luckner og Consul O'Neil kom strax ombord i Fregatten og Corvetten, og velvilligen tilbød os Assistance. Dagen hengik med at modtage Visit af Cheferne for de fremmede Orlogsmænd og med at giengiælde disse Høflighedsbeviser.

Den følgende Dag, d. 21de Mai bleve alle Officiererne præ-

senterede for Dronningen af Portugal og hendes Gemal, Kong Ferdinand. Audientsen varede meget kort. Dronningen talte meget lidet, Kongen nogle Ord. Slottet var ikke pragtfuldt, men comfortable; Ceremonielet bar et gammeldags Præg. Rigets Dignitairer ere stærkt decorerede; Hertugen af Terceira bar ikke mindre end syv Stierner foruden andre Decorationer.

Efterat Audientsen var tilende, vandrede jeg med Cadetterne ud til den udenfor Byen liggende smukke Vandledning, der forsyner Staden med Vand, som kommer fra Cintra Biergene. Over Dalen Alcantara, tæt uden for Byen, hviler Aquaducten paa fem og tredive Piller, af hvilke den høieste er 210 Fod over Jorden; paa andre Steder gaaer den igiennem Høie. Hvor Vandledningen gaaer over Jorden, er den dækket med Hvælvinger, der ere omtrent 6 Alen høie og saa brede, at man bequemt kan gaae imellem de ved begge Sider anbragte Render, i hvilke Vandet løber. Sædvanligviis er kun den ene Rende i Brug ad Gangen. Ved Aabninger paa Siderne og ved Kupler foroven bringes Luft og Lys ind i Hvælvingen; udenpaa dennes ene Side er et aabent Gallerie, der yder en behagelig Promenade og, især ved Alcantara Dalen, en pragtfuld Udsigt over frugtbart Land.

Vandet samles i et, tæt ved Stadens vestlige Ende, stort, muret Reservoir, hvorfra det ledes til Fontainer paa forskiellige Steder i Gaderne, og derfra bæres det omkring af talrige Vandbærere, som udelukkende ere Galliciere. Man fortalte os, at disse vindskibelige Spaniere meget ofte fortiene saameget ved dette Arbeide, at de vende tilbage til deres Hiem med saamegen Formue, at de kunne kiøbe sig en lille Eiendom. Ubegribeligt er det, at Portugiserne ikke selv besørge dette Arbeide; de synes at være altfor lade dertil.

Fra Vandledningen vendte vi tilbage igiennem Stadens bedre Deel; men vor Vei førte os igiennem mange ureenlige Gader og Stræder.

Den Deel af Staden, der i 1755 blev ødelagt af Jordskiælv, er gienopbygget med regelmæssige Gader, smukke Bygninger og

ſtore regelrette Pladſer. Authoriteterne beviſe Indvaanerne den Velgierning, at drage Omſorg for bedre Reenlighed her, end i den gamle Deel.

Den ſmukkeſte Plads er Handelspladſen (plaça do commercio) hvis ſydlige Side vender ud imod Floden, og hvis andre tre Sider af den regelrette Firkant have prægtige Bygninger, paa den oſtlige Side Børſen og Toldboden, paa den veſtlige Side Skatkammeret og de Kongelig Comptoirer, paa den nordlige private Huſe. Alt er bygget efter en ſtorre Maaleſtok end der nu paaſer i Portugal, hvis Handel er Intet imod det den var, medens Portugal var forenet med Braſilien. Midt paa denne Plads er den ſidſt afdøde Kong Joſeph's Statue til Heſt, noget lignende Statuen paa Amalienborg, men ikke ſaa ſmuk. Denne Billedſtotte har givet Englænderne Anledning til at kalde Pladſen „black horse square."

En anden mærkelig Plads er „Roçio", ved hvis nordligſte Ende endnu ſees Levningerne af det rædſomme Inqviſitionspallads, der for nogle faa Aar ſiden er afbrændt, medens det efter Inqviſitions-Tribunalets Ophævelſe blev benyttet til Skatkammer. Endnu, da vi vare i Liſſabon, levede Mænd, der kunde fortælle om Autodaféer, de ſelv havde været Vienvidne til paa denne Plads. Takket være Oplysningen, ſom har tilintetgiort ſlige Rædſelsſcener! Forunderligt er det, at der endnu i 1842 taales at ſees Levninger af hiin forhadte Inſtitution.

Foruden diſſe Pladſer har Liſſabon et Par ret ſmukke offentlige Promenader, beplantede med Træer.

Efterat have beſeet det Mærkværdigſte af Byen, gik vi ombord, og havde fuld Anledning til at ſande, at man umuligen kan være udenlands paa en behageligere Maade, end med en Orlogsmand; thi foruden den gieſtfrie Modtagelſe, Flaget forſkaffer, har man den ſtore Behagelighed, at man nogle Øieblikke efterat have forladt det fremmede Land føler ſig hiemme i det hyggelige Skib, hvor det Seete giver rigelig Stof til underholdende Samtale.

Den følgende Dag var en Søndag. Efterat have afholdt den simple, men meget opbyggelige Gudstieneste ombord, gik jeg iland, for at see den pragtfulde i de catholske Kirker. Det er smukt at see saamange andægtige Mennesker; men at Andagten, idetmindste hos Regle, ikke var oprigtig, beviſtes ved, at flere af Cadetterne fandt, da de kom ud af Kirken, at deres Lommetørklæder vare ſtiaalne.

Under en Officiers Veiledning beſaae Cadetterne det øvrige af Byen, ſamt Fæſtningen St. George, der ligger paa det høieſte Punkt af Staden.

I Anledning af Hs. D. Prinds Chriſtian af Glücksborgs Formæling med Prindſeſſe Louiſe af Heſſen vare begge Skibene d. 22de Mai decorerede med Flage, og Capitain Zahrtmann havde en Diné ombord hos ſig, hvortil jeg var indbuden.

Den ſydlige Flodbred ligeoverfor Liſſabon ſaae ſaa indbydende ud fra Skibet; jeg gik derfor derover med Cadetterne; men Illuſionen tabte ſig ſaaſnart man ſatte Foden paa Land: ſlet vedligeholdte Bygninger, ureenlige Mennesker og ſmudſige Gader mødte Diet; dog, Udſigten derfra udover Floden og den ligeoverfor liggende Stad er prægtig, og Ingen, der beſøger Tajo for første Gang, bør forſømme at nyde den. Over Floden gaaer hver Time en Dampbaad; fra en lille Landsbye, Caſcillas, gik vi over til Liſſabon og paſſerede tæt forbi de portugiſiſke Krigsſkibe, der ligge i Oplag; iblandt diſſe vare tvende Linieſkibe, af hvilke det Ene var nyt og ſmukt; men forreſten ſaae det ikke ud til at Skibene vare ſoignerede; idetmindſte ikke ſaaledes, ſom vi ere vante til at ſee dette ved vore kongelige Værfter.

Ledſagede af den danſke Conſul, Hr. Jorge Torlados O'Neil, beſaae vi Marinens Etabliſſement. Man ſeer ved første Dikaſt, at alle Magaſiner og øvrige Bygninger ere indrettede for en langt ſtørre Flaade end Portugal nu har. Beholdningerne vare ubetydelige, Værkſtederne ligeſaa. Landet eier fortrinlige Steenbrud til Bygningsmateriale; Beddinger og en Dokke vare af Steen. Denne Dokke havde endnu ingen Porte og var egentlig kun et

Baſin; men man var betænkt paa at gjøre den færdig. Det er iøvrigt forunderligt, at der, ved en Søſtad ſom Lisſabon, hvor Vandet ved Flod og Ebbe ſtiger og falder 21 Fod, ikke haves en eneſte Dokke. Med den nuværende Handel i Lisſabon kunne de vel undværes; men tidligere, da Handelen var betydelig, vilde de have været til megen Nytte.

Den portugiſiſke Marine eier ialt 30 ſtørre og mindre Krigsſkibe, af hvilke Størſtedelen ere Corvetter, Brigger og Skonnerter. De have et Corps af 100 Cadetter; de, der ere hiemme, undervises i et rummeligt, ſmukt Locale, der beſtaaer af en eneſte ſtor Sal, hvor der haves gode Modeller til Veiledning og Øvelſe. Om Underviisningen i Land fik jeg ingen fuldſtændig Underretning; derimod fortalte man mig, at med hvert Krigsſkib, der udſendes, bliver udcommanderet et Antal Cadetter, efter Skibenes Størrelſe, fra 2 til 6. Dette kan nu være meget godt; men at man ligeledes udſender 2 à 3 Cadetter med Handelsſkibe er ſikkert urigtigt; thi kyndige og paalidelige Mænd i Lisſabon ſagde mig, at ialmindelighed ſtode de private portugiſiſke Skibsførere paa et meget lavt Dannelſestrin, og ſom en Følge heraf bleve Skibene ſlet navigerede, ligeſom at Diſciplinen ombord kun er maadelig. En ſaadan Skole kan altſaa ikke være gavnlig for unge Mennesker, der ſkulle dannes til Officierer; de kunne vel lære hvorledes Søtieneſten ikke ſkal være; men denne Underviisningsmaade er naturligviis høiſt mislig.

Armeens Arſenal, hvilket vi ligeledes beſaae, er forſynet med Vaaben for 80 à 100,000 Mand, ſtørſtedelen af disſe Vaaben ere af gammeldags Conſtruction. Alt bar imidlertid Vidne om en ſmuk Orden.

Den unge Prinds Friederich var denne Dag Giæſt ved det kongelige Taffel; Capitain Zahrtmann og jeg nøde den Ære ligeledes at være indbudne. Taffelet var talrigt, alting pragtfuldt arrangeret, og Tonen og Converſationen i høi Grad behagelig. Et Par Dage efter havde vi ligeledes den Ære at være til Taffels hos Enkekeiſerinde Amalia Auguſta Engenia Napoleone,

Prindsesse af Leuchtenberg, en Datter af den berømte Eugene Beauharnois, Don Pedro's Enke.

Den 24de Mai havde vi en særdeles behagelig Dag. Om Morgenen tidlig kiørte jeg i Selskab med nogle Officierer og alle Cadetterne i 16 Vogne til Biergklækken Cintra. Paa Veien besaae vi Queluz, et gammeldags, men ret godt vedligeholdt, stort Slot, der har det Mærkværdige, at Don Pedro blev født der, og efter sit omflakkende Liv ogsaa døde indenfor dets Mure. Dette Slot var, efterat Slottet i Belem var afbrændt, den daværende kongelige Families Residents, ligesom det senere var Don Miguels. Henimod Middag kom vi til Cintra, bestege den høieste Biergtop, hvor Kong Ferdinand nu har ladet det fordums Capucinerkloster, kaldet Pena, indrette til et Lystslot. Slottet er kun lidet; men man har fra dets Top en overmaade viid og høist interessant Udsigt over Land og Hav.

I Cintra har den kongelige Familie et Lystslot, som den formedelst dets sunde og kiølige Beliggenhed beboer i de varmeste Sommermaaneder. Vi saae ikke dette Slot indvendigt, da Kongen netop var der paa en Lysttour med Prinds Friederich.

Efterat have spadseret omkring i den yndige Egn, til henimod Aften, kom vi, ikke uden Vanskelighed, igien paa Hiemveien; vore portugisiske Kudske havde ladet sig Vinen smage saa godt, at de ikkun med Nød og Neppe kunde hænge paa Hestene; men de maae være vante dertil, og vi kom til Byen om Aftenen Kl. 11 uden noget Uheld.

I en lille Landsby, Bemfica, omtrent ¾ Miil fra Staden, har Grev Farabas en prægtig Have, hvilken vi besaae paa Udveien. Kunst og Smag ere her komne den villige, yppige Natur til Hiælp; der findes store og pragtfulde Drivhuse, Blomsteranlæg, smukke Græsplainer og et Menagerie, i hvilket vare Løver, Tigre, Hyæner, Leoparder, Ulve o. a. fl.

Nogle af Officiererne reiste fra Cintra til Mafra for at besee dette overordentlig store fordums Munkekloster, i hvilket skal være 866 Værelser med 5200 Vinduer, og paa hvis Tag 10,000

Mand engang ſkal have været opſtillede. Jeg havde gierne giort denne Tour med, men det var for vidtloftigt med et ſaa talrigt Følge.

Den 26de Mai høitideligholdtes Chriſti Legemsfeſt med mange Ceremonier. I de Gader, Proceſſionen paſſerede, vare Huſene udvendigen beklædte med brogede Toier, det Militaire paraderede i ſmukke Uniformer, de Kongelige Herſkaber med Følge paſſerede i brillante Equipager til Cathedralkirken, Sé, hvor Gudstieneſten blev afholden og hvorfra Proceſſionen udgik og atter vendte tilbage. I Proceſſionen, ſom var meget talrig, gik Erkebiſpen med Monſtrancen under en Baldachin, der blev baaren af Kongen og Rigets Dignitairer, alle med blottede Hoveder. Det Militaire knælede da den paſſerede, ſtrakte Vaaben og blottede Hovederne. En paa en pragtfuld udſmykket Heſt ridende Træmand, ſom ſkulde forestille Portugals Skytshelgen, var af de forreſte i Proceſſionen; ham fulgte hans Page og mange Afdelinger af Kirkens og Skolens Betiente med Helgenbilleder, Crucifix og Røgelſekar. Den hele Feſt lod ikke til at giøre ſynderligt Indtryk paa de mere Oplyſte; men den ſtore Hob ſætter Priis derpaa og derfor vilde det viſtnok være uklogt, om Authoriteterne afſkaffede ſlige Optog, ſom forreſten ved Munkeordenernes Ophævelſe i Portugal have faaet et mægtigt Stød.

Ved Conſulens venſkabelige Foranſtaltning blev jeg anviiſt Plads med Cadetterne hos en af hans Venner, en engelſk Kiøbmand, Hr. Apleton, og foruden at vi hos ham ſaae Proceſſionen meget godt, havde jeg den Fornøielſe at lære at kiende en net Familie.

Iblandt de Tilſtædeværende var en engelſk Oberſt Sinclair; han havde giort Felttoget paa den pyrenæiſke Halvø med, ſom Chef for et portugiſiſk Regiment, netop det ſamme, der juſt paraderede lige under Vinduerne, hvor han ſtod. Denne vakkre gamle Militair opholdt ſig for en kort Tid i Portugal, for at retablere ſit Helbred.

Iblandt de Bekiendtſkaber, jeg endvidere giorde i Liſſabon,

vil jeg stedse med Fornøielse erindre vor Consul, Hr. J. F. O'Neil og hans respectable gamle Fader, der destoværre senere er død. Den yngre Hr. O'Neil har i flere Aar været her i Kiøbenhavn, hvor han og en ældre Broder bleve opdragne i salig Admiral Wulffs Huus. Hans Forkiærlighed for de Danske viste sig ogsaa ved enhver Anledning paa en meget behagelig Maade. Ligeledes giorde jeg Bekiendtskab med Hr. Vidal, som i flere Aar havde været portugisisk Consul i Helsingør. Hans Frue og nogle af Børnene talte fuldkommen godt vort Sprog, og alle vare de enige i at rose den venlige Giæstfrihed, de havde nydt her i Landet; især yttrede Hr. Vidal sin dybeste Erkiendtlighed for den Understøttelse, han havde erholdt af vor nu salige Frederik den Siette, paa en Tid, han ingen Remisser kunde faae fra sit Fødeland.

Dagen for Afreisen gav Grev Luckner en Diné til Afsked for Prinds Friederich, hvortil han havde beviist mig den Ære at indbyde mig. Selskabet bestod fordetmeste af Corps diplomatique og var meget behageligt; men især glædede det mig at komme i nærmere Samtale med min Sidemand ved Bordet, Chefen for det paa Tajo stationerede engelske Linieskib, Indus, Capitain Sir James Stirling, en aldrende, agtet engelsk Sooofficier med et smukt ligefremt Væsen.

Næste Morgen gik vi under Seil, og en Time efter var jeg i Fregattens Kielvand udenfor Mundingen af Tajo, hvor vi med de bedste Ønsker i Hiertet og med et tregange gientaget lydeligt Hurra ønskede vore Venner i den smukke Fregat Thetis en lykkelig og behagelig Reise. En frisk Kuling bragte os snart, ved de forskiellige Courser vi havde at styre, ud af Sigte af hinanden og af Portugals høie Kyster.

Seiladsen fra Lissabon til England var temmelig lang, fra 27de Mai til 15de Juni. De herskende nordlige Vinde paa den portugisiske Kyst bragte os temmeligt vestligt; men istedetfor der at træffe vestlige Vinde, fik vi derimod østlige og hyppigen Stille.

Ikke førend den 13de fik vi England i Sigte. Med Lots ombord løb jeg den 15de om Middagen igiennem Needles-Passagen, imellem Den Wight og Landet, ind til den yndigt beliggende By Cowes paa Wight, paa hvis sikkre Rhed vi ankrede om Aftenen, efter en meget interessant Indseiling.

Det Liv, der herskede under den engelske Kyst, ved de talrige Damp- og Seilfartøier, contrasterede stærkt mod det vi havde seet under Portugal; men endnu stærkere falder Contrasten i Øinene, naar man kommer iland, hvor Alt vidner om Orden og Reenlighed i høieste Grad.

Den smukke og frugtbare Ø, Wight, er meget besøgt om Sommeren af velhavende Familier fra Englands forskiellige Egne, deels som Badested, deels som Samlingsplads for en Mængde Lystfartøier, tilhørende Medlemmerne af den saakaldte Yacht-Klub. Floden Medina, som løber ud midt paa Den Wights Nordside, deler den ved Mundingen liggende By i Vest- og Øst-Cowes. Paa et derværende Værft bygges mange af ovennævnte Lystfartøier, hvis nydelige Udseende og Elegance man maa beundre. Alle vidne om Eiernes Smag og Formuenhed til at vedligeholde et saa kostbart Liebhaberi. Nogle have 40 Mands Besætning; foruden at de give en Mængde Søfolk Beskiæftigelse og Fortieneste, danne de en ikke ubetydelig Planteskole for vordende Søfolk, ligesom de rige Eieres Ophold i Cowes meget bidrager til denne ubetydelige Byes Velstand. Yacht-Klubben eier et smukt Hotel i Vest-Cowes, hvor Alt angaaende deres Væddeseiladser arrangeres og hvor de mødes til selskabelig Underholdning og Tidsfordriv. Englændernes saameget yndede Aviser findes der i stor Mængde, tilligemed anden Morskabslecture, og Directionen viste os den Opmærksomhed, at indbyde os til at benytte deres Locale, saa ofte vi ønskede det; men Opholdet i England var saa kort og der var saameget andet af høiere Interesse at see, at jeg kun var der nogle Øieblikke, meest for at takke for Indbydelsen. Foruden dette Hotel leie de mere Formuende et eller andet af de hyggelige Huse, der paa Speculation ere indrettede til deres

Modtagelse i Cowes, hvorved Indvaanerne have god Fortieneste og de Fremmede en behagelig Nydelse, ved de med Haver smykkede Vaaninger i Gader og Stræder, som vi, hvad Reenlighed angaaer, maatte ønske at have Mage til i vor Hovedstad.

Dagen efter Ankomsten gik jeg med en af Officiererne med en Dampbaad til Portsmouth, for, hos den commanderende Admiral, den fra Navarino verdensberømte Sir Edward Codrington, at udbede Tilladelse til at faae Adgang til Værftet den følgende Dag. Denne smukke, 70aarige, men kraftfulde gamle Admiral modtog os med den meest forekommende Artighed, indbød os til sin Familiekreds og anordnede strax det Fornødne.

Paa Trapperne ved hans smukke Bolig paa Værftet i Portsea laae nogle af de Marmorkugler, der udskiødes fra Dardanellerne, og nogle af mindre Dimensioner, der i Slaget ved Navarino vare udskudte fra de derværende Fæstningsværker imod den forenede Flaade.

Efterat have giennemvandret Byen og derved faaet Leilighed til ogsaa her at bemærke de reenlige Gader, de smukke Udsalgssteder, ikke alene af Lurusartikler, men især af Livets Fornødenheder, gik vi med Dampbaaden tilbage til Cowes.

Ved atter at have havt den Fornøielse at besøge en af Englands Søhavne, kunde jeg ikke tilbageholde det Ønske, at Authoriteterne her ret snart vilde foranstalte tilveiebragt rene, godt brolagte Gader, reenlige Udsalgssteder af Kiød, Fisk, Grønt og andre Fødevare, hvilket man finder i alle engelske Byer af nogenlunde Betydenhed. Naar man har seet dette i Englands større Byer, falde Kiøbenhavns Gader og Torve hæsligt igiennem, hvilket er saameget mere at beklage, som Kiøbenhavn, med dens fortrinlig smukke Omegn, ellers i mange Henseender kan regnes iblandt Europas skiønneste Steder.

Tidligt den næste Morgen gik jeg med et talrigt Følge i en Cutter, jeg havde leiet, til Portsmouth, hvor vi ankom Kl. 9. Vor Vei gik strax til Europas største og skiønneste Skibsværft i Portsea. Chefen for dette, Admiral Bouverie, havde den Artighed

at ſende en Officier med os rundt om i Værkſtederne og Magaſinerne, og 4 à 5 Timer tilbragtes, meget nyttigt for Cadetterne og høiſt underholdende for os Alle, med at beſee det mærkværdige berømte Blokkedreierværkſted; de rummelige, dybe Dokker, hvor Linieſkibe ſtode under Tag; Beddinger af Steen, paa hvilke Linieſkibe og Fregatter vare under Bygning, ligeledes under Tag; Værkſtedet, hvor Kobber ſmeltes og dannes under Valſer til Plader og Bolte; Reberbanen; Seilmagerværkſtedet; Takkelloftet; Ankerſmedien; Bøſſemagerværkſtedet; Baadebyggeriet; Maſteværkſtedet og m. a. — Alt dette er ſnart opregnet, men hver enkelt Deel giver den, der iagttager og ſeer med Intereſſe, Stof til megen Eftertanke.

Blokkedreierværkſtedet er tæt ved Dokkerne, og den ſamme Dampmaſkine, der driver Værkſtedets forſkiellige Maſkiner, bruges tillige til at drive det Pompeværk, ved hvilket Dokkerne lændſes, forſaavidt dette ikke kan ſkee ved Ebben, og endvidere til at give Vand i Ildebrandstilfælde. Igiennem Rør under Jorden ledes Vandet omkring, og ved verticalt ſtaaende Rør, paa hvilke kunne ſkrues Sprøiteſlanger, bringes Vand hvor det maatte behøves paa Værftet.

I faa Øieblikke gjøres en fuldſtændig Blok, efterat være giennemgaaet tolv eller tretten forſkiellige Maſkiner, alle opfundne af den berømte Bruñell, der har inventeret og bygget Tunnelen under Themſen.

Beholdningerne i Magaſinerne vare overmaade ſtore, og Alt til Skibe henhørende havdes i rigeligt Forraad. I Fartøisſkurene vare en Mængde Fartøier ophængte under Loftet i tynde Jernſtænger, bøiede efter Fartøiets Dannelſe og tagne under dets Kiøl. Man har i den ſenere Tid inventeret, at gjøre Hiulkaſſerne til Dampbaadene ſaaledes, at de i Nødstilfælde kunne bruges ſom Fartøier.

Der vare ingen ſtørre Skibe under Equipering paa den Tid jeg var i Portsmouth, kun en Corvet og en Brig; men dog ſaae man med Intereſſe den travle Virkſomhed og den paa alle Steder herſkende Orden. Efterat have beſeet Værftet, havde jeg den

Ære at præsentere Cadetterne for Admiral Codrington, hvis smukke Udvortes og venlige Ord indtoge de unge Mennesker meget for ham.

Derfra gik jeg til Proviantmagasinerne, i den ligeoverfor liggende By, Gosport. Passagen over Floden skeer paa en saakaldet Dampbroe, egentligen en meget stor Dampfærge. Tvende Jernkiættinger, af Forlighed som vore Fregatskiættinger, ere spændte over Floden, disse gaae over Hiulene af en Dampbaad, hvis udvendige Rand har Fordybninger, i hvilke Kiættingens Led passe. Ved Hiulenes Omdreining fremdrives derved Dampbaaden, som paa begge Sider har en Tilbygning, der flyder paa Vandet, som Pramme, og disse ere saa store, at de største Vogne kunne kiøre ned paa dem. Færgen har flere Gange ført 600 Mand Infanterie og 20 Ryttere med fuld Oppakning over Floden paa eengang. De fladtudgaaende Strandbredder tillade Færgen at løbe tæt til paa begge Sider; den er eens for og agter, har Ror i begge Ender og Hiulene kunne gaae begge Veie, saa man altsaa ikke behøver at vende Færgen. Kiættingerne ligge paa Flodens Bund; men for at de tilbørligen stive kunne ligge over Hiulene, enten Færgen er ved en af Siderne eller midt i Floden, gaae Kiættingerne paa begge Flodbredder over svære Ruller og hænge ned fra disse, betyngede med den fornødne Vægt.

Da alle de yngre Cadetter ikke havde seet en Jernbane med dertil hørende Vogne og Locomotiver, førte jeg dem en passant hen til Stationen, hvor Jernbanen, der fører til London, begynder. Med megen Forekommenhed tillod man os at see Alting, og satte et Locomotiv i Bevægelse. Bygninger, Vogne og Locomotiver, Alt vidnede om complet Orden.

Foruden de smukke, rummelige og vel forsynede Magasiner, er det store Brødbageri ogsaa i Proviantgaarden. Deigen ældes, bringes til de forskiellige Maskiner og derfra til Ovnen, ved Mechanisme; en lille Dampmaskine, som tillige driver Meelmøller, sætter det Hele i Bevægelse. Brødet var særdeles velsmagende; men om det kan conserveres, uden at blive steenløbet, veed jeg ikke.

Marinens Oplag af Vin, Brænderiin, The, Cacao, Sukker o. a. m., var ligeledes der, tilligemed en overmaade ſtor Mængde Jernvandkaſſer.

I Havnen laa Tredækkeren St. Vincent, hvor Admiral Codringtons Flag vaiede. Chefen for dette Skib, Capitain Codrington, en Søn af Admiralen, ſendte os ſin Chaluppe, for at bringe os ombord i Admiralſkibet, hvilket atter var noget Nyt for nogle af Cadetterne, ſom ikke før havde været ombord i en Tredækker. Her, ſom overalt hvor vi kom, viſte man os den meeſt forekommende Opmærkſomhed. Efterat have beſeet dette ſmukke Skib, roede vi ombord i Nelſons fordums Admiralſkib, Tredækkeren Victory, ſom nu førte Admiral Bouverie's Flag. Det var med en høi Grad af Intereſſe, at jeg betraadte dette berømte Skib, paa hvis Dæk en Meſſingplade betegner Stedet, hvor den navnkundige Nelſon faldt, i Slaget ved Trafalgar, 1805, og paa hvis Vanjer en lignende Plade betegner det Træknæ, til hvilket Helten hældede ſit Hoved i ſine ſidſte Øieblikke og udaandede ſit daadfulde Liv, efterat have tilkæmpet England en vigtig Seier over den forenede franſke og ſpanſke Flaade, under den franſke Admiral Villeneuves Commando.

Dette gamle Skib er uſødygtigt; men det vedligeholdes med Veneration, er Commandoſkibet for alle de i Havnen oplagte Krigsſkibe, og tiener til en Skole for omtrent 200 Drenge, der opdrages og oplæres til Flaadens Tieneſte. Nelſons berømte Signal, førend Slaget ved Trafalgar: England expects every man will do his duty, ſtaaer med ſtore Bogſtaver over Indgangen til Kahytten. Dette og meget Andet i dette ærværdige Skib maa virke fordeelagtigt paa de unge Mennesker.

I Portsmouths Havn ligger Skibet Excellent, ombord i hvilket foretages Artilleriøvelſer af alle Slags; men Dagen var næſten forløben, og jeg maatte derfor negte mig den Fornøielſe, at ſee dette Skib.

Paa Veien ud til vort Fartøi, roede vi ind til det paa Gosport Siidens yderſte Pynt beliggende Haslar Hoſpital, en

vidtudstrakt smuk Bygning, med en, for et Hospital, høist fordeelagtig, fri Beliggenhed tæt ved et Landingssted. Vi besaae flere af Sygestuerne; den der herskende Orden og Reenlighed kunde tiene til Mønster. De Syges Antal var ubetydeligt; men i Krigstid, seneſt efter Slaget ved Corrunna, havde der været paa eengang 2300 Syge.

Efter en 9 Timers næsten uafbrudt Omvanken, kom jeg, meget tilfreds med hvad vi havde seet, tilbage til Cutteren, med hvilken vi havde en moersom lille Krydsning ud til Corvetten. Denne paa Portsmouth Værft tilbragte Dag vil i alle Henseender stedse være mig i behagelig Erindring, ligesom jeg er overbeviist om, at den var meget nyttig for Cadetterne.

Med høit Vande, ja endog med Halvflod, kan man med Smaafartøier komme op ad Medina Floden til Byen Newport, Hovedstaden paa Wight, en ret net lille By, omtrent en Miil fra Cowes. Med Skibets Fartøier roede vi derop og spadserede ud til den ved Newport beliggende Ruin af „Carysbrook Castle", mærkværdigt ved at det fordum var den ulykkelige Kong Carl den Førstes Fængsel. Man viste os endnu det Vindue, hvorigiennem han havde giort et mislykket Forsøg paa at undflye sine Bødler.

Denne Ruin har en overordentlig smuk Beliggenhed paa en høi Banke, fra hvilken man har en vid Udsigt over en stor Deel af den smukke Ø. Borgen maa i gamle Dage have været stærk; der findes endnu mange Levninger af dens Mure, og en 200 Fod dyb Brønd forsyner Beboerne med ypperligt Vand, som bringes op ved en meget simpel Vinde med et Ganghiul, der trædes af et Æsel.

Ved Cowes er en almindelig Ankerplads og et godt Tilflugtssted for Skibe i stormende Veir. Rheden er sikker, Indløbene ikke vanskelige, Lotserne paapasselige og dygtige. Om Sommeren er Opholdet paa Cowes Rhed interessant; man ligger nær Land, har en vid Udsigt over det smukke Basin imellem Øen Wight og Landet, seer megen Færdsel, især af de ideligen i Bevægelse

værende Dampbaade, der løbe imellem Cowes, Rye, Portsmouth og Southampton. Gaaer man iland, har man de yndigste Spadseregange; frugtbart Land, smukke Landsteder og Haver afvexle med hinanden. Gieſtfriheden i Cowes kan jeg derimod ikke roſe; Indvaanerne ere Folk, der ſøge at drage den meeſt mulige Fordeel af Fremmede, og ere, med Undtagelſe af Yacht-Klubbens Medlemmer, for ſtørſte Delen ſimple Folk; men Velſtand og Comfort ſeer man overalt.

Den 20de Juni om Morgenen ſeilede jeg fra Cowes øſterefter, paſſerende den ſmukke lille Bye Rye, ſom har en meget langt udgaaende Træbro til Dampbaadene. Ved at paſſere Spithead ſaluterede jeg Admiral Codringtons Flag og Fæſtningen, ſamt i Anledning af Dronning Victorias Kroningsdag, hvilke Saluter reſpective bleve beſvarede.

Paa Spithead Rhed var man ifærd med at ſprænge Vraget af Linieſkibet Royal George, ſom ſank der i 1782, ved en utilgivelig Uforſigtighed, der koſtede mange Mennesker og iblandt diſſe Admiralen Livet. Den over Grunden værende Deel af Vraget er ſtaffet bort; men det vil have ſtore Vanſkeligheder med den Deel, der er nedſunken i Sandet. Admiral Codrington, med hvem jeg talte herom, meente at det vilde være et mislykket Forſøg, men at Vraget kunde derimod være optaget, naar man endnu medens det var heelt havde lettet det af Grunden. I Admiralens Stue hang et Portrait af den med Royal George omkomne Admiral; Rammen til dette Portrait var Træ af Vraget, ſom blev hans Liigkiſte. Det var ønſkeligt at det maatte lykkes at optage Vraget, ſom ligger netop midt paa Rheden og derved indſkrænker Pladſen paa dette for Englands Flaade almindelige **Rendez-vous**.

Vi krydſede nu igiennem St. Helens Løbet, hvor der imellem de til Mærker udlagte Tønder er Plads nok; ved den yderſte Ende af Løbet ligger Bembridge Fyrſkib; her gik Lotſen fra Borde.

I intet Land i Verden er der giort ſaameget til Lettelſe for

Søfarten, som i England, og den Hensigtsmæssighed, hvormed alle Sømærker og Fyrer ere anbragte og indrettede, vidner om at dette vigtige Hverv bestyres med Sagkundskab.

Med smukt Veir og føielig Vind passerede jeg Dover den følgende Dags Eftermiddag, og løb med rask Fart ud i Nordsøen, hvor tre Uger tilbragtes med saameget som muligt at manovrere og exercere til Øvelse for Cadetterne. Et Par Gange var det temmelig haardt Veir, især et, som varede to Ettmaal, hvilket er ualmindeligt om Sommeren.

Den 13de Juli passerede vi Skagen. Ved en Lots derfra erfarede jeg, at Hans Majestæt var ventet dertil og enten var paa Skagen eller i Nærheden deraf; jeg saluterede vor Konge, da jeg, efterat være Revet passeret, var inde under Byen.

Med en meget gunstig Vind og smukt Veir kom vi forbi Frederikshavn, hvis Kastel ligeledes blev saluteret. Paa de udenfor liggende Hirtsholme er for nogle Aar siden anlagt et meget nyttigt Fyr, for Skibe, der enten søge Frederikshavn eller Lessøe Rende. Igiennem denne seilede jeg og var den følgende Morgen under Fornæs, hvor atter et Fyr, anlagt iaar, veileder den Søfarende. Efter en høist interessant Seilads langs jydske Kysten, imellem Seierøe og Veirøe ind i Storebelt, kom jeg om Aftenen tilankers under Knudshoved ved Nyborg. Jeg valgte at giøre Hiemtouren igiennem Storebelt, fordi det er vigtigt at Cadetterne tillige lære vore egne Farvande at kiende. Søndag den 17de Juli var jeg tilankers i Nyborg Fiord; den følgende Dag seilede jeg videre imellem det smukke Langeland og Laalands lave Kyster, igiennem Fehmersund forbi Giedserodde, og kom den 21de forbi Dragør. Den 22de saluterede jeg Kiøbenhavn, løb indenfor Batteriet Trekroner og ankrede.

Paa ubetydelige Undtagelser nær havde saavel Officierer og Cadetter som Mandskabet været friske paa hele Toget; dette havde paa forskiellige Maader været nyttigt for Cadetterne og mig i enhver Henseende behageligt. Med Taknemmelighed imod Forsynet, som lod Reisen ende vel og undede mig den Glæde at

træffe Alt vel hiemme, vil denne lille Soreise altid erindres af mig, som en af de behageligste jeg har giort.

C. Pakudan.

Et Blik paa Englands Somagt ved Aarets Begyndelse.

Efter „United Service Journal" for Januar d. A. havde England udrustet og i Activitet ved Aarets Begyndelse: 8 Tredækkere, 23 svære Linieskibe, 40 Fregatter og 112 Corvetter, Brigger ꝛc., foruden 64 Krigsdampskibe og 20 bevæbnede Paketter.

Skibene ere meget stærkere i Bygning og formidablere, hver i sin Classe, end nogen Flaade England før har eiet; de rumme flere Provisioner, ere stivere og have langt rummeligere Batterier end fordum; Betieningen af Skytset saavelsom alle andre Vaabensvelser ere bragte til en høi Grad af Fuldkommenhed; et Linieskib af 1ste Classe udsender i et eneste Lag en ikke ringere Vægt af Jern end 2028 ℔, som er over en Trediedeel mere end i forrige Krig.

Paa samme Tid bestaaer Handelsmarinen af 24,833 indregistrerede Skibe med en Drægtighed af 2,739,073 Tons, (en Commercelæst regnet til 3 Tons udgiør det 913,024 Commercelæster) og bemandede med 168,300 Mand. Under Bygning vare 1450 Skibe med en Drægtighed af 204,653 Tons.

I den Udsigt over Englands politiske Stilling ved Aarets Begyndelse, hvormed Tidsskriftet gaaber sin nye Aargang, forekommer nogle Ord til Forsvar for Krigen, som vi til Opbyggelse for vort militaire Publikum her ville afskrive.

„Hvormeget end vor Tidsalder bestræber sig for at skildre Krigen som det største Onde paa Jorden, er det dog umuligt at negte den gavnlige Indflydelse, som den, alle dens unegtelige Onder uagtet, har havt paa Menneskeslægtens Udvikling. „Fiendskab iblandt Dyrene — Menneskeslægten indbefattet, siger Philosophen

Smellie — fremkalder gjensidig Udvikling af deres Evner, og det er klart, at Angreb, Forsvar, Agtpaagivenhed, Erfaring og Opfindsomhed læres derved i alle deres Modificationer, imedens Ladhed, Ligegyldighed og Dumhed ere charakteristiske Egenskaber hos dem, hvis Evner ikke ere blevne vakte af Hadets eller Selvforsvarets Drifter. Ja, alle Tidsalderens Moralister indrømme den enerverende Indflydelse og politiske Fare, som en stagnerende Fred bringer over et Folk; og Philosophen Home paastaaer, at Mennesket nedsynker, ved uafbrudt Fred og Lyksalighed, til et lavtænkende, kraftesløst og sandseligt Dyr."

Lieut. Bechers Marine-Artificielhorizont.

Vi have tidligere, i Arch. f. Søv. 12te Bd. Pag. 502, omtalt denne Opfindelse, idet vi tillige angave den Instrumentmager, til hvem Opfindelsespatentet er afstaaet, „Mr. Cary, Optician, Strand, London." Af Naut. Mag. for Aug. 1841 skulle vi her meddele en Beskrivelse af den, som, endskiondt neppe ganske forstaaelig, dog giver et Begreb om en Opfindelse, der har saa stor Interesse for Sømanden.

Marine-Artificielhorizonten er et Apparat for sig selv, som befæstes til Sextanten naar dets Brug udkræves, uden at det i nogen Maade gior Forandring i dennes Ajustement, Speilenes Stilling o. s. v., kun at der paa Sextanten er anbragt de nødvendige Befæstelsesindretninger for den. Den bestaaer af et temmelig langt Messingrør, som til en Kikkert, hvilket skrues paa Sextanten udenfor Horizontspeilet; en conisk Cisterne eller Kumme med Olie; en Skiærm, hvori en lille Lygte kan indsættes for at kaste sit Lys ind i Horizontkikkerten eller Røret, naar man observerer om Natten. Cisternen, Skiærmen og Lygten hænge i en Balance-Indretning.

I Horizontkikkerten er anbragt et tyndt Metalsegment, hvis Overkant i Planet af Kikkertaxen er perpendiculair paa Instru-

mentets Plan. Udenfor dette er et lignende Segment, som ved en retvinklet Arm er forbundet med en Pendul, der udenfor Kikkerten har fri Bevægelse, nedsænket i den omtalte Cisterne med Olie, for at mildne dens Svingninger. Theorien af Opfindelsen er, at bringe det bevægelige med Pendulen forbundne Segments Overkant i een Linie med Kanten af det andet Segment, og bringe det observerede Himmellegemes Billede til at berøre denne Linie, der danner Horizonten.

For, i alle Stillinger af Instrumentet, at kunne see den bevægelige Horizontlinie fri af det faste Segment, er der i dette sidste udslaaret et Hak, igiennem hvilket Horizontlinien kan sees, naar den er under den anden, og Instrumentet bevæges indtil begge Linier komme i Eet.

Da Observator maa paa denne Maade danne sig sin Horizont, i det Øieblik han tager Høiden af Himmellegemet, er det nødvendigt at opsøge et Sted i Skibet, hvor der er mindst Bevægelse og især hvor Instrumentet er saa meget skiærmet imod Vinden som muligt.

Den lille Lygte, som bruges ved Natobservationer, kaster sit Lys ind igiennem Kikkerten og oplyser Horizonten. For at dæmpe Lyset, at det ei skal fordunkle Billedet af det observerede Himmellegeme, er der en Skiærm for Enden af Kikkerten til at skyde op og ned, farvede Glas- og Papir-Skiærme, hvis Anbringelse i Praxis vil være let at udfinde. Aflæses Sextanten, dreies Instrumentet med lidt Forsigtighed i den dertil fornødne Stilling, hvorved Cisterne-Apparatet uden Hinder indtager sin lodrette Stilling; men Instrumentets Plan maa aldrig bringes den modsatte Vei, med Nonius nedad, da i saa Fald Olien løber ud. Suspensionsindretningen, som er yderst fiin og følsom i Bevægelsen, er kun for en opadvendende Dreining af Sextanten. For Enden af Kikkerten er, nærmest Horizontspeilet, en Forstørrelseslindse.

Ved hvert Instrument af denne Slags er der en constant Correction at applicere paa Observationen, hvilken hidrører fra Forfærdigelsen, at nemlig Pendulen og dens Arm ikke danner en

fuldkommen ret Vinkel. Denne Correction findes ved at obſervere en bekiendt Vinkel og notere ſig Forſkiellen. Correſponderende Høider af Solen, tagne med en anden Sextant, anvendes ogſaa hertil.

Der hører naturligviis nogen Øvelſe til at obſervere med tilbørlig Sikkerhed med dette nye Inſtrument; men Fordelene ere ſaa ſtore af at kunne faae paalidelige Obſervationer naar man ikke har nogen Kimming eller om Natten, ſaa det lønner Umagen at erhverve ſig Færdighed heri; og en Mængde Forſøg paa forſkiellige Skibe have allerede ſtadfæſtet dette Inſtruments Fortrinlighed.

Sneedorffs Taler.

1799. — 1ſte Tour.

Ædleſte unge Venner! Hver Gang, jeg ſtod ſaaledes for Eder, følte jeg i al dets Storhed det høie Kald, der blev mig givet: at danne den Ungdom, der engang — Gud veed om kort eller om længe — ſkal træde i Kampen, for, ſom kloge, aarvaagne og tappre Mænd at værne om vort elſkede Fædreneland.

Dybt føler jeg, baade for mig ſelv og for Eder, elſkeligſte unge Venner! at, for at vedligeholde den ſtraalende Glands, ſom Forfædrenes Seiersdage under Juel og Gabel og Tordenſkiold have omgivet den danſke Orlogsflaade med — at, for at bringe en Sø-Etat tilveie, der under nærværende Tiders Fremſkridt ſkulde ſtaae paa ſammé Høide imod de ældre Nationers, ſom den danſke da ſtod — dybt føler jeg, at dertil hører Mere, end inderligen at ønſke det fra min Side, end ivrigen at ville det fra Eders.

Klar og idelig ſtigende Kundſkab; ſandt, det er urokkeligt og til beleiligſte Tid udviiſt, Mod — diſſe ere de to ſtore Egenſkaber, hvilke forenede med den inderlige, brændende Lyſt til at tiene Fædrenelandet ſom værdige Orlogsmænd, den jeg er vis paa gienneмſtrommer Eder alle: diſſe ere dem der føre ſikkert og

ufravigeligt til det ſtore Maal, at hævde Danmarks gamle, aldrig fordunklede Sokrigernavn.

Ofte, næſten hver Gang jeg her ſtod for Eder, foredrog jeg et eller andet af de Midler, der ſigtede til nærmeſt at erhverve Eder den første af diſſe Egenſkaber, Kundſkab. Eders hele Opdragelſe iland ſaavelſom alt hvad der foretages paa dette Skib, ſom Dannerkongen aarlig udruſter blot for Eder og Fremtiden, ſigter ene og ufravendt til at ſkaffe Eder Kundſkab og Færdighed. Hundrede Gange er det ſagt Eder, at naar I engang forlade denne Sokriger-Skole, naar I overantvordes Staten til at være med iblandt dens Mænd, da ere I netop bequemgiorte til at lære, da er det Eders første ſande Selvſtuderen, Eders egen Erfaringsſkole ſkal begynde, og at den, ſom da troer, han har udlært, eller ikke med Anſtrængelſe og ſtadigt gaaer frem i Kundſkab og Dueligheb, han vil om nogle faa Aar befinde ſig paa de Ubrugeliges Liſte.

Jeg ſkal derfor idag intet tale om Midlerne til at erhverve Kundſkab, men alene ſtræbe at fæſte Eders Opmærkſomhed paa den anden høiſt vigtige Egenſkab for Orlogsmanden: ſandt Mod.

Man har ſagt, at Modet maatte være medfødt, at det boede i det phyſiſke Hierte, at ſom denne Legemsdeel bevægede ſig friere eller trangere i et mere hvælvet og høit, eller i et ſnevrere og fladere Bryſt, ſaaledes havde Menneſket meer eller mindre naturlig Diſpoſition til at være kiek i Faren.

For det blot naturlige, uopdragne Menneſke, for den, hvis Mangel paa Kundſkab om Tingene giør, at han kun kan vælge Eet af To: enten at ſtyrte blindt paa eller vige frygtſom tilbage; for Saadanne kan det være Sandhed, at Bryſtets og Hiertets ſvarende Dannelſe beſtemmer, om ikke Alt, ſaa dog det Allermeſte i denne Henſeende.

Hos den dannede, den oplyſte Mand, derimod, boer det ſande, under alle Omſtændigheder uforanderlige, Mod i Forſtanden: jo klarere denne, ſaavel ved Tænkning ſom ved Erfarenhed, er oplyſt, deſto ſtørre, deſto urokkeligere er hans Mod, deſtomin-

dre trænger han til det physiske Mod, som er den uoplyste Hobs eneste, og i Farernes Mangfoldighed utilstrækkelige Eiendom. Vi ville giøre os dette tydeligere ved nogle faa Exempler.

Naar Vandet, uagtet anstrængt Pompning, stiger i det lække Skib, da vil den uoplyste Menigmand omsider i sin Fortvivlelse lægge Hænderne i Skiødet og forlade et Arbeide, som han troer dog ikke nytter. Den mere oplyste Mand, derimod, som veed, at jo høiere Vandet stiger indvendig, desto mindre trykker det udvendig fra, han vedbliver Pompningen i den sikkre Overbeviisning, at han omsider kommer til et Punkt, hvor begge Tryk ville balancere hinanden; og ved oplyst og standhaftigt Mod skaber han saaledes det synkefærdige Skib i Havn, som ellers var blevet Uvidenhedens og Bølgernes Offer.

Himmelens Lynild strækker som oftest den Uoplyste og Barnet — og hvor viser Naturens Kamp sig forfærdeligere end paa det vilde Hav, i Nattens Mulm. Den Oplyste er rolig midt i Naturens Oprør; sindigt ordner han Alt, bereder alle Midler til at bekæmpe den muligt mødende Fare — og det var en af dette Aarhundredes viseste, modigste Mænd forbeholdt at lære Mennesket ogsaa her at beseire Naturen: Franklin, som lærte os at lede Lynstraalens Fart, uden at skade, tæt forbi os, ned i Jordens Skiød.

Naar Blodslaget vaier, hvilken Forskiel, om det blotte physiske Mod, eller det sande, kolde, i Forstanden boende, styrer Skibet og Kanonerne. Hiint begynder hidsigen, allerede paa lang Afstand, den Ild, som den oplyste Mand giemmer til han er Fienden saa nær, at hvert Skud kan giøre Virkning; og han stræber efter at komme sin Fiende saa nær som muligt, fordi Klogskaben siger ham, at han der kun har med een at giøre — det er om Flaader jeg her taler. Hiint fyrer Stykkerne af iilfærdigen, medens dette aldrig lader Lunten røre Kanonen førend den er saaledes stillet at Kuglen maa træffe — Hiint giver saavel før som under Kampen de oprørte Livsaander Luft i voldsomme Ord og Bevægelser, hvorved Kraften nedstemmes og slappes før

Tiden; Dette bevarer Herredømmet over sig selv, modstemmer den indre Kraft, for at den, som den spændte Fieber, kan bryde los naar det rette Øieblik kommer.

Det kommer til Entring. Med Sværdet i Haand gaae Krigerne los paa hinanden. Det physiske Mod styrter frem, hugger med store, frygtelige Sving ind paa sin Modstander; men ethvert af disse Sving blotter hans Bryst for det fiendtlige Glavind, og den oplyste Kriger afbøder kold og opmærksom, med afmaalte Bevægelser, sin Fiendes Angreb, uden at forsømme det beleilige Øieblik til at fælde ham.

Dog, hvortil flere Exempler! Enhver af Eder, elskeligste Venner, vil, ved at gjennemtænke Eders egen Erfaring, faae det Resultat, at jo mere I ere stegne i Kundskab, destomere ere I tillige stegne i sandt Mod.

Hvor svær, hvor afskrækkende har ikke Begyndelsen af en ny Videnskab eller en ny Deel af samme forekommet de fleste af Eder; hvor let er den bleven Eder, naar I med Alvor og Kraft ere trængte frem i den.

Hvor mangen En har ikke, ved sit første Udspring i Vandet, ved sin første Entring tilveirs, følt meer eller mindre Ængstelighed — Nogle Ganges Erfaring har givet ham den Oplysning, at Mennesket kan svømme, kan hænge paa den slingrende Top, ikke alene uden Livsfare, men endog bequemt, og forbinde Nytte og Fornøielse dermed.

Og skulde Slagets — Søslagets — Høitidelighed og Farer giøre Undtagelse fra disse Erfaringer? Ingenlunde! Havet og Sygdomme opsluge langt flere Mennesker end Kampen, og de faa Farer, denne udsætter os for, hvor herligen blive de ikke lønnede! Den modige, seierrige Krigers Ære er den høieste, Mennesket kan opnaae paa Jorden. Den Følelse i Mandens Bryst, at han roligen og med fuld Overbeviisning vover sit Liv for Fædrenelandet; den er den sødeste, naar man først levende har indprentet sig den; den er et sikkert Forbud, enten paa hiin straalende Krigerære, som maa være enhver Orlogsmands høieste At-

traa, eller og paa en lyksalig Overgang til det store og algode Væsen, hvis Retfærdighed belønner guddommeligen enhver ædel Selvopoffrelse.

Ædleste unge Venner! O, at jeg maatte have havt det Held, i disse faa Øieblikke at overbevise Eder levende om, at det sande Mod skal søges i Forstanden, at det bestaaer i klogt og skarpsindigt Overlæg — fast Overbeviisning om, hvad der er høi og hellig Pligt — levende Følelse af, at det er umuligt at være lykkelig, uden ved nøie at følge denne, og at Udfaldet i alle Tilfælde krones, enten med straalende Hæder, eller med indvortes salig Bevidsthed. O! da skulle I ikke alene undgaae tusinde Farer, som det blinde, physiske Mod styrter sig i, men I skulle endog møde de faa, som ere uundgaaelige, med den Rolighed og uforfærdede Kiekhed, som er det bedste, det eneste sikkre Middel imod Faren, som gior os uovervindelige af Fienden og kaster lysende Glands ikke alene paa os, men paa Fædrenelandet.

2den Tour.

Mine Herrer! Rundt om os i Europa klirrer Sværdenes Lyd, dundrer Kanonernes Torden, høres de Døendes Rallen og de Saaredes Skrig. Danmark alene, midt i dette Menneskeslægtens Oprør, nyder Fredens Velsignelser — nyder dem i dette Øieblik, jeg her staaer for Dem, men maaskee om faa Dage ei mere, maaskee om en faie Tid vaie Blodflaget og Dannebroge sammen. Det gielder da at værne om dette dyrebare Flags gamle Ære. Det gielder i dette Øieblik, ædleste unge Venner! at berede os dertil; og giøre vi dette retteligen, da, maaskee, kunne vi endog vinde den ublodige, men ikke mindre stolte Seier over Nationerne, den, at de lade den nordiske Løve i Ro, om hvilken fremfarne Tiders Historie vidner, at den ikke var god at kue, og som de skue endnu lige kraftig, lige ung, altid beredt til den retfærdige Strid.

For retteligen at berede os til at møde Kampens Uveir, eller for

at afbøde det formedelſt de Følelſer, vi indgyde andre Nationer imod os, have vi egentligen 2 Ting at agte: Det ene, at vi af yderſte Formue dyrke os ſelv til at vorde kundſkabsrige, kraftfulde Mænd — til at vorde et Corps af uovervindelige Krigere. Det andet, at vi med den Blidhed, ſom altid er uadſkillelig fra oplyſt Mod, med den Beſkedenhed, ſom er den danſke Nations ſkionneſte Charakteertræk, omgaaes alle de fremmede Nationer — aldrig ophøie os af vore Fortrin, aldrig lade de Fremmede høre om deres Mangler; men, idet vi ærligen og villigen give enhver af dem den Agtelſe den tilkommer, ikke alene afholde dem fra at blive misundelige over vor ſieldne Lykke, men endog bringe dem til at ynde og elſke os.

Om det forſte af diſſe Midler, nemlig at vorde kundſkabsrige og kraftfulde Mænd, har jeg ſaa ofte talt for Eder, der, ſom den ældre Halvdeel af den Ungdom, der idag har betrædt denne Dannerkongens Orlogsſkole, ere nærmere ved det ſtolte Maal, at være Fædrelandets Mænd, Fædrelandets Støtter, Fædrelandets tappre Forſvarere, at jeg ikkun lidet ſkal berøre dette, ikkun ſaameget ſom kan være nødvendigt for at ſtyre retteligen imod Maalet den Lyſt, den Iver, de brændende Forſætter, ſom, jeg er levende overbeviiſt om, boer i Eders Hierter, elſkeligſte danſke Drenge, I, ſom udgiøre den yngre Halvdeel, og ſom enten aldrig før, eller kun eengang forhen ſvævede hen over Bølgerne under Danmarks aldrig overvundne Flag.

Der ere 4 Regler, ædleſte unge Venner, lette at følge, blot I møde dem med alvorlig Villie. Der ere 4 Regler, ſom enhver af Eder, der troligen følger dem, ham lover jeg herved feſtligen, i alle Eders Paahør — han ſkal ufeilbarligen blive en kundſkabsrig, en kraftfuld Mand — han ſkal blive en Sø-Officier, ſaadan ſom Forfædrene vare det i Juels og Adelers og Tordenſkiolds herlige Tider.

Den forſte er: at være huusholderigſt med Eders Tid Af alle de Gaver, Forſynet ſkienkede os, er der ingen vi maae være ſaa karrige med — Sundhed, Styrke, Kundſkab, kunne vi dag-

ligen faae mere og mere af; men Tiden — svinder hvert Secund uigienkaldelig fra os. Det gjælder at bruge den, nytte den medens vi have den, tage fat paa Arbeidet strax. Den der tillader sig een Gang at udsætte Noget til imorgen, han gior det tiere, og han kommer omsider uundgaaeligen og langt tilbage for sine Medarbeidende.

Den anden Regel hedder: Lær til Grunden hvad du lærer! Den der, ved flittig og vedholdende at eftertænke, skaffer sig klare Ideer, tydelige Forestillinger om alt hvad han lærer, glemmer det ikke alene aldrig, men han vinder det store Gode, at hans Hoved lidt efter lidt bliver oplyst, og at han tilsidst selv kan rede sig ud af alle Vanskeligheder. Den, derimod, som ei gaaer ret til Grunden i Lærdommene og alene vil arbeide med Hukommelsen, er forlegen i ethvert Tilfælde, han ei selv har seet eller er bleven viist; og naar omsider hans Hukommelse, efter lang Fraværelse, slaaer ham feil — saa veed han Ingenting.

Den tredie og vigtigste Regel lyder: Lær at overvinde dig selv i alle Ting — Modstaa ikke alene dine Passioner, som ville forlede dig, dine Tilboieligheder til Mageligheed eller Forlystelser, men øv dig i, endog stundom at negte dig uskyldige, tilladelige Nydelser. O mine Venner! den Yngling, som har det i sin Magt at negte sig selv Føde naar han er hungrig, blot for at dyrke sig til Selvovervindelse — som overvinder Træthed og Ulyst, for at lære til Grunden noget Viist, han har foresat sig — som flyer sin kiæreste Fornoielse, blot for at prøve og styrke sin Siæl — o mine ædle haabefulde unge Venner! han gaaer sikkre Skridt imod at blive en stor Mand; han vil blive uovervindelig i Krig, sit Fædrelands Hæder, og dets Velgiører i Fred.

Den fierde og sidste Regel gjælder blot saalænge I ere under Opdragelse; det er denne: Hav den fasteste, meest ubetingede Tiltro til os, Eders Foresatte og Lærere — at vi ikke alene inderligen ville Eders sande Vel, men og at vi langt bedre end I selv have eftertænkt og forstaae, hvad der hører til for at giøre Eder fuldkommen duelige og lykkelige.

Disse — elskeligste Venner — ere de fire Regler, om hvilke jeg sagde Eder, at hvo der troligen fulgte dem, ham indestod jeg for, at han skulde blive en udmærket Mand, en herlig Sø-Officier. Jeg skal blot tillægge, at dersom Nogen af Eder forseer sig mere og mere imod en eller flere af disse gyldne Regler, saaledes kommer han og fiernere og fiernere fra sit stolte Maal.

Jeg gaaer nu over til det andet Middel, ved hvilket vi skulle tiene Fædrenelandet imod andre Nationer.

Det gaaer med Nationerne som med enkelte Mennesker. Det er ikke nok, de ere selvstændige, ædle, kundskabsfulde; men de maae tillige være opmærksomme paa sig selv imod andre, de maae vogte sig for at faae Uvenner ved stolt eller uoverlagt Adfærd. Frankrigs uovervindelige Hære, nyligen bevæbnede for en retfærdig Sag, slaaes i dette Øieblik ligesaa retfærdigen tilbage af næsten hele Europas samlede Krigere, fordi Frankerne, overmodige af deres Seire, trodsede og haanede de andre Nationer som Slaver. Derimod har Danmark, et af Europas mindste Riger, modstaaet, i denne Ødelæggelsens lange Periode, de mægtigste Rigers meest trængende Opfordringer til at deeltage i Krigen, fordi det fast og urokkelig forkyndte at det vilde være neutral, aldrig modtog de rigere Staters forførerigste Guld, og fordi det behandlede dem alle med den Agtelse og den Tienstfærdighed, som den ene Nation skylder den anden.

Ingen er i det Tilfælde, saa ofte og paa saa udmærket en Maade at forestille sin Nation paa fremmede Steder, som Søkrigeren; det er derfor hans Pligt meer end nogen Andens, at studere den Adfærd, der bedst forkynder hans Fædrenelands Velvillie og Agtelse for den Nation han er hos.

Men er dette den enkelte Søkrigers Pligt, hvormeget meer bliver det da Tilfældet, naar en Deel af Nationen, naar et heelt Corps fremstiller sig. Hvor meget mere ere ikke Alles Øine hefstede paa dette, og hvor meget sikkrere vil ikke det Folk, i hvis Skiød det hendrager, slutte fra dets til den Nations Tænkemaade, som det forestiller.

Dette, ædleste unge Venner, bør det os noie at lægge paa Hierte i Almindelighed; men dobbelt, men med yderste Opmærksomhed bør vi indskiærpe os det paa dette Togt, hvor Dannerkongen har villet, at vi skulle begive os til Hovedstaden i et af Jordens vældigste Riger, til en Nation, der baade ved gammelt Venskab, nylig Krigsforbindelse og nær Nabostab, er os en af de vigtigste paa Jordkloden.

Lad os derfor noie agte paa os selv, sindigen og med fuld Eftertanke forberede os paa, ikke alene at give de priselige, store og skionne Indretninger, vi ville forefinde der, deres tilbørlige varme Roes; men lad os især paa det allernoieste vogte os for, ifald vi skulde møde nogen Ting, som, vi ved første Diekast syntes, fortiente Daddel — at vi da, hverken ved Ord eller Miner, enten fornærme Giæstfriheden, vor danske Charakteer, eller giøre vort Fædreneland forhadt. Lad os for alting ikke, elskeligste unge Venner, gaae derhen med det mindste Glimt af de Fordomme, som vore Tiders tøileslose Skribenter, der laste paa Alting, for at ville nedrive Alting og siste i den almindelige Ødelæggelse, have villet paatvinge os. Lad os ikke fæste mere Tro til deres Løgne om Ruslands Regent, end til hvad de digte om vore bedste Regieringsmænd hos os. Saaledes have de f. Ex. paaloiet ham, at han havde befalet, at en Jagt skulde kaldes en Fregat; men Sandheden har giort dem til Haan: Hofmændene havde kaldt den 40 Kanons Fregat, med hvilken Keiseren seilede, Hs. Majestæts Lystjagt; men Paul, der er Militair, der i Petersborgs strengeste Vinter møder hver Morgen selv ved Vaabenovelserne uden Overkiole, befalede, at den kaldes hvad den var. Saaledes har man skreget over, at han lod marchere imod de overmodige Franker, og spaaet at hans Tropper vilde blive slagne; men bestandige Seire have fulgt hans, for Religionen og det betrængte Europa kæmpende Hære, uden at han har tilvendt sig den mindste Fordeel for sig selv derved. Disse ere Sandheder, som ere uimodsigelige, og om han for Resten — Selvregent i sit Land, ligesom en Herre i sit Huus — anordner en eller anden

Skik eller Dragt for ſine Underſaatter, da tilkommer det Ingen at opholde ſig derover; men Enhver ſom kommer indenfor hans Riges Grændſer bør at rette ſig derefter. Enhver ſom bærer Frankrigs Nationalcokarde har fortabt ſin danſke Borgerret — byder Danmarks Konge, og vi ære og villigen lyde hans Bud. Skulde vi da finde det ſynderligt, at Ruslands Keiſer forbyder andre Tegn paa Franker-Væſen, Franker-Sindelag? og dog, hvorledes have ikke Skriverne ſkreget over dette!

Dog, vi ville ikke opholde os længer herved. Sund Fornuft, Pligt imod Fædrelandet, de faa Ord, jeg i denne Materie nu har ſagt Eder, og endelig Hs. K. H. Kronprindſens udtrykkelige Befaling byder, at vi, med nøiagtigſte Opmærkſomhed paa vor hele Adfærd og Skik, ikke alene undgaae alt, hvad der kan være Ruslands Keiſer og Folk til mindſte Mishag, men endog gribe enhver Leilighed, hvorved vi kunne nærmere ſammenbinde diſſe to nordiſke, ved Forbund og Venſkab forenede Nationer.

Eder, I Ældre! paalægger jeg herved alvorligen, at I ſtyre, lede og vaage over Eders yngre, ſtundom i Udtryk uforſigtige Brødre, at I, inden vi ankomme til Ruslands Grændſeſkiel, ſøge ved Tale og Formaning at indſkiærpe den Adfærd, jeg har anpriiſt. Vor Modtagelſe i denne Keiſerſtad vil da blive behagelig. Men lad os aldrig glemme, at et eneſte Feiltrin ſtundom kan forſpilde de ſtørſte Fordele; og betænker, enhver iſær, at jeg er nødt til, ſtrengeligen, paa den offentligſte Maade, til 2 Nationers Satisfaction at ſtraffe den, ſom, efter ſaa beſtemt at være advaret, endog uden ſin Villie begik dette Feiltrin.

Dog, dette, er jeg vis paa, vil ikke finde Sted. Efter at have levet med Eder, elſkeligſte unge Venner, og med Eders allerede til Statens Mænd overtraadte Forgængere i 14 Aar, bør jeg giøre Eder den Tilſtaaelſe, at den ſtore Mængde iblandt Eder, at næſten alle have lige ſaa villigen fulgt mine Raad, ſom de raſk og kraftigen have taget fat paa det Arbeide, der ſkal danne dem til Fædrelandets værdige Orlogsmænd. Jeg er derfor vis paa, at de brændende Forſætter, ſom i dette Øieblik opfylder

Eders Siæle til at nytte dette Togt af al Eders Formue, ikke skulle frugtesløse forrykke. Jeg er ligeledes vis paa, at I ville, saavel hver for sig, som samlede, betræde Ruslands Grund med alvorlig Villie og nøie Agt paa at holde Eder de Regler efterrettelige, som jeg i dieſe Øieblikke har angivet Eder. — Og hertil ønſker jeg mig, ønſker jeg Eder, ønſker jeg Fædrenelandet Held.

Efterretninger for Søfarende.

Nyt Fyr paa Hælle, Svenſke-Kyſten.

Den ſvenſke Regiering har bekiendtgiort, at et Fyrtaarn er under Bygning paa Øen Hælle, udfor Kungshamn i Bahus Lehns nordre Skiærgaard, omtrent ½ Miil fra det paa Sælsen værende Sømærke. Fyret, ſom vil blive tændt i Slutningen af indeværende Aar eller inden 1ſte Juni næſtkommende Aar, er beſtemt at blive et omdreiende Speilfyr, hvis Lysningstider ville blive væſentlig forſkiellige fra Marſtrands Fyrs. Det Nøiere vil i ſin Tid blive bekiendtgiort. (Hd. Td. 1842, No. 16.)

Liſte paa Siciliens Fyre.

1) Fyret ved Palermo er 98 Fod over Vandfladen. Det er et omdreiende Fyr af gammeldags Indretning.

2) Fyret ved Trapani er 113 Fod over Vandet og ſtaaer paa en iſoleret Klippe, ſom „beherſker Rheden og Indløbet til Havnen" (?). Det er et faſt Fyr af gammeldags Indretning.

3) Fyrene ved Girgenti. Et af dieſe ligger paa et Bierg, V. for Havnen; dets Lanterne er 488 Fod over Havet og er et faſt Fyr af gammeldags Indretning. Taarnet har Form af et lille Huus med 3 imod Havet vendende Vinduer. Det andet Fyr er et Havnefyr og beſtaaer af en Lanterne med 3 Olielamper uden Speile. Høiden er 64 Fod.

4) Capopasſaro Fyr blev oprettet i 1838. Det ligger paa en lille Ø, ¼ Miil fra Capopasſaro, Siciliens ſydligſte Spidſe.

Høiden er 80 Fod. Det er et ſtadigt Fyr af ſamme Indretning ſom de foregaaende.

5) Fyret ved Syracuſa ligger ved Indløbet til Havnen, er ſtadigt og har en Høide af 73 Fod over Vandet.

6) Auguſta Fyret paa Sortet Avolos er 75 Fod høit, ſtadigt og af ſamme Indretning ſom de andre.

7) Fyrene ved Meſſina. Denne Havn har 3 Fyre, ſom kun ere faa Skridt fra Havet. Det ene, ſom kaldes Capo Peloro, er omtrent 70 Fod høit. Det andet, St. Rainieri, er omtrent 7 Qvartmile fra det forrige; det er 116 Fod høit og er, ligeſom de foregaaende, et ſtadigt Fyr. Det tredie, det ſaakaldte Puntaſecca, er kun en Lanterne.

8) Fyret ved Milazzo ligger nord for Forbierget af ſamme Navn. Det er 264 Fod høit, er ſtadigt og af ſamme Indretning ſom alle de andre Fyre paa Siciliens Kyſter.

(Efter Hd. T. 1842 No. 18.)

Somærke udfor Travemünde Rhed.

Paa den østlige Spids af Steenrevet ved Brodtener Strand er, istedetfor den hidtilværende spidse, hvide Sønde, nu henlagt en større, ligeledes hvid, Sønde af almindelig Tøndeform, med en 3 Fod lang Stang, hvorpaa vaier et hvidt Flag, 20 Tommer i Qvadrat. Denne Sønde rager 3 Fod frem over Havfladen og ligger omtrent ¾ Mile fra Østsiden af Brodtener Strand, paa 21 Fods Dybde. For indseilende Skibe ere Peilingerne efter Compasset: Travemünde Fyrtaarn i S. V ½ S. og Neustadt Kirke paa den holsteenske Kyst i N. ½ V. Tønden ligger ude saalænge Isen tillader det.

(H. Td. 1842. No. 25.)

Nyt Fyr i Bugten ved Guayaquil.

Det i længere Tid paa Den Sta. Crux eller Amortajado i Bugten ved Guayaquil, under Bygning værende Fyrtaarn er nu fuldendt, og der vil hver Nat, fra Solens Nedgang til dens

Opgang brænde et stadigt Fyr, som i klart Veir vil kunne sees i 12 til 18 Qvartmiles Afstand. St. Cruz ligger 50 Qvartmile fra Staden Puna, hvor Lotserne boe, og 90 Qvm. fra Guayaquil.

Paa Payana Grund er udlagt en sort Boie med en Stang og Kugle. En hvid Boie ligger paa Punta Arenas Grunden, paa Nordenden af Sandbanken Mala, paa 4 Favnes Dybde; Puna-Bluff i N. t. V. omtrent 7 Qvm.

(Hd. T. No. 25, 1842.)

Forandring ved Odinsholms Fyr, i Østersøen.

Det russiske Sominiſteriums hydrographiske Departement har bekiendtgiort, at, da det, paa Nordvestkysten af Øen Odinsholm i den finske Bugt, tæt ved Strandbredden staaende ældgamle Steentaarn, paa Grund af Fundamentets Usikkerhed og hele Bygningens Skrøbelighed, maa nedbrydes, vil der i indeværende Aar ikkun blive tændt Fyr i samme indtil d. 27de Mai. Fra 13de Juli af, naar alle russiske Fyr paa Kysterne af Østersøen, den Finske og den Rigaiske Havbugt paany tændes, vil det nedbrudte Fyrtaarn paa Odinsholm blive erstattet ved et Trætaarn, 60 Favne retvisende S. V fra det forrige. I dette temporaire Fyrtaarn vil brænde et stadigt Fyr af almindelig Farve. Taarnets Høide med Lanternen er fra Vandfladen 82 Fod (engelske) og over Fundamentet 58 Fod.

(Hd. Td. Nr. 31.)

Drogheda Fyre, Irlands Kyst.

Ved Indløbet til Drogheda Havn ere opførte 3 Fyrbygninger af bruuntmalet Tømmer, hvilke staae paa Sandhøiene ved Indløbet til Boyne-Floden eller Drogheda Havn. Det østlige og vestlige Fyr holdte overeet føre i det dybeste Vand over Barren, og det nordlige fører, naar Skibene ere indenfor Barren, til den lange Rende, som strækker sig fra udfor Maiden-Tower til henimod South-Crook Point. Det østlige Fyr er et stadigt Fyr, aabent imod Søen fra O. ½ N. til S. O. t. O. ½ O., det er 30 Fod over Havfladen ved Høivande, Springtid. Det vestlige

er ogſaa et ſtadigt Fyr, aabent imod Soen fra O ¼ N. til S. O. t. O. ½ S. og 40 Fod over Vandet. Det nordlige Fyr er ſtadigt ſom de andre, men af rød Farve, aabent imod Farvandet fra det Indre af Barren og 28 Fod over Vandfladen. Naar Skibe, med det oſtlige og veſtlige Fyr i een Linie, ere paſſerede til det Indre af Barren, bør de forandre Cours, naar det nordlige Fyr aabner ſig.

(Hd. Td. No. 87.)

Nye Fyre ved Chriſtianſund i Norge.

Det norſke Marinedepartement har under 2den Juni bekiendtgiort to foreløbige Underretninger, at der i Sommerens Løb vil blive tændt to nye Fyr, nemlig paa Qvitholmen, i Nærheden af Chriſtianſund, et Blinkfyr, ſom er med 1 Minuts Intervaller og har en Synsvidde af 5 Somile; og paa Stavnæsſet et faſt Fyr med en Synsvidde af 3 Somile.

(Hd. Td. 49.)

Sømærker paa Norges Sydkyſt.

Paa Homborgoe, i Nærheden af Lilleſand, opføres et Sømærke, der faaer Udſeende ſom en Veirmolle, hvis Vinger danne en Vinkel af 15° med Horizontalen. Mærket bliver lyſeguult anſtrøget. Synsvidde 2½ à 3 Somile.

Paa et Skiær, Reierſkiæret kaldet, ved det oſtre Indløb til Bræklleſtø, anbringes en Kanon, ſom vil kunne ſees omtrent ½ Miil borte.

(Hd. Td. 49.)

Blandinger.

Razee-Fregatten Warſpite.

Om dette Skib, der er et Linieſkib paa 74 Kanoner raſeret til Fregat, bemærker Un. Serv. Mag. for Febr. d. Aar følgende. Warſpite er udruſtet for at føre Lord Aſhburton over til Amerika;

den er en af vore meest complette Orlogsmænd og vil giøre os Ære i Nordamerika. Den fører 28 Kanoner paa Batteriet, nemlig 6 Bombekanoner, 68pdg., og 22 lange 32pdg. Kanoner; paa Skandse og Bak har den 22 Kanoner, ogsaa 32pdg. men kortere Skyts. Besætningen er 530 Mand, hvilket, i Betragtning af det svære Skyts og Størrelsen af dens Seil og Rundholter, ikke er meer end den bør have.

I Aaret 1840 havde England ikke færre end 11 saadanne til Fregatter raserede Linieskibe.

En Jagttagelse om Vindforandringer.

I Naut. Mag. for Febr. d. A. omtales en Jagttagelse, som en Videnskabsmand i Berlin skal have giort og hvilken senere er bekræftet ved lignende Observationer i England, den nemlig, at Vinden ialmindelighed forandrer sig ved at trække sig fra Venstre til Høire, eller hvad man til Søes kalder „med Solen". Denne Retning skal imidlertid kun gielde for den nordlige Halvkugle, og Forandringen gaaer den modsatte Vei i den sydlige Hemisphære. Dette gielder naturligviis kun som en almindelig Tendents betragtet, da mange andre atmosphæriske Bevægelser have en overveiende Indflydelse paa Vindens Forandring.

Den samme Videnskabsmand har af en lang Række af Jagttagelser uddraget, at de forskiellige Vindes Indflydelse paa Atmosphærens Tryk, Temperatur og Fugtighed er i den nordlige Hemisphære som følger:

Barometeret falder med O. S. O. og Synden Vind, gaaer over fra Dalen til Stigen med S. V.; stiger med V. N. V. og Nord, og naaer sit Maximum med N. O. Thermometeret stiger med O. S. O og Synden Vind; har sit Maximum med S. V. falder med V. N. V. og Nord, og har sit Minimum med N. O. Ganske som Thermometeret viser sig Fugtighedsmaaleren.

Grants Patent-Kul.

Da det var blevet udspredt, at Hr. Grants Patentkul vare

tilbøielige til Selvantændelse, hvorved naturligviis deres Anvendelse ombord i Dampſkibe, ſom de ellers ſaameget anbefale ſig til, vilde blive aldeles utilraadelig, overdrog det engelſke Admiralitet Hr. Profeſſorer Faraday og Brandt at anſtille Undersøgelſer om denne Sag. Fornævnte Herrer have nu erklæret, at det er umuligt at diſſe Kul kunne antænde ſig ſelv, i hvor høi en Grad af Hede — uden Flamme — eller hvilken Friction de end udſættes for.

(Naut. Mag. Febr. 1842.)

Forſøg anſtillede i England med nye Kanoner, ſamt Jernpladers Styrke imod Skud.

En Række af Forſøg blev Planen lagt til i Juli Maaned, at tage ſin Begyndelſe ſaa ſnart Omſtændighederne tillade. Forſøgene ſkulle foretages ved Deal, hvorhen følgende Kanoner, med 50 ſkarpe Skud til hver, ere ſendte: en 68pd. af 112 Centners Vægt, efter Oberſtlieutenant Dundas; en 56pd. af 97 Centner, efter Hr. Monks Tegning; en 56pd. af 85 Centner og en 42pd. af 80 Centner, ogſaa efter Hr. Munk, og en 10 To. af 85 Centner, ſamt en 8 To. af 65 Centner, begge efter General Millar. Det anføres, at Oberſt Dundas' 68pdg. Kanoner have en Rækning af over 4000 yards (6000 Alen) med ſtørſte Ladning af 20 ℔ Krudt (?).

Forſøgene med Jernplader gaae ud paa at finde, hvad Reſiſtance Kiedlerne i et Dampſkib kunne giøre imod Skud, ſamt om de kunne placeres i Sikkerhed. Til den Ende er forfærdiget en Skive af 7 Jernplader, hver omtrent ½ Tomme tyk, hvilken vil blive udført paa forſkiellige paſſende Afſtande og ſkudt imod med Kanoner af forſkiellig Caliber, Ladninger ꝛc. Det vil da viſe ſig, hvilke Kugler, og under hvilke andre Betingelſer, der trænge igiennem 1=2=3 eller flere Plader.

(Naut. Mag. Juli og Un. Serv. Mag. Auguſt 1842.)

Liste over Sö-Etaten,

den 1ste Januar 1842.

Udtydning af efterstaaende Tegn, der findes i Listen.

RE.* — Ridder af Elephanten.
SK.* — Storkors af Dannebrog.
C.* — Commandeur af Dannebrog.
R.* — Ridder af Dannebrog.
DM. — Dannebrogsmand.
HM. — Hæders-Medaille for Slaget den 2den April 1801.
HHM. — Holmens Hæders-Medaille for 25 Aars tro Tieneste.

Admiralitets- og Commissariats-Collegiet,

i hvilket
Hs. K. H. Kronprinds Frederik Carl Christian
til Danmark
har Sæde og Stemme.

Deputerede.

Hs. Excellence Hr. Admiral, Baron H. Holsten,
RE.* SK.* DM. HHM.
Contre-Admiral U. A. Schönheyder, SK.* DM.
General-Krigs-Commissair P. C. Kinck, R.* DM.
— — — N. Wiborg, R.* DM.

General-Adjudant for Sö-Etaten.

Contre-Admiral P. F. Wulff, C.* DM.

General-Auditeur.

Conferentsraad H. J. Koefoed, R.* DM.

Officierer i den kongelige Sö-Etat.

	Datum af Avancement.	
Admiral.		
Baron *H. Holsten*, RE.* SK.* DM. HM.	$\frac{22}{12}$ 1835.	Iste Militair-Deputeret.
Vice-Admiral.		
Hs. K. H. Kronprinds *Frederik Carl Christian* til Danmark, RE.* DM.	$\frac{22}{6}$ 1840.	
Contre-Admiraler.		
U. A. Schönheyder, SK.* DM.	$\frac{28}{10}$ 1836.	2den Militair-Deputeret. Chef for Iste Division.
P. F. Wulff, C.* DM. . . .	$\frac{22}{6}$ 1840.	Kammerherre, General-Adjudant og Kongelig Jagt-Capt.
A. Krieger, C.*	$\frac{22}{6}$ 1840.	Chef for 2den Division.
Commandeurer.		
C. Wulff, C.* DM.	$\frac{28}{10}$ 1836.	Kammerherre. Chef for Iste Division.
J. C. A. Bielke, C.*	$\frac{26}{2}$ 1840.	Kammerherre.
C. Lütken, C.* DM.	$\frac{22}{6}$ —	— —
H. D. B. Seidelin, C.* DM. .	— —	
M. Lütken, R.* DM.	— —	
Commandeur-Capitainer.		
J. W. C. Krieger, R.* . . .	$\frac{1}{5}$ 1839.	Kammerjunker. Ridder af Sværd-Ordenen.
E. Blom, R.*	$\frac{25}{8}$ —	
H. G. Garde, R.*	$\frac{31}{1}$ 1840.	Chef for Iste Div. 3die Comp.
H. B. Dahlerup, R.* . . .	$\frac{7}{2}$ —	
H. B. Thomsen, R.*	$\frac{22}{6}$ —	Ridder af St. Anna-Ordens 2den Classe med Brillanter.
J. Seidelin, R.*	— —	
O. F. Lütken, R.*	$\frac{13}{2}$ 1841.	

Capitainer.	Datum af Avancement.	
J. P. Findt, R.*	25/1 1834.	
H. C. Bodenhoff, R.* DM. . .	— —	
C. C. Zahrtmann, C.* DM. .	28/10 1836.	Adjutant hos Hs. M. Kongen, Ridder af den franske Orden pour le merite militaire, Ridder af St. Anna-Ordens 2den Classe, af den svenske Sværd-orden og den preussiske røde Örns Orden. Directeur for Sø-Kaart-Archivet, og General-Inspecteur over Sø-Etatens Chronometere.
F. A. Paludan, R.*	16/9 1838.	
H. Aschehoug, R.*	1/5 1839.	
H. Fisker, R.*	31/1 1840.	Kammerjunker, Medaillen for ædel Daad.
P. S. Kierulff, R.*	7/2 —	Ridder af Æres-Legionen, Chef for 2den Div. 6te Comp.
D. W. Holsteen	22/6 —	Chef for 1ste Div. 2det Comp.
K. E. Mourier, R.*	— —	— — — — — 1ste —
J. G. Schneider, R.* . . .	— —	Ridder af Isabella den Katholskes amerikanske Orden, Chef for 2den Div. 1ste Comp.
C. L. Ellbrecht, R.*	— —	Chef for 2den Div. 2det Comp.
J. Langemark	13/2 1841.	ad interim Chef for 2den Div. 3die Comp.
S. A. Bille, R.*	— —	Kammerjunker, Ridder af den franske Orden pour le merite militaire. Chef for 2den Div. 4de Comp.
J. R. Petersen, R.*	— —	Chef for 2den Div. 5te Comp.

Capitain-Lieutenanter.		
M. Meyer	20/12 1834.	
P. W. Tegner, R.* DM. . .	— —	
P. C. Bruun	28/10 1836.	
M. P. Secher, R.*	— —	
H. Fœster	25/8 1839.	
J. A. K. Næser , ...	27/10 —	
J. A. Meyer	26/1 1840.	
A. C. Polder, R.*	31/1 —	Ridder af Æres-Legionen.
C. L. Prösilius, R.*	7/2 —	
H. E. Krenckel	29/5 —	
R. Aschlund	23/6 —	

	Datum af Avancement.		
Baron *E. R. F. Dirckinck Holmfeldt*	22/8	1840.	Kammerjunker, Ridder af Æres-Legionen.
C. L. C. Irminger, R.* DM. .	—	—	Kammerjunker, Adjutant hos H. K. H. Kronprindsen.
M. N. Suenson	13/2	1841.	Ridder af Æres-Legionen.
E. Suenson	—	—	Ridder af Æres-Legionen.
J. L. Grove	—	—	
J. C. Krüger	—	—	
J. P. F. Wulff, R.*	—	—	Ridder af Æres-Legionen.
H. Schierbeck, R.*	—	—	
C. N. Wulff	—	—	
P. W. Flensborg	—	—	
J. F. G. van *Dockum* . . .	—	—	Kammerjunker, Ridder af Æres-Legionen.

Premier-Lieutenanter.

C. Krieger	24/8	1834.	
P. C. Holm	30/11	—	Ridder af Æres-Legionen.
C. B. Köbke	7/15	—	
H. Oxholm	20/12	—	Kammerjunker, Ridder af Æres-Legionen.
M. C. Thulstrup	1/3	1835.	
H. Steenbach	13/9	—	
J. O. Donner	25/12	—	
F. Paludan	28/10	1836.	
J. L. Gottlieb	—	—	
C. M. Meinertz	27/1	1838.	
H. Ipsen	27/5	—	
C. S. Feilberg	16/9	—	
M. B. Böcker	25/11	—	
C. A. Meyer	13/1	1839.	
N. E. Tuxen	1/5	—	
O. F. Suenson	14/7	—	
H. P. Rothe	1/8	—	
E. A. Wulff	27/10	—	
F. L. F. Sommer	26/1	1840.	
E. W. Holst	31/1	—	

	Datum af Avancement.	
O. J. Marstrand	$\frac{7}{2}$	1840.
O. H. Lütken	$\frac{29}{5}$	—
P. H. C. Smidth	—	—
C. H. Möller	$\frac{22}{6}$	—
B. J. C. Wilkens	—	—
A. F. A. Schierbeck	—	—
A. Bielke	—	—
A. C. Schultz	—	—
A. J. H. Agerskov	$\frac{13}{2}$	1841.
A. E. L. Knudsen	—	—
E. C. C. Tuxen	—	—
H. H. S. Grove	—	—
O. W. de *Fine Skibsted* . . .	—	—
H. L. Moe	$\frac{4}{4}$	—
O. C. Pedersen	$\frac{1}{9}$	—
F. Frölich	—	—

Second-Lieutenanter.

P. A. Seidelin	$\frac{17}{8}$	1834.
G. E. Tuxen	$\frac{22}{11}$	—
P. C. Albech	—	—
G. F. W. Wrisberg	$\frac{12}{4}$	1835.
S. Lund	—	—
A. Krieger	$\frac{23}{8}$	—
V. Skibsted	—	—
H. J. A. Hagen	$\frac{27}{11}$	—
C. F. Hedemann	$\frac{10}{4}$	1836.
V. H. Köbke	—	—
F. S. Kinck	$\frac{4}{12}$	—
P. F. Buchwald	$\frac{16}{4}$	—
C. F. Gottlieb	—	—
O. A. K. Wilde	$\frac{16}{4}$	1837.
F. A. Gandil	—	—

	Datum af Avancement.		
R. C. M. Bruun	$\frac{20}{8}$ 1837.		
G. P. Schönheyder	— —		
A. R. Hedemann	$\frac{16}{4}$ 1838.		
W. C. L. Jacobsen	— —		
M. J Harboe	$\frac{26}{8}$ —		
E. F. Krieger	$\frac{8}{9}$ 1839.		
C. A. Obelitz	$\frac{9}{12}$ —		
H. A. Hensen	$\frac{11}{4}$ 1840.		
C. V. Schönheyder	— —		
J. C. Tuxen	$\frac{22}{8}$ —		
J. C. Kraft	— —		
J. P. Schultz	$\frac{29}{11}$ —		
W. Greve *Holck*	— —		
H. C. Colsmann	$\frac{22}{4}$ 1841.		
E. P. Groth	$\frac{15}{8}$ —		
S. Albeck	— —		
E. Dunzfeldt	— —		
T. W. Pedersen	— —		
C. F. Wrisberg	— —		

Officierer, der ere udenfor Detaillen.

Contre-Admiral *H. Stephansen*, SK.* DM.	$\frac{20}{12}$ 1834.		Holmens Over-Equipagemester.
Commandeur *A. Schifter*, C.* DM.	$\frac{9}{11}$ 1839.		Fabrikmester.
Capitain *C. L. L. Harboe* . .	$\frac{25}{1}$ 1834.		Commandant i Nyboder.
— *S. L. Tuxen*, R.* DM.	$\frac{28}{10}$ 1836.		Ridder af Æres-Legionen, Equipagemester paa Nyholm.
— *J. P. Gandil*, R.* . .	— —		Equipagemester paa Gammelholm.
— *C. C. Paludan*, R.* .	— —		Chef for Söcadetcorpset.
Capt. Lieut. *O. W. Michelsen*, R.* DM.	$\frac{20}{12}$ 1834.		Toimester.
— — *J. F. Braëm*, R.* .	— —		Takkelmester, Medaillen for ædel Daad.

Officierer, der ere à la suite.	Datum af Avancement.	
Vice-Admiral *J. Johansen*, SK.*	25/12 1835.	
DM.		
Contre-Admiral *J. P. Stibolt*, C.*	28/0 1836.	
DM.		
Commandeur *F. Holst*, R.* .	— —	
Command. Capt. *C. F. Wilckens*	22/6 1840.	
Capitain *R. Braag*	17/3 1833.	
— *P. E. Sletting* . . .	11/7 1839.	
— *P. T. Grove*	25/5 —	
— *V. A. Graah*, R.* . .	22/6 1840.	
— *E. C. Waltersdorff* . .	13/2 1841.	Kammerjunker.
— *F. W. Liebmann* . . .	24/2 —	
— *P. C. Simmmelkiær* .	— —	
Capt. Lieut. Baron *F. C. Stampe*	28/10 1836.	
— — *J. Christmass* . . .	26/1 1840.	
— — *C. E.* van *Dockum* .	29/5 —	Kammerjunker, Ridder af Eres-Legionen og af den franske Orden pour le merite militaire. Adjudant hos Generalgouverneuren i Vestindien.
— — *E. W. Normann* .	22/6 —	
— — *E. Raffenberg* . .	13/2 1841.	Kryds-Toldinspecteur.
— — *C. G. Muxoll* . .	— —	Kryds-Toldcontrolleur.
Officierer paa Vartpenge.		
Commandeur *T. J. Lütken*, R.*	16/2 1838.	

Anmærkning.

For ei ideligen at gjentage de Ordener og Decorationer, som Officierne have, er der i det Efterfölgende blot anfört en * ved deres Navne, der ere decorerede; ved da at eftersee Listen paa Officiererne, vil findes hvori disse bestaae.

Officierernes Fordeling ved Divisionerne.

1ste Division.

Commandeur *C. Wulff*,* Chef.

Commandeur *C. Lütken.**
— *H. D. B. Seidelin.**
Command. Capt. *J. W. C. Krieger.**
— — *E. Blom.**
— — *H. B. Thomsen.**
Capitain *H. C. Bodenhoff.**
— *F. A. Paludan.**
— *H. Fisker.**

Artillerie-Corpset.

Capitain-Lieut. *O. W. Michelsen*,* Chef.
Sötöihuus-Lieut. *C. Wodrup*, DM. HHM. Töivarter.
— *Carlsen*, DM. HHM.
— *A. A. Smidth*, DM. HHM.

Inspections-Officierer.

Premier-Lieut. F. *Paludan.*
Second-Lieut. *P. C. Albech.*
— — *R. C. Bruun.*

Matros-Corpset.

Capt. Lieut. *Braëm*,* Chef, Takkelmester.
Premier-Lieut. *H. Steenbach.**
— — *A. C. Schultz.*
— — *A. Agerskov.*
— — *F. Frölich.*
Second-Lieut. *P. F. Buchwald.*
Second-Lieut. *F. C. Jacobsen.*
— — M. J. *Harboe.*
— — E. P. *Groth.*

1ste Compagnie.

Capitain K. E. *Mourier*,* Chef.
Capitain-Lieut. P. C. *Bruun.*
— — H. E. *Krenckel.*
— — J. C. *Krüger.*
— — J. P. F. *Wulff.**
— — E. *Muxoll.*
Premier-Lieut. J. C. *Krieger.*
— — C. B. *Köbke.*
— — J. L. *Gottlieb.*
— — C. A. *Meyer.*
Second-Lieut. V. *Skibsted.*
— — G. P. *Schönheyder.*
— — J. C. *Kraft.*
— — E. *Duntzfeldt.*

2det Compagnie.

Capitain D. W. *Holsteen*, Chef.
Capitain-Lieut. M. *Meyer.*
— — A. C. *Polder.**
— — C. L. *Prösilius.**
— — E. *Suenson.**
— — C. N. *Wulff.*
Premier-Lieut. P. C. *Holm.**
— — J. O. *Donner.*
— — E. W. *Holst.*
— — P. H. C. *Smidth.*
Second-Lieut. A. *Krieger.*
— — H. J. A. *Hagen.*
— — C. A. *Obelitz.*

Second-Lieut. H. G. *Hensen.*
— — J. P. *Schultz.*

3die Compagnie.

Command. Capt. H. G. *Garde,** Chef.
Capitain-Lieut. P. *Tegner.**
— — M. P. *Secher.**
— — C. van *Dockum.**
— — C. *Irminger.**
— — H. *Grove.*
Premier-Lieut. H. *Ipsen.*
— — F. *Sommer.*
— — C. H. *Möller.*
— — J. L. *Grove.*
— — O. C. *Pedersen.*
Second-Lieut. P. A. *Seidelin.*
— — C. F. *Hedemann.*
— — C. F. *Gottlieb.*

2den Division.

Contre-Admiral A. *Krieger,** Chef.

Commandeur J. C. A. *Bielke.**
— M. *Lütken.**
Command. Capt. H. B. *Dahlerup.**
— — J. *Seidelin.**
— — O. F. *Lütken.**
Capitain J. P. *Findt.**
— C. C. *Zahrtmann.**
— H. *Aschehoug.**

1ste Compagnie.

Capitain J. G. *Schneider,** Chef.
Capitain-Lieut. J. *Christmass.*
— — J. F. G. van *Dockum.**
Premier-Lieut. O. H. *Lütken.*
— — A. E. L. *Knudsen.*
Second-Lieut. O. A. K. *Wilde.*
— — E. F. *Krieger.*
— — J. L. *Tuxen.*

2det Compagnie.

Capitain C. *Ellbrecht,** Chef.
Capitain-Lieut. Baron E. F. R. *Dirckinck Holmfeldt.**
— — H. *Schierbeck.**
Premier-Lieut. M. C. *Thulstrup.*
— — C. S. *Feilberg.*
— — E. A. *Wulff.*
— — A. F. A. *Schierbeck.*
— — H. L. *Moe.*
Second-Lieut. F. S. *Kinck.*

3die Compagnie.

Capt. Lieut. J. *Langemark,* Chef.
— — H. *Fæster.*
— — P. *Flensborg.*
Premier-Lieut. C. M. *Meinertz.*
— — N. E. *Tuxen.*
Second-Lieut. G. E. *Tuxen.*
— — W. Greve *Holck.*
— — J. S. *Albeck.*

4de Compagnie.

Capitain S. A. *Bille,** Chef.
Capitain-Lieut. J. A. K. *Næser.*
— — J. A. *Meyer.*
Prem. Lieut. O. F. *Suenson.*
— — E. C. C. *Tuxen.*
— — O. W. de *Fine Skibsted.*
Second-Lieut. F. H. *Köbke.*

Second-Lieut. A. R. *Hedemann.*
— — H. C. *Colsmann.*

5te Compagnie.

Capitain J. R. *Petersen,** Chef.
Capitain-Lieut. R. *Aschlund.*
— — E. *Raffenberg.*
Premier-Lieut. H. *Oxholm.**
— — A. *Bielke.*
Second-Lieut. S. *Lund.*
— — F. A. *Gandil.*
— — C. F. *Wrisberg.*

6te Compagnie.

Capitain S. *Kierulff,** Chef.
Capitain-Lieut. M. N. *Suenson.**
Premier-Lieut. M. B. *Bücher.*
— — H. P. *Rothe.*
— — O. J. *Maxstrand.*
— — B. J. *Wilkens.*
Second-Lieut. G. F. W. *Wrisberg.*
— — C. F. *Schönheyder.*
— — T. V. *Pedersen.*

Officierer ansatte ved Holmene m. m.

Contre-Admiral *Stephansen,** Over-Equipagemester.
Commandeur *Schifter,** Fabrikmester.
Capitain-Lieut. J. L. *Grove,* Underfabrikmester.
Capitain-Lieut. H. *Schierbeck,** forestaaer Reberbanen.
Capitain S. L. *Tuxen,** Equipagemester paa Nyholm.
Capitain J. P. *Gandil,** Equipagemester paa Gammelholm.
Capitain-Lieut. *Michelsen,** Töimester.
Capitain Lieut. *Braëm,** Takkelmester.
Premier-Lieut. N. E. *Tuxen,* Inspecteur ved Dokken (ad interim).

Inspections-Officierer.

Paa Gammelholm.

Premier-Lieut. B. J. C. *Wilckens.*
Second-Lieut. V. *Skibsted.*
— — C. F. *Hedemann.*

Paa Gammelholm.

Second-Lieut. G. F. W. *Wrisberg.*
— — H. J. A. *Hagen.*

Contsructions- og Regulerings-Commissionen.

Contre-Admiral A. *Krieger.**
Commandeur *Schifter.**
— M. *Lütken.**
Command. Capt. H. B. *Thomsen.**
Capitain S. L. *Tuxen.**
— J. P. *Gandil.**
— *Zahrtmann.**
— S. A. *Bille.**
Capitain-Lieut. O. W. *Michelsen.**
— — J. F. *Braëm.**
— — J. L. *Grove.*
Premier-Lieut. N. E. *Tuxen.*
— — O. F. *Suenson.*
Krigs-Assessor *Lipke,* constit. Commissionsskriver.

Navigations-Directeur.

Commandeur-Capitain J. *Seidelin,** constitueret.

Lector Matheseos.

Professor og Magister Artium C. *Jürgensen.*

Sö-Kaart-Archivet.

Capitain *Zahrtmann,** Directeur.
Premier-Lieut. H. P. *Rothe.*
H. C. *Klingsey,* DM. HHM., Assistent.

Commissionen for de studerende Sö-Officierer.

Commandeur *Schifter.**
Capitain-Lieut. *Michelsen.**
Lector i Mathem. Prof. C. *Jürgensen.*
Premier-Lieut. N. *Tuxen.*

Defensions-Commissionen.

Oberst-Lieut. P. F. *Quaade,* Chef af Ingenieur-Corpset, C.* DM.
Capitain-Lieut. O. W. *Michelsen.**

Krigs-Assessor C. F. *Krabbe,* Secretair og Forvalter.

C. *Rauch*, Organist.
N. *Gerdzen*, DM., Overgraver.
J. *Trulsen*, DM. HHM., Undergraver.

Commissionen for Sö-Etatens Drengeskoler.

Commandeur H. D. B. *Seidelin.**
Commandeur-Capt. E. *Blom.**
— — H. G. *Garde.**
— — O. F. *Lütken.**
Capitain C. *Harboe.*
Justitsraad *Halkiær*, R.*
Provst A. K. *Holm.**

Commissionen for Pigeskolerne.

Commandanten i Nyboder.
De Herrer Præster ved Holmens Kirke.
Justitsraad *Halkiær.**

Proviant-Gaarden.

Over-Krigscommissair S. P. *Nyeland.*

Fæstningen Christiansö.

Capitain A. G. *Ellbrecht*, Commandant.
Premier-Lieut. C. A. *Meyer.*
— — *Dam*, af Armeen.
P. J. *Uldall*, Garnisons-Auditeur.
Sö-Krigscommissair C. F. *Nissen*, Proviants-, Ammunitions- og Materialforvalter.
Cand. Med. & Chirurg. L. *Hasse*, Chirurg.
C. A. *Sparre*, Præst.
Cand. Theol. J. F. *Carstensen*, Kirkesanger og Skolelærer.

Quarantainen paa Kyholm.

Capitain *Schumacher*, Commandant.

Kongelig Jagt-Capitain.

Contre-Admiral P. F. *Wulff.** General-Adjudant &c.

Adjudant hos Hs. Majestæt Kongen.

Capitain *Zahrtmann.**

Overlots i Siællands District.

Commandeur E. *Wulff*, R.* DM.

Indrulleringsvæsenet.

Oberst J. N. v. *Abrahamson*, C.* DM., Ridder af flere Ordener, General-Krigscommissair for Danmark.

Oberst J. A. U. v. *Salchow*, C.* DM., General-Krigscommissair for Hertugdömmerne.

Indrullerings-Chefer.

Siællands District: Commandeur-Capitain J. J. *Paludan*, R.*
Laalands, Falsters og Möens District: Capitain F. A. *Wulff*.
Fyens District: Commandeur-Capitain K. *Linde*, R.* DM.
Jydske District: Capitain A. C. *Kierulf*.
Slesvigske District: Command.-Capit. G. v. *Varendorf*, R.*
Holsteenske District: Command.-Capit. *Raaslöf*, R.*

Capitain J. P. *Bluhme*, Subalterne-Officier i Jydske District.

Mynster-Skrivere.

Siællandske District: Krigsassessor A. F. *Petersen*.
Laalands, Falsters og Möens District: Sö-Krigscommissair *Rathie*.
Fyens District: Sö-Krigscommissair *Bülow*.
Jydske District: Sö-Krigscommissair *Grotschilling*.
Slesvigske District: Sö-Krigscommissair *Kierkteen*.
Holsteenske District: Sö-Krigscommissair S. B. *Brodersen*.

Sö- og Land-Krigs-Commissairer.

1ste Siællandske District: General-Krigscommissair F. E. *Frisch.*
2det Siællandske District: General-Krigscommissair P. O. v. *Rosenörn.* R.*
Fyens og Langelands District: General-Krigscommissair H. C. v. *Riegels,* R.*
1ste Jydske District: Major v. *Fibiger,* R.*
2det Jydske District: Oberst-Lieut. D. W. v. *Hegermann.* R.* DM.
3die Jydske District: Major F. *Toxværdt* v. *Printzen.*
1ste Slesvig-Holsteenske District: Kammerherre S. v. *Stemann,* R.*
2det — — — Kammerherre L. Baron v. *Liliencron,** (R.* DM. FÆL.)
3die — — — General-Krigscommissair Greve A. af *Moltke,* R.*

Söcadet-Corpset.

Capitain C. C. *Paludan,* R.* Chef.

Subalterne-Officierer.

Capitain-Lieut. C. L. *Prösilius.**
Premier-Lieut. H. *Ipsen.*
— C. H. *Möller.*

Lærere.

Premier-Lieut. N. E. *Tuxen,*
— *Marstrand,* } i Mathematik og Navigation.
— O. de F. *Skibsted.*
Capitain-Lieut. *Michelsen,** i Artillerie.
Professor *Forchhammer,** i Chemie og Physik.
Cand. Phil. *Zahrtmann,* i Dansk, Historie og Geographie
Assessor S. *Drewsen,* i Moral og Retslære.

Professor *Abrahams*, i Fransk og Tydsk.
Hr. *Friis*, i Fransk.
Kammeraad *Rosing*, } i Engelsk.
Hr. *Jork*. }
Second-Lieut. O. C. *Pedersen*, i Regning, Calligraphie, Landtonings- og Militair-Tegning.
Hr. *Dahl*, i Frihaandstegning.
Cand. Theol. *Scheller*, i Christendom.
Lieutenant P. M. *Staal*, DM. H. H. T., i Fægtning, Gymnastik og Svömning.
Hr. O. *Larcher*, i Dands.

Assessor *Drewsen*, Auditeur og Regnskabsförer.
Hr. J. J. *Zahlmann*, Læge.
Hr. Cancellist *Boetius*, Inspecteur og Bibliothekar.

Cadetter.

1. D. R. *Braag*. } Under-Officierer.
2. A. F. *Ulrich*. }
3. F. E. A. E. *Lund*. }
4. C. J. F. *Michelsen*. }
5. L. F. *Smidt*. }
6. L. *Skibsted*. }
7. C. O. *Hammer*.
8. H. F. M. *Agerskov*.
9. J. A. *Garde*.
10. H. J. V. *Rambusch*.
11. N. F. *Ravn*.
12. A. B. *Rothe*.
13. C. C. *Bohn*.
14. W. *Michelsen*.
15. J. *Schoustrup*.
16. J. S. *Meldal*.
17. C. P. *Prösilius*.
18. G. *Giödesen*.
19. H. G. F. *Garde*.
20. V. *Falbe*.
21. M. A. C. B. *Wulff*.
22. F. W. W. *Lüders*.
23. L. C. *Braag*.
24. C. L. T. *Janssen*.
25. M. P. W. *Tegner*.
26. F. L. *Holböll*.
27. W. A. *Carstensen*.
28. A. F. *Berg*.
29. G. F. *Schneider*.
30. A. W. *Schive*.

Volontairer.

G. L. *Rohde.*
P. C. *Holböll.*
R. W. *Bauer.*
E. E. *Hansen.*
J. B. *Wiegelsen.*
W. de *Coninck.*
J. W. *Haffner.*
P. F. *Giödesen.*
W. *Pedersen.*
J. C. *Tegner.*

Sö-Etatens Justitsvæsen.

General-Auditeur. Conferentsraad og Höiesterets-Assessor H. J. *Koefoed*, R.* DM.
Over-Auditeur. — — —
Auditeur. Over-Auditeur E. R. P. *Esskildsen.*
Sökrigs-Procureur. Etatsraad og Höiesterets-Advocat P. G. H. L. *Salicath.*

Collegiets og Holmens Contoirer.

Admiralitets- eller 1ste Departements-Contoir.

Krigs-Assessor C. F. de *Fine Skibsted*,
— J. *Suenson*,
C. *Wellmann*, Copiist.
} Constituerede Expeditions-Secretairer.

Commissariats- eller 2det Departements-Contoir.

Justitsraad H. L. *Herlöv*, Chef.
Krigs-Assessor J. C. *Juel*, Fuldmægtig.
— A. *Rung*, surnummerair Fuldmægtig.
H. *Rosted*, Copist.

Bogholder- og Archiv-Contoir.

Justitsraad T. C. *Tilge*, R.* Chef.
Krigs-Assessor C. B. *Velskov*, Fuldmægtig.
Krigs-Assessor M. C. *Bierager*, do.
F. W. *Aagesen*, Copist.

Revisions- og Contra-Beregnings-Contoir.

Etatsraad J. H. *Gede*, R.* DM., Chef.
Krigs-Assessor H. C. *Hansgaard.*
— C. F. *Krabbe.* } Fuldmægtige.
— R. *Nörregaard.*

A. C. *Westergaard.*
L. C. *Rist.*
J. F. *Gradmann.*
E. F. *Anker.*
N. R. *Petersen.*
C. F. *Gede.*
} Copister.

Casserer.

Krigs-Assessor C. B. *Velchov.*

Divisions-Qvarteermestere.

L. *Eskildsen* ved 1ste Division.
A. *Jerndorff* — 2den —
E. *Bisserup*, Assistent.

Equipage- og Commando-Contoiret.

Krigsraad P. A. *Börgesen*, R.* Chef.
Krigs-Assessor J. *Lind.*
P. C. *Börgesen.* } Fuldmægtige.

C. U. *Lang.*
L. N. *Pagh.* } Copister.
J. H. *Draskou.*

Veier-Contoiret.

Krigsraad H. A. *Seerup*, Chef.
C. A. *Rasmussen*, Copist.

Hovedmagazins-Contoiret.

Krigsraad D. C. *Wibe*, Chef.
Krigsassessor J. L. *Möller*. } Fuldmægtige.
Krigsassessor J. *Seerup Knub*. }
L. P. *Sörensen*, Copist.

Mestere ved de Kongelige Værfter.

M. B. *Kolbye*, R* DM. IIHM. Conducteur, Pælebukker og Rapertmagermester.
M. H. *Grönsund*, DM. HHM. Mester ved Flaadens Reparation og Dokken.
D. *Funch*, DM. HHM. Skibsbygmester.
C. *Hendrichsen*, DM. IIHM. Constructeur.
G. C. *Hummel*, DM. IIHM. Rebslagermester.
H. *Albrechtsen*, DM. IIHM. Kleinsmedmester.
P. *Berg*, DM. Seilmagermester.
P. C. *Ibsen*, Mastemagermester.
H. W. *Lind*, Snedker og Stolemagermester.
J. C. *Fugelsang*, Underskibsbygmester.
D. J. *Svendsen*, Dreiermester.
A. T. *Petersen*, DM. IIHM. charakteriseret Underskibsbygmester.
H. J. *Richter*, DM. HHM. charakteriseret Baadebyggermester.

Liste over Flaaden.

Linieskibe.

Dronning Maria . . .	84	Kanoner.
Waldemar	84	do.
Frederik den 6te . . .	84	do.
Skiold	84	do.
Chrisian den 8de . . .	84	do.
Danmark	66	do.
Phonix		sløifet til Blokskib.

Fregatter.

Thetis	48	do
Freia	46	do.
Havfruen	46	do.
Rota	46	do.
Bellona	46	do.
Nymphen	40	do.
Fylla	40	do.
— — — — —	48	do. paa Stabelen.

Corvetter.

Galathea	26	do.
Naiaden	20	do.
Diana	20	do.
Flora	20	do.

Brigger.

St. Thomas	16	do.
St. Jan	12	do.
Alart	12	do. i Vestindien.
St. Croix	12	do.
Mercurius	12	do.
Örnen	16	do. paa Stabelen.

Skonnerter.

Elben	8	Kan.
Delphinen	6	do.
Pilen	6	do.

Cuttere.

Helsingör.
Maagen.
Svalen.

Ro-Flotillen.

Bombe Kanonchaluqper	16
do. *Joller*	15
Almindelige *Kanonchalupper*	48
hertil kommer under Bygning:	
Bombe-Kanonchalupper.	2
i alt	81.

Dampskibe.

Ægir paa 80 Hestes Kraft.
Hekla — 200 — — under Bygning i England.

☞ De officielle Meddelelser ere ikke indløbne. Udg.

Dødsfald.

1841.

Den 20. Novbr. Cadet Alexander Nicola, Prinds af Hessen Philipsthal Barchfeld. Denne unge Prinds blev Volontair ved Søcadetcorpset i April Maaned 1841 og avancerede efter Søtouren til virkelig Cadet. Med gode Anlæg forenede han en i høi Grad elskværdig Charakteer, som i den korte Tid han var ved Academiet havde erhvervet ham Alles Yndest; hans altfor tidlige Bortgang er derfor almindelig beklaget.

1842.

Den 19. Januar. Capit. Lieutenant Baron Stampe, 45 Aar gl.

Den 2. Februar. Contre-Admiral P. F. Wulff General-Adjudant og kongelig Jagtcapitain, Kammerherre, Commandeur af Dannebroge og Dannebrogsmand.

Den Hedengangne var født den 26. Novbr. 1774. Han var en Søn af den, som Indrulleringschef i Jylland, i Aaret 1812 afdøde Commandeur Wulff, og den ældste af 5 Sønner, der alle offrede sig til Søkrigstienesten. I den korte Nekrolog, vi her kunne meddele, maae vi indskrænke os til at berøre nogle af de mærkeligste Momenter i den Afdødes Tieneste-liv. Den 21. Febr. 1774 blev han Second-Lieutenant, i Mai 1799 Premier-Lieutenant og commanderedes kort efter som Subaltern med Fregatten Havfruen, Capitain van Dockum. Denne Fregat stødte til den i Middelhavet, under Commandeur-Capitain Steen Bille, stationerede Eskadre, og forblev ved denne indtil Skibene hiemkaldtes i 1801. Under de forskiellige Rencontrer med Englænderne, som tidligere i dette Tidsskrift ere omtalte i Vice-Admiral van Dockums Levnetslob og Artiklen „det danske Flag i Middelhavet," var Pr. Lieut. Wulff stedse den Officier, som Chefen, for hans Sprogkundskab og Conduite, brugte ved Sendelser til de fremmede Authoriteter, og van Dockum bevarede stedse fra den Tid en særdeles Yndest for denne hans fordums Subaltern.

I Aaret 1802 var Pr. Lieut. Wulff commanderet til Opmaaling i Veltet med Kongejagten Vildanden. I 1803 blev han anſat ſom Subaltern-Officier ved Søcadetcorpſet og commanderede ſom ſaadan i 1804 Briggen Fama, Cadetſkibets Tender, ligeledes i 1807 Briggen Lougen. Da Krigen udbrød befandt Cadetſkibet og dets Tender ſig i Norge. Cadetterne afgik i Land, Skibene erholdt Krigsbemanding og bleve nu beſtemte til at bruges imod Fienden. Lougen krydſede afvexlende om Efteraaret og den følgende Vinter under Kyſten og i Skagerrakket, deels i Selſkab med Linieſkibene, deels ene, uden at noget videre Mærkeligt indtraf, indtil den 14de Marts 1808, kort efter at Linieſkibet Prinds Chriſtian Frederik havde forladt Norge, da Lougen havde det Held at træffe ſammen med den engelſke Orlogsbrig Childers, ſom den efter en levende Fegtning, under en intereſſant Væddeſtrid i Manøvrering, tvang til at ſøge Flugten med Tab af Mandſkab og betydelig Skade paa Skraaget. Denne hæderlige Affaire, ſom var hvad Englænderne kalde a fair trial imellem Skib og Skib og af hvilken Danſken udgik ſom Seirherre, giorde et yderſt fordeelagtigt Indtryk paa Nationen og erhvervede Wulff et høit Navn i Marinen, hvilket endnu forøgedes, da han faa Maaneder efter, d. 19de Juni, atter i aaben og lige Kamp, erobrede Briggen Seagull. I Slutningen af Aaret 1809 forlod Wulff, ſom den 27de Juni forrige Aar var avanceret til Capitainlieutenant, Norge og vendte tilbage til ſin Poſt ved Søcadetacademiet, hvor han, ſom Næſtcommanderende ved Corpſet, i Sommeren 1810 commanderede Cadetſkibet Briggen Lolland, der giorde Øvelſestoure i Sundet. I Aaret 1811 havde han Commandoen af Roſtotillen ved Nyborg, beſtaaende af 10 Kanonchalupper, 4 Morteerchalupper og nogle mindre Fartøier. I 1812 commanderede han Roſtotillen ved Lolland, beſtaaende af 8 Kanonchalupper og nogle mindre Fartøier. Vendt tilbage til ſin Poſt ſom Næſtcommanderende ved Søcadetcorpſet, førte han fra 1813 og til 1823 det aarligen udruſtede Cadetſkib, hvilket var en af de ſtore Pihlſke Brigger, ſnart Falſter, ſnart Møen, indtil i Aaret 1824 den første af de Schif-

terste store Fregatter, Freia, blev tagen hertil. Wulff, som den 28de Januar 1813 var avanceret til Capitain, havde saaledes det interessante Hverv at være den første Chef der skulde prove og give sin Dom over denne vigtige Classe Skibe i Marinen, ligesom ogsaa den Ære blev ham til Deel at overføre H. K. H. Prinds Christian Frederik, nu vor allernaadigste Konge, til Bornholm og tilbage igien.

I October 1824 blev Capitain Wulff, ved Admiral Sneedorffs Død, udnævnt til Chef for Socadetcorpset. I 1826 commanderede han sidste Gang Cadetskibet, dette Aar Corvetten Naiaden. Den 29de August 1825 blev han Commandeurcapitain, 20de Juli 1834 Commandeur, 26de April 1839 Generaladjudant og Kongelig Jagtcapitain, 18de Mai 1840 benaadet med Kammerherrenøglen, 22de Juni s. A. udnævnt til Contre-Admiral, og 13de Febr. 1841 afgik han som Chef for Socadetcorpset og indtraadte i Contre-Admirals Nummer i Marinens Detail.

Som belletristisk Forfatter har den Afdøde ogsaa giort sig bekiendt, ved en Samling af Smaadigte samt Oversættelsen af Shakespeare og flere Oversættelser af engelske og tydske Digte.

Den 12. Febr. Capitain J. P. Lindt, Rd. af Dbg. 54 Aar.

29. Marts. Commandeur T. Lütken, Rd. af Dbg., 56 Aar.

Avancement, Ansættelser, Udcommando etc.

7. Oct. f. A. er Second-Lieut. Krølich beordret at afgaae fra Inspectionstieneesten ved Takkeloftet, hvorefter Second-Lieut. Buchwald oprykker i anden Douceur og Sec. Lieut. Harboe er ansat med tredie Douceur, alt fra 1. Oct. at regne.

19. Oct. er Pr. Lieut. Gottlieb fritaget fra at tiltræde den Tieneste ved Søkaart-Archivet, hvortil han tidligere er ansat, og i hans Sted er Sec. Lieut. J. P. Schultz ansat dertil.

31. Oct. er Pr. Lieut. Lemming ved allerhøieste Resolution meddeelt Afsked i Naade med Pension, paa Grund af Svaghed.

7. Novbr. er Qvarteermand, Diderik Jacob Svendſen beſtikket til Dreiermeſter ved Holmen.

S. D. er Sec. Lieut. Frolich avanceret til Pr. Lieutenant.

S. D. Cand. med. & chir. Brydegaard meddeelt Reſervechirurgs Charakteer og Rang.

15. Nov. er Sec. Lieut. Jacobſen beordret til at forrette Tieneſte ved Takkelloftet iſtedetfor Sec. Lieut. Harboe.

25. Nov. er Reſervechirurg Brydegaard conſtitueret ſom Underchirurg ved 2den Diviſion i Reſervechirurg Holms Sted.

9. Dec. Pr. Lieut. Donner beordret til, i Capit. Lieut. Raffenbergs Sted at fungere ſom Kryds-Toldinſpecteur paa Veſtkyſten af Hertugdømmerne i en Tid af indtil 3 Aar fra 1. Januar 1842 at regne.

19. Decbr. er Exam. Juris J. C. Draſtau udnævnt til Copiſt ved Holmens Contoirer.

25. Dec. har Hs. M. Kongen, ved allerhøieſte Reſcript allernaadigſt communiceret, at Hs. K. H. Kronprindſen fra 1. Januar 1842 tager Sæde i det Kongelige Admiralitets og Commisſariats Collegium.

S. D. er Sec. Lieut. Roepſtorff efter Anſøgning meddeelt Afſkeed i Naade.

31. Dec. er Pr. Lieut. Wilckens allernaadigſt udnævnt til Interims-Gouverneur over de danſke guineiſke Beſiddelſer og ſat à la suite i Etaten.

Følgende Afgang, Oprykning og Forflyttelſe har ved indeværende Aars Begyndelſe fundet Sted af og iblandt Inſpections-officiererne ved Holmene.

Ved Eqvipagen paa Gammelholm afgaaer Pr. Lieutenanterne Holm og Schierbeck og Sec. Lieutenanterne Hagen og G. F. V. Wrisberg anſættes reſpective med 1ſte og 2den Douceur.

Ved Eqvipagen paa Nyholm afgaaer Sec. Lieut. G. E. Tuxen, Sec. Lieut. V. Skibſted oprykker i 1ſte og Sec. Lieut. C. F. Hedemann i 2den Douceur, Sec. Lieut. E. F. Krieger anſættes med 3die.

Ved Sø-Artilleriet afgaaer Pr. Lieut. Smidth; Sec. Lieut. P. Albeck oprykker i 1ste, Pr. Lieut. Paludan ansættes med 2den og Sec. Lieut. Bruun med 3die Douceur.

Ved Takkelvæsenet afgaaer Pr. Lieut. E. Tuxen; Sec. Lieut. Buchwald oprykker i 1ste, Sec. Lieut. Jacobsen i 2den og Pr. Lieut. Agerskov ansættes med 3die Douceur.

1842.

1. Januar har Collegiet constitueret Volonteur med Gage i Commissariats Contoiret, Cand. Juris A. Rung i den i bemeldte Contoir vacantværende Fuldmægtigpost.

9. Jan. er Sec. Lieut. P. Seidelin avanceret til Prem. Lieutenant.

20. Jan. er Cand. theol. Seidelin ansat som Underlærer ved Sø-Etatens Drengeskoler i Anledning af Lærer Olriks Befordring og Underlærer Sogh oprykket til Overlærer.

25. s. M. er Krigsassessor Bierager ansat som Bibliothekar ved Sø-Officiérernes Bibliothek, og Volonteur Schæffer antaget til Auctionarius ved Holmen.

5. Febr. er Kammerherre, Commandeur C. Wulff allernaadigst udnævnt til tienstgjørende Generaladjudant af Sø-Etaten og Jagtcapitain.

15. Febr. er Contre-Admiral Krieger fra 1. Marts tillagt Contre-Admirals Gage, og Commandeur, Kammerherre Bielke i hans Sted udnævnt til Chef for 2den Division. Com. Capit. Krieger avanceret til Commandeur; Capitain Holsteen oprykket i ældst Gage; Cap. Lieut. M. Meyer udnævnt til Capitain med yngst Gage og Chef for 2den Divisions 6te Comp. som Capit. Kierulff fratræder. Capit. Lieut. Dirckinck-Holmfeldt oprykket i ældst Gage og Sec. Lieut. G. Tuxen avanceret til Pr. Prem. Lieut. Sotoimesteren Capit. Lieut. Michelsen udnævnt til Capitain.

17. Febr. er Com. Capit. O. Lütken beordret at møde ved opkommende Ildebrand her i Staden i Commandeur Bielkes Sted.

19. Febr. er Capt. Lieut. J. P. F. Wulff beordret til at fungere som Inspecteur ved Told-Krydsvæsenet i 3 Aar.

20. Febr. er Capit. Bodenhoff avanceret til Com. Capit. med Gage; Capit. Lieut. Tegner til Capitain og Chef for 1ste Div. 2det Comp. i Capitain Holſteens Sted; Capit. Lieut. Irminger oprykket i ældſt Gage; Pr. Lieut. C. Krieger til Capit. Lieut., og Sec. Lieut. Albeck til Pr. Lieutenant.

Samme Dato ere Com. Capit. Raasløff og J. Paludan tillagte Commandeurs Charakteer, ſamt Capitainerne Braag, Harboe og Ellbrecht Com. Capts. Charakteer.

28. Febr. er Pr. Lieut. Lütken beordret til at føre Dampſkibet Ægir, naar det iaar bruges, og Sec. Lieut. A. Krieger beordret at føre Dampſlibet Kiel paa nogle Toure til Warnemünde.

13. Marts er Equipagemeſteren paa Nyholm, Capitain Tuxen udnævnt til Com. Capitain og Takkelmeſteren Cap. Lieut. Braëm udnævnt til Capitain.

Udcommandoerne for iaar ere:

Fregatten Thetis: Chef, Capitain Jahrtmann, Capitain Lieut. Irminger og Grove, Pr. Lieut. Orholm, Feilberg, Holſt, Smidth og G. Tuxen, Sec. Lieut. Kobke, Groth, J. Albech, Duntzfeldt og T. Pederſen. Chirurger: Reſ. Chir. Courländer og Reſ. Chir. Pederſen. Skibsſecretair: Cand. jur. Jahrtmann. Prov. Forv. C. Schmidt.

Cadetſkibet, Corvetten Flora: Chef, Capit. C. Paludan; ſom Meddommer, Capit. Lieut. Polder; Næſtcomd. Pr. Lieut. Paludan; ſom Lærere: Pr. Lieut. Møller, A. Schultz og O. Skibſted; Skibschirurg: Cand. chir. & med. Friis. Prov. Forv. Jones.

Briggen St. Croix: Chef, Capit. Lieut. Secher; Pr. Lieut. Holm og Bielke; Sec. Lieut. P. Schultz, Grev Holck, og Colsmann; Skibschirurg: Reſ. Chir. Brydegaard. Proviant Forv. Nielſen.

Batteriet Trekroner: Chef, Capit. Lieut. Bruun; Pr. Lieut. Meinertz; Reſerve-Chirurg Tofft. Prov. Forv. Ritter.

Corvetten Diana, Vagtſkib i Sundet: Chef, Capit. Lieut. Fæſter; Pr. Lieut. Schierbeck og Albeck, Sec. Lieut. Gottlieb

og C. Wrisberg; Reserve Chir. Hansen; Proviantsforvalter M. Aagesen.

Vagtskibet i Storebelt, Skonnerten Pilen: Chef, Capit. Lieut. Næser; Pr. Lieut. Steenbäck; Prov. Forv. Mariager.

Vagtskibet i Altona, Skonnerten Elben: Chef, Capit. Lieut. Meyer; Pr. Lieut. Thulstrup og E. Turen; Skibschirurg Wahl; Prov. Forv. Sokrigscommissair Lorentzen.

Dampskibet Hekla, som er under Bygning i London: Chef Capit. Mourier; Pr. Lieut. Agerskov og Moe; Sec. Lieut. Rinch og G. Schonheyder.

Ved Soopmaalingen: Pr. Lieut. Bocher og Sec. Lieut. C. Schonheyder.

1. April afgaaer efter Ansøgning som Lærer ved Socadetacademiet i Skrivning, Tegning etc., Pr. Lieut. Pedersen, og Pr. Lieut. A. Schultz ansættes i hans Sted.

Kongelige Resolutioner og Rescripter, Collegii Do.

29. Septbr. f. A. er allernaadigst resolveret, at det i de senere Aar paa Eideren stationerede Quarantaineopsyns-Fartøi indtil videre skal inddrages.

16. Oct. har Collegiet bifaldet, at den hidtil reglementerede Ration for Skibsmandskabet af Thee og Puddersukker, $\frac{2}{3}$ Lod Thee og 1 Lod Sukker, til Forsøg, ombord i Briggen Alart paa dens Togt til Vestindien og paa Vagtskibet i Sundet og Batteriet Trekroner, forandres til $\frac{1}{2}$ Lod Thee og $1\frac{1}{2}$ Lod Sukker.

17. Oct. har Hs. M. Kongen allernaadigst resolveret, at Skibspræsterne ombord i de kongelige Skibe efter endt Togt maae tilstaaes 8 Rbd. Sølv maanedlig i Vartpenge i 2 Aar fra den Dag de udgaae af Skibsgage, forsaavidt den Paagiældende ikke imidlertid paa anden Maade befordres, paa det Vilkaar, at den der nyder Vartpenge, er pligtig at modtage Ansættelse som Skibspræst.

28. Oct. er udfærdiget specielt Reglement og Taxt for Lotserne ved Guldborg og i Nykiøbing paa Falster.

30. Nov. har Collegiet bifaldet, at Ankerkiættingernes Forlighed for følgende Skibe i Flaaden indtil videre forøges, nemlig:

for Corvetter paa 20 Kanoner, til $1\frac{3}{16}$ To.

— Brigger som St. Thomas — $1\frac{1}{8}$ —

— Brigger som Alart — — — $1\frac{1}{16}$ —

13. Dec. er bestemt, at Lærlingerne i Fremtiden, naar de avancere til Karle, skulle underkastes en nøiagtig Visitation af vedkommende Divisionschirurg.

21. Dec. har Hs. M. Kongen allernaadigst bifaldet Bygningen af 2 Kanonchalupper og Anbringelsen af amovible Tage over 2 af de ældre Fregatter.

1842.

18. Januar har Collegiet approberet Giennemsnits og Apterings-Tegning til den i Bygning værende 24pds. Kanon-Fregat.

25. Januar har Collegiet bifaldet, at der iaar bygges 6 Skibsfartøier, de 5 efter de nyeste og bedste Erfaringer og Ideer ved Baadebyggeriet paa Holmen og 1 ganske efter det i Aaret 1839 anskaffede engelske 24 Fods-Fartøi.

10. Febr. har Collegiet bifaldet Udvidelsen af Asyl-Localet i Nyboder, ved at tillægge samme det tilgrændsende Matroshuus.

20. Febr. har Hs. M. Kongen allernaadigst givet nogle nærmere Bestemmelser om de i faste Poster ved Holmen ansatte Officiereres Stilling til Officiererne i Detaillen.

2. Marts allerhøieste Resolution, at „Store-Taarn" paa Fæstningen Christianso istandsættes og forandres efter en af Ingenieurcorpset anbefalet Plan.

6. Marts allernaadigst Approbation af Tegning til et nyt Linieskib, der vil komme til at føre 30 Stkr. 30pd. Kanoner af $18\frac{1}{4}$ Skpd. Vægt paa underste Batterie og 30 Stkr. 30pdg. Kanoner af $15\frac{1}{2}$ Skpd. Vægt paa overste Batterie. Skandse og Bak vil blive boret til 20 Stkr. 18pd. Kanoner af 7 Skpds. Vægt.

19. Marts har Collegiet bifaldet, at paa de større Skibe Krandsene om Undermasterne til Pyttingvanternes Ansætning, istedetfor af Kabbelgarnsstropper gjøres af Kiætting.

Dødsfald.

Den 18de Mai Commandeur-Capitain **Braag**, 54 Aar gl., deeltog som Cadet-Maanedslieutenant i Linieskibet Prinds Christians hæderfulde Bataille d. 22de Marts 1808.

Den 30te Mai Capitain S. **Kierulff**, Rd. af Dbg. og Rd. af den franske Æres-Legion, 48 Aar gl.

— — B. **Grodtschilling**, Sokrigscommissair i Jydske District.

Avancement, Ansættelse, Afgang ɔc.

7de April er Skibspræst **Ørsted** udnævnt til Skibspræst paa Fregatten Thetis.

10de s. M. er Mastemagermester P. **Ipsen** efter Ansøgning meddeelt Afsked med Pension.

16de s. M. har Collegiet beordret Skriver af 2den Div., 1ste Comp., Nr. 169 H. A. **Krøyer** til fra 1ste Mai d. A. og indtil videre at giøre Tieneste som Copist ved Commandantskabet i Nyboder og som Inspecteur ved Pigeskolen i Klerkegaden.

21de s. M. er Capitain-Lieutenant Baron **Dirckinck-Holmfeld** tilladt at staae à la suite i Sø-Etaten uden Gage i 3 Aar, for at fungere som Navigations-Directeur i Danzig.

S. D. er Capitain-Lieutenant **Muxoll** beordret til at føre Hs. Kgl. Høihed Kronprindsens Lystcutter Neptun.

28de s. M. ere Premier-Lieut. **Agerskov** og Second-Lieut. **Jacobsen** indtil videre afgaaede fra Inspectionstieneſten ved Takkelloftet.

4de Juni er General-Adjudanten for Sø-Etaten, Kammerherre, Commandeur C. **Wulff** allernaadigst tillagt Contre-Admirals-Charakteer.

S. D. er Capitain **Mourier** beordret som Chef for Dampskibet Hekla paa dets forestaaende Tour til Stokholm.

5te Juni er Capitain **Schneider** oprykket i den ældre Capitains Gage, og Capitain-Lieutenant **Bruun** udnævnt til Capitain og Chef for 1ste Div., 1ste Comp. som Capitain **Mourier** fratræder, med den for de yngre Capitainer reglementerede Gage.

13de ſ. M. er Second-Lieut. A. Krieger beordret til at forrette Tieneſte paa Dampſkibet Ægir paa en Tour til Sønderborg.

16de ſ. M. er Capitain-Lieutenant M. Suenſon oprykket i den høiere Capitain-Lieutenants Gage; Premier-Lieutenaut Holm udnævnt til Capitain-Lieutenant paa yngſt Gage og Second-Lieutenant G. F. Wrisberg udnævnt til Premier-Lieutenant med Gage.

19de ſ. M. er gageret Volonteur under Collegiet Exam. juris H. A. Nisſen udnævnt til Mynſterſkriver i det jydſke Diſtrict.

23de ſ. M. har Collegiet conſtitueret gageret Volonteur i Admiralitetscontoiret, Cand. Juris A. J. Skibſted ſom Fuldmægtig i bemeldte Contoir fra 1ſte Juli d. A. at regne.

28de ſ. M. ere Commandeur-Capitain J. Seidelin, Rd. af Dbg. og Capitain Mourier, Rd. af Dbg. benaadede med Dannebrogsmændenes Hæderstegn, og Capitain-Lieutenant L. Suenſon udnævnt til Ridder af Dannebrogordenens 3die Claſſe.

Kongelige Reſolutioner og Reſcripter, Collegii-Befalinger ꝛc.

Under 9de April har Collegiet foranſtaltet, at, fra foreſtaaende Flyttedag, paa Socadet-Academiet afgives Locale til Underviisning i Naturlæren for Cadetterne, der for er bleven givet i det polytechniſke Inſtitut, og at et Beløb, af hvad der er beſparet paa Academiets Budget for afvigte Aar, anvendes til Anſkaffelſe af de dertil nødvendige phyſiſke Inſtrumenter.

Under 10de ſ. M. har Hans Majeſtæt Kongen allernaadigſt, indtil videre, approberet efterſkrevne Regulativ for Sø-Gage og Emolumenter for Skibsſcheferne og de ſubalterne Officierer, ſamt for Gage og Emolumenter for de civile Betiente ombord i de Kongelige Krigsſkibe, dog ikke derunder indbefattet Vagtſkibsſtationerne og Cadetſkibet, for hvilke de hidtil gjældende Beſtemmelſer forblive uforandrede, nemlig:

Tillægsgage.	i vore Farvande.	i Middelhavet og de transatlantiske Farvande.
	Rbdlr.	Rbdlr. ß.
for en Commandeur . . . . maanedlig	62	100
— — Commandeur-Capitain . . — .	45	70
— — Capitain . . . . . — .	36	60
— — Capitain-Lieutenant . . . — .	22	35
— — Premier-Lieutenant . . . . — .	16	25
— — Second-Lieutenant . . . . — .	10	16
Til Bespiisning		
for Chefen paa et Linieskib uden Hensyn til hans Character eller Charge		
Taffelpenge . . daglig	8	10
for Chefen paa en Fregat . . . . — .	5½	8
— — — — Corvet . . . . — .	4½	6½
— — — — Brig . . . . — .	4	6
en subalterne Officier og hver af de øvrige Messemedlemmer, Kaastpenge . . daglig	1	1
samt desuden paa de længere Expeditioner,		
Bordtillæg til Messen . . daglig	=	= 40
Fremdeles Inventariepenge for Skibscheferne for hele Togtet, nemlig:		
paa et Linieskib	250	250
— en Fregat indtil paa 24 Kanoner . .	200	200
— en Corvet eller Brig	150	150
Og for Messen		
paa et Linieskib	200	200
— en Fregat indtil paa 24 Kanoner . .	160	160
— en Corvet eller Brig	120	120
Hvad hidtil har været reglementeret som Gage for Tienere, Hovmester og Kok, samt til Chalup-Equipage for Chefen, er forbleven uforandret.		
Gage.		
for en Overskibschirurg . . . maanedlig	36	45
— — Præst . . . . . — .	36	45
— — Proviantsforvalter . . . — .	32	40
— — Skibschirurg . . . . . — .	25	35
— — Proviantregnskabsfører og Kahytskriver . . . . . — .	25	30
— — Skibssecretair . . . . . — .	24	30
— — Underskibschirurg . . . . — .	20	25
og desuden enhver af dem Kaastpenge til Bespiisning i Messen ligesom de subalterne Officierer		

	i vore Farvande.	i Middelhavet og de transatlantiske Farvande.
	Rbdlr.	Rbdlr.
for en Proviantskriver . Gage maanedlig	16	20
— — Under-Proviantskriver — —	14	16
og desuden enhver af dem de nu for disse Poster bestemte Kaastpenge, eller ogsaa en Portion Skibskaast in natura.		

Derhos har Allerhoistsamme allernaadigst approberet, at den under 28de Marts 1794 givne Bestemmelse angaaende Passagerers Bespiisning ved Officierbordet maa forandres derhen, at der for enhver Passageer, der ifølge Befaling modtages ombord og bespises i Messen, skal godtgiores hvad der til Bordhold er tilstaaet Messens Medlemmer pro persona.

Under 15de April har Hs. Majestæt Kongen ved Parolbefaling allernaadigst tilkiendegivet Allerhoistsammes Tilfredshed i enhver Henseende med Sø-Cadetternes Præsentation d. 14de s. M.

23de April har Hs. Majestæt Kongen allernaadigst befalet, at Premier-Lieutenanterne i Sø-Etaten herefter kun skulle have 2 Rosetter paa deres Epauletter, en paa hver Side af Ankeret, og Second-Lieutenanterne kun 1 Roset, der anbringes under Ankeret.

13de Mai har Hs. Majestæt allernaadigst tilladt at Dampskibet Hekla maa overføre de danske Naturforskere herfra til Stokholm.

17de Mai har Collegiet approberet følgende midlertidige Bestemmelser for Holmens Reberbane, efter et fra „Commissionen til Tougværkets Forbedring" indsendt Forslag:

at Hampen hegles ved 2 Hegler af forskiellig Storrelse, saaledes at Afheglingen i det Hele kun bliver circa 10 pCt.;

at den lange og den korte Hamp spindes hver for sig;

at Garnene af den korte Hamp kun anvendes til Skibmandsgarn og Hiertegarn i fiirslaget Tougværk;

at Tiæren opvarmes til 70 à 80° R., samt at der til hver Td. Tiære fastsættes 12 à 16 Pd. grynet Terpentin.

at Garnenes Antal i Feddene formindskes til 296 af $3\frac{1}{4}$ Pds. og 480 af 2 Pds. Garn;

at Diametren af de Ror, igiennem hvilke Dugterne udhales, lidet forøges;

at det afskaffes at slaae 2 Trosser ad Gangen, undtagen for Linegods; og

at Tougværket slaaes efter de af bemeldte Commission opgivne Proportioner.

23de Mai er ved allerhøieste Rescript befalet, at Second-Lieutenanterne af Sø-Etaten skulle aflægge den paa deres Epauletter reglementerede Roset.

4de Juni har Collegiet approberet Tegninger til Affutager for de 60pdg. Bombe-Kanoner og forreste 24pdg. Kanoner paa Dampskibet Hekla.

5te s. M. har Hans Majestæt Kongen allernaadigst bifaldt, at en engelsk Maskinmester engageres til at betiene Maskineriet i samme Dampskib. Hekl.

10de s. M. har Collegiet bifaldt, at paa samme Dampskib anbringes Gelænder paa Hiulkassernes Yderkant for Lodhiverne, samt at Kobryggen forsynes med Gelænder paa Agterkanten; og at i Folkerummet, istedetfor Bænke, anbringes Kister staaende tværskibs imellem Bordene, saa at de tillige kunne tiene til Sæde for Mandskabet.

11te Juni er allernaadigst befalet, at Benævnelsen Chirurger for Sø-Etatens Vedkommende skal forandres til Læger og at Over- og Under-Skibschirurger herefter skulle kaldes respective „Over-Skibslæger" og „Under-Skibslæger."

14de s. M. ligeledes, at Udblæsningsventiler anbringes ved Maskineriet i Dampskibet Ægir.

19de s. M. har Hs. Majestæt Kongen allernaadigst bestemt følgende Gagering for de forskiellige Charger i Sø-Etaten, fra 1ste Juli d. A. nemlig:

	Gage.	Quarteer-penge.	Tilsammen.	
	Rbdlr.	Rbdlr.	Rbdlr.	
Vice-Admiral	3600	250	3850	Desuden hver især Godtgjørelse for en Ordonnants.
Contre-Admiral	3200	250	3450	
Divisions-Chef	2400	250	2650	
Commandeur uden Division .	2000	200	2200	
Commandeur-Capitain . . .	1600	200	1800	
Capitain ældst	1300	200	1500	
Capitain yngst	1050	200	1250	
		Quarteer- og Oppasspenge.		
Capitain-Lieutenant ældst .	840	160	1000	
Capitain-Lieutenant yngst .	640	160	800	
Premier-Lieutenant	360	120	480	
Second-Lieutenant	250	120	370	

Under 25de Juni har Collegiet bifaldt, at Dampskibet Hekla forsynes med et 23 Fods Fartøi paa hver Side, og at foran for samme gjøres Indretning til at anbringe et 20 Fods Fartøi paa hver Side.

28de s. M. har Collegiet bifaldt den foreslaaede Placering af de 60pdg. Kanoner paa Dampskibet Hekla, dog saaledes, at, for at tilveiebringe tilstrækkelig Vaxningsfrihed for den forreste Kanon, Kranbiælkerne synkes omtrent 1 Fod, samt derhos, at Banerne i Dækket for Kanonernes Dreining og Vaxning anbringes af Metal og ikke af Jern.

S. D. har Collegiet approberet Middelspantstegning til et nyt Linieskib paa 80 Kanoner, saaledes at Underslag anbringes under Biælkerne i Borde, og derhos bestemt, at Skibet bliver at udfylde mellem Tømmerne paa den ved Holmen i den senere Tid indførte Maade, dog at Fyldningen ikke gaae høiere end til Kimningen, samt fremdeles, at imellem Fyldingerne og Skibets Tømmer anbringes tyndt Fildt for saa meget som muligt at forhindre gjensidig Anstikning.

Avancement, Ansættelse, Udcommando, Afgang ɔc.

Ved allerhøieste Resolution af 3die Juli ere Skipperne i Matroscorpset forundte Rang i Rangforordningens 9de Classe No. 3, med Tilladelse til at bære Felttegn ligesom Mesterne ved Holmen, nemlig af Guld med guul Silke.

3die Juli er Equipagemesteren paa Gammelholm, Capitain Gandil allernaadigst udnævnt til Commandeurcapitain.

5te Juli har Collegiet constituered Fuldmægtig ved Holmen, Krigsassessor Møller til, indtil videre at udføre Materialforvalter og Casserer Forretningerne ved Opmuddringsvæsenet.

7de Juli ere Reservechirurgerne med Divisionschirurgs Charakteer Sommerfeldt og Müllertz allernaadigst, ifølge den nye Organisation, forundte Prædicat af Overlæger, uden at dette dog maa giøre nogen Forandring i deres nuværende Tienestepligt, eller give dem Adkomst til, i denne Stilling at oprykke i Gagen som Overlæger. Ligeledes ere, ved samme allerhøieste Resolution, de nuværende Underchirurger med Reservechirurgs Charakteer: Seidelin, Krieger, Drachmann og Holm allernaadigst udnævnte til Underlæger ved Sø-Etaten, hver med 200 Rbd. aarlig Gage, samt 60 Rbd. i Quarteerpenge og 60 Rbd. i Oppasserpenge, dog saaledes, at Quarteerpengene bortfalde for dem saalænge de have fri Bolig med tilhørende Agrements ved Sø-Etatens Hospital.

23de Juli er Sec. Lieut. S. Lund ansat som Inspectionsofficier ved Gammelholm, istedetfor Prem. Lieut. Wrisberg, der paa Grund af Sygdom er fratraadt.

28de s. M. har Hs. Majestæt Kongen allernaadigst tilladt Capitain Mourier at anlægge og bære den ham af Hs. M. Kongen af Sverrig tildeelte Decoration som Ridder af Sværdordenen.

2den August er Sec. Lieut. Jacobsen beordret at forrette Tieneste som Inspectionsofficier ved Takkelloftet.

4de s. M. har Hs. M. Kongen allernaadigst udnævnt Cadetunderofficiererne F. L. Lunn, C. Michelsen, D. R. Braag, A. Ullrich, L. F. Schmidt og L. Skibsted til Secondlieutenanter i Sø-Etaten med Gage fra 1ste Sept. d. A.

29de Septbr. er Premierlieutenant Agerskov beordret til at forrette Tieneste som Inspectionsofficier ved Takkeloftet.

Kongelige Resolutioner og Rescripter, Collegii Befalinger ꝛc.

2den Juli har Hs. M. Kongen allernaadigst befalet, at Marinens Officierer saavelsom det øvrige af Marinens Personale, til hvis Uniform der er reglementeret at bære trekantet Hat, skulle paa denne bære en rød og hvid Cocarde, samt at de af Sø-Etatens Mandskab, til hvis Mundering der er reglementeret rund Hat, skulle paa denne bære en rød Cocarde med hvidt Kors.

7de Juli allerhøieste Resolution, at Sø-Etaten herefter skal reglementeres 1 Stabslæge, 2 Overlæger, hvoraf den ene efter Omstændighederne kan være Stabslæge, og 6 Underlæger, hvorhos disse Benævnelser nu blive at indføre.

14de Juli har Collegiet approberet Seiltegning til Briggen Ørnen', dog saaledes at Blinderaa og Storklyver bortfalde.

4de August er det ved allerhøieste Rescript befalet, at Vagten paa Gammelholm fremtidig skal besættes med en Lieutenant af Sø-Etaten, fra 1ste Novbr. til 31te Marts, og med en Lieutenant af Land-Etaten fra 1ste April til 31te October.

13de s. M. har Collegiet authoriseret en af Søtøimesteren, Capitain Michelsen udarbeidet Lærebog i Sø-Artilleriet, til Brug for Sø-Artillericorpsets Skole.

20de August har Collegiet approberet ny Apterings og Gjennemsnits Tegning til Dampskibet Kiel, som Transportfartøi med nogle Forandringer.

12te Septbr. har Collegiet bestemt: angaaende Apteringen i Linieskibet Christian d. 8de.

1) at Kistebænkene ved Speilet, saavel paa Batteriet som paa Skandsen, deles paa Halvt af deres nuhavende Længde.
2) at Sygelukaffet udvides ved at trække Agterskodet tværs over Batteriet og separat Indgang indrettes til Vatercloſettet om Styrbord.

3) at de to langskibs Skodder i den agterste Kahyt bibeholdes fremdeles og opsættes i ethvert i Fredstid udgaaende Linieskib uden Hytte, eller Fregat, saafremt Skibschefen ikke maatte ønske det Modsatte.
4) at Vatercloſetter anbringes efterhaanden i alle Gallerier paa de Skibe der udrustes.
5) at et Røstværk, som det der har været lagt over Gallionen paa Linieskibet, anbringes efterhaanden paa alle vore Linieskibe, forsaavidt Gallionernes Beliggenhed tillader det.

Angaaende Artilleriet:

1) at to Transport-Raperter reglementeres pr. Batterie.
2) at de Marshalske Raperter gives $\frac{1}{2}$ To. sværere Broge.
3) at den Affutage, der var medgivet til at skyde med Barkas-Carronaden under stor Elevation, medgives fremdeles ethvert Skib, som har Fartøis-Carronade, og at ingen anden eller sværere Carronade embarqueres, end de til Fartøierne reglementerede.

Angaaende Seilene:

at Storm-Mesanen gives samme Dybde som Bom-Mesanen, saa at den kan underslaaes Gaffelen tilligemed Bom-Mesanen eller Stormgaffelen, som desaarsag fremdeles bør medgives.